HORATII TURSELLINI ROMANI HISTORIARUM AB ORIGINE...

Orazio Torsellini, Johannes Conradus Nuberus

Digitized by Google

10
1-D
7

BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE
10
1 G
2

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

XXXV. 4. 13.

Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE
Digitized by Google

VITT. EM.
BIBLIOTECA
ROMA
Digitized by Google

HORATII TURSELLINI *ROMANI* HISTORIARUM

Ab origine Mundi uſque ad annum à Chriſto nato M D XCVIII.

EPITOMÆ

LIBRI DECEM,

Emendati ac priſtino nitori & fidei reſtituti

à

JOHANNE CONRADO NUBERO,

Humaniorum Literarum in Academia Lugduno-Batava Profeſſore.

HAGÆ-COMITUM,

Apud PETRUM TONGERLOO.

CIƆ IƆC LXXVIII.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

GASPARUS Scioppius Comes à Clarævalle in Conſultatione Prima de Studiorum ratione:

Ut quis ſciat, quæ quibus ſeculis primaria orbis Imperia ab orbe condito, aut poſt diluvium fuerint, quamque diu ſingula perduraverint, eam ad rem uſui eſt Turſellini Epitome Hiſtoriarum, pereleganti ſtylo ſcripta, ut facile politiſſimi Mureti diſcipulum agnoſcas.

Illu-

Digitized by Google

Illuſtribus & Magnificis Viris, Academiæ Lugduno-Batavæ

CURATORIBUS,

D. FREDERICO van DORP, Moſædami Domino, Equeſtris in Hollandia Ordinis Aſſeſſori, Rhenolandiæ Præpoſito & Aggerum Præfecto, ad Sereniſſimos Poloniæ & Sueciæ Reges Exlegato.

D. JOHANNI van THILT, J. C. Urbis Harlemenſis Conſuli, Supremi Senatus Rhenolandici Aſſeſſori.

D. HIERONYMO de BEVERNINK, Theilingæ Domino, J C. Viro Conſulari, maximis in Patria muneribus, & variis pro Republica legationibus defuncto, ac etiamnum Neomagi fungenti.

EORUMQUE COLLEGIS,

Nobiliſſimis, Ampliſſimis, Spectatiſſimiſque Florentiſſimæ Reipub. Lugdunenſis

CONSULIBUS,

D. RIPPERTO à GROENENDYCK, J.C.

D. HERMANNO van der MEER, J.U.D. Domino de HOOGEVEEN, Academiæ Quæſtori, & ad Conventum Illuſt. & Potentiſſ. Ordinum Generalium Foederati Belgii Delegato.

D. THEODORO GOOL, J.U.D. ad Collegium Archithalaſſicum, quod eſt Amſtelodami, Deputato.

D. DANIELI van ALPHEN, J.U.D.

Nec

Digitized by Google

Nec non

Ampliſſimo, Conſultiſſimoque Viro,

D. PETRO BURGERSDICIO, J.C. Reip. Leidenſis Syndico, & Nobiliſſimis D. D. Curatoribus à Secretis

FELICIA OMNIA PRECATUR

JOHANNES CONRADUS NUBERUS.

INTER prima humanæ infirmitatis ſolatia, præcipuum illud univerſi rector atque moderator Deus indulſiſſe mihi videtur, ut cum excellentiſſimum manuum ſuarum opificium fragile & caducum feciſſet, memoriam factorum, tanquam aliquod æternitatis argumentum, conceſſerit. Alias certe

te in denſa rerum caligine, in ignobili ſilentio omnis temporum ætas jacuiſſet, tam propter ipſorum hominum, qui mali ſunt, injuriam, quàm quod res ipſæ ſenectuti & morti obnoxiæ, ne veſtigia quidem prioris famæ ex ſe relinquant. Atque hoc unum Hiſtoria, teſtis temporum, memoriæ, quæ ſapientiam genuit, vita, lux veritatis elargitur, & ſola efficit, ne ea, quæ in mundo geruntur, ex hominum memoria exoleſcant, aut magna & admirabilia facta in obſcuro lateant. Intueamur primos orbe toto, Miltiadem; Themiſtoclem, Epaminondam, Alexandrum Magnum, Pyrrhum, Hannibalem, Scipiones, Marium, Pompejum, Cæſarem; ut non tangam reliquos: è quibus nemo nunc viveret, niſi Hiſtoriarum lumen acceſſiſſet: jacerent omnes

obru-

obruti cineribus ſuis, denſâ ſeculorum nocte oppreſſi. Sed vitam Hiſtoriæ dederunt, & ab altiſſima oblivionum morte vindicarunt. Non immerito ergò præ omnibus artibus, ſcientiis & diſciplinis hiſtoriarum ſtudium gratum acceptumque olim fuit, hodieque eſt generoſis & ad magna natis ingeniis, vel eam ob cauſam quod per illud perenne quiddam, & ſepulchri legibus exemptum cognoſcere, atque adeo in ipſam æterni ſedem aſcendere liceat. Cæterum quamvis multum omnibus Hiſtoriarum ſcriptoribus debeamus, qui non ſolum ſibi ſed etiam poſteris vixiſſe creduntur, plurimum profecto iis debere nos præ aliis, non poſſumus inficiari, quorum labore ac induſtriâ effectum eſt, ut ipſius mundi & rerum omnium primordia, incrementa, progreſſus, de gente in gentem

 tranſ-

tranſlationes, omnium ætatum, omniumque populorum res geſtæ, omnia denique præclara facinora ſcirentur, à nobis intelligerentur, cognoſcerentur: ut cuncta cunctorum illuſtriſſimorum virorum dicta factave memoratu digna contueri, ediſcere, recordari liceret. Quâ quidem re nihil pulchrius, nihil utilius, nihil magnificentius excogitari poſſe contenderim. Inter illos autem Scriptores, VIRI ILLUSTRES & AMPLISSIMI, qui communem omnium temporum, rerum, Populorumque Hiſtoriam deſignarunt, non poſtremum obtinet locum HORATIUS TURSELLINUS, qui in parvo libello, ſed pondere, & rerum, quæ narrantur gravitate ſanè præſtabili, velut in exiguâ tabella res ab orbe condito maximè memorabiles

com-

complexus, lectorem mirâ brevitate, elegantia, claritate, varietate, per omnium ſeculorum compendia circumducit: ut doctiſſimi meritò judicent, vix quidquam in *hoc* genere, aut pro brevitate dilucidius, aut pro varietate gratius & ornatius prodire potuiſſe. His atque aliis motus rationibus, elegantiſſimum hunc auctorem, cujus nec nomen hactenus inter Academiæ noſtræ cives notum fuit, in gratiam illorum, qui mihi publica auctoritate ſingulariter ſunt commendati, in lucem proferre, novamque ejus priſtino nitori & fidei reſtitutam editionem in publicum emittere conſtitui. Ut ſic antiquitatum Studioſi ſimul & Hiſtoriarum ab orbe condito ad noſtra uſque tempora notitiam, connexionemque, perſpicua brevitate juſtaque methodo ſibi acquirere,

rere, & ſtyli elegantiam inſuper addiſcere poſſent. HORATIUS enim noſter TURSELLINUS, ut Romanus Patriâ, ita Romanus eloquio, terſam illam florentis olim Reipublicæ Romanæ Latinitatem huic ſeculo repræſentavit.

Cæterum, VIRI ILLUSTRES & AMPLISSIMI, haud abs re me facturum exiſtimavi, ſi novam hanc politiſſimi TURSELLINI editionem Nominibus Veſtris dicarem, & hoc qualicunque munuſculo famæ & ſeræ poſteritati, quantum VOBIS debeam, tranſcriberem; eos imitando qui corticibus arborum, quas ſperant perennaturas, cariorum ſuorum nomina ac laudes ſcalpello ſolent incidere. Admittite ergo fronte ſerenâ ILLUSTRES & MAGNIFICI DOMINI, FAUTORES SUM-

Digitized by Goo

SUMMI, chartaceum hoc munuſculum, Fidei Sacrum, Honorique & Cultui Veſtro devotiſſime dicatum, quo non tam ſtudeo debita mea diſpungere, quàm ea bonâ fide profiteri. Interim pergite porrò MOECENATES AMPLISSIMI, me meaſque Muſas ſolito Veſtro Favore proſequi, ac conatibus meis & conſiliis, ad Rei Literariæ & Academicæ ornamentum unicè collineantibus, Benevolentiæ Veſtræ Favonio adſpirare. Ut eò alacrius in poſterum, Veſtra Benevolentia & Liberalitate fultus, voce calamoque orbi Literato prodeſſe queam, ac munere quoque meo Academico eò felicius fungi mihi liceat. Muſæ enim plerumque imitantur celebrem veteribus Memnonis ſtatuam, quæ affulgente ſole loquebatur, decedente ſilebat; ita & hæ

Digitized

hæ ubi publici favoris & benefi-centiæ radiis colluſtrantur, ſa-pientiæ & eruditionis verba ala-criter fundunt, ſed ubi iſti radii ſubducuntur, triſte illis indicitur ſilentium. Valete VIRI ILLU-STRES & AMPLISSIMI, ac multos in annos cum Nobiliſſimis Veſtris familiis publice domique felices vivite. Lugduni ad Rhe-num CIↃ IↃC LXXIIX. Idibus Ia-nuar.

JOHAN-

JOHANNES CONRADUS NUBERUS BENEVOLO LECTORI S. P. D.

INTER ea quæ Horatius Turſellinus, haud obſcurum in literis nomen, reliquit ſcripta, cumprimis judicio, eloquentiâ & utilitate præcellere videtur opuſculum ejus poſtumum, Epitome Hiſtoriarum. Hinc factum quod hic libellus toties omnibus ferme prælis, & linguis excuſus, tot manibus cum delectatione ſemper ſit tritus. Ego ſane inter omnes quos hactenus vidi, qui hiſtoriarum epitomen fecêre, meliorem aptioremque nullum inveni Turſellino, qui ad imprimendam animo omnium ſeculorum ideam, vel lectioni ſcriptorum Veterum utilius præmitti; vel cum illis commodius conjungi; vel denique in privatis inſtitutio-

nibus

nibus hiſtoriæ univerſalis mihi & Studioſæ juventuti pro filo Ariadnæo facilius & certius inſervire poſſet. Nam præter ſermonis elegantiam & methodi commoditatem, auctor noſter omnium temporum hiſtoricos veteres recentioresque ſuis locis adſcripſit, ac fontes, unde eadem uberius haurire liceat, indicavit. At ſic tamen idem fateor, in non nullis, recentioris præſertim ſeculi rebus geſtis, ſuæ religionis factionisque affectibus indulſit, ut non nunquam à veritate hiſtorica receſſerit. Sed huic malo, quod cum multis ſcriptoribus commune habet, partim collatione aliorum auctorum; partim etiam auditâ doctiorum virorum in hæc loca explicatione facile occurri poteſt. Cum verò hujus epitomes hiſtoriarum Turſellini exemplaria in Germania, Gallia ac alibi impreſſa jam

eſſent

Digitized by Google

eſſent diſtracta, nec in Hollandia facile haberi poſſent, de novâ adornanda editione non modo cogitare ſed etiam conſilium inire neceſſum habui. Ne igitur juventutis noſtræ eam efflagitantis vota fruſtrarer, opus ad manum reſumpſi, in certa illud capita & tmematia ſive verſiculos diſtinxi: verſuumque numerum in margine paginarum, in ſummis verò paginis numerum librorum atque capitum adſcripſi: indicem porrò locupletiſſimum & ad libros, capita, verſusque accommodatum adjeci, ut expeditiſſimè quæque reperiri poſſint: ipſam denique epitomen multis in locis cum cura emendavi, & à plurimis mendis, quæ partim negligentia, partim præpoſtero ſtudio in omnes ferè editiones irrepſerant, liberavi. Nam præpoſtero ſtudio multa quoque mala acceſſiſſe Turſellini epitomæ,

teſta-

teſtatur inter alia anni milleſimi ſexcenteſimi quadrageſimi noni editio Colonienſis, in qua plurima auctoris omiſſa, multa aliena editoris arbitrio interpoſita, totæque ſententiæ mutatæ atque corruptæ deprehenduntur. Cæterum de inſtituto noſtræ hujus editionis hæc breviter dicta ſufficiant. Tu Lector Benevole fave huic noſtro in commodum publicum impenſo labori, eoque utere, ac pro humanitate tua errata typographica, quæ incuriæ operariorum in officina debentur, corrige.

Digitized by Google

HORATII TURSELLINI OPERA.

DE vita Franciſci Xaverii lib. VI.

Epiſtolarum ejuſdem Franciſci Xaverii libri quatuor, quas in unum corpus collegit, atque eleganter ex Hiſpano Sermone Latinas fecit.

Hiſtoriæ Lauretanæ libri V.

Literæ annuæ Societatis anni milleſimi quingenteſimi nonageſimi tertii.

De uſu particularum Latini Sermonis.

Compendium Grammatices Emanuelis Alvares.

Nomenclator vocum Latinarum.

Varia Poemata & Tragædiæ Sacræ.

Ora-

Digitized by Google

Oratio ſunebris in mortem Gregorii decimi tertii Pont. Max.

Commentarii in omnes ferè Ciceronis de arte Oratoria libros, & in Orationes ejuſdem nondum prælo commiſſi.

Et quod â nobis hic editum eſt opuſculum poſtumum; Epitome Hiſtoriarum ab Orbe condito libris decem.

HO-

Digitized by Google

HORATII TURSELLINI

IN SUAM EPITOMEN HISTORIARUM

PRÆFATIO AD LECTOREM.

TANTA hiſtoriarum multitudo eſt, atque varietas, cujuſvis ut hominis non ſit aut perlegere omnes, aut in ordinem redigere, aut memoriâ cuſtodire. quo fit, ut complures ab hiſtoriarnm lectione abhorreant, multi epitomam aliquam, ac ſummam hiſtoriarum deſiderent, ubi res maximè memorabiles breviter, atque ordine comprehendantur. nam Chronicorum ſcriptores ferè ita jejunos exileſque eſſe dicunt, ut non ſedent

fa-

Digitized by Google

famem, ſed augeant: ſi qui autem pleniores exiſtant, vel inquinatam orationem adhibere, vel hiſtoriarum auctores omittere; ut quà faſtidium afferant lectoribus, quà rebus abrogent fidem. Quare ego ab adoleſcentia cum non negligenter in hiſtoriarum monumentis aliquandiu verſatus eſſem: appoſitum mihi aliquod memoriale ſubſidium parandum putavi, fecique non invitus tum aliorum cauſa, tum mea, ut hanc qualemcumque hiſtoriarum epitomen paulatim contexerem, ſeculorumque omnium memoriam, obſervatis notatiſque temporibus, perbrevi, nec inutili, ut ſpero, volumine complecterem. Feci etiam, ut præcipuos cujuſque rei adſcriberem auctores, fonteſque indicarem; unde ſcilicet, ſi cui libitum foret, eadem illa uberius liceret haurire.

Ejus

Ejus olim epitomæ pars prior cum mihi fortè excidiſſet, deſcriptaque eſſet à pluribus: multi viri & prudentia, & auctoritate præſtantes, qui meas aliquid putabant nugas, me denique perpulerunt, ut quod privatum bonum eſſe volueram: paterer eſſe commune; & quod rude, & inchoatum circumferri dolebam, perfectum, atque abſolutum ipſe vulgarem. Cæterum in notandis Hebraicæ hiſtoriæ temporibus, Hebræorum auctoritatem, quæ certior habetur, ſecuti ſumus. Et quoniam inter annalium hiſtoriarumque ſcriptores ſæpe de uno alterove anno, aut etiam de pluribus eſt controverſia: optimum factu exiſtimavi, ut hæc, quæ memoriæ cauſa breviter curſimque perſtringuntur, non aurificis ſtatera, ut dicitur, ſed populari trutina examinarem. Scitum

eſt

eſt enim ex opinabilibus & incertis, certa & explorata excerpere. Itaque integris potius, ac ſolidis, quàm fractis numeris, & imminutis juſta per intervalla (accommodatè videlicet ad memoriam) rerum memorabilium tempora notanda duximus, quo & memoriæ imbecillitati, & temporum veritati quam maximè ſerviremus. Porrò quò commodior libellus foret ad tot res, tamque varias identidem recolendas, ea forma edendum curavimus, quæ facile & in ſinu geſtari, & manibus teri poſſet.

HORA-

ed by Googl

HORATII TURSELLINI,

EPITOMÆ HISTORIARUM à Mundo condito

LIBER I.

CAPUT I.

ADAMUS.

1. PRIMUM igitur omnium conſtat, condito ornatòque Mundo Adamum humani generis principem à Deo eſſe præpoſitum, & in amœniſſimis hortis divina manu conſitis, ubi vitalis poma arboris ſuppeterent, collocatum. *Adamus.* *Paradiſus.*

Gen. c. 1. & 2. Joſ. antiq. l. 1.

2. Cæterùm huic Evam ſociam, & adjutricem datam, ruinæ cauſam extitiſſe. *Eva cauſa lapſus & ruinæ Adamiticæ.*

3. Adamus quippe divinam legem neglexit non tam

Digitized by Google

vetiti pomi ſpecie, quàm illece-
bra inductus uxoris. Ergo unà 4.
cum noxæ ſocia, beatis hortis
in perpetuum expulſus morti,
cæteríſque miſeriis, quæ mor-
talem conditionem comitan-
tur, obiicitur, repentè ex bea-
to miſer. Et auctor hominum 5.
generis ruens, ſecum in eun-
dem caſum poſteritatem tra-
xit omnem. Exilii initio Ada- 6.
Caimus, & Abel. mus Caimum, & Abelem ge-
nuit, quorum ille agricola, hic
paſtor fuit. Sed citò domeſti- 7.
Inuidia. cum malum interuenit inui-
dia. Abelis ſacrificia Deus igni 8.
Sacrificia. è cælo demiſſo probauit; Cai-
mi non item. Itaque homo 9.
Homicidium. inuidus fratrem interfecit. Ob 10.
eam cædem parentes diu in lu-
Conſcientia ultrix mali. ctu fuerunt. Ipſe ultrice parri- 11.
cidii conſcientia, profugus er-
Urbs condita. rauit. Et tamen homo demens 12.
urbem condidit. Ejus poſteri 13.
Artes inuenta. muſicam, ferrariam, aliáſque
artes vel ad vitæ commodita-
tem, vel ad delectationem in-
ve-

14. venére. Impia Caimi, pia Sethi, qni poſtea Adamo natus eſt, progenies extitit. *Sethus.*

CAPUT II.

ENOCHUS.

Anno à Mundo cond. propè M.

1\. ENOCHUS Sethi trinepos anno poſt Mundum conditum propè milleſimo, ob ſummam Dei familiaritatem divinitùs eſt ex hominum cœtu, atque oculis raptus. *Enochu anno Mundi pè 100*

Gen. c. 5. Joſ. l. 1.

2\. Huius filius Mathuſales cùm annos ferè mille vixiſſet, nihilo faciliorem, quàm cæteri, expertus eſt mortem. *Mathu les.*

3\. Vulgò autem mortales mortis obliti, vitæ longitudine (plerique enim annum explebant nongenteſimum) abuti cœperunt. *Vitæ lon tudo.*

4\. Sethi porrò gens connubiis cum Caimi gente junctis, Gigantes progenuit; & in exter- *Gigant nati.*

Caini poſteri valdè impii. nos lapſa mores, omnia pudoris atque officii repagula perfregit. Itaque anno poſt Mundum 5.
Anno Mundi 1656. conditum MDCLVI. flagrans ubique libido perpetuis quadraginta dierum imbribus, terrarùmque omnium eluvione re- 6.
Diluvium. ſtinguitur. Animantium nihil uſpiam reliquum fit præter
Noës. id, quod Noës vir bonus Dei monitu in arca, ſeu navi quadam ingenti aſſervârat ad ſobolem. Sub eluvionem vis, & vi- 7.
Carnes conceſſæ. ta hominum imminuta eſt. Ad 8.
ſubſidium imbecillitatis carnes
Vinum inventum. conceſſæ. Vinum quoque à Noë 9.
inventum; ſed hauſtum uberiùs ne ipſi quidem pepercit 10.
Ebrietas Noæ. auctori. Ebrium, ac nudatum parentem Chamus ludibrio habere, aliis demonſtrare cœpit: At Semus, & Japhetus averſi in- 11.
jecto pallio contegunt. Ergo pa- 12.
ter re poſtea cognita Chami progeniem execratus, cæteris liberis benè precatur. A tribus hiſce 13.
Noæ filiis gentes omnes toto ter-

terrarum Orbe paulatim ſunt *Orbis*
14. propagatæ. Japheto Scythia *ſio in*
& Europa; Chamo Syria, Æ- *filios*
gyptus, & Africa; Semo Aſſy-
ria, India, & reliqua Aſia ob-
venerunt.

CAPUT III.

NEMBROTHUS.

Anno à Mundo cond. MDCCC.

1. NEMBROTHUS Chami ne- *Neml*
Gen. c. 10. Joſ. 11. pos, anno poſt diluvium *anno di 18*
circiter centeſimo, auctor cæ-
teris fuit, ut ante digreſſum, *Turri bel.*
ſummæ altitudinis turrim com-
muniter excitarent ſive inunda-
tionis perfugium, ſive conve-
2. niendi monumentum. Cæte-
rùm ſuperbis mortalium cona-
tibus divinum obſtitit numen:
3. repentè una, quâ tum utebantur *Lingu varie*
tur omnes, lingua in duas & ſe-
ptuaginta, quot erant fami-
4. liæ, divinitùs diſpertitur. Subla-
to igitur ſermonis commercio,

Digitized by Google

ædificatio abiectaeſt. ex eo terrarum Orbis frequentari cœptus. Lingua, quæ communis 5.
Hebræa Lingua. antea fuerat, in Heberi (à Semo originem ducebat) familia, ac gente manſit. Inde Hebræa 6.
dicta. Turris inchoata, ex lin- 7.
guarum confuſione, Babel pri-
Babylon. mùm, deinde Babylon eſt appellata. In ea Nembrothus (qui 8.
fortaſſis idem Belus fuit) imperitavit.
Belus. Conſtat Belum in Aſſy- 9.
ria regnaſſe primum anno circi- Euſeb. chron.
Regnum Aſſyriorum anno Mundi 1850. ter MDCCCL. à Mundo con- Aug.
dito; regnum obtinuiſſe annos de ciu.
LXV. nihil memoria dignum l. 18.
geſſiſſe.

Ninus anno Mundi 1900. Ninus autem Beli filius im- 10.
pia pietate adductus parentis ſui Diod. l. 3:
monumentum, ac ſimulacrum Iuſt. l. 1.
coli juſſit pro Deo. Ea idolo- 11.
Idolorum origo. rum, Deorumque origo notatur.
Æquè verò in homines in- 12.
juriosus Ninus extitit, atque Aug.
Imperii propagatio. impius in Deum. Imperandi de ciu. l. 8.
ſtudio flagrans, peſſimo exem- 13.
plo, imperium armis propagare

14. re inſtituit. Ergo Aſiam in ſuam
15. redigit ditionem. Zoroaſtre Ba- *Zoroa- magia- vento-*
ctrianorum Rege, eodemque
magiæ inventore debellato, Bac-
16. tris potitur. Idem Ninam ſeu *Niniv*
Niniven urbem condidit: Aſſy- *Imper Aſſyr rum.*
riorum imperium conſtituit,
quod annos viguit circiter M-
17. CCC. Ipſe regnavit LIV. Nino *Agia- Sicyon Rex.*
Euſeb. chron. Agialeus primus Sicyoniorum
Rex ferè æqualis numeratur.
18. Semiramis virago Nini con- *Semir.*
Diod. l. 3. Juſt. l. 1. jux, & cupiditatis imperandi ſo-
cia, eluſo filio, regnum præſti-
giis quibuſdam interuertit, ad
19. ſéque tranſtulit. Ne cuiquam
pareret, nubere omnino noluit.
20. Ab ea Babylon magnificentiſſi- *Babylo magnif extruct*
mè eſt extructa: Aſia, Media,
Perſis, Ægyptus ingenti cum
exetcitu peragrata: magna Li-
byæ, Æthiopięque pars ſubacta.
21. Cæterùm bellum Indis illatum,
feliciore principio, quàm exitu
22. geſſit. Ad ultimum imperioſa
mulier libidini turpiſſimè ſer-
viens à Nino filio, cujus ince-

ſtos expetiverat amplexus, necatur anno imperii ſui XLII.

Ninus minor. Ninus, ſeu Ninias ſuperioris 23. Nini filius à patre penitus degeneravit, perinde quaſi luxuria cum matre certaret. Regni ad- 24. miniſtrationem Præfectis commiſit: ipſe delitiis effeminatus conſenuit in cœtu mulierum, perniciosiore etiam exemplo, *Nequitia Regum Aſſyriorum.* quàm inſtituto. Nequitiæ ſuæ 25. imitatores XXX. deinceps Aſſyriorum Reges habuit, alium alio nequiorem. Qui omnes perinde 26. ac ſi nati non eſſent, in tenebris, ac ſilentio jacuerunt, verbo Reges, re autem vera mancipia voluptatis.

CAPUT IV.

ABRAMUS.

Anno à Mundo cond. MM.

Abramus anno Mundi 2000. ABRAMUS genere Chaldæus 1. ab Hebero originem tra- Gen. c. 11. & 12. hens, extremis (ut Euſebio, & Joſ. antiq. l. 1. Auguſtino placet) Nini majoris c. 7. & 8.

tem-

2. temporibus natus eſt. Itaque mi-
nore regnante Nino, à Deo evo-
catur, anno poſt Mũdum condi-
3. tum circiter MM. Domo igitur
relictâ, Deum ſequitur multis
ſæculis ante Philoſophos natos,
4. qui id præceperunt. Palæſtinam
ſedem poſteris promiſſam ſuis
cùm peragraret, annonæ inopia
coactus, deſcendit in Ægyp-
5. tum. Ibi raptam quidem à Pha-
raone Rege uxorem deſideravit.
6. Sed brevi Dei immortalis bene-
ficio maximis cum muneribus
7. recepit intactam. Ægypto re-
pentè ex inopi opulentus exce-
8. dit. Lothum inde fratris filium,
Gen. 14. peregrinationis comitem, Sodo-
mis captivum abductum, cæſo
9. hoſte liberat. Victor Melchiſe-
deco Sacerdoti decumas perſol- *Decumæ*
10. vit. Porrò jam centenarius cùm
ſibi ac ſuis, Dei juſſu, præputia
Gen. 17. circumcidiſſet; è Sara conjuge *Circumciſ*
Gen. 21. Gen. 19. ſterili, divinitùs promiſſum ge-
nuit filium, ei ex riſu matris Iſaa-
11. ci nomen inditum. Nondum na-

 tus

Digitized by Google

tus erat Iſaacus, cùm Abrahamus Lothum unà cum ejus uxore, ac liberis (Deo exorato) Sodomę incendio exemit. Sed Lo- 12.
thi uxor, quòd contra Angeli educentis præceptum reſpexiſſet, in ſalem eſt verſa, ſtultitiæ
Lothi Ebrietas. documentum. Lothus ipſe vino, 13.
& filiarum calliditate deluſus, oſtendit nihil eſſe tam fœdum, quod non admittat ebrietas. Iiſ- 14.
dem temporibus Titanes exti- Euſ. chron.
terunt in Creta, quorum natu Diod.
maximus Saturnus fuit, qui pa- l. 6.
ter perhibetur Jovis.

Abrahami porrò fides (Iſ- 15.
maële filio cum Agare ancilla Gen.
matre ablegato) divinitus ten- ziet 21.
tata mirè enituit, magno ſuo ac ſuorum bono. Imperanti Deo, 16.
ut Iſaacum unicum filium, ſpem ſtirpis, ſua manu immolaret, pa-
Abrahami Obedientia. rere non dubitavit. Conatus 17.
pro facto fuit. Jam impoſitum 18.
aræ filium ferro appetebat, cùm repentè cæleſti voce dextram cohibere, filio parcere jubetur.

ſpe-

Digitized by Google

19. ſpectata pietas, egregiaque obe-
diendi voluntas, copioſiſſima ſo-
bole remuneratur, Chriſtòque *Chriſtus promiſſu*
promiſſo.

12. Eufeb. chron. Hebræorum parenti Abraha- *Juppiter Abrahā ſuppar.*
mo, Jovem Deorum patrem,
Cretæ Regem ſupparem facit
Euſebius; ut multis hominibus
junior, ille Deorum pater inue-
13. Diod. l.6.c.15. niatur. Is propter paternam in
populos charitatem, Deus eſt
14. habitus. Ejus fratres Neptunus, *Neptuni Pluto.*
& Pluto, alter regiæ claſſis Præ-
fectus, alter funerum inventor
15. in Græcia. Quæ res illi maris,
huic inferorum imperium, ac
numen peperit apud ſtultam
antiquitatem.

CAPUT. V.

ISAACUS.

Anno à Mundo cond. MMC.

1. Gen.25. & 26. Joſ.l. 1. ISAACUS primis Græciæ Diis *Iſaacus anno Mū di 2100.*
haud multo junior, vero exo-
rato Deo, Eſaum, & Jacobum ex
Rebecca uxore genuit ſterili.

Geraras anzonę cauſâ profectus, 2.
Dei numine & conjugis pudicitiam ab Abimelechi Regis libidine intactam ſervat, & rem familiarem auget vehemẽter. Cæ- 3.
terùm affecta jam ætate, cùm nihil cerneret à Jacobo filio deceptus, Eſaum illi non ſine diuino conſilio poſthabuit.

Inachus Iſaaci æqualis. Phoroneus. Iſaaci ferè æqualis Argivorum 4.
Rex primus Inachus extitit, cujus filius Phoroneus vagos homines, ac diſperſos in unum coëgiſſe locum, ac mœnibus legibúſque ſepſiſſe memoratur à Græcis. *Eus. chron. Aug. de ciu. l. 18. Pauſa. l. 2.* *Mœnia. Leges.*

CAPUT VI.

JACOBUS.

Anno à Mundo cond. MMCC.

Jacobus. anno Mundi 2200. JACOBUS Meſopotamiam pe- 1.
tens, in quiete Dei ſpeciem vidit è ſummis ſcalis Chriſtum *Gen. 28. Joſ. l. 1.*
ſibi pollicentis. Inde apud La- 2.
banum avunculum maximos greges labore, atque ſolertia ſibi

3. bi paravit. Ex Lia, Rachele, aliiſque uxoribus Patriarchas progenuit, duodecim Tribuum *Patriarchæ.*
4. auctores. In Palæſtinam rediens poſt nocturnam cum Angelo luctam, Iſraël à Deo appellatur.
5. Hinc Iſraelitis nomen factum. *Nomen Iſrael.*
6. In Patriarcharum ætatem A- *Apollo*
Diod. l. 6. c. 15. pollo, Mars, Vulcanus, Venus, Minerva, Jovis filii, præcipua Græciæ numina, & ſuperſtitio- *Mars. Vulcanus. Venus. Minerva.*
7. num Patriarchæ inciderunt. I-
Oroſ. l. 1. Aug. l. 18. de ciu. c. 8. témque Ogyges primus Rex Atticæ, quo regnante memorabilis illa Atticæ inundatio extitit (mortalium animis ſuperſtitione jam obrutis) annis ante Urbem conditam circiter M L. *Ogygium diluvium.*

CAPUT VII.

JOSEPHUS

Anno à Mundo cond. MMCCL.

1. JOSEPHUS unus è Patriarchis, *Joſephus anno Mundi 2250.*
Gen. 37 Ioſ. l. 2. Paulo poſt Ogygium diluviũ, ac ſuperſtitionis, vitiorumque omnium eluvionem, præclara pudi-

pudicitiæ ac moderationis documenta dedit. A fratribus in 2.
Ægyptum per invidiam amandatus, ac venditus, tum aliis, tum Gen: 39. 40. 41.
ſuæ genti ſaluti fuit. Quippe 3.
heræ libidine eluſâ, falſo crimine conjectus in vincula, ob divinam coniiciendorum ſomniorum ſolertiam è carcere ad imperium evocatur, annonæque & Ægypto præpoſitus ab ipſo Rege Salvator Orbis terræ appellatur. Cæterùm altitudine ani- 4.
mi, fortunæ inſolentiam ſuperans, fratribus injuriam, ulciſcendi oblata occaſione, condonat. Patri perſuadet, uti cum 5.
ſtirpe univerſa demigret in Æ- Gen. 41. ad 46. Act. 7.
Demigratio in Ægyptum, anno à Mundo cond. 2300. gyptnm. Erant Iſraelitarum
tum omninò capita LXXV. ſed 6.
brevi eorum ſoboles, mirum in 7.
modum propagata eſt, quamvis Exod. 38.
poſt Joſephi mortem, opprimente Rege, ærumnis vegetiorem, fœcundiorémque fieri diceres.

Joſephi penè æqualem ſtatuit 8.
Spartus. Euſebius Spartum Phorenei fi- Euſ. chr.
lium,

lium, qui Spartam condidit, pau-
cis antè annis, quàm Argus, Pho- *Argus.*
ronei nepos, is qui ob pruden-
tiam incredibilem Centoculus
dictus eſt, Argos conderet, *Argos.*
Pauſ. l. 3. quamquam Pauſanias Spartam *Sparta.*
à Lacedæmone Eurotæ Regis
filio, conditam prodit, eámque
Spartæ vxoris eius nomine ap-
9. pellatam. Iobum quoque pati- *Jobus.*
entia nobilitatum, Ioſephi ſup-
Euſ. chr. parem facit Hieronymus: alij
10. tamen multo iuniorem. Per
Aug. de ciu. l. 18. idem tempus Prometheus, &
Atlas egregij Aſtrologi extite-
Diod. l. 6 c. 17. runt, *fabuloſis Græcorum* car-
minibus inclyti. Prometheus Ja- *Prometheus.*
11. peto (is vnus è Titanibus fuit)
natus, quòd rudes homiues ad
humanitatem informaſſet, ho-
minem ex luto finxiſſe: quòd in
Caucaſo Scyhtiæ monte ſide-
rum curſus odſeruaret aſſiduè,
Caucaſo affixus; quód ignis eli-
ciendi è ſilice, alendíque ratio-
nem inueniſſet, ignem Diis ſub-
12. ripuiſſe, dictus eſt à Poëtis. At- *Atlas.*
las

las autem eius frater, propter ſummam Aſtrologiæ ſcientiam, cœlum humeris ſuſtinuiſſe perhibetur; & Atlanti Mauritaniæ monti feciſſe nomen.

CAPVT VIII.

MOSES.

Anno à Mundo cond. MMCCCC.

Moſes anno Mundi 2400.

MOSES Iacobi abnepos, 1.
Tribu Leui LX. circiter Exod. c. 1. 2. 3.
annis poſt Ioſephi mortem, diffi-
cillimo Iſraelitarum tempore Ioſ. 1. 2.
natus, à Pharaonis filia educatus
eſt, & litteris excultus Ægyptiis.
Octogenarius, auctore Deo, adiutore Aarone fratre, Iſraelitarum gentem ab Ægyptiorum ſeruitute vindicare aggreditur.
denique Rege plurimis, maxi- 2.
miſque prodigiis perculſo, anno poſt diluuiu circiter DCCC. Iſraelitas, Ægyptiorum ſpoliis

Paſcha.

onuſtos, educit. Phaſe, ſeu Pa- 3.
ſcha, ſolemnéſque Azymorum Ex 12.
ferias inſtituit, partæ libertatis Ioſ. 1. 3.
monumentum. Cenſa ſunt Iſra- 4.
elita-

elitarum ad millia ſexcenta, præter pueros, feminas, ac pro-
5. miſcuum vulgus. Omnes proſpera vtentes valetudine, Moſen ſecuti, duce itineris Angelo, *Angelus*
noctu ignis ſpecie, nubis inter- *dux.*
6. diu. Cæterùm imminente cum
Exod. 14. omnibus copiis Ægyptiorum Rege, Moſes ſublata virga, viam *Rubrum*
ſuis inter Erythræi maris fluctus *mare divi-*
aperit, munìtque mari in mon- *ſum.*
tis ſpeciem vtrinque curuato.
7. Inſequentes Ægyptij, fluctibus circumuenti ad vnum obruuntur omnes, vt ne nuntius quidem
8. tantæ cladis ſupereſſet. Iſraelitis porrò vaſta in ſolitudine commeatus divinitus ſuppetebat.
Exod. 16. 17. Manna de cælo, aquæ è ſaxis de- *Manna.*
19. 20. fluebant. Ad Sinam montem le-
9. ges Hebræis per Moſen datæ. *Leges He-*
Aurea arca, & tabernaculum *bræis data.*
10. templi inſtar effectum. Sacra & *Arca, & Tabernacu-*
11. ceremoniæ inſtitutæ. Aaron *lum.*
ſummus Sacerdos conſecratus. *Ceremoniæ.* *Aaron.*
12. Miſſi deinde ex Phara ſolitudi- *ſummus Sacerdos.*
Num. 14. & 15 ne exploratores in Palæſtinam, *Explorato-*
ea *res.*

Digitized by Google

ea de incolarum proceritate renunciarunt, quibus cunctus populus animo conſternatus eſt; ſic prorſus, ut deſperata regionis eius poſſeſſione, in ſolitudine mori præoptaret. proinde 13.
iratus Deus confirmat fore, ut præter Ioſuem, & Calebum, qui populum bono animo eſſe juſſerant, ex omni multitudine, quæ cenſa in ſolitudine erat, ad promiſſam ſedem perveniat nemo. Itaque eos Moſes Dei juſ- 14.
ſu, annos XL. per ſolitudinem longiſſimo circuitu circumduxit, quoad ſcilicet quicumque Dei numen offenderant, interiiſſent. Nec verò interitus cauſæ 15.
defuerunt. Chores, Dathan, & Num. 16.
Abiron primores Levitarum, 16.
Moſi, & Aaroni obtrectantes, unà cum familiis, vaſto terræ hiatu abſorpti ſunt. CCL. eo- 17.
rum ſectatores, thus incendentes, cæleſtis ignis incendio hauſti. Millia hominum quin- 18.
decim, qui illorum interitum Moſi

Chores, Dathan, Abiron terra abſorpti.

Moſi vitio verterent, dira clade
19. mactata. Aaron ipſe ſummus *Aaronis*
Sacerdos, qui in elicienda aqua è *interitus.*
ſilice addubitaſſet, extinctus, E-
leazaro filio in ejus locum ſuffe-
20. cto. Complures alii, viæ, ac labo-
ris tædio de Moſe queſti, igneis
ſerpētibus divinitùs immiſſis in-
cōſtantiæ, ac temeritatis ſuæ pœ-
21. nas dederunt. Cæterùm ipſe
Moſes, propitiato precibus Deo,
ejus monitu æneum in medio *Æneus*
ſtatuit, ac myſticum ſerpentem, *ſerpens.*
cujus aſpectu ſaucii ſanabantur.
22. Haud *ita multo* pòſt Balaas ari- *Balaas a-*
olus, primò Angeli admonitu *riolus.*
favit Iſraelitis, execratione
in fauſtam precationem verſa:
inde reverſus ad ingenium, indi-
genas puellas objecit, ut eos in
23. fraudem illiceret. Haud facile
aliàs magis cujuſquam enituit
religionis ardor, quàm tum Phi- *Phineas.*
24. neæ: Is quippe libidinis aucto-
ribus in omnium conſpectu
transfixis, ipſòque Balaa cum *Balaa*
quinque Regibus indigenis, ob- *mors.*
trun-

Digitized by Google

truncato, Iſraëlitici nominis maculam abolevit. XL. inde liber- 25.
tatis, & peregrinationis anno ad Num. 26.
Jordanem cenſu habito, ſumma eorum, qui arma ferre poſſent, amplius DC. millium fuit, in quibus nemo omnino ex iis, qui antea cenſi fuerant, præter Jo- Deut: c. 34:
Moſis interitus. ſuem, Calebúmque. Nam Mo- 26.
ſem ex Abari monte promiſſam ſedem cùm proſpexiſſet, interiit, Ioſue ſucceſſore deſignato.

Eodem ferme tempore ſacra, 27.
& ceremonias Moſes tradidit Euſ. chro.
Cecrops. Hebræis, & Cecrops Athena- Idem de præpar. l. 10.
rum conditor (diabolo videlicet Deum æmulante) ſimulacra, & ſacriſicia induxit in Græ-
Mercurius. ciam. Cecrope regnante Mercu- 28.
rius, Atlantis nepos, Iouis, & Diod. l. 6.
Maiæ filius, idémque eloquentiæ, & multarum rerum inven-
Deucalion. tor extitit. Deucalion, obruta 29.
eluvione Theſſalia, mortales Euſ. chro.
complures in Parnaſſi jugis, ubi Diod. l. 6 c. 8.
imperitabat, conſervavit, eòſque Pyrrhæ conjugis opera, à dura, Apoll. l. 1.
agreſti-

agreſtique vita ad humanum cultum, ciuilémque traduxit.
30. Hinc locus multiplici fabulæ
31. datus. Eadem tempeſtate perinde ac ſi ad hominum perniciem ignis cum aqua conjuraſſet;
Euſ. chr. Phaëthonte Rege, maximum in *Phaëtontis incendium.*
Italia ad Eridanum flumen exarſit incendium, Poëtarum licentiæ haud parua fingendi materies.
32. Dion. l. 1. Pauſa. l. 8. teries. OEnotrus porrò, Lycaone prognatus quaſi id detrimentum ſarcire vellet, Arcadum colonia in Italiam deductâ, ad mare inferum conſedit, Umbríſque indigenis repulſis, fre- *Oenotrus.*
33. quentauit Italiam. Hi Aborigenes primùm ab incerta origine: inde ab Italo Rege Itali appellati, regioni Italiæ nomen fecêre. *Aborigenes. Itali, & Italia.*

CAPUT IX.

JOSUES.

Anno à Mundo cond. M M D.

1. Ioſu. c. 1. Ioſ. 5. JOSVES, alter Hebræorum Dux, paulo ſerius, quam OEnotrus, ſed glorioſiùs multo ad de- *Joſues anno Mundi 2500.*

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

deſtinatam ſedem ſuos perduxit.
Iordane flumine divinitùs pauli- 2.
ſper ſiccato, traduxit exercitum. Ioſu. 3.
Hierichõtis inde oppidi muros, 3.
Arca fœderis ſepties circumlata,
tubarum clangore, atque exer-
citus clamore diſturbat. Amor- 4.
rhæos Gabaonem ſociam He- Ioſu. 10. & 11.
bræis urbem obſidẽtes adortus,
Sole ac Luna ejus iuſſu per unius
diei ſpatium, tanquam ſpectato-
ribus victoriæ ſubſiſtentibus,
occidione occidit. Demum 5.
XXX. Regibus, omnibúſque Ioſu. 12. & 13.
Palæſtinæ gentibus debellatis,
Iſraëlitas in promiſſa maioribus
ſede collocauit. Agrum & op-
pida CXV. bello capta, tribu- 6.
tim diuiſit anno poſt Mundum
conditum circiter MMD.

Iudæa Tribus.

Iudæa Tribus inde principa- 7.
tum tenuit. Hæc Adonizibe- Iud. c. 1.
cum Chananæorum Regem, acie 8.
victum cepit. Capto præcidit 9.
manus, pedéſque. Nec dubia 10.
Dei ultoris ira fuit, ipſo Rege
prodẽte, LXX. olim Reges ab ſe
cap-

captos pari ſupplicio eſſe macta-
12. tos. Exin Hieroſolymam, fini-
timáſque vrbes per vim captas,
vectigales fecit, Deo haudqua-
quam id probante, qui eas dele-
ri iuſſerat.

13. Dum Ioſues Hebræos in de-
Euſeb. chron. Oroſ. l. 1. ſtinata ſede conſtituit, Danaus *Danaus.*
quinquaginta generis per toti-
dem filias contrucidatis Ægyp-
14. ti regno potitur. Sed à Lino ge-
Diod. l. 8. c. 2. nero pulſus, Argos occupat. Or- *Orcus.*
cus, Moloſſorum Rex, Proſer- *Proſerpina,*
15. pinam Cereris filiam, è Sicilia *Triptolemus.*
16. abripit. Triptolemus ſubinde
longa naui frumentum à Cerere *Frumentum.*
17. acceptum, Eleuſinam (Atticæ
Euſeb. chron. ea vrbs erat) primùm inuexit.
Iuſt. l. 2. Europa ab Ioue rapta Minoem, *Europa.*
Diod. l. 6. ac Rhadamanthum, tertiæque *Minos.* *Rhadamanthus.*
Orbis terrarum parti nomen pe-
18. perit. Ingens Poëtis materies fa-
19. bularum. Per eadem ferè tem-
pora Athenis concilium Areopa- *Areopagita.*
gitarum extitit, ex eo dictum,
quòd in ea vrbis regione, qui
Pauſa. l. 1. Areopagus appellabatur, Mars *Areopagus.*
capi-

Buſiris. capitis cauſam dixiſſet. Buſiris 20.
quoque Neptuni, & Libyæ fili- Aug. de ciu. l. 18
us, ad Nilum, per ſpeciem hoſ- Euſeb. chron.
pitalitatis, in hoſpites ſæuiſſe
dicitur, ſanctiſſimo hoſpitij iure
violato. Haud multo humanius 21.
ſub ea tempora ab Rege Meſo-
potamiæ accepti ſunt domi ſuæ
Iſraëlitæ. Quippe deſerta auita 22.
religione deſerti ipſi à Deo ſunt,
& finitimo Regi traditi in ſerui-
tutem, quod idem illis poſtea
ſæpius uſu venit. Nimirum, ut 23.
quem ſecundis rebus ignora-
rent, adverſis agnoſcerent De-
um. Ad eos deinceps liberan- 24.
dos, Iudices diuino munere
conceſſi.

CAPUT X.

JUDICES HEBRÆORUM. OTHONIEL.

Anno à Mundo cond. MMDXXX.

Iudices Hebræorum. Othoniel anno Mundi 2530. OTHONIEL primus He- 1.
bræorum Iudex populum Iud. c. 3. Ioſ. l. 5.
reſipiſcentem, Meſopotamiæ
Rege

Rege cæſo in libertatem vindi-
2. cat. Othonieli Eudus ambidex- *Eudus*
ter, idémque Eglonis Moabita- *anno Mundi 2600.*
rum Regis interfector, Eudo *Debora.*
Debora ſucceſſit, mulier virtu-
Iud. c. 4. te pluſquam virili. Hæc Bara-
chum ducem exercitus ad bel-
3. lum comitata, inſignem de ho-
ſtibus victoriam peperit, mulie-
bris victoria Iahel mulier parti- *Iahel.*
ceps fuit, quæ Siſaram hoſtium
imperatorem ex fuga receptum,
lacte pro aqua dato, conſopi-
uit: dormienti tempora trabali
4. traiecit clauo; hoſtiúmque cla-
dem ducis cæde cumulauit.

5. Dum in Palæſtina etiam mu-
Euſeb. chron. lieres bellicis laudibus florent,
Aug. apud cæteras nationes viri pacis
l. 8. de ferè artibus viguerunt. Triſme- *Triſmegiſtus.*
6. giſtus Mercurij nepos in Æ-
ciu. c. 26. gypto doctrinæ gloria præſti-
7. tit. Ianus in Latio imperitauit. *Ianus.*
8. Cadmus, Europæ frater, litte- *Cadmus.*
Diod. l. 4. ras è Phœnicia deportauit in
Apollod. l. 3. Græciam; Thebas in Bæotia *Thebæ.*
condidit. Rhadamanthus in *Rhadamanthus.*
9.

Minos. Lycia, Minos in Creta inſula Diod.
ſumma cum ſeueritatis laude l. 6. c. 15.
Acriſius. regnarunt. Acriſius Argivorum 10.
Amphictyonum conſilium. Rex Amphictyonas, grauiſſi- Plato
mum Græciæ conſilium, inſti- in Gorgia.
Oraculum Delphicum. tuit: Apollinis Delphici ædem, Pauſa.
& oraculum excitauit. Interim l. 2.
Amphion. Linus. Bacchus: Amphion, Lini æqualis, Cad- 11. Euſeb.
mo eiecto, Thebanáque arce, chron.
per conciliatos blanda oratione
agreſtes homines, extructa,
magnam Poëtis mentiendi li-
centiam fecit. Liber Dionyſius, 12.
Nyſa urbs. ſeu Bacchus Nyſam vrbem pro- Diod.
pter Indum flumen condidit. l. 1. &
Indiam muliebri Baccharum 5. c. 5. 13.
Perſeus. exercitu ſubegit. Perſeus Da- 14.
nae, & Ioue natus, ingens Poë- Euſeb.
Gorgonis caput. tarum argumentum. Gorgoni chron.
meretrici eximia ſpecie, caput 15.
Bellerophontis navis. dempſit. Exin celeberrima Bel- 16.
lerophontis naui traiecit in Aſi-
am: Barbaros domuit: victos
Perſa. Pelops. ſuo nomine Perſas appellauit.
Pelops quoque Tantali filius, 17. Diod.
Peloponneſus. Piſæ Rex, deductis colonis, Pe- l. 5. c.
loponneſo nomen fecit. Huius 1. & l.
ſoror 8. c. 12.

Digitized by Google

18. ſoror Niobe fuit, quæ ob amiſ- *Niobe.*
ſos liberos ex mœrore ſtupe-
facta, Poëtarum mendacio lo-
19. cum dedit. Dardanus Ioue ge- *Dardanus.*
nitus, Teucri gener Dardaniæ; *Teucer.*
Eutrop. eius filius ac ſucceſſor, Tros *Dardania.*
l. 1. Troadi regioni nomen fece- *Tros. Troas.*
20. runt. Jano Saturnus ſucceſſit in *Janus. Saturnus.*
21. Latio. Quo Rege omnia commu-
Juſt. nia, omnes liberos fuiſſe perhi-
l. 47.
22. bent. Inde Aureum ſeculum *Aureum*
23. appellatum. Idem Saturnus a- *ſeculum.*
gros colere, domos ædificare, vi- *Latij cul-*
neas ponere, fruges colligere *tus.*
24. docuit. Neque agrorum modò,
ſed etiam ingeniorum culturam
per id tempus à Græcis accepit
25. Italia. Pelaſgi, maritima Italiæ *Pelaſgi.*
Pauſ. l. 7. ora, quæ Siciliæ eſt proxima,
Plin. l. 8. occupata, litteras in Italiam *Litteræ in*
26. attulerunt. Ab his regio Mag- *Italia.*
27. na Græcia nominata. Siculus *Magna Græcia.*
Dion. l. 1. Itali filius, Italia pulſus à Pelaſ- *Siculus.*
Diod. l. 6. gis, in proximam traiecit inſu-
lam, quam olim Cyclopes te- *Cyclopes.*
nuerant, tum Sicani incolebant. *Sicani.*
28. Ab Siculo Rege Siculi, ab his *Siculi & Sicilia.*

inſula Sicilia dicta. Haud ita 29.
multis ætatibus, poſt Græcas Eutrop l. 1.
litteras in Italiam inuectas, ver- Aug.
naculę in Latio litterę extite- de ciu. l. 18.
Latina litteræ. runt. Ab Saturno Picus, à Pico 30.
Picus. Faunus quartus ab Iano, regnum
Faunus. per manus accepit. Fauni vxor 31.
eadémque Latini Regis mater
Latinas litteras reperiſſe memo-
ratur. Ita eadem ferme ætate 32.
hæc Latinis litteras; Debora
victoriam peperit Hebræis.

CAPUT XI.

GEDEON.

Anno à Mundo cond. MMDCC.

GEDEON porrò Iudex He- 1.
Gedeon anno Mūdi 2700. bræorum IV. facinus edi- Iud. c. 6, & 7.
dit omnium gentium litteris ce-
lebrandum. Roris ac velleris 2.
miraculo confirmatus, Dei mo-
nitu viros ex omni exercitu tre-
centos delegit. Hos tubis, ac 3.
lampadibus armavit. Tum lage-
nas

4. nas, quibus iucluſæ lampades
erant, complodi, inflaríque tu-
bas omnes imperat vno tempo-
5. re. Inſolita pugnæ ſpecies uſque
eò Madianitarum caſtra turba-
uit, ut mutua ſe cæde confice-
6. rent. Sentires vtique diuina po-
tius, quàm humana ope liberta-
Iud. tem Hebræis, & otium partum.
7. Gideonis filius patri diſſimilis A- *Abimelechus.*
8. bimelechus fuit. is fratribus cæ-
ſis numero ad LXX. tyranni-
dem occupauit minimè diutur-
9. nam. Intra triennium, memori
diuini Numinis ira, dum turri
Thebeti (oppidi nomen eſt)
ignem ſubdit, molæ fragmine
capiti incuſſo proſtratur à femi-
na: moribundus armigero ſe
necandum præbet; ne cæſus
mulieris dicatur manu.

10. Extremam Gedeonis diuini
Diod. l. 5. c. 3. Hebræorum Ducis ætatem,
Dares Phry. l. 1 Græcorum heroës attigere, *Heroës.*
haud exigua materia fabularum. *Hercules.*
11. Hercules, Orpheus, Caſtor, *Orpheus.*
Pollux, cæteríque Myniæ ſiue *Caſtor, & Pollux.*

Digitized by Google

Argonautæ Iaſon. Argonautæ, Argo naui ædificata, Iaſone Duce, è Theſſalia Colchos (ea Ponti regio eſt) nauigarunt. Ibi Medeæ Col- 12.
Medea. chorum Regis filiæ opera, cuſtodes feros, ac barbaros deliniunt. Theſauros eò a Phryxo è Theſ- 13.
ſalia deportatos auferunt. In re- 14.
Laomedon. Ilus Rex. ditu Laomedontem, Ili filium, Troiæ Regem, ob pactam mercedem negatam, violatámque iuriſiurandi religionem, obtruncant. regnum Priamo, eius filio tradunt. Theſeus Ægei fi- 15.
Theſeus. Dædalus Minotaurus. lius, Dædali ope, cùm Taurum quemdam Minois Regis aſſeclam iu certamine ſuperaſſet, graviſſimo tributo Athenas, patriam ſuam liberavit: eaſdémque, compulſis Atticæ incolis è vicis, frequentavit. At Mi- 16.
Athenæ frequentata. Diod. l. 5 c. 5. Plut. in Theſeo. Paledh. Apollod. l. 3.
nos Dædalum fugientem claſſe inſecutus, in Sicilia à Corcalo Rege necatur in balneo. The- 17.
Diod. l. 5. c. 73.
Centauri. ſeus inde cum Centauris, Theſſalis equitibus, benè pugnavit, ſéque Herculi comitem adjunxit.
Plut. in Theſeo.

18. xit. Bellicoſis hominibus bella
19. non defuere. Amazones mulie- *Amazo-*
Herod. l. 4. res è Scythia oriundæ, amiſſis in *nes.*
Diod. l. 3. bello viris, cum armis animum
Iuſt. l. 2. virilem ſumpſerant: occuparant
Aſiam: Epheſum condiderant.
20. His Hercules, ac Theſeus intulere bellum, eáſque prælio vicerunt, majore victarum gloria
21. quàm ſua. Quippe & mulieres cum talibus viris fortiter depugnarunt, & captiuæ, cæſis cu-
22. ſtodibus, aufugerunt. Hercu- *Olympici ludi.*
Euſeb. chron. les porrò Olympicos ludos, *Iſthmii ludi.*
Theſeus Iſthmios fertur inſtitu-
23. iſſe. Fœda iiſdem ferè tempo-
Plut. in Theſeo. ribus ſpectacula edidit Græcia.
24. Atreus, & Thyeſtes Pelope na- *Atreus, & Thyeſtes.*
ti pluſquam fraterna inter ſe
25. odia exercuerunt. Thyeſtes
Euſ. chron. enim fratris uxori ſtuprum in-
Hyginus. tulit: Atreus illi viciſſim filios
epulandos appoſuit: OEdipus à *Oedipus.*
Laio patre expoſitus, eum deinde
Euſeb. chron. in rixa ignarus occidit; agrúm-
Diod. l. 5 c. 6. que Thebanum, Sphinge inſi- *Sphinx.*
dioſa muliere eluſa occiſáque,

Digitized by Google

pacatum reddidit. Ita paternum 26.
regnum adeptus, Iocaſtam matrem inſcius ducit uxorem. Cæ- 27.
terùm re omni ex Tyreſia vate cognita, ſibi ipſe eruit oculos, regnum Etheocli, & Polynici filiis relinquit. Sed brevi intel- 28.
lectum eſt, quàm infida eſſet regni ſocietas. Polynices regno 29.
à fratre pulſus, ad Adraſtum Argivorum Regem confugit. Ejus opibus ſubnixus, fratri 30.
bellum infert, comite Amphiarao vate, qui ab Eriphyla coniuge auro corrupta proditus, Alcmeoni filio, matrem ut necaret imperauit, hoc ſceleratior vxore, quòd filium fecit parricidam. Eo bello Amphia- 31.
raus hiatu terræ abſorptus: Polynices et frater mutuis vulneribus periêre.

Tyreſias vates.

Etheocles, & Polynices.

Amphiaraus. Eriphyla.

JEPH,

Digitized by Google

Caput XII.

Jephtes.

1. Jephtes VII. Hebræorem Iudex, his, atque ipſo Her- *Jephtes.*
Jud. c. 11; Joſ. l. 5. cule paulo minor natu, virtute ac religione, longè maior extitit.
2. Is ſigna cum hoſte collaturus vouit, ſi viciſſet, ſe Deo immolaturum quicquid reuertenti primùm occurriſſet.
3. Confligit cum hoſte: victoriam refert: voti damnatur: domun redeunti, filia, quam unicam habebat, prima omnium obuiam venit, victoriam, quam gratulabatur, funeſtatura.
4. Quare ille filia ſe unica orbauit, ut ſuo dolore iuriſiurandi religionem ſanciret.

5. Multo grauior ſub idem tempus Priamo Troiano Regi *Priamus.*
Hero. l. 1. Dares Phry. Dict. Cret. caſus euenit, qui cùm Helenam, à Paride filio ſuo raptam, Græcis reddere noluiſſet; diuturno bello conflictatus, liberis, regno, vita orbatur à Græcis.
6. Troia euerſa anno à Mundo

Troja euerſa anno ab Orbe cond. 2800. conditocirciter MMDCCC. Dion. l. 1.
Ante primam Olympiadem CCCCVI. Ante Romam conditam CCCCXXXII. Labdone Hebræorum Iudice (ut Euſebio placet) qui Samſonem proximè anteceſſit. Euſ. chron.
Æneas. 7. Æneas Troia profugus in Italiam venit. Dion. l. 1.
Latinus. 8. Ibi cum Latino, Latinorum Rege (ab Iano is quintus erat) fœdus, affinitatémque iungit. Liu. l. 1.
9. Oppidum ab ſe conditum, ab vxoris nomine, Lauinium appellat.
Turnus. 10. Turnum Rutulorum Regem prælio fundit, fugátque.
11. florentes inde Hetruſcorem opes fregit; Latinòque in acie mortuo, ipſe omnem tulit victoriæ fructum.
12. Ad firmandas opes, Troianis, Latinorum leges ab eo, ac nomen impoſitum.
13. Latinorum ipſe Rex dictus.
14. Cùm regnatum eſſet in Latio à Regibus quinque, annos circiter CL. paucis interiectis menſibus, Æneas aduersùs Hetruſcos benè pugnans

15. nans interiit. cùm exanimum
eius corpus nuſquam appareret,
Deus Indiges habitus.

CAPUT. XIII.
SAMSON.

1. SAMSON ab heroicis recèns *Samſoni*
Jud 14. temporibus, Æneæ tempo-
Joſ. l. 5. re ſuppar fuit, ſuperior robore.
2. Leonem inermis necauit: Phili-
ſtæos domuit: ſitiens ex aſini
maxilla, qua hoſtes trucidarat,
fuſis ad Deum precibus, fon-
tem elicuit. Cæterùm inuictam
3. bello virtutem, in pace mulier
vicit. Dalila, quam deperibat, *Dalila.*
4. prodente, amiſſis cum coma vi-
ribus, in hoſtium poteſtatem
peruenit. Quibus, orbatus lu-
5. minibus, diu ludibrio fuit. De-
6. mum receptis cum capillo viri-
bus, turpis ſeruitutis honeſtum
7. quæſiuit exitum. Domus eius,
unde Philiſtæi ludentem ipſum
ſpectabant, columnas concutit:
quibus confractis, ædium ruina,
hoſtium victor opprimitur.

Quietæ interea res in Latio 8.
Aſcanius. fuere. Aſcanius Æneæ filius, Dion. l. 1.
Lauinio nouercæ relicto, Al- Liu. l. 1.
Alba. bam longam condidit. Syluio
Sylvius. inde Æneæ filio poſthumo reg- 9.
num à populo delatum eſt, à
Reges Sylvii. quo Albani Reges, Syluij ap-
Iulus. pellati. Iulo Aſcanij filio ſacer- 10.
dotium datum, quod gens Iulia
ab Iulo orta, hereditarium ha-
buit. Turbis interim, ac bellis 11.
Palæſtina non caruit.

Tribus Benjaminia. Benjaminia Tribus, quæ 12.
cùm nefarium Gabaonitarum Jud. c. 19.
flagitium defenderet, à cæteris Joſ. l. 5.
Tribubus bello illato, pænè de-
leta eſt. Ciuili bello hoſtile ſuc- 13.
ceſſit. Hebræi aduersùs Phili- 14.
ſtæos cùm malè pugnaſſent; Ar- 1. Reg. 4.
cam fœderis in caſtra deferri iu-
bent. Sed, irato Deo, diuinum 15.
præſidium detrimento magis,
quàm adiumento fuit. Com- 16.
miſſo prælio, maximam cladem
Arca ſacra à Philiſtæis capta. accipiunt. Arca ipſa in hoſtium 17.
peruenit manus, quo nuncio
Helis Sacerdos. perculſus Helis Sacerdos, ac Iu-
dex

dex, è ſella corruit, fractíſque
18. ceruicibus expirauit. Arca apud
hoſtes captiua, breui diſſimulatum
Dei numen oſtendit. Max-
19. imas quippe hoſtium Diis, cor-
20. poribus, agris intulit clades. Itaque
menſe ſeptimo, quàm capta
fuerat, cum donis ultrò remittitur,
plauſtróque impoſita
nouo, à bobus ipſis, nullo rectore,
in Hebræos fines, deue-
21. hitur. E Bethſamitis, qui Arcam
curioſè introſpexerant,
millia amplius quinquaginta,
diuinitus illata clade, perierunt.

CAPUT XIV.

SAMUEL.

1. SAMVEL porrò Iudex poſtremus, Hedræis Regem *Samuel.*
1. Reg. 9. Joſ. antiq. l. 6. poſtulantibus, Saulem è Tribu
Beniaminia, paternas aſinas
quæritantem, Dei admonitu
conſecrat Regem, ſeptennio antequam
Æneas Syluius, Æneæ *Æneas Sylvius.*
nepos, regnare occepit in Latio.

tio. Adminiſtrata res Hebræa eſt à Judicibus annos circiter CCCC. 2.

CAPUT. XV.

REGES HEBRÆORUM.

SAUL.

Anno à Mundi cond. MMDCCCC.

Reges Hebræorum. Saul anno Mundi 2900.

SAVL Iſraelitarum Rex bri- 1.
mus cum regno regium ac- Reg l. 1.
cepit animum, anno poſt Mun- c. 11.
dum conditum propè MMD-
CCCC. Is Iabenſes, Naha 2.
Rege deuicto, qui dextros illis
oculos, ſi deditionem facerent,
effodere conſtituerat, obſidio-
ne liberat. Philiſtæos diuina Io- 3.
nathæ filij virtute perterrefac- c. 14.
tos, cædit, fugátque. Cæterùm 4.
Jonatham, qui paternæ ignarns
execrationis, è ſumma virga
mel ſylueſtre guſtaſſet, morti
iuratus addicit. Sed recenti iu- 5.
uenis merito diſcuſſum pericu-
lum,

lum, & inſontis ſupplicium, deprecanti populo condona-
6. tum. Rex porrò re primùm benè geſta, deinde grauiter offendit.
7. dit. Amalecitis cæſis, eorum
c. 15. Regem, ac prædam, contra di-
8. uinum imperium ſeruauit. Quo
c. 16. circa reiicitur à Deo. in eius lo-
9. cum Dauid è Iudæa Tribu,
10. ſufficiter. Hic Golia Philiſtæo
c. 17. gigante, ex prouocatione inter-
11. fecto, regius evaſit gener. Sed magno illi Regis affinitas ſtetit.
12. A ſocero primùm clam inſidiis petitus, deinde palàm armis exagitatus eſt.
13. Ceterùm patientia, ac manſuetudine ſoceri furo-
14. rem fregit. Bis eum interficere cùm poſſet impunè, noluit.
15. Proinde ipſe diuini Numinis beneficio, è præſentibus periculis
16. non ſemel eſt ereptus. At Saul XX. regni anno aduersùs Philiſtæos pugnans, clade accepta, Deo, ac Dauidi pœnas dedit.
17. Eius corpus ab hoſtibus ſuſpenditur mœnibus: caput in fano Da-

Dagonis affigitur. Dauid, inimici ſoceri morte deplorata, 18.
regno iam diu debito potitur, 2. Reg: 1.
Latinus Sylvius. Rege Latinorum Latino Syluio, Æneæ Syluij filio.

CAPUT XVI.

DAVID.

David. DAVID Rex, homo eximia 1. Reg. 1. 2.
erga inimicos manſuetudine, hoſtium perpetuò victor Joſ. 1. 7.
extitit. Hieroſolymæ arcem vi 2.
captam, munivit, eàmque ſuo nomine, Davidis urbem dixit.
Ibi cùm & ſibi, & Deo ſedem, 3.
ac domicilium collocaſſet, ſacrum Tabernaculum, & Arcam fœderis, incredibili apparatu, ac lætitia ſtatuit. Idem porrò li- 4.
bidine lapſus, documentum de- c. 11.
dit imbecillitatis humanæ. A- 5.
dulterium homicidio cumulavit.
Sed à Natha propheta obiurga- 6.
tus, agnouit culpam, lacry- c. 12.
míſque delevit, propè honeſtiùs poſt caſum ſurgens quàm antè ſte-

Digitized by Google

7. ſtetiſſet. Culpam tamen pœna
8. eſt ſecuta. Qui uxori Uriæ ſtuprum obtuliſſet, ipſúmque interficiendum curaſſet, regno ab
9. Abſalone filio pellitur. In uxoribus ſuis id probri accipit, quod coniugi intulerat alienæ. Cæte-
10. rùm divino Numine demiſſione placato, Abſalonem acie ſuperat, regnum amiſſum recipit. Il-
11. luſtre vel irati, vel placati Dei documentum.

12. Eodem fermè tempore Abſalon, impietatis in patrem pœnas luit; & Codrus Athenienſium Rex poſtremus laudem tulit egregiæ in patriam pietatis. Bello Peloponneſiaco ſeu Dorien-
13. ſi, cùm ex oraculo cognouiſſet, ſuperiores fore hoſtes, niſi Athenienſium Rex cecidiſſet; caput ſuum pro patriæ ſalute devovit, atque idipſum præcaventes fe-
14. fellit hoſtes. Ruſtico veſtitu indutus, gregarium militem Dorienſem ex jurgio ſauciat, ab eo, ut optabat, interemptus, hoſtium

Euſ. chron. Aug. de ciu. l. 18. Juſt. l 2.

Codrus.

um obſidione patriam eximit, Pater patriæ, re magis, quàm 15. nomine. Ejus morte Athena- 16. rum adminiſtratio ad Magiſtratus devenit, qui Archontes ſunt appellati. Eorum primus Me- 17. don fuit filius Codri. Annis cir- 18. citer LX poſt extictum Atheniense regnnm, Hebraicum labefactum eſt ab eo, à quo vel optimè conſtitutum oportuit.

Archontes Athenarum.

CAPUT XVII.

SALOMON.

Salomon.

SALOMON Rex Hebræo- 1. rum III. ſimul cum diuina Reg. l. 3. c. 3. ſapientia bonorum omnium co- Joſ. l. 8. piam acceperat. Templum à 2. Davide patre deſtinatum, magnificentiſſimè exædificarat, inſtruxeràtque anno poſt Mundum conditum propè MMM. Alba Sylvio Rege Latinorum. In ejus dedicatione boum XX. 3. ovium C. millia, eòque am- cap. 8. plius immolarat. Propter egre- 4. giam ſapientiæ famam, donis Re-

Templum conditum anno Mundi ferè 3000.

Digitized by Google

Regum, ac nationum egregiè
cultus, perpetuam Palæſtinæ
pacem, retúmque omnium pe-
5. pererat copiam. Sed res nimium
ſecundæ eum peſſumdederunt.
6. Ad extremum otii, & bonorum
abundantia talem virum ſui diſ-
ſimillimum fecit, ſapientiam in
7. amentiam vertente luxurie. Ille
c. 11. omnium mortalium ſapientiſſi-
mus, uxoribus DCC. concu-
binis CCC. iíſque alienigenis,
8. implevit regiam. Ab his jam ſe-
nex perducitur ad cultum Deo-
rum, aris quidem, ac templis
9. dicatis. Uſque eò difficile eſt
amare, ac ſapere etiam ſapienti.
10. Ergo iratus Deus per vatem
præſignificavit fore, ejus ut re-
11. gnum diſtraheretur. Itaq; anno
regni ſui XL. moriens, Roboam
filium reliquit regni labantis he-
12. redem. Salomone, ſenior ali- *Homerus ſenior Salomone.*
quanto Homerus fuit, ſiqui-
dem extitit (ut Herodotus per-
hibet) anno CLXVIII. poſt
bellum Trojanum.

RO-

CAPUT XVIII.

ROBOAS.

Roboas. ROBOAS, nutans paterna 1.
culpa imperium, ſua ſtulti- 3. Reg.
tia euerit. A populo rogabatur, 12.
ut de oneribus à patre impoſitis, 2.
remitteret. Suadebant ſenes
conſiliarij, ut æquis populi po- 3.
ſtulatis obſequeretur: iuuenes
contrà diſſuadebant. Ille æqua- 4.
lium uſus conſilio, acerbè admo-
dum reſpondet populo, eiúſque
juſta poſtulata reiicit. Ergo au- 5.
ctore Ieroboa, exorta ſeditione,
duæ dumtaxat Tribus, Judæa
& Beniamimia in fide reman-
ſerunt: reliquæ regnum Je-
roboæ detulerunt. ſic duo ex 6.
uno regna facta. Alterum Iu- 7.
dæ, ſeu Hieroſolymæ: alterum
Iſraëlis, ſiue Samariæ dictum
eſt. Iudæa Tribus, ac Beniami- 8.
nia Roboæ, ac ſtripi deinceps
paruerunt Dauidicæ: ceteræ
Tribus à Ieroboa primo Rege
(ne Hieroſolymitani templi re-
ligio eas ad Iudææ Regem reuo-
caret)

Jeroboas Rex primus Iſraëlitarum.

Duo regna Hebræorum.

Digitized by Google

caret) ad Deorum ſimulacra tra-
ductæ, deprauatæque diuerſiſſi-
marum ſtirpium Reges habue-
9. re. Quippe Samariæ Reges om-
nes ad unum impij fuerunt, cul-
toréſque idolorum: Hieroſoly-
10. mæ Reges non item. Et hæc duo
regna perpetuis inter ſe bellis fe-
11. rè contenderunt. Neutris tamen
diuini vates deſuerunt. Jerobo-
12. am Regem Iſraëlitarum thus
3. Reg. 14. aureo vitulo iucendentem,
Propheta grauiter accuſauit. Ex
13. templo Rex ira furens conpre-
hendi hominem manu porrecta,
14. iubet. ecce tibi manus, ita ut
15. erat, exaruit. Tum verò Rex
ſuum ſcelus agnoſcere, diuino
ſupplicare vati; ita illo depre-
cante manum incolumen reci-
16. pit. Propheta in reditu ab alio
Propheta per mendacium de-
ceptus, apud eum contra Dei
cœnauit imperium, non tamen
17. impunè. Ab eo digreſſum leo di-
18. vinitus immiſſus interficit. Aſi-
3. Reg. 14. num, quo is vehebatur, dimit-
tit

tit incolumen. Roboas quoque 19.
Rex Hieroſolymæ paulatim Ie-
roboæ impitatem æmulatus, a-
uitam interim religionem ne-
glexerat: aras, ſtatuas, lucos in
collibus inſtituerat. Itaque à Se- 20.
ſaco Ægypti Rege Hieroſoly- 21.
ma obſidetur. Accedit Semeiæ
prophetæ denunciatio, Iudæos
deſertos à Deo, quòd ipſi antè
Deum deſeruiſſent. Illi reſipi- 22.
ſcere: pacem à Deo, ac veniam
ſuppliciter orare. Nec ſpes eos 23.
fefellit. Seſacus pacem, omni ſa-
cra ſupellectili pactus, dedit.
Execrandæ tamen illæ religio- 24.
nes diu in collibus hæſere. Ro-
boas XVIJ. regni anno excedens 25.
è vita, Abiæ filio regnum legat, Euſ.
Sylvius Athys. Syluio Athy Rege Latinorum. chron.

CAPUT XIX.
ABIAS.

Abias. ABIAS ut paternæ impieta- 1. Reg l. 3.
tis labem elueret, religionis Paral.
cauſa Ieroboæ intulit bellum. l. 2.
Cæterùm illius copiis circum- 2. Joſ. l. 8.
ven-

3. ventus, Dei fidem implorat. Ecce autem ſacerdotalium tubarum clangore, & Iudæi clamore exercitus tantus repentè timor inceſſit hoſtes, ut effuſa fuga pa-
4. lantes cæderentur. Conſtat eo prælio L. Iſraëlitarum millia deſiderata: Ieroboam iqſum diuinitus percuſſum non diu fuiſſe
5. ſuperſtitem. Abiæ III. regni anno Aſa filius ſucceſſit.

CAPUT XX.

ASA.

1. Reg. l. 3. Paral. l. 2. Joſ. 8. ASA ſummâ Rex pietate, expiata Hieroſolyma, & fœdiſſimo Priapi ſimulacro ad Cedronem torrentem exuſto, tem- *Aſa.*
2. plum adornavit. Zaram Æthiopem innumerabilibus copiis Hieroſolymitanum agrum vaſtantem, divino auxilio implorato, prælio vicit; inde cùm Benadabum Damaſci Regem in Baaſam Regem Iſraëlitanum magnis muneribus incitaſſet; ab Hanano propheta Dei verbis objur-

objurgatur, quòd Syriæ potius Regem imploraſſet, quàm Deum; cujus nuper majore in periculo præſentem ſenſiſſet o-
pem. Ibitum ille objurgationis 3.
impatiens, divinum vatem in
vincula coniici jubet. Itaque ip- 4.
ſe haud dubia ira divini Numinis, pedibus æger, cæleſti ope neglecta, medicorum arte fretus interiit; documentòque fuit medicamenta parum prodeſſe corporibus eorum, qui divinam
animo reſpuant medicinam. Re- 5.
gnavit annos X L I. ejus buſtum nimio luxu factum, unguentis odoribúſque exquiſitiſſimis ad-
hibitis. quaſi unguentorum o- 6.
dor arrogantiæ infamiam poſſet obruere.

Capys. Hoc regnante, Capys re- 7.
gnum tenuit in Latio. Amrius Euſ. chron.
Samaria condita. Iſraëlitarum Rex Samariam ur- 8.
bem regiam condidit.

CAPUT

CAPUT XXI.

JOSAPHATUS.

Auno à Mundo cond. MMML.

1. JOSAPHATUS Rex VI. â Davi- *Joſaphatus*
Reg. l. 3. de, pietate David alter fuit. *anno Mundi 3050.*
2. ſuccifis lucis, collibuſque expia-
Paral. tis, aſſeclarum primores unà
l. 2. cum Sacerdotibus ad ſuæ ditio-
Joſ. l. 8. nis homines oppidatim erudien-
3. dos dimiſit. Ea res finitimos ita
fregit hoſtes, ut ei munera mit-
terent, & vectigal ſponte pen-
4. derent. At Achabus Samariæ
Rex. Jezabele Sidoniorum Re- *Achabus*
gis filia in matrimonium ducta, *Rex Samariæ.*
perinde quaſi impietate cum Jo-
ſaphati pietate certaret, Baali
fanum Samariæ dicat: aras &
5. lucos inſtituit. Hujus conjux Je- *Izabel.*
zabel fuit, cujus furori in Sa- *Helias*
cros vates ſævienti Helias Theſ- *Thesbites.*
bites reſtitit; imbres per annos
tres, & eo amplius ab eorum di-
tione prohibuit: cùm voluit red-

 didit:

Digitized by Google

didit: Pſeudoprophetas in certamine religionis victos numero ad CCCCL. obtruncavit. Joſaphatus inde cum Achabo amicitiam & affinitatem junxit, magno & periculo ſuo, & pernicie liberorum. Bello, quod Acha- 7.
bus geſſit contra Syros, Ioſaphatus belli ſocius à Syris circumventus, in pugna cecidiſſet utique, niſi cæleſte auxilium imploraſſet Dei tectus præſidio, 8.
auerſíſque aliò hoſtibus euadit incolumis. At Achabus, qui a- 9.
lieno veſtitu inierat prælium, caſu, aut divinitùs potiùs ſagitta transfixus cadit. Ioſaphatum 10.
porrò è bello reuerſum Iehus propheta vehementer incuſat, quòd cum homine impio ſocietatem inierit; meruiſſe quidem ipſum, ut ſocius calamitatis foret; ſed eius pietati Deum pepercìſſe: haud leue documentum, quàm exitialis ſit ſocietas improborum. Syris porrò, & 11.
Moabitis arma inferentibus, Ioſapha-

ſaphatus ieiunio & ſupplicatio-
nibus cæleſte Numen placat, di-
uináque pugnandi ratione hoſti-
bus occurrens, cantores præire,
diuinas laudes canentes iubet.
12. vix cani cœptum erat, cùm re-
pentè hoſtes mutuis ſe vulneri-
13. bus concidunt. Itaque ipſe, Deo
14. pro ſe pugnante, ſpectator otio-
Reg. ſus hoſtilis calamitatis fuit. Diſ-
l. 4 par Ochoziam Achabi filium,
Paral. excepit exitus. E cœnaculo de-
l. 2. 15. lapſus cùm grauiter ægrotaret,
Ioſ l. 9. miſit, qui de morbi euentu Beel-
16. zebubem conſulerent. his Elias
obuiam factus denunciat Re-
gem, qui Deos conſulendos pu-
tarit, eo ipſo morbo moriturum.
17. Regios ſatellites ad ſe compre-
hendendum miſſos, cæleſti com-
18. burit igni. Ipſe Regi eadem præ-
dicit, & prædictionem res ipſa
19. comprobauit. Denique Elias *Elias in cælum raptus.*
igneo curru ſublimis cùm rape-
retur in cælum, Eliſeo diſcipulo *Eliſeus.*
20. ſpectanti reliquit pallium. Hoc
ille pallio Iordanem cùm per-

cuſſiſſet, diuiſis vndis tranſiit.
Ex eo cognitum, Eliæ ſpiritum 21.
in Eliſeo reſediſſe; quod idem
poſtea multæ prædictiones, &
miracula declararunt. Nec ita 22.
multo pòſt Joſaphatus XXV. re-
gni ſui anno excedens è vita, Jorę
filio regnum per manus tradit.

Tiberinus. Eodem ferè temporc, quo 23.
Tiberinus Capeti filius, Capys Euſeb. chron.
Tiberis fluvius unde dictus. nepos, Rex Albanorum ab Aſ-
canio nonus, in traiectu Albu- Liu. l.
læ amnis ſubmerſus, flumini
nomen dedit.

CAAUT XXII.

JORAS.

Joras. JORAS Judææ Rex, Achabi 1.
Regis gener, impietatem ſo- Reg. l. 4.
ceri ſecutus, & uxoris, à pater- Paral.
na pietate degeneravit: quippe l. 2.
dominandi inſtinctus rabie, fra- Ioſ. l.
tres omnes de medio ſuſtulit. 9.
Ergo, ultore tanti ſceleris Deo, 2.
po-

populi plerique ab eo deficiunt, & Philiſtæi, Arabéſque Iudæam populati, Hieroſolymam ipſam, domúmque regiam diri-
3. piunt. Regia ſtirps omnis abducitur in ſeruitutem uno Ocho-
4. zia natu minimo relicto. Joras ipſe inſanabili alui morbo miſerè (ut etiam inteſtina egereret) conſumptus, exſequiis, & ſepulcro caruit regio.

CAAUT XXIII.

OCHOZIAS.

1. OCHOZIAS Hieroſolymæ Rex, impius ex paterna maternáque diſciplina, annum regnauit omnino unum. Iehus à *Ochozias.*
Reg. l. 4. Ioſ. l. 9.
2. Propheta quodam, Eliſei iuſſu Rex Samariæ conſecratus ad Achabi ſtirpem funditus delendam, Rex à cæteris Ducibus, uniuerſóque exercitu conſalu- *Iehus Rex Iſraëlitarũ*
3. tatur. Inde Samariam infeſto

agmine contendit. Ioram Sama- 4.
riæ Regem, ſimúlque Ochozi-
am, qui ad eum venerat, ſibi
occurrentes interficit. Iezabe- 5.
lem de feneſtra, unde ſpectabat,
præcipitari iubet. ea ſimul & 6.
præcipitata, & à canibus (uti
Elias prædixerat) deuorata eſt.
Sacerdotes Baalis, ac pſeudo- 7.
prophetæ, per ſolennis ſacrificij
ſimulationem coacti, in ipſo
Baalis fano ad unum mactantur
omnes. Idolum eodem impetu 8.
comminutum eſt, templúmque
funditus euerſum. Hiſce rebus 9.
geſtis meritus eſt Iehus, ut eius
poſteri ad quartam uſque æta-
tem regno potirentur, etſi ipſe
deinde à germana religione de-
flexerat. Dum Iehus Samariam 10.
expiat, Athalia Ochoziæ mater
nefarias religiones induxit Hie-
roſolymam. Hæc ſtirpe regia in- 11.
terfecta, dominatum occupaue-
rat: paternis, hoc eſt, impiis, &
execrandis ſacris urbem, tem-
plúmque polluerat. Cæterùm 12.

VII.

VII. anno, Ioiadas Pontifex, idémque Ochoziæ affinis (eius quippe ſororem habebat in matrimonio) Ioam Ochoziæ filium ſeptennem, uxoris opera à cæde ſeruatum, atque in templo ipſo altum educatúmque centurionibus, ac populo adiuuantibus producit: inſignitum diademate Regem appellat: Athaliam intervenientem è templo abripi, necaríque imperat: Hie-
13. roſolymam expiat. Agrippa Rege Latinorum. *Agrippa Rex Latinorum.*

CAPUT XXIV.

JOAS.

Anno à Mundo cond. MMMC.

1. Reg. 14. Ioſ. l. 9. JOAS decimus à Dauide Rex Judæorum gazophylacium pro templi valuis ſtatuit. Templum ab Athalia ſpoliatum, col- *Ioas anno Mundi 3100.*
2. lectitia pecunia inſtauratum de-

ed by Google

coravit. Sed eum bonum magi- 3.
ſter faciebat. Joiada mortuo, 4.
Principum adulationibus depra-
uatur; deſertáque avita religi-
one, lucos, ac Deos ſequitur. 5.
Zachariam prophetam, eun- Mat. 23.
démque Joiadæ filium nefariis 6.
religionibus adverſantem, æquè
ingratus atque impius in ipſo
templi veſtibulo lapidibus obru-
it. Ergo vertente anno, Iudæa 7.
regio à non magna Syrorum
manu direpta eſt. Regni primo- 8.
res ad unum occiſi. Rex ipſe i- 9.
gnominiosè tractatus, auro om-
ni tum ſacro, tum profano ſeſe
redemit. Nec ita multo pòſt à 10.
ſuis in ipſo lectulo necatus anno
regni XL. regiæ ſepulturæ ex-
pers fuit. Ejus morte regnum ad 11.
Amaſiam filium peruenit.

Romulus Sylvius. Miſeriorem etiam exitum Ro- 12.
mulus Syluius XII. Albano- Euſ. chr.
rum Rex habuit, quòd eſſet ar- Liu. l. 1.
rogantia maiore: is ſupra hu-
manum faſtigium elatus, prò
Deo ſe gerens, tonitrua, ac ful-
gu-

13. gura imitabatur. Quare cùm
celeſte Numen irritaſſet; vero
ipſe fulmine ictus deflagrauit.
14. Aventinus deinde obtinuit reg- *Aventinus Rex.*
num, qui colli, ubi ſepultus eſt,
cognomen dedit.

CAPUT XXXV.

AMASIAS.

1. AMASIAS Rex Iudææ, ut *Amaſias.*
Reg. Idumæam omnibus viribus
I. 4. adoriretur; delectu habito, cen-
Ioſ. 1 tum Iſraëlitarum millia condu-
9. 2. xerat. Repentè à Propheta, Dei
verbis monetur uti ſtipendiarios
dimittat milites, diuináque ma-
gis ope, quàm militum multi-
3. tudine confidat. Paret ille vel
vati, vel Deo, nulla habita per-
ſoluti iam ſtipendij ratione con-
fligit cum hoſte: victoriam ac
4. prædam ingentem reportat. Sed
5. prædæ ipſe ſuæ præda fuit. Cap-
tiua ac prædatitia Deorum ſi-

mulacra demens colere, venera-
ríque cœpit. Quocirca obiur- 6.
gantis Prophetæ vocem ſurdis
reſpuens auribus, ab Joa Rege
Samariæ, quem temerè laceſſie-
rat, amiſſo exercitu, capitur:
muri Hieroſolymitani diruun-
tur: templum auro, argentó-
que ſpoliatur: gaza regia, atque
obſides aſportantur. Rex ipſe 7.
Ioas Rex Samariæ. paulo pòſt necatur à ſuis. At Jo-
as Rex Samariæ Eliſeum, mori-
entem cùm inuiſiſſet, ex eius va-
ticinatione, Benadadum Syriæ
Regem tribus attriuit cladibus.
Eliſei obitus. Eliſeus porrò morte obita, pu- 8.
blico funere celebratus eſt, &
virtus etiam ſepulti diuinitus
honorata. In eius ſepulcrum 9.
mortuus quidam fortè conje-
ctus, ſanctorum oſſium conta-
ctu revixit.

Lycurgus Eliſei ferè æqualis. Eliſei ferè æqualem Euſebi-
us Lycurgum perhibet, qui La- 10. Euſ. chr. Plut. in Lycur.
cedæmoniorum regnum à fra-
tre relictum, cùm aliquamdiu
adminiſtraſſet, nato fratris filio
poſt-

poſthumo Charilao, ſua ſponte
11. regno ſe abdicauit. non minore
laude fidei, quàm prudentiæ.
12. Inde Optimatibus auctoribus, *Charilaus Rex Lacedam.*
ipſóq; Charilao, rempubl. con-
ſtituit: agrum Laconicum viri-
tim æqualiter diuiſit: auri ar-
gentíque uſum ſuſtulit, ferreo
numo inducto: leges non litte-
13. ris ſed diſciplinæ mandauit. In *Rhetæ Lycurgi leges.*
legibus, quas ille Rhetas appel-
lauit, fuit, ne leges ſcriberentur,
nimirum ut moribus cuſtodi-
14. rentur. Alcandrum, qui ei ocu-
lum in turba effoderat, ad ſup-
plicium ſibi à Populo datum,
clementia ac facilitate ex inimi-
15. co amiciſſimum reddidit. Cives
inde ſacramento cùm adegiſſet,
nihil de legibus immutaturos,
quoad ipſe â conſulendo Del-
phico revertiſſet oraculo, exul
voluntarius in Creta obiit, ſub
necem Judæorum Regis Ama-
ſiæ.

Digitized by Google

CAPUT XXVI.

OZIAS.

Ozias. OZIAS, qui etiam Azarias 1.
dictus eſt, Amaſiæ filius ac Reg.
Zacharias propheta. ſucceſſor fuit, XII. Rex Hiero- l. 4. 13. Ioſ. l. 9.
ſolymę. Is Zacharia propheta eſt 2.
uſus ita, ut Jeroboamus Rex Samariæ Jona. Ozias igitur Deo 3.
ob ſingularem religionem carus, Philiſtæos domuit; devicit Arabas; Moabitas ſtipendiarios 4.
fecit. Ceterùm victorem ho- 5.
ſtium vicit ſuperbia. Victoria elatus ſacerdotale munus inua- 6.
dit. Sacerdotibus nequicquam reclamantibus, thus incendit in 7.
Azarias Rex leproſus. templo. nec impunè: mox lepra divinitus affectus, à Sacerdotibus eiicitur. Itaque à cœtu hominum ſubmotus, Joathæ filio regni adminiſtrationem reliquit is, qui per arrogantiam ſacerdotale ſibi munus adſciverat.

Ni-

Digitized by Google

8. Nihilo honeſtior per eadem tempora aut Amulij Latinorum Regis cauſa, aut Sardanapali, poſtremi Aſſyriorum Regis, ex- *Amulius.*
9. itus fuit. Amulius, Numitore majore fratre pulſo, regnum oc-
10. cupavit, id tutò ut teneret, ſcelus ſcelere cumulat; virilem fratris ſtirpem interficit: Rheam Sylviam filiam ejus unicam, Veſtalem virginem legit, quò ſpem ſobolis ei præcîdat omnem. *Ilia, ſeu Rhea Sylvia.*

11. Sardanapalus autem à Nino XXXV. (per tot enim Reges poſteritati ſuæ Ninus imperium propagavit) homo planè effeminatus cum feminis muliebri vivebat ritu: parietibus, ac tectis nequitiam occultabat, quaſi quicquam tam tectum eſſe poſſit, quod non dies proferat in *Sardanapalus Aſſyriorum Rex ultimus.* *Iuſt l. 1. Diod. l. 3. Hero. l. 1.*
12. lucem. Hunc igitur Arbaces Medorum præfectus purpuram in puellarum chore nentem conſpicatus, populis perſuadet, ut feminæ ſibi non ferendum
13. imperium putent. Arma contra Re-

Regem capit, minime paratum ad reſiſtendum, jámque luxuria victum ſua. Itaque Rex prælio ſuperatus, ſe, concubináſque ſuas, & quicquid in vita carum fuerat, conjicit in rogum, idoneo ſanè libidinis ſupplicio quæſito. 14.

15. Arbaces annis ante primam Olympiadem propè L. poſt Mundum conditum propè MMMCL. Rego occupato, imperium ab Aſſyriis tranſtulit ad Medos, cùm ſtetiſſet imperium Aſſyriorum annos circiter M &CCC. Auctore Iuſtino. Mansit tamen apud Aſſyrios ſpecies quædam imperij neque enim regnum, neque Reges omnino defecerunt.

Arbaces primus Rex Medorum anno poſt mundum cond. propè 3150.

Iuſt. l. 1.

16. Euſ. chr.

17. Paucis annis interiectis Eliſa, quæ etiam Dido appellabatur, Pygmalionem fratrem, Sichæi viri ſui interfectorem exoſa, omnem viri gazam clam imponit in naues: cum multis primariis ciuibus conſilij, ac viæ ſociis Ty-

Dido.

Iuſt. l. 16. Appia. in lib.

Digitized by Google

18. Tyro ſoluit. Ad Libyam appulſa, urbem condit, quæ Byrſa primùm, inde opibus aucta, Carthago dicta eſt. Hæc non minus urbe condita, quàm conſeruata pudicitia illuſtris fuit. Cùm enim à multis expeteretur procis, ne Hyarbæ Mauriſiorum Regi finitimo nubere cogeretur, ſibi manus attulit. Ob egregium pudicitiæ ſtudium, quamdiu ſtetit Carthago, Dea numerata. Condita Carthago eſt, ut Dionyſio placet, annis ante primam Olympiadem XXXVIII. Ante Romam conditam circiter LXX. poſt captam Troiam circiter CCCLXX. Sub idem tempus Bocchorus ſeu, Bocchorides Rex Ægypti, leges Ægyptiis, & iura conſtituit, haud multis annis ante primam Olympiadem, & regnum Ioathæ Regis Iudæorum.

Margin (left): 19. 20. 21. 22. Dion. l. 1. 23. Diod. l. 2.

Margin (right): *Carthago.* *Didonis interitus.* *Condita Carthago poſt captam Troiam anno ferè 370.* *Bocchorus.*

CAPUT XXVII.

JOATHAS.

Joathas. JOATHAS Oziæ filius, vir 1.
pius, & Deo carus, Ammo- Reg.
nitis debellatis tributum impo- l. 4. Ioſ. l.
Olympia- ſuit. Hoc Rege primam Olym- 9.
des inſtitu- piadem actam, ſcribit Africanus, 2.
ta. quæ ab Iphito Elæo magiſtratu Euſ. in chr.
inſtituta eſt, quinquennali O- Pauſ.
lympicorum ludorum celebri- l. 1. Strab.
tate apud Olympiam Pelopon- l. 8. Oroſ.
neſi urbem inducta. Ex eo tem- l. 1. c. 5.
pore Græci ad tempora diſtin- 3.
guenda, Olympiadas, Roma- Varro
nis luſtris pares, adhibere cœpe- apud Cenſo.
runt. Ante id tempus fabulæ vi-
guere. Ex eo Græcorum ini- 4.
tium ducit hiſtoria. In auſpiciis 5.
primæ Olympiadis, ſi Hero- 6.
Heſiodus. doto credimus, Heſiodus obiit Herod. in Homeri vita.
Homero junior annis circiter
CXL. Ioathas autem XVI. re-
gni anno moriens, regnum A- 7.
chæ filio legat.

CA-

CAPUT XXVIII.

ACHAS.

1\. Reg. l. 4. Ioſ. l. 9. ACHAS parenti diſſimillimus ab auita religione abhorruit: aras, ac ſtatuas Baali poſuit: liberos luſtrauit igni. Itaque ab *Achas Rex Iudæorum impius.*
2\. Rege Samariæ magnam cladem accepit; ab Idumæis, Philiſtæíſque vexatus eſt, maximè verò ab Rege Aſſyriorum: eò demum dementiæ venit, ut Damaſcenos ſibi placandos cenſeret Deos, & clauſo templo aras Diis paſſim excitaret.

3\. Plu. in Lycur. Eadem tempeſtate Theopompus Lacedæmoniorum Rex quò regnum, communicata cum populo poteſtate, efficeret diuturnius; Ephoros quinque (hi Tribunis plebis apud Romanos perſimiles fuerunt) creauit, annis poſt Lycurgum CXXX. *Theopompus Rex Lacedæm. Olym. V. Ephori.*

4\. Dion. l. 1. In Latio autem Romulus, & Remus Ilia Veſtali Numitoris *Romulus & Remus.*

filia

Digitized by Google

filia nati, ab Amulio maiore a- Liu.l. 1.
vunculo expoſiti, à Fauſtulo,
Paſtore regio educati ſunt. Con- 5.
firmata inde ætate, Numitorem
auum agnoſcunt, eúmque Amu-
lio obtruncato, reſtituunt in
regnum. Ipſi coacta paſtorum, 6.
& conuenarum manu, nouam
in Palatio, ubi educati fuerant,
condunt urbem, cui deſtinaba-
tur imperium Orbis terræ.

Roma in Palatino monte condita.

HORA-

HORATII TURSELLINI,

EPITOMÆ HISTORIARUM à Mundo condito

LIBER II.

CAPUT I.

ROMULUS.

Anno à Mundo cond. MMMCCXXV.

I. Dion. lib. I. ROMA condita eſt (ut Dionyſio placet) Olympiade VII. ineunte, anno poſt Trojam everſam CC- *Roma condita anno Mundi ferè 3225. Olympiade.*

Digitized by Google

Romulus primus Rex Romanorum. CCCCCXXXII. poſt Mund. Dion. l. 1.
cond. circiter MMMCCXXV.
UrbiRomulus augurio ſuperior 2.
nomen dedit, muros circumde- Liv. l. 1.
dit. Remum fratrem verbo 3.
Remi mors. quòd per contumeliam muros Plut. in Romulo.
novos tranſiliſſet, re vera quòd
regni ſocium habere nollet,
Aſylum. morte multavit. Aſylum dein- 4.
de in Capitolio aperuit, ma-
gnamque perfugarum multitu-
dinem coëgit. Ex tam parvis 5.
Senatores centum. initiis tanta Urbs extitit. Ne vi- 6.
ribus conſilium deeſſet, centum
Patres. Patritii. Senatores legit. Patres ab ho- 7.
nore, atque ætate, Patritiíque
eorum progenies appellati. Con- 8.
nubia novo populo cùm à finiti-
mis non impetraſſet, extorſit.
Conſualibus ludis Sabinas, aliaſ- 9.
que Virgines, quæ Romam ſpe-
ctandi ſtudio confluxerant, rapi
jubet. Itaque finitimi populi 10.
Romanis inferunt bellum. Ro- 11.
mulus Cæninis fugatis, eorum-
Jupiter Feretrius. que Rege obtruncato, Jovi Fe-
retrio, cui tum ædem in Capi-
tolio

tolio dicavit, opima ſpolia tu- *Opima ſpolia.*
12. lit. De Antemnatibus trium- *Triumphus.*
13. phavit. Inde à Tatio Sabinorum Rege aciem ſuam fugari
14. videns Jovi Statori templum *Juppiter Stator.* vovet in foro. mox redintegrato bello victores viciſſim fundit
15. fugatque. Ibi tum Sabinæ in aciem ex tranſuerſo irrumpentes, prælium ſua cauſa commiſſum
16. precibus dirimunt. Percutitur inter Duces fœdus; & regno conſociato, Sabini commigrant
17. Romam. Romulus civitate in curias XXX. diviſa, curiis no- *Curiæ XXX.*
18. mina impoſuit Sabinarum. Populum in tres diſtribuit partes, *Dion. Halic.*
19. quas Tribus appellavit. Tenuiorum clientelas patrocinio
20. commiſit locupletum. Ita ple-
21. bem Patribus devinxit. Bello à Fidenatibus, & Vejentibus illa-
22. to, Fidenas cepit. Vejentes vi- *Fidenæ captæ.*
23. ctos agri parte multavit. Denique exercitum extra pomœrium ad Capreæ paludem cùm recenſeret, ſubita coorta tempeſtate nuſ-

nuſquam apparuit. Regnavit an- 24.
nos XXXVIII. 25.
Dum Romana res efflore ſcit, 26.
Hebræa afflicta magna ex parte
concidit. Paucis annis poſt Ur- 27.
Samaria & Iſraëlitici regni excidium Olymp. 8. bem conditam, Samaria à Sal- Reg l.4. Joſ. l.9.
manaſſere Aſſyriorum Rege
capta & everſa eſt Olympiade
VIII. Tribus decem cum Oſea 28.
Rege in Aſſyrios abductæ unus 29.
Tobias. é captivis Tobias fuit, cui liber- Tob. 1.
tatem in ipſa ſervitute pietas
conſervavit. Hieroſolyma quo- 30.
que deinde à Sennacheribo Sal-
Ezechias Rex Iudææ. manaſſeris filio obſeſſa. Rex tum 31.
erat Hieroſolymæ Ezechias Ac-
ha Rege natus, homo ſingulari
pietate. Is urbem paternis ſu- 32.
perſtitionibus expiarat: ſuſtule- 4. Reg. Joſ. l. 10.
rat lucos: templum ornarat: ce-
remonias reſtituerat. Quare in- 33.
ſultante hoſte, & prædicante
Hieroſolymitanos à Deo ſuo li-
berari non poſſe, confirmatur
Eſaias propheta. Ezechias oratione Eſaiæ vatici-
nantis fore, ut brevi hoſtis obſi-
dionem ſolveret. Inſecuta igitur 34.
nocte

noℭte contrucidantur ab Ange-
lo millia hoſtium CLXXXV.
35. Rex ſummo cum dedecore Ni-
nivem reverſus in captivos Iſra-
ëlitas furorem convertit ſuum.
36. Eam procellam Tobiæ beni- *Tobiæ beni-*
Tob 2. gnitas fecit leviorem. is quippe *gnitas.*
37. mortuos ſepulturâ, vivos omni
38. ope juvit. Cæterùm ſatis jam in
alienis malis ſpeℭtata, in ſuo caſu
longè magis enituit virtus. Nidi-
39. ficantis hirundinis ſtercore ob- *Tobiæ pa-*
cæcatus, ſingularis patientiæ *tientia.*
documentum dedit. Tandem
40. Tob. 5. Raphaëlis Archangeli beneficio
11. peropportuno, ut filium redu-
cem intueretur, lumen recepit.
41. At Ezechias hoſtium metu libe- *Ezechiæ morbus.*
Reg 14. ratus, gravem in morbum inci-
42. dit, quo morbo cùm eum Eſaias
Paral l. 2. denuntiaſſet moriturum, ille *preces:*
Jos.l. 10 Deum cum lacrymis oravit pari-
ter, exoravitqúe. Valetudinis ſi-
43. gnum umbram decem inh rolo-
gio lineas regredientem accepit.
Tertio die valens templum a- *Dies mortis prolongatur.*
44. diit, annis XV. ad vitam additis.

Ca-

CAPUT. II.

NUMA POMPILIUS.

Anno ab Urbe cond. XXXIX.

Numa Pōpilius Rex ſecundus Romanor. anno ab urbe condita 39.

Sacra Romæ inſtituuntur.

Iani templum.

Annus Numæ

Dion. l. 2. Liu. l. 1.

1. NVMA pompilius Romanorum Rex II. extrema Ezechiæ tempora attigit. 2. Is propter ſapientiæ faman, ad regnum è Curibus Sabinorum oppido vocatus, eo admirabilior Rex fuit, quòd recuſauit diu regnum. 3. Romam armis ferocem religione, vel potiùs ſuperſtitione manſuefecit. 4. Sacra Sacerdotéſque inſtituit; ſimulatis cum Dea Ægeria nocturnis congreſſibus, eius ſe monitu ſacra, ac cætera inſtituere præſeferens. 5. Iani dein templum extruxit, eiúſque valuas pacis bellíque indices clauſit: 6. annum qui menſibus Martio, & Decembri, Romuli inſtituto claudebatur; Ianuario ac Februario additis, explevit. 7. Anni initium Ianuarium eſſe voluit. 8. Faſtos nefaſtóſque dies notauit. 9. Regnauit annos XLIII.

Haud

Reg. l. 4. Haud minus Manaſſes ab E- *Manaſſes Rex Judaa.*
Paral. zechia patre, quàm Numa à Ro-
11. mulo, diuerſus fuit. Lucos aráſ-
l. 2. Ioſ. l. que Baali reſtituit; liberos igni
10. expiauit; ſomnia, auguriaque
obſeruauit; magicis artibus in-
ſeruiuit; Hieroſolymam inno-
12. centium ſanguine impleuit. Ac-
ceſſit in ſcelerum cumulum cæ-
des Eſaiæ, quem exitium, & i-
ram diuini Numinis denuncian-
tem lignea ſerra diſſecari impe-
13. rauit. Itaque Aſſyriis armis op-
primitur; amiſſo regno, Baby-
lonem catenis vinctus abſtrahi-
14. tur. Ibi ærumnis quaſi experge-
factus, cùm ſcelerum ſuorum
veniam ſuppliciter petiiſſet à
Deo, etiam ab hoſte impetrauit.
15. Proinde diuini Numinis magis,
quàm barbari hoſtis beneficio,
16. in regnum reſtituitur. Mutata
inde vitæ ratione, Deorum ſimu-
lacra, lucos, aráſque ſuſtulit;
Deum piè, ſanctéque coluit.
17. Sunt qui ſub id tempus Iudi- *Juditha.*
tham exſtitiſſe velint, eam à qua

D Holo-

Holofernes Aſſyriorum dux ſit obtruncatus. Ac ſanè illa hiſtoria cum his temporibus planè

Gyges. congruere videtur. Gyges quoque (ut tradit Euſebius) in eadem tempora incidit. qui intimus Candaulis Lydorum Regis fuiſſe aſſecla dicitur, ab eóque coactus, ut clam nudæ Reginæ ſpeciem contemplaretur. Re deinde patefacta, Reginæ iuſſu Regem obtruncaſſe, ipſe regnum inuaſiſſe. 19. Herod. l. 1. 20. Iuſt. l. 1.

Candaules Rex Lydorum.

CAPUT III.

TULLUS HOSTILIUS

Anno ab Urbe, cond. propè C.

1\.

Tullus Hoſtilius Rex Rom. anno ab Urbe cond. propè 100.

TULLUS Hoſtilius interea Dion. l. 3.
poſt Numam Rex creatus, Liu. l. 1.
neglecta religione, ipſum Romulum ferocia ſuperauit. Bel- 2.
lum Albanis intulit. Eo bello 3.

Bellum Albanum.

placuit utriſque paucorum certamine decerni, utri utris imperarent. Tres Horatij Romani 4.

Tres Horatii.

cum Tribus Curiatiis Albanis com-

5. compoſiti. Victoria penes Ro-
6. manos fuit. Albani in Populi *Albani ſubacti.*
7. Romani ditionem redacti. Cùm
rebellaſſent, Tullus, Metium *Metij ſupplicium.*
Suffetium Albanorum Dictato-
rem, qui defectionis auctor fu-
erat, quadrigis illigatum diſtra-
8. hit. Albanos, Albâ eversâ, Ro- *Alba everſa.*
9. mam demigrare iubet. Diruta
10. Alba eſt anno propè D. poſt-
quam fuerat ab Aſcanio condita.
11. Roma Albæ runis aucta. Dupli-
cato ciuium numero, Cælius *Cælius mons Urbi additus.*
12. mons Urbi additus. Primores
13. Albanorum in Patres lecti. Or-
dine aucto, curia exſtructa, quæ
14. Hoſtilia dicta eſt. Ad ultimum *Curia Hoſtilia.*
Rex diuturno implicatus mor-
bo, nullam non ſuſcepit ſuper-
15. ſtitionem. Sed dum valetudi-
nem malis artibus recuperare
16. ſtudet, vitam amiſit. Sacra Iovi *Sacra Iovis Ericij.*
Ericio cùm non ritè feciſſet (ut
profanæ hiſtoriæ produnt) ful-
mine ictus cum domo confla-
gravit, anno regni ſui XXXII.
17. Reg. 1. 4. Nihilo lætior Ammonis Hie- *Ammo Rex Iudæorum.*

roſolymorum Regis exitus. is 18.
cùm primos illos Manaſſæ parentis furores ſuperaſſet, II. regni anno domi à famulis ſuis interficitur. Paral. 1 2. Ioſ. 1. 10.

CAPUT IV.

ANCUS MARTIUS.

Ancus Martius Rex Rom. 1. Dion. l. 3. Liu. l. 1. ANCUS MARTIUS Numæ avi inſtituta ſtudioſè retinens, religionem ac pacem coluit.
2. Sed Latinorum armis laceſſitus per Feciales (quos Sacerdotes juſti belli arbitros fecerat) eis bellum indicit. *Feciales.*
3. Multis Latinorum oppidis expugnatis, multa Latinorum millia in civitatem aſciſcit.
4. Aventinum novis civibus datum. *Aventinus mons.*
5. Janiculum inde munitum, & urbi ſublicio ponte conjunctum. *Janiculum. Pons ſublicius.*
6. Carcer in media urbe imminens foro ædificatus. *Carcer.*
7. Exin Sylva Mæſia Vejentibus adempta, uſque ad mare Romanum imperium propagavit. *Sylva Mæſia.*
8. Oſtiam, *Oſtia urbs condita.*

ſtiam urbem in ore Tiberis con-
9. didit. Anno regni XXIII. mo-
riens, Tarquinium Priſcum li-
berorum ſuorum tutorem reli-
10. quit. apud quem plus imperan-
di cupiditas, quàm fides valuit.
11. Ablegatis venatum regiis pueris,
cùm comitia haberentur, Priſ-
cus efficit, ut ipſe Rex crearetur.
12. Reg. l. 4. Anci æqualis Ioſias numera- *Joſias Rex*
tur Ezechiæ nepos. is à puero *Judaæ.*
13. Paral. l. 2. religionem amplexus Hieroſo-
lymâ expiatâ, populares ad avi-
14. tam pietatem revocavit. Verùm
Ioſ. l. 10. egregiam ejus virtutem obſtina-
ta quædam temeritas afflixit,
15. perdidítque. Nechaoni Ægyp-
tiorum Regi in Aſſyrios exerci-
tum ducenti cum infeſtis copiis
16. occurrit. Dei verbis ab illo ad-
monitus, uti prælio abſtineret;
17. nihilominus acie decernit. Ita-
que re malè geſta, in prælio ſau-
18. ciatur: ex eo vulnere paucis die-
bus moritur anno regni ſui
XXXIII. Eum cunctus populus
19. luxit: Ieremias lamentationi- *Jeremias*
bus *propheta.*

Digitized by Google

bus proſecutus eſt ejuſmodi, quæ deinceps canerentur.

CAPUT V.

TARQUINIUS PRISCUS.

1.
Tarquinius Priſcus Rex Rom. TARQUINIUS PRI- Dion.
SCUS regnum fraude par- l. 3.
tum ut firmaret, centum in Pa- Liu. l.
Patres minorum gentium tres legit, qui minorum gentium 1.
Circus Max. ſunt appellati. Circo, qui po- 2.
ſtea Maximus dictus eſt, inter
Palatinum, & Auentinum lo-
cum deſignavit. Solemnes inde 3.
Ludi Circenſes. annuíque manſere ludi, Circen-
ſes à Circo appellati. Hetruſ- 4.
corum deinde opus cùm fregiſ- 5.
Regis Rom. inſignia ab Aetruſcis. ſet, ab his principatum ultro de-
ferentibus, coronam auream,
ſellam eburneam, togam pur-
puream pictam, ſceptrum, re-
gia inſignia accepit, quibus uſi
ſunt deinceps Reges Romani.
Latini ſubacti Latinorum nomen, omnibus 6.
propè eorum oppidis captis,
domat. Sabinis devictis Colla- 7.
tiam

8. tiam adimit. Infima urbis loca cloacis è faſtigio in Tiberim ductis, regio planè opere ſiccat.
9. Ad eum Sibylla Cumana carminum libros attuliſſe dicitur, qui libri Sibyllini dicti, & XV. viris commiſſi. Demum Tarquinius inchoata Jovis Capitolini æde filiorum Anci opera graviter vulneratur. exceſſit é vita, cùm annos regnaſſet XXXVII. & urbem muro lapideo cingere inſtituiſſet.

Gel. l. 1. c. 9. Lact. l 1.

Sibylla Cumana.

10.

Juppiter Capitolinus.

11.

12. Diſpar omnino fuit Romanorum conditio & Judæorum, qui deſerta avita religione patriam, templum, regnum, libertatem iiſdem temporibus amiſerunt.
13. Joathas, Joſia natus, patri diſſimillimus, tertio menſe regno ſpoliatus, Nechaoni Ægyptiorum Regi divinitus traditur in
14. ſervitutem. Joachimus, qui etiam Jechonias dictus eſt, Joſiæ frater, regni, atque impietatis ſucceſſor à Nabuchodonoſore Chaldæorum Rege, pari ratione

Reg. l. 4. Par. l. 2:

Joathas Rex Judæ captivus.

Joſ. l. 10.

Jechonias Rex. Jud. captivus cum nobilitate.

Digitized by Google

Daniel captiuus. cum Daniele, omníque nobilitate in ſeruitutem abducitur. Ex captivorum numero Mardocheus fuit, ſeu potius Cis, atauus Mardochæi, de quo poſteriùs dicturi ſumus. 16.

Graviore conditione Athenæ liberæ uſæ ſunt, quàm Hieroſolyma captiua. *Plut. in Solone.* *Draconis leges.* Dracon atrociſſimas Athenienſibus leges impoſuit, quibus æquè minima peccata (ut pomorum, atque olerum furta) ac maxima ſcelera, capitalia erant. 17. Breui tamen cùm Iudæi diuina patientia abuterentur, exitialis Hieroſolymæ exitus eſt conſecutus. 18.

19.

Sedechias Rex Iud. poſtremus. Sedechias Rex Iudæorum poſtremus ob defectionem ab Rege Babylonis filiis atque oculis orbatus eſt, & in catenas, ac ſeruitutem redactus. *Reg. l. 4. Ioſ. l. 10.* Templum quoque, ac Hieroſolyma incenſa. 20. *Hieroſolyma incenſa. Servitus Babilonica Iudæorum.* Ciues Babylonem traducti Olympiade XLVII. 21. Anno poſt templum conditum circiter CCCXL. Regnatum eſt 22.

Hie-

Hieroſolymis à Regibus XXX. Annos circiter D.

23. Hero. l. 1. Eadem verò ætate Nabuchodonoſor Hieroſolymam Syriæ, & Cyaxares Niniuem Aſſyriæ

24. lumen extinxit. Cyaxares Medorum Rex Phraortem patrem ut ulciſceretur, qui ad Niniuem cum exercitu ceciderat Niniuem obſidione captam ſolo æquauit. *Cyaxares Medorum Rex.* *Niniue ſolo æquatur.*

25. Laert. l. 1. Plut. in Solone. Dum Palæſtina, & Syria barbarorum armis euaſtantur, Græcia ſapientum inſtitutis excolitur.

26. *Septem* illi Græciæ ſapientes *Septem Græciæ ſapientes.*

27. uno tempore exſtitere. Ex quorum numero Solon, abrogatis Draconis legibus, commodiores Athenienſibus leges tulit. *Solonis leges.*

CAPUT VI.

SERVIUS TULLIUS.

Anno ab Urbe cond. propè CC.

1. Dion. l. 4. Liu. l. 1. SERVIUS Tullius VI. Romanorum Rex, Sapientum *Servius Tullius anno ab Urbe cond.*

 ſup-

Digitized by Google

ſuppar ætati, vir prudens ac ſa-
piens in primis fuit. Is Hetru- 2.
ſcis ac Vejentibus debellatis, cen-
Luſtrum. inſtitutum. ſum inſtituit: luſtrum induxit,
ut quinto quoque anno Popu-
lus Romanus cenſeretur. Po- 3.
pulum ex cenſu in claſſes quin-
que, claſſes in centurias ex æta-
te deſcripſit. Senatum dein- 4.
Quirinalis mons, Viminalis, Exquilinus, Urbi additi. de ſupplet. Vrbi Quirinalem, 5.
Viminalem, Exquilinum mon-
tem adiungit. Vrbem ſeptem 6.
impoſitam montibus aggere,
Urbs ſepticollis. foſſis, muróque circumdat, pau-
cis annis poſt Hieroſolymam e-
uerſam. Ipſe à L. Tarquinio ge- 7.
nero ante Curiam ipſam regno,
vitáque ſpoliatur anno regni ſui
XLIV. Quo cæſo Tarquinius 8.
Romæ tyrannidem occupauit.

Id malum multo etiam antè 9.
ſenſerat Græcia, ubi Tyranni
complures per eadem ferè tem- 10.
porà extitere. Nam velut ex Hero.
Periander. compoſito, Periander (is qui l.
ſupplicium de nautis ſumpſit, à
Arion. quibus Arion Methymnæus co-
actus

actus fuerat in mare deſilire) principatum occupavit Corinthi. Plut. in Solone.

12. Piſiſtratus Athenis, nequicquam obſiſtente Solone. *Piſiſtratus.*

13. Thraſybulus Mileti. *Thraſybulus.* Her. l. 3. Polycrates homo fortunatiſſimus in Samo inſula. *Polycratus:*

14. Agrigentinus Phalaris Tyrannorum immaniſſimus in Sicilia. Plut. in Phalaride. *Phalaris tyrannus.*

15. Eadem ætas & Tyrannorem feraciſſima fuit, & Sapientum. Euſ. in chro.

16. Nam præter ſeptem illos Græciæ ſapientes, & Æſopum ſapientiſſimum, fabularum architectum, Phythagoras qui ſe primus Philoſophum nominauit, in ea ora Italiæ, quæ Magna Græcia dicebatur, diſcipulis Laert. l. 1. Liu. l. 1. Dion. l. 2. *Æſopus.* *Pythagoras primus ſe philoſophum dixit.*

17. floruit Rege Seruio. Huic Tyrannorum, ac Sapientum ętati uberrimus Lyricorum poëtarum fœtus ſucceſſit in Græcia. *Græci Poëtæ* *Sappho.* *Alcæus.*

18. Sappho enim, Alcæus, Steſichorus, Simonides, Anacreon, Pindarus, eodem omnes ſeculo illuſtres fuere. Euſ. in chron. *Steſichorus.* *Simonides.* *Anacreon.* *Pindarus.*

19. Cyrus Perſa interea Servio Regi Rom. ætate ſuppar, vir- Hero. l. 1. *Cyrus Rex Perſarum Servio Regi Rom. ſuppar.*

 tute

tute ſuperior Harpagi Ducis copiis auctus, *[Aſtyages Rex Medorum ultimus.]* Aſtyagem avum, poſtremum Medorum Regem, à quo ipſe infans fuerat expoſitus, bello petiit, debellatum in honore habuit. *[Perſarum imperium.]* Imperium Medorum tranſiit ad Perſas, cùm ſtetiſſet annos circiter CCCL. 20.

21. *[Cyrus primus Rex Perſarum. Babylon à Cyro capta. Iudæi liberati.]* Cyrus inde Aſſyria, Cappadocia, Arabia, ac tota propè Aſia potitus, capit Babylonem, ibi Danielem complexus eſt. [Hero. l. 1. Juſt. l. 1 Joſ. l. 11] 22. Judæos anno ſervitutis LXX. liberat. 23. *[Crœſus Rex Lydorum.]* Crœſum opulentiſſimum Lydorum Regem bello laceſſentem prælio ſuperat: *[Sardes.]* expugnatíſque Sardibus, urbe regia, vivum capit, & quòd ſine cauſa contra ſe arma ſumpſiſſet, ardentem in pyram iniici jubet. 24. Tum verò ille, Solonis paulo antè demortui vocem, *Mortalem ante mortem beatum dicendum neminem*, veram eſſe intelligere, Solonem magna voce inclamare. 25. Itaque Cyrus de rerum humanarum viciſſitudine admonitus, homi-

hominem ſupplicio liberatum,
apud ſe liberaliter habuit:

26. Ipſe porrò infinito propa-
gandi imperij ſtudio longiùs
provectus, in fœdam calami-
27. tatem incidit. Bactrianis, Cilici-
bus, Paphlagonibus ſubactis,
bellum Scythis intulit principio
28. lætiore, quàm exitu. Tomyris *Tomyris*
Reginæ filium fugæ ſimulatio- *Scytharum*
ne, & vini, epularúmque illece- *Regina.*
bra deceptum cum exercitu cæ-
29. dit. Brevis & fallax fuit fructus
30. victoriæ. Victoria elatus Cyrus
in iniquum locum progreditur,
ubi inſidiis hoſtium, locorúm-
que anguſtiis circumuentus
cum omnibus copiis conciditur.
31. Fertur Tomyris Cyri caput in *Cyri mors.*
utrem humano plenum ſangui-
ne conieciſſe cum exprobatione
crudelitatis: *Satia te ſanguine,*
32. *quem ſitiſti.* Obiit Cyrus, cùm *Cambyſes*
33. regnaſſet annos XXX. Camby- *Rex Per-*
ſe filio herede imperij relicto. *ſarum.*

34. Is paterno regno Ægyptum
Her.l.1. adiecit. Smerden fratrem, quem
poſt

poſt ſe regnaturum ex oraculo 35.
cognorat, clam per Magum fa- Juſt l1.
miliarem necandum curavit. Sed 36.
brevi necis fraternæ pœnas de-
dit. Nam cùm equum aſcende- 37.
ret, gladio è vagina delapſo,
graviter vulneratus interiit, Ma- 38.
gus igitur ille, priuſquam de
Smerdis nece fama emanaret,
pro eo fratrem ſuppoſuit ſuum, 39.
qui Smerden oris ſimilitudine,
& amictu regio fretus, ſe ſimu-
lans, regno potitur. Sed nulla 40.
ſimulatio diuturna, fraude pate-
facta, pſeudorex cum fratre à
Perſarum Principibus confodi-
tur. Eodem ferè tempore Ty-
rannus à Perſis interfectus eſt,
& à Romanis ejectus.

CAPUT VII.
TARQUINIUS SUPERBUS.

Tarquinius Superbus Rex Rom.

TARQUINIUS SUPER- 1.
BUS cognomen traxit ex Dion.
fa- l. 4.

2. factis. Senatus auctoritatem in
Liu. l. 8. adminiſtranda Republica negli-
3. gebat. Senatores per calumniam
4. morte, exilióue multabat. La-
Euſeb. tomias, compedes, catenas, Ro-
Dion. l. 4. mæ primus uſurpabat. Idem *Iupiter Latialis.*
5. quaſi caligine abſterſa fanum
Jouis Latialis in albano monte
condidit; Ferias Latinas inſti- *Feriæ Latinæ.*
tuit. Jovis Capitolini templum à
patre inchoatum extruxit, Vol-
ſcos armis domuit; Gabios cùm
vi non poſſet, Sexti filij dolo ce-
6. pit. Ceterùm ejuſdem flagitio
regnum amiſit anno XXXV.
7. Ardeam Rex obſidebat, cùm ab
eodem Sexto ſtuprum Lucretiæ *Lucretia.*
feminæ nobiliſſimæ illatum eſt.
8. Itaque Populus Romanus rei
indignitate, & L. Bruti, qui *L. Brutus.*
Regis metu ad eam diem inſa-
niam ſimularat, oratione per- *Reges exacti anno ab Urbe cond. ferè 250: Olymp. 68.*
motus, Reges exigit, ſeſéque
9. in libertatem vindicat. Regna-
tum eſt Romæ à ſeptem Regi-
bus annos propè CCXLV.
10. Roma liberata Olymp. LXVIII.
Inde

Inde bini quotannis Conſules 11.
Conſules. creari cœpti. Primi Conſules L. 12.
Junius Brutus, & Tarquinius Dion. l. 5.
Collatinus creati. Sed Collatino 13.
propter Tarquiniæ gentis invi- Liv. l. 2.
diam abdicare coacto, in ejus
locum P. Valerius Publicola ſu-
brogatus eſt, qui legem de Pro-
Lex de provocatione ad Pop. vocatione ad populum tulit, faſ-
ces populo ſubmittere inſtituit.
Bruti ſeveritas in filios. Brutus, coniuratione contra li- 14.
bertatem patefacta, de coniura-
tis, in quibus erant filij ejus duo,
ſupplicium ſumpſit: ipſe in præ 15.
lio, quod cum Tarquiniis com-
miſſum eſt, fortiſſimè pugnans
cecidit. Vir planè amantiſſimus 16.
patriæ, cui & liberorum charita-
tem, & vitæ amorem poſt ha-
buerit.

Athenæ liberatæ. Athenienſes per idem tempus 17.
par cauſa tyrannide liberavit, Thucid. l. 6.
pari liberatoris gloria. Hippar- 18.
chus, ſeu Diocles Piſiſtrato na- Juſt. l. 2.
Harmodius tyrannicida. tus Harmodij ſororem violarat. 19.
Itaque Harmodius Ariſtogitone
adiutore Tyrannum obtruncat.

Ab

20. Ab Hippia Tyranni fratre no-
minare cædis conſcios tormen-
tis coactus, omnes Tyranni a-
21. micos nominat. quibus inter-
fectis, quærenti Tyranno ecquis
ſupereſſet? Nemo, inquit, ſu-
pereſt, quem mori cupiam, præ-
22. ter Tyrannum. Hac virtute
Juſt. l. 2. excitata civitas, Hippia pulſo,
23. ſe in libertatem aſſerit. Harmo-
dio, & Ariſtogitoni ſtatuas po-
Herod. l. 3. nit. Præclarius ex ſimili facinore *Darius hinnitu qui venit ad imperium.*
24. Dario Hyſtaſpis filio præmium
25. in Perſide obuenit. Is Unus è
conjuratis erat, qui Magum il-
lum Tyrannum necaverat. hu-
26. jus equus cùm ante Solis ortum
primus hinnitum edidiſſet, re-
gnum Domino (ſic enim inter
Perſarum Principes convenerat)
peperit.

27. Darius ergo Rex Perſarum *Darius tertius Perſarum Rex.*
Eſdræ l. 1. creatus poteſtatem Judæis facit
28. templi abſolvendi. Babylonem,
Iuſt. l. 2. quæ à Perſis deſciverat, Zopyri
amici dolo recepit. quippe is na-
29. ſo ſibi, & auribus deſectis, fidem
Herod. l. 4. fece-

fecerat Babyloniis, ſe à Dario crudeliter tractatum ad eos confugiſſe. Plut. in Apoph. Itaque urbem ſuæ fidei ab illis creditam Regi prodit. 30.
Darius tamen malle ſe dixit Zopyrum illius fœditatis expertem eſſe, quàm centum Babylonias habere. 31.
Ad hujus Darii opes Hippias Athenienſis Tyrannide ejectus confugit, eadem ferè tempeſtate, qua Tarquinius Superbus Porſenæ Hetruſcorum Regis auxilium imploravit. 32.

CAPUT VIII.

Porſena Hetruſcorum Rex.

POrſena igitur bello, ut Tarquinios reſtitueret, Romanis illato, Ianiculum occupat. 1. Dion. l. 5. Liu. l. 2.
Hetruſci ſubitò ad Urbem decurrunt. 2.

Horatius Cocles.

Hoſtium impetum Horatius Cocles tamdiu ſuſtinet in ſublicio ponte ſolus, quoad pons à tergo reſcindatur. 3.
Inde in Tiberim deſilit, atque inter hoſtium tela incolumis tranat ad ſuos. 4.

5. ſuos. Mutius porrò, qui Scæ- *Mutius*
vola poſtea dictus eſt (quòd dex- *Scævola.*
tra exuſta, ſiniſtra uteretur) ut
patriam obſidione hoſtium exi-
meret, in eorum caſtra ſe inſi-
6. nuat. deceptus ſimilitudine,
Scribam pro Rege obtruncat:
ad tribunal Regis retractus, dex-
tram foculo injicit, atque exu-
rit inſpectante Rege, ſimulque
illi trecentos juventutis Roma-
næ principes eadem ratione in
caput ejus conjuraſſe denunciat.
7. Itaque Porſena, ne capitis di-
ſcrimen in horas ſingulas adiret,
pacis conditiones ultro Romanis
tulit.
8. Nec virorum eo bello propria *Clœlia.*
9. virtus fuit. Clœlia virgo Roma-
na una ex obſidibus, dux agmi-
nis Virginum, eluſis cuſtodibus,
Tiberim inter Hetruſcorum tela
10. tranavit. Tarquinius Hetruſca
ſpe fruſtratus, Tuſculum ſe ad
Manilium Octavium generum
11. ſuum contulit. Cúm triginta
populos conjuraſſe Manilio con-
ci-

Digitized by Google

citante conſtaret, T. Largius primus Dictator dicitur. is Sp. 12. Melium Magiſtrum equitum ſibi adſciſcit. Hoc metu bellum 13. ſopitur. Aurelio inde Poſthu- 14. mio Dictatore, in agro Tuſculano ad lacum Regillum aduerſùs Tarquiniorum copias benè pugnatum eſt. In ea pugna Tar- 15. quinij ſpes omnis cum Manilio concidit.

Lacus Regillus.

Haud abſimili euentu Darius 16. Perſarum Rex Hippiam in priſtinum regnum armis reſtituere eſt conatus. Athenis bellum 17. maximis copiis intulit. Venienti 18. Miltiades Athenienſium Dux, ad Marathonem cum parua manu celeriter occurrit. cum ſexcentis Perſarum millibus, decem 19. Athenienſium millia ita dimicarunt, ut hos viros, illos pecudes diceres. Conſtat C C. hoſtium 20. millia eo prælio cæſa: Regem cum reliquo exercitu fugatum. In ea pugna Themiſtocles ado- 21. leſcens ſuæ virtutis ſpecimen dedit.

Herod. l. 6. Iuſt. l. 2.

Miltiades. Marathonia pugna.

Plut. Prob. in Miltiade.

Themiſtocles.

22. dit. Cynegirus miraculo fuit, qui onuſtam hoſtium nauim manibus primùm, denique his præciſis, mordicus retinuiſſe dicitur. *Cynegirus.*
23. Miltiades, patria præſenti periculo liberata, de Perſis trophæa *Trophæa Miltiadis.*
24. conſtituit. Maioribus inde periculis minori cum gloria Romani perfuncti ſunt.

CAPUT IX.

1. Dion. l. 6. LIberata urbs externis hoſtibus, inteſtinis diſcordiis
2. pænè concidit. Plebs à Patribus,
Liu. l. 2. ac fœneratoribus vexata, in Sacrum montem trans Anienem *Seceſſio plebis in Sacrum montem.*
3. ſeceſſit Olymp. LXXI. Sed Menenij Agrippæ oratione delinitur, & Tribunorum plebis, ac ſacratæ legis præſidio aduerſùs Patres accepto, in Vrbem *Menenius Agrippa.* *Tribuni plebis.*
4. remigrat. Mox aliud ex alio pe-
5. riculum. Martius Coriolanus *Martius Coriolanus.*
Dion. l. 6. Tribunorum inuidia ab Vrbe
Liu. l. 2. pulſus, Volſcorum armis omnem

Digitized by Google

nem pæne ditionem Romanis ademit, eorúmque opes adeò *Veturia.* fregit, ut Veturia matre ad eum ablegata, pacem petere cogerentur. ita ille non armis, ſed pie- 6. tate victus receſſit.

Diſſimili animo, & euentu 7. *Ariſtides.* Ariſtides cognomento Juſtus A- Plut. Ariſtide. thenis exſulauit. breui enim reſtitutus, Themiſtoclem, cuius 8. opera eiectus fuerat, bello Perſico adiuuit, priuatis iniuriis patriæ condonatis.

CAPUT X.

NEc minor ciuium Roma- 1. norum, quàm Græcorum *Sp. Melius.* exſtitit amor in patriam. Sp. Me- 2. lium largitione periculoſas li- Dion. l. 8. bertati opes quærentem, pater Liu. l. 2. ipſe pro patriæ ſalute, morte *Fabiorum clades.* multauit. Fabia gens, ut patriam 3. moleſtia liberaret, bellum ſibi Veientinum ipſa depopoſcit. 4. Veientes ſæpè vicit. Iam victrix 5. ab

Digitized by Google

ab hoſtibus per inſidias pænè de-
6. leta eſt. amplius CCC. Fabij
una die ceciderunt.
7. Longè grauior Perſarum cla-
8. des fuit in Græcia. Xerxes Darij *Xerxes quartus Perſarum Rex.*
Dion. l. 11. Hyſtaſpis filius paterni regni,
Iuſt l. 2. atque odij in Græcos heres, jun-
Herod. l. 7. cto nauibus Helleſponto, A-
Plut in Themiſt. thóq; monte perfoſſo, Græciam
cum M. armatorum millibus in-
9. vaſerat. Ei Leonidas Rex Sparti- *Leonidas Rex Spartiatarum.*
atarum parua manu ad Ther-
mopylarum anguſtias primùm, *Thermopylæ.*
deinde in ipſis caſtris maximam
intulit cladem, donec cædendi
defatigatione ſuper ſtragem hoſ-
10. tium corrueret victor. Atheni-
enſes interim relicta Vrbe, claſ-
ſem CC. Nauium adornarant.
11. Xerxes igitur Athenas vacuas *Athenæ incenſæ à Perſis.*
12. nactus incendit. Cæterùm The-
miſtoclis Athenienſium Ducis *Salaminia victoria.*
dolo, ac virtute ad Salamina vi-
13. ctus, fugatúſque diſceſſit. In fu-
ga ſolutum tempeſtate pontem,
quem ad Abidum fecerat, offen-
dit: piſcatoriáque ſcapha trepi-
dus

Digitized by Google

dus traiecit, qui tanto faſtu Helleſpontum nauibus iunxerat.

Herodotus Themiſtoclis æqualis. *Gelon Rex Syracuſarum.*

Hoc Rege floruit hiſtoriæ 14.
pater Herodotus, annis prope Diod. l. 3.
DC. Iunior Homero. Compertum 15.
eſt eodem tempore Græcos Herod.
de Xerxe, & Gelonem in Sicilia in vita
de Carthaginienſibus victoriam Hom.
reportaſſe. Himerenſes ab A- 16.
milcare Pœnorum Duce cùm Diod. l. 1.
premerentur, legatos ad Gelonem Syracuſarum Regem, rogatum auxilium miſerant. at ille
interceptis Amilcaris ad Seleu- 17.
cios litteris, in quibus erat, ut certa die equitatum mitterent; equites ſuos Seleuciorum mittit
ornatu. qui ubi in hoſtium caſ- 18.
tra venerunt, pro ſociis accepti, Amilcarem ſacrificantem ob-
truncant: claſſem incendunt. Ge- 19.
lon perturbatos Ducis & claſſis interitu hoſtes, ex compoſito
adortus concîdit. eo prælio am- 20.
plius CL. Pœnorum millia cæſa traduntur.

Mardonius Dux Perſarum.

Haud melior Perſarum con- 21.
ditio

22. ditio fuit in Græcia. Mardonius cum CCC. Armatorum millibus à Xerxe ad perſequendum bellum relictus, magnam ad Plateas calamitatem accepit à Græcis, Ariſtide, & Pauſania Athenienſium Ducibus.
23. At Themiſtocles eluſa Lacedæmoniorum, penes quos Græciæ imperium erat, inſolentia, Athenas reficiendas, &, Pyræeo navali addito, amplificandas curavit.
24. Denique ille defenſor: atque amplificator patriæ, quòd Pauſanianæ proditonis conſcius fuiſſet, patria pulſus ad Xerxem ſe confert.
25. Ab eo honorificè exceptus, ab bellum Athenienſibus inferendum incitatur.
26. At ille, ne aut in Regem ingratus autem patriam impius eſſet, mori ſtatuit.
27. Atque ut moriens patriæ, quamvis ingratæ conſuleret, Regem obſtringit inrejurando bellum Græcis non illaturum ſine Themiſtocle: inde taurino cruore hauſto excedit è vita.
28.

Diod. l. 11. Iuſt. l. 2. Plut. in Themiſt.

Perſarum clades ad Plateam.

Athenæ à Themiſtocle reficiuntur.

Pyræeum.

Themiſtoclis exilium.

Pauſaniæ proditio.

Themiſtoclis pietas in patriam.

E CAPUT

CAPUT. XI.

Cincinnatus. QUinctius Cincinnatus The- 1.
miſtocli ut ætate, ſic virtute Dion. l. 10.
ſuppar perhibetur; qui ab aratro Liu. l. 3.
ad Dictaturam vocatus Q. Mi-
nutium Conſulem ad Algidum
obſeſſum ab Æquis, circum-
vento viciſſim, circumſeſſòque
hoſte, liberavit. Par virtus in 2.
diſpari bello, eodem propè tem-
Hieron Syracuſarum Rex. pore, Hieronis extitit. Is Gelo- 3. Diod.
nis frater, & Syracuſani regni l. 11.
heres. Cumanis auxilium peten- 4.
tibus ſalutem attulit. Tyrrheni 5.
tum mari potiebantur. Cumas 6.
ingenti claſſe cinctas tenebant.
Cum his Hieronis claſſis ita con- 7.
flixit, ut victrix Cumanos ex
Cimon Miltiadis filius. belli eriperet faucibus. Cimon 8.
quoque Miltiadis filius, Xerxis Diod. l. 12.
copiis ad Cyprum pari virtute Iuſt. l. 2.
devictis, ac Perſarum opibus ac- Plu. in Cimone.
ciſis, Græcas Aſiæ urbes in li-
bertatem aſſeruit. Crotoniatæ 9.
Milo Crotoniates. verò, Duce Milone athleta no- Diod. l. 12.
bili,

bili, ſybaritas prælio victos de-
10. leverunt. Sybarim ſolo æqua-
11. runt. Ejus loco Thuria condi-
ta eſt.

12. Euſeb. chron. Nec verò Imperatoribus mo-
dò, ſed etiam Philoſophis Græ-
13. cia floruit. eadem ætas Heracli- *Heraclitus.*
tum, Democritum, Anaxago- *Democritus.*
ram, alióſque complures effu- *Anaxagoras.*
14. dit in ipſa Græcia. In Italia au- *Carondas.*
Diod. Sic. l. 12. tem Charondam, qui Thuriis; *Zeleucus.*
& Zeleucum Pythagoræ diſci-
pulum, qui Locrenſibus leges ac
15. jura deſcripſit. Roma quoq; per
id tempus leges adſcivit è Gręcia.

CAPUT XII.

1. Dion. l. 10. Liu. l. 4. ROmæ anno poſt Vrbem *Decemuiri anno ab Urbe cond. 300. Olymp. 82.*
conditam circiter C C C.
Pro duobus conſulibus Decem-
viri ſine provocatione, legum
2. ferendarum cauſa creati. Hi le- *Leges XII. tabularum.*
ges è Græcia, ac potiſſimùm A-
thenis per legatos petitas con-
3. ſcripſere. Hæ, quoniam tabulis
duodecim mandatæ ſunt, leges

XII. tabularum appellatæ.
4. Paucis annis, propter Appij Claudij libidinem, Collegarúmque impotentiam, res ad Conſules rediit.

5. Iam Roma legibus erat conſtituta, cùm Hieroſolyma denuo cingi mœnibus cœpta eſt. Iuſt. l. 13. Diod. l. 12.
6. *Artaxerxes Longimanus Neemias.* Artaxerxes Longimanus Artabano regni inſidiatore per inſidias interfecto, recepta Ægypto, Neemiæ pincernæ ſuo poteſtatem muros Hieroſolymæ reficiendi fecit Olymp. *Hieroſolyma refecta.* LXXXIII. Eſd. l. 2. Ioſ. l. 11. Euſ. chro.
7. Paucis pòſt annis, quàm *Eſdras.* Eſdras Sacerdos ſacros Libros, qui interciderant, immutatis Hebræis litteris, in lucem protulit.

8. *Empedocles. Parmenides. Hippocrates. Polycletus. Phidias. Zeuxis. Pharrhaſius. Timantes.* Artaxerxe regnante Empedocles, & Parmenides phyſici, Hippocrates medicus, Polycletus, Phidias ſtatuarij; Zeuxis, Parrhaſius, Timantes pictores clari fuerunt. Euſ. chr. Plin. l. 34. & 35.
9. Romæ autem ſub novas leges, novi Magiſtratus extitere.

CAPUT

CAPUT XIII.

1. DEcennio ferè poſt Decem- *Tribuni Militum conſulari poteſtate Olymp. 85.*
Liu. l. 4. viros creatos, ne conſulatus cum plebe communicaretur, Tribuni militum conſulari po-
2. teſtate Romæ creari cœpti: primùm terni, deinde quaterni, uſque ad ſenos, ídque per annos circiter LXX. binis Conſulibus
3. non raró interiectis. Cenſores *Cenſores.* quoque tum primùm ad cenſum
4. agendum creati. Sp. Caſſius, *Sp. Caſſius.* qui in ſuſpicionem veniſſet regni appetendi, à C. Servilio Ala *Servilius Ala.* Magiſtro equitum L. Quinctij Dictatoris juſſu interfectus eſt.
5. At Cornelius Coſſus Tribunus *Cornelius Coſſus.* militum Tolumnio Vejentium Rege necato, ſpolia opima Jovi *Altera opima ſpolia.* Feretrio alter ab Romulo tulit.
6. Eodem anno quo primùm
Diod. l. 12. Iuſt. l. 3. Tribuni militum Romæ creati *Peloponneſiacum bellum.* ſunt, bellum Peloponneſiacum exarſit in Græcia, quod Periclis

 ope-

Digitized by Google

Pericles opera excitatum, totáque per-
vagatum Græcia annos duravit
XXVII. cum communi perni-
Thucydides. cie Græcorum. Id bellum Thu- 7.
cydides à Pericle ejectus in exi-
lium, hiſtoriæ mandarit. Eo bel- 8.
Braſidas Rex Lacedæm. lo Braſidæ Spartani virtus,& Pe-
riclis prudentia maximè ſpectata
eſt. Lacedæmoniis Atticam po- 9.
pulantibus Pericles cùm hæren-
tem agris hoſtem nullo poſſet
modo depellere; claſſem ad Pe-
loponneſios agros viciſſim va-
ſtandos immittit. Sic hoſtes do- 10.
meſtico periculo domum avo-
cantur, denique multis ultrò
citròque cladibus illatis, cùm
belli utroſque tæderet, pax in-
ter Athenienſes & Lacedæmo-
nios facta eſt, ut belli vulneri-
bus mederentur.

Bellum Syracuſanum. Paucis interiectis annis bel- 11.
lum in Siciliam tranſiit. Atheni- 12.
enſes, Catanenſibus opem im- Diod. l. 13.
plorantibus, bellum adversùs Iuſti. 4.
Darius Nothus Rex Perſarum. Syracuſanos ſuſceperunt O-
lymp. XC. Dario Notho Rege 13.
Per-

Digitized by Google

Perſarum, annis poſt Trojam
14. captam DCCC. Cujus belli
præclara initia, exitus calamito-
15. ſiſſimus fuit. Lamochus, & Ni- *Lamochus, & Nicias*
cias Athenienſium Duces pri- *Duces A-*
mò aliquot adversùs Syracuſa- *thenien-*
16. nos prælia ſecunda fecerunt. Sed *ſium.*
Gylippus Lacedæmoniorum *Gylippus*
Dux Syracuſanis ſubſidio miſ- *Lacedæmo-*
ſus, exploratam eis victoriam *niorum*
17. ademit. In Syracuſarum portum *Dux.*
cùm penetraſſent Athenienſes,
primam cladem à Gylippo acce-
pere, Lamochúmque alterum
18. ducem amiſere. Deinde portus
aditu ab hoſtibus intercluſo,
Ducibus Nicia, & Demoſthene
19. circumveniuntur. Ita maxima
claſſe, atque exercitu amiſſo, A- *Athenien-*
thenienſium opes conciderunt. *ſium opes*
20. Sed armis ceſſantibus Athenis, *fractæ.*
Euſ. chr. bonarum artium ſtudia viguere. *Ariſtopha-*
21. Ariſtophanes, Cratinus, & Eu- *nes.*
polis comici Poëtæ: Sophocles, *Cratinus.* *Eupolis.*
& Euripides tragici: Praxiteles *Sophocles.*
ſtatuarius inſignis: Gorgias, alii- *Euripides.* *Praxiteles.*
que ſophiſtæ quamplurimi, & *Gorgias ſophiſta.*
Socra- *Socrates.*

Digitized by Google

Socrates Philoſophorum parens
tum vel maximè floruerunt. Di- 22.
Diagoras. agoras autem Deos eſſe negans Deod. l. 12.
Athenis exulavit, præmio publicè propoſito, ſi quis eum occidiſſet.

CAPUT XIV.

Dum Athenienſes amiſſis opibus ingenia excolunt, Romanorum bellica gloria, opéſque crevere. 1. Liv. l. 5.
2. *Furius Camillus.* M. Furius Camillus
Veij capti. Dictator Vejos decimum jam annum obſeſſos actis cuniculis cepit diripítque.
3. *Camilli juſtitia, & ſupplicium pædagogi proditoris.* Faliſcos inde circumſedens, magiſtrum qui è Faliſcis principum liberos in caſtra deduxerat, nudatum, ac vinctum cum pueris eum verberantibus in Urbem remiſit.
4. Hac fide juſtitiáque victi hoſtes, qui armis reſtiterant, deditionem faciunt.
5. Sed minus Camilli fides apud cives, quàm apud hoſtes valuit.
6. *Camilli exilium.* Ob prædam Vejentanam, quam in votivo Apollinis dono con-

conſumpſiſſe arguebatur, damnatus, Ardeam exulatum abiit, damno patriæ majore, quàm ſuo.

Galli Senones Tarquinio
7. Priſco regnante, Italiæ partem,
Liu.l.5. quæ Gallia Ciſalpina poſtea dicta eſt, Tuſcis expulſis occupa-
8. rant. Hi in oppugnatione Cluſij, (Etruſcorum id oppidum eſt) à Q. Fabio legato Populi Rom. irritati, in Romanos arma ver-
9. terunt. eorum copiis ad Alliam flumen cæſis, Vrbem Brenno Duce invadunt: captam ferro,
10. flammáque populantur. Roma incenſa anno poſtquam condita
11. eſt CCCLXV. Capitolium, quò ſe flos civitatis receperat,
12. obſident. Nec defuerunt inſi-
13. diæ, ſed parum proceſſore. Nocturna eorum irruptio ab anſeribus patefacta, à M. Manlio, qui poſtea Capitolinus dictus eſt,
14. manu repulſa. In anguſto Romana res erat: nec ulla auxilij
15. ſpes oſtendebatur. Ibi tum Camillus exul ut gratia cum ingra-

Roma à Gallis incenſa anno ab Urbe con. 360. Olymp. 97.

Anſeres. Manlius Capitolinus.

Camillus Dictator abſens creatus.

ta patria certaret, Dictator ab-
ſens creatus, exercitum compa-
rat. Gallos pactum pro ſolven- 16.
da obſidione aurum ad iniqua
pondera exigentes ferro domat.
Hoſtes primo concurſu fuſi, in- 17.
de juſto prælio omnes ad unum
cæſi, ut ne teſtis quidem Roma-
Camillus alter Romulus, ac Pater patriæ appellatur.
næ cladis relinqueretur. Ergo 18.
Camillus triumphans Vrbem i-
nit. Romulus ac Pater patriæ ap- 19.
pellatur. Populum Romanum 20.
Vejos demigrare cogitantem
Romæ retinet, atque ad Vrbem
recreandam quibuſcunque re-
bus poteſt, juvat.

Conſimilis per ea tempora 21.
Lyſander Rex Lacedæm.
Athenas caſus excepit. Lyſan- 22.
der Lacedæmoniorum Dux o- Juſt. l. 5.
pibus Perſicis adjutus Cononem Plu. in Lyſan.
Athenarum muri à Lacedæmoniis diruti.
Athenienſis exercitus Ducem
cùm fregiſſet, omnem Athe-
nienſium ditionem, ipſáſque A-
thenas cepit, muros diruit. Tri- 23.
ginta ex ipſis Reip. impoſuit,
qui brevi tyrannidem occupa-
Dionyſius tyrannus.
runt, Dionyſio Tyranno du- Juſt. l. 5.
dum

24. dum Syracuſis dominante. Sed *Thraſybulus*
Probus in Thraſ. Thraſybulus exul, Tyrannis a- *Athenas*
cie victis, ac de medio ſublatis, *liberat.*
legem obliviſcendarum injuria-
rum tulit, Rémque publicam
25. conſtituit. Paucis interjectis an-
nis Conon item exul, Artaxer- *Conon Dux*
xis Mnemonis Perſarum Regis *Athenienſium.*
claſſe inſtructus, Lyſandrum
26. navali prælio vincit. Ex Epami- *Epaminondas*
Plu. in Ageſil. nonda Thebanorum Duce belli *Thebanorum*
27. ſocio in Spartam movet. Actum *Dux.*
Juſt. l. 5. erat de Sparta, niſi Ageſilaus *Ageſilaus Rex Lacedæm.*
Rex Lacedæmoniorum revoca-
28. tus ab Aſia intervenisſet. is cer-
tam hoſtibus exploratámque
29. victoriam eripuit. Peropportu-
nè etiam Artaxerxes cognomen- *Artaxerxes*
to Mnemon Rex Perſarum, Cy- *Mnemon*
ro fratre acie victo, interfectó- *Rex Perſarum.*
que, Ægyptio bello implicitus
omnes in Græcia diſcedere ab
30. armis juſſit. Hic Artaxerxes
Euſ. chron. Mnemon (ut Euſebio videtur)
Afric. Aſſuerus ab Hebræis dicitur, is
I. Eſther. qui Eſtherem captivam duxit *Eſther.*
31. uxorem. Quæ conſilio uſa Mar-

dochei natura patrui, adoptione patris, perniciem ab Amano Satrapa Iudæis comparatam in ipſius machinatoris caput, exorato Rege, convertit. Mardochæus autem pro ſuis erga Regem meritis, regiis ornatus honoribus ſecundus ab Rege numeratus eſt. Hujus æqualis Cteſias Gnidius fuit, qui bello Cyri contra Artaxerxem captus, propter medendi ſcientiam magno in honore ab Rege eſt habitus, & Perſarum ſcripſit hiſtoriam. Conon igitur Lacedæmoniorum agros populatus Athenas revertitur. Vrbis muros eorundem, qui diruerunt, manubiis reficit. Eadem tempeſtate Architas Tarentinus, itémque Antiſthenes, Ariſtippus, Xenophon, Plato, & Iſocrates Socratis diſcipuli florverunt, Græciæ imperio à Lacedæmoniis ad Athenienſes revocato, Olymp. circiter C.

Mardochæus. 32.

Cteſias Gnidius hiſtoricus. 33.

Athenarum muri Spartiatarum manubiis refecti. 34. Diod. l. 3. 35.

36.

Architas Tarentinus. Antiſthenes. Ariſtippus. Xenophon. Plato. Iſocrates. Euſ. chron.

HO-

HORATII TURSELINI,

EPITOMÆ HISTORIARUM à Mundo condito,

LIBER III.

Caput I.

1. ROMA pari viciſſitudine rerum perfuncta *Roma à Camillo refecta anno ab Urbe cond. circiter 365.*
Liu. l. 6.
2. intra annum Camilli beneficio nova urbs ſtetit. Brevi etiam opibus, atq; animis aucta. *Capitolium munitum.*
3. Capitolium ſaxo quadrato ſubſtructum opus vel in magnificentia Urbis ſuſpiciendum.

M. Manlius è Capitolio deturbatur. dum. M. Manlius, qui plebem in Patres concitaret, ex Capitolij arce, quam à nocturno Gallorum impetu defenderat, deturbatur, adjecta nota, ne quis M. Manlius vocaretur. L. 4.
Sextius poſt longum certamen 5.
Conſul primus è plebe. primus è plebe Conſul factus, finem Tribunis militum creandis *Prætor Urbanus.* attulit. Prætor Vrbanus, qui jus 6.
Ædiles curules duo. diceret; Ædiles curules duo, Liu. l.7.
M. Curtius in hiatum terræ deſilit. qui ludos facerent, creari cœpti.
M. Curtius ut ex oraculo patriæ 7.
conſuleret, in fori hiatum equo inſidens, & armatus inſiluit.

Glorioſior Epaminondę mors 8.
obtigit. Is Lacedæmoniorum 9.
Rege Cleombroto cum exer- Iuſt. l. 6. Plut. in Epaminon. & Ageſilao.
Leuctrica pugna. citu ad Leuctram cæſo, ad Mantinæam cum Ageſilao forti- *Epaminondæ mors.* ter pugnans cecidit, ſalvo ſcuto, partáque victoria. Cum eo The- 10.
banorum virtus occidit, amiſſo Duce, itémque Athenienſium gloriæ æmulo extincto. Lacedæ- 11.
moniorum quoque diſciplina, Plut. in Lyſan. & Lycur.
& laus bellica concidit, invecta

à Ly-

Digitized by Google

à Lyſandro Duce cum auro avaritia. *Avaritia fregit Spartiatas.*

12. Iuſt. l. 20. Plut. in Dion: Xen op. rerum Græc. l. 2. A Græcis ad Carthaginienſes bellica virtus tranſiit, qui Sardiniam armis domuerunt; & Dionyſio Syracuſarum Tyranno ſuperato, multa Siculis oppida ademerunt. *Carthaginienſes Sardiniam ſubigunt. tranſeunt in Siciliam.*

13. Haud ita multo pòſt *Dionyſius* interfectus à ſuis, tyrannidem Dionyſio filio reliquit.

14. Diod. l. 16. Plut. in Dion. Iuſt. l. 21. Is ob ſingularem nequitiam, demum à Dione Syracuſano Platonis auditore ejectus Syracuſis, ludum aperuit Corinthi, docente etiam tum Athenis Rhetoricam Iſocrate Magiſtro Demoſthenis. *Dio Syracuſanus expellit Dioniſium tyrannum. Iſocrates.*

CAPUT II.

1. Liu. l. 7. DUm ſtudia optimarum artium Athenis vigent, Romæ artes bellicæ enituere.

2. T. Manlius, is qui patrem à vexatione Tribunitià vindicarat, bello Gallico, Gallum eximię proceritatis in oculis utriuſque exercitus *T. Manlius Torquatus.*

Digitized by Google

ercitus ex provocatione occidit, torquem ſibi, & cognomen induit. ex eo Torquatus dictus. 3.

M. Valerius Corvinus.

M. item Valerius Gallum pari 4. magnitudine, item ex provocatione obtruncavit, corvi præſidio, qui in ejus galea inſidens, hoſtem alis, roſtróque terruerat. Inde cognomen illi Corvi, 5. ſeu Corvini factum.

Alexander Magnus naſcitur ab Urbe cond. anno 400. Olympiade 106. Philippus Rex Macedonum. Phalanx Macedonica. Demoſthenes.

Anno poſt Vrbem cond. Propè CCCC. Olymp. C.VI. 6. Diod. l. 19. Iuſt. l. 8. quo tempore Alexander Magnus natus eſt. cujus pater Philip- 7. pus Rex Macedonum phalange conſertis ſcutis inſtituta, Illyrios ſubegit; multas de Athenienſibus, aliiſque Græcis urbes cepit; totáque Græcia potitus eſſet, niſi Demoſthenem Oratorem adverſarium habuiſſet. Nu- 8. mos aureos ſuo nomine Philippos appellavit. Denique ad bel- 9. lum Perſicum adminiſtrandum Græciæ Dux creatus, à Pauſania ſui corporis ſatellite, cujus injuriam vindicare neglexerat, inter-

terficitur, Artaxerxe Ocho Rege Perſarum, qui Ægypto recepta, Memphim, ceteráſque urbes muris nudavit, templa diripuit, cùm Artemiſia Carum Regina Mauſolo viro mortuo magnificentiſſimum ſepulcrum conderet, quod Mauſoleum eſt nominatum. *Artaxerxes Ochus.* *Memphis moenibus nudata.* *Artemiſia Carum Regina.* *Mauſoleum.*

CAPUT III.

1. NEc verò per id tempus dum Ægyptij, & Græci bellis exercerentur, otium Romanis
2. fuit. Samniticum interim bel- *Samniticum bellum.*
Liu. l. 7. lum extitit ſanè grave, ac diu-
3. turnum. Pro Campanis, qui ſe, ſuaque Populo Rom. tradiderant, bellum Samnitibus indi-
4. ctum, ac variè geſtum eſt. Lati-
Liu. l. 8. num bellum acceſſit, quo bello T. Manlius Torquatus conſul filium, qui contra edictum cum hoſte pugnaſſet, quamvis victorem ſecuri percuſſit, ac milita- *Manlij Torquati ſeveritas in filium.*

rem

rem diſciplinam ſuo dolore ſancivit. Eodem bello P. Decius 5.
P. Decius ſe devovet pro exercitu. Mus inclinata acie Romana ſe pro exercitu devovit. Naves 6.
Naves Antiatum. Antiatum bello captæ partim Romam in navalia ſubductæ,
Roſtra. partim incenſæ. Earum roſtris 7.
ſuggeſtum in foro exſtructum adornari placuit; Roſtraque id templum appellatum. Verùm 8.
T. Veturius, & Sp. Poſthumus Liu.l.9.
Coſſ. Magnam nomini Rom.
Caudinæ furcæ. Labem aſperſere. Apud Caudi- 9.
nas furcas deducto in locum iniquum exercitu ſub jugum à Samnitibus miſſi ſunt cum omnibus copiis. Sed brevi per Pa- 10.
Papyrius Curſor. pyrium Curſorem Samnitibus victis, & viciſſim ſub jugum vnà cum Pontio ipſo eorum Imperatore, & dedecoris auctore miſſis, eam Romani maculam
Diogenes Cynicus, Ariſtoteles. Xenocrates Speuſippus. eluerunt, Diogene Cynico An- Euſeb. chron.
tiſthenis, Ariſtotele, Xenocrate, Speuſippo Platonis auditoribus docentibus in Græcia.

Multo feliciùs interea bella 11.
giſ-

Diod. l. 17. 12. giſſit Alexander Magnus Phi- *Alexandri Magni res geſta.*
lippi filius. Is cùm puer Ariſto-
Iuſt. l. 21. & 12. teli operam dediſſet; adoleſcen-
tulus Illyricos, Thracéſque
13. perdomuit. Thebas evertit. A-
14. thenas in deditionem accepit. In-
Q. Curtius. Plut. in Alexan. de Theſſalorum, Græcorúm-
que ſociorum armis adjutus ad
Perſicum bellum trajicit in A-
ſiam parva, ſed firma manu (ve-
teranorum millia XXX. Equi-
tum quatuor millia in ejus exer-
citu erant) innumerabilem hoſ-
15. tium multitudinem delet. Dario
Perſarum Rege tribus præliis
16. debellato, Aſiam ſubigit. Re- *Perſarum regnum ad Macedonas tranſit.*
gnum à Perſis ad Macedonas
traducit anno circiter CCC-
XXX. Olymp. CXII.

17. Alexander porrò capta Ty-
18. ro, Iudæam invadit. Sed Hiero-
Q. Curtius l. 3. Ioſ. l. 11. ſolymis ab Iaddo ſummo Sacer-
dote amicè acceptus in templo
19. victimas immolat. Ægypto po-
tius Alexandriam urbem ab ſe *Alexandria condita.*
conditam ex ſuo nomine appel-
20. lat. Denique Indis ſubactis Ba-
Diod, l. 17. bylô-

bylonem revertitur. Ibi omni- 21.
um ferè nationum pacem peten-
tium legati præſtò fuere, præ-
terquam Romanorum. Hi dele- 22.
rant jam Caudinam maculam,
aut inibi res erat. Samniticum 23.
bellum magna ex parte confece- Liu. l. 2.
rant. Habebant maximas, ac fir-
miſſimas copias, T. Manlium 24.
Torquatum, Valerium Cor-
uinum, Fabium Max. L. Papy-
rium, Curſorem egregios Impe-
ratores, quos Alexandro oppo-
nerent, ſi in Italiam arma vertiſ-
ſet. Itaque Alexander intacta 25.
Italia, annos XXXIII. Natus
(cùm XII. Annos imperaſſet)
exceſſit è vita, Perdica parvi fi-
lij curatore relicto. eo regnante
Theopompus Megaſthenes, Hecatæus hiſtorici. Theopompus, & Megaſthenes 26.
Perſa, & Hecatæus Abderita Ioſ. cō. App. l. 1.
hiſtorici floruerunt.

Alexandro mortuo multi pro 27.
uno Reges extitere. Ptolemæus 28.
Lagi filius in Ægypto, Eume- Iuſt. l. 13.
nes in Cappadocia, Antigonus
in Aſia, Lyſimachus in Thra-
cia,

Digitized by Google

29. cia, Seleucus Babylone regna- *Caſſander Maced. Rex.*
runt. Caſſander, Alexandri filio,
ac matre Olympiade interfectis,
30. regnum Macedoniæ occupavit.
Euſeb. chron. Laert. l. 6. & 7. Eadem tempeſtate Menander *Menander.*
comicus Poëta, Crantor Xeno- *Crantor.*
cratis, Crates Thebanus Dioge- *Crates Thebanus.*
nis Cynici diſcipulus; Epicurus *Epicuris.*
Zeno Citticus, Cratis ſucceſſor, *Zeno Stoicorum parens.*
idémque Stoicorum parens,
itémque Theophraſtus Ariſto- *Theophraſtus.*
telis auditor nomen habuerunt.

CAPUT IV.

1. ROmæ ſub Alexandri mor-
Liu. l. 8. 9. & 10. tem Appius, qui poſtea cæ-
cus factus eſt, cenſor Appiam *Appia via.*
2. viam munivit. Collegium Au- *Collegium Augurum auctum.*
gurum quinque additis, ad no-
3. vem pervenit. Fabius Max. E-
truſcorum opes multis præliis
4. fregit. Decius filius patris exem- *Decius filius patrem imitatus.*
plum XL. Anno pòſt ſecutus,
bello Samnitico ſe pro exercitu
Populi Romani devovit. L. Pa-
5.

py-

pyrius Curſor Samnitum copias
inrejurando obſtrictas fudit, ac
fugavit ſic, ut religione abſolutas diceres.

Tarentinum bellum anno ab urbe cond. circiter 450.

Nondum erat Samniticum 6.
bellum extinctum, cùm Tarenti- *Epit. Livij l. 13. & 14.*
num ob legatos Populi Romani
violatos, excitatum eſt anno
poſt Vrbem cond. Circiter 7.
CCCCL. Quo bello adversùs *Flo. l. 1. c. 18. Plut. in Pyrrho.*
Pyrrhum Epirotarum Regem,
qui Tarentinis auxilio venerat,
Curij & Fabritij Coſſ. Integri-
tas, ac virtus enituit. Papyrius 8.
denique Pyrrhum deuictum Ita-
lia expulit. Tarentinos ad dedi- 9.
tionem compulit. Samnites, qui 10.
cum Tarentinis bella conjun-
xerant, debellavit. Samnium 11.
delevit, ſic ut ne appareret qui-
dem materia XXX. triumpho-
rum. Appuli, Brutij, Lucani e- 12.
jus belli contagione ſubacti ſunt.

Pirrhus Rex Epiorotarum Curius.

Sanitum deletum.

Appuli, Brutij, Lucani ſubacti.

Longè diſſimili ratione Iudæi 13.
in Ptolemæi Regis ditionem ve- *Ioſ. l. 12.*
nerunt. Dum Alexandri Magni 14.
ſucceſſores inter ſe de Imperio
decer-

decertant, Ptolemæus Lagi filius amicitiæ ſimulatione Iudæam occupat: captivos in Ægyptum *Ptolemæus Lagi filius Hieroſolijmam capit.*
15. quamplurimos abducit. At A- *Agathocles Sÿracuſarum tÿrannus.*
Iuſt. l. 22. & 23. gathocles Syracuſarum Tyrannus à Pœnis obſeſſus, occultè cum claſſe trajicit in Africam.
16. Ita hoſtes ad defendendam pa-
17. triam avocat. Pace cum Carthaginienſibus facta, Siciliæ impe-
18. rio potitur. Huic Hieron ſucceſſit, qui propter ſummam moderationem Rex à Syracuſanis *Hieron Rex Sÿracus.*
19. appellatus eſt Hic primi belli Punici occaſionem Romanis dedit.

CAPUT V.

1. POpulus Romanus anno poſt Vrbem conditam circiter CCCCLXXX. Olymp. CXVI. Domita, ſubactáque tota pæne Italia, ut Mamertinis ſociis contra Hieronem, & Carthaginienſes auxilium ferret, *Bellum Punicum primum anno ab Urbe cond propè 500.*
Polyp. l. 1. Epit. Liu. l. 16. Flor. l. 2. c. 1 & 2. Appiam. in Lyb.
2. tranſmiſit in Siciliam. Unde gradum

dum fecit ad Imperium Orbis
terræ. Sed cùm annos propè D. 3.
In Italia ſubigenda laboraſſet;
annorum C C. Spatio totum pæ-
ne terrarum Orbem in ſuam di-
tionem redegit. Romani igitur 4.
Appio Claudio Duce Hieronem
vincunt: victo pacem petenti
dant. Pœnis profligatis, oppida 5.
Siciliæ complura in deditionem
Duilij triumphus navalis. accipiunt. C. Inde Duilius vi- 6.
ctoriam, triumphúmque nava-
lem de Pœnis primus reporta-
M. Attilius Regulus. uit. Mox Attilio Regulo Impe- 7.
ratore bellum in Africam tran-
Tunetum captum. ſit. Is Tuneto, aliìſque Pœno- 8.
rum oppidis vi captis Carthagi-
Xantippus Lacedæm. Dux. nem obſidet. Verùm à Xantip- 9.
po Lacedæmoniorum Duce,
qui Pœnis ſudſidio venerat, vi-
tus in poteſtatem hoſtium ve-
nit. Ejus virtus egregia in cala- 10.
mitate magis, quàm in victoria
enituit Romam miſſus de redi- 11.
mendis captivis, rem ſibi, ac
ſuis ſalutarem, inutilem patriæ
diſſuaſit. Ipſe ne datam hoſti fi- 12.
dem

dem falleret, Carthaginem reverſus omni cruciatu necatur non minore fortitudinis laude, *Attilii Reguli fides.*
13. quàm fidei. Luctatius denique Conſul navali prælio Carthagi- *Carthaginienſes debellati.*
14. nienſium opes fregit. Pacem his conditionibus dedit, ut Sicilia, *Sicilia, & Sardinia ejecti.* Sardinia, cæterìſque inſulis excederent, certum tributum per *Carthago vectigalis facta à Luctatio Coſ.* annos XX. Populo Romano
15. penderent. Ita bellum primum *Janus iterum clauſus.*
Epit. Livii c. 19. Punicum vigeſimo anno confectum. Janus iterum clauſus anno
16. poſt Urbem cond. circiter D. *Ligures, Illyrici, Inſubres à Rom. ſubacti.*
17. Sed Liguribus, Illyricis, & Inſubribus Gallis bellum moventibus, paulo pòſt apertus, omnes debellati, & ſubacti. M.
18. Marcellus Conſul Virodomaro Inſubrum Rege interfecto, tertius à Romulo ſpolia Joui Feretio opima tulit. *Opima ſpolia tertia.*
19. C. Flaminius Cenſor viam Flaminiam munivit, & circumextruxit. *Via Flaminia.*

20. At in Græcia Aratus Clean- *Aratus.*
Euſ. chr. Laert. l. 7. thes, & Chryſippus Zenonis auditores, Arceſilas mediæ Acade- *Cleanthes. Chryſippus Arceſilas.*

F miæ

Demetrius Phalereus.

miæ auctor, Demetrius Phale-
reus Theophraſti diſcipulus
præclara ingeniorum ac doctri-
næ monumenta reliquerunt, re-

Ptolemæus Philadelphus.

gnante in Ægypto Ptolemæo Joſ l. 12.
Philadelpho, qui pace cum An-
tiocho Sothere Seleuci filio fa-

Bibliotheca Alexandrina.

cta; celeberrimam Alexandriæ
Bibliothecam inſtruxit opera
Demetrii Phalerei. Quæ ut eſſet 21.
cumulatior, Iudæis captivis gra-
tis Hieroſolymam remiſſis, ab
Eleazaro ſummo Pont. ſacros

Septuaginta interpretes.

libros, & ſeniores LXX. Qui
eos Græcè interpretarentur,
impetravit. Hinc ſeptuaginta 22.
Interpretum monumenta. Inte- 23.
rea dum in Ægypto Bibliothe-
ca inſtruitur, primúmque bel- Euſ. chron.
lum Punicum in Africa geritur, Juſt.
Parthi à Macedonum imperio l. 41.

Primus Parthorum Rex Arſaces.

defecerunt, primúſq; in Parthia
regnavit Arſaces, unde cæteri
Parthorum Reges Arſacidę dicti.
Regnare occepit Arſaces efflore- 24.
ſcente Annibale, qui bellum Pu-
nicum ſecundum conflavit.

CA-

Digitized by Google

CAPUT VI.

1. Polyb. l.23. 4. ROmæ poſt primum bellum Punicum vix XIV. Annorum requies. Sanguntus, urbs amica Populo Rom. Ab Annibale Pœnorum Duce deleta, ſecundi belli Punici principium fuit. *Bellum Punicum ſecundum. Saguntus deleta.*
2. Liv. l.21 & 22.
3. Appia in Lyb. Flor. l.2. Plu. in Annibale. Annibal, Aſdrubale fratre cum exercitus parte relicto in Hiſpania, per Alpes viam ſibi primus munivit, atque in Italiam deſcendit. *Annibal.*
4. Fab. Max. & Ei P. Cornelius Scipio Coſ. ad Ticinum occurrit. Sed amiſſo exercitu, ipſe à *Clades Rom. ad Ticinum.*
5. Scip. Afr. Scipione filio adoleſcentulo, cui Africani cognomen debebatur, ægre ſervatus evadit.
6. C. Flaminius deteriore exitu ab Annibale ad lacum Traſymenum cum exercitu cæditur. *Clades ad Thraſymenum.*
7. Itaque Q. Fabius Maximus dictator hoſtem victoriis exultantem cunctando reprimere inſtitit. *Q. Fabius Max. cunctator.*
8. Quippe ita ejus tergo hærebat, ut neque

pugnandi poteſtatem faceret,
& populandi adimeret faculta-
tem. Ex eo Cunctator appella- 9.
tus. Sed C. Terentii Varronis 10.
Coſ. Temeritate, nobilis ad
Cannenſis clades. Cannas Apuliæ vicum, clades
accepta. Amplius XLV. Civium 11.
Romanorum millia cæſa. In 12.
his Æmilius Paulus Coſ. & Se-
natores LXXX. Equitum mul-
titudo tanta, ut aureorum an-
nulorum modius Carthaginem
mitteretur. Actum erat de urbe, 13.
ſi Annibal ſciſſet uti victoria.
Romæ quidem etiam prætexta- 14.
tos, ac ſervos neceſſitas arma-
Capuæ defectio. vit. Capua, & magna Italiæ pars 15.
ad Annibalem defecit. Sed Ca- 16.
Capua deliciis frangit Annibalem. puæ ille Cannas invenit. Itaque 17.
ubi Annibalis virtus Campanis
deliciis emollita eſt; M. Clau-
M. Marcelli Nolana victoria. dius Marcellus ad Nolam ſe-
cundo prælio facto docuit Anni-
balem poſſe ſuperari.

CA-

CAPUT VII.

1. NOvum inde bellum è bello
2. exortum. Hierone Syracu-
Liv. lib. 23. & 25. ſarum Rege mortuo, Hierony- *Hieronymus Rex Syracuſ.*
mus regni, non fidei heres ad
3. Annibalem deſciverat. Quare
Marcellus Coſ. Syracuſanis bel-
4. lum infert. Urbem Syracuſas
non minus Archimedis ingenio, *Archimedes.*
quàm civium armis defenſam,
cùm fruſtrà oppugnaſſet, tan-
dem ſecuritate, & luxuria vi-
ctam, noctu de improviſo capit. *Marcellus Syracuſas capit.*
5. Victoriæ gloriam auxit modera-
6. tio victoris. Urbi, & civitati pe-
7. percit. Archimedi, qui in pri-
ma militum irruptione cecide-
rat, quoniam vivo non potuit,
honorem habuit mortuo, pro-
pinquis ejus pecunia adjutis. Læ-
8. vinus deinde, Siculis pacatis, *Sicilia prima Provincia Pop.*
Siciliam primam Populi Roma-
ni Provinciam fecit.

CAPUT VIII.

Rom. ſacta. Scipiones ab Aſdru-bale in Hiſpania cæſi.

SEd Romanæ res non ubique 1.
lætæ. In Hiſpannia duo Sci- 2.
piones, ſæpè re benè geſta, de- Liv. l. 26.
nique ab Aſdrubale Annibalis & 27.
fratre cæſi ſunt. Nunquam ta- 3.
men Populus Rom. fortior. An- 4.
nibal propè ad portas Urbis

Scipio Africanus.

erat, cùm P. Cornelius Scipio
adhuc adoleſcentulus patris, ac
patrui ultor in Hiſpanniam mit-

Chartago nova capta.

titur. Is Chartaginem novam, 5.
ubi totius Hiſpaniæ obſides aſ-
ſervabantur, Magonem item
Pœnorum Ducem capit. Plus 6.
tamen temperantia profecit,

Stipionis temperantia.

quàm victoria. Egregia forma 7.
puellam nobilem ſibi adductam
ſponſo reddidit intactam. Tan- 8.
tæ virtutis & integritatis fama
Hiſpanos illi mirè conciliavit.

Aſdrubal Hiſpania expellitur. Hiſpania in Provintiam redacta. Maſiniſſa Rex.

Ergo Aſdrubalem fugat ex Hi- 9.
ſpania. eam primam in continen- 10.
ti Provinciam facit. fœdus cum 11.
Maſiniſſa Maſæſulorum Rege
ferit.

CAPUT

Digitized by Google

CAPUT IX.

1. NEc minus lætæ res in Italia.
2. Q Fulvius Flaccus Procoſ.
Liv. l. 27. interim repulſo ab Urbe Annibale, Capuam in deditionem *Capua recepta, ac Præfectura facta.*
3. accepit. De Senatu ſupplicium
4. ſumptum. Capua præfectura
5. facta. Fabius quoque Max. complures Italiæ urbes, atque in
6. his Tarentum recepít. Lætis re- *Tarentum receptum.*
7. bus triſtes intervenere. Marcellus Coſ. ad Venuſiam ſpeculandi cauſa egreſſus è caſtris, ab ho- *Marcellus explorans occiditur.*
8. ſtibus circumvenitur. ejus corpus ab Annibale humatur, vincente hoſtile odium humanitate, ac virtute viri. *Marcelli corpus humatum ab Annibale.*

CAPUT X.

1. AT M. Claudius Nero Aſdrubalem in Italiam ad conjun- *Aſdrubal à Claudio Nerone cæſus.*
Liv. l. 28. & 29. gendas cum Annibale fratre vires, & copias venientem ad

Metaurum flumen oppreſſit,
clade tanta, ut Cannenſis hoſti
reddita videretur. Aſdrubalis 2.
caput ante ſtationes Annibalis
projecit. qua ille ſpecie percul- 3.
ſus, in Itaiiæ angulum ad Brut-

Scipio bellum in Africam transfert.
Anno Dux cæditur.
Syphax Numidiæ Rex capitur.

tios ſe recepit. P. autem Scipio 4.
ut hærentem Italiæ hoſtem ab-
ſtraheret, tranſmittit in Afri-
cam: Annonem Pœnorum Du-
cem cum exercitu cædit: Sy-
phacem Numidiæ Regem eo-
rundem ſocium acie victum ca-
pit. Quare Annibal à Carthagi- 5.
nienſibus X V I. belli anno in
Africam revocatur. Signa cum 6.
Scipione confert. Victus è præ- 7.

Annibal à Scipione victus.
Carthago ſubacta.
Africani cognomen.

lio fugit. Rebus deſperatis pro- 8.
fugit in Aſiam. Carthago domi- 9.
ta, & ſubacta anno poſt Urbem
cond. propè D L. Scipio ex A- 10.
frica cum triumpho, Africani
cognomen deportavit, primus
nomine devictæ ab ſe gentis no-

Ennius poeta.
Nævius.
Cæcilius.
Plautus.

bilitatus. Idem Ennium Poëtam 11.
Epicum in honore habuit, cui Euſ. chr.
Nævius, Cælius, Plautus co-
mi-

Digitized by Google

mici ferè æquales numerantur.

CAPUT XI.

1. PAcem Punicam bellum Macedonicum excepit, quod pro Athenienſibus amicis paulo antè ſuſceptum, renovatum, & per decem annos variè geſtum
2. eſt. Denique à T. Quinctio Flaminio confectum, Philippo
3. Macedoniæ Rege debellato. Ei pax ita data, ut Græciæ civitatibus excederet. Nabidi quoque
4. Lacedæmoniorum Tyranno devicto, eadem conditione pax
5. data. Græciæ univerſæ libertas reſtituta. ſola Sparta ſerva relicta.

Liv. à lib. 31. ad 34. Iuſt. l. 29.

Belli Macedonicum ab Urbe cond. anno propè 550.

Philippus Macedonum Rex debellatus.

Græciæ libertas data.

Sparta in ſervitute relicta.

CAAUT XII.

1. SEd pacata Græcia pax & otium Romanis ipſis non fuit.
2. Antiochus cognomento Magnus

Bellum Antiochi, vel Syriacum.

gnus Rex Aſiæ ac Syriæ Anniba- Appian. in Syriaco.
lis impulſu bellum Romanis in-
tulit. Verùm L. Scipione Africani 3.
Antiochus domitus Aſia credit. Germano Imperatore, & Afri- Liv. à lib. 35. ad 37. Iuſt. l. 31.
cani ejuſdem legati conſilio ac
virtute, terra marìque ſupera-
tus pacem petiit. His conditio- 4.
nibus data, ut Aſia excederet, 5.
Annibalis mors. Annibalem dederet. qui ne in Plu in Scipione, & Anni.
poteſtatem hoſtium veniret,
denique hauſto veneno interiit. Flor. l. 2. c. 8.
In ſummis utique Imperatori-
bus numerandus, niſi fidei vio- 6.
lator, bellíque in pace concita-
Aſiatici cognomen. tor fuiſſet. L. Scipio ex Aſia 7.
cognomen Aſiatici retulit. Cæ- 8.
terùm cum triumpho Aſiaticam
deportavit luxuriem, quæ bre-
vi bellicoſam gentem effemi-
navit.

CAPUT XIII.

NEc ita multo pòſt in Scipio- 1.
num familia, magna re- Liv. l. 36.
rum eſt facta converſio. Aſiati- 2.
cus

cus enim peculatus crimine *Africani*
3. damnatus, exceſſit è vita. Afri- *exilium.*
canus, qui eo bello fratis lega-
tus, ac magna victoriæ pars ex-
titerat, à Tribuno pleb. eodem
crimine accerſitus, Linternum
conceſſit, ibíque exulavit, hu-
manæ viciſſitudinis documen-
tum, cùm quidem illis tempo- *Livius tra-*
ribus Livius Tragœdiarum *gicus poë-*
4. ſcriptor clarus haberetur. Nec *ta.*
verò clariſſimis hiſce Imperato-
ribus amiſſis, Imperatores egre-
5. gii Romanis defuere. M. Ful-
Appia. in Lyr. vius capta Ambracia Pyrrhi Re-
Liv. gis Epirotarum ſede, Ætolos do- *Ætoli do-*
6. muit. Cephalenia, Zacynthus, *miti.* *Cephale-*
l. 38. Eutro. cæteræque adiacentes inſulæ in *nia, Za-*
l. 1. victoriæ cumulum acceſſere. *cynthus* *inſulæ ſub-*
7. L. Poſthumius Albinus Procoſ. *acta.*
Flor. l. 2. c. 9. Luſitanos, Appius Pulcher I- *Luſitani, &*
8. ſtros ſubegit. L. Æmilius Paulus *Iſtri in di-*
Liv. l. 38. Perſen Macedonum Regem re- *tionem Pop.* *Rom. reda-*
Flor. l. 2. bellantem debellavit, atque in *cti.*
9. triumpho duxit. Q. porrò Me- *Perſes Ma-*
c. 10. tellus Pſeudo-Philippum, qui *ced. Rex in*
Luc. l. 44. & 45. Macedoniæ regnum invaſerat, *triumpho* *ductus.*

Digitized by Google

Pſeudophilippus Rex captus. Macedonia ſubacta,

vicit, accepit. Ita Macedonia 10.
tribus bellis perdomita, ſub im- Flor. l. 2. c. 12.
perium Populi Rom. redacta Epit.
eſt anno poſt Urbem cond. cir- Liv. l. 50.
citer D C. Flor. l. 2. c. 14.

Seleucus Philometor.

Dum floret res Romana, Ju- 11.
dæa vehementer afflicta eſt. Se-
leucus Philometor Magni An- 12. Mach. l. 2.
tiochi filius Rex Syriæ Olymp.
CXL. Hieroſolymitanum tem-
plum ſpoliare cùm ſtatuiſſet,
rem conatur per Heliodorum. 13.
Is in ipſo ſacrilegii conatu ab
Angelis malè acceptus, Regem
à conſilio deterret. Judæorum 14.
calamitatem pauliſper dilatam

Antiochus Epiphanes.

effecit mora grauiorem. Seleuco 15.
mortuo, Antiochus Epiphanes Mach. l. 1. & 2.
fraterno regno potitur. Is Æ- 16.
gypto, quam occupare conaba- Ioſ. l. 12.
tur, repulſus Hieroſolymam
invadit. Summum Sacerdotium 17.
Oniæ viro ſanctiſſimo adimit,
Jaſoni homini nefario tradit.

Hieroſolyma cum templo everſa.

Hieroſolymam, ac templum e- 18.
vertit Olympiade CXLIII. Se- 19.
de religionis everſa, religioſos
vi-

20. viros inſectatur. Magna eorum
21. cædes facta. In tormentis, cru-
ciatibúſque pro religione perſe-
rendis Eleazari principis viri,
Eleazari fortitudo.
& ſeptem Machabæorum virtus
Machabæorum virtus.
22. enituit. Impii Regis furori ſeſe
Mathathias oppoſuit collecta
Mathathias.
23. piorum manu. Mathathiæ Ju-
das Machabæus filius ſucceſſit;
Judas Machabæus ſuppar Africano majori.
qui inter duorum Africanorum
ætates interiectus, bellica gloria
24. cum utroque certavit. Is parva
manu regios exercitus maximos
divina ope fretus ſæpe delevit.
25. Tandem hoſtibus Palæſtina
pulſis templum, Hieroſoly-
Hieroſolyma cum templo refecta.
26. mámque reſtituit. Societatem
27. cum Populo Rom. iniit. Itaque
Antiochus ex mœrore, malus
Antiochi acerba mors.
malè periit, inuſitatis viſcerum
torminibus, vermibúſque con-
28. ſumptus. Ejus tamen regni, ac
furoris heres Demetrius Seleuci
Demetrius Seleuci filius.
filius, qui Romæ obſes fuerat,
29. ſucceſſit. Hujus ducem Nicano-
rem cum exercitu Judas divino
Numine invocato, ad interne-
cio-

cionem cædit. Cæterum cum 30.
Bacchide regio item Duce pugnaturus, Dei opem implorare oblitus, ſuis pugnavit viribus. Joſ.l.13.
Itaque multitudine hoſtium o- 31.
brutus, in acie cadit. Ejus mor- 32.
Jonathas Dux Judaorum. tem Jonathas frater, ac ſucceſſor ultus eſt, Bacchide magnis cladibus affecto. Idem ſummo ſa- 33.
cerdotio præfuit, & Demetrii
Purpura uſus. Regis conceſſu purpura uti cœpit: ſocietatem cum Romanis renovavit: paulo pòſt à Tryphone regio Duce per inſidias circumuentus occiditur. Ejus 34.
Simon Dux Judaorum. locum Simon frater occupat, ac tertiò amicitia cum Romanis renovata, otio fruitur. Sed op- 35.
portunum inſidiis ſecuritas fecit. Amicorum fraude interfe- 36.
ctus, Heredem Joannem filium reliquit. Paucis antè annis Hie- 37.
roſolyma à Machabæo refecta, quàm Carthago à Scipione minore deleta eſt.

CA-

CAPUT XIV.

1. CArthaginienſes neglectis fœderibus, bellóque Maſſiniſſæ illato, tertii belli Punici
2. occaſionem dedere. Itaque eis ſuaſore M. Catone Cenſorio, bellum infertur.
3. Quarto demum anno à P. Scipione Æmiliano (qui Paulo Æmilio genitus, ab Africani filio fuerat adoptatus) debellati deditionem faciunt.
4. Carthago ſolo æquatur.
5. Scipio ex ea Africani nomen, quod hereditarium habebat, per ſe partum reportat anno poſt Vrb. cond. circiter DC.
6. Olymp. CLVIII. Idem Scipio Panætium Philoſophum, Polybium hiſtoricum, Terentium Comicum poëtam familiares habuit.
7. His ſenibus ſucceſſere Pacuvius, & Accius Tragici poëtæ, & Ariſtarchus Grammaticus.

8. Corinthum ſub ea tempora idem,

Appian. in Lib. Epit. — *Livii lib. 48. 49. & 50. Flor. l. 2. c. 45.* — *Euſeb. chron. Gel. l. 13.*

Scipio Æmilianus, qui & Africanus minor. *Carthago deleta anno ab Urbe cond. ferè 600.* *Panætius philoſophus, Polybius hiſt. Terentius. Pacuvius. Accius. Ariſtarchus.* *Corinthiacum bellum.*

Digitized by Google

idem, qui Carthaginem exitus excepit. Corinthii legatos Populi Rom. Pulſaverant, & Achæos ſibi belli ſocios adjunxerant. Itaque L. Mummius Coſ. Achaia in deditionem accepta, Corinthum delevit. Æris varii, quod incendio confluxerat, maſſa vaſorum Corinthiorum materiam dedit. Ejuſdem belli contagione Theſſalia, Epirus Imperio Rom. Adjuncta. Q. Fabius Luſitaniam à Viriato latrone occupatam, & adversùs Romanos exercitus egregiè defenſam, magna ex parte recepit, pacem æquis conditionibus cum Viriato fecit. Scipio Africanus

Epit. Liv. l. 51. 9. Juſt. l. 34. 10. Flor. 11. l. 2. c. 16. Plin. 12. 13. Epit. Liv. l. 52. & 53.

L. Mummius, Achaja in deditionem accepta. Corinthus deleta. Aee Corinthium. Theſſalia, Epirus ſubacta. Luſitania recepta. Viriatus latro.

XIV. Anno poſt Carthaginem everſam, Numantiam in Hiſpania evertit eodem exercitu, qui propter luxuriem à Numantinis ſæpius fugatus antea fuerat. Tantum valuit Dux, & diſciplina.

14. Epit. Liv. l. 52 & 54. Epit. Liv. l. 57. Flor. l. 2. c. 18.

Numantia everſa.

Digitized by Google

CAPUT XV.

1. DUm foris bella Romanus feliciter gerit, domi turbis non vacavit. Tib. Sempronius Gracchus Agraria lege lata Rempublicam turbavit. Itaque à Scipione Naſica in Capitolio cęditur cum ſuis. Eum iure cæſum cùm iudicaſſet Africanus, ipſe domi ſuæ repertus eſt mortuus.

Plut. in Grac. 2. 3. Appian. l. 1. 4. Flor. l. 3. c. 14.

Gracchorum ſeditio. Tib. Gracchus cæſus à Scipione Naſica.

5. Nec multo pòſt C. Gracchus Tiberii frater, idem eodem eventu conatus, à L. Opimio Conſule in Auentino obtruncatur, vigente Satyrico poëta Lucilio.

C. Gracchus ab Opimio oppreſſus.

Lucilius Poëta.

6. Neque à liberis modò, ſed etiam à ſeruis periculum fuit.

7. Eunus quidam Syrus, effractis in Sicilia ergaſtulis, contractáq; agreſtium ſervitiorum manu, iuſtum exercitum effecit. Clades Imperatoribus Populi Rom. multas, & magnas intulit. Ad ultimum à P. Rupilio Coſ. Ad En-

Flor. l. 3. c. 19. Epit. 8. Liv. l. 56. & 59. 9.

Servile bellum Euni in Sicilia.

P. Rupilius Coſ.

Ennam obſeſſus, latronum ſupplicio, fame, & cruce mulctatur.

Servile bellum Athenionis in Sicilia. Servile tamen bellum paucis interiectis annis ab Athenione paſtore majoribus opibus, atque animis inſtauratum. 10.

Is interfecto Domino, familiáque ergaſtulo liberata purpuram, argenteúmque baculum Rex voluntarius aſſumit. 11.

Conflato exercitu, vicos, caſtella, oppida diripit. 12.

Ab eo Prætorii exercitus duo cæſi, totidem caſtra capta. 13.

Aquilius Imp. Sed eum Aquilius Imperator ita commeatibus intercluſit, ut ſuppliciorum metu ipſi de ſe ſupplicium ſumerent; Dux ipſe comprehendentium manibus diſcreperetur, dum rapitur ad ſupplicium. 14.

CAPUT. XVI.

BElla iiſdem temporibus cum ſervis, cum ſociis, cum hoſtibus geſta ſunt. 1. Salluſt. de bel. Jugurt.

Jugurthinum bellum. Jugurtha Numidiæ Rex, Maſſiniſſæ nepos fratres 2.

3. tres regno eiecerat. Hi Populi
Flor l. 3. Rom. turoris fidem implorant.
4. Itaque Jugurthæ bellum infer-
Epit. Liv. l. 63. tur, qui denique acciſis opibus,
ac regno pulſus à C. Mario, ad *C. Marius.*
Bocchum Mauritaniæ Regem,
belli ſocium confugit, parum
commodum nactus perfugium.
5. Ab eo L. Syllæ Quæſtori Ma- *L. Sylla.*
6. rii vinctus traditur. Itaque à *Jugurtha Rex in triumpho ductus.*
Mario in triumpho ductus neca-
tur in carcere, eodem ferè tem-
pore, quo natus eſt Cicero, an- *Cicero natus anno poſt Urbem cond. ferè 650.*
no poſt Vrb. Cond. Circiter
7. DCL. Marius continuato ob
Cimbrorum metum, per com-
plures annos Conſulatu, Cim- *Cimbricum bellum.*
bros, Teutones, aliáſque barba-
ras nationes in Italiam irrum-
pentes delevit.

CAPUT XVII.

1. DUm res militiæ benè geri-
Flor. l. 3. tur, turbæ ſunt exortæ do- *Seditio Saturnini anno ab Urbe cond. 650.*
2. mi. L. Appulejus Saturninus
Trib. plebis, homo turbulentus
agra-

agraria lege per vim lata, Optimatibus aliquod exilio, ac morte multatis, Senatum in ſe concitavit. Igitur concurſu in eum Optimatium facto, unà cum Glaucia Prætore furoris ſocio necatur. Eadem paulo pòſt M. Livius Druſus Trib. Plebis majoribus opibus conatus eſt. Senatus enim auctoritate, & Italiæ conſenſu fretus, Metello, & Rutilio, qui legibus adverſarentur, exilio multatis, Philippo Coſ. perterrito, leges agrarias per vim pertulit, quibus nihil unquam ad largitionem relinquebat, niſi ſi quis aut cœnum dividere vellet, aut cælum. Verùm cùm Italicis populis promiſſa perſolvere non poſſet; Italia tumultuante, domi ſuæ occiſus eſt.

M. Livii Druſi ſeditio.

Epit. Liv. l. 69. 3. 4. Appian. l. 1. bel. civi. 5. Epit. Liv. l. 70. & 71. Flor. l. 3. 6.

Ca-

CAPUT XVIII.

1\. SEditione domeſtica ſedata, *Bellum ſociale, Italicum, ſeu Marſicum.*
2\. ſociali bello ardere cœpit Italia. Marſi, Picentes, Peligni Samnites, Lucani, aliíque populi Italiæ cùm civitatem à M. Druſo Tribuno plebis oſtentatam non impetraſſent, armis extorquere conati ſunt. Deniquè à
3\. Cn. Pompejo Strabone, L. Sylla, aliiſque Populi Rom. Imperatoribus domiti, pacem petierunt.
4\. Civitas ultro cum pace data. *Italicis populis civitas data.*
5\. Id bellum Marſicum, Itali-
6\. cum, & Sociale dictum. Pax, & otium per id tempus in Judæa
7\. fuit. Ariſtobulus Ioannis Hircani filius, Simonis eius, qui Judæ Machabæi germanus fuit, nepos Pontifex Maximus regia inſignia recepit Olymp. CLXV. Anno poſt Sedeciam ultimum Judææ Regem propè D. *Ariſtobulus Rex Judææ.*

Appian. l. 1. bel. civi. Epit. Liv. 2. l. 71. Flor. l. 3 c. 18. Plut. in Sylla.

CA-

CAPUT XIX.

ROmæ autem à Sociali bello ad Civiile ventum eſt, cujus occaſio Mithridates Rex Ponti Ariobarzanem Cappadociæ, & Nicomedem Bithyniæ Reges, amicos Populi Rom. Regnis ſuis exturbaverat. Ei bellum indictum Duce L. Sylla. Ex eo ciuile bellum inuidiæ facibus excitatum eſt. C. Marius tantam gloriæ ſegetem Syllæ, legato olim ſuo invidens, egit per Sulpitium Trib. Plebis ut id bellum ſibi mandaretur. Eam ob rem urbe pulſus ab Sylla, ſecedit in Africam. Sylla in Aſiam profectus adverſùs Mithridatem benè pugnauit. Bithyniam, Cappadociam, Aſiam recepit. Interea Marius L. Cinna Conſule adjuvante, Romam cum copiis irrumpit. Cn. Octavium Conſulem, M. Antonium Oratorem, alióſque Syllanos obtrun-

Bellum Mithridaticum primum.

Bellum civile Marianum.

M. Antonius orater,

1. Appian. 2. in Mithrid. Flor l. 3. 3. 4. Juſt. l. 37. & 38. 5. Appian. l. 1. bel. civil. 6. Plut. in Sylla, & Mario. 7. 8. 9. 10.

11. truncat. Septimum conſulatum
12. occupat. Ecce tibi Sylla victo-
rem exercitum tranſportat ex
Aſia, & profligatis Marianis,
Urbem & Italiam ſtragibus
complet, proſcriptione civium *Proſcriptio Syllania.*
13. tum primùm inducta. Conſtat
præter innumerabilem aliorum
civium multitudinem, ex ipſo
Equeſtris ordinis flore, ac Sena-
14. tu, ad duo millia proſcripta. Et
Plut. in Pomp. tamen homo infelix Felicis no-
men optavit: Cn. Pompejo *Pompejus Magnus cur appellatus.*
Strabonis filio, qui Carbónem
Marianum Conſulem in Sicilia
opreſſum necaverat, Hiarbam
Mauritaniæ Regem Mariana-
rum partium ſuo Marte debel-
larat; Magni cognomen dedit:
permiſitque ut de Africa novo
exemplo Eques Rom. ac priva-
15. tus triumpharet. Ipſe Dictator *Sylla Dictator.*
factus (cujus honoris uſurpatio
amplius annos C. intermiſſa fue-
rat) cum faſcibus XXIV. Pro-
ceſſit, Rempubl. Præclaris legi- *Syllanæ, ſeu Corneliæ leges.*
16. bus conſtituit. Sed nihil tam mi-
rum,

Digitized by Google

rum, quàm quòd tot tantìſque ſtragibus editis civium, Dictatura ſponte ſe abdicavit, privatúſque vixit incolumis. Sed pœnas à mortalibus condonatas, cæleſti Numine repetente, Felix ille pediculari morbo confectus interiit. Cæterùm moderatio animi in ſummo imperio deponendo haud exiguum gloriæ fructum tulit. Abdicatio Dictaturæ ita grata Populo Rom. Accidit, ut eius funus incredibili pompa ac frequentia celebraret.

Sylla ſponte ſe abdicat dictatura. *Sylla miſerabilis interitus.* 17. 18. 19.

CAPUT XX.

CIvilis belli ſcintilla non parvum in Hiſpania excitavit incendium. Sertorius Marianarum partium Dux, ex fuga Hiſpanias occuparat; ſocietatémque cum Mithridate coierat. Contra hunc Q. Metellus, & Cn. Pompejus vario eventu pugnarunt. Quippe Sertorius Dux

Bellum civile Sertorianum. 1. Plut. in Sertorio. 2. Appian. l. 1. Flor. l. 3. 3.

4. Dux nulli ſecundus, Imperato- *Sertorius*
ribus duobus Populi Rom. Sæpe *Dux nulli*
par, interdum etiam ſuperior *ſecundus.*
5. extitit. Sed homo magis aduer-
sùs externos hoſtes paratus,
quam contra domeſticos cautus,
Perpenna conjurationis aucto-
6. re, à ſuis occiditur. Brevi Per- *Sertorii*
penna interfecto, Hiſpaniæ re- *mors.*
cipiuntur.

Caput XXI.

1. NOn cum exulibus modò, ſed
etiam cum ſervis, ac piratis
eadem tempeſtate dimicandum
2. fuit. Spartacus cum ampliùs LXX *Servile bel-*
Plut. in Craſſo. gladiatoribus Capua ex ludo *lum Spar-*
elapſus magnis copiis contractis, *taci.*
Appian. l. 1. bel. civil. mirificos Populo Rom. ludos,
& clades reddidit. Ad extre-
3. Flor. l. 3. mum cúm de invadenda urbe
cogitaſſet, à M. Craſſo repelli-
tur, & in angulo Bruttio op- *Bellum Pi-*
4. primitur. P. autem Servilius pi- *raticum*
primum.

Digitized by Google

ratas in latebras uſque Ciliciæ

P. Servilius Iſauricus.

perſecutus, Ciliciam domuit, & ab Iſauro Ciliciæ arce, Iſaurici

Bellum Piraticum ſecundum.

cognomen adamavit. Rurſus 5.
cùm piratæ toto mari impunè prædarentur, à Cn. Pompejo quadraginta diebus deleti ſunt. (Epit. Liv. l. 99. Flor. l. 3.)
Neque interea otium à juſtis 6.

Bellum Mithridaticum ſecundum. L. Lucullus.

hoſtibus fuit. Mithridates no- 7.
vis copiis inſtructus bellum in Aſia renovarat. (Plu. in Pomp.) Eum L. Lu- 8.
cullus multis præliis fractum in Pontum compulit. (Dio Caſſ. l. 36.) Eodem tem-

Creta ſubacta. Metellus Creticus.

pore Q. Metellus, Creta inſula 9.
vaſtata, & in ditionem Populi Rom. redacta, Creticus appellatus eſt. (Plu. in Lucullo Flor. l. 3. DioCaſ. l. 36.)

GAPUT XXII.

Bellum Mithridaticum tertium. Tigranes Rex. Syria, & Phœnicia adempta. Pontus in Provinciam redacta.

CNejus inde Pompejus Mi- 1.
thridatem debellatum regno ſpoliavit. (Plu. in Pomp.) Tigranem belli 2.
ſocium in deditionem accepit. (Flor. l. 3.) eíque Syriam, ac Phœnicem ademit. Pontum in Provinciæ 3.
for-

formam redegit. Mithridates XL. regni anno à Pharnace filio obſeſſus, ſtruſtrà tentatam veneno animam gladio expulit.
5. At Pompejus Ariſtobulo, & Hyrcano Alexandri Regis Judæorum filiis de regno diſſidentibus, in Judæam ad eorum controverſias tollendas arbiter venit. *Mithridatis mors.*
6. Sed ab Ariſtobulo irritatus, Hieroſolymam vi capit, muros diruit, in templi adyta cum paucis ingreſſus, ſacri nihil attigit. *Hieroſolyma à Pompejo capta, ac muris nudata.*
7. Hyrcano ſacerdotium à parentibus legatum reddidit.
8. Cæterùm Judæam ſtipendiariam Populo Rom. facit. *Judæa ſtipendiaria facta.*
9. Ariſtobulum Romam ad triumphum ducit. *Ariſtobulus, Rex in triumpho ductus.*
10. Antipatrem Procuratorem Judææ relinquit, qui deinde Pompejo mortuo, Cæſaris permiſſu, muros Hieroſolymæ refecit. *Hieroſolymæ muri refecti.*

CAPUT XXIII.

1. DUm imperium Rom. tota Aſia propagatur, Roma ipſa

inteſtino bello pænè deleta eſt.

Conjuratio Catilinæ anno ab Urbe cond. 690.

L. Catalina Senator Populi 2. Salluſt. de bel. Catil. Plu. in Cic. Dio l. 37.
Rom. exercitu in Etruria comparato, cum Lentulo Prætore, Cethego, aliiſque Senatoribus, de cæde Conſulum, ac Senatus, déque inflammanda urbe conjuraverat. Ea conjuratio à M. 3.
Tullio Cicerone Coſ. patefacta, & oppreſſa eſt. Catilina urbe 4.
ejectus, de reliquis conjuratis ſupplicium ſumptum. Catilina 5.
à C. Antonio Procoſ. cum exercitu cæſus. Cicero *Pater patriæ* 6.

M. Tullius Cicero Pater patriæ appellatus.

à Catone Trib. plebis appellatus.
Præclarum tamen ac ſalutare fa- 7.
ctum fraudi M. Tullio, ac peſti

Exilium Ciceronis.

fuit. Triennio pòſt à P. Clodio 8.
Trib plebis ob ſupplicium conjuratorum, ejicitur in exilium.

Reditus in Patriam. M. Varro. Salluſtius. Lucretius. Catullus.

Sed menſe XVI. ſumma cum 9.
gloria reducitur. Idem elo- 10.
quentiæ gloria floruit, cùm M. Varro Philoſophus, Salluſtius Hiſtoricus, Lucretius, & Catullus Poëtæ Romæ in honore eſſent.

CA-

CAPUT XXIV.

1. LIberata M. Tullii conſilio *Agrariæ*
Urbe, nova ſemina jacta *leges à*
ſunt opprimendæ Reipubl. C. *Cæſare perlatæ.*
2. Julius Cæſar Coſ. invito Senatu, *Capua colonia.*
Appian. l. 2. & M. Bibulo Collega, leges A-
Dio grarias cùm pertuliſſet, capuàm-
l. 37. & 38. que coloniam deduxiſſet; Cn.
Plu. & Pompejum, Julia filia in matri-
Suet. in Cæſar. monium data, affinitate ſibi de-
3. vinxit. M. Craſſum cognomen- *M. Craſſus*
to Divitem & Pompejo, & ſibi *Dives.*
4. conciliavit. ita trium Principum
civitatis conſpiratio facta, uti
omnia illorum arbitratu gere-
5. rentur, Ergo Cæſari utraque
Gallia, Ciſalpina videlicet, &
Narbonenſis in quinquennium:
Pompejo Hiſpania item in quin-
6. quennium decernitur. Craſſo
bellum Parthicum mandatur.
7. Cæſar in Provinciam profectus, *Bellum Helveticum.*
Helvetios, qui exuſtis oppidis
ſuis iter per Provinciam facere

conarentur, victos demum com-
Bellum Germanicum Arioviſti.
pulit. Arioviſtum Germano- 8.
rum Regem, vexatorem Galliæ
profligavit. Aquitanos, Gallos, 9.
Bellum Gallicum.
Belgas bellum facientes ſubegit.
M. Craſſus templum Hieroſol. diripit.
Craſſus Hieroſolymitano tem- 10.
plo ſacra pecunia ſpoliato, non Joſ. l. 14.
impune ſacrilegium tulit. Ad- 11.
verſus Parthos malè pugnavit. Plu. in Craſſ.
Exercitum cum filio amiſit. De- 12.
Craſſi exitus.
mum ipſe per ſpeciem Colloquii 13.
ab hoſte circumventus occidi- Appia in Par.
Pompejus Conſul ſine Collega factus.
tur. Cnejus Pompejus ad ſedi- 14.
tiones urbanas comprimendas, Juſt. l. 41. & 42.
Conſul ſine Collega (quod nun-
Pompejus Conſul cum Dictatoria poteſtate.
quam antea factum erat) crea- Plu. in Pomp.
tus cum Dictatoria poteſtate, Dio l. 40.
motus urbis ſedavit; judicio
præfuit, quo Milo propter cæ- Plu. in Cæſa.
dem Clodii exilio damnatus eſt. Dio l. 39.
Cæſar porrò, Provincia in alte- 15.
rum quinquennium prorogata,
Gallia ſubacta.
Galliam pacavit: Britanniam,
Britannia, Germania, Suevia domita.
Germaniam, Sueviam domuit.
Itaque haud ægrè à Populo 16.
Rom. ut in petitione conſulatus
abſentis ratio haberetur, impe-

tra-

Digitized by Google

17. travit. Antequam è Provincia
deſcederet, Juliæ ejus filiæ mors
affinitatem, quam illi cum Pom-
pejo interceſſerat, amicitiàmque
18. diſſolvit. Quare Pompejo, &
Dio l. 41. Appian. l. 2. Flor. l. 4. Coſſ. adverſantibus, quòd ni-
mia Cæſaris potentia videretur
periculoſa Reipublicæ, neque
rationem ejus abſentis proximis
comitiis haberi ſinit, & ipſe ante
certam diem exercitum dimit-
19. tere jubetur. Adversùs M. An-
tonium Tribunum pleb. Sena-
tus auctoritate pertinaciter in-
tercedentem, extremo illo Sc.
Conſules armantur.

CAPUT XXV.

1. EX hiſce initiis coortum eſt
bellum civile anno poſt Ur- *Belli civilis initia anno poſt V. C. ferè 700.*
2. bem cond. circiter DCC. Cæ-
ſar Reip. opprimendæ cauſam *Cæſar Romam cum exercitu contendit.*
nactus, Romam infeſto agmine
3. contendit. Flaminia, Piceno,
Marſis, Pelignis, Samnitibus

G 4 po-

potitus, in Urbem nobilitate va-
cuam Ingreſſus, ſe Dictatorem
dicendum curat: Ærarium ſan-
Pompejum ac Pompejanos Italia expellit. ctius compilat. Inde Pompeja- 4.
nis, ipſóque Pompejo Italia pul-
ſo, Afranium, & Petreium ejus
Maſſiliam in deditionem recipit. legatos expellit Hiſpania: Maſ-
ſiliam per Decimum Brutum le-
Dictator abſens efficitur. gatum in deditionem recipit.
Dictator abſens à M. Lepido 5.
Prætore factus Romam reverti-
tur, ac Dictaturam init. mox 6.
Pompejum bello perſequens
Cladem accipit ad Dyrrhachium. tranſmiſit in Græciam. Sed ad
Dyrrhachium eundem Pom-
pejum obſidens, magnam acce-
pit cladem. Debellatus fuiſſet 7.
(ut ipſe faſſus eſt) ſi Pompejus Dio l.42
ſciſſet uti victoria. Bello ad 8.
Pharſaliam delato Pompejus in- Appian.
terclusum commeatu hoſtem fa- l.2. Plu. in
me potius, quàm ferro vincere Cæſar.
ſtatuerat. Sed nobilitatis voci- 9.
bus coactus cum hoſte conflixit,
amiſſóque exercitu victus aufu-
Pompeij interitus. git. In Ægyptum ex fuga pro- 10.
fectus, Ptolemæi Regis, ad
quem

quem confugiebat, juſſu necatur.

11. Cæſar victor Ciceroni, qui Imperator è Cilicia decedens, Pompeij, ac Reip. partes ſecutus erat, itèmque Pompejanis, quicumque permiſerant ſe poteſtati victoris, ignovit majore clementiæ laude, quàm victoriæ. *Cæſaris Clementia erga Ciceronem Imperatorem & Pompejanos.*

12. Is Alexandriam quoque cùm appuliſſet, & Ptolemæi, atque Cleopatræ ejus ſororis controverſias componere conaretur, ab eodem Rege pæne oppreſſus *Bellum Alexandrinum.*

13. eſt. Sed claſſem ſuam, ne veniret in hoſtium poteſtatem, in-

14. cendit. quo incendio nobiliſſima illa Alexandriæ Bibliotheca à Philadelpho Ptolemæo inſtru- *Bibliothecæ Alexandrinæ incendium.*

15. cta conflagravit. At victo tandem, extinctóque Ptolemæo, regnum Cleopatriæ tradit.

16. Pharnacem inde Mithridatis filium, qui in Populi Rom. fines irruperat, primo impetu debellavit, prope ut ante viciſſe hoſtem, quàm vidiſſe videretur. *Pharnaces Rex ſimul viſus, & victus.*

Jubam etiam Mauritaniæ Re- 17.
Civile bellum Africanum. gem L. Scipione, & Catone au- Dio l. 43
ctoribus civile bellum in Africa Appian. l. 2.
inſtaurantem devicit. Afra- 18.
nium, alióſque ad ccc. Senatores interfici juſſit. At Cato 19.
Catonis exitus. ne in poteſtatem Cæſaris veniret,
Cato Uticenſis cur dictus. Uticæ mortem ſibi ipſe conſcivit, ex quo Uticenſis eſt appellatus.

CAPUT XXVII.

Quatuor triumphi Cæſaris. DUm Cæſar ex Gallia, ex Ægypto, ex Ponto, & 1.
Africa quatuor uno tempore triumphos ageret; á Cn. & Sex-
Civile bellum Hiſpanenſe Pompeiorum. to Pompeij Magni filiis, bellum in Hiſpania apparabatur, ut quinctus ex Hiſpania triumphus accederet. Eò Cæſar cum exerci- 2.
tu contendit: acie decernit: Pompejos ad Mundam Hiſpaniæ urbem victus vincit. Co- 3.
hortes enim quædam Pompejanæ prætereuntes cùm fugæ fortè ſpe-

Digitized by Google

ſpeciem præbuiſſent; fecerunt, ut victores dum fugere putant ſuos, ipſi quoque fugerent; victi dum ſe vincere arbitrantur,
4. vincerent. tantum in bellis valet
5. opinio. Cnejus ex fuga retra-
6. ctus occiditur. Sextus fuga ela-
7. pſus ad alia bella reſervatur. Civile bellum pariter cum Reip. ruina reſtinctum eſt.

CAPUT XXVIII.

1. OPpreſſa Rep. pacatóque Populi Rom. imperio, Cæſar Dictator perpetuus novo more appellatus à Senatu, ſalutares tulit leges, ſed Curiam obſcuris, ac barbaris Senatoribus inquinavit. *Cæſar Dictator perpetuus.* *Juliæ leges.*
(Dio l. 43. Appian. l. 2. de bel. civ. Plu. & Sue. in Cæſar.)
2. Pomœrium protulit. *Pomœrium prolatum.*
3. Carthaginem, & Corinthum colonias deduxit. *Carthago, & Corinthus coloniæ.*
4. Anni deſcriptionem à Numa introductam de Mathematicorum ſententia intercalatis diebus ſex & ſexaginta, atque intercalari die poſt *Annus Julianus.*
(Macr. l. 1. Satur.)

G 6 quar-

quartum quemq; annum, quod
vulgo Biſſextum dicitur, inſti-
tuto correxit. Ei ampliſſimi, ac 5.
divini honores à Senatu decreti.
In his ut Quinctilem menſem 6.

Julius menſis.

ſuo nomine Julium appellaret; Dio l. 44.
ut faſtigium, templum, flami- Appian.
nem tamquam Deus haberet. l. 2.
Proinde inſolentia elatus Sena- 7.
tum contemnere, ac regnum af- Plu. &
fectare cœpit. Ergo quincto Suet. in Cæſar.
Dictaturæ anno à Bruto, Caſſio, 8.
cæteríſque conjuratis in Curia
apud Cneji Pompeij theatrum
vulneribus confectus interiit,

Cæſaris exitus.

C. Octavio ſororis nepote ado-
ptato, atque herede inſtituto.
Cæterùm Tyranno ſublato, ty- 9.

M. Antonius Tyrannus.

rannis manſit. M. Antonius Con- 10.
ſul repentinus Tyrannus exortus
eſt. is in funere Cæſaris, plebe 11.
in patriæ liberatores concitata,
turbavit omnia: armis Senatum
oppreſſit: nefarias leges per
vim tulit: Galliam Ciſalpinam Dio l. 49.

Civile bellum M. Antonii.

invaſit: D. Brutum Galliæ Præ-
torem obſedit. Itaque bellum 12.
con-

Plu. in Cicero. contra eum à Senatu, Cicerone
13. auctore decernitur. Hircius, & Panſa Coſſ. itémque C. Octavius cum exercitibus ad Mutinam proficiſcuntur: ſignis cum Antonio collatis, victoriam re-
14. ferunt. magno ea victoria Pop.
15. Romano ſtetit. Conſulibus mortuis, exercitus tres uni Octavio paruerunt, qui, copiis Romam adductis, conſulatum à Senatu adoleſcentulus annos *Octavius Conſul annos 20. natus.*
16. XX. natus extorſit. Antonius in Galliam Tranſalpinam ad M. Lepidum magiſtrum equitum, magnis inſtructum copiis, confugit: equitatum, in quo erant ad XXX. equitum millia, in-
17. columem ex acie deducit. ita
18. cum Lepido ſocietatem init. At Octavius bello contra Lepidum, & Antonium à Senatu præpoſitus, fidem, ac patriam prodit: amicitiam cum utroque jungit.

CA-

CAPUT XXIX.

Triumviratus Octavii, Lepidi, & Antonii. Proſcriptio Ciceronis exitus.

TRiumviratu igitur inſtituto, CXXX. Senatores à Triumviris proſcripti. Ex horum numero M. Cicero fuit, qui ab Antonianis obtruncatus cum Rep. pariter concidit. ejus caput ac manus pro roſtris affixæ ſpectaculo fuerunt, ubi miraculo fuerat eloquentia. Orbis terrarum quaſi patrimonium à Triumviris diviſus. Oriens, & Græcia Antonio; Africa Lepido: Italia, & Occidens Octavio obvenit. Sexto Pompejo Magni filio, qui claſſe plurimum valebat, Sicilia aſſignata, Diodoro Siculo jam dudum vigente.

1. Dio l. 47. 2. Plut. in Cicero. Flor. l 4. 3. 4. 5. 6.

Orbis terrarum à Triumviris diviſus.

Diodorus Siculus hiſtoricus.

CAPUT. XXX.

Julius Cæſar Octavianus cur dictus.

OCtavius lege curiata in familiam Cęſaris adoptatus, more Romano C. Julius Cæſar Octavianus dictus eſt. Cęſaris inde inter-

1. Appian. l. 4. Dio l.44 2.

Plutar. Suet. interſectores, die dicta, dam-
3. nandos curavit. Ea novi belli ci- *Civile bellum Bruti, & Caſſii.*
4. vilis origo fuit. Cęſar Octavianus, & Antonius cùm ſe Julij Cæſaris Dictatoris ultores profiterentur, M. Brutum, & C. Caſſium bello perſequi cœperunt.
5. Ad Philippos Theſſaliæ urbem vario Marte pugnatum
6. eſt. Caſſius ab Antonio, Cæſar viciſſim à Bruto fractus, caſtris
7. exuitur. Parem cladem error
8. imparem fecit. Caſſius victus Brutum quoque eadem uſum fortuna ratus, ſibi necem con-
9. ſcivit. Brutus tamen unus duo- *Caſſii mors.*
bus Imperatoribus egregiè reſti-
10. tit. is laborantibus rerum inopia hoſtibus, exploratam habebat victoriam, ſi bellum duce-
11. ret. ſed (uti olim Pompejus) ducum efflagitatu coactus prælio
12. dimicavit. jam victor ob Caſſianarum copiarum fugam vinci-
13. tur. clade accepta, ut manus ho- *Bruti mors.*
ſtium vitaret, ſibimet manus at-
14. tulit. cum eo omnis Reip. ſpes
occi-

occidit. Brevi univerſum Impe- 15.
Tres Soles exorti. rium Rom. ad unum pervenit, quod tres Soles per id temporis exorti, qui paulatim unum in orbem cojerunt, portendiſſe putati ſunt.

Mors Sext. Pompeij. Sext. Pompejus cum Cæſare 16. contendens, à M. Agrippa ejus Dio l. 48. 49. duce denique navali prælio ſuperatus, in Aſiam profugit, ubi paulo pòſt mortem obiit, *Herodes primus Judæa Rex alienigena.* Herode Judææ Rege, qui Antipatre Aſcalonita natus, Antonij, & Cæſaris opera primus alienigena Judææ Rex appellatus eſt.

CAPUT XXXI.

DE Sicilia Sexto adempta inter Triumviros certamen 1. exortum. M. Lepidus XX. legio- 2.
Bellum civile Lepidi. num fiducia bellum in Sicilia movens ſine armis opprimitur. ejus copiæ ſolicitatæ, ſigna ad 3. Cæſarem transferunt. Lepidus 4.
Lepidus in ordinem coactus. ipſe à Cæſare in ordinem cogitur. Dio l. 50.

Digitized by Google

5. tur. M. Antonius Octavia Cæſa-
Plut. in Anton. Flor. l. 3. ris ſororore repudita, Cleopa- *M. Antonius Cleopatram in matrimonium ducit.*
tram Ægypti Reginam in ma-
trimonium duxerat. quam ut
6. Orbis terræ Dominam conſti-
tueret, Cæſari bellum intulit.
7. Commiſſo apud Actium prælio
navali, cum æquo Marte pugna-
retur, ſubitò refugientem teme-
re Cleopatram homo uxorius
proſequitur, pugna deſerta, in
qua de Orbis terræ imperio di-
8. micabat. uſque eò amor ani-
9. mum obcæcarat. Itaque, Cæſar,
parta victoria, hoſtem inſecutus
10. Alexandriam obſidet. Antonius *Antonij, & Cleopatra mors.*
rebus deſperatis, ſibi manus af-
11. fert. eum imitata Cleopatra, ne
videlicet in triumpho duceretur
à Cæſare, mammæ aſpidem ad-
12. movet. Ita demum ad unum Im-
Plut. in Ant. Dio l. 49. perij Rom. ſumma pervenit,
paucis annis poſtquam Venti- *Ventidius Baſſus.*
dius Baſſus Antonij legatus de
Parthis primus victoriam repor-
tavit.

CAPUT

CAPUT XXXII.

CÆSAR OCTAVIANUS.

Cæſar Octavianus primus Imperator. CÆSAR OCTAVIANUS 1.
anno poſt Triumviratum in- Dio l. 51. ad 56.
ſtitutum XII. rerum potitus eſt.
Cur Auguſtus appellatus. ob ſanctitatem, ſive ob auctum 2.
imperium Auguſtus à Senatu Suet. in Cæſar.
Auguſtus menſis. primus appellatus, Auguſto Flor. l. 4.
menſi, qui antea Sextilis diceba-
Ægyptus Provincia facta. tur, nomen dedit. Ægyptum 3.
Cantabria. Dalmatia, Pannonia, Illyricum, Rhœtia, Vindelici Rom. imperio adjuncti. ptovinciam fecit. Cantabriam, 4.
Dalmatiam, Pannoniam, Illy-
ricum, Rhœtiam, Vindelicos
per Druſum, & Tiberium pri-
vignos Rom. imperio adiunxit.
Armenia recepta. Armeniam à Parthis, & ſigna 5.
Scythis, & Indis pax data. Craſſi recepit. Scythas etiam, & 6.
Indos fama dumtaxat cognitos
ad ſuam, Populique Rom. ami-
citiam per legatos ultro peten-
Pomœrium prolatum. dam allexit. Pomœrium protu- 7.
lit. Janum tertiò clauſit, pace 8.
Virgilius. terra maríque parta. Virgilium 9.
&

& Horatium poëtas complexus *Horatius.*
10. eſt. T. Livium, & Strabonem *T. Livius.*
11. hiſtoricos in honore habuit. O- *Strabo. Ovidii exi-*
vidium in Pontum relegavit. *lium.*
12. Horum æquales Q. Curtius hi- *Q. Curtius.*
ſtoricus, Tibullus, ac Proper- *Tibullus. Propertius,*
tius poëtæ fuerunt, itémque M.
Agrippa Auguſti gener, qui Ro- *Pantheon*
mæ Pantheon condidit: Aquam *ab Agrippa*
virginem duxit. *conditum.*
13. Nec verò uſquequaque felix *Auguſtus à liberis*
ille Auguſtus fuit. ſtirpem viri- *infelix.*
lem, cui tantum imperium le-
14. garet, nullam habuit. Marcel- *Marcellus, Lucius, &*
lum etiam ſororis filium, Lu- *Cajus Au-*
cium, & Cajum ex Julia filiam *guſti nepo-*
nepotes propè continuatis fune- *tes.*
15. ribus extulit. Juliam filiam pro- *Julia*
bris, ac flagitiis infamem, A- *ejuſdem filia.*
grippam Poſthumum nepotem, *Agrippa*
ingenio præferocem relegare *Poſthumus nepos.*
16. coactus eſt. Itaque Druſo pri- *Druſus, &*
vigno mortuo, Tiberium Ne- *Tiberius Nero pri-*
ronem item privignum adoptat, *vigni.*
eíque Liviæ uxoris impulſu im- *Livia uxor.*
17. perium legat. Germanicum Cæ- *Germanicus Cæſar.*
ſarem Druſo ortum octo apud
Rhe-

Rhenum legionibus præpoſuit; adſciríque per adoptionem à Tiberio juſſit. Annos regnavit cum 18.
Trìumviris XII ſolus XLIV.

Auguſti mors.

Mortem obiit Nolæ, Romam 19.
(ut ipſe gloriabatur) è lateritia marmoream relinquens. Mor- 20.
tuo divini honores decreti à Senatu, CHRISTO Dei filio jam XV. annos nato.

HORA-

Digitized by Google

HORATII TURSELINI, EPITOMÆ HISTORIARUM à Mundo condito

LIBER IV.

CAPUT I.

1. Euſeb. hiſt. Eccl. l. 1. Oroſ. l. 7.

Anno ab Urbe cond. 752. A Mundo cond. circiter 4000. Olymp 194. Jeſus Chriſtus ex Maria Virgine genitus.

ANNO ante exceſſum Auguſti XV. JESUS CHRISTUS, ęternus Dei Filius ex MARIA Virgine genitus eſt, è cælo miſſus piaculum cæleſtis iræ, magiſter ac vindex generis huma-

Digitized by Google

mani. Itaque XXXIII. annos 2.
natus à Judæis in crucem actus
ſuo ſanguine ſcelus humanum
luit. Ac Petro in terris vicario 3.
relicto, ſuis ſectatoribus viam
munivit in cælum anno imperij
Tiberij Cæſaris XVIII.

CAPUT II.
TIBERIUS NERO.

Tiberius Nero Imperator.

TIBERIUS NERO privignus idem, ac gener, heréſque Auguſti, totus ab illo diverſus fuit ingenio non ſolúm arroganti, trucíque, ſed etiam occulto, fingendiſque virtutibus ſubdolo. 1. Tac. l. 1. ad 6. Dio, l. 56. & 57. Suet. in Tiber.
Principia ejus imperij moderata Germanici Cæſaris metu. 2. Ant. Vict.
Conſulibus aſſurgere ſolitus, ac decedere de via. 3.
Quorundam illuſtrium virorum exequias ad rogum uſque celebravit. 4.
Præſidibus Provinciarum ſuadentibus, ut tributa augeret, reſcripſit, *Boni paſtoris eſſe tondere pecus, non deglubere.* 5.

Tiberii elogium.

Nec

6. Nec ſuperbos titulos á Senatu accepit, nec templa aut aras aut ſimulacra à civitatibus ſibi ſtatui facile permiſit, quanto plus adeptus foret, tanto magis ſe in
7. lubrico verſari dictitans. Aſylis, templorúmque perfugiis, quibus plerique ad licentiam abutebantur, præſcriptus ab eo mo-
8. dus. Duodecim Aſiæ urbibus, in quibus Epheſus fuit, nocturno terræ motu collapſis ex ærario ſubventum, & tributa in
9. quinquennium remiſſa. Compluribus Romæ in monte Cælio, ac rurſus in Aventino, incendio abſumptis ædibus, ad eas reficiendas pecuniæ dominis pro damni modo ex pnblico attribu-
10. tæ. Ita civium calamitas in glo-
11. riam Principis verſa. Germaniæ motus per Germanicum compo- *Compoſiti Germaniæ motus.*
Euſeb. l. 2.
12. ſuit, Varianam cladem ultus. Et Pilati admonitu ad Senatum retulit, ut Jeſus Chriſtus miraculis clarus in Divos referretur.
Oroſ. l. 3.
13. Cæterùm Germanico veneficiis *Germanici mors.*

ex-

extincto, metu ſolutus mores ſoluit. ſed ejus petulantiæ, à Li- 14.
via matre, quam reverebatur, non nihil obſtitum Rege Cappadociæ per ſpeciem amicitiæ 15.
evocato, retentòque, ejus regnum in provinciam redegit.

Herodes Agrippa. Herodes Aſcalonita. Herodes Antipa.

Herodem Agrippam Aſcalonitæ Herodis nepotem, qui 16.
Romam Herodis Antipæ accuſator venerat, in cuſtodiam tradidit, quia publicé precatus erat, ut Cajum Germanici filium videret Auguſtum. Inter hæc 17.

Liviæ mors.

Livia matre demortua, in omne ruit crudilitatis genus. Druſum 18.

Druſi Cæſaris mors.

Cæſarem ex ſe genitum affectati regni ſuſpectum veneno ſuſtulit. Neronem, ac Druſum, Ger- 19.

Neronis, ac Druſi nepotum mors.

manici filios, nopotes ſuos, fame necavit. Sejani Præfe- 20.

Sejanus Tiberii crudelitatem acuit.

cti prætorij inſtinctu Romam primorum civitatis cædibus polluit. Sed tandem ira Princi- 21.
pis in ipſum vertit crudelitatis auctorem. In Capream inſulam 22.

Caprea Inſula.

cùm ſeceſſiſſet, eam infamen reddi-

didit ſua nequitia, luxúque:
23. Dúmque oblitus imperij, Veneri intemperanter indulget, Armenia à Parthis, Mœſia à Dacis, Pannonia à Sarmatis, à Germanis Gallia eſt depopulata. *Damna imperij, Rom.*
24. Ad ultimum delitiis confectus, ad Miſenum extinguitur prin- *Tiberij mors.*
25. cipatus ſui anno XXIII. Reliquit in ærario vicies ac ſepties millies HS. ab ſe illatum, ingentem ſucceſſoris luxui materiam.
26. Eo imperante Valerius Ma- *Valerius Maximus.*
Euſ. l. 2. ximus, Columella, Pomponius *Columella.*
27. Mela floruere. Io. Baptiſta ca- *Pompon. Mela.*
28. pite multatus. Stephanus ſaxis *Io Baptiſta, ac Stephani interitus.*
29. obrutus. Paulus Chriſto ſe ad-
30. junxit. Petrus Antiochenam fundavit Eccleſiam, ibíque ſeptem annos obtinuit ſedem. *Paulus Chriſtianus efficitur. Antiochena Eccleſia fundatur.*

H CAPUT

Digitized by Google

CAPUT III.

CAJUS CALIGULA.

A Chriſto nato anno XXXIX.

C. Caligula Imp. anno Chriſti 39. Cur Caligula appellatus.

CAIUS CALIGULA Germanico, & Agrippina genitus, in caſtris militari habitu educatus, ex eóque Caligula dictus eſt. 1. Dio l. 59. Sue. in Calig. Euſ l. 3.
Is primó quidem haud indignum ſe Germanico patre, ac Populi Rom. favore præbuit. 2.
Sed brevi tyrannus extitit Tiberio immanior. 3.
Omnium primum Agrippam Herodem Aſcalonitæ nepotem à Tiberio vinctum ſoluit; eíque Herodis Antipæ tetrarchiam cum regni titulo conceſſit ultro. 4.
Antipam porrò Lugdunum in Galliam relegavit. 5.
qui inde fugitans in Hiſpaniam unà cum Herodiade inceſta conjuge, & parricidio ſacri vatis infami, tandem periit mœrore conſumptus. 6. Egeſ. l. 2. Euſ. l. 2. Joſ. l. 18.

Herodis Antipæ mors.

Hic exitus illum Io Baptiſtæ carnifi- 7.

nificem, Chriſtíque illuſorem
8. excepit. Nec melior Pilati fuit, *Pilati mors.*
qui item à Cajo relegatus in
Galliam, ærumnarum finem vo-
9. luntaria morte quæſivit. Cajus
porrò in ſævitiam, ac luxuriam
præceps, neque proximorum
cæde, neque amicorum conju-
gibus, nec (dictu nefas) germa-
nis ſororibus ſuis temperavit.
10. Inſigne ejus in Romanos odium
væcors illa vox ſatis oſtendit, *Væcors Caligula vox.*
Vtinam Pop. Romanus unam cer-
11. *vicem haberet.* In exſtructionibus
Ado. chro. nihil magis efficere moliebatur,
Oroſ. l. 7 quàm quod negaretur effici poſ-
12. ſe. Ergo in montium, valliúm-
que æquationes, atque ejuſmo-
di opera immenſas opes, totúm-
que illud vicies ac ſepties millies
HS. quod Tiberius Cæſar reli-
querat, non toto vertente anno
13. abſumpſit. inde in rapinam ver-
14. ſa profuſio. Ad extremum eò
proceſſit dementiæ, ut divinos
ſibi honores arrogaret, Romæ
totóque Orbe terrarum templis

Digitized by Google

dicatis. Cæterùm novus Deus IV. imperij anno necatur á ſuis, ferro quidem per obſcœna adacto, ut cauſa cædis exſtaret. 15.

Caligulæ mors.

CAPUT IV.

CLAUDIUS NERO.

A Chriſto nato anno XLIII.

Claudius Nero Imp. anno Chriſt. 43.

CLAUDIUS NERO Caligulæ patruus, ab eo ad ludibrium réſervatus, imperij ſucceſſor fuit; bonus Princeps magis quàm ſapiens. Publicis operibus immortalitatem nominis quæſivit. Aventinum urbi incluſit. Aquam Claudiam duxit. Fucinum ſiccavit lacum. Romanum portum extruxit. Brittanniam, & Orcades inſulas ſine prælio ac ſanguine ſubegit. In amicos adeò effuſus, ut A. Plautium ob rés in Brittannia proſperè geſtas, triumphantem Cæſar ipſe proſequeretur, eíque Capi-

1. Tacit. l. 11&12. Suet. in Claud.
2. Dio apud Xyph.
3.
4.
5.
6.
7.
8. Eutr. l. 8.

Aqua Claudia. Fucinus lacus. Portus Rom. Brittannia ſubacta.

pi-

pitolium conſcendenti lævum
9. tegeret latus. Illud dementer, quòd præterito Brittannico filio, Neronem privignum heredem imperij fecit. *Nero Claudii privignus imperii heres.*
10. Itaque privigni fraude pater cnm filio exſtinguitur.
11. Tenet fama venenum Claudio ab Agrippina conjuge in boleto datum. *Claudii Imperatoris, ac Britannici filii mors.*
12. Annos imperavit XIV.

13. Inter principatus ejus initia Herodes Agrippa Rex Jacobum Apoſtolum, Joannis Evangeliſtæ germanum fratrem morte multavit. *Jacobi Apoſtoli interitus.*
Euſ chr. Act. Apoſt. c. 12.
14. Petro Apoſtolorum principi ad ſupplicium catenas injecit. at ille divinitus
Joſ. Antiq. l. 19.
15. Herodiana cuſtodia elapſus, altero Claudij Imperatoris anno Romam Deo ducente venit, ibìque Chriſti vicario æternam *Petrus Apoſtolus Romam venit. Romanam conſtituit ſedem.*
16. poſuit ſedem. Subinde Herodes Agrippa Rex, cùm pro concione verba faceret ad populum, quà ſplendore veſtis inſolito, quà adulatione multitudinis Deum ſucclamantis, ſupra hu-

manum faſtigium elatus, mani-
Herodis Agrippæ mors. feſta ira divini Numinis, fœda
vermium conficitur tabe. illu- 17.
ſtre non inultæ ſuperbiæ docu-
mentum. Et Agrippa filius à 18.
Claudio ſubrogatus.

Philo Judæus. Dio. Areopagita. Diony. Halicarnaſſ. Perſius Poeta Virgo migrat in cælum.

Per eadem tempora Philo Ju- 19.
dæus, Dionyſius item Halicar-
naſſeus, & Perſius poëta vigue-
runt. Deipara quoque virgo 20.
cum redivivo corpore in cælum
migravit, cæleſtium Regina pa-
riter, ac patrona mortalium
conſtituta.

CAPUT V.

NERO.

A Chriſto nato anno LVII.

Nero Imp. anno Chriſt. 57.

NERO Germanici ex filia ne- 1
pos, Caligulę auunculo
magis, quàm auo ſe ſimilem 2.
præbuit. Quandiu eodem, quo
erectus erat, adminiculo, Sene-
ca magiſtro, ſtetit, optimus
Prin-

Tac. à l. 13. ad 16.

Sue. in Nero. Dio apud Xyph.

Oroſ. l.7 Princeps habitus: illo ſublato
Eutr. l.7. in omnia Probra, ac dedecora
3. ruit. quippe majeſtatis immemor
in ſcenam non tragœdus modò,
ſed etiam citharœdus prodiit.
4. Luxus ejus incredibilis. nullam *Neronis*
5. veſtem bis induit: nunquam car- *luxus.*
rucis minus mille iter fecit, ſo-
leis quidem mulorum argen-
6. teis. Aviditas luxui par. Argu- *Aviditas.*
7. mento eſt illa pluſquam tyran-
nica vox: *Hoc agamus, ne quis* *Crudelitas.*
8. *quicquam habeat*. Neroniana por-
rò crudelitas etiam proverbio
9. celebratur. Etenim Agrippinam
matrem, Octaviam conjugem
Antoniam amitam, alióſque co-
gnatione proximos, Senecam *Seneca Philoſophus,*
quoque præceptorem, Lucani *Lucanus Poëta.*
poëtæ patruum, ipſúmque Lu- *Urbis in-*
10. canum necauit. Ad hæc ma- *cendium.*
gnam urbis partem obſcuris æ-
dibus informem per ludum in-
cendit, ut Trojæ repræſentaret
11. incendium. Aream à Palatio ad
Exquilias immenſo ædificio oc-
12. cupavit. Incendij culpam, pœ-

Chriſtianorum perſecutio prima Neroniana. nàmque in Chriſtianos tranſtulit, quos Romæ inſectatus eſt primus; ut Chriſtianorum cauſſam ſatis probaret inſectatoris

Petri, & Pauli interitus. improbitas. Itaque Petrum, & 13.
Paulum Apoſtolorum principes, Simonis Magi intertitu accenſus, morte multavit. Nec ita 14.
multo pòſt ipſe mortalibus juxta, cęleſtibúſque ob immanem crudelitatem iuviſus, cùm à Senatu, Populôque Rom. ad necem quæreretur; in ſemet carni- Aur. Vict.

Neronis mors. ficis officium occupavit. Obiit 15.
anno poſt initum imperium XIV. tanta civium lætitia, ut plebs pileata, velut ſervitio exempta triumpharet. Exin' ab 16.
ejus Ducibus de principatu diſceptatum eſt armis.

CAPUT

CAPUT VI.

SERGIUS GALBA. OTHO SYLVIUS. VITELLIUS.

A Chriſto nato anno LXXI.

1. Tacit. l. 2. & 3. hiſt. SERGIUS GALBA Cæſar ab exercitu creatus, Neroni ſucceſſit. 2. Sed nimia ſeveritas breve ejus imperium fecit. 3. Othonis inſidiis menſe ſeptimo jugulatur. Suet. in Galba. Plut. in Galba. *Ser. Galba. Otho Sylvius. Vitellius Imp. anno Chriſt. 71.*

4. OTHO SYLVIUS, invaſo imperio, haud diuturnior eo, quem ſuſtulerat, Cæſar fuit. Eutr. l. 7. 5. quippe à Vitellio, qui à Germanicis legionibus imperium acceperat, ad Cremonam levi prælio victus, voluntariam mortem oppetiit menſe imperij quarto.

6. VITELLIUS à Veſpaſiani Ducibus multo cum dedecore

Digitized by Google

captus, per urbem raptatur nudus. tandem jugulatus præci- 7.
pitatur in Tiberim, menſe prin-
cipatus octavo. Vix alia ætas ma- 8.
gis oſtendit in ſummo Orbis terrarum imperio fragilitatem
felicitatis humanæ. Tres Impe- 9.
ratores Populi Rom. intra biennium per ludibrium periere.

CAPUT VII.

FLAVIUS VESPASIANUS.

A Chriſto nato anno LXXII.

Flavius Veſpaſianus Imp. anno Chriſt. 72.

FLAVIUS VESPASIANUS à Ne- 1.
rone ad pacandos Judææ Sue. in Veſp.
motus cum valida manu miſſus, Aur. Vict.
multa Judæorum oppida, ur- Eutro.
béſquè, quà armis, quà conſi- l. 7.
lio ceperat. Nerone mortuo, 2.
Imperator ab exercitu ſalutatus, Oroſ. l. 7.
bellum copiáſque Tito filio tra- Zon l. 2.
dit. Romam profectus rerum Joſ. de bel.
potitur, vir obſcuro quidem lo- 3.
co natus, ſed bellicis operibus Judil. 6. & 7.
cla-

Titus Veſpaſiani filius.

Digitized by Google

4. clarus. Altero ejus principatus
anno, qui annus à Chriſti mor-
te X L. fuit, Hieroſolyma à Ti- *Hieroſolyma à Tito capta, ac deleta.*
to ejus filio capta, ac deleta eſt.
5. Auctor eſt Joſephus ipſis feriis
Paſchatis, in ſumma hominum
celebritate urbem repentè ob-
ſeſſam, atque exitiali illa obſi-
dione amplius quingenos ca-
ptivorum Judæorum quotidie
crucibus affixos ab hoſtibus,
ut jam ſpatium crucibus de-
6. eſſet, corporibus cruces. ac
demum urbe jam capta, centum
millia ſub corona vendita. & in
7. ſervitutem abducta. Ita Dei fi-
lio eorum, ad quos tanti parri-
cidij contagio pertinebat, ſan-
8. guine parentatum eſt. Per idem
Euſ. chr. tempus Achaja, Thracia, Ly- *Achaja, Thracia, Lycia, Samus, Rhodus ſubactæ.*
cia, Samus, Rhodus, quæ regio-
nes antea liberæ, aut amicis Re-
gibus ſubjectæ erant, in ditio-
nem Populi Rom. redactæ.
9. Rhodi coloſſus erectus in altitu- *Coloſſus Rhodius.*
10. dinem pedum C V I I I. Veſpa-
ſianus porrò pace parta, tem-

Templum Pacis.
plum Pacis condidit, ornavit- 11.
Amphitheatrum.
que. Amphitheatrum ab Au-
Veſpaſiani facilitas in audiendo.
guſto deſtinatum inchoavit. Sed 12.
ex omnibus ejus monumentis
facilitas in audiendo maximè
memoranda, quæ tanta fuit, ut
quamvis gravi ac difficili morbo
implicitus, vulgò adeuntes au-
diret cubans. Tandem aluo ad 13.
defectionem ſoluta, conſurgens
Veſpaſiani morientis elogium.
ait, *Imperatorem ſtantem mori o-
portere*. Exſtinctus eſt anno, 14.
quam imperare cœperat, X.

Aſconius Pædianus.
Plinius ſenior.
Ab eo Aſconius Pædianus, 15.
& Plinius ſenior in honore habi-
ti, quorum ferè æquales extite-
Fabius Quinctilianus.
re Fabius Quinctilianus à Galba
Romam ex Hiſpania dedu-
Joſephus Judæus.
ctus, & Joſephus Judæus Judaici
belli non narrator ſolùm, ſed
etiam adiutor. Per idem tempus 16.
Silius Italicus.
Silius Italicus poëta viguit. A- 17.
Apollonius Tyanæus.
pollonius Tyanæus Magus uni- Hiero.
cus Romam venit, qui fictis mi- de ſcr.
raculis à Philoſtrato nobilitatus, eccl. l. 3.
pro Deo coli cœptus eſt. Euſ. hiſt. eccl l. 3. Iren. l. 3.

CAPUT

CAPUT VIII.

TITUS.

A Chriſto nato anno LXXXI.

1\. TITUS ultæ Chriſti necis titulo inclytus in optimis Imperatoribus numeratur. *Titus Imp. anno Chriſt 81.* Sue. in Tito.
2\. Amphitheatrum velut hereditarium monumentum perfecit, dicavitque. *Amphitheatrum perficit.* Aur. Vict. Eutr. l. 7
3\. Præcipuè facilitas ejus, ac liberalitas commendantur. *Titi facilitas, ac liberalitas.* Zon. l. 2.
4\. Nihil cuiquam, quod concedi fas eſſet, abnuebat, negans *oportere quenquam à Principe triſtem*
5\. *diſcedere.* Cùm verò aliquando inter cœnam eum diem beneficio vacuum abiiſſe meminiſſet; conuerſus ad amicos, *Hunc*, inquit, *diem ſodales perdidi.* *Ejus commendanda vox.*
6\. Adeò vitam Principibus ad bene de mortalibus merendum datam putabat.
7\. Proinde uſque eò carus ſummis æquè, atque infimis fuit ut humani generis delitiæ dice- *Titus humani generis delitiæ.*

diceretur. Sed breuitas tantum 8.
bonum illuſtrius fecit. Anno 9.
principatus III. deceſſit, miro ſui deſiderio omnibus relicto.

Veſuvii montis incendium. Plinij ſenioris obitus.

10. Eo imperante exortum Veſuvij montis incendium, cuius cinis affatim effuſus Plinium ſeniorem improvidum novæ rei ſpectatorem obruit, urbéſque duas Herculanum, & Pompeios pumicibus oppreſſit.

Plin. junior ep. ad Tac.

CAPUT IX.

DOMITIANVS

A Chriſto nato anno LXXXIV.

Domitianus Imp. anno Chriſti 84.

1. DOmitianus Titi frater Imperator varius virtutibus, vitiiſque. Ad extremun Neroni ſimilior, quàm Tito fuit. Inter 2.
principatus rudimenta parum 3.
memor maieſtatis, ſepoſitum quotidie habebat tempus, quo muſcas captans, ſtylo configeret. Ceterùm fraternę laudis æ- 4.
mula-

Suet. in Domit. Dio apud Xyph.

Aur. Vict. Eutr. 18.

mulator popularem ſe, & iuſtitiæ tenacem præbuit.
5. Spectacula aſſiduè ſumptuoſa dedit ſiue in Circo Maximo, ſiue in Amphitheatro, ubi etiam certamen *Spectaculorum ſtudioſus.*
6. nauale commiſit. Edidit quoque nauales pugnas iuſtarum pæne claſſium, effoſſo, & circumducto circa Tiberim lacu,
7. ubi & Naumachiam fecit. Verùm in ludos effuſus, bella pa- *Naumachia.*
8. rum proſperè geſſit. De Dacis tamen, Catíſque duplicem egit triumphum, magnis utrumque
9. emptum cladibus. Magiſtratus urbanos, & prouinciarum Præſides adeò in officio continuit, ut neque modeſtiores unquam,
10. neque juſtiores exſtiterint. Calumniatores maximis repreſſit pœnis; ferebatúrque eius vox, *Princeps delatores non caſtigans*
11. *irritat.* Probroſis feminis lecticæ uſum, & capiendi legati ius *Laudabilis Domitiani vox.*
12. ademit. Senatorem, qui ſaltandi
13. ſtudio teneretur, Senatu mouit. Martialem aſſentatorem verius, *Martialis.*
quàm

Statius. quàm Poëtam in deliciis habuit.
Cuius æquales Statius, & Iuue- 14.
Juvenalis. nalis fuere. Ad ultimum huma- 15.
no faſtigio non contentus ruit.
Primus Imperatorum Domi- 16.
num ſe Deùmque appellari juſ-
ſit. Inde in rabiem, crudelita- 17.
Altera perſecutio Chriſtianorum Domitiani témque verſus, tum Senatorum
complures leuiſſimis de cauſis
intéremit, tum Chriſtianum
Jo. Euangeliſta relegatus. nomen afflixit. Qua tempeſtate 18.
Ioannes Euangeliſta in Pathmon
inſulam relegatus. Cletus, 19.
& Anacletus Romani Pontifices
Cletus, & Anacletus Pontifices exſtincti. pro religione exſtincti. At Cæſar 20.
XV. Principatus anno à ſuis interemptus,
etiam humanis caruit
honoribus, qui arrogauerat
divinos.

CAPUT X.

NERVA COCCEJUS.

A Chriſto nato anno XCIX.

Nerva Coccejus Imp. NERVA COCCEJUS affe- 1.
cta jam ætate à Domitiani Dio apud
interſe-

Digitized by Google

Xyph. Aur. Vict. interfectoribus delatum accepit imperium. Bonus, ſed breuis Imperator exſtitit. *anno Christi 99.*
2. Actis Domitiani
3. reſciſſis, adempta per iniuriam
Eutr. l. 8. bona reſtituit. Tanta porrò eius
4. ab integritate vitæ fiducia, palàm ut dictitaret ita ſe imperaſſe, ut abrogato imperio, priuatam ſecurus vitam eſſet acturus. *Laudabilis Coccei vox.*
5. Exſtinctus eſt altero anno, quàm ad principatus faſtigium aſcenderat.
6. nulla re memorabilior, quàm quòd Traianum adoptione ad imperium adſciuit, virum non alienum modò, ſed atiam alienigenam ob eximiam virtutem proximis præferens.

Caput XI.

VLPIVS TRAIANVS.

A Chriſto nato anno C.

1. Dio apud Xyph. Aur. Vict. Ulpius Trajanus natus in Hiſpania, ipſo anno à Virginis partu centeſimo eſt adeptus *Trajanus Imp. anno Chriſti 100.*

deptus

deptus imperium. quod ita geſ- 2.
ſit, vt omnibus propè Roma- Eutr. l. 8.
nis Imperatoribus præferatur.
Iræ potens adeò, vt nunquam 3.
ab ea vinceretur. Militaris diſ- 4.
ciplinæ cuſtos comiter ſeverus:
benignitate in milites ſingulari.
Cùm faſciæ ad obliganda mili- 5.
tum vulnera deeſſent, ne ſubu-
læ quidem ſuæ parcebat. Pedi- 6.
bus plerumque præibat exerci-
tum, ut pedites alacriùs ſeque-
rentur. Itaque miles Imperatori 7.

Dacia, Perſis, Seleucia, Babilonia Rom. imperio adiuncta.

non defuit. Daciam ſubegit, 8.
Armeniam recepit de Parthis:
Perſidem, Seleuciam, Babylo-
niam, maximámque Aſiæ par-
tem Rom. Adiunxit imperio.

Armenia, Aſſyria, Meſopotamia, Arabia provincia facta.

Exin ad Indiæ fines progreſſus 9.
tres nouas in itinere provincias
fecit, Armeniam, Aſſyriam,
Meſopotamiam. His Arabiam 10.
adiecit. Et bellicam gloriam ur- 11.
banis artibus vicit, comitate,
moderatione, liberalitate inter

Trajani dicta.

omnes eminens. Omnino, ut ip- 12.
ſe dicere ſolitus erat, talem ſe
præ-

præbebat Imperatorem priuatis,
qualem erga ſe eſſe Imperato-
13. rem privatus optaſſet. Docto- *Tacitus.*
rum hominum conſuetudine de- *Florus.* *Solinus.*
14. lectabatur. Cornelium Taci- *Plinius iu-*
tum, L. Florum, Solinum, & *nior.*
ſcilicet Plinium iuniorem com-
15. plexus eſt. à quo de Chriſtiano-
rum moribus edoctus, conquiri
eos vetuit, puniri iuſſit oblatos.
16. Tandem ingens rerum geſta-
rum fama ad urbem remigrans a-
pud Seleuciam Iſauriæ alui pro-
17. fluvio exſtinguitur. Imperium
18. obtinuit annos XX. Vni ex o-
mnibus & triumphus mortuo &
ſepulcrum intra urbem datum.
19. Eius cineres Romam triumpha-
li pompa inuecti, & in foro Tra- *Forum Tra-*
20. jano conditi. columna ingens pe- *janum.* *Trajani co-*
dum C X L. In altitudinem *lumna.*
eminens monumento eſt. Egre-
gium ſanè, nec altitudine ma-
21. gis, quàm cælatis rebus à Traia-
no geſtis viſendum opus.

Hoc imperante Clemens
22. Rom. Pontifex pro Chriſti fide *Clemens*
mor- *Rom. Pontif.*

Digitized by

Lucianus. atheus. mortem oppetiit. Lucianus de- 23.
ſerto Chriſto, factus eſt atheus.
Ignatius Antiochenus Epiſc. Ignatius Antiochenus Epiſco- 24.
pus pro religione diſcerptus à
Antiochia terræmotus. leonibus, ſub cuius necem An-
tiochia horribili terræmotu cor-
ruit cum ingenti ciuium, aſſe-
clarúmque Imperatoris clade,
ipſo tantę ruinę ſpectatore
Traiano, qui ægrè periculum
euaſit.

CAPUT XII.

ÆLIVS ADRIANVS.

A Chriſto nato anno CXX.

Adrianus Imp. anno Chriſti 120. ÆLIVS Adrianus in Hiſpa- 1.
nia quoque natus, Traiani *Dio*
propinquus, vir fuit litteris, *apud*
boníſque artibus, maximè verò *Xyph. vict. Cæſ.*
mathematicis eruditus: idém- *Eutr.*
que doctorum hominum irriſor *l. 8.*
Plutarchus. Suetonius. pariter, fautórque. Plutarchum 2.
familiarem, Suetonium ab epi- *Lamprid.*
ſtolis habuit. Comis in amicos a 3.
deò, ut & inuiſeret ægrotantes, *Zon. l. 2.*
&

& conuiuas ſupra ſe iuberet ac-
4. cumbere. Ægrè patiebatur à ſe
quicquam peti, obuia benigni-
tate preces anteuertere geſtiens. *Adriani comitas.*
5. Admoneri ſe etiam ab infimæ
ſortis hominibus, æquo ferebat
6. animo. Obuia mulier cùm eum
rogaret, ut ſe audiret; neganti
Cæſari, ſibi vacare, ſucclama-
7. uit, *Noli igitur regnare.* Ea vox
ita Principem mouit, ut eam a-
niculam audiret ſtatim, ſeduló-
8. que. Pacis avidus tres provin- *Facilitas, Studium pacis*
cias, quas in Aſia Traianus Rom.
9. imperio adiecerat, dimiſit. Bel-
lum nullum mouit, & motum
ab aliis, extemplo compoſuit.
10. Romanum orbem ferme pedi-
bus obiit, arces muniens, & po-
11. pulorum commodis ſerviens
Patriam tamen, quamuis multis
auctam muneribus, nunquam
12. reuiſit. In ſolos Judęos arma
cepit, quos tota Palæſtina re-
bellantes, maximis obtriuit cla-
13. dibus. Hieroſolymam ab ſe in- *Hieroſolyma refecta.*
Euſ. l. 4. hiſt. eccl. ſtauratam ſuo nomine Æliam
ap-

appellauit. Caluariæ montem 14.
mœnibus incluſit, Judæis non
modò acceſſu urbis, ſed etiam
proſpectu prohibitis. Chriſtia- 15.
næ rei illum faviſſe credas, niſi
Chriſtianorum complures ex-
tremo ſupplico affeciſſet. Ad ul- 16.
timum gravi, diutinóque impli-
citus morbo, expertus eſt, quàm
miſerum eſſet, cupientem mori
non poſſe. Tandem moriens tri- 17.
tum illud Græcorum prover-
bium uſurpavit, *Multi medici*
Regem perdidere. Imperitavit an- 18.
nos XX ſepultus propter Tibe-
rim; & ſepulcro ab Antonino
adoptivo filio, qui ex eo Pius
appellatus eſt, moles impoſita,
quæ Adriani dicitur.

Græcorum adagium ab Adriano uſurpatum.
Antoninus adoptiuus Adriani filius.
Antoninus cur Pius dictus.
Adriani monumentum.

Per id tempus Pauſanias, & 19.
Pompejus Trogus hiſtorici flo- Platina
ruere. Sabina Romana, Sympho- 20.
roſa Tiburtina cum filiis ſe-
ptem, Fauſtinus, & Jovita Bri-
xianni pro religione cæſi. Alex-
ander Rom. Pontifex luſtralem 21.
induxit aquam. Carpocrates 22.
Gno-

Pauſanias, Pompejus Trogus hiſtorici.
Sabina, Symphoroſa.
Fauſtinus, & Jovita pro religione cæſi.
Aqua luſtralis ab Alexandro Pontif.

Gnoſticorum (hi Epicureis ipſis nequiores erant) auctor, & Prodicus Adamitarum parens exiterunt, quorum probra, ac dedecora Chriſtianum nomen traduxére. *Carpocrates Gnoſticorum auctor. Prodicus Adamitarum parens.*

CAPUT XIII.

M. ANTOINUS PIUS.

A Chriſto nato anno CXL.

1\. Dio apud Xyph. Iul. Capit. 2. vict. Eutr. l. 8.

1\. M. ANTONINUS PIUS ab Adriano adoptatus, alter Numa, imperium pace refovere, quàm bello proferre maluit. *Antoninus Pius Imp. anno Chriſti 140.*
2\. Æquiſſimos viros ad Reip. adminiſtrationem deligebat, bonis honorem habens, improbos ſine acerbitate caſtigans.
3\. Quæ res illi Pij cognomen, quod ei pietas in Adrianum patrem & ægrum, & mortuum fecerat,
4\. adfirmavit. Amicis Regibus venerabilem magis ſe præbebat, quam

Antonini Pii juſtitia. quam formidabilem. Ergo ju- 5.
ſtitię ejus fama Bactrianos, Hyr-
canos, Jndos, aliáſque barba-
ras nationes compulit, ut depo-
ſitis armis, eum arbitrum ſu-
merent. Hujus illa vox Impera- 6.
Antonini vox. tore digna, *Malo unum civem ſervare, quàm mille hoſtes perdere* Huic Juſtinus Philoſophus 7. Euſ.l.4.
Juſtinus Philoſophus. Chriſtianorum Apologiam ſcri-
Juſtini Apologia. pſit. Itaque Pius ſive hujus 8.
oratione motus, ſeu magnis qui-
buſdam Rom. Imperij cladibus,
legem tulit, ut ſi quis hoc ſolo
nomine, quòd Chriſtianus eſ-
ſet, poſtularetur, in accuſato-
rem ſupplicium verteretur. Rei 9.
Romanæ imperium tenuit an-
nos XXXIII. Quo regnante 10.
Quadrageſimæ jejunium á Teleſphoro Pont. Teleſphorus Pontifex Quadra- Platina
genarij jejunij morem ab Apo-
ſtolis introductum, lege ſanxit.
Hyginius Pont pro religione cæſus. Hyginius item Pontifex, is qui 11.
ſacroſancto Paſchati Domini-
cum ſanxerat diem, mortem pro
Dominicus dies Paſchati conſtitutus ab Hyginio Chriſto (enimuero ne Pio qui-
dem Auguſto ſatis tuta fuit ab
impro-

improbis Chriſtiana religio) oppetiit. *Juſtinus compilator. Apulejus Magus. Ptolemæus Aſtrologus. A. Gellius gram. Galenus Medicus.*

12. Eadem ætas ingeniorum ferax Juſtinum compilatorem verius, quàm hiſtoricum, L. Apulejum Magum pariter, ac Philoſophum, Ptolemęum Aſtrologum, A. Gellium Grammaticum, Galenum Medicum fudit.

CAPUT XIV.

M. AURELIUS ANTONINUS VERUS.

LUCIUS VERUS.

A Chriſto nato anno CLXIII.

1. M. AURELIUS ANTONIUS VERUS cognomento Philoſophus, à puero diſciplinæ ſtoicæ deditus, nunquam vultum gaudio, aut mœrore mutaſſe dicitur, nullámque ad inſolentiam imperij faſti-

Dio apud Xyph. Jul. Capit. Vict. Eutrop. l. 8. Hero. l. 1

M. Aurel. Antoninus, & L. Verus Impp. anno Chriſti 163. Aur. Antoninus à Pio adoptatus.

Digitized by Google

L. Verus Aurelij Anton. Veri frater.

faſtigio extuliſſe ſeſe. A Pio a- 2.
doptatus L. VERUM fratrem
in ſocietatem adſcivit imperij.
rarum ad poſteros moderationis 3.
exemplum. Et concordibus qui- 4.
dem imperarunt animis, & com-
munibus conſiliis Parthicum
bellum proſperè geſſerunt. Cæ- 5.
terùm Lucius triumpho de Par-
this acto, ſubita apoplexia ex-
tinguitur anno principatus XI.
Marcus porró fratre, & collega 6.
amiſſo, Marcomannicum bel- Euſ. hiſt. eccleſ. l. 5.
lum, Vandalis, Sarmatis, Sue-
vis, aliiſque barbaris nationibus
perdomitis, feliciter confecit. Dio apud Xyph.
Quo bello Romanis copiis ſiti
enectis, Chriſtianæ legionis pie- 7. Tert. Apol.
tas ſalutem, & victoriam pepe-
rit. Quippe Chriſtianarum co- 8.
hortium preces, coactis repen-
té nubibus, imbrem ſuis, fulmi-
na in hoſtes excuſſere. Ex quo 9.
legioni Fulminatrici nomen in-
ditum. Ergo Philoſophus Im- 10.
perator Chriſtianorum benefi-
cio de hoſtibus triumphavit. Ad 11.
ejus

Legio Fulminatrix.

ejus belli ſumptus exhauſto æra-
rio, ne cuiquam gravis foret,
inſtrumentum omne imperato-
rii cultus vendidit, ídque parta
victoria ex manubiis redemit.
12. Ad ultimum anno poſt ſuſce-
ptum imperium XVIII. deceſſit,
ingenti vel rerum geſtarum, vel
moderationis, ac ſapientiæ fa-
13. ma. Dicas comprobatam ab eo
vocem illam Platonis: *Tum de-
mum beatas fore Reſp. ſi aut Phi-
loſophi regerent, aut Reges Philo-*
14. *ſopharentur.* Extat Romæ pro- *Columna*
pter viam latam Antoniniana *Antoniniana.*
columna Trajanæ æmula, An-
tonini hujus monumentum.

15. Philoſophia non aliàs magis
Romæ, quàm Philoſopho im- *Epictetus*
16. perante floruit. Præter alios plu- *Alexander*
res Epictetus, & Alexander A- *Aphrodiſ.*
phrodiſienſis, Philoſophi flo- *Julius Pollux.*
17. ruere. Quorum æquales Julius *Aphthonius.*
Pollux, Aphthonius, Philoſtra- *Philoſtratus.*
tus, Egeſippus, Appianus A- *Egeſippus*
lexandrinus, Athenęus, Macro- *Appianus Alexand.*
bius numerantur. *Athenæus.* *Macrobius.*

Altera Juſtini Apologia. Juſtinus ex Philoſopho Chriſtianus ac martyr.

Verùm dum litteris, armíſque Romana res floret moderatione, ac ſapientia Principis; Chriſtiana res Prætorum improbitate non leviter obtrita eſt. 18. Euſ. hiſt. eccl. l. 4.
quippe multi Chriſtianorum greges tum alibi, tum maximè in Gallia mactati. 19.
Romæ verò Juſtinus ex Philoſopho Chriſtianus cùm alteram Senatui, ac Cæſaribus Chriſtianorum Apologiam tradidiſſet; martyrii palmam, defenſæ religionis præmium tulit. 20.

Pius, Anicetus, Soter, Romani Pontif. martyrium ſubeunt. Inſtitutum de conſecrandis per Sacerd. nuptiis à Sotero Pon. Felicitas Romana, Polycarpus pro Chriſto enecti. Lucius Britanniæ Rex baptizatus.

Pius, Anicetus, Soter Rom. Pontifices (quorum poſtremus inſtituto de conſecrandis à Sacerdote nuptiis memorabilis) pro Chriſto interfecti. 21.
Felicitas Romana, illuſtris illa ſeptem filiorum martyrum mater, pro eodem interempta. 22.
Polycarpus, Smyrnenſis Epiſcopus, carnificis ferro transfixus, quòd ejus ſanctitati flamma parcebat. 23.
Sed læta triſtibus intermiſta. 24.
Eleutherius Pontifex certis hominibus Lucii Regis rogatu in Britan- 25. Bed. l. 1. hiſt. eccl.

tanniam miſſis, Regem ipſum, bonàmque populi partem ad Chriſti aggregavit fidem.

CAPUT XV.

COMMODUS.

A Chriſto nato anno CLXXXII.

1. Dio apud Xyph. COMMODUS Philoſopho genitus, nondum matura imperio ætate, imperare occepit. *Commodus Imp. anno Chriſt. 182.*
2. Aur. Vict. Hero l. 2 Itaque ab aſſentatoribus corruptus Domitiano extitit ſimilior; quàm patri. libidine, ſævitia, *Aſſentatorum corruptela.*
3. Lamp. ac præcipué levitate inſignis. Cognomina, ac titulos coacervans
4. Eut. l 8. ſubinde mutabat. Depugnabat
5. Zon. l. 2. in Amphitheatro cum gladiatoribus, beſtiíſque. Et ſui princi-
6. patus ſeculum aureum appellari
7. juſſit. adeò ſtultitiæ favebat ſuæ.
8. Porrò ſimulacra Herculis habi-
9. tu, ſibi poni voluit. Coloſſo, qui Romanis venerabilis erat, *Coloſſus Solis.*

Solis imaginem gerens, capite dempto, ſuam effigiem indidit. Tandem igitur ob crudeles & indignos Auguſto mores, ſuis 10.
inuiſus æquè infeſtúſque ſtrangulatur anno principatus XIII.
Templum Pacis deflagravit. Qua tempeſtate templum Pacis 11.
à Veſpaſiano conditum (in- Hero. l. 2.
certum quo caſu) deflagravit.
Irenæus Vellejus Paterc. Dio Caſſius. Irenæus, itémque Vellejus Pa- 12.
terculus, & Dio Caſſius, hiſtorici haud ignobiles extitere.

CAPUT XVI.

ÆLIUS PERTINAX.

A Chriſto nato anno CXCV.

Ælius Pertinax Imp. anno Chriſt. 195. ÆLIUS PERTINAX ex 1.
eo cognomen traxit, quòd Dio apud Xyph.
mandatum ex SC. imperium Hero. l. 2
accepit invitus. & modeſtia, qua 2.
imperium acceperat, imperantem ſecuta eſt. Spart. vict.
Nec uxorem Auguſtam, nec filium Cæſarem ab 3.
Senatu appellari eſt paſſus. Cęterùm Eutr. l. 8 Zon. l. 2.

Digitized by Google

4. rùm dum ægræ civitatis morbos, qui conſilio egebant, & tempore, ſimul cunctos curare aggreditur, incurrit, ut ſit, in
5. odia multorum. Ergo inter initia principatus, Juliani Juriſperiti fraude, à Prætorianis militibus obtruncatur, haud leve documentum, quanto tutius ſit detrectare, quàm accipere imperium.

CAPUT XVII.

JULIANUS DIDIUS.

A Christo nato anno eodem CXCV.

1. JULIANUS DIDIUS principatum malè partum malè *Julianus Didius Imp. anno Chriſt. eod. 195.*
2. perdidit. Quincto menſe, Senatus abrogatum illi imperium
3. Septimio Severo detulit. Cujus juſſu Didius occiditur, hoc tantùm adeptus, ut ingenio celebris, tyrannide infamis moreretur.

CAPUT XVIII.

SEPTIMIUS SEVERUS.

A Chriſto nato anno CXCVI.

Septimius Severus Imp. anno Chriſt. 196.

SEPTIMIUS SEVERUS oriundus ex Africa Imperij Rom. olim æmula, in Ælij Pertinacis gratiam, cujus ultor fuerat, Pertinax dici voluit. Prudens maximè armis, felixque adeò, ut nullo congreſſu non diſceſſerit victor. Arabas interiores, Abiadenos, alióſque. barbaros debellavit, déque iis triumphum egit. Extat triumphi monumentum, *Fornix Triumphalis*, Romæ in clivo Capitolino. Dein bellum in Britanniam perduxit. Ibi Severus cùm pedibus æger belli curſum moraretur, cúmque Baſſanum ab ſe genitum, Cæſarem ab exercitu ſalutatum intellexiſſet: extemplo lectica deferri ſe in tribunal, ſimúl-

Arcus Septimii.

1. Spart. Hero. l. 3. Dio apud Xyph. Vict.

2.

3.

4.

5.

6.

múlque novum Cæſarem cum Tribunis, & Centurionibus citari jubet. quibus Auguſti majeſtate perterrefactis, veniámque poſcentibus, *Sentitis ne*, inquit Severus, *caput imperare, non pedes?* Britanniæ provinciis receptis, adverſus finitimorum hoſtium incurſiones, vallum ingens perpetuá foſſa, caſtellìſque communitum per CCC. feré millia paſſuum (quàm lata eſt inſula) memorabili opere perduxit. Ad ultimum cùm ſentiret adeſſe ſupremam horam, velut teſtis idem & contemptor humanæ felicitatis, exclamaſſe fertur, *Cuncta fui, ſed nihil prodeſt.* Deceſſit Eboraci anno imperij ſui XVIII. ancipiti ſama. Quippe idem & rerum geſtarum gloria inclytus, & illuſtrium virorum cæde infamis fuit. Itaque illud vulgo jactatum, *Severum aut nunquam naſcio portuiſſe, aut nunquam mori.*

Margin numbers (left): 7. (tari jubet) · 8. (que poſcentibus) · 9. (non pedes) · 10. (bili opere) · 11. (nihil prodeſt) · 12. (ſama) · 13. (fuit) · 14. (Haud alia)

Left margin notes: Beda l. 1 hiſt. eccl. — Aur. Vict.

Right margin notes: *Septimii ſententia.* — *Vallum in Britannia.* — *Septimii vox humanæ felicitatus contemptrix.* — *Vulgare de Septimio dictum.*

14. Haud alia ætas Juriſperito-

Juriſconſultorum fœtus. Papinianus. Caſſius. Ulpianus. Paulus. Ammonius Philoſophus. Clemens Alexand. Tertullianus. Victor Pontif. Decretum de Paſchate à Victore Pontif.

rum fœcundior. Papinianum, 15.
Caſſium, Ulpianum, Paulum, compluréſque alios præter Julianum Cæſarem effudit. Per i- 16.
dem tempus Ammonius Philoſophus, Clemens Alexandrinus magiſter Origenis, & Tertullianus Afer libris editis, Victor Rom. Pontifex decreto de Paſchate poſt XIV. Lunam celebrando, illuſtres fuere.

CAPUT XIX.

ANTONINUS CARACALLA.

A Christo nato anno CCXIII.

Antoninus Caracalla Imp. anno Chriſt. 213. Caracalla Severi Imperatoris filius. Caracalla Getæ frater. Getæ mors.

1. Hero. l. 4. Spart. Aur. Vict.

ANTONINUS CARACALLA magicis artibus addictus, bonas contemſit artes. Ergo aſperior Severo patre,
2. Dio apud Xyph.
Senatorum principes fortunis exuit, vitâque. Inde Geta fratre conſorte imperij, in ſinu matris
3. Eutrop. l. 8.
occiſo, documentum dedit, quàm

Spart. quám infida ſit regni ſocietas.
4. Idem Alexandri Magni admirator nihil ejus, niſi cervicem in lævum humerum inflexam æmulabatur.
5. Iræ adeò impotens, ut Alexandrinorum dicacitatem ingenti eorum ſtrage vindicarit. *Iræ Caracallæ.*
6. Itaque omnibus inuiſus à domeſticis obtruncatur, ſex annis imperio potitus, in quibus nihil pæne memoria dignum fecit præter Thermas, quæ Antoninianæ vocantur. *Thermæ Antoninianæ.*

7. Eadem tempeſtate Zephyrinus Pontifex decreto de anniverſaria ſacroſanctę Euchariſtiæ communione circa ferias Paſchatis, Chriſtianam pietatem accendit. *Zephyrinus Pontifex. Decretum de commu. per ferias Paſchatis.*

CAPUT XX.

M. AURELIUS ANTONINUS HELIOGABALUS.

A Chriſto nato anno CCXX.

Heliogabalus Imp. anno Chriſti. 220.

Antoninus Heliogabalus Antonini Caracallæ filius credebatur.

M. Aurel. Antoninus Heliogabalus, Macrino cum Diadumeno filio interfectis, imperium inuaſit. Caracalla ſe genitum ferebat. Nihil illo corruptius. Abraſa barba cum muliebri ſtola mores quoq; muliebres ſumpſit. & homo effeminatus femina quia fieri non poterat, haberi volebat. Omnino Aſſyriorum Regibus, quàm Romanis Auguſtis ſimilior. Itaq; illi haud ex vano Sardanapali cognomen factum. At Populus Rom. non diu tantum dedecus tulit. Quarto Imperij anno per tumultum militarem interfectus, & per vias, cloacáſque in Tiberim raptatus purgamentum ac fex Populi Rom.

1. Hero. l. 5. Spart. 2. 3. 4. Dio apud Xyph. 5. 6. Aur. Vict. 7. Lamp. 8. 9. Eutro. l. 8.

Heliogabali nequitia.

Sardanapali cognomen.

CA-

CAPUT XXI.

ALEXANDER SEVERUS.

A Chriſto nato anno CCXXIV.

1. ALexander Severus Mammææ filius, etſi Heliogabali conſobrinus, ac puer imperitare occepit: optimis tamen Principibus æquatus eſt omni genere virtutum. *Alexander Severus Imp. anno Chriſti.224. Mammaa Severi mater.*

Hero. l. 6. Lamp. Eutr. l. 9 Zon l. 2.

2. tantum vel rara ejus indoles, vel materna inſtitutio valuit. *Materna inſtitutio.*

3. Mirus in eo & litterarum amor, & litteratorum, quorum calamos vereri præſeferebat, ne quid ſuo nomini labis adſpergerent.

4. Egregia in militari diſciplina tum ſeveritas, tum comitas.

5. Summa in jure dicendo diligentia.

6. Juris conſultiſſimos viros in conſilium adhibebat, ex quo numero Papinianus, Ulpianus, & Paulus fuere.

7. Idem adulatorum irriſor ſimplicitatem etiam in ſalutationibus, tituliſque

que adamabat, Dominum ſe appellari, aut poſitis genibus adorari vetuit. Chriſtum in Deorum numero reponere fruſtrà conatus, in larario ſuo coluit. Illam vocem, *quod tibi fieri non vis, alteri ne feceris*, adeò amplexatus eſt, ut & in regia, & in publicis operibus inſcribi iuſſerit, eandémque in vindicandis injuriis identidem uſurparit. Cohortem imperatoriam ſcurrarum, eunuchorum, deſidioſorum miſſione purgatam habuit. Præcipuum ejus odium in judices iniquos, ac ſordidos. fertur intentum, paratúmque digitum habuiſſe, ut ei, ſi quem iſtiuſmodi judicem nactus eſſet, oculum erueret. Turinum aſſeclam ſuum, qui favorem principis vendiderat, fumo, quem è ſtipula, ligniſque humidis fieri juſſerat, necavit, clamante præcone, *Fumo punitur, qui fumum vendidit*. Prætoribus in provincias proficiſcentibus, priſco more

Lam. prid. 8.

Chriſtus in larario Alexandri Imper.

9.

Cohors imperatoria purgata. 10.

Alexander Severus juſtitiæ ſtudioſiſſimus. 11. 12.

13.

Præconis ſententia. 14.

re

re repetito, neceſſarium inſtru-
mentum præbebat ex publico,
ne populis oneri, ac ſemptui fo-
15. rent. Magiſtratus nullos venales
eſſe voluit, dictitans fieri non
poſſe, quin vendat, qui eme-
rit; nec poſſe à Principe animad-
verti in eum, qui vendat, quod
16. emerit. Nec domi fuit, quàm
17. militiæ clarior. Inſignem de Per-
18. ſis victoriam retulit. ac verſis in
Germaniam armis, per ſeditio-
nem Gallicarum legionum di-
ſciplinam aſpernantium necatur
anno poſt initum principatum
19. XIII. Cæſa eſt cum filio Mam-
mæa mater celebris mulier, &
ab Origine de Chriſtianis rebus
edocta.

Magiſtratus nulli venales.

Severi Imperatoris dictum.

Mammææ interitus.

Origenes.

20. Haud tamen Chriſtianæ res
Alexandro imperante uſque-
21. quaq; lætæ. Chriſtianorum non
pauci pro religione interempti.
22. inter quos inſigne Romanorum
Pontificum par, Calliſtus, &
23. Urbanus. ille confirmatione je-
24. junij, quod quater in anno A-
poſto-

Chriſtianorum perſecutio ſub Alexand. Imper.

Calliſtus, & Urbanus Pont. pro Chriſto caſi.

Jejunia quatuor anni temporum.

Decretum de bonis eccl. in pios uſus conferendis. *Africanus hiſtoricus.* *Cenſorinus.*

poſtolorum traditione celebrabatur: hic decreto de bonis eccleſiaſticis in pios uſus conferendis, memorabilis. Eadem 24.
tempeſtate Julius Africanus hiſtoricus, & Cenſorinus viguere.

CAPUT XXII.

MAXIMINUS.

A Chriſto nato anno CCXXXVII.

Maximinus Imp. anno Chriſti. 237.

Herod. l.7.& 8. Capit. Eutr.l.9 Zon.l.2

MAximinus genere Trax, vaſta corporis mole, ac præ- 1.
valido robore inſignis, obtruncato Alexandro, primus ſine Senatus auctoritate inuaſit imperium, quod ſcelere quæſitum, ſævitia tueri ſtatuit; perinde quaſi vis, moléſque inuſitata corporis (ut credebat) eum faceret immortalem. Ne ignobili- 2.
tas majeſtati officeret, generis ſui conſcios, ac nobilitatem delere inſtitit.

Nobilitatis hoſtis.

Perſecutio Chriſtianorum Maximini.

3. tandem promiſcuè in omnes, maximè in Chriſtianós

4. nós ſævire cœpit. Itaque à Se-
5. natu hoſtis Reip judicatus. Ad-
verſùs eum Maximus Pupienus,
Clodiùſque Balbinus Augu-
6. ſti, Gordianus Cæſar creati. I-
pſe ad Aquilejam à ſuis interem-
ptus, nondum triennio tyran-
7. nidis ſuæ exacto. Ejus caput per
Italiam circumlatum, & Romę
pilo infixum, ſpectaculo, docu-
mentóque fuit, quid timendum
ſit Principi, qui ob crudelita-
8. tem timeri velit. Subinde Pupie-
no: & Balbino per conſternatio-
nem militum occiſis, ad Gordia-
num ſumma rerum peruenit.

Pupienus, & Balbinus Augusti

Maximini Imperatoris caput circumlatum.

Pupieni, & Balbini nex.

9. Maximino imperante, tum
multi Chriſtianorum jugelati
greges, tum præcipuè Pontianus
Pontifex primùm deportatus in
Sardiniam, mox pro religione
10. mactatus. Anterus item Ponti-
fex, qui res Martyrum impen-
ſiùs conſcribi juſſerat, martyrio
affectus.

Pontianus. & Anterus Rom. Pontifices pro religione cæſi.

CA-

Digitized by Google

CAPUT XXIII.

GORDIANUS.

A Chriſto nato anno CCXLI.

Gordianus Imp. anno Chriſti.241.

GOrdianus patre, & avo Imperatoribus clarus, nondum maturus imperio, imperare cœpit, egregia puer indole, & omnibus corporis, animíque dotibus præditus. 1. Capit. Eutr l.9 Zon.12.

2. Cæterùm inter primum imperij rudimentum ab aſſentatoribus deceptus, multa in magiſtratibus, muneribuſque mandandis fecit, quæ deinde facta nollet.

Aſſentatorum fraudes.

3. Miſitheus ſocer non tam genere, quàm virtute inclytus ei ſaluti fuit.

4. Ab hoc igitur de omnibus rebus edoctus exclamavit, *Miſerum eſſe Principem, apud quem vera ſileantur.*

Veritas Principibus ignota.

5. Inde quamdiu ſocer vixit, ejus conſilio innixus præclarè ſtetit.

6. Gothos, Sarmatas, Germanóſque Thraciam incurſantes acie dele-

7. delevit. Devictis Perſis, Antiochiam, Cartas, Niſibim recepit.
8. Socero ſubinde vita functo, ipſe à Philippo, quem in ſoceri locum ſubſtituerat, extinguitur anno imperij V.

CAPUT XXIV.

PHILIPPI, PATER ET FILIUS.

A Chriſto nato anno CCXLVI.

1. PHILIPPI Pater & Filius genere Arabes, Gordiano interfecto, imperióque occupato, millesimum ab Urbe condita annum, ingenti ludorum apparatu celebrarunt.
2. Multi auctores ſunt, hos primos Romanorum Imperatorum Chriſtianis initiatos ſacris.
3. Cæterùm Philippi VI. ferme anno Decii dolo necati, principatum ſcelere partum pari ſcelere amiſerunt.

Oroſ. l. 6. Eutr. l. 9. Zon. l. 2. Euſ. l. 6.

Philippi, Pater, & Filius Imp. anno Chriſti. 246.

Annus ab Urbe cond. milleſimus.

CAPUT XXV.
DECIUS.

A Chriſto nato anno CCLIII.

Decius Imp. anno Chriſti 253.

DECIUS ex inferiore Pannonia Auguſtus ab exercitu appellatus, Chriſtianum cruorem ſitiens, quem in Philippis guſtaverat, ingentem piorum edidit ſtragem. Ergo altero principatus anno, clade à Gothis accepta, fugientem obvia palus hauſit. Eodem tempore Porphyrius Plotini diſcipulus, & Herodianus hiſtoricus extitere.

1. Oroſ l.6 Eutr.l 9 Zon.l.2.

Perſecutio Chriſtianorum Deciana.

2.

Porphyrius Plotini diſcipulus. Herodianus hiſt.

3.

CAPUT XXVI.
GALLUS VOLUSIANUS.

A Chriſto nato anno CCLIV.

Gallus, & Voluſianus Imp. anno Chriſti 254.

1. Trebel. Eutr. l. 9.

GALLIUS, & VOLUSIANUS ejus filius, in Mœſiam ad

Oroſ. l. 6 Zon. l. 2. ad Æmilianum res novas molientem profecti, vix circumacto biennio, à militibus, à quibus imperium acceperant, exitium habuerunt.

CAPUT XXVII.

ÆMILIANUS

1. Eutro. Oroſ. Zon. ibid. ÆMILIANUS genere Maurus (ne qua barbaries Rom. Imperii expers foret) intra menſem tertium cum principatu vitam amiſit. *Æmilianus Imp.*
2. Tanti ei brevis imperii uſura ſtetit.

CAPUT. XXVIII.

VALERIANUS.

GALLIENUS.

A Chriſto nato anno CCLVI.

1. Trebel. Oroſ. l. 6 VAlerianus, Auguſtus ab Senatu appellatus, cum Gallieno *Valerianus & Gallienus Imp. anno Chriſti 256.*

lieno filio, imperium geſſit inſigni Chriſtianorum clade, quæ tum aliis plurimis peperit martyrij decus, tum maximè Cypriano Epiſcopo Cartaginenſi, & Xyſto II. Pontifici, qui Laurentium etiam Diaconum ad idem mortis genus accendit exemplo ſuo. Itaque Pater VII. 2.
anno ſenſit ultorem Deum. Bello Perſico à Sapore Perſarum Rege victus, captúſque cum ingenti filij probro, apud hoſtes miſerabili ſervitute conſenuit. 3.
Quippe Rex barbarus nimia fortuna vecors equum conſcenſurus Valeriani Auguſti dorſo utebatur pro ſcabello. Adeò nulla majeſtas eſt ab ultimo etiam ludibrio tuta. 4. 5.

Eutr. l. 9 Zon. l. 2.

Perſecutio Chriſtianorum Valeriani.

Cyprianus, Xyſtus II. Pont. Laurentius Diac. martyres.

Euſ. in hiſt. eccl.

Valerianus Imp. pro ſcabello eſt.

Gallienus ſolus Imp.

6. Gallienus porró paterno doctus exemplo, pacem otiúmq; Chriſtianis reddidit. Patris tamen non prius minor extitit, quàm ſama mortuum tulit. Illum tum demum in Deos retulit, quem infra homines eſſe ſuſti- 7. 8.

Trebel. Eutr. Zon. ibidem.

9. ſtinuerat. Cęterúm in luxuriam
effuſus, Ducibus cupidis rerum
novarum, barbaríſque nationi-
10. bus audaciam fecit. Et vis undi- *Perturbatio*
que coorta Romanum concuſſit *Imp. Rom.*
11. imperium. Illyricum, Ægy-
ptum, *Africam* Tyranni occu-
12. pant. Germani in Hiſpaniam,
Alemanni exhauſtis Galliis, in
13. Italiam irrumpunt. Dacia, quam
Trajanus ultra Danubium adie-
cerat, in perpetuum amiſſa.
14. Græcia, Macedonia, Pontus,
*A*ſia à Gothis: Pannonia à Sar-
matis, Quadiſque populata.
15. Meſopotamia à Parthis ſubacta,
16. Syria tentata. Sedente Impera-
tore, privati homines impera-
17. toria munera obierunt. Poſthu-
mius in Galliis purpura ſumpta, *Poſthumius.*
18. afflictas provincias recreavit. O- *Odenatus.*
denatus, defenſa Syria, Meſo-
potamia recepta, tutatus eſt O-
19. rientem. Captos præterea Perſa-
rum Satrapas Gallieno Auguſto
exprobrandę ignaviæ gratia mi-
20. ſit. At deſidem illum de capti-
vis

vis alienis triumphare non puduit. Tandem fama Tyrannorum qui variis locis XXX. exorti erant, Gallienum luxu ſopitum excitavit. Igitur Aureolum tyrannum bello perſequens ejuſdem dolo ad Mediolanum interficitur. Imperavit omninò annos XV. 21. 22. 23.

Aureolus tyrannus.

CAPUT. XXIX.

CLAUDIUS II.

A Chriſto nato anno CCLXXI.

Claudius II. Imp. anno Chriſti 271.

Claudius II. ab Senatu appellatus Auguſtus, virtute ac rebus geſtis tantum nomen implevit. In Senatu Barbaros prius, quàm Tyrannos opprimendos cenſuit: illos enim Reip. hoſtes eſſe, hos principis. Itaque Gothos Illyricum, Macedoniamque veſtantes ingenti clade proſtravit. Cæſa dicuntur pluribus præliis Gothorum millia CCCXX. duo milla navium mer- 1. Trebel. Eutr. l. 9 Oroſ. l. 6. 2. Zon. l. 2. 3. 4.

Gothorum clades.

5. merſa. Perdomitis Barbaris, Aureolum, alióſque Tyrannos pari *Aureoli, ac Tyrannorum interitus.*
6. virtute, ac felicitate ſuſtulit. Ceterùm intra alterum principatus annum morbo deceſſit.

CAPUT XXX.

AURELIANUS.

A Chriſto nato anno
CCLXXIII.

1 Vopiſ. Oroſ. l. 6 Eutr. l. 9 Zon. l. 2. AUrelianus è Dacia, ſive Mœſia oriundus, devictis acie Gothis, apud Placentiam, apud Fanum, apud Ticinum, ter tribus *Aurelianus Imp. anno Chriſti 273. Gothorum clades.*
2. præliis ſervavit Italiam. Barbaris domitis, in Tyrannos arma
3. vertit. Tetricum in Gallia ad
4. deditionem compulit. Zenobiám virilis animi feminam, quæ Odenato viro ſuo interſecto, Orientem occuparat, victam du- *Zenobia ducta in triumpho.*
5. xit in triumpho. Urbem, campo Martio incluſo, laxioribus, validioribúſque mœnibus ſepſit. *Campus Martius Urbi incluſus.*

K Ce-

Ceterùm belli decora, & inſi- 6.
Perſecutio Chriſtianorum Aureliani. gnia nimius pacis luxus, & crudelitas deformarunt. Igitur 7.
Chriſtianorum cæde imbutus, V. principatus anno, ſervi ſui fraude occiditur ab amicis. Eo- 8.
Gregorius Taumathurgus. Cyrillus Alex. dem tempore Gregorius Taumathurgus, & Cyrillus Alexandrinus Epiſcopus clari fuerunt.

CAPUT XXXI.

TACITUS.

A Chriſto nato anno CCLXXVIII.

Tacitus Imp. anno Chriſti 378. TACITUS Imperator ab 1. Senatu appellatus, nulla re *Vopiſ. Oroſ. l. 6 Eutr. l. 9* magis, quàm moderatione memorandus fuit. Togis, & tuni- 2. *Zon. l. 2.* cis iiſdem Auguſtus utebatur, quibus privatus. Gemmas, au- 3. rum, & clavatas veſtes interdixit uxori. Filios, fratrémque in ſo- 4.
Taciti Imperatoris modeſtia. cietatem imperii aſſumere noluit,

luit, ratus ingentem eſſe gloriam Principis Remp. magis a-
5. mare, quàm ſuos. Obiit exacto ſexto imperii menſe.

CAPUT XXXII.

FLORIANUS.

1. FLORIANUS Germanus Taciti frater nullo Senatus arbitrio, ſed hereditario quaſi jure ſibi debitum inuaſit imperium. *Florianus brevis Imp. Taciti germanus frater.*

Vopiſ. Oroſ. Eutr. Zon. ibid.

2. Ei Probi metus voluntaria morte, imperium fraterno brevius fecit.

CAPUT XXXIII.

PROBUS.

A Chriſto nato anno CCLXXIX.

1. PROBUS belli pacíſque artibus longè clariſſimus adeò probatus eſt omnibus, ut ex hu- *Probus Imp. anno Chriſti 279.*

Vopiſ. Oroſ. l. 6 Eutr. l. 9 Zon. l. 2.

 mi-

mili genere (Dalmatico quippe ſanguine, & agreſti patre genitus) ad Imperii Rom. faſtigium aſcenderit. Delatum ab exercitu 2.
principatum invitus accepit, ac ſubinde clamitans, *Nec mihi, nec vobis expedit milites, ego enim vobis blandiri non queo.* Gallias à 3.
Germanis, Illyricum à Sarmatis recepit. Thraciam, Gothis quà 4.
domitis, quà in fidem acceptis; Aſiam, Perſarum Rege ad pacem petendam compulſo, pacavit. Itaque non dubitavit affir- 5.
mare, brevi opus non fore militibus, pacato Orbe terrarum. Cæterum debellatis hoſtibus, 6.
ipſe à militibus, diſciplinam in pace non ferentibus, interficitur, anno circiter VI. documentum 7.
quàm difficile ſit Duci, probi nomen, & vitam tueri.

CA-

CAPUT XXXIV.

CARUS. NUMERIANUS. CARINUS.

A Chriſto nato anno CCLXXXV.

1. CARUS Romæ natus ex parentibus Illyricis, carus Imperator fuit, commendatior ad poſteros futurus, niſi Carinum filium imperii ſocium adſciviſſet. *Carus, Numerianus, & Carinus Imp. anno Chriſti 285.*

Vopiſ. Oroſ. l. 6 Eutr. l. 9 Zon. l. 2

2. etenim dum cœptam à Probo in Perſas expeditionem proſequitur, Carinus in Occidente imperat.
3. Carus igitur bello Perſico fuſis hoſtibus, Seleuciam, Meſopotamiámque univerſam recepit.
4. ſed caſtris ad Tigrim poſitis, ictus fulmine deflagravit *Carus Imp. fulmine ictus.*
5. anno imperii II. Caro in Oriente exſtincto, capeſſunt imperium Cæſares filii duo, Carinus, & Numerianus. *Carinus, & Numerianus Cari Imp. filij.*
6. NUMERIANUS bonæ indolis adoleſcens in Oriente, ubi *Numerianus in Oriente init imperium.*

 cum

cum patre in expeditione agebat, imperium init. Sed paterni 7.
obitus mœrore ægrotans paulo poſt Apri ſoceri regnare cupientis occiditur dolo. Re comperta, ab excercitu Diocletianus Imperator appellatur. 8.

Carinus inchoatum in Occidente imperium perſequitur.

CARINUS interim imperium in Occidente vivo patre inchoatum perſequitur, ſævitia, & libidine inſignis, Illyricum, Galliam, Italiam ſuis flagitiis, ac ſceleribus polluit, ut Carus ejus pater, filii probra audiens exclamaret, *Non eſt meus*. 9.
Ergo Carinus Tribuni ſui manu, cujus conjugem contrectarat, interfectus, meritam pœnam habuit anno principatus III. 10.

CA-

Digitized by Google

CAPUT XXXV.

DIOCLETIANUS. MAXIMIANUS.

A Chriſto nato anno CCLXXXVII.

1. DIOCLETIANUS Dalmata, Imperator appellatus ab exercitu, ſuperbia & ſævitia nobilis fuit. 2. Quippe à rebus ſecundis tumens veſtes, calceóſque auro, gemmis, margaritis adornavit. 3. Inde ſupra humanum faſtigium elatus divinos ſibi honores haberi jubet. 4. Chriſtianis toto terrarum Orbe internecinum bellum indicit. 5. Non alia gravior procella in Chriſtianum nomen incubuit, ut appareret ultimos inferni Tyranni eſſe conatus. 6. Ea tempeſtate Cajus Rom. Pontifex, decreto de ſeptem Ordinibus, quibus veluti gradibus ad Epiſcopatum aſcenditur, nobilis: Marcellinus item

Euſ. l. 8. Eutr. l. 9 Zon. l. 2. Oroſ. l. 7

Diocletianus, & Maximianus Imp. anno Chriſti 287.

Perſecutio Chriſtianorum Diocletiani.

Cajus Pont. martyr.

Marcellinus Pontif. martyr.

Digitized by Google

Marcus, & Marcellianus, Coſmas, Damianus, Antimus, Euthymius Vincentius, Sebaſtianus, Agnes, Lucia, martyres.

Pontifex, religionis, quam per metum deſeruerat, acerrimus aſſertor, pro Chriſto interempti.
Eadem tempeſtate Marcus, & 7.
Marcellianus fratres Rom. nobiles, Coſmas, & Damianus germani quoque fratres, Antimus
Nicomediæ Epiſcopus, Euthy- Nicep. l.7. c.6.
mius, Vincentius, Sebaſtianus, Agnes, Lucia, aliíque innumerabiles martyrii palmam adepti.

Legio Thebæorum militum.

Eadem temporis procella Chri- 8.
ſtianorum militum, Thebæorum legio cædem pro Chriſto
perpeſſa. ac tantus tandem fuit 9.
Martyrum numerus, ut una natali Chriſti nocte L. Chriſtianorum millia fuerint uno in tem-

L. Chriſtianorum millia concremata.

plo concremata. Cæterùm Dio- 10.
cletianus hoc uno moderatus eſt habitus, qnòd multis ſubinde provinciis rebellantibus, Maximianum Herculeum collegam imperii, Conſtantium Chlorum, & Galerium Maximianum, Cæſares fecit.

Maximianus Herculeus imperii collegæ. Conſtantius Chlorus, & Galerius Maximianus, Cæſares.

MAXIMIANUS igitur Her- 11.
cu-

culeus Occidenti præpoſitus,
motibus Galliæ ſedatis, Africam
12. quoque pacavit. Et Galerius
adverſùs Perſas, & Conſtantius
adverſùs Alemannos rem bene
13. geſſerunt. Ipſe autem Diocle-
tianus Archileò tyranno debel-
14. lato, Alexandriam recepit. Ro- *De Perſis*
mam inde regreſſus de Perſis *triumphus.*
cum Maximiano Herculeo col-
15. lega triumphavit. In triumpho
Narſes Perſarum Rex ductus *Narſes*
16. cum conjugibus, liberíſque. Me- *Perſarum*
morabilis deinde res traditur. *Rex ductus in triumpho.*
17. Diocletianus XX. principatus
anno, ſive curarum tædio, ſeu
potiùs rei Chriſtianæ ſucceſſu, *Diocletia-*
pariter cum collega imperium *nus deponit imperium.*
18. depoſuit. Sed non æquè uter-
19. que tenax propoſiti fuit. Maxi- *Maximia-*
mianus, mutato conſilio, haud *ni Hercu-*
ita multo pòſt principatum repe- *lei mors.*
tens, Conſtantii Auguſti juſſu,
cui inſidiabatur, Maſſiliæ occi-
20. ditur. At Diocletianus Salonis in *Diocletia-*
urbe Dalmatiæ hortorum cul- *nus horto-*
21. turæ addictus hæſit. Et quam- *rum cultu-ræ addi-ctus.*

 vis

Digitized by Google

vis à Maximiano Herculeo ad recuperandum imperium ſolicitaretur: nunquam tamen à quieta illa vita abduci potuit, rus imperio præferendum ratus. Cæterùm cùm argueretur faviſſe 22.

Maxentius Maximiani Herculei filius. Diocletiani interitus.

Maxentio Maximiani Herculei filio: X. ruſticationis anno, minacibus Conſtantini Auguſti litteris territus, veneno hauſto, ſubduxit ſe iræ mortalium, immortales apud inferos pœnas ſuperis daturus.

Julius Capitol. Ælius Lamprid. Fl Vopiſcus. Pollio Trebellius.

Eadem ætas non Martyrum tantùm, ſed hiſtoricorum quoque fœcunda fuit. Julius Capitolinus, Ælius Lampridius, Flavius Vopiſcus, Pollio Trebellius Romæ floruerunt. 23. 24.

CAPUT XXXVI.

FLAVIUS CONSTANTIUS. GALERIUS MAXIMIANUS.

Fl. Conſtantius Chlorus, & Galerius Maximianus Imp.

FL. CONSTANTIUS inter hæc Occidentis, GALERIUS 1. Eutr. l. 9. Euſ. l. 8. & 9.

Zon. l. 2.

anno Chriſti, circiter 300.

RIUS MAXIMIANUS O-
2. rientis imperium tenuere, diſpa-

Perſecutio Chriſtianorum Maximiani Galerii.

Oroſ. l. 7.

ri ingenio, eventúque. Gale-
rius quippe homo ſævus, ac
truculentus toto Oriente, ma-
ximè verò Alexandriæ in Chri-
3. ſtianos eſt debacchatus. Itaque
fœdo, atrocíque morbo conſum-
ptus, genitalibus putreſcentibus
moritur, divinam expertus iram.

Galerii exitus.

Licinius, & Maximinus Cæſares.

Maximinus Maximiani Galerii ſororis filius.

Eutr. l. 10. Zoſim. l. 2. hiſt.

4. Exinde Licinius, & Maximi-
nus Galerii Maximiani ex ſorore
nepos, ab eodem, antequam mo-
reretur, Galerio creati Cæſares,
5. in Oriente imperitarunt. Inter
6. quos haud diuturna pax. Ma-
ximinus crudelitate in Chriſtia-
nos annunculo ſimilis, prælio à
Licinio victus, eodem, quo a-
vunculus morbo periit ſub initio

Maximini mors.

Catharina virgo Alexandrina martyr à Maximino.

7. imperii Conſtantini. Sunt qui
velint ab hoc Catharinam virgi-
nem Alexandrinam ob Chriſti
8. cultum interemptam. quod pro-
pius vero videtur, quàm quod
fama tenet à Maxentio interfe-
9. ctam: ſatis ſiquidem conſtat,

 Ma-

Digitized by Google

Maxentium Romæ tantùm tyrannidem exercuiſſe, Maximinum in Oriente, ac præcipuè Alexandriæ.

Maximinus in Oriente tyra nidem exercet.

Conſtantius Imp. Chriſtianorum fautor.

Conſtantius porrò Auguſtus ab eximia benignitate immortalibus juxtà, & mortalibus carus, atque acceptus fuit. 10.
quippe haud dubius Chriſtianæ religionis fautor, ac pius adeò, ut numerari poſſet Chriſtianus. 11.
itaque perpetua floruit pace. 12.
Ad ultimum XVI. imperii anno Eboraci in Britannia deceſſit & moderationis fama, & aulæ diſciplina, & ſcilicet Conſtantino filio clarus. 13.

Conſtantii obitus.

Conſtantius Conſtantini pater.

14. Per idem tempus Maxentius velut crudelitate cum Maximino certaret, Romanos tyrannica vexavit rabie: compluresque Chriſtianorum ſuppliciis mactavit: Marcellum præcipuè Pontificem ſtabulo addictum, ærumnis, ac tetro odore confecit.

Marcellus pontif. Martyr.

HORA-

HORATII TURSELLINI, E SOCIETATE JESU, EPITOMÆ HISTORIARUM à Mundo condito

LIBER V.

Caput I.

FLAVIUS CONSTANTINUS MAGNUS. LICINIUS.

A Chriſto nato anno CCCIX.

I. Euſ. in vita Conſtant Eutr. Zon. l 3.

FLAVIUS CONSTANTINUS MAGNUS, XXX. Romanorum Imperator ſuperiores omnes *Conſtantinus Magnus, & Licinius Imp. anno Chriſti 309.*

Digitized by Google

omnes virtute pariter, & gloria 2.
v cit. is ceteris fratribus alia Socr.l.1. hiſt. eccl.
matre genitis, Conſtantii patris
Roma tyrannide Maxentii liberata. teſtamento prælatus, in Italiam Oroſ. Nice.
cum exercitu venit. Romam ph. l. 7.
Imperii caput à Maxentio 3.
Tyranno occupatam divinitus
liberavit. nam cæleſtis crucis 4.
oſtento erectus, & ejus effigiem
pro ſigno præferens, ad pontem
Milvium proſperè cum hoſte
Maxentii exitus. conflixit; Maxentióque in tranſitu è navi in Tiberim prolapſo,
Constantini triumphus. & gurgitibus hauſto, triumphans urbem tyrannide ereptam
init. Cujus triumphi monumen- 5.
tum apud amphitheatrum ar-
Triumphi monumenta. cus triumphalis exſtat. Ejus 6.
quoque ſtatua crucem manu
prætendens, in foro poſita victoria crucis beneficio patræ argumentum.
Conſtantini baptiſmus. Inde SS. Petri, & 7. Niceph. l. 7.
Pauli Apoſtolorum admonitu,
à Sylveſtro Pontifice baptizatus,
abſterſa lepra, Chriſtianam religionem non minus impensè fovit, quàm ſuperſtitionem Ethni-

co-

8. corum afflixit. Itaque dubium reliquit, plura ne templa, aráſque Deorum everterit, an Chriſto, ſanctíſque Martyribus excitarit.

9. LICINIUS interim à Galerio Maximiano Cæſar creatus, Orientis obtinebat imperium, homo ingenio aſper, & infeſtus litteris, quas propter ſummam inſcitiam, peſtem publicam nominabat.

Zon. l. 3.

Licinius Orientis Imp.

Licinius Imp. ob inſcitiam litteris infeſtus.

10. Igitur, etſi Conſtantio affinitate junctus (Conſtantiam quippe ejus ſororem duxerat) Chriſtianos hoſtilem in modum vexare cœpit.

Perſecutio Chriſtianorum Liciniana.

11. Sed Conſtantino affinitate potior religio fuit.

12. nam Licinio fruſtrà monito, ut ab impio conſilio deſiſteret, pium bellum intulit; debellato vitam cum imperio ademit.

Licinii mors.

13. Ita uſquequaque pax Eccleſiæ, & otium partum.

14. CONSTANTINUS porrò rerum potitus Gothos Thraciam populantes perdomuit, egregiáſque victorias, crucis, quam

Euſ. in vita Conſtant. Socr. l. 1.

Conſtantinus ſolus Imp.

quam in vexillo præferebat, beneficio de barbaris reportavit. Theod. l. 1. Sozo. l. 1
Pace parta, etiam ab Indis legatos cum muneribus accepit. 15.
Nec 16.
major illi Romanæ rei, quàm Zon. l. 3.
Chriſtianæ pacandæ cura fuit.
Diſcordes inter ſe Epiſcopos re- 17.
Concilium Nicænum conciliare ſtuduit, Nicæno Concilio amplius CCC. Epiſcoporum, cui ipſe interfuit, coacto.
Quo Concilio Arriana hæreſis, 18.
divinitatem Chriſto adimens, damnata eſt.
Præcipua inibi 19.
Conſtantini moderatio, ac pietas enituit.
Conſtantini Imp. modeſtia. Tanto quippe honore Epiſcopos coluit, ut po- 20.
ſtremus ſederet Auguſtus.
Cri- 21.
minoſos diſſidentium Epiſcoporum libellos in ignem conjecit, dictitans, *Ego verò Epiſcopum delinquentem ſi viderem, vel hac purpura operirem.* *Conſtantini dictum.*
Spiridioni E- 22.
Spiridion antiſtes Trimituntis. piſcopo Trimituntis in Cypro effoſſum ob Chriſti confeſſionem oculum exoſculatus eſt, beatos prædicans talia pro Chriſto perpeſſos.
Exin Pontificis 23.
Rom.

Rom. verecundia, ſedem Impe-
rii aliò transferendam ratus, Bi-
zantii in Thracia novam Ro- *Conſtantinopolis nova Roma.*
mam, tranſcripta magna Roma-
næ nobilitatis parte, condidit:
eámque Conſtantinopolim ſuo
24. nomine appellavit. Cæterùm *Conſtantini credulitas.*
credulitas, alieniſſimum à gravi-
tate Principis vitium, magnam
ejus nomini impoſuit labem.
25. namque ad deteriora credenda
Zon. l. 3. pronus Criſpum Cęſarem filium
ſuum, falſo Fauſtæ novercæ cri-
mine circumuentum ſupplicio
26. affecit. quanquam Auguſtæ li-
bidine ac fraude deinde perſpe-
cta, juſtas ex ea expetiit pœnas.
27. Veriſimile autem eſt, quod non-
nulli tradunt, Criſpi cædem *Criſpi mors.*
Conſtantini baptiſmo priorem
28. fuiſſe. Ad ultimum XXXI. im-
perii anno deceſſit, optimus u-
tique Princeps, niſi ejus gloriam
extrema tempora deformaſſent.
29. Hujus principatus & doctis,
30. & ſanctis viris inſignis fuit. Per *Arnobius. Lactantius Firm.*
ea tempora Arnobius, Lactan-
tius

Donatus Gram. Victorinus Rhetor.

tius Firmianus Criſpi Cæſaris magiſter, Donatus Grammaticus, & Victorinus Rhetor, præceptores Hieronymi viguere.

Euſebius Cæſar. Juvencus Poëta. S. Nicolaus. S. Paulus Eremita. S. Antonius Abbas.

Euſebius item Cæſarienſis, Juvencus Poëta, S. Nicolaus Mireæ Epiſcopus, *S.* Paulus Eremita, & S. Antonius Magnus, cujus precibus Conſtantinus ſe, ac liberos impenſè per litteras commendavit. 31.

CAPUT II.

CONSTANTINUS. CONSTANTIUS. CONSTANS.

A Chriſto nato anno CCCXL.

Conſtantinus, Conſtantius, & Conſtans Imp. anno Chriſti 340.

1\. Socr. l. 2. Theod. l. 2. Sozo. l. 3. & 4.

CONSTANTINUS, CONSTANTIUS, & CONSTANS Magno Conſtantino geniti, diviſum à patre acceperunt imperium. Sed latiùs imperandi cupido fratres in mutuam perniciem armavit. 2. Zon. l. 3. Am. Mar. Ruff. l. 2. Eutr. l. 10.

CON-

Digitized by Google

3. CONSTANTINUS natu maximus Conſtanti fratri im- *Conſtantini Imp. mors.*
4. pium bellum intulit. Igitur ad Aquilejam à fratris ducibus per inſidias necatur, nondum expleto triennio.

5. CONSTANS victor Transalpinis inde gentibus domitis, *Conſtantis Imp. mors.* Magnentii Comitis dolo exſtinguitur, cùm imperaſſet annos
6. XIII. Ita Rom. Imperium ad unum revolvitur.

7. CONSTANTIUS ergo, Magnentio debellato, ut ſolus ac ſe- *Conſtantius ſolus Imp.* curus imperaret, Gallum Cæſa-
8. rem patruelem interemit. Cujus parricidii furiis agitatus, eò dementiæ venit, ut fieret Arria-
9. nus. Itaque ab eo Athanaſius Alexandrinus Epiſcopus, *Conſtantius Imp. Arrianus.* idémque Arrii exagitatorin e- *Athanaſii Alex. Epiſcopi exilium.* xilium ejectus, vir utique virtute, fidéque longè clariſſimus, quo pœnè uno ea tempeſtate
10. res catholica ſtetit. Liberius *Liberii, Rom. Pont. exilium.* quoque Rom. Pontifex Arrianæ hæreſis oppugnator, & Atha-

Digitized by Google

Arriana hæreſis propagata. Athanaſii fautor, Urbe pulſus.
Arriana peſtis toto pœnè terra- 11.
rum Orbe propagata. Nec im-
punè. Quippe & à Perſis ma- 12.
gnas Conſtantius accepit clades,
& Julianus Cæſar Galli frater
Germanus ad Alemannos con-
primendos ab ipſo miſſus in Gal-
liam, re bene geſta, Auguſtus
ab exercitu eſt appellatus. Quæ 13.
fama Conſtantium adeò percu-
lit, ut verſis ad bellum civile ar-
mis, exſtingueretur in via, anno
quàm imperare occeperat XXIV.

Templum S. Mariæ ad Nives. Hoc imperante Liberius Pon- 14.
tifex B. Mariæ templum æſtivæ
nivis miraculo inclytum in colle
Macedonius Hæreſiarcha. Exquilino condidit. Macedo- 15.
nius Hæreſiarcha divinitatem
S. Hilarius Pictavorum antiſtes. Spiritui ſancto adimens exſtitit.
Hilarius Pictavorum Antiſtes 16.
Arrianis cum Athanaſio ſeſe
objecit.

CA-

CAPUT III.

JULIANUS.

A Chriſto nato anno CCCLXIV.

1. JULIANUS imperio potitus *Julianus*
Socr l. 3. Theod. l. 3. Chriſtianam religionem deſe- *Apoſtata*
ruit. ex quo Apoſtatæ ei cogno- *Imp. anno Chriſti 364.*
2. men fuit. Is deorum cultum reſti-
Sozo. l. 5. & 6. Zon. l. 3 tuens non crudeliùs, quàm cal-
lidiùs Chriſtianum nomen af-
3. flixit. Chriſtianorum animos il-
Ammian. l. 16. ad 25. lecebris magis, quàm cruciatibus
tentabat hoc pernicioſior hoſtis,
quò lenior. Si quos ob religio-
4. nem morte multabat, alias ſup-
5. plicii cauſas præferebat. Studia
bonarum artium, Ethnicis libris,
Chriſtianiſque magiſtris adem-
ptis, adimere conabatur Chri-
6. ſtianæ juventuti. Quæ res Gre- *Gregorius*
gorium Nazianzenum impulit *Nazianzenus.*
ad condenda carmina; ne tenera
ætas poëticæ facultatis expers
7. foret. Sed non diu occultum rei
Chriſtianæ vexatorem Deus tu-
lit,

lit, qui apertos tulerat. Altero 8.
anno cùm bellum Perſis intuliſſet, ducis fraude perductus in inſidias cecidit, non ſine magna
Juliani Imp. exitus. ſuorum ſtrage. Sunt qui ſagitta 9.
de cælo miſſa transfixum exclamaſſe ferant, VICISTI GALILÆE, ſic enim Chriſtum per
ludibrium appellabat. Ita ſimpius impiè occubuit. 10.

CAPUT IV.

JOVIANUS.

A Chriſto nato anno CCCLXVI.

Jovianus Imp. anno Chriſti 366. JOVIANUS ſeu JOVINIANUS ab exercitu creatus Auguſtus imperium ſuſcipere noluit prius, quàm duces militéſque omnes Chriſtianos ſe fore profeſſi ſunt. 1. Ammian. l. 25. & 26. Socr. l. 3. Theod. l. 4.
Pacem, cum Sapore Perſarum Rege turpibus quidem, ſed neceſſariis conditionibus fecit. 2. Sozo. l. 1 Zon l. 3. Ruff. l. 3
Magna Meſopotamiæ pars hoſti conceſſa: legioneſque 3.

néſque

néſque Rom. ſub jugum miſſæ.

4. Inde Conſtantinopolim petens, ſeu cruditate, ſeu recenti tectorio, graviſque prunarum vapore 5. exanimatur, menſe VII. Imperator adepto imperio clarior, quàm geſto. *Joviani Imp. obitus.*

CAPUT V.

VALENTINIANUS. VALENS.

A Chriſto nato anno CCCLXVII.

1. VALENTINIANUS ab Juliano ob religionem Tribunatu motus Joviano ſucceſſit, Deo probrum in decus vertente. *Valentinianus, & Valens Imp. anno Chriſti 367.*

Amm. l. 26. Ruff. l. 2. Socr. l. 4.

2. Is Valentem fratrem imperii ſocietatem adſcitum Orienti præpoſuit: Gratianum filium egregia indole puerum creavit Cæſarem. *Valentinianus, & Valens, fratres: Gratianus Valentiniani filius.*

Theod. l. 4. Sozo l 6 Zon. l. 3.

3. Princeps fuit non pace ſolùm, 4. ſed etiam bello clarus. Præcipua ejus laus amor juſtitiæ. 5. In magiſtratus injuriæ convictos gra- *Juſtitiæ amor.*

Paul. Dia. l. 12

graviter animadvertebat, pri-
mam Principi juſtitiæ curam eſſe
Procopius. Tyrannus *Firmus Tyrannus.*
oportere dictitans. Procopium 6.
Tyrannum oppreſſit: Saxones
Romanis finibus imminentes ar-
cuit. Firmum Africæ Tyran-
num debellavit. Cæterùm in 7.
Pannoniam ad Sarmatarum ar-
ma coërcenda profectus, ſubita
ſanguinis profuſione exanima-
tur. Annos imperavit XI. Prin- 8.
ceps vel factis egregiis, vel Gra- 9.
tiano filio memorandus.

Valens Orientis Imp. Valens Arrianus. Perſecutio Catholicorum Valentis Imp.

VALENS interim haud pari 10.
laude in Oriente imperavit. Hic Ammi. l. 27.
ab Eudoxio Arriano Epiſcopo ad 31.
baptizatus, Arrianáque conta- 11.
ctus peſte, catholicum nomen in Socr. l. 4.
Oriente vexavit fœdum in mo- Theod. l. 4.
Baſilius Magnus.
dum. Baſilio Magno infenſus Soz. l 6. Zon. l. 3.
monachos à piis meditationibus Ruff. l 2.
abductos militaribus addixit mi-
niſteriis. Itaque etſi ſeras, non 13.
leves tamen Numini pœnas de-
dit. Gothos ſedibus ſuis ab 14.
Hunnis pulſos exceperat, quos
baptiſmo expiatos, Arrianis E-
piſco-

piſcopis, & Sacerdotibus datis,
15. Arriana infecerat peſte. Hos i-
pſos expertus eſt cæleſtis iræ mi-
16. niſtros. Nam ſubinde Maximi
Præfecti, ſub quo merebant,
injuriis vexati arma capiunt, fu-
ſíſque imperatoriis copiis, Thra-
ciam ferro, flammàque popu-
17. lantur. Ibi Valens, ſera ſubeun-
te animum pœnitentia, Epiſco-
pos, cæteróſque Catholicos ab
18. exilio revocat. Inde cum barba-
19. ris acie decernit. Cæterùm, a-
miſſo exercitu, ſagitta ſaucius in
deſertam cùm refugiſſet caſam,
à barbaris deprehenſus, ſubjecto *Valens Imp.*
igni, cum tugurio vivus exuri- *vivus com-*
tur, inſigne memoris divinæ iræ *buritur.*
in impium Principem documen-
20. tum. Imperium tenuit annos *Themiſtius*
21. XIV. Qua tempeſtate Themi- *philoſophus.*
ſtius viguit Philoſophus Valenti *Auſonius*
charus, Auſonius Gallus Gra- *Gallus.*
tiani Cæſaris, & Paulini, qui *Eutropius.*
poſtea Nolanus Epiſcopus fuit, *Vegetius.*
magiſter. Itemque Eutropius, *Jamblicus.*
Vegetius, Jamblicus Procli do- *Libanius ſophiſt.* *S. Martinus Turonenſis Epiſc.*

Digitized by Google

ctor, Libanius ſophiſta, & Martinus Turonenſis Antiſtes, vir ſanctitate inſignis ex Hilarii diſciplina.

CAPUT VI.

GRATIANUS. VALENTINIANUS II.

Gratianus, & Valentinianus II. Imp. Gratianus, & Valentinianus filii ſuperioris Valentiniani.

GRATIANUS interea Va- 1.
lentiniano Patre mortuo, Socr l. 5
Occidentis adeptus imperium, Theod. l. 5.
conſortem adſcivit Valentinia- Sozo. l. 7
num fratrem. In bonis utique 2.
Principibus numerandus, parcus Ruff. l. 2.
cibi, ſomníque, libidinis victor, Ammi. l. 27.
domíque ac militiæ clarus. A- 3.
pud Argentarium Galliæ oppi- Zon. l. 3
dum Chriſto fretus XXX. Alemannorum millia delevit. Va- 4.
lenti patruo Arriano auxilium adversùs barbaros petenti negavit, paternæ videlicet pietatis æmulus, rectè cum Dei hoſte belli ſocietatem iniri. Poſt Va- 5.
len-

lentis cladem, rerum potitus majorem curarum ſubiit molem.

6. Itaque Theodoſium genere Hiſpanum eximium belli Ducem, per quem Thraciam, Hunnis, Alanis, Gothis domitis, pacaverat, cooptat Orientis Auguſtum, mira omnino opportunitate. *Theodoſius Orientis Auguſtus anno Chriſti 378.*

7. Haud ita multo pòſt Maximum Britanniæ & Galliæ Tyrannum bello petens Andragaſii Ducis dolo interficitur, anno *Maximus Tyrannus.*

8. poſt Valentis caſum VI. Cædis auctor haud dubius Maximus

9. fuit. Igitur Ambroſius Mediolanenſis Epiſcopus, depulſæ ex Italia Arrianæ peſtis titulo inclytus, ei ſacris interdixit. *Ambroſius Mediolanenſis Epiſc.*

10. Non facile alia ætas viris doctrina pariter ac ſanctitate claris

11. illuſtrior notatur. Præter Baſilium Magnum, Gregorium Nazianzenum, & Ambroſium, Gregorius Nyſſenus, Cæſarius Nazianzeni frater, Cyrillus Antiſtes Hieroſolymitanus, Dydimus cæcus oculatiſſimus, Ephremus *Gregorius Nyſſenus. Cæſarius Nazianzeni frater. Cyrillus Hieroſolymitanus epiſc. Dydimus. Ephremus. Damaſus Pontif.*

Hieronymus Auguſtinus. Oroſius. Sever. Sulpitius. Caſſianus.

mus Eremita, Damaſus Pontifex, Hieronymus, Auguſtinus, Oroſius, Severus Sulpitius Martini Turonenſis diſcipulus, Caſſianus, & alii enituere.

CAPUT VII.

THEODOSIUS. VALENTINIANUS IDEM II.

A Chriſto nato anno CCCLXXXII.

Theodoſius, Valentinianus idem II. Imp. anno Chriſt 382. Valentinianus II. in Occidentis imperium reſtitutus.

1\. Socr. l. 5 Theod. l. 5. Ruff. l. 2 Soz. l. 7. Zon l. 3. Pau. Dia. l. 12.

THEODOSIUS Imperator non virtute bellica, quàm pietate clarior Valentinianum II. Auguſtum Gratiani fratrem à Maximo Tyranno ejectum excepit, Maximòque divina magis, quàm humana ope debellato, reſtituit in Occidentis imperium.

2\. Inde de inſigni Theſſalonicenſium (magiſtratus quippe aliquot injurioſè tractatos ſaxis obrue-

bruerant) inſolentia commonefactus, adeò exarſit ira, ut cives pæne omnes in theatrum coactos contrucidaret immiſſis legionibus. *Theſſalonicenſium cædes à Theodoſio Imp.*
3. Sed mox Mediolani, ob cędem Theſſalonicę factam, ab Ambroſio Epiſcopo templi aditu prohibitus paruit, & publicam pœnam ab illo impoſitam ritè perſoluit, admirabilior pœnitentiæ commendatione poſt lapſum, quàm antea innocentiæ. *Theodoſius Imp. Ambroſio paret.*
4. Nec tamen ab Ambroſio in ſacram ædem admiſſus eſt prius, quàm lege cavit, ne capitales ſententiæ ante trigeſimum diem ratæ haberentur, nimirum ut iracundo Principi facultas foret eas revocandi, ſpatio iræ dato.
5. Quæ deinde lex Antiochiæ ſaluti fuit.
6. eam etenim urbem Theodoſius ob raptatam Placillæ Auguſtæ in civium ſeditione ſtatuam, cæſis ſeditioſis omnibus, everti quidem juſſerat; ſed mox intra trigeſimum diem placatus Macedonii ſancti Eremitæ *Placilla Theodoſii Imp. uxor.* *Macedonius Eremita.*

voce monentis, ne propter mulieris imaginem tot homines imagines Dei perderet, civibus pariter, & urbi pepercit.

Valentinianus II. Imp. ſtrangulatus.

Inter hæc VALENTINIANUS 7.
Auguſtus Arbogaſtis Comitis Socr. l. 5.
fraude ſtrangulatus eſt, atque ut voluntaria mors videretur, laqueo ſuſpenſus. Itaque Theo- 8.
doſius Eugenium, & Arbogaſtem Tyrannos, cælo ac tempeſtate favente, victor oppreſſit.

Eugenius, & Arbogaſtes Tyranni.

Arcadius, & Honorius Theodoſii Imp filii, creati Cæſares.

Inde Arcadium, & Honorium 9.
filios, Cæſares creavit, quos adhuc pueros Arſenio præceptori commendans, eos non ut Cæſares, ſed ut diſcipulos tractari; &, ſi quid deliquiſſent, etiam verberibus excipi juſſit. itaque cùm 10.
fortè ſcholam aliquando ingreſſus, præceptorem ſtantem, filios in ſellis conſidentes conſpexiſſet, rei indignitate motus, Arſenium ſedentem docere, Cæſares ſtantes audire voluit. tantum magiſtro auctoritatis tribuebat. Cæterùm 11.
Arſenius ſubinde aulæ prætulit

Arſenius Cæſarum magiſter.

ſoli-

Digitized by Google

12. ſolitudinem. Theodoſius porrò Arcadio, & Honorio, heredibus imperii relictis, moritur nulli Imperatorum ſecundus, ſi tam potens iræ fuiſſet, quàm pius, 13. ac felix fuit. Principatum tenuit annos XVII. hoc eſt, cum Gratiano, & Valentiniano annos IV. cum Valentiniano tantùm annos X. ſolus annos ferè tres.

Arcadius, & Honorius imperii heredes.

CAPUT VIII.

ARCADIUS. HONORIUS.

A Chriſto nato anno CCCXCV.

1. Socr. l. 6 Theod l. 5. Zon. l 3. Niceph. l. 13. ARCADIUS, & HONORIUS adhuc pueri ita à Theodoſio patre acceperunt imperium, ut Arcadius in Oriente, in Occidente Honorius imperaret. 2. Soz. l. 8. & 9. Paul. Dia. l. 13 Cæterùm utrumque pueritia opportunum tutorum perfidiæ fecit non ſine gravi diſcrimi-

Arcadius, & Honorius Imp. anno Chriſti 395.

Anno Chriſti 400. Gildo ex tutore Tyrannus.

ſcrimine imperii. Gildo Arcadii tutor Africam, regníque faſtigium occupare conatus eſt. 3.
Sed per Maſcelzerem Ducem, 4.
eundémque fratrem ſuum, parva manu oppreſſus debitas perfidiæ pœnas luit, Deo pro pupillo fratrem in fratrem armante.

Stilico per tutelam tyrannidem affectat.

Subinde Stilico tutor idem, 5.
ac ſocer Honorii per tutelæ ſpeciem, principatum affectare cœpit. etenim Rhadagaſium Go- 6.
thorum Regem cum cc. millibus, Feſulanis anguſtiis in Hetruria concluſum, ac fame domitum ſine ferro nuper cùm oppreſſiſſet; opibus ac factis ingens, turbarum omnium ſemina jecit in Occidente.

Rhadagaſius Gothorum Rex fame enectus.

Vandali, Suevi, Alani, Burgundiones evocati.

Itaque Van- 7.
dalos, unde ipſe erat, Suevos, Alanos, Burgundiones, omnémque barbariam excivit in Gallias, ea quidem mente, ut turbata re Romana, ex turbis Eucherio filio imperium quæreret. Ad 8.
hæc, Alaricum Gothorum Regem conceſſas ab Honorio in

Alaricus Gothorum Rex irritatus.

Gallia

Gallia ſedes petentem irritavit, ut aliquid hinc quoque turbarum oriretur.

9. Inter hæc Arcadius Joannem Chryſoſtomum Conſtantinopolitanum Antiſtitem, Eudociæ uxoris inſtinctu, cùm ejeciſſet in exilium; brevi ipſe cum Auguſta ceſſit è vita, anno principatus
10. ſui XIII. Moriens Theodoſio filio imperium per manus tradit. Paul. Dia l. 13
11. Sed cùm probè noſſet Honorium fratrem ſibi perinſenſum eſſe, timens ne quid inſidiarum poſt ſuum obitum Theodoſio puero (erat ſiquidem annorum octo) eſſet moliturus; Iſdergerdi Perſarum Regi, quo cum fædus pridem inierat, ejus tutelam permi-
12. ſit. ita felici magis, quàm prudenti conſilio, quem pupillo Imperatori hoſtem metuebat, tutorem fautorémque fecit.

Jo. Chryſoſtomi Patriarcha Conſtantinopolitani exilium.

Eudocia uxor Arcadii.

Theodoſius Arcadii filius, hæres imperii.

Theodoſius puer annorum octo.

Iſdergerdes Perſarum Rex, Theodoſii junioris tutor.

CAPUT IX.

HONORIUS: THEODOSIUS II.

A Chriſto nato anno CCCCVIII.

Honorius, & Theodoſius II. junior, Imp. anno Chriſti 408.

THEODOSIUS inde junior cum Honorio patruo imperitavit etiamnum puer. Sed puero imperium non tam Regis Perſarum, quàm Pulcheriæ ſororis memorabili tutela ſtetit. 1. Socr. l. 7 Soz. l. 9. 2. Zon. l 3. Euag. l. 1 Niceph. l. 14.

Pulcheria Theodoſii junioris ſoror.

3. Oroſ. l. 7 Paul. Dia. l. 14. Quippe Pulcheria virgo ſanctiſſima divinitùs edocta tenerum Imperatorem ad omnia imperatoria munera inſtituit, & tantiſper dum ille adoleſceret, Orientem cum laude rexit.

Stiliconis, & Eucherii filii exitus.

4. Hæc inter, Stiliconis Eucherio filio ambientis imperium, detecta fraus. & ipſe cum filio, juſſu Honorii interfectus. Nec tamen periculum omnino diſcuſſum. 5. Alaricus 6. vel recenti Stiliconis injuria, vel cæſi ab eodem Rhadagaſii Regis memoria commotus, Romam

Digitized by Google

mam ex improviſo adortus capit, diripítque. Valuere tamen apud barbarum, & Arrianum Regem humanitas, & religio.
7. pit, diripítque. Valuere tamen apud barbarum, & Arrianum Regem humanitas, & religio. *Roma ab Alarico Gothorum Rege capta, anno Chriſti 410.*
8. Civibus temperatum, in tecta ſævitum eſt, templis, & ſacris vaſis intactis.
9. Capta Urbs à Gothis anno poſt Chriſtum natum CCCCX. qui mox Romana veluti non contenti præda, Campaniam, Lucaniam, Brutios populati, Alaricum Regem ad Conſentiam amiſere. *Alaricus moritur ad Conſentiam.*

Paul. Diac. l. 13.

10. cui ſublectus Athaulphus Romam cùm remigraſſet, corradit, quod prior clades reliquum fecerat: Placidiam Honorii ſororem in Hiſpanias abducit, quæ hoſti nuptiis juncta efferatum barbari Regis ingenium adeò mitigavit, ut rem Romanam, quam delere moliebatur, fulcire niteretur, fautor ex hoſte factus. *Roma ab Athaulpho Gothorum Rege capta.* *Placidia Honorii Imp. ſoror uxor Athaulphi.*
11. Itaque de pace agitans cum Romanis, apud Barcinonem à ſuis interficitur.
12. Sigericus inde Rex creatus, cujus quia idem animus, *Sigericus Rex Gothorum.*

Vallia Rex Gothorum. idem etiam exitus fuit. Huic ſu- 13.
brogatus Vallia Rex & ſibi, &
Romanis felicior. Is pace cum 14.
Honorio facta, Placidiam ei ſororem reddidit, quæ Conſtantio clariſſimo Duci exinde nupſit.
Pax cum Gothis. Pax ita Gothis data, ut A- 15.
quitaniam omnem, & certas quaſdam provinciæ Narbonenſis urbes obtinerent. Hi, quòd 16.
in occaſum Solis vergerent, Vi- Paul. Diac.
ſigothi ipſorum lingua appellati.
Viſigothi. Oſtrogothi. Nam Oſtrogothi dicti, qui dein- 17.
de Italiam tenuere, quòd ſpectarent Solem orientem. Porrò 18.
Vandali, Suevi, Alaníque Gal- Iſid.
lias depopulati, Viſigothorum metu, tranſierunt in Hiſpaniam.
Hos ſubinde Vallias Rex bello 19.
perſecutus magnis affecit cladibus. Soli Burgundiones ex bar- 20.
Burgundiones Chriſtiani ſunt. baris, quos Stilico exciverat, Socr. l. 7
Chriſtianam religionem per id tempus amplexi, in Gallia ad Rhenum conſederunt, ac regioni Burgundiæ nomen fecerunt.
Burgundia.
Placidia interim viro orbata, & 21.
ab

ab Honorio fratre pulſa, cum Valentiniano filio Conſtantinopolim ad Theodoſium confugit. *Valentinianus III. filius Placidiæ.*

22. Nec ita multo pòſt Honorius, nulla relicta ſtirpe, Romæ deceſſit anno imperii ſui XXVIII. *Honorii Imp. obitus.* Paul. Diac.

23. ejus corpus porphyretico Mauſoleo illatum, quod in baſilicæ

24. S. Petri atrio viſitur. Imperavit cum Arcadio fratre annos XIII. cum Theodoſio Juniore,

25. fratris filio annos XV. Biennio antequam decederet, ſævitum in Perſide in Chriſtianum nomen ſive ab Iſdegerde Rege Perſarum, ſive ab ejus filio Bararane. *Perſecutio in Chriſtianos excitata in Perſide anno Chriſti 420.* Socr. l. 7 c. 18. Theodoret. lib. 5. c. 38.

26. Ejus principatus illuſtribus Poëtis floruit, Claudiano, Prudentio, Sedulio, & Paulino, qui deinde Nolanus Epiſcopus ſanctimonia inſignis extitit, & Poſidonio S. Auguſtini diſcipulo. *Claudianus. Prudentius. Sedulius. Paulinus. Poſidonius.*

CA-

CAPUT X.

THEODOSIUS II. VALENTINIANUS III.

A Chriſto nato anno CCCCXXIII.

Theodoſius II. dictus Junior, & Valentinianus III. Imp. anno Chriſti 423.

VALENTINIANUS III. THEODOSII II. conſobrinus, adhuc puer, Occidentis Auguſtus à Theodoſio cooptatus, principatum geſſit multiplici clade, ac demum occaſu imperii infamem. 1. Socr. l. 7 Niceph. l. 14. Euagr. l. 2. Zon. l. 3. Cedren.

Meroveus Rex Francorum. *Attila Hunnorum Rex.*

Meroveus quippe Rex Francorum, Rheno trajecto, Galliæ partem occupavit. 2. Paul. Diac. l. 14. & 15.

Attila Hunnorum Rex cum CCCC. armatorum millibus, invaſit Gallias. 3. Soz. l. 9.

Aëtius Patritius.

Cæterùm Aëtius Patricii titulo inſignis, ſingulari conſilio, ac virtute barbari Regis impetum repreſſit, avertìtque. 4.

Bonifacius Africæ tyrannus.

Subinde Bonifacius Dux bellicis laudibus clarus, à Caſtino Cæſaris Duce graviter læſus, & in ſuſpicionem 5.

nem defectionis apud Valentinianum adductus, ab eo defecit; Africáque occupata, adversùs Valentiniani claſſem externa auxilia parans, Vandalos, Alanóſque evocavit ex Hiſpania.

6. Barbari auxilio acciti exitio fuere.

7. Quippe Africam populationibus vexatam Arriana inſuper labe polluerunt.

8. Ita Africa Vandalorum ditionis facta.

9. Ea tempeſtate Auguſtinus Hippone à Vandalis obſeſſus exceſſit, è vita.

Africa à Vandalis occupata, & Arrii errore infecta.

S. Auguſtini obitus anno Chriſti 430.

Poſſid. c. 28. & 29.

10. Haud meliore eventu Britannia militibus, ac Ducibus à Valentiniano exhauſta, barbarorum auxilia excivit.

Sigeb. chron.

11. Angli gens Saxonum à Britannis adversùs Scotos, Pictóſque è Scythia oriundos acciti, fracta horum audacia, ipſi affluentibus ſubinde novis è Saxonia copiis, Britanniam ſubegerunt.

Britannia ab Anglis ſubacta.

12. Itaque Britannorum plerique injuriis Anglorum coacti, vexatique in eam Galliæ partem, quæ peninſulæ modo in Oceanum excurrit,

Britannia in Gallia. Anglia.

rit, commigrarunt, cui deinde
Britanniæ nomen inditum, exin 13.
Anglia fuit, quæ olim Britannia fuerat, niſi quòd inſulæ partem Scoti obtinuerunt, à quibus

Scotia.

Scotia eſt appellata. Cæterùm 14.
ſubinde & Africæ, & Britanniæ

Scoti, & Hyberni Chriſto ſe aggregant. Cælestinus Pontif. Palladius Epiſc. S. Patricius.

damna, Scotiæ, & Hyberniæ ad
Chriſti fidem acceſſio ſarſit. Ita- 15.
que à Cæleſtino Rom. Pontifice Palladius Epiſcopus ad Scotos, Patritius ad Hybernos deſtinati. Africa quoque ex fœ- 16.
dere inter Valentinianum, &
Genſericum diviſa. Sed tamen 17.

Genſericus Rex Arrianus.

Catholica religio ab Arriano
Rege Genſerico vexata eſt. Ea- 18.
dem tempeſtate cùm promiſſa *Greg. Turon.*
mortuorum anaſtaſis in dubium veniſſet: mira opportunitate
huic malo obviam itum eſt. Se- 19.

Septem dormientes.

ptem Martyres Epheſi in ſpelunca à Decio Imperatore olim obſtructa, ac tum fortè patefacta, reperti, qui continuato per cc. propè annos ſomno excitati, revocandorum ad vitam mortuo-

tuorum adfirmarunt ſidem.

20. Theodoſius porrò Bononienſi Academia inſtituta, XLIII. quàm imperare cœperat anno, ſine ulla ſtirpe moriens, vacuum herede Orientis imperium reliquit. *Bononienſis Academia. Theodoſii II. Imp. obitus.*

21. Imperavit cum Honorio patruo annos XV. cum Valentiniano conſobrino annos XXVIII.

22. Ejus ætas ingeniorum ſatis ferax Theodoretum, Socratem, Sozomenum hiſtoricos nobiles, Proclum, Proſperum Aquitanicum, Euodium, Maximum Taurinenſem Epiſcopum, & alios viros doctos effudit. *Theodoretus Socrates. Sozomenus. Proclus. Proſper Aquit. Euodius. Maximus Taurinenſis Epiſc.*

CA-

CAPUT XI.

VALENTINIANUS III. MARTIANUS.

A Chriſto nato anno CCCCLI.

Valentinianus item III. & Martianus Imp. anno Chriſti 451.

MARTIANUS inde ob inſignem probitatem, ac prudentiam ex gregario milite Auguſtus Orientis eſt creatus. 1. Euagr. l. 2. Niceph. l. 13. Zon. l. 3.
Huic haud major fuit imperii cura, quàm pacis. 2.
Quippe ſolitus erat dicere, *Imperatori abſtinendum bello; quamdiu honeſta pace frui liceret.* 3. Cedren. Paul. Dia. l. 15

Martiani dictum.

Cæterùm dum Oriens longa pace floret, Occidentis imperium, Valentiniani Principis inertia, variis concuſſum cladibus ruit. 4.
Attila Hunnorum Rex recèns ab excidio Aquilejæ, Patavium, Veronam, Vicentiam, Brixiam, magnàmque Galliæ Ciſalpinæ partem vaſtavit impunè. 5.

Magna Galliæ Ciſalpinæ pars vaſtata ab Attila.

Qua tempeſtate Venetæ 6.

tæ regionis incolæ in paludes
ſinus Adriatici confugientes no-
biliſſimæ Venetiarum urbis i- *Veneta urbis origo.*
gnobilia fundamenta jecere.
7. Porrò Attila victoriis ferox,
jam infeſto exercitu Romam pe-
tebat imperii caput; cùm Leo *Leo Magnus Pontifex.*
Pontifex cognomento Magnus
barbaro Regi ad Mincium am-
nem occurrit: divinaque elo-
quentia perſuadet, ut converſis
8. repentè ſignis abiret. Cæte-
rùm haud multo pòſt invadere
denuo Italiam moliens, in nu-
ptiali convivio cùm ſe vino one-
raſſet, ingentem vim ſanguinis *Attila exitus.*
9. profudit. ita homo cruoris hu-
mani ſitientiſſimus ſuo cruore
10. ſuffocatus exſtinguitur. Subin-
de Valentinianus Aëtii fortu-
nam ſuſpectam habens, virum
egregium, quo Galliæ, & Oc-
cidentis ſalus nitebatur, interfi- *Aëtii cædes.*
ciendum curavit. nec impunè.
11. Aëtii miles ſive ira ſtimulante,
ſeu Maximi tyranni promiſſis
oneratus, ipſum obtruncat Au-
gu-

guſtum anno ejus principatus XXX. & cum Imperatore imperium concidit Occidentis.

Valentiniani III. Imp. cædes.

Barbari namque omni metu liberi, ac ſoluti, paſſim volitare, imperiúmque Romanum diſcerpere cœperunt. 12.

Occidentis imperium diſcerptum à barbaris.

Franci Meroveo Rege, Pariſios, eámque Galliæ partem, quæ deinde Francia dicta eſt, occuparunt. 13.

Viſigothi Euricii Regis ductu, Hiſpaniam ſubegerunt. 14.

Maximus Tyrannus, Roma armis occupata, Eudociam Valentiniani Imperatoris conjugem connubio ſibi junxit invitam. 15.

Maximus Tyrannus Romam capit.

Illa igitur amens ira, & ulciſcendæ injuriæ avida Genſericum Vandalorum Regem accerſit ex Africa, tyrannum oppreſſura patriæ ruina. 16.

Sed unde mali remedium petebatur, majus extitit malum. 17.

Rex barbarus, Maximo interfecto, Romam capit, hoſtilem in modum direpturus, niſi Leo Pontifex victoris leniſſet iram. 18.

Maximi Tyranni cædes.

Roma capta à Genſerico Vandalorum Rege.

Cæ-

Digitized by Google

19. Cæterùm ille Romanis ſpoliis onuſtus ipſam Eudociam Auguſtam, Theodoſii filiam, unà cum liberis Carthaginem abducit. *Eudocia uxor Valentiniani, ac filia Theodoſii, captiva.*

20. Vandali Neapolim, Nolam, Campaniàmque omnem populati aſportarunt in Africam ingentem numerum captivorum.

21. Qua tempeſtate Paulini Nolani Epiſcopi memorabilis erga captivos charitas extitit. *Paulini Nolani Epiſcopi charitas.*

22. At Martianus Auguſtus VII. imperii ſui anno, ſuorum fraude periit cum ingenti fama probitatis. *Martiani Imp. interitus.*

CAPUT XII.

LEO I.

A Chriſto nato anno CCCCLVII.

1. Euagr. l. 2. LEO I. Græcus Martiano ſuccedit in orientali Imperio: *Leo I. Imp. anno Chriſti 457.*
2. Imperator infelix eſt habitus.
3. ejus quippe principatum

tum multi, & atroces caſus Zon.l 3.
infamem fecerunt. Regia urbs 4.
fortuito incendio deformata. Niceph l.13.
Claſſis amplius MC. navium, 5.
quæ adversùs Genſericum A- Paul. Dia.l.16
fricæ tyrannum deſtinata erat,
inertia Baſiliſci Ducis amiſſa.
Super hæc Occidentis imperium 6.
Avitus. extinctum eſt. Namque A- 7.
Majoranus. vitus, Majoranus, Severus,
Severus. *Anthemius.* Anthemius, Olybrius, Gly-
Olybrius. *Glycerius.* cerius, Julius Nepos in Occi-
Julius nepos. dente partim Tyranni, partim
Imperatores extitere. Quo- 8.
rum pleroſque Ricimer patri-
cius, genere Gothus ad impe-
rium elatos necavit. Idem An- 9.
Roma à Ricimero Gotho capta. themio Cæſari ſocero ſuo in-
fenſus urbem obſeſſam vi ce-
pit, captam magna diruit ex
parte: ut urbs illa omnium
gentium domitrix quater uno
ſeculo conculcaretur à barba-
ris, ſemel à Vandalis, ter à
Gothis. Alii deinceps ſub 10.
Occaſum Imperii Romani, ſeu
Oreſtes. Tyranni, ſeu Imperatores, Ore-
ſtes,

11. ſtes, & Auguſtulus exorti. Cæ- *Auguſtulus.*
terùm Odoacer Herulorum *Odoacer Rex Herulorum potitur Italia.*
Rex è Pannonia profectus in I-
taliam, Oreſte acie victo, e-
tiam Auguſtulum metu exter-
12. ritum imperio exuit. ita Ro-
manum Imperium ab Auguſto *Imperium Romanum exſtinctum.*
ortum, cum Auguſtulo ex-
tinctum eſt, cùm ſtetiſſet an-
13. nos circiter D. Exinde Leo
Orientis Imperator, XVI.
quàm imperare cœperat, an-
no moriens, præterito Zeno-
ne genero, quòd nec animum
regium haberet, nec ſpeciem
imperio dignam, Leoni nepo-
14. ti ex filia imperium legat. Is
tamen, Zenone patre in ſocie-
tatem principatus aſſumpto,
X. Imperii menſe ceſſit è vita.

HORA-

ed by Google

HORATII

TURSELLINI,

EPITOMÆ

HISTORIARUM

à Mundo condito

LIBER VI.

CAPUT I.

ZENO.

A Chriſto nato anno CCCCLXXV.

Zeno Orientis Imp. anno Christi 475.

I. *Niceph. l. 16. Proco. de bel. G. l. 1. Euag l 3 Zon. l 3.*

ZENO Orientis Imperator, genere Iſaurus, truculentus idem, & effeminatus fuit, inſigníque vel corporis, vel, animi deformitate.

Odoacris exitus.

2\. Is Odoacrem Italia

Paul. Dia. l. 16 Annon. l. 1.

taliæ tyrannum Theodorici O-
ſtrogothorum Regis ope, atque
opera ad Ravennam oppreſſit.
3. Theodorico præmium victoriæ
4. Italia fuit. Ita Roma omnium
gentium olim Domina jugum
accepit Gothorum anno à Vir-
5. ginis partu CCCCLXXXV. Cæ-
terùm per idem tempus Michaël
Archangelus templum in monte
Gargano divina excavatum ma-
nu, illuſtri miraculo ſibi adſci-
vit, inde velut ex arce præſidium
6. oppreſſæ laturus Italiæ. Et Ze-
no tantorum auctor malorum
7. brevi pœnas exſoluit. Nam cùm
ſive inteſtino dolore, ſive nimio
vino exanimatus corruiſſet; ab
ipſa conjuge ut maturè exſtin-
gueretur, ſepulcro illatus eſt
vivus, anno, poſtquam impe-
8. rare cœperat, XVII. Nec lætior
Honorici, Vandalorum Regis
9. exitus fuit. Is quippe Genſerico
patre immanior, dum Arrianæ
ſectæ impenſiùs faveret in Afri-
ca, miſerandum in modum rem

Roma à Theodorico Gothorum Rege ſubacta anno poſt Chriſtum natum 485.

Michaël Archangelus in monte Gargano

Zeno Imp. ſepultus eſt vivus.

Catholicorum perſecutio Honorici Vandalorum Regis, in Africa.

catholicam afflixit. Epiſcopis 10.
amplius cccc. mutilatis, quorum aliqui vel capti linguis divina myſteria eloquebantur, & in exilium ex Africa ejectis, ipſe ultore Deo periit à vermibus miſerabili morte conſumptus. At 11.

Honorici mors.

Clodoveus Rex Franciæ.

Greg. Tur. l. 2. Annon. l. 1.

Clodoveus Rex Francorum à Clotilde uxore Chriſtiana ad Chriſti cultum illectus, in bello adversùs Alemannos divinam expertus eſt opem. Igitur voti 12.

Remigius Rhemenſis Epiſcopus.

Franci baptizantur unà cum Clodoveo Rege anno poſt Chriſtum natum circ. D.

reus à Remigio Rhemenſi Epiſcopo baptizatur. Ludovico inde nomen fuit. Et Francorum 13. 14.
gens pii Regis exemplum ſecuta, Chriſtianæ religioni ſe aggregavit anno poſt Chriſtum natum circiter D. Itaque Ludovicus 15.

Annon. l. 1. Sigeb. chron.

Rex, Deo favente, Burgundia, Aquitania, aliiſque regionibus ſubactis, Francici regni fines longè, latéque propagavit, ac regiam ſedem Pariſiis ſtatuit.

S. Genoveſa virgo. S Brigitta vidua.

Eodem regnante Genoveſa virgo in Francia, Brigitta vidua in Scotia ſanctitatis laude floruerunt. 16.

17. runt. Theodoricus porrò ad firmandas opes, ſtabiliendúmque ſibi novum Italiæ regnum, affinitate cum Ludovico Franciæ Rege juncta (ejus quippe filiam in matrimonium duxerat) Siciliam, aliáſque adiacentes Italiæ inſulas, & Dalmatiam
18. ſuæ ditionis fecit. Ac primò
Procop. Rex barbarus & Arrianus vix cuiquam Romanorum Cæſarum moderatione, prudentia,
19. liberalitate, juſtitia ceſſit. itaque ſumma populorum benevolentia, ac fide pacatam rexit Italiam.

Theodoricus Clodovei, ſeu Ludovici gener.

CAPUT II.

ANASTASIUS DICORUS.

A Chriſto nato anno CCCCXCII.

1. Niceph. l. 16. Euagr. l. 3. ANASTASIUS DICORUS interim Orientis imperium tenuit ancipiti fama. Primò po-

Anaſtaſius Dicorus Imp. anno Chriſti 491.

Digitized by Google

pulos tributis oppreſſos levando, venales antea magiſtratus gratis mandando, optimos Principes ęquavit. Zon. l. 3. Cedre. Paul. Diac. l. 16.

Proclus Mathematicus.

Proclum mathematicis inſignem in honore habuit; 3. qui Archimedis ęmulator inclytus, ęreis ſpeculis claſſem Vitaliani Thracis Bizantium obſidentis incendit. Porrò Ana- 4.
ſtaſius Eutychiana infectus peſte Theodoricum ipſum barbarum Regem ſcelere & immanitate vicit.

Anaſtaſii Imp. crudelitas.

Quippe Catholicis infeſtus 5.
Conſtantinopolitanum Antiſtitem exegit. Hormiſdæ Rom. 6.
Pontificis legatos, ex quorum numero Euodius fuit Ticinenſis Epiſcopus ſanctimoniæ laude præclarus, in conſpectum ſuum venire vętuit, quin etiam labefactæ, impoſitis navi, ut naufragio interirent, omni Græcia interdixit. tantum vel Chriſtianæ religionis, vel Rom. Pontificis odium animo imbiberat.

Euodius Ticinenſis Epiſcopus.

Anaſtaſius Imp. fulmine ictus.

Ergo 7.
haud ita multo pòſt fulmine ictus interiit, inter pauca cæleſtis

iræ

8. iræ exempla memorandus. Im-
Zon. peritavit annos XXVIII. Fama
9. eſt, ei ſub mortem horribilis viri ſpeciem in ſomnis oblatam libꝛum tenentis manu, & ſimul increpantis, *En ob tuam improbitarem XIV. tibi vitæ annos deleo*; ut appareret improborum vitam, Dei nutu, ſæpe fieri breviorem. *Vita ob improbitatem diminuitur.*

CAPUT III.

JUSTINUS.

A Chriſto nato anno DXVIII.

1. Evag. l. 4 Niceph. l. 17. Zon. l. 3. Annon. l. 2. JUSTINUS exinde è ſubulco Auguſtus (ut in omni hominum genere virtus eſſet honorata) Orientem gubernavit, vir pietate clarus, & acerrimus religionis catholicæ propugnator. *Juſtinus Imp. è ſubulco, anno Chriſti 518.*
2. Paul. Dia. l. 16 Blon. l. 3 d. 1. Quippe Arrianis, aliíſque hæreticis templa, ac publicos ademit cœtus. quanquam ea Joannis Rom. Pontificis rogatu dein-
3.

Digitized by Google

Joannes Pontifex. Symmachus. Boëtius.

de reſtituit. Joannes namque 4.
Pontifex cum Symmacho, Boëtio, aliiſque Romanis ſenatoribus Theodorici Regis miſſu Conſtantinopolim ad eum venit, à quo honorificè exceptus eſt, expoſitíſque mandatis, ac minis barbari Regis, niſi Arrianis jus priſtinum redderetur, Juſtinum exoravit, ne efferatum Regem in Romanæ urbis exitium irritaret. Ita vetus licen- 5.
tia Arrianis reddita. Juſtinus 6.
verò primus Græcorum Imperatorum à Rom. Pontifice imperatoriis inſignibus decoratur.
At Theodoricus domeſticorum 7.
inſtigantium vocibus plenus, & jam ad deteriora credenda pronus, legatorum gratiam apud Græcum Imperatorem primò ſuſpectam habere, deinde ſævire

Obitus Symmachi, Boëtii, & Joannis Rom. Pontificis.

vehementer cœpit. Itaque Sym- 8.
machum, & Boëtium conſulares viros, ac ſapientiæ fama illuſtres, ut alios obſcuriores taceam, primùm exilio, inde morte mulcta-

9. tavit. Joannem Pontificem per-
petuo carcere maceratum exſtin-
10. xit. Verùm nec ſera, nec ob-
ſcura cæleſtis ira Numinis fuit.
11. Cœnanti impio Regi, fortè ca-
Proco- put piſcis ingentis appoſitum e-
bel.
12. rat. id Symmachi ab ſe nuper
Goth. occiſi caput viſum eſt, torvis o-
l. 1. culis, exſertíſque dentibus exi-
13. tium minitantis. Et horrenda *Theodorici Regis mors.*
hæc ſpecies tantum illi terroris
incuſſit, ut inſolito jactatus hor-
rore moreretur, ſuam in repræ-
ſentandis ſuppliciis præcipitem
14. crudelitatem incuſans. Theo-
Proco. dorico Amalaſiuntha uxor, fe- *Amalaſiuntha Regina Gothorum.*
l. 1. mina inſigniter litteris exculta
cum Athalarico filio ſucceſſit.
15. Sed brevi filius luxu, mater *Athalaricus filius Theodorici.*
Theodoti novi conjugis fraude
16. interiit. At Ildericus ex captiva *Ildericus Rex Vandalorum Catholicos fovet.*
Valentiniani Auguſti filia geni-
tus Vandalorum regnum à
Thraſimundo patre legatum
maternis conſiliis rexit, Epi-
ſcopíſque ab exilio revocatis,
catholicam religionem impensè

Digitized by Google

Materna inſtitutio. S. Fulgentius. fovit in Africa; tantum etiam 17.
inter barbaros materna diſciplina valuit ad pietatem.

Per eadem tempora Fulgentius Rupenſis, & Germanus Pariſienſis, Epiſcopi ſanctimonia inclyti, Caſſiodorus, & Arator poëta viguerunt. 18.

Caſſiodorus. Arator poëta.

CAPUT IV.

JUSTINIANUS.

A Chriſto nato anno DXXVII.

1.

Juſtinianus Imp. anno Chriſti 527. Beliſarii Ducis in bello virtus.

JUSTINIANUS Juſtini gener, hereſque in Oriente imperavit ingenti vel felicitatis, vel ſapientiæ fama. Auxit Augusti gloriam Beliſarius Dux bello clariſſimus, ſuperûm dono rei Romanæ datus. Is quippe Perſis domitis, amiſſa recuperavit. Gelimere Vandalorum Rege capto, Africam recepit. Inde victoriis nitens, in Italiam ducit exercitum. Recepta Sicilia

Euagr. l. 4. Niceph. l. 17. 2. Proco. l. 1. Annon. l. 1. 3. Zon. l. 3. 4. Paul. l. 17. 18. 5. 6.

Gelimer Vandalorum Rex captus. Africa recepta.

Digitized by Google

lia de Gothis, Neapolim ingenti *Sicilia recuperata*
aquæ ductu aditum præbente, *Neapolis per aquæ ductum capta.*
7. capit, diripitque. Protinus Ro-
ma, civibus dedentibus, poti-
tur. exin Urbem mœnibus cir- *Roma Beliſario ſe dedit.*
cumdatam, Vitige Gothorum
Rege oppugnante, defendit.
8. Subinde Vitigem Mediolani e- *Vitiges Rex Gothorum.*
verſorem bello perſecutus, ac-
ciſis Gothorum viribus, univer-
ſam Italiam in Juſtiniani ditio-
9. nem redegit. Nec major ejus *Italia in Juſtiniani ditionem redacta per Beliſarium.*
virtus bello Italico, quàm fides
10. exſtitit. Urgentibus Gothis,
ut ipſorum, & Italiæ regnum
acciperet, obfirmato reſtitit a-
nimo. adeò illi fides regno po- *Beliſarii fides*
11. tior fuit. Itaque Vitigem Ra- *Vitiges Rex captus.*
vennæ captum, Conſtantino-
12. polim abduxit. ubi majus etiam
dedit fidei, moderationíſque
13. documentum. Quippe falſis *Beliſarii moderatio, ac fides.*
Annon. l. 1. æmulorum criminibus affectati
imperii ſuſpectus Auguſto, ſi-
mul honore, atque opibus exſu-
14. tus eſt. Et paulo pòſt Auguſtus
Beliſarii præſidio nudatus, con-

juratione procerum in otdinem
cogitur. ad Florianum ſenato- 15.
rem inſignia imperii deferuntur.
Hîc Beliſarius ſtipatus fortiſſi- 16.
morum juvenum globo in fo-
rum venit, & novo Cæſare per
ſpeciem ſalutationis occiſo, cæ-
ſíſque conjuratis, tyranni caput
cum inſignibus ad Juſtinianum
protinus defert, atque in priſti-
num faſtigium reſtituit eum, à
quo ipſe detractus fuerat per
ſummam injuriam de ſuo. Ita & 17.
factis crimen diluit, & Augu-
ſtum ſpectata fide ſibi devinxit,
ut nemo apud illum honore, aut
gratia prior foret. *Felix, ſi plus* 18.
apud illum Dei, quàm Principis Zon.l.3.
gratia valuiſſet. Nam Romam 19.
inde reverſus, cùm Theodoræ
Sylverius Pontif. Auguſtæ juſſu, Sylverium Pon-
tificem vi captum in Pontiam in-
ſulam relegaſſet, ipſe haud ita
multo pòſt ruit. Byzantii Juſti- 20.
niano ſuſpectus inſidiarum, ho-
Felix exitus Beliſarii. noris faſtigio dejicitur, & in cu-
ſtodia habitus mœrore, atque
æru-

Digitized by Google

ærumnis conſumitur, glorioſæ vitæ exitum ſortitus inglorium.

21. Inter hæc Totila Gothorum Rex, vir regiis virtutibus clarus, Florentia potitus, Campaniam petens, Caſſinum divertit. *Totila Gothorum Rex.*

Procop. l. 1.

22. Ibi Benedicti Abbatis vaticinatione erectus, mitigatúſque Neapolim fame domitam in fidem accepit. *S. Benedictus Abbas.* *Neapolis à Totila capta.*

23. Cæterùm & civium ſaluti, & mulierum pudori gravi edicto, exemplóque conſuluit. *Totila humanitas, ac juſtitia.*

24. Armigerum ſuum carum in paucis, qui ingenuæ puellæ vim attuliſſet, Ducibus nequicquam reclamantibus, ſupplicio affecit, negans regna ſtare poſſe, ſi diſciplina labaret.

25. Veritus ne civibus fame enectis copia ex inopia, ut fit, exitio foret, vetuit quemquam urbem egredi, & cibariorum quod ſatis eſſet, importare, donec modico cibo deliniretur fames.

26. Romam inde vi capit, & urbem quidem incendit, ſed civibus pepercit, monitorum Benedi-

cti memor. tota ſiquidem urbe 27.
præcones pronunciare juſſit, ut
cives à victorum ita templorum
ſeſe religione defenderent. Ita 28.

Roma quartùm à Gothis capta.

Roma quartùm à Gothis capta,
direptaque. Sed breve, ac peſti- 29.
ferum Totila inde gaudium ab-

Totila à Narſete victus, cæſuſque.

ſtulit. Namque haud multo 30.
pòſt à Narſete eunucho, Juſti-
niani duce, acie victus unà cum

Regnum Gothorum in Italia deletum.

exercitu cæditur. Cum Totila 31.
regnum, ac nomen Gothorum
in Italia deletum, anno quàm

Italia imperio Orientis adjuncta.

ortum erat, circiter LXX. Ita-
lia imperio Orientis adjuncta:

Confirmandi Pontificis jus Imperatori delatum.

& Romani Pontificis confirman-
di jus Imperatori à Vigilio Pon-
tifice ultro delatum, fidem Ro-
manæ ſedis adſtrinxit. Juſtinia- 32.
nus porrò, animo ad conſtituen-

Jus civile in pauca volumina redactum.

dum Jus civile verſo, ex immen-
ſo librorum aliorum ſuper alios
cumulo rem ad pauca redegit
volumina, quibus fontes con-
tinentur omnis publici, priva-

Leges Juſtiniani Imp.

tique juris. Acres quoque leges 33.
in impudicos tulit. Puerorum 34.
ama-

amatoribus in flagitio deprehenſis virilitatem exſecabat, dictitans & ſacrilegis præcidi manus.
35. Tandem ſapientiæ famam religionis inconſtantia deformavit.
36. Namque in Eutychianam lapſus hæreſim, Agapetum Rom. Pontificem, qui ad eum venerat de pace Italiæ acturus, ſumma vi in ſuum errorem pertrahere eſt
37. conatus. at ille ad minas interritus, *Enim vero*, inquit, *credebam me ad Juſtinianum, non ad*
38. *Diocletianum veniſſe.* Libera vox adeò obſtinatum emolliit pectus, ut reſipiſcens pravam
39. reſpueret opinionem. Cæterùm vir uxorius Sylverium, & Vigilium Rom. Pontifices à Theodora Auguſta multari exſilio eſt
40. paſſus. Ergo ad ultimum ſapiens ille Imperator redactus eſt
41. ad inſaniam. ita magnificentiſſimo S. Sophiæ (Dei Patris ſapientia deſignabatur) templo Byzantii condito, ipſe è vita deceſſit inſanus, documentum

Juſtinianus Imp. in Eutychianam lapſus hæreſim. Agapetus Pont.

Vigilius Pont.

Templum S. Sophiæ. Juſtinianus Imp. mente captus moritur.

quám

quàm parum humanæ fidendum ſit ſapientiæ. Principatum 42.
obtinuit annos XL. uno minus, felicior futurus, ſi breviore uſus eſſet imperio.

Fortunatus poëta. Procopius hiſtoricus. Priſcianus gram.

Juſtiniano imperante Fortunatus Poëta, Procopius Hiſtoricus, Priſcianus Grammaticus 43.
clari fuere. *Duo monachi ex India Byzantium profecti bombycum ova Seribus attulerunt, ſericique conficiendi rationem Græcos docuerunt, præclarum inventum, niſi materia luxus monachos haberet auctores.* 43.

Serici artificium allatum in Græciam.

CAPUT V.

JUSTINUS JUNIOR.

A Chriſto nato anno DLXVI.

Juſtinus II. Imp. anno Chriſti 566.

JUSTINUS JUNIOR à Ju- 1.
ſtiniano avunculo adeò degeneravit, ut non minus ipſe ſua ſtultitia afflixerit Romanum Imperium, quàm ille ſapientia erexe-

Euagr. l. 5. Niceph. l. 17. Annon. l. 1. Zon. l. 3.

Paul. Diac. l. 18. erexerat. Narſetis quippe gloriæ invidens, inclytum belli, pacíſque artibus virum Italiæ adminiſtratione amovit, Longino Patritio in ejus locum ſuffecto, qui primus Italiæ Exarchus eſt appellatus. *Longinus Patritius primus Exarchus Italiæ.*

3. Narſes igitur ſimul atroci Imperatoris injuria; ſimul Sophiæ Auguſtæ eunuchum ad penſum revocantis contumelia accenſus, iram in *Narſes Eunuchus. Sophia Auguſta.*

4. rabiem vertit. Et minatus Auguſtæ dicitur, telam ſe ejuſmodi texturum, quam nec ipſa, nec

5. vir ejus retexeret. Nec leviora

6. facta dictis fuere. Longobardos gentem è Scandia oriundam, quorum forti, fideliqué opera uſus erat in Gothis Italia pellendis, è Pannonia revocat in Ita- *Longobardi à Narſete revocati in Italiam.*

7. liam. Cæterùm ipſe tempeſtatis concitor haud multo pòſt rabie, ac mœrore confectus, interiit præclaro liberatæ Italiæ titulo æterna macula deformato. *Narſetis interitus.*

8. Hæc inter, Longobardi relicta Hunnis ſociis Pannonia, Alboi-

Alboinus Rex Longobardorum Gallia Ciſalpina potitur anno poſt Chriſtum natum circ. 570.
Longobardia, ſeu Lombardia unde dicta.
Leovigildus Rex.

Alboinum Regem ſecuti Gal-
liam Ciſalpinam primo belli im-
petu occuparunt anno à partu
Virginis circiter DLXX. Ab his 9.
regio Longobardia primùm, in-
de corrupto vocabulo Lombar-
dia appellata. Eodem ferme 10.
tempore Cantabria à Viſigothis
Leovigildi Regis ductu ſubacta;
Sueviſque debellatis, Gothicum
regnum longè, ac latè in Hi-

Toletum Viſigothorum regia.

ſpaniis propagatum; ac Toleti
ſedes regia conſtituta. At Rex 11.
Alboinus Venetia regione, Um-
bria, Hetruriaque ferme uni-
verſa in ſuam ditionem redacta,

Ducatus tres ab Alboino inſtituti.
Agilulphus Rex Ticinum Longobardorum regia.

Ducibúſque impoſitis, ducatus
tres inſtituit, Forojulienſem,
Spoletanum, Tuſcúmque. qui- 12.
bus deinde Beneventanus adje-
ctus à Rege Agilulpho. Subin- 13.
de Ticino potitus Alboinus, ibi
ſedem ſtatuit regni. quæ urbs
deinde dicta eſt Papia. Cæte- 14.

Alboinus Rex in convivio ab uxore occiditur.

rùm breve malè parti regni gau-
dium fuit. Nondum vertente 15.
anno, in convivio factus hila-
rior,

rior, cùm Roſimundæ conjugi poculum ex patris ejus calua Rex barbarus porrexiſſet, ju-
16. ſtam illi concitavit iram. Itaque vino, ſomnóque gravis ab
17. ea obtruncatur. Ejus loco Clepho Imolæ conditor, inde xxx. ſimul Duces cooptati, qui to-
18. tam pænè Italiam ſubegere. Per idem tempus Juſtinus Auguſtus deceſſit anno imperii ſui XVI.

Imola urbs condita. Duces XXX. Longobardorum.

CAPUT VI.

TIBERIUS II.

A Chriſto nato anno DLXXXII.

1. Euag l 5 Niceph. l. 18. Zon. l 3. TIBERIUS II. Juſtini gener, atque heres imperium deinceps tenuit munificentia juxtà, ac felicitate inclytum.
2. Annon. l. 1. Quippe theſauros ab Juſtina Auguſta conditos nactus erogavit in pauperes.
3. Paul. Diac. l. 18. Inde marmoream tabulam cruce inſignem è pavimento, ubi inambulabat, reli-

Tiberius II. Imp. anno Chriſti 582.

Tiberii Imp. benignitas. Crucis religio.

religionis cauſa tolli cùm juſſiſſet, ingentem inibi auri vim defoſſam reperit. Quo ad beni- 4.
gnitatem haud malignè uſus, Narſetis eunuchi gazam ab ſene quodam monſtratam indeptus
eſt. Deum cum Auguſto lar- 5.
gitate certare diceres. Nec pace 6.
fuit, quàm bello felicior. Ar- 7.
menios, Perſáſque multis, magníſque cladibus per Duces domuit ſuos, ingenti præda ex ho-
ſtibus capta. Cæterùm hoſtibus 8.
quoque benignitatem ſuam impertiendam ratus, captivos ſplendidè ornatos domum remi-
Roma ab Authari Longobardorum Rege obſeſſa.
ſit gratis. Roma quoque ab 9.
Authari Longobardorum Rege obſeſſa, ſubmiſſo à Tiberio Imperatore magni frumenti numero, depulſa fame, obſidionem
S. Gregorius Diaconus Cardinalis. Pelagius II. Pont.
eluſit barbarorum. Exin S. Gre- 10.
gorius Diaconus Cardinalis Byzantium Pelagii II. Pontificis miſſu ad Tiberium venit, conſecrationem novi Pontificis in ur-
be obſeſſa, purgaturus. qua in 11.
lega-

legatione & commentarios in Jobum agreſſus eſt, & Eutychium Conſtantinopolitanum Epiſcopum de corporum anaſtaſi malè ſentientem coram Imperatore convicit, adeò ut paulo pòſt moriens ſuum damnaret errorem. Tiberius porrò IV. principatus anno moriens Mauritio genero imperium per manus tradit.

Commentarii in Jobum.

Eutychius Patriarcha Conſtantinop.

12. *Mauritius Tiberii gener.*

CAPUT VII.

MAURITIUS.

A Chriſto nato anno DLXXXVI.

1. MAURITIUS primus ex Græcorum genere ad imperii faſtigium evectus, per Philippicum Ducem ingentes Perſis intulit clades. Quibus debellatis, Coſdroam profugum, ac
2. ſupplicem in paternum regnum
3. reſtituit. Roma interim memorabili Tiberis inundatione obruta,

Euagr. l. 6. Niceph. l. 18. Zon. l. 3. Annon. l. 3.

Mauritius Imp. anno Chriſti 586.

Tiberis inundatio.

Romana peſtilentia. ruta & diluvium excepit lues atrox adeò, ut complures alioqui valentes ſternutando, aut oſcitando efflarent animam. itaque Gregorius in tanta patriæ 4.
Gregorius Magnus Pont. Max. clade Romam reverſus, Pelagio Pontifice peſtilentia exſtincto, Pontifex creatur invitus. Cujus 5.
Pontificatus ex triſtibus primor-
Peſtilentia litaniis depulſa. diis lætiſſimus exſtitit. Nam Li- 6.
taniis, ſupplicationibúſque inſtitutis depulit morbum, & te-
Angelus in ſumma Adriani mole viſus. ſtis placati Numinis in ſumma Adriani mole gladium vagina condens conſpectus eſt Angelus, qui celebre deinde arci nomen
Gregorii liberalitas. ad poſteros dedit. Inde Grego- 7.
rius velut communis parens omnes pene Orbis terrę pauperes aluit; divinum cultum ceremo-
Stationes. niis, ſtationibúſque auxit; afflixit commenta hæreticorum; Chriſtianam religionem propa-
Anglia ad Chriſti fidem adducta, anno circ. 600. gavit. Ab eo quippe Anglia per 8.
Auguſtinum, alióſque monachos ad Chriſti fidem adducta anno poſt Chriſtum natum circiter

9. citer DC. Et eodem fermé tem- *Ricaredus*
Ann n l. 3. pore Hermigildi martyris frater *Viſigothorum Rex,*
Roder. Ricaredus Viſigothorum Rex, *& Hermigildi frater.*
Tol. l. 2. Leandro Epiſcopo Hiſpalenſi *S. Leander*
Sigeb. chron. auctore, Arrianam peſtem diſ- *Hiſpalenſis Epiſc.*
10. cuſſit in Hiſpania. Agelulphus *Agelulphus*
quoque Longobardorum Rex *Rex Longobardiam*
Theodolindæ uxoris impulſu, *Catholicis*
Longobardiam, Arriana hæreſi *adjungit.*
damnata, ad catholicam religio-
11. nem revocavit. Gregorius por-
rò Mauritio Auguſto, qui lege
lata vetuiſſet, quemquam niſi
bello inutilem, è milite fieri
12. monachum, acriter reſtitit. I-
taque ille horrendis exterritus
viſis, optavit delictorum ſuo- *Mauritius*
Annon. l. 4. rum pœnas luere in hac vita. *Imp. optat pœnas luere*
13 Proinde, annuente Deo, à Pho- *in hac vita.*
Zon. l. 3. ca centurione Imperator conju-
Sigeb. chron. juge, ac liberis ante oculos ejus
14. trucidatis, jugulatur. Non alius *Mauriti fortitudo in*
Auguſtus aut majorem cladem, *ſuo, ac ſuorum exitio.*
15. aut fortiùs tulit In ſuorum, ac
ſua cæde, una illa ejus vox au-
dita, *Juſtus es Domine, & re-*
16. *ctum judicium tuum.* Imperavit
an-

Digitized by Google

annos XVII. nulla re magis, quàm forti, ac pio vitæ exitu memorandus. 17.

S. Gregorii Pont. mors.

18. Subinde Gregorius, urbe à Longobardorum armis egregiè defenſa, factáque inter Romanos barbaróſque pace, exceſſit è vita; eximium poſteris Romani Pontificis exemplum relinquens. Hujus æquales Gregorius Turonenſis Epiſcopus, & Joannes Patriarcha Alexandrinus cognomento Eleemoſynarius numerantur. 19.

Gregorius Epiſco. Turonenſis Jo Patriarcha eleemoſynarius.

CAPUT VIII.

PHOCAS.

A Chriſto nato anno DCIII.

Phocas Imp. anno Chriſti 603.

1. PHOCAS Tyrannus verius, quàm Imperator malè partum peſſimè geſſit imperium, homo crudelitate, ebrietate, nequitia infamis. Itaque eo ſedente, Armenia, Cappadocia, Pa-

Niceph. l. 18. Zon. l. 3. Annon. l. 4.

2. Paul. Diac. l. 18.

Paphlagonia, Galatia, Syria, Phœnice, Palæſtina à Coſdroa Perſarum Rege populata: Hieroſolyma direpta: ſacra Crux velut opimum ſpolium, in Per-
3. ſidem ablata. Sed ea mutato loco, etiam apud barbarum ho-
4. ſtem religionem tenuit. Coſ-
Annon. lib. 4. droas quippe argentea ad id ædicula excitata, ſacram thecam velut collegam ſibi adſcitam, ad dexteram, in aureo ſtatuit ſolio.
5. Cæterùm idem vecors ab rebus ſecundis Chriſtianum nomen
6. variis ſuppliciis afflictavit. Super hæc omnia ipſe peſtis humani generis Phocas immemor hoſtium, libidine ac furore præceps cives vexabat hoſtilem in
7. modum. Ergo Heraclius Africæ Præfectus procerum rogatu,
8. tyranno bellum movet. Acie victum capit. capto, & ſuperbiam in miſeria retinenti collum
9. pedibus calcat. Tandem illuſum, virilitate adempta, ut libido hominis notaretur, ob-

Coſdroas Rex Perſarum.

Hieroſolyma direpta.

Sacra crux in Perſidem ablata.

Coſdroæ perſecutio Chriſtianorum.

Phocæ Imp. exitus.

obtruncat, tyrannidis anno VIII.

Patriarchales ſedes. Pantheon conſecratum à Bonifacio IV. Pontif.

Hoc imperante, & approbante controverſia inter Romanam, Conſtantinopolitanàmque ſedem compoſita. 10. Regi. l. 1.
Tres erant ex Concilii Nicæni decreto ſedes Patriarchales, Romana, Alexandrina, & Antiochena. 11.
His à Bonifacio IV. qui Pantheon conſecravit, adjectæ duæ, Conſtantinopolitana, cui propter ſedem imperii ſecundus datus eſt locus, & Hieroſolymitana, cui poſtremus: Romana, ut ſemper, obtinuit principatum. 12. Sigeb. chron.
Ita demum controverſia in perpetuum ſublata, non Pontificia ſolùm auctoritate, ſed etiam Imperatoria. 13.

CA-

CAPUT IX.

HERACLIUS.

A Chriſto nato anno DCX.

1. Zon. l. 3. HERACLIUS quàm clarus initio imperii, tam turpis exitu fuit. *Heraclius Imp. anno Chriſti 610.* 2. Annon. l. 4. Pau. Diac. l. 18. Sigeb. chron. Inter primum regni rudimentum Coſdroa Perſarum Rege divinitus debellato, Syriam, ac Hieroſolymam recepit: *Hieroſolyma recepta.* auguſtiſſimàmque Chriſti Domini crucem ex hoſte recuperatam ſumma religione, maxima hominum celebritate ſuum in locum reſtituit. *S. Crux maximo honore reſtituta.* 3. Cæterùm Monothelitarum deinde errore implicitus, Imperator nullus fuit. 4. Itaque Mahometes genere Arabs, ſeu Saracenus, fatale portentum Chriſtianæ religionis, Romanum ſubinde conculcare *Mahometes auctor Saracenorum.* 5. cœpit imperium. Is quippe patre Ethnico, matre Judæa genitus, idémque Chriſtianis imbutus ſacris, ſimulato Archangeli

Digitized by Google

Gabriëlis congreſſu, adjutore Sergio Monacho, monſtroſam ſectam ex diverſis conflavit diſciplinis, Chriſtiana, Judæa, Ethnicáque. Ac primò vates, 6.
deinde dux exercitus nefariam diſciplinam in Arabiam inducit armis; quæ Saraceni regni origo fuit. Et ceſſante Heraclio, 7.
blanda ſimul, ac violenta ſecta paulatim ſerpens, non minus licentiæ dulcedine, quàm armorum viribus brevi in immenſum crevit. Et hæreſis viſa eſt Ma- 8.
hometanam tyrannidem accerſiſſe. Quippe aliquot antè an- 9.
nis, Armeniorum, Jacobitarum, Georgianorum hæreſes infecerant Aſiam. Igitur Haomarus 10.
Arabiæ Rex à Mahomete III. Armeniam, Meſopotamiam, Ægyptum, Syriam, Palæſtinam, Hieroſolymámque ipſam ſubegit. Inde Perſarum Rege Or- 11.
miſda debellato, Perſis quoque imperitavit. Ac tot, tantáſque 12.
res ſexennio geſſit. Cæterùm 13.
hoc

Saraceni regni origo.

Haomarus Saracen. Rex.

Hieroſolyma à Saracenis capta.

Perſæ à Saracenis ſubacti.

Digitized by Google

hoc Orientis damnum ipſe, qui
damni cauſam dederat, Hera-
clius nequicquam ſarcire cona-
14. tus eſt. Namque in Oriente Ju- *Judæi ad Baptiſmum compulſi.*
Annon. l. 4. dæos omnes baptizari juſſit aut
15. exſulare. Idémque in Hiſpania *Siſebutus Rex Hiſpaniæ.*
Roder. l. 2. à Siſebuto, in Francia à Dago-
berto Regibus edicendum cu- *Dagobertus Rex Franciæ.*
16. ravit. Ita plerique Judæorum
Sigeb. chron. terrore exſilii ſunt ad baptiſma
conpulſi, conſilio pio magis,
quàm ſalubri; ut poſtea do-
17. cuit eventus. Subinde Hera-
clius diem explevit extremum,
cùm annos imperaſſet XXXI.
18. hoc pernicioſior ob ignaviam
Imperator, quò diuturnior.

19. Eadem tempeſtate S. Iſido- *S. Iſidorus junior.*
rus junior Hiſpalenſis Epiſco- *S. Columbanus.*
pus, & S. Columbanus Abbas
20. exſtitere. Bonifacius V. Rom. *Bonifacius V. in templis aſyla reis aperit.*
Pontifex in templis, ariſque a-
ſyla reis aperuit.

CAPUT X.

CONSTANTINUS III.

A Chriſto nato anno DCXLI.

Conſtantinus III. Imp. anno Chriſti 641.

CONSTANTINUS III. 1.
Heraclii filius, Martinæ no- Zon. l. 3.
vercæ inſidiis periit, veneno ex- Paul. Dia. l. 18
ſtinctus, cùm vix unum regnaſ- Cedre.
ſet annum, nulla re, niſi noverca-
li odio, ac ſupplicio memora-
bilis. Quippe Martinæ, ob 2.
privigni parricidium, à proce-
ribus lingua exſecta. Heracleo- 3.
ni ejus filio deſectus naſus; u-
terque ex SC. in exſilium pulſi.

CAPUT XI.

CONSTANS II.

A Chriſto nato anno DCXLII.

Conſtans II. Imp. anno Chriſti 642.

1.
CONSTANS II. qui & Con- Zon. l. 3.
ſtantius, Heraclii nepos, a- Paul. Diac.
viti erroris æmulus, tyrannicos Regin. l. 1.
ſpiritus ſumpſit. Itaque Mar- 2.
tinum

Digitized by Google

tinum Rom. Pontificem, qui coacto Romæ Concilio Monothelitas damnaſſet, in Ponti inſulam relegavit. inde exercitu in Italiam tranſmiſſo, cum Longobardis in agro Beneventano *Martini Pontificis relegatio.*
3. variè pugnavit. Tandem pace *Conſtans Imp. honorificè Romæ exceptus.*
4. facta, Romam iter intendit. Venienti Vitalianus Pont. cum Sacerdotum agmine, Populóque Rom. ad quinctum ab Urbe la- *Vitalianus Pont.* *Urbis ornamenta ab Imperatori oblata.*
5. pidem procedit obviam. At ille velut urbe per vim capta, omnia ærea ornamenta (ut ne tegulis quidem, quibus Pantheon opertum erat, parceret) Byzantium
6. deſtinavit. Diceres illum non pietatis, ſed prædæ cauſa venif-
7. ſe Romam. Cæterùm provectus in Siciliam, à ſuis propter inſolentiam, balnei vapore exſtinguitur, anno Imperii ſui
8. XXVII. Romana præda magna ex parte in Sicilia relicta.

9. Eadem tempeſtate S. Eligius *Flandria baptizatur.*
Mem. T. Flandriam ad Chriſti cultum
Zon. l. 3. adduxit. Regina Perſarum *Regina Perſarum baptizatur.*
10.

Conſtantinopolim profecta Chriſtianis ſe aggregavit; & virum ſuum ad baptiſma ſuo pellexit exemplo. Romæ au- 11.
Organa in templis adhiberi cœpta. tem Vitalianus Pont. organa, Volat. l. 22.
aliaqua muſica inſtrumenta in templis ad ſacrorum cultus adhibuit primus.

Halys Rex Saracenorum. Porrò Halys à Mahomete 12.
Quinctus, rerum ſucceſſu ela- Tyr. l. 19.
Calyphæ. tus dedignari cœpit Calyphæ nomen. Reges quippe, qui Ma- 13.
hometi ſucceſſerant, Calyphæ, id eſt, Mahometis ſucceſſores, ac velut vicarii appellabantur.
Itaque ipſe Propheta eximius 14.
Mahomete ipſo major dici, credíque voluit, ſcitam ad id commentus fabulam. Ajebat Ga- 15.
brielem Angelum novæ legis latorem ad ſe miſſum à Deo: ſed errore deceptum iſſe ad Maho-
Saracena ſecta diviſa. metem. Ita Saracena ſecta divi- 16.
ſa, aliis Mahometem, aliis Halym ſequentibus.

Digitized by Google

CAPUT XII.

CONSTANTINUS IV.

A Chriſto nato anno DCLXIX.

1. Zon. l. 3. Regin. l. 1. Paul. Diac. CONSTANTINUS IV. POGONATUS, ſeu Barbatus, Conſtante genitus, paternæ vitæ, ac mortis eventu exterritus oculos aperuit. *Conſtantinus IV. Pogonatus anno Chriſti 669.*

2. Itaque miſſis ad Donum Rom. Pontificem litteris, auctor fuit, ut Concilium Conſtantinopolitanum de duabus Chriſti voluntatibus adversùs Monothelitas celebraretur. *Donus Rom. Pontifex.*

3. Per idem quoque tempus Ravennas Eccleſiæ, quæ Exarchorum opibus nixa, a Pont. Romano deſciverat Theodori Archiepiſcopi Ravennatis opera, ad Eccleſiā Rom. auctoritatem revocata. *Ravennatum Eccleſia ad Rom. Pont auctoritatem redit.*

4. Sigeb. chron. Sigebertus Rex Auſtraſiorum in Galliis expers prolis, monaſteriis aliquot conditis, monaſticam vitam ipſemet amplexus eſt. *Sigebertus Rex Franciæ fit monachus.*

eſt. ita copioſam Deo, cælóque 5.
ſobolem peperit. Cæterùm 6.
Conſtantini principatus non
tam ſucceſſibus, quàm cladibus
inſignis fuit. Anno ejus ſeculi 7.
Peſtilentia atrox anno Chriſti 680. circiter LXXX. atrox peſtilentia totam ferme funeribus exhauſit Italiam, Papiam præcipuè, urbémque Romam: (Paul. Diac. l. 6. c. 5. Sigeb. chron.)
portentóque ſimilis clades erat. 8.
Viſus à multis diabolus cum haſta urbem obiens ad Angeli imperium, cuſpide domorum ferire januas. 9.
& poſtero die mortuorum numerus haſtæ ictus æquabat. 10.
Cæterùm ara Sebaſtiano martyri in æde S. Petri ad vincula ex oraculo conſecrata, 11.
ex templo abſterſit luem. 12.
Conſtantinus porrò Imperator antiquam Pontificiorum comitiorum libertatem, inde uſque ab Juſtiniano intermiſſam Eccleſiæ Rom. reſtituit, & jus illud confirmandi Pontificis ab Imperatore remiſſum, rogatu Benedicti II. Rom. Pontificis, anno hu-

Jus confirmandi Pontificis ab Imperatore remiſſum, anno Chriſti 684.

Digitized by Google

13. hujus ſeculi LXXXIV. Saraceni interim, Rhodo capta, coloſſum æneum fama nobilem everterunt, cujus ære camelorum centum millia onerata feruntur. *Rhodus à Saracenis capta. Coloſſus everſus.*

14. Exinde in Siciliam delati, expugnatis Syracuſis, totam ferme depopulati ſunt inſulam. *Syracuſa captæ. Sicilia depopulata.*

15. Hinc tranſgreſſi in Africam pæ-
16. ne diruére Carthaginem. Ad
Zon. l. 3. Sigeb. chron. hæc Bulgari, gens Scythica, Pannoniam, & Thraciam in-
17. vaſerunt. Nec ſedes Imperii, aut ipſe Imperator expers peri-
18. culi fuit. Conſtantinus quippe cùm duos fratres ſuos imperii conſortium aſſectantes, amputato naſo, deformaſſet, ab Saracenis Byzantii obſeſſus, ægrè *Imperator Byzantii obſeſſus.*
19. regiam tutatus eſt urbem. Qui deinde, illato Bulgaris bello, per imprudentiam, jam victor ignominioſam cladem accepit.
20. Circumſeſſis hoſtibus, ipſe pedibus æger ad aquas ſalubres cum comitatu regio tendens, & ſuis & hoſtibus ſpeciem præbuit

timoris. Igitur exercitus nullo 21.
ſequente capeſſit fugam. effusè
fugientes hoſtis à tergo adortus
Imperator ſtipendiarius Bulgarorum. occidione occidit. Et ea clades 22.
neceſſitatem impoſuit Auguſto,
Bulgaris tributa pendendi, dedecore etiam majore, quàm damno. Nec diu ipſe cladi ſuper- 23.
ſtes fuit. deceſſit anno princi- 24.
patus XVII.

Abdimelechus Calypha Halys. Per eadem tempora Abdi me- 25.
lechus in Ægypto exſtitit, qui Gul. Tyr:
primus poſt Halym atavum l. 19.
ſuum, Calypha Halys eſt appellatus. hic Mahometicæ diſ- 26.
ciplinæ infeſtus novam ſectam,
nováſque cerimonias condidit.
S. Alphonſus B. Iſidori diſcipulus. Porrò S. Alphonſus, ſive Idel- 27.
phonſus, B. Iſidori diſcipulus, Roder. l. 2.
idémque Archi-epiſcopus Toletanus in Hiſpania floruit, qui à
Cæleſte amiculum. Deipara Virgine cæleſte amiculum defenſæ ab Helvidii inſania
ejus virginitatis pretium accepit. 28.
Bambæ Gothorum Rex fit monachus. Sub id tempus Bamba Gothorum Rex, vir regiis animi, &
corporis dotibus clarus in Hi-
ſpania

ſpania regnare cœpit, hoc maximè admirandus, quòd omnium conſenſu delatum regnum, non niſi minis ac terroribus coactus
29. accepit. ac deinde multis bellicis operibus inclytus, depoſitis regiis inſignibus, monachum induit, ut expeditam ſibi viam ad regnum cæleſte muniret.

CAPUT XIII.

JUSTINIANUS II. RHINOTMETUS.

A Chriſto nato anno DCLXXXVI.

1. Zon. l. 3. Cedren. Regin. l. 1. JUSTINIANUS II. cognomento RHINOTMETUS, in magna morum, ac fortunæ varietate, intermiſſum exſilio *Juſtinianus II. Rhinotmetus Imp. anno Chriſti 686.*
2. geſſit imperium. Primò pius Imperator juſto pariter, ac felici bello Iberos, Albanos, aliáſque Orientis nationes in ſuam rede-
3. git ditionem. Inde ubi depra-

vatus ab aſſentatoribus Sergium Rom. Pontificem ſuo adverſantem errori appetivit inſidiis, adverſo uſus eſt divino Numine.
Namque Selavicis legionibus elatus, rupto perperam fœdere Arabibus bellum intulit. 4.
At illi Deo fœderis invocato, tabuláſq; fœderis ex haſta ſuſpenſas præferentes, Cæſari occurrunt, initióque fugæ à Selavicis copiis facto, ingentem inferunt cladem. 5.
Ergo ſeu calamitatis magnitudine, ſeu Præfectorum injuriis inviſus civitati, à Leontio Duce, quem in vinculis habuerat, comprehenditur, naſóque mutilatus (ex quo illi Rhinotmeto cognomen inditum) in Cherſoneſum relegatur. 6.

Juſtiniano Imp. naſus deſectus.

Unde Rhinotmeti cognomen inditum.

LEONTIUS porrò imperium, ſcelere quæſitum triennio pòſt pari ſcelere amiſit. 7.
Per tumultum à Tiberio Abſimato captus, naſo deſecto, in cuſtodiam traditur. 8.

Leontius Imp. deſecto naſo deformatus.

TIBERIUS ABSIMARUS dein- 9.

Tiberius III Abſimarus

deinde regnare occepit ipſo an-
no poſt Chriſtum natum DCC.
10. Inter hæc Abdimelechus Ægy-
pti Calypha, Conſtantinopoli-
tanas turbas ſuam occaſionem
ratus, Africam, & Siciliam ſuæ
11. ditionis fecit. Et Romoaldus
Beneventanus Dux Tarentum,
Brunduſium, omnémque cir-
cumjectam regionem Græcis a-
12. demit. Per idem tempus Arit-
pertus II. Longobardorum Rex
Alpes Cottias (regnum olim
Cottii Regis in Alpibus fuerat,
XII. urbes continens) Eccleſiæ
Rom. donavit, eámque dona-
tionem aureis conſignatam litte-
ris Joanni VI. Pont. miſit.

Imp. anni poſt Chriſtum na 700.

Africa, & Sicilia à Saracenis occupata.

Paul. Diac.

Aritpertus II. Longobardorum Rex Alpes Cottias donat Joanni VI. Pont. anno Chriſti 704.

13. Justinianus porrò de-
cennali perfunctus exſilio, Bul-
garicis armis recipit imperium,
Leontio, Tiberióque jugulatis.
14. Exin illatas ab ſe Pontifici Rom.
injurias meritis compenſare ſta-
15. tuit. Igitur Conſtantinum Pon-
tificem Conſtantinopolim invi-
tatum omni honore coluit, ut
etiam

etiam humi procumbens Augu-
Imperator Romani Pont. pedes oſculatur.
ſtus oſcularetur Pontificis Rom.
pedes. Cæterum Cherſonen- 16.
ſes, Boſphoraníque injuſto bel-
Philippus exſul ſalutatur Imperatur.
lo á Juſtiniano vexati, Philippi-
cum exſulem ſalutant Imperato-
rem, qui ipſorum armis Byzan-
tio potitus, ac Juſtiniano ob-
truncato, invadit imperium.
Imperavit Juſtinianus annos 17.
omnino XVI. Nec melior in pa- 18.
Aritperti Longobardorum Regis mors.
ri cauſa Aritperti Longobardo-
rum Regis exitus fuit. Quippe 19.
ingenti ab hoſtibus clade acce-
pta, onuſtus auro in Franciam
ad contrahenda auxilia prope-
rans, in trajectu amnis auro de-
Aritperti Regis vigilantia, ac prudentia.
pravatus mergitur. Rex cete- 20.
roqui prudentia, ſolertiáque
inſignis. De nocte urbem re- 21.
giam mutato luſtrans habitu,
quid de ipſo, quid de magiſtra-
tibus, judicibúſque ſentiret po-
pulus, explorabat, ſatis gnarus
ad Regum aures aditum haud-
quaquam patere veritati. Ea 22.
tempeſtate, Franciæ Regibus
luxui

Annon. l. 4. Sigeb. chron. luxui deditis, Pipinus Dux Auſtraſiæ, regio ſanguine ortus, idémque Magiſter aulæ, regiis virtutibus regnum adminiſtra-
23. bat, qui majores in dies parando opes, poſteris ſuis ad regni faſtigium viam fecit, Beda florente in Britannia.

Pipinus Dux Auſtraſiæ.

Beda.

CAPUT XIV.

PHILIPPICUS BARDANES.

A Christo nato anno DCCXI.

1. Zon. l. 3. Cedren. Sigeb. PHILIPPICUS BARDANES ſextam Synodum orthodoxam, quantum in ipſo
2. fuit, abrogavit; ſed non impunè. tertio Imperii anno oppreſſus à ſuis in convivio, & oculis captus exſilio multatur.

Philippicus Bardanes, Imp. anno Chriſti 711.

Philippico Imp. oculi effoſſi.

CA-

CAPUT XV.

ANASTASIUS II.

A Chriſto nato anno DCCXIII.

Anaſtaſius II. qui & Arthemius Imp. anno Chriſti 713.

ANASTASIUS II. ſive Arthemius, ut erat vir egregiè doctus, piùſque, ſacra ſimulacra impensè fovit. 1. Zon. l. 3. Cedren. Regin. l. 1.
Cæterùm pio, probóque Principi Ducum improbitas obfuit. 2.
Milites injurioſiùs tractati, Theodoſio Adramytteno imperium deferunt. 3.
Igitur Anaſtaſius perditis rebus, deponit principatus inſignia: ac ſibimet imperare aſſueſcit monaſtico habitu ſumpto. 4.

Anaſtaſius Imp. efficitur monachus.

Adramyttenus Imp.

Par Adramytteni conditio. Primo imperii anno nondum exacto, à Leone Iſauro ejus Duce captus, & initiatus ſacris, quietiorem, quàm in imperio vitam egit. 5.

CAPUT XVI.

LEO ISAURUS ICONOMACHUS

A Chriſto nato anno DCCXVI.

1. Zon.l.3. Credrē. Regi.l.1 LEO ISAURUS ICONOMACHUS otio ab hoſtibus fruens cum Deo, Divíſque bel- *Leo Iſaurus Iconomachus Imp. anno Chriſti 716.*
2. lum impium geſſit. nam ſacrarum cultum imaginum velut ex Ethnicorum errore natum primus adniſus eſt tollere ex orbe Chriſtiano· quæ res ei cogno-
3. men Iconomachi dedit. Igitur Chriſti, Deiparæque effigies, Judæis auctoribus, concremavit in foro, minaci edicto propoſito in eos, qui ſacras aſſervarent ima- *Unde Iconomachi cognomen.*
4. gines. Gregorius ergo II. Rom. Pontifex in Concilio Romano decrevit imagines ſacras ad juvandam imperitæ multitudinis memoriam eſſe retinendas: ipſum autem Leonem anathemate perculit, popularibus ejus ſa- *Gregorius II. Rom. Pontifex.* *Leonis Imp. populares jurejurando*

cra-

Digitized by Google

à Pontifice abſoluti. Populorum defectio ab Imperatore.

cramento ſolutis. Cujus decre- 5.
ti ſama Romanos, Campanos,
Ravennates, & Pentapolitanos
à Leonis imperio abrupit. Haud 6.
leviore pœna Deus ſchiſma in
in Hiſpania vindicavit, quàm
Dei Vicarius hæreſim in Italia

Viciza Hiſpan. Regis libido inſignis, & contumacia.

vindicarat. Viciza Viſigotho- 7.
rum Rex libidine ardens uxori- Roder. l. 3.
bus ac pellicibus impleverat re-
giam. Igitur, ut liberiore li- 8.
centia frueretur, Epiſcopos, ac
Sacerdotes ſuo exemplo, edictó-
que primùm conjugibus, aut
pellicibus irretivit; inde à Rom.

Hiſpania deficit ab auctoritate Rom. Pontificis.

Pontificis, qui talia flagitia latu-
rus non erat, auctoritate ſemo-
vit. Ergo gens omis in luxuriam 9.
effuſa, brevi ſenſit iram ultoris

Saraceni, Roderico Rege victo Hiſpania potiuntur, anno poſt Chriſt. natum 738.

Dei Saraceni ab Juliano Comi- 10.
te filiæ ab Rege violatæ pro-
brum ulturo ex Africa accerſiti,
in Hiſpaniam trajiciunt; ac Ro-
derico Rege acie victo, regio-
nem ſubigunt anno à Virginis

Gothici regni finis in Hiſpania.

partu ferme DCCXL. Hic Go- 11.
thici regni exitus in Hiſpania Sigeb. chron.
fuit

Digitized by Google

fuit CCC. circiter anno, quàm
12. cœperat. Alii deinceps Sarace-
norum Duces ex Mauritania
tranſvecti in Hiſpanias, Viſigo-
this oppreſſis rem Gothicam in
13. plura diſtraxere regna. Aſtures
tamen, Cantabri, cæteræque
montanæ gentes communis cla-
dis immunes etiam aliis perfu-
14. gium præbuere. Subinde Sar-
dinia quoque à Saracenis ſuba-
15. cta. Cæterùm hanc jacturam,
Germanis ad Chriſti fidem ag-
gregatis, Gregorius III. Pont.
16. ſarſit. Qua tempeſtate Bathol-
Sigeb. chron. dus Dux Friſonum inſigne ſtul-
17. titiæ documentum dedit. Cùm
ad Vilfrandum Epiſcopum ba-
ptizandus accederet, ſciſcitatus
ab eo eſt, apud inferóſne, an a-
pud ſuperos, plures eſſent majo-
18. rum ſuorum. Ubi plures apud
inferos cruciari accepit, *Satius
eſt*, inquit, *ut plures ſequar*.
19. Itaque expers baptiſmi triduo
moriens damnatorum nume-
20. rum auxit. Inſigne dein Rom.
Pon-

Aſtures, & Cantabri cladis immunes.

Sardinia à Saracenis ſubacta.

Germania baptizatur.

Batholdi Friſonum Ducis ſtultitia.

Gregorii III. Pont. factum memorabile.

Pontificis factum traditur. Gre- 21.
gorius Luitprandum Longobardorum Regem, Urbe obſeſſa, ſuum petentem caput ultro adiit, infeſtúmque hoſtem adeò dictis, & ſubmiſſione placavit, ut ille ſupplicis Pontificis Rom. verecundia, ſeſe ad ejus
proſterneret pedes. Itaque A- 22.
poſtolorum corpora veneratus ſine ullo maleficio reducit exer-
citum. Per eadem tempora Ca- 23.
rolus Martellus Pipini Magiſtri aulæ filius paterno titulo non contentus Franciæ Princeps eſt appellatus. & novum titulum nobilis ſubinde victoria decora-
vit. Ingentem Saracenorum ma- 24.
num ex Hiſpania in Aquitaniam Euodonis Ducis accerſitu tranſgreſſam incredibili cæde
proſtravit. Fama eſt uno præ- 25.
lio ad CCCLXX. hoſtium mil-
lia cæſa. Hæc inter Gregorius 26.
III. tertio Romæ Concilio pro ſacris imaginibus habito, Leoni Iconomacho abrogavit imperium.

Carolus Martellus Franciæ Princeps dictus.

Annon. l. 4. Reg.n. l. 1. Sigeb. chron.

Saracenorum CCCLXX. millia nno prælio cæſa.

Leoni Iconomacho abrogatum

27. rium. Ergo Luitprandus ad va-
cui ſpem imperii erectus, ur-
bem obſidet, Rom. Imperii ti-
tulos à Pontifice expreſſurus.
28. Sed incaſſum ſpes víſque omnis
29. cecidit. Carolus Martellus à
30. Gregorio eſt imploratus. Luit-
prandus Martelli denunciatio-
31. ne ab incepto deterritus. Inde
Martellus liberatæ obſidione
Urbis titulo nitens Athimum,
& Amorrheum Saracenorum
Reges, Franciæ fines ingreſſos,
32. ingenti clade illata repulit. Et
Rader. Tolos. l. 4. Pelagius Comitis Cantabri fi-
lius, vir impiger juxtà, ac pius,
unicum afflictæ Hiſpaniæ auxi-
lium, ex Cantabriæ latebris e-
merſus, Aſtures ad ſpem liber-
33. tatis erexit. Collecta igitur A-
ſturum manu, divino favente
Numine, ingentes Saracenorum
edidit ſtrages; Rex appellatus
34. Aſturiæ regnum inſtituit. Hu-
jus deinde gener, heréſque Al-
fonſus cognomento Catholicus,
fuit eximia religione, cultúque
tem

imperium à Rom. Pont. Gregorio III.

Luitprandus Rex Longebardorum Marcelli metu, urbis obſidionem ſoluit. Athimus. & Amorrheus Saracenorum Reges.

Pelagius regius juvenis Aſturiæ regnum inſtituit.

Alphonſus Catholicus Galliciæ regno initium fecit.

templorum, qui à Recaredò Gothorum Rege prognatus. hic, prolatis finibus, Galleciæ 35.
regno initium fecit: in Aſturia Legionem urbem de barbaris recepit. quæ urbs regia deinde 36.
Reges Legionenſes. fuit, ac ſedes Regum, qui ex eo Legionenſes ſunt appellati.
Abathaminus Calypha Cayrum coadidit. At Abathaminus Calypha Ab- 37.
dimelechi nepos, Ægypto ſu- Gul.
cta, Cærem urbem regiam Tyr. l. 19.
(Cayrum vocamus) ubi Memphis olim fuerat, condidit. I- 38.
démque primus Ægypti Calypha eſt appellatus. ex quo tem- 39.
Calypha duo. pore Calyphæ duo, alter Baldacenſis, alter Ægyptius eſſe cœperunt. Subinde Leo Ico- 40.
nomachus mortalibus juxtà, & immortalibus, infeſtus, inviſúſque XXV. tyrannidis ſuæ anno, ex inteſtinorum dolore deperiit.
Qui hoc pernicioſor fuit, quòd 41.
Conſtantinum filium patre deteriorem reliquit heredem. Di- 42.
Caroli Martelli obitus. ſpari omnino eventu Carolus Martellus eodem anno decedens,

dens, Carolomano, & Pipino filiis legavit regimen Franciæ.

CAPUT XVII.

CONSTANTINUS V. COPRONYMUS.

A Chriſto nato anno DCCXLI.

1. Zon. l. 3. Cedren Paul. Diac. CONSTANTINUS V. COPRONYMUS ex eo dictus, quòd infans dum ſacra ablueretur aqua, lavacrum ſtercore inquinarat, ſacra omnia (quod Patriarcha prædixerat) *Conſtantinus V. Copronymus Imp. anno Chriſti 741. Unde dictus Copronymus.*
2. polluit. Is bimus coronatus, & in ſocietatem imperii impietatíſque adſcitus à patre, non Divorum templis, non ſacris reliquiis, non B. Mariæ virginitati
3. pepercit. Horret animus ea prodere litteris, quæ de illius nefaria improbitate Græci ſcriptores memoriæ prodidere.
4. Eadem tempeſtate Zachariæ Ponti- *Zacharias Rom. Pontifex.*
5. ficis eximia virtus enituit. Rachis

chis Longobardorum Rex Peruſiam oppugnabat. Ad eum 6.
Zacharias in caſtra venit, cæleſtis Numinis ſi pergat, intentans iram. Itaque ille ſubita re- 7.
ligione perfuſus obſidionem ſolvit, ac protinus Romam progreſſus ſe cum uxore, ac filia
Rachis Rex Longobardorum Benedictinum habitum ſumit. conſecrat Deo. Ipſe Benedicti- 8.
no habitu ab ipſo Pontifice indutus Caſſinum recipit ſe, clarior ſpreto regno, quam geſto.
Valuit fortaſſis apud Rachim 9.
Carolomanus fit monachus. recens Carolomani exemplum.
Is quippe Caroli Martelli filius 10. Annon. l. 4. Regin. l. 2. Friſin. l. 5.
atque heres, paterni exitii (ut ferunt) denunciatione, oſtentóque commotus Caſſinati diſciplinæ ſe addixerat, magnarùmque dabat documenta virtutum.
Pipinus Rex Franciæ à Zacharia Rom. Pontifice appellatur. Zacharias porrò, Chilperici 11.
Franciæ Regis ignavia damnata, Pipinum Martelli filium, Francis proceribus approbantibus,
Chilpericus ex Rege Franciæ monachus. Regem appellat. Chilpericus 12.
regno exſutus quietam in cœnobio vitam egit. Per idem tem- 13.
pus

Digitized by Google

Annon. l. 4. Paul. Diac. Sigeb. chron

Aiſtulphus Rex Longob Exarchatu potitur.

pus Aiſtulphus, cui Rachis fra-
ter Longobardiæ regnum lega-
verat, Ravenna potitus, cætera
Exarchatus oppida, ac Pentapo-
lim in ſuam ditionem redegit.
14. Hic finis inſtituti ab Narſete Ex-
15. archatus fuit. Aiſtulphus ergo
ſucceſſu elatus, in Pontificiam
ditionem populabundus irrum-
pit, extrema minitans Romanis,
16. niſi ſe, ſuaque dedant. Itaque
17. Stephanus II. Pontifex ad Pipi-
num Regem contendit in Gal- Annon. l. 4.
18. liam, petiturus auxilium. Nun-
quam aliàs ante major Romani
19. Pontificis majeſtas viſa. Venien-
ti Pontifici ad tria paſſuum millia Regin. l. 2.
20. proceſſit obviam Rex. Repen-
tè ad Pontificis conſpectum de- Friſin. l. 5.
ſilit equo, eùmque procumbens
cum conjuge, liberis, ac regni
proceribus excipit, cuncto po-
pulo cum canticis occurrente.
& ipſe Rex equi Pontificii fræ-
num tenens, eum deducit ad re-
21. giam. Subinde Pipinus tranſ-
greſſus Alpes Aiſtulphum bel-

Stephanus Rom. Pontifex à Pipino R. F. honorificentiſſimè excipitur.

Aiſtulphus à Pipino victus Exarchatum.

& Pentapolim Pontifici tradit. Pipini donatio. Pipinus Aquitaniam, & Vaſconiam ſubigit.

lo petit: acie victum, Papiæque circumſeſſum tandem perpulit, ut Exarchatum (nunc Romania dicitur) & Pentapolim, quæ Anconam, & quatuor alias Piceni urbes continebat, Pontifici traderet. Inde in Gal- 22.
liam regreſſus Aquitaniam, & Vaſconiam ſubigit: auctum Franciæ regnum Carolo filio legat. Aiſtulpho interim extin- 23.
cto, Deſiderius Dux Tuſciæ ſucceſſerat. qui regni profe- 24.
rendi avidus Romanam ditionem invaſit. Adrianus tum 25.
Rom. Pontifex erat. Qui ex- 26.
pertam Franci Regis implora- Annon. l. 4.
vit fidem. Carolus ergo Deſi- 27.
derium res ablatas Pontifici re- Paul.
ſtituere abnuentem commiſſo Diac.
prælio fundit, fugátque. Papiæ 28.
deinde obſeſſum, malíſque do- Sigeb.
mitum in deditionem accipit. chron.
Ita Rex dominandi avidus, re- 29.
gnum augere moliens amiſit, nobilior ad poſteros Longobardico regno perdito, quàm Alboi-

Adrianus Rom. Pontifex.

Deſiderius Rex Longobardus à Carolo Magno victus, regno exutus.

Longobardiæ regnum extinctum.

Digitized by Google

30. boinus inchoato. Stetit id re-
gnum annos circiter CCXX.
31. Carolus victoria ingens Romam *Carolus*
Annon. profectus, cunctis Romanorum *Magnus*
l 5. Regin. Ordinibus obviam effuſis, cum *Romæ ſummo honore*
l. 2. ingenti ſignificatione lætitiæ ex- *excipitur.*
32. cipitur. Ingreſſus urbem pedi-
bus ad Apoſtoli Petri ædem ve-
nit, ubi eum Pontifex præſto-
labatur cum Patribus ſedens.
33. Congreſſus eorum ingentem
ſpeciem Pontificiæ majeſtatis a-
pud Romanos, Gallóſque fecit.
34. Quippe Rex dum complexu à *Carolus*
Pontifice excipitur, venerabun- *Magnus*
dus ejus oſculatus eſt pedes. *pedes Pontificis oſculatur.*
35. Inde Pipini patris donationem
ſanxiſſe non contentus, eam mu-
nificè cumulat, Corſica, Sardi- *Caroli Ma-*
nia, Sicilia, ducatu Spoletano, *gni donatio.*
36. Tuſcóque adjectis. Cæterùm
Italiæ partem, quam Longobar-
37. di tenuerant, retinet ſibi. id *Regnum*
Regnum Italiæ appellatum. *Italiæ inſtitutum.*
38. Eodem tempore & Pontificia
majeſtas in Occidente, & in O-
rienre catholica religio illuſtra-

Catholicorum perſecutio Copronymi. ta. Dum Copronymus, quaſi 39.
indicto bello, Divos, Catholicóſque perſequitur, complures Martyres fecit. Et Berythi 40.
(urbs eſt Syriæ haud ignobilis) *Siged. chron.*
Chriſti crucifixi effigies à Judæis acta in crucem. Chriſti crucifixi effigies ab Judæis per ludibrium rurſus acta in crucem, effuſo ſalubri cruore, tanti ſceleris convertit auctores.
Copronymus porrò cum de 41.
Bulgaris triumphaſſet, adeò ar- *Zon. l. 3.*
denti correptus eſt febri, ut ſe vivum conjeſtum in flammas
Copronymi interitus. clamitaret. Deceſſit, cùm im- 42.
peraſſet poſt obitum patris annos XXXV. Idcirco illi proro- 43.
gatum imperium credas, ut ſanctarum honor imaginum, plurimorum teſtium, ſanguine ſanciretur. Conſtat quippe plures 44.
Catholicorum cædes maxima. ab eo Catholicos martyrio affectos, quàm ab ullo ethnico tyranno Chriſtianos.

CA-

Digitized by Google

CAPUT XVIII.

LEO IV. PORPHYROGENITUS.

A Chriſto nato anno DCCLXXVI.

1. LEO IV. PORPHYROGE- *Leo IV.*
Zon l.3. NITUS, dictus quaſi in *Porphyrogenitus*
Cedren. purpura genitus, quòd à patre *Imp. anno*
Paul. Diac. adhuc infantulus aſcitus eſſet in *Chriſti 776.*
2. ſocietatem Imperii. Itaque à
puero cum patre, inde ſolus, *Cur Porphyrogenitus dictus.*
demum cum filio imperitavit,
mali corvi, ut dicitur, malum *Catholicorum perſecutio Leonis Porphyrogeniti.*
3. ovum. Quippe patris exemplo
ſanctarum imaginum cultores
4. indignis vexavit modis. Cæte-
rùm V. tyrannidis ſuæ anno,
manifeſtas divino Numini pœ-
5. nas dedit. Nam cùm coronam
Annon. l. 5. auream gemmis inſignem ex æ-
Sigeb. chron. de S. Sophiæ ſublatam capiti im- *Leonis Porphyrogeniti interitus.*
poſuiſſet ſuo, ſtatim peſtifera
corteptus febri miſerè abſumi-
6. tur. Ac ne dubia morbi cauſa

foret, in ejus capite carbunculi extiterunt. At Carolus Rex 5.
Saxones à Carolo Magno ad Chriſti fidem compelluntur.
Franciæ proferendæ religionis avidus Saxones ſubinde rebellantes armis domitos ad Chriſti ovile compellere inſtitit.

CAPUT XIX.

IRENE. CONSTANTINUS PORPHYROGENITUS.

A Chriſto nato anno DCCXXXI.

Irene Auguſta cum Conſtantino Porphyr. Imp. anno Chriſti 781.

IRENE Auguſta Leonis uxor virili animo, & conſilio mulier, primò cum CONSTANTINO PORPHYROGENITO filio ſuo imperavit: inde regimine amota, cùm filii flagitia ferre non poſſet, adnitentibus legionibus, imperio potitur. 1. Zon. l. 3 Cedren. Annon. l. 5. Regin. l. 2.

Conſtantinus Porphyr. orbatur oculis.

2. Conſtantinus in oculos procerum ſæviens, orbatus eſt oculis, & in cuſtodiam traditus. Atque 3.
ut

ut manifeſta eſſet Dei ultoris ira, ille ipſe dies fuit anni vertentis, quo ipſe oculos effoderat
4. patruo. Ex eo tempore religio in Oriente tollere oculos viſa,
5. Irene ſacra refovente. Hæc inter Carolus bello in Hiſpaniam tranſlato, Saracenos magnis af-
6. flixit cladibus. Inde Germaniam, Daciam, ipſámque Angliam (ſi Reginoni, & alliis credimus) ſubegit. *Germania, Dacia, Anglia à Carolo Magno ſubacta.*
7. Inde ad opera pacis verſus magnificentiſſimum Aquiſgranæ templum condidit, ornavítque, & Adriani Pontificis per id tempus demortui ſepulcrum carminibus decoravit. *Templum Aquiſgranæ conditum.*
8. Exin Leo III. Pontifex à primoribus Rom. civitatis injurioſé tractatus ad Carolum, unicum auxilium, contendit in Gal- *Leo III. Pontifex ad Carolum confugit.*
Sigeb. chron.
9. liam. Solenni Francorum ritu exceptus, haud ægrè eum perpulit, ut Romam ad res compo-
10. nendas tenderet. Cæterùm cùm Rex in concilio Epiſcoporum
11. conſediſſet, de criminibus Leo-

Digitized by Google

Rom Pontifex à nullo mortalium judicatur.

ni objectis cogniturus, conſurgentes Epiſcopi ſucclamarunt, *Rom. Pontificem à nullo mortalium judicari.* Quæ vox adeò re- 11.
gium perculit pectus, ut protinus incepto deſiſteret. Leo ta- 12.
men non ſuprema magis poteſtate, quàm innocentia tutus egregiè purgavit ſeſe, ſuperos, Deùmque conteſtans. Itaque 13.
Rex violatores Pontificis, ipſo extremum ſupplicium deprecante, mulctat exilio. Pontifex 14.
ergo illuſtria in Eccleſiam Rom. Caroli merita remunerans ipſo anno DCCC. natali Chriſti die, eum Imperatorem appellat, tutela Eccleſiæ eidem tradita. Ita 15.
Rom. Imperium, ob deſtitutum à Græco Imperatore Eccleſiæ patrocinium, pervenit ad Francos.

Carolus Magnus à Leone III. Pontifice Imperator creatur, anno post Chriſti natum 800. Imperium ad Francos pervenit.

Zon. l. 3. Cedren. Paul. Diec. l. 23.

HORA-

HORATII TURSELLINI,

EPITOMÆ HISTORIARUM à Mundo condito LIBER VII.

Caput I.

A Chriſto nato anno DCCC.

1. Annon. l. 5. Zon. l. 3. Regin. l. 2. Friſin. l. 5. CAROLUS MAGNUS primus è gente Francorum ingenti vel ſua, vel gentis laude Imperium Occidentis obtinuit. *Carolus Magnus Imp anno Chriſti 800.*
2. Ac primùm Irenes Auguſtæ nuptias ambire cœpit, vires

Digitized by Google

res Orientis Rom. Imperio ad-
jecturus. Cæterùm cùm, fœ- 3.
dere icto, de connubio per le-
gatos ageretur, Nicephorns Pa-
tritius indignum ratus omnia ad
Latinum Auguſtum vergere,
rem turbavit; tumultúque per
eam occaſionem Byzantii con-
Irene in Lesbum relegata. citato, Irenem comprehendit;
eáque in Lesbum relegata, ipſe
Nicephorus Patritius Imperator Græcus. vacuum invadit imperium.
Mox legatis ad Carolum deſti- 4.
Fœdus inter Carolum, & Nicephorum. natis, pacem cum eo, fœdúſque
renovat, ut alter Orientis, alter
Occidentis, Auguſti, fratréſque
inter ſe eſſent. Quicquid Italiæ 5.
hinc à Neapoli, inde à Siponto
in mare procurrit, cum ſuis è
regione inſulis, ad Græcum,
reliqua pars ad Latinum Impe-
ratorem pertineret. Fœderis 6.
Venetiarum urbs libera. conditionibus adjectum, ut Ve-
netiæ liberæ ab utroque impe-
rio, & immunes forent. Ea 7.
urbs ante annum ferme CCCL.
in Adriatici ſinus paludibus in-
choata, paulatim ingentibus au-
ctibus

ctibus creverat incolarum, o-
8. púmque. Cæterùm eodem anno inteſtina Venetorum diſcordia, Joanne Duce exacto, turbavit Remp. & Francica irritavit arma. *Venetorum diſcordia.*
9. Joannem Nicephorus Græcus Imperator per vim reſtituere parabat.
10. Itaque Obelerio Tribuno, ac Venetis, Caroli juſſu, Pipinus ſubſidio venit.
11. Qui ut Obelerium, quòd Francis ſtuderet ab urbe ex actum vidit; in ipſos Venetos arma convertit. *Franci Venetis bellum inferunt Pipino Duce.*
12. Ergo terra, maríque Venetias aggreſſus Metamaucum, quæ tum Ducum ſedes erat, occupat.
13. Inde Rivum altum, quò cives cum beato Duce confugerant, lintribus ac ratibus haud ſanè feliciter tentavit
14. ita multis Francorum millibus, quà locorum iniquitate, quà vadorum fraude amiſſis, Ravennam remigravit inglorius. *Francorum clades in vadis Venetiarum.*
15. Nec ita multo pòſt, Romoaldo Beneventi Duce domito, ceſſit è vita Bernardo filio

Florentia condita.
ſuperſtite. Hæc inter Carolus 16.
Florentiam condidit. Exin duo- 17.
Pares XII. Franciæ.
decim Pares Franciæ inſtituit.
Pariſienſe Gymnaſium.
Pariſienſe excitavit Gymna- 18.
ſium. Huic Papienſem Acade- 19.
Papienſis Academia inſtituta.
miam adiecit, Bononienſem
Bononienſis Academia reſtituta.
quaſi vetuſtate prolapſam reſti-
tuit, non minus Muſarum,
quàm Martis alumnus, fautór-
que. Cæterùm nova res matu- 20.
ræ jam ejus gloriæ aliquid im-
Alphonſus Caſtus Rex Galleciæ.
poſuit labis. Alphonſi Galleciæ 21.
Regis (cui Caſto haud ex falſo Turp.
cognomen fuit) rogatu, in Hi- Anno 1.5.
ſpaniam traduxerat copias. Ibi 22.
Maſſillus Rex Maurorum à Carolo victus.
adverſus Maſſillum Maurorum
Regem recentem ex Africa bel-
lum feliciter geſſerat. Victorem 23.
inde reducens exrcitum in de-
Carolus Vaſconum inſidiis exceptus.
ſcenſu Pyrenei montis Vaſco-
num inſidiis exceptus nobilem
accipit cladem. Non alius locus 24.
Francorum ſtrage celebratior.
Roncavallis appellatur Rollan- 25.
di, aliorúmque Francorum pro-
cerum cæde inſignis. Sub eam 26.
expeditionem Turpinus Rhe-
men-

mensis Episcopus deceſſit, Poë-
tæ, quàm hiſtorico proprior,
idémque Caroli in bellis comes.

Turpinus Rhemenſis Epiſcopus.

27. At Carolus ſe viribus deſtitui
ſentiens, ſacrarum litterarum,
ſanctorúmque Patrum lectioni
deditus anno imperii ſui XIV.
exceſſit rebus humanis vir bel-
lo, ac pace ſummus, juſtitiæ,
religionis, litterarum cultor exi-
mius, & cum Conſtantino Ma-
28. gno utique comparandus. cu-
jus etiam teſtamentum memo-
29. rabile. Quicquid in theſauris
fuit, pauperibus, ſacríſque æ-
30. dibus legatum. Ludovicus fi-
lius imperii heres, Bernardus
nepos Italiæ Rex declaratus.

Carolus ſacrarum litterarum ſtudio deditus.

Caroli Magni teſtamentum.

31. Et Caroli ætas non Ducibus ſo-
lùm, ſed etiam doctis viris flo-
32. ruit. Paulus Diaconus hiſtori-
cus, Haymo, Rabanus, OE-
cumenius, Suidas, Theophy-
lactus, & Alcuinus Caroli Au-
guſti doctor per id tempus illu-
33. ſtres fuere. Quin ex Gymnaſiis
ab illo inſtitutis magna ſubinde
ſe-

Paulus Diaconus. Haymo. Rabanus. Oecumenius. Suidas. Theophylactus. Alcuinus Caroli Magni doctor.

Digitized by Google

ſeges exſtitit hominum doctiſſimorum. Auxit quoque Caroli famam Græcorum Imperatorum infamia. Nicephorus Logotheta ejus æqualis fuit, homo improbitate, ac perfidia inſignis, & hiante ſemper avaritia infamis. Nam pluribus theſauris per fraudem potitus novas coacervandæ pecuniæ excogitavit vias. Quicumque è tenui re ad magnas opes perveniſſent, hos theſauros inveniſſe criminans, fortunis omnibus exſuebat. Dum ille urbem regiam his artibus populatur, Saraceni Aſiæ reliquias, Bulgari Thraciam populationibus vexare cœperunt. Itaque pace à Saracenis auro redempta in Bulgaros exercitum ducit, confligit, victos exuit caſtris. ſed victorem ſecuritas vicit. Ab re bene geſta inflatus Auguſtus omnes conditiones pacis repudiabat. Igitur Crumus (Chrunnum alii vocant) Bulgarorum Dux, deſperatio-

Nicephorus Logotheta Imp. Græcus.

Avaritia Nicephori.

Victorem ſecuritas vincit.

34. 35. Zon. l. 3. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42.

ratione audaciam ſtimulante,
noctu ex improviſo caſtra Græ-
corum aggreditur, ingentíque
edita hoſtium ſtrage, Nicepho-
rum ipſum obtruncat IX. jam
imperantem annum, & Auguſti
caput ſtipiti infixum, diu ſpe-
ctaculo, ludibrióque barbaris
43 fuit. inſigne inſolentis victo-
riæ documentum.

Auguſti caput ſtipiti infixum ſpectaculo fuit.

44. Nicephoro Stauratius filius
annuus Imperator, huic Mi-
chaël Curopalata ſuffectus vir
penitus à Nicephoro diverſus.
45. Principatu inito nihil prius ha-
buit, quàm ut ſpoliatis à Nice-
46. phoro bona redderet. Sed pa-
ce, quàm bello melior exſtitit.
47. A Leone Armenio copiarum
Præfecto proditus, bello Bulga-
48. rico exercitum amiſit. Itaque
Leo præpollens opibus à ſuis le-
gionibus Imperator ſalutatur.

Stauratius Imp. Græcus.

49. Et Michaël imperii minimè
tenax, inſignibus ultro Leo-
ni miſſis, altero imperii an-
no fit Monachus, vir utique
mo-

Michaël Curopalata Imp. Græcus.

monaſterio, quàm imperio aptior.

Leo Armenius Imp. Græcus. Leo Armenius exinde imperare cœpit. 50. Is prælio cum Bulgaris commiſſo, dictis factíſque inclinantem erexit aciem. 51. Itaque victoria parta de Bulgaris triumphavit. 52. Nec bellicis ſolùm, ſed civilibus etiam artibus præſtitit. 53. Magiſtratus omnes, delectu ex optimis viris habito, deferebat, nullo relicto loco pecuniæ, gratiæve. 54. Cæterùm Iconomachorum deinde errore implicatus, & ſuperûm, & mortalium odia incurrit. 55.

CAPUT II.

LUDOVICUS PIUS.

A Chriſto nato anno DCCCXIV.

Ludovicus Pius Imp. anno Chriſti 814. LUDOVICUS PIUS Caroli patris æmulator nihil potius habuit, quàm ut præberet ſe patronum Eccleſiæ. 1. Annon. l. 5. Regin. l. 2. Itaque 2.

Friſin. l 5. Sigeb. chron. queRomanos Leoni III. Pontifici inſidiantes per Bernardum Italiæ Regem coercuit. Ste- *Stephanus IV. Pont. à Ludovico Auguſto perhonorificè excipitur.*
3. phanum inde IV. Pont. ad ſe in Galliam venientem quanto maximo potuit honore excepit, avitíque inſtituti magis, quàm ſuæ Majeſtatis memor inſidentem equo Pontificem Auguſtus ipſe pedes in regiam introduxit
4. urbem. Et Stephanus eum ritè inunctum coronatúmque ap-
5. pellavit Auguſtum. Ludovicus porrò ſubliciæ porticus, quâ tranſibat, ſubita ruina mortalitatis admonitus, Lothario filio natu maximo imperium, ac re- *Regnorum diviſio à Ludovico Pio facta.*
6. gnum Franciæ legat. Pipinum Aquitaniæ, Ludovicum Bava-
7. riæ conſtituit Reges. Jus confirmandi Rom. Pontifices Carolo ab Adriano datum remiſit, & paternam avitámque donationem explicavit, ſanxítque. *Ludovici Pii donatio & explicatio.*
8. Exſtat diploma imperatorium
9. Ludovici. Cæterùm fama de Volat. l. 3. diviſione regnorum, Franco-

rúm-

Bellum civile inter Francos. rúmque procerum favor Bernardum Italiæ Regem ad regnum Franciæ ſibi armis vindicandum erexit. Sed impium bellum non majore animo, quàm conſilio geſſit. Nam ingenti Ludovici exercitu conterritus ante pugnam patruo tradidit ſe. Hunc igitur ille à judicibus capite damnatum, luminibus orbari ſat habuit, regnóque exutum Italiæ in ordinem coëgit. *Arioldus Rex Daniæ baptizatus.* At Arioldus Daniæ Rex cum conjuge, liberis, & Danica nobilitate Moguntiæ baptizatus à Pio Imperatore velut auctoramentum religionis, Friſiam accepit.

Sigeb. chron. 10. 11. 12. 13. Sigeb. chron.

Leonis Armenii Iconomachi interitus. Per idem tempus Leo Armenius Græcus Imperator impius (quippe ſacris imaginibus bellum integraverat) mira quadam ratione vitam cum imperio amiſit. Ipſe natali Chriſti die, de Michaële Balbo Majeſtatis reo ſumpturus ſupplicium, deprecante Auguſta, diſtulit pœnam, quæ

14. Zon.l 3. Credr. 15.

16. quæ in ipſum vertit. Nocte in-
ſequenti Balbus è carcere ela-
pſus, cuſtodis opera contrahit
veterum conjuratorum manum.
17. Cum his ſub monachorum ha-
bitu ſicas ferentibus, Imperato-
rem in Symphoniacorum choro
canentem interficit imperii an-
no VIII.

18. Balbus adhuc compeditus
(clavis quippe compedum non
comparebat) Imperator ſaluta-
19. tur. Qui Conſtantini Coprony-
mi ęmulator Epiſcopos ſacrarum
patronos imaginum, quà exilio,
20. quà morte multavit. Cætero-
quin Auguſtus ille Græcus non
balbus ſolùm, ſed etiam bardus
21. fuit. Jumentorum ingenia, at-
que indolem noſſe ſibi pulcrum
ratus, tardiſſimo ipſe ingenio
erat, rudíſque penitus littera-
22. rum. Proinde ne pueros ſe do-
ctiores cerneret, erudiri eos lit-
teris vetuit.

Michaël Balbus Imp. Græcus.

Catholicorum perſecutio Balbi Iconomachi.

Balbus erudiri pueros litteris vetat.

23. Saraceni interim Cretam, &
24. Siciliam occuparunt. Ludovi-
cus

Cretà, & Sicilià à Saracenis occupata.

Digitized by Google

cus autem Auguſtus Pannoniæ
Rege domito Lotharium filium

Lotharius Rex Italiæ, Modoëtiæ coronatur.

Italiæ Regem deſtinavit. Is i- 25.
gitur Modoëtiæ ab Archiepiſco-
po Mediolanenſi Rex Italiæ ritè
appellatus, Romæ à Paſchali
Pont. imperatoriis ornatur inſi-
gnibus. Subinde Ludovicus 26.
Britannis Franciæ incolis debel-

Legati Balbi Græci Imp. ad Ludovicum Pium.

latis Rhotomagi legatos Balbi
Græci Imperatoris audivit pa-
cem petentes, & de ſacris imagi-
nibus conſulentes. At ille pace 27.
data ad Rom. Pontificem (is
tum erat Eugenius II.) èos reje-
cit. ſed fruſtrà. Itaque haud 28.

Balbi Iconomachi interitus.

ita multo pòſt Balbus inceſto
ſacræ Virginis conjugio potitus
phreneſi, & inteſtino viſcerum
dolore periit anno poſt invaſum
imperium IX.

Theophilus Iconomachus Græcus Imp.

Hujus heres Theophilus Ico- 29.
nomachus impietate certans Zon.l.3. Gedre.
cum pàtre ſacras imagines pingi
vetuit omnino. Earum loco 30.
pecudum, aviúmque ſimulacra
reponi juſſit. quæ lex magnam 31.
piis

piis hominibus, pictoribúſque
procellam concitavit in O-
riente.

32. Et in Occidente Pipini Aqui-
Ann.l.5. Reg.l.2. taniæ Regis odium adverſús Ju-
Friſi.l.5. ditham novercam in nefarium
33. facinus erupit. Fratrum quip-
pe ope, operáque Ludovicum
Auguſtum patrem dolo com-
prehenſum abdicare coëgit im-

Pipinus Aquitaniæ Rex Ludovicum patrem abdicare imperio cogit.

34. perio. Cæterùm Germanorum
procerum favore dimiſſus Lu-
dovicus in priſtinum reſtituitur
35. gradum. Haud facile aliàs ma-
gis paterna erga impios filios
36. clementia exſtitit. Pipinum,
Lotharium impunè ulciſci cùm
poſſet, errati veniam petentes
bona fide recepit in gratiam.

Ludovicus in priſtinum gradum reſtituitur.

Paterna clementia in liberos.

37. Pipino exinde mortuo, Caro-
lum ex Juditha genitum Aqui-
38. taniæ Regem dedit. Ad ex-
tremum prodigioſa Solis defe-
ctio tantum ejus animo mœroris
incuſſit, ut conſecuto mœrorem
morbo, ſupremum obierit diem
39. anno imperii ſui XXVIII. Lu-
dovi-

Solis defectio mœrorem ac mortem Ludovico Augusto parit.

dovici mortem trium filiorum de paternis regnis certamen excepit. Igitur poſt acci as civili bello Franciæ vires pax denique ita convenit, ut Lothario imperium, & Italia, Carolo Francia, Ludovico Germaniæ regnum cederet.

Bellum civile Francorum. 40.

Per eadem tempora Evechus, ſive Ennicus vir bello aſper, ex quo Ariſtæ cognomen traxit, cùm ex Pyreneis jugis in Navarræ plana deſcendiſſet, multa adverſús Saracenos prælia ſecunda fecit. Itaque belli operibus ingens, primus Navarræ Rex eſt appellatus. Huic Garſias Ennicus ſucceſſit, non paterna gloria, quàm ſua virtute clarior. cujus filius, ac ſucceſſor Sanctius Garſia multis Cantabriæ oppidis, ipſáque Pompelona de Barbaris recepta, Navarræ regnum propagavit. Hujus inventum proditur calcei ex crudis coriis (*Abarcas* Hiſpani vocant) quibus ipſe adeò eſt delectatus, ut ex

41. Roder. Tolet. l. 5. Roder. Sanct. par.

Regni Navarræ origo.

42.

43.

44.

45.

Calcei ex crudis coriis.

46. ex eo Abarca diceretur. Itaque ejuſmodi calceis milites inſignes habuit (tantum apud populum Regis exemplum valet) quorum egregia virtute Pompelonam à barbaris ſumma hyeme obſeſſam, per obſita nivibus, & concreta glacie loca tranſgreſ- *Regis exemplum.*
47. ſus, obſidione exemit. Raymirus autem Rex legionis Jacobi Apoſtoli ſpecie in ſomnis oblata, egregiam de Saracenis victo- *Jacobus Apoſtolus pugnat pro Hiſpanis.* *Ordo militia S. Jacobi.*

Rod. Tolet. l. 4.

48. riam retulit. eo prælio Apoſtolus ex equo candido, cum vexillo rubra cruce inſigni pro Hiſpanis pugnans in acie conſpe-
49. ctus eſt. Ex quo Ordinem militiæ S. Jacobi inſtitutum auctor eſt Didacus Valera: quem Ordinem an. MCLXXX. inchoatum ſcribit Volaterranus.
50. Eadem tempeſtate Rabanus, & Aimoinus hiſtoricus floruere. *Rabanus, & Aimoinus hiſtorici.*

CA-

CAPUT III.

LOTHARIUS.

A Chriſto nato anno DCCCXLI.

Lotharius Imp. anno Chriſti 841.

LOTHARIUS Auguſtus Auſtraſiam regionem, quam ſibi in Francia reſervarat, à ſuo nomine Lotharingiam appellavit. Inde Ludovicum filium regem Italiæ declaratum, conſortem ſibi adjungit imperii. Cæterùm Lotharii principatus magnis Chriſtiani orbis cladibus inſignis fuit. Saraceni oram Italiæ depopulati vexarunt Apuliam, Anconam diripuere, Barium occuparunt. Unde crebris excurſionibus Apuliam, Calabriam, Campaniam infeſtam habuere, compluribus oppidis in ſuam ditionem redactis.

Lotharingia à Lothario appellata.

Ludovicus Rex Italiæ.

Saraceni Apuliam vexant, Anconam diripiunt, Barium occupant.

1. Annon. l. 5. Sigeb. chron. Reg. li. l. 2.
2.
3. Friſin. l. 6.
4.
5.

Par Saracenorum tempeſtas peruaſit Armeniam, & Theophilus Græcus Imp. mœrore deletæ à barbaris patriæ ſuæ con-

Amor patriæ.

6. Zon l 3. Cedr.

conſumptus interiit anno imperii XII.

7. Exin Michaël Porphyrogenitus adhuc infantulus, Theo-
8. dora matre imperitavit. At Theodora Auguſta tota à viro diverſa ſacras imagines, quas etiam illo vivo impensè colue-
9. rat, extemplo reſtituit. Juvit etiam imaginum cauſam ſalus Manueli tutori Imperatoris jam moribundo, ſi ſacris imaginibus faveret, à monacho quodam promiſſa, & faventi divinitus
10. reddita. Porrò Bulgarorum Regi bellum inferenti denunciavit Auguſta ſemet illi cum
11. exercitu obviam ituram. Proinde videret ipſe quid ageret, cui nec feminam vincere glorioſum foret, & à femina vinci turpiſſi-
12. mum. Ea nox barbarum Regem à belli conſiliis avertit.
13. Qui deinde morbo, ac malis domeſticis afflictus, ſororis (hæc apud Theodoram Auguſtam captiva chriſtianè educata fue-

Michaël Porphyrogenitus Græcus Imp.

Theodora Auguſta pietas.

Cauſa ſacrarum imaginum ſublevatur.

Theodora Auguſta virtus ac ſapientia.

Zon. l. 3. Cedr.

Digitized by Google

rat) admonitu Chriſtum invocavit, cujus ope malis repentè diſcuſſis Chriſtiana ſacra cum univerſa Bulgarorum gente ſuſcepit. Eodem fermè tempore 14. Marci Evangeliſtæ corpus ab Juſtiniano Duce Venetias tranſlatum præſidio eſſe cœpit urbi jam opibus præpollenti.

Bulgarorum Rex cum omni regno baptizatur.

Marci Evangeliſtæ corpus Venetias tranſlatum à Juſtiniano Venet. Duce.

Sigeb. chron.

At Ludovicus Cæſar Romam 15. profectus avi exemplo oſculum Sergii II. Pontificis obtulit pedi. Itaque ab eo accepit inſignia, & 16. nomen Auguſti. Saraceni ſub- 17. inde ſucceſſibus elati trajecerunt in Latium. Ab his Apo- 18. ſtolorum Petri, & Pauli ſuburbanæ baſilicæ ſpoliatæ. Latium 19. omne depopulatum. Pervaſta- 20. ta inde Campania, Tarentum direptum. Super hæc Veneta, 21. & Conſtantinopolitana claſſis, quæ barbaris occurrerat, cum clade ingenti repulſa, ut facilè appareret illam non tam barbariæ vim eſſe, quàm iram divini Numinis. Sed tandem cæleſtis 22. ira

Ædes S S. Apoſtolorum Petri & Pauli à Saracenis direptæ.

Sigon. l. 5.

23. ira recidit in iræ miniſtros. Onuſti præda domum repetentes, fœda tempeſtate coorta, pariter cum præda obruuntur fluctibus.
24. Paucis interiectis annis alia Saracenorum manus in Latium tranſmiſit ea mente, ut ipſam orbis terræ arcem diriperet Romam.
25. Cæterùm Leo IV. Rom. Pontifex tribus claſſibus, Neapolitana, Amalphitana, Cajetanáque, quæ urbi ſubſidio venerant, fretus, Romanas copias nulla re magis, quàm divinis myſteriis armatas emittit in barbaros, & pii, piéque adminiſtrati belli felix exitus fuit.
26. Navali pugna Saracenus ad Oſtiam ſuperatus, & inſignis eſt relata victoria, quæ Populo Rom. antiquam navalis triumphi ſpeciem præbuit.
27. Inde Leo IV. Pont. S. Petri ædem, refectis argenteis valuis, quas Saracenus abſtulerat, magnificè exornat, atque ut in poſterum tuta ab incurſionibus foret, circundat

Sigeb. chron.

Saraceni onuſti præda ſubmerguntur.

Navalis Romanorum de Saracenis victoria.

Aedes Apoſtoli Petri à Leone IV. Pont. mœnibus cincta.

Digitized by Google

Urbs Leonina

mœnibus. Nova urbs Leonina 28.
conditoris nomine appellata.
Fuit idem Pontifex etiam mira 29.
culis clarus, cujus ſanctitatis fa-

Adilulphus Rex Angliam Pontifici Rom. vectigalem fecit.

ma Adeolphum, ſive Adilul-
phum Angliæ Regem Romam
excivit. Is benignè exceptus à 30.
Pontiſice Angliam vectigalem
Rom. Eccleſiæ fecit argenteo Polm. chron.
nummo in ſingulas familias im-

Nummus B. Petri in Anglia.

poſito, qui B. Petri nummus
etiam noſtra memoria diceba-
tur. Lotharius porrò Auguſtus 31.
controuerſiæ tollendæ cauſa Be-
neventanum ducatum ita divi-
ſit, ut Adelgiſus Beneventi, Si-
conolphus Salerni, & Capuæ
Principes eſſent: quæ Salerni-

Capuanus, & Salernitanus principatus.

tani & Capuani principatus fue-
re primordia. At Lotharius 32.
ipſe cùm poſt deceſſum Ludo-
vici patris, annos XV. imperaſ-
ſet, rerum humanarum pertæ-
ſus abdicavit ſe imperio, & in

Lotharius ex Imperatore monachus.

Prumienſi Monaſterio dicavit ſe
Deo, nobilior depoſito prin-
cipatu, quàm adminiſtrato.
Pa-

33. Paterna hereditas ita liberis di- *Lotharii hereditas liberis diviſa.*
34. viſa. Imperium cum regno Italiæ penes Ludovicum ſtirpis maximum manſit. Carolo Pro-
35. vincia, & altera Burgundia; Lothario Burgundia altera cum
36. Lotharingia ceſſit. Sunt qui ab Lothario Rege Lotharingiam
37. appellatam velint. Per idem tempus Ado Epiſcopus Vienenſis hiſtoricus floruit. *Ado Epiſcopus Vienenſis, hiſtoricus.*

CAPUT IV.

LUDOVICUS II.

A Chriſto nato anno DCCCLVI.

1. LUDOVICUS II. Imp. avitæ in Pontificem obſervantiæ haud parum memor Nicolao Pontifici ad ſe iu caſtra tendenti obviam progreſſus Pontificalem fræno deduxit equum. *Ludovicus II. Imp. anno Chriſti 856.*

Regin. l. 2. Friſin. l. 6. Annon. l. 5. Sigeb. chron.

2. Ab eodem Pontifice libido notata Lotharii Regis, qui conjuge repudiata, pellicem du- *Ludovicus Imperator Nicolaum Pont. ſummo honore excipit.*

duxerat. Et Rex cum proceri- 3.
bus Lotharingiæ, Romam ſui
purgandi cauſa profectus in
mendacio exitium invenit.
Mendacium exitiale. Nam cùm ipſe, ac proceres apud 4.
Pontificem mentiti, ad ſacram
Euchariſtiæ menſam acceſſiſ-
ſent; omnes intra finem ver-
tentis anni variis caſibus ſunt
exſtincti. Inter hæc dominandi 5.
cupido turbavit Italiam. Adel- 6.
giſus Beneventanus Princeps
Sedoani Saracenorum Ducis populationes Campaniæ. Sedoanum Saracenorum Barien- Sigon. l. 3.
ſium Ducem in Capuanum
Principem incitarat. Igitur Bar- 7.
barus populabundo exercitu
Campanum agrum ingreſſus,
obvias Chriſtianorum copias
fundit. Inde victoria elatus 8.
magnam Campaniæ partem po-
pulatur. Venefrum etiam ſu- 9.
bigit. Et alii ſubinde Saraceni 10.
Apulia, & Calabria à Saracenis occupatæ. prædæ dulcedine illecti Apu-
liam, Calabriâmque occupa-
runt. Itaque Ludovicus Au- 11.
guſtus exercitum in Saracenum
Capua Ludovico Imperatore ducit. Capuam, cujus perfi- 12.
diam

Digitized by Google

diam expertus erat, vi captam
13. magna delet ex parte: Cæte- *magna deletur ex parte.*
rùm Barium Saracenorum ar-
cem ſumma ope oppugnare a-
dortus, tandem irrito incepto
receſſit.
14. Nec verò Saracenis Italiam
urentibus, Orientis imperium
15. ab hac peſte intactum fuit. Mi- *Michaëlis Porphyrogeniti nequitia.*
Zon. l. 3. Cedren. chaël Porphyrogenitus, matre,
ac tutoribus regimine amotis,
Barda avunculo auctore, totum
ſe ludis, ac nequitiæ dederat.
16. Tandem Saracenis proxima re-
giæ urbi loca populantibus præ-
ſenti tandem periculo excitus
17. occurrit hoſti. Sed delicatus
Imperator ſine magno certami-
ne victus caſtris exſuitur, ludo
videlicet, quàm bello aptior.
18. Exin Bardam proditionis com-
pertum per Baſilium Macedo- *Baſilius Macedo Græcus Imp.*
19. num Ducem interficit. Baſi-
lium in compotatione temulen-
tus ſocium adſciſcit imperii.
20. Qui deinde in convivio impe-
rium remigi à Michaële dela-

Digitized by Google

tum ægrè patiens, Auguſto ſuper menſam obtruncato, ſibi imperium vindicat.

Hujus deinde claſſe ſubnixus 21. Signon.
Ludovicus Romanus Imp. Barium terra, maríque oppugnare inſtitit. Tandem anno quarto 22.
Sedoanus in Francorum poteſtatem redigitur. urbs capta. Sedoanus ipſe in 23.
Francorum poteſtatem redactus. Cæterùm Ludovici ni- 24.
mia facilitas in victoria bellum inſtauravit. Barbarus ab eo di- 25.
Sedoani perfidia. miſſus, accitis novis ex Africa copiis, Capuam, aliaque finitima oppida ſuæ ditionis fecit.
Ergo Ludovicus ira furens in 26.
perfidum hoſtem agmen citatum rapit. Cætera oppida haud 27.
magno negotio recepta. Capua 28.
vix tandem fame domita in de-
Syracuſæ à Saracenis captæ. aditionem venit. Eadem tem- 29.
peſtate Syracuſas à Saracenis captas auctor eſt Cedrenus. Lu- 30. Cedr.
Saraceni Campania expulſi. dovicus porrò, Saracenis Cam- Sigeb. chron.
pania expulſis, Beneventi ab ſe- Fr. ſin. l. 6.
curitate, magnum adiit vitæ, famæque diſcrimen. Adelgiſus 31.
Be-

Beneventi Princeps cúm ſubdola oratione perſuaſiſſet Auguſto, ut exercitum demitteret, Prætorium à præſidio nudum armis, atque igni oppu-
32. gnare inſtitit. Itaque Auguſtum ſacramento adigit, nunquam ſe in poſterum Beneventi fines ingreſſurum, neque eam
33. injuriam ulturum. At Ludovicus Romæ jurejurando à Pontifice abſolutus Adelgiſum bello
34. illato exegit Italia. Paucis interiectis annis Ludovicus Mediolani moritur, anno principatus XX. nulla virili ſtirpe reli-
35. cta. Quæ fama patruos ejus Carolum Caluum Franciæ, & Ludovicum Germaniæ Reges ad
36. imperij certamen accendit. Ceterum Joannis VIII. Pontificis Rom. prudentia, & auctoritate oriens incendium reſtinctum
37. eſt. Contentio ab armis ad jus revocata, coactóque Epiſcoporum concilio imperium Carolo Caluo Ludovici Auguſti patruo

Adelgiſi Beneventani Principis dolus in Imprr.

Adelgiſus Italia exigitur.

Contentio ab armis ad jus revocata.

Sclavi baptizati. nium conſenſu datum. Pereadem tempora Sclavi Dalmatiæ incolæ cum Sueropilo Rege ad Chriſtum adjuncti. 38. Chron. Pol. Bonfin. l. 10. *Hungari, & Bulgari Chriſtiani facti.* Hungari, Bulgaríque ad Chriſti fidem à Rege traducti; 39. Blon. Dec. 2. l. 2. Sigeb. chron. qui monachus factus ubi ſenſit eos à Trebellio filio regnum ad Deorum cultum revocari, coacto exercitu filium bello victum capit, & effoſſis oculis in cuſtodiam coniicit, regnúmque minori filio adminiſtrandum tradit, Chriſtiana religione ſalua.

CAPUT V.

CAROLUS CALUUS.

A Chriſto nato anno DCCCLXXVI.

1. *Carolus Calvus Imp. anno Chr. 876.* CAROLUS CALVUS Magni nepos à Joanne VIII. Annon. l. 5. Regin. l. 2. Romæ Auguſtus rité appellatus Pontificem ingentibus coluit donis.

2. *Ioannes VIII. Pont. falſò femi-* Sunt qui Joannem VIII. femi-

Friſin. l. 6. feminam fuiſſe fabulentur. *na fuiſſe dicitur.*
3. Quod falſò creditum vulgus ob-
Sigon. l. 4. & tinuit, ſive muliebris Pontifi-
cis facies, ſive effeminata vita
4. fabulæ dederit locum. Caluus
porrò Berengarium Forojuli-
enſibus, Vidonem Spoletanis
Duces dedit magnarum Italiæ
5. turbarum auctores futuros. Ip-
ſe autem Auguſtus bello parum
6. prudens, felíxque habitus Ca- *Caroli Calvi Imp. calamitas ex imprudentia.*
rolus Craſſus Ludovici Germa-
niæ Regis filius arma Francis in-
ferebat. huic Caluus cum exer-
7. citu improvidé occurrit: mili-
témque vigiliis, nocturnóque
itinere atque imbri fatigatum
8. objecit hoſti. Itaque ſine certa-
mine victus, omiſſo exercitu
9. fugit. Nobiliſſimus quiſque
10. Francorum captus. ſed clemen-
11. ter exercita victoria. captivi in-
dulgenter habiti, gratíſque di-
12. miſſi. Quæ res Craſſo in præſen-
tia decori, inde etiam emolu-
13. mento fuit. Exin Caluus Nor-
mannos Franciam effuſé popu-

lantes non armis, ſed donis repreſſit. Ingens ſubinde Romæ 14.
extitit motus. Joannes Pont.
Romanorum procerum conſpi- 15.
Formoſus Portuenſis Epiſc. ignominia notatus.
ratione comperta, Formoſum Portuenſum Epiſcopum, alióſque conjuratos ſolemni ignomina notavit. Ceterùm dome- 16.
ſticas inſidias externa vis excepit. Saraceni, qui Tarentum tenebant, Salernitanos, Amalphetanos, Neapolitanóſque perpulere, ut Romanam invaderent ditionem. Et adventan- 17.
tis cum exercitu Imperatoris opem intempeſtiva mors avertit.
Calui in veſtitu inſolentia.
Jam Caluus, quòd præter Fran- 18. Sigeb. chr.
corum Principum morem diademate, ceteróque habitu auguſtior incederet, cœperat eſſe proceribus inviſus. Itaque Man- 19.
tuæ per morbi occaſionem Sedechię Judæi medici fraude ex-
Judæi medici fraude Imperator exſtinguitur
ſtinctus, documento fuit, quàm tutò Chriſtianorum ſalus Judæis credatur medicis. Impera- 20.
vit annos II. Inter quæ Latium 21.
im-

impune à fœderatis hoſtibus po- *Latium depopulatum.*
22. pulatum. Majus etiam in Cã-
23. pania damnum acceptum. Docibilis Dux Cajetanus prælio victus à Saracenis, Garilianum oppidum efferatis conceſſit ho- *Garilianũ oppidum conceſſum Saracenis.*
24. ſtibus. ex quo multa, graviaque in Romanam ditionem mala fluxere.

CAPUT VI.

LUDOVICUS BALBUS.

A Chriſto nato anno DCCCLXXVIII.

1. LUCOVICUS BALBUS Calui filius, & heres Joannem VIII. Pont. ad ſe venientem Lugduni honorificè excepit more majorum. *Ludovicus Balbus Imp. anno Chr. 878.* (Anno. l. 5. Friſin. l. 6.)
2. Itaque ab eo viciſſim Auguſti inſignibus, ac titulis decoratur. (Regin. l. 2.)
3. Ceterùm gravi diutinóque implicitus morbo, Impe ator nullus fuit.
4. Igitur regio ornatu ad Ludovicum.

cum filium miſſo, eum Franciæ Regem appellat. ipſe decedit anno anno imperij ſui II.

Baſilij Græci Imp. juſtitia.

Jiſdem ferme temporibus inſignis juſtitia, ac religio Baſilij Macedonis Græci Imperatoris enituit. Is quippe magiſtratus integerrimis mandabat viris, maximéque ab ambitione alienis. & ipſe quoties vacaret, judiciis aderat, præconibus per urbem circummiſſis, qui denuntiarent adeſſe Auguſtum ejus ope, aut opera uti volentibus. In ſumma caritate annonæ apertis publicis horreis cum maximo fiſci detrimento populi inopiam levavit. Nec facile alius plura templa vel inſtauravit, vel condidit. Judæorum complures etiam pecunia ad Chriſti ſacra pellexit. Barbarorum quoque ingentem vim, in his Ruſſi, ad veram traduxit religionem, miſſo ad eos egregiæ ſanctitatis Epiſcopo. Igitur propitio Deo bella contra Saracenos ſe-

5. Zon. l. 3. Cedrē. 6. 7. 8. 9. 10. 11.

Baſilij Imp liberalitas in caritate annonæ.

Ruſſi ad Chriſtum traducti.

12. feliciter per duces geſſit. Ameras Saracenorum Rex cum exercitu cæſus, Cretenſium claſ-
13. ſis oppreſſa. Tarentum de Saraceno receptum. *Tarentum de Saracenis receptum.*

CAPUT VII.

CAROLUS CRASSUS.

A Chriſto nato anno DCCCLXXX.

1. CAROLUS CRASSUS Germaniæ Rex Joannis VIII. Pontificis accerſitu in Italiam venit, ab eóque imperij inſignia accepit, ut unus Pontifex (quod nemini præterea conti- *Carolus Craſſus Imp anno Chr. 880.*

Friſi. l. 6. Rigin. l. 2. Sigeb. chr.

2. git) tres crearet Auguſtos. Nec defuit Craſſo materia virtutis, & gloriæ. Normannos gentem è Scandia, Franciam populantes acie vicit, victos non tam in ſuam, quám in Chriſti rede- *Normanni cum Rege babtizati.*
3. git ditionem. Gothofredus Rex cum tota gente Chriſtianus

nus factus. regio in Francia Nor- 4.
Normania. mannis data, quæ deinde Nor-
mannia fuit. Atroces deinceps 5.
duorum Principum inter vena-
tiones caſus produntur. Caro- 6.
lomanus Rex Franciæ ex apri Regin. l. 2.
Venatio periculoſa. vulnere obiit. Baſilius Imp. 7.
Græcus cervi cornibus trans- Zon.
foſſus, effuſis inteſtinis, effla- l. 3.
vit animam anno imperij ſui
XX. Miſerior etiam Craſſi Au- 8.
guſti exitus fuit. Nam cùm 9.
corpore ſimul, & animo lan- Annon.
guere cœpiſſet; à Germanis re- l. 5. Regin.
gio nomine exſutus, & novo l. 2.
exemplo patruus fratris filio
Craſſus Imp. tutelæ commiſſus. Arnulpho in tutelam datus;
ſicut Auguſtus ab eo victum
emendicaret. tantúmque ex
tam inſigni contumelia mœroris
hauſit, ut haud ita mnlto pòſt
migrarit è vita anno XII. quàm
imperare cœperat. vir tribus re- 10.
gnis Germaniæ, Galliæ, Ita-
liæ, & Imperij titulis (quod
præter Carolum Magnum, &
Ludovicum Pium nemini con-
tigit)

Digitized by Google

tigit) clarus, ſi parta regna, majeſtatémque regiam æqué
11. tueri, ac parare potuiſſet. Exin cùm imperatoriæ ſtirpis virtus, indoléſque defeciſſet, Francicum quoque imperium defecit anno poſtquam cœperat XC. *Francicum imperium deficit, cùm annos XC. perduraſſet.*
12. Itaque regnum Italiæ cum imperio ad Italicos Principes devolutum eſt. *Imperium ad Italicos Principes devolvitur.*
13. quorum æmulatio imperandi avida magnis mo-
14. tibus concuſſit Italiam. Berengarius quippe Forojulienſis Dux Adriani III. Pont. decreto ſubnixus, Rex Italiæ appellatur anno poſt Chriſtum natum DCCCLXXXIV. *Berengarius Rex Italiæ anno poſt Chriſtum natum 884.* Regin. l. 2.
15. Subinde Vido Spoleti Dux Stephano V. Pont. favente, Rex Italiæ ſalutatus, Berengario duobus præliis debellato, viam ſibi ad imperium fecit. *Vido Rex Italiæ.*

CAPUT VIII.

VIDO.

A Christo nato anno DCCCXCII.

Vido Imp. anno Chri. 892.

VIDO imperatoriis inſignibus, titulíſque à Stephano Pont. decoratus, primus Italicæ gentis imperavit. Ceterùm nec quietum, nec diuturnum ejus imperium fuit. Haud ita multo pòſt Arnulphus Carolomano genitus, Rex Germaniæ, Vidonem Italia regno exſutum compulit Spoletum. ita Berengarius Arnulphi benificio regnum recipit. Et ideo Arnulphum inſectans ad Tarum amnem ſubita ſanguinis vomitione exſtinguitur anno principatus III. Ea tempeſtate Hiſpanienſes Saraceni in Italiam delati, Fraxinetum arcem Cottiarum Alpium cepere, unde in Longobar-

Saraceni Fraxinetum occupant.

1. Rigin. l. 2. Friſin. l. 6. 2. Sigeb. 3. chro. Sigon. l. 16. 4. 5. 6.

bardiam excurrentes Garilia-
nenſium populationes prope-
modum æquarunt. Et Romæ
Formoſus deformatus quidem *Formoſus Rom. Pontifex.*
7. à Joanne Pont. Sed tamen ele-
gantia doctrinæ, ac morum no-
bilis, Pontificatum obtinuit.
8. Quæ deinde res ingentium in
urbe turbarum materiem præ-
9. buit. Berengarius porrò Lam-
berto Vidonis filio bellum in-
ferente, ob iræ impotentiam
deſertus à ſuis, regnum amiſit.
10. Arnulphus ſubinde à Formoſo
Regin. l. 2. Pontifice ad urbis, Italiæque
Sigeb. chr. turbas ſedandas evocatus, Ro-
mam obſedit, quam diu fru-
ſtrà oppugnatam per occaſio- *Roma per occaſionem leporis capta.*
nem leporis fortè in urbem re-
fugientis capit, Romanis ſta-
tionibus ludicro hoſtium inſe-
quentium clamore, atque im-
petu, tanquam vero, conter-
11. ritis. Hoc ſolum deerat urbi
victrici Orbis terræ dedecus,
12. ut à lepore capta diceretur. Ar-
nulphus igitur cæſis factioſis,
ac

ac turbulentis ciuibus, à Formoſo Pontifice inſignia, titulumque extorquet Auguſti. Ex 13.
eo tempore Germani proceres ſibi jus imperii, etſi nondum maturum, nec jure partum, præproperè uſurparunt.

CAPUT IX.

ARNULPHUS.

A Chriſto nato anno DCCCXCV.

Arnulphus Imp. anno Chri. 895.

ARNULPHUS ex Caroli 1.
Magni ſtirpe ſanguinem Regin. l. 2.
magis, quàm indolem trahens, Friſin. l. 6.
vi partum, violenter geſſit imperium. Sigeb.
Cùm de nocte agmen 2.
duceret, libido eum cepit Berengarii laternam præferentis excæcandi. Behro. Sigon. l. 6.

Arnulphi Imp. vecordia.

Quod ille ubi ſenſit, trepidus abiecta laterna profugit. 3.
Hæc vecordiæ fama Arnulphum cunctis Italicis populis inuiſum fecit. 4.
Itaque illi Lamberto Regi infenſus, pleriſque 5.

riſque Italiæ urbibus captis, Firmum obſedit. Obtinebat 6.
eam urbem Vidonis coniux, eadémque Lamberti Regis mater, vafra mulier in paucis. Cujus 7.
fraude venenum Auguſto à famulo ſuo datum ferunt. Mox 8.
graui lethargo oppreſſum ſoluiſſe illum obſidionem, ad ultimum phthinaſi conſumptum, periiſſe anno poſt partum imperium III. Ei Ludovicus filius 9.
à Germanis proceribus ſubrogatus, ſolo nomine Auguſtus. Ea- 10.
dem tempeſta Huñorum manus Regin. l. 2.
Hungaria. è Scythia in Pannonia conſedit. Hi deinde Hungari appellati, 11.
Hungariæ nomen dedere, ac Friſin. l. 6.
Germania ſtipendiaria. Ludovico Arnulphi filio debellato, ſtipendiariam fecere Germaniam. Sigeb. chro.
Romæ interim ex con- 12.
tentione partium infandum facinus ortum. Stephanus VI. 13.
Pontifex, peſſimo exemplo, Plat. in
Formoſi Pont. acta reſciſſa. Formoſi Pontificis velut vitio creati acta reſcidit, irrita declarata conſecratione eorum, qui ab

14. ab illo initati fuerant ſacris. Indignum deinde facinus proditur.
15. Formoſi cadaver effoſſum, & in conſpectu omnium Pontificalibus exſutum inſignibus, & cum profano habitu in Tiberim projectum ferunt.

Sigeb. chro.

CAPUT X

LAMBERTUS.

A Chriſto nato anno DCCCXCVIII.

1. LAMBERTUS à Stephano Pont. appellatus Auguſtus in magna Eccleſiæ Rom. Perturbatione imperium geſſit. Romanus Stephano ſublectus, Formoſi cauſam inde ſuſcepit; ejuſque corpus ad Tiberina oſtia repertum referri in urbem juſſit ad ſepulturam. Id cùm Vaticanæ inferretur ædi, ſacræ imagines venerabundæ excipere viſæ, divino Numine ejus Pontifica

Friſin. l. 6. Sigeb. chr. Sigon. l. 6.

Lambertus Imp. anno Chri. 898.

Digitized by Go

tificatum approbante. Proinde 4.
Pontifex in conventu Epiſcoporum Formoſum, ſacríſque ab eo initiatos in integrum reſtituit.

Formoſus in integrum reſtitutus.

Subinde Lambertus Auguſtus 5.
Francorum Imperatorum donationes ratas juſſit. Ceterùm Ita- 6.
lici Principes, ut antè Berengarii, ita deinde Lamberti ſeverum imperium exoſi, conſilia de illo pellendo agitarunt audaci magis conatu, quàm proſpero eventu. Inſidiæ patefactæ, de coniuratis ſupplicium ſumptum. Sed Lam- 7.
berto ut cautio ſaluti, ita ſecuritas exitio fuit. Inter venan- 8.
dum curſu fatigatus quietem capiebat uno Hugone cuſtode, cujus pater in coniuratis fuerat. Is igitur paternæ cædis magis, 9.
quàm imperatoriæ largitatis memor valido fuſte ſopitum ſomno occidit Auguſtum altero principatus anno.

Leo Imp. Græcus.

Et Leo Græcus Auguſtus 10.
per id tempus ſimili periculo Lon.
perfunctus eſt diſſimili exitu. l. 3.
Cedr.

Ac-

11. Accedenti ad aram templi, ſupplicandi gratia Cæſari, fuſtis cervicibus à ſicario incuſſus vitam utique ademiſſet, niſi penſilis lychnus fortè intercedens ru- *Conſtantinus Porphyrogenitus Imp. Græcus.*
12. entem fregiſſet ictum. Quo caſu admonitus Imperator Conſtantinum filium pæne infantem
13. Cæſarem creat. Inde moriens Alexandro fratri paruum filium ſuum commendat, eidémque imperium legat adulto tradendum Cæſari.

14. Exinde novum in Italia bel-
15. lum. Berengarius, Lamberto
Friſin. l. 6. vita functo, tertiùm regno Italiæ potiebatur, cùm Ludovicus Provinciæ Rex Ludovici II. Auguſti nepos ad aviti regni ſpem erectus bellum intulit Be- *Ludovicus Provinciæ Rex.*
16. rengario. Cùm res parum proſperè cederet, pacem cum hoſte fecit, hac lege ut nunquam in poſterum in Italiam ſe rediturum juraret. Sed jurisiurandi religionem regnandi cupido vicit. Itaque cum maximis copiis

Digitized by G

piis tranſgreſſus Alpes, ſummis Longobardorum ſtudiis recipitur, ingentíque Principum gratulatione Rex Italiæ ſalutatur. Romam inde progreſſus à Benedicto IV. ritè appellatur Auguſtus. *Ludovicus Rex Italiæ.*

Sigeb. chro. Per eadem tempora Regino Prumienſis Abbas, & Ado Viennenſis, nobiles annalium ſcriptores exſtitere, quibus Simeon Metaphraſtes ſuppar numeratur. *Regino. Ado. Simeon Metaphraſtes.*

CAPUT XI.

LUDOVICUS III.

A Chriſto nato anno DCCCC.

1. Regin. l. 2. Sigon, LUDOVICUS III. ob neglectam juriſiurandi religionem haud diutino eſt uſus imperio. *Ludovicus III Imp. anno Chri. 900.*

2. l. 6. Biennio pòſt cùm pulſo ex Italia Berengario, Veronam quoque cepiſſet, victorem ſecuritas perdidit.

3. Berengaris ubi

Q eum

eum ſecurum ab hoſte copias omnes dimiſiſſe cognovit, occultè in Italiam inſinuat ſe, & corruptis portarum cuſtodibus, Veronam ſilentio noctis ingreſſus cum fida neceſſariorum manu Ludovicum aggreditur nihil tale metueutem. Capto cum 4.
Ludovico Imp. effoſſi oculi.
Berengarius ter amiſſum Italiæ regnum obtinet.
periurii exprobratione oculos effodit. Cæcum in ordinem 5.
cogit. Ipſe recepta Verona re- 6.
gnum ter amiſſum recipit; quod pacatè deinceps per annos tenuit XX. Ceterùm Italis pacem 7.
colentibus à barbaris otium non fuit. Hungari peruaſtatis 8.
Bauariæ, Saxoniæque finibus inuadunt Italiam, & omnia longè ac latè populantes ipſam regni ſedem Papiam petunt. Sed 9.
Hungari Italiam populantur.
Berengario cum ingentibus copiis occurrente capeſſunt fugam, multiſque ſuorum amiſſis, petunt ab Italis, ut recepta omni præda ipſos incolumes abire ſinant. Superbum à victo- 10.
Victoriæ inſolentia.
ribus reſponſum redditum, quod

11. quod in ipſos vertit. Quippe victi deſperatione ad audendum accenſi Italos incautos cædunt, fugántque. Documentum ad poſteros effugium hoſtibus ul-
12. tro aperiendum. Hungari ergo victoria inflati Tarviſium, Vicetiam, Patavium fœda popu-
13. latione deformant. Exin Venetias contractis ad id lembis traiiciunt, & Clodia, ceteríſque circa urbem locis perpopulatis, non Metamaucum modò, ſed etiam Rivoaltum primi mortalium, poſtremíque ten-
14. tarunt. Tandem à Petro Venetorum Duce navalibus copiis repulſi ad Apenninum uſque omnia depopulando peruadunt.
15. Ad ultimum accepta à Berengario grandi pecunia remigrant domum auro victi, non armis.
16. Sub id tempus Sergio III. Pontifice Cluniacenſis ordo ab Odone (is ex Benedicti diſciplina erat) in Burgundia inſtitutus.

Effugium hoſtibus ultro aperiendum.

Hungari Venetias penetrant armis.

Sigeb. chro.

Ordo Cluniacenſis.

Ludovico autem Germaniæ 17.
Rege, qui è Caroli Magni ſtir-
Conradus Cæſar. pe ultimus fuit exſtincto, Con-
radus è Franconia vir bello in-
clytus à Germanis proceribus
Rex, & Cæſar appellatur, qui
adverſus Hungaros bene pu-
gnavit. Huic ſeptennio poſt re- 18.
Henricus Cæſar. bus humanis exempto Henricus
Othonis Saxoniæ Regis filius
ſubrogatus. Qui Hungaris 19.
Franciam, Alemanniam, Sa-
xoniamque vaſtantibus cum
Hungari penè deleti. exercitu occurrit, votóque
nuncupato victor barbaros pæ-
ne delevit. Inde Carolum Sim- 20.
Carolus Simplex Franciæ Rex. plicem Franciæ Regem adver-
ſùs rebelles tutatus & Regem,
& regnum ſibi deuinxit, Lotha-
ringia recepta. Saraceni porrò 21.
Saraceni Calabria, Apulia, Benevento potiuntur. qui Garilianum tenebant, Ca-
Calabria, Apulia, Benevento,
aliiſque Romanæ ditionis urbi-
bus potiti, vicina urbi loca in-
curſare cœperunt. Ceterùm à
Joanne X. Pont. per Sarace- 22.
num transfugam, adiecta valida Sigeb. chro:
Ro-

Romanorum manu, multis, magníſque afflicti cladibus, Ga- *Saraceni domiti*
23. rilianum recipiunt ſe. At Joannes Pont. Omnibus ferme Italiæ Principibus, ipſóque Conſtantino Porphyrogenito Imp. Græco ad eiiciendos Italia Saracenos concitatis, Garilianum
24. obſedit. Tandem Barbari, deſerto oppido, fugientes inter- *Saraceni, Gariliano expulſi, cæſique.*
25. cepti, & ad unum cæſi. Satis conſtat pio bello divinam opem
26. adfuiſſe. Sigebertus auctor eſt, Sigeb. chr. in præliis adversùs Saracenos Apoſtolos Petrum, & Paulum pro Romanis pugnantes eſſe *Apoſtoli Petrus, & Paulus pro Romanis pugnant.*
27. conſpectos. Pari eventu Hungari in Germania, & Saraceni
28. in Italia oppreſſi. Hungari cùm tributum contra fas impoſitum repeterent ab Henrici exercitu *Hungarorum clades.*
29. occidione occiditur. tributum, quod repetebat hoſtis, Deo victoriæ auctori conſecratum, & ſacris ædibus, pauperibúſque diviſum.

CAPUT XII.

BERENGARIUS.

A Chriſto nato anno DCCCCXV.

Berengarius Imp. anno 615.

Rudolphus Rex Italiæ.

Berẽgarius rarum humanæ viciſſitudinis exemplum.

Hungari iterum Italiam populantur.

BERENGARIUS interim Auguſtus à Ioanne X. ritè 1.
appellatus, parum quietum ha- Sigeb.
buit imperium. Regni proceres chr. Sigon.
Rodulphum Burgundiæ Re- 2.
gem in Italiam evocatum, pul- l. 6.
ſo ejus ope Berengario, Regem Italiæ ſalutant. Ergo Be-
rengarius regno exſutus altero 3.
imperij ſui anno, Veronenſium fraude occiditur. rarum humanæ felicitatis vices uariantis exemplum. Et Rodulphum præ-
propera cupido patrij regni re- 4.
viſendi Italico regno ſpoliavit. Illo abſente Hungari, Mantua,
Brixia, Bergomo, direptis, 5.
Papiam ipſam populatione, incendióque fœdarunt. Igitur alie-

6. alienatis à Rodulpho Rege populorum animis, Hugo Arelatenſis Comes, Lotharij Lotharingiæ Regis nepos, ab Italicis Principibus evocatur, qui fauente Joanne X. Pont. Italiæ regnum Rodulpho ademit. Ac *Hugo Arelatenſis Rex Italiæ.*
7. ſubinde Papienſium conjuratione ſolerter oppreſſa, tantam apud Italos prudentiæ famam collegit ut nequaquam ludibrio ut ceteri Reges, ſed *Hugonis Regis prudentia.*
8. admirationi omnibus foret. Nefarium inde facinus traditur à
9. femina ortum. Vido Tuſciæ
Sigon. l. 6. Marchio Marociæ conjugis inſtinctu, Joannem X. Pont. *Joannes X. Pontifex necatur.*
Sigeb. chr. comprehendit, faucibúſque
10. cervicali occluſis necauit. Sed palo pòſt Deo tanti ſceleris ultore divinitus exſtinctus eſt ipſe.
11. At Marocia Romæ præpollens opibus, ne gratuitum Pontificis parricidium foret, Hugonem Italiæ Regem ad ſuas pellicit nuptias, urbis Romæ imperium velut dotale promit-

 tens.

Hugo Marociæ beneficio Roma potitur. tens. ita Hugo ſimul cum Marociæ conjugio, Urbis imperio potitur. Sed impotentia a- 12. 13.
Hugonis impotentia animi. nimi breve id gaudium fecit Albericus Marocia natus alapa ab Hugone percuſſus, quòd parum ſcitè manibus miniſtraſſet aquam, ſtimulante ira, Romanos perpulit, ut barbarum
Conſul Romæ creatus urbem regit. urbe exigerent Regem. Veteri 14.
ergo magiſtratu renovato, ipſe Conſul factus exacto Rege, urbem regit poteſtate conſulari.
Roma veteris Reip. forma revocata. Ex quo tempore Romani Re- 15.
gibus, Pontificibúſque contemptis, veteris Reipublicæ formam revocarunt, Conſulibus, Tribunis pleb. & Præfecto urbis ex antiquitate repetitis. Nec mirum. Pontificatum 16.
tenebat illis temporibus Joannes XI. Alberici Conſulis frater.
Genua fons ſanguine manat. Per eadem tempora Ge- 17.
nuæ fons per totum diem ſanguine manans imminentem civibus portendiſſe dicitur cladem. (Sigeb chr.) Eodem quippe anno urbs 18.

a

à Mauris ex improviſo capta: *Gennenſium clades.*
viri omnes interfecti, mulie-
ribus, ac pueris temperatum;
præda omnis in Africam depor- *Hungarorum clades.*
19. tata. At Hungari Campania de-
populata, Marſorum, Peli-
gnorúmque inſidiis circumuen-
ti, cæſíque. præda ingens de
20. prædatoribus capta. Nec levior
21. ſubinde Saracenis eſt illata cla-
22. des. Hugo Rex Italiæ Sarace- *Saraceni Fraxineto ejecti.*
norum, qui é Fraxineto mari-
timam oram infeſtam habe-
bant, claſſem Græco igni cre-
23. mavit. & ea clades adeó barba-
rorum opes, atque animos fre-
git, ut Fraxinetum aliquando
24. deſererent. Exin Berengarius
exul (Berengarij Auguſti is ne-
pos erat ex filia) Romanis, Ita-
licíſque proceribus conciliatis,
Mediolani gerere ſe pro Rege
25. cœpit. Tandem res ita conuenit,
ut regium nomen penes Hugo-
nem, & Lotharium ejus filium,
regimen apud Berengarium fo-
26. ret. Ceterùm Hugo animi æger

trans Alpes regreſſus ceſſit è vita.

Haud lætior Conſtantini Porphyrogeniti Græci Imp. exitus fuit. Is Lacapeno ſocero, quem conſortem imperii adſciverat, in ordinem coacto, tonderíque juſſo, Romanum filium Cæſarem fecit. Qui etſi adhuc puer, habere imperium, quàm expectare maluit. Itaque patrem per annos jam XL. imperantem veneno ſuſtulit. ipſe parricidio oblitus invadit imperium. Porrò Tapis Rex Hungarorum ſub deceſſum Hugonis, ex Longobardia, Italiaque prædas agebat impunè, Lothario ſedente. At Berengarius pecunia populationem redempturus, argentum undique tanta iniquitate extorſit, ut populationem hoſtium æquaret. Et decem nummorum modiis Hungaro datis, ceteram ſummam, quæ major erat, avertit. Rei indignitatas Lotharium ex mœrore in phrene-

27. Zon. l. 3. 28. Cedrē. 29. 30. 31. 32. Sigon. l. 6. 33. 34. 35.

Conſtantinus Porphyrogenitus à filio necatur.

Hungari Italiam tertiò populantur.

36. neſim lapſum exſtinxit. Igitur
Berengarius Rex ab Italis ſaluta- *Berengarius II. Rex*
tus cum Adelberto filio regnum *Italiæ.*
obtinuit haud ſanè quietum à
37. bellis. Adeleida Lotharii con-
iux Papia urbe regia, quam
dotis nomine tenebat, ejecta,
Othoni Germaniæ Regi nupſit.
38. Otho igitur Papia dotali urbe *Otho Rex*
per vim recepta, cum uxore in *Germaniæ.*
39. Germaniam remigrat. Conra-
do genero Lotharingiæ Duce
relicto ad perſequendum bello
40. Berengarium. Qui prælio vi-
ctus ad victoris clementiam unà
41. cum filio confugit. Nec fru-
42. ſtrà. Otho receptus in fidem *Othonis*
ſupplicibus Regibus regnum re- *clementia*
43. ſtituit. Ceterùm Berengarius *inſignis.* *Berengarij*
regno recepto, deſeruit fidem. *perfidia.*
44. Namque Othone civilibus Ita-
liæ bellis implicito, ab eo de-
45. ſcivit. Conradus quippe dux,
Othonis gener Hungaris in *Hungarorum exer-*
ſocerum conductis, in Bavari- *citus maximus.*
am deſcenderat, tanta barbaro-
rum mole, ut vulgo, niſi à ter-

ra abſorberentur, aut obruerentur à cælo, negarent ſe poſſe vinci. Sed Otho cum expedita manu eis occurens, Duce interfecto, tanta Hungaros cæde proſtrauit, ut parem de barbaris victoriam Germani nunquam pepererint. Sclavos belli ſocios par clades exepit. Inter hæc Berengarius Pontificiam hoſtiliter uexans ditionem, humana jura, ac divina miſcebat. Igitur Otho Germaniæ Rex Joannis XII. Pont. rogatu in Italiam venit; maximíſque Italicorum Antiſtitum procerúmque ſtudiis exceptus, Italiæ regno potitur. Ergo Mediolani Rex Italiæ appellatus, Romæ à Joanne XII. imperatoriis decoratur inſignibus. Ita demum Romanum imperium ad Germanos tranſiit CXL. ferme annis, quàm peruenerat ad Francos.

46. *Hungarorũ clades longè maxima.*

47. *Sclavorum clades.*

48.

49

50. *Otho Mediolani, Rex Italiæ appellatus.*

51. *Rom. Imperium devolutum ad Germanos an. circiter 950.*

CA-

CAPUT XIII.

OTHO I.

A Chriſto nato anno DCCCCLXII.

1. OTHO Henrici, primi Cæſaris, filius, primus ex Germana gente legitimus Imp. animi, rerúmque geſtarum magnitudine Magni cognomen inuenit. 2. Berengarium debellatum, captúmque in Bavariam relegavit. 3. Principibus Italiæ res novas molientibus partim in Saxoniam amandatis, Romam uenit, & in turbatores urbis graviter animaduertit; Conſu- 4. les Italia pulſi. Tribuni plebis (Decarchontes vocabantur) 5. ſuſpendio necati. Præfectus urbis, qui tumultus in Pontificem auctor fuerat, inſigni igno- 6. minia notatus. Quippe nudus redimitus, averſúſque aſino per

Friſin. l. 6. Sigon. l. 7. Lamb. Hiſtor. Germ.

Otho I. Imp. cognom. Magnus anno 962.

Othonis ſeveritas in adverſarios Rom. Pontificis.

Digitized by Google

per urbem cercumvectus, inſuper virgis cæſus eſt, ſempiterniſque vinculis traditus. Inſigne hoc imperatoriæ ſeveritatis exemplum non urbem modò, ſed Italiam quoque pacavit. 7

Veterum Imperatorum donatio confirmata.

Exinde Otho veterem Pipini, Caroli, Ludovici donationem novo decreto ſanxit. 8 Sigon. l. 7.

Marchionum Montisferrati origo.

Almaranum porrò generum ſuum Marchionem Montisferrati conſtituit. unde illi fluxere Marchiones. 9 10

Ateſtenſium Marchionum origo.

Sigebertum quoque, ſive Albertum Canuſini Comitis filium Marchionem Ateſtis fecit, quæ Ateſtenſium, ſive Eſtenſium Marchionum origo fuit.

Thedaldus Dux Ferrariæ.

Et Thedaldus Sigeberti frater à Joanne XIII. Pont. deinde Dux Ferrariæ eſt appellatus. 11

Duo Soles in cælo viſi.

Exin duo in cælo Soles viſi, 12

Duo Imperatores pater, & filius.

& eodem anno Otho filius unà cum Othone patre Romam profectus à Joanne XIII. Pont. ritè eſt coronatus.

Polonia cũ Mieſlao Duce ba-

Sub idtempus Mieſlaus Poloniæ Dux XIV. cum tota gente Chri- 13 Crom. l. 3.
ſti

14. ſti fidem ſecutus. Haraldus Rex Danorum baptiſmate expiatus ad Chriſti fidem regnum omne pellexit. *ptizatur. Dania cum Haraldo Rege baptiſmo expiatur.*

Sigeb. chro.

15. Inter hæc Romanus Conſtantini Auguſti filius in Oriente imperitavit cognomento Puer. *Romanus Puer Imp. Græcus.*

Zon. l. 3. Cedr.

16. Quippe luxu diffluens, ludíſque, & epulis deditus Bringæ cubiculario ſuo regimen mandavit imperij.
17. Igitur III. principatus anno deliciis conſumptus obiit ganeo verius, quàm Princeps.
18. Huic ſubrogatus Niceporus Phocas; cujus principatum variæ clades nobilitarunt. *Nicephorus Phocas Imp. Græcus.*
19. Nam Sicilienſibus Saracenis tributum ex veteri pacto poſtulantibus tantum imperij probrum haud ferendum ratus inſtructiſſimam claſſem Manuelis Patritij ductu in Siciliam miſit, honeſto magis conſilio, quàm
20. felici. Claſſis temeritate Ducis tota periit, & Dux cnm exer-
21. citu cæſus. Aliæ deinde ſuper alias clades acceptæ, quarum illa

illa præcipua. Theophaniam 22.
ſeu ſororem, ſeu filiam (nam
utrumque traditur) Othoni
Auguſto filio cùm deſpondiſſet,
miſſos ab Othone in Calabriam
ad ſponſam deducendam cum
ingenti apparatu, Græca fide
trucidandos, ſpoliandóſque curavit.
Otho igitur Magnus Græcis 23.
cæſis, Saraceníſque Italia
pulſis, Calabriam, & Apuliam
ſubegit. Et Nicephorus quà 24.
inertia, quà avaritia populari- Zon: l. 3.
bus inviſus, Conſtantinopoli
à plebe urbana maledictis, ſaxíſque
inceſſitur in foro. Ad ul- 25.
timum Theophanionis Auguſtæ
juſſu à Joanne Zimiſce in
ſuo lectulo interficitur imperij
ſui anno XII. Interfecti Impe- 26.
ratoris præmium, imperium
fuit. Inde à Zimiſce Græco Im- 27.
peratore Theophania ſponſa ad Son. l. 3. Cedr.
Othonem filium miſſa, quæ
Romam progreſſa à Joanne
XIII. Auguſtæ titulo inſignitur.

Calabria, & Apulia ab Othone Magno ſub acta.

Nicephorus Imp. Græcus ſaxis appetitur.

Zimiſces Imp. Græcus.

Nec

28. Nec ita multo pòſt Otho Magnus, pater exſtinguitur, rarum in longo principatu huma- *Rarum humanæ felicitatis exemplum.*
29. næ felicitatis exemplum. Quippe eodem ſemper virtutis, & gloriæ tenore annos imperavit XXX. nulli Imperatorum ſecundus, & tranſlato ad Germanos imperio memorandus, apud quos jam manet annis amplius DC.

30. Othoni Magno ætate ſuppar, *Stephanus I. Rex Hung. cum tota gente baptizatur.*
Sigeb. chr. ſanctitate prior Stephanus I. Rex Hungarorum fuit, qui Gizæ uxoris opera Chriſtianus factus Hungaros ad Chriſti fidem adiunxit, ac demum pro Chriſto mortem oppetiit, Rex mar-
31. tyrio, quàm regno clarior. Per
Chro. Polon. l. 2. idem tempus Liberus Moſcoviæ, & Vildominus Pruſſiæ Duces Chriſto aggregavere ſeſe. *Moſcovia, & Pruſſia baptizantur.*
32. Felix omnino nomini Chriſtiano ſeculum, quo intra XI. annos Polonia, Dacia, Hungaria, Moſcovia, Ruſſia, barbaræ olim nationes, Chriſtianis

nis ſacris manſuefactæ: & tribus Regibus, duobus potentiſſimis Ducibus Chriſtiana res aucta eſt, ſarciente Numine Orientis damnum acceſſione Occidentis.

Luithprandus Diaconus Ticinenſis.

Per eadem tempora Luithprandus Diaconus Ticinenſis hiſtoricus claruit. 33.

CAPUT XIV.

OTHO II.

A Chriſto nato anno DCCCCLXXIII.

Otho II. Imp. anno 973.

OTHO II. Imp. paternam virtutem nomine magis, quâm indole retulit. Cum Lothario Galliæ Rege, Germaníſque Principibus bella geſſit haud ſanè fortiter, felicitérque. Itaque cùm ejus majeſtas apud populares exoleſceret; Italici populi, contempto Auſti imperio, paſſim libertatem uſurpare cœperunt. In pleriſque 1. 2. 3.

Friſin. l 6. Sigon. l. 7.

que civitatibus Conſules facti;
privatis Reſpublica conſiliis
4. adminiſtrari cœpta. Romæ in
primis tumultuatum, & tumul-
tus plures deinceps Pontifices
exercuit.

In civitatibus Italiæ libertas uſurpari capta.

5. Inter hæc Zimiſces Orientis
Zon. l. 4. Auguſtus Baſilium, & Con-
ſtantinum Romani Cæſaris li-
beros, imperii conſortes fecit
6. raro ad poſteros exemplo. Bel-
lum inde adverſus Ruſſos, Scy-
thicam gentem, feliciter juxtà,
7. ac fortiter geſſit. Fama tenet
Theodorum Martyrem in acie
pro Græcis viſum eſſe pugnan-
8. tem. Ceterùm inclyto cetero-
roqui Imperatori immodica lin-
9. gua exitio fuit. In Baſilium eu-
nuchum cubicularium ſuum in-
temperantiùs invectus lento ve-
neno ab illo exſtinguitur, cùm
nondum VII. principatus ex-
10. pleſſet annum. Baſilius inde,
& Conſtantinus fratres concors
11. imperium tenuere. Itaque Cre-
12. ta inſula Saracenos eiiciunt. Sa-
ra-

Theodorus Martyr in acie pro Græcis pugnat.

Lingua intemperantia exitialis.

Baſilius, & Conſtantinus Impp. Græci.

raceno inde milite conducto, claſſem in Italiam deſtinant, Barium expugnant, Apuliam, Calabriámque recipiunt

Apulia, Calabriaque à Græcis Imp. recepta.

Igitur Otho cum ingenti 13.
exercitu in Italiam regreſſus Romam venit, Italiciſque proceribus ad conuivium invitatis, inter epulas de ſeditioſis ſupplicium, ceteris inſpectantibus, ſumpſit, inſigni ad memoriam
crudelitatis exemplo. ex eo San- 14.
guinarii cognomen Othoni factum, quippe hac cæde imbutus cum inſontibus conuivium
celebrare ſuſtinuit. Bello dein- 15.
de Græcis illato, rem primò proſperè geſſit, deinde odio ve-
teris crudelitatis offendit. Nam- 16.
que à Beneventanis copiis ſubitò deſtitutus, accepta clade in
hoſtium venit poteſtatem. Qua 17.
tẽpeſtate Saraceni nullo negotio Italiam occupaſſent, ſi ſciſſent u-
ti victoria. Sed deſerta omnia ſi- 18.
ne viribus ſine capite divina providẽtia tutata eſt, quæ victoribus

Othonis II. Imp. conuivium ſanguinarium.

Otho II. ſanguinarius appellatus.

Otho à Græcis captus.

Divina providentia tutatur Italiam.

bus prædonum potius mentem,
19. quàm hoſtium dedit. Cæterum Otho fuga elapſus, contractis undique copiis, Beneventum ex improviſo capit, diruítque, civium proditionem ulturus. *Beneventũ ab Othone dirutum.*
20. Tandem Romam regreſſus, mœrore animi abſumitur anno imperii ſui X.
21. Per idem tempus Regino Abbas monaſterii Prunienſis chronicon, & Vitichindus rerum Saxonicarum hiſtoriam conſcripſerunt. *Regino Abbas. Vitichindus.*

CAPUT XV.

OTHO. III.

A Chriſto nato anno DCCCC-LXXXIV.

1. Friſin. l. 6. OTHO III. Othonis II. filius, Magni nepos, avo, quàm patri ſimilior exſtitit. *Otho III. Imp. anno 984.*
2. Sigon. l. 7. Is unà cum Maria coniuge à Gregorio V. Pontifice Auguſtalibus *Otho III. cum Maria conjuge Romæ imperij inſignibus ornatur.*

bus inſignibus decoratur. Quo 3.
Hugo Capetus Franciæ regno potitur. ferme tempore, regia Franco- Chro. Fran.
rum ſtirpe exſtincta, Hugo Ca- Paul.
petus Othonis Magni ex filia ne- Aem. Volat.
pos, originem à Carolo Magno
trahens Franciæ regno potitus
eſt. Othone III. approbante, 4.
Gregorius V. Pontifex ſeptem
Germaniæ proceribus ad crean-
dum Cæſarem jus ſuffragii de-
Septem Electores imperij. dit. Electores imperii appellati; 5.
decretúmque ut ab his creatus,
Cæſar. Cæſar diceretur; ubi verò Rom.
Pontificis auctoritas acceſſiſſet,
Auguſtus. appellaretur Auguſtus. Egre- 6.
Othonis juſtitia. gium porrò juſtitiæ documen-
tum principatus Othonis initia
nobilitavit. Maria Auguſta Co- 7.
mitem Mutinenſem nequic- Sigon. l. 7.
quam in ſui amorem pellicere
conata, amore, ut fit, in odium
verſo, inſontem ultra inſimu-
lavit apud uirum ſuum eo cri-
mine, quod in ipſam valebat.
Comes de Auguſti fama magis, 8.
quàm de vita ſua ſollicitus, ubi
rem cum uxore ſuo femina pru-
den-

Digitized by Google

dentiſſima contulit, haud cun-
ctanter creduli Imperatoris juſ-
ſu pœnas capite luit innoxius.
9. Inde Comitis coniux Augu-
ſtum in conventu viduis jus di-
centem adit; candentique la-
mina impunè manibus tractata,
fidem facit virum ſuum inſon-
tem morte multatum, & Au-
guſtam falſi criminis archite-
10. ctam ad ſupplicium vocat. ita
illa igni cremata debitas, & li-
bidinis, & calumniæ pœnas ex-
11. ſoluit. Porrò Othone in Ger-
maniam reverſo, ingens turba
12. extitit Romæ. Creſcentii Con- *Creſcentius Rom: Conſul.*
ſulis Rom. opera, Joannes Pſeu-
dopontifex adverſùs Grego-
rium creatus, Pontificem per-
pulit, vt ad Othonem confu-
13. geret. Extemplo igitur Augu-
ſtus infeſto agmine Romam pe-
14. tit. Interim Creſcentius Adria-
ni molem omni ope communie-
15. rat. Ex quo Turris Creſcentii *Turris Creſcentij.*
16. eſt appellata. Cæterùm cùm
Romani tandem malis victi de-
di-

Digitized by Google

ditionem feciſſent, vis omnis
uerſa eſt in auctores malorum.
Pseudopontifex ignominioſé 17.
Creſcentius cum ſociis ſuſpendio extinctus. tractatus. Creſcentius contra 18.
fidem datam majeſtatis damnatus, & cum duodecim ſcelerum ſociis ſuſpendio exſtinctus.
Mortuo deinde Gregorio V. 19.
Pontifice, Gerbertus Ravennas Archiepiſcopus, Magiſter 20.
olim Auguſti, ſublectus. Syl- Crom.
Boleſlaus Crobrius Poloniæ Rex. veſtro II. nomen factum. Ab 21.
eo Boleſlaus cognomento Crobrius primus Poloniæ Rex appellatus. Cæterùm Sylveſter 22.
Sylveſter II. Pont. falſò Magus eſt habitus. Pontifex ob exquiſitam reconditarum rerum ſcientiam, Magus falſò eſt habitus ab imperitis. Ex quo horrenda de ejus in- 23.
Annus poſt Chriſtum natum M teritu manavit fabula. Ipſe por- 24.
rò annus à Chriſto nato milleſimus Saracenico bello inſignis fuit. Saraceni in Campaniam 25.
Capua de Saracenis recepta. delati Capuam occuparant. Igi- 26.
tur Otho valida manu barbaros aggreſſus haud minore virtute hoſtes deuicit, quam felicitate

Ca-

27. Capuam recepit. Belli cura per-
functus ad exſolvendam perfi-
diæ in Creſcentio necando re-
28. ligionem animum adiecit. Ergo
Romoaldo Caſſinenſi Abbate
auctore, poſt alia piacula, Arc-
hangeli Michaelis ædem in Gar-
gano monte ſitam nudus adit
pedibus, majore pœnitentiæ,
29. quàm victoriæ gloria. Cæte-
rùm Romoaldo ſuadenti, ut
imperium cum Monaſterio
commutaret, obſequi in præ-
30. ſentia noluit. Ita optimum con-
ſilium temere dilatum mora diſ-
31. cuſſit. Romam profectus in-
32. ſolito exſtinguitur caſu. Cre-
ſcentij olim uxor regnandi avi-
da ſuis illecebris Othonem pelle-
33. xerat. Itaque ob ſubitum Au-
guſti ex urbe diſceſſum ira fu-
rens venenatas chirotecas pro
munere amatorio ad eum mit-
34. tit. Qua ille peſte infectus VI.
35. imperij anno abſumitur. Me-
morandum peſtiferi amoris do-
36. cumentum. Eodem ferme tem-

Otho III. nudis adit pedibus Archangeli Michaelis templum.

Mora optimis conſiliis inimica.

Sigeb. chro. Sigon. l. 7.

Amatorium munus peſtiferum.

R po-

Corpus S. Bartholomæi Apoſt. Romam aſportatum.

pore Othonis III. juſſu, Apo-
ſtoli Bartholomæi corpus Bene-
vento Romam aſportatum, &
in inſula Liberina condito ad id
templo, ſitum.

Inter hæc Baſilius Græcus 37.
Imperator, Phoca Barda ty-
ranno armis oppreſſo, victoria
nitens ſolus imperavit: inane 38.
tantùm Imperatoris nomen fra-

Bulgaria à Baſilio Græco Imp. ſubacta.

tri reliquit. Bulgaris inde in- 39.
genti clade domitis Bulgariam
omnem ſubegit. Sed hoſtium 40.

Baſilij Imp. avaritia.

victor ab avaritia victus novis
tributis ærarium referſit auro.

Per eadem tempora trium in 41.

Genuenſiũ, Piſanorum, & Florentinorũ opes auctæ.

Italia populorum, Genuen-
ſium, Piſanorum, Florentino-
rúmque opes auctæ. Genuen- 42.
ſes quippe Corſicam, Piſani
Sardiniam Pontifice annuente
de Saracenis recepere. Florenti- 43.

Feſulæ everſæ.

ni Feſulis potiti, urbe everſa, Io. Villa. l. 4.
cives Florentiam deduxere. ita 44.
Florentia crevit Feſularum rui-

Henricus in Germania creatur Cæſar.

nis. Henricus porrò Cæſar in 45.
Germania creatus Mediolanen-
ſibus

ſibus opem tulit. Ergo Ardoino, qui regnum Italiæ occupaverat debellato, Romam progreſſus à Benedicto VIII. Pont. conſecratur Auguſtus, cùm Imperium occidentale vacaſſet annos XII. poſt obitum Othonis III. Imperatoris.

Henricus à Benedicto VIII. Pontifice Roma conſecratur Auguſtus.

HORATII TURSELLINI,

EPITOMÆ HISTORIARUM

à Mundo condito

LIBER VIII.

CAPUT I.

HENRICUS II.

A Chriſto nato anno MIII.

Henricus II. Cæſar, ſed I. Auguſtus, anno Chriſti 1003.

HENRICUS Cæſar I. hoc nomine II. ſed primus Auguſtus, bellicæ virtutis laudem

Friſin. l. 6. Sigon. 17.

Digitized by Goo

dem ſanctitatis gloria cumula-
2. vit. Donata Romanæ Sedi à
Pipino, & aliis Imperatoribus
3. rata eſſe juſſit. Pandulphum in-
de Capuanum Principem, qui
ad Baſilium Græcum Impera-
torem defecerat, acie victum,
captúmque in Germaniam rele-
4. gavit. Principatus Capuanus
Pandulpho Theanenſi Comiti
5. conceſſus. Exinde Græco exer-
citu ad Salernum fuſo, fugató-
6. que pacavit Italiam. Cæterùm
nulla Henrici laus admirabilior,
quàm quòd Cunegundam Au-
guſtam parentibus intactam, ut
acceperat, moriens reddidit.
7. adeò ſanctus Imp. virginalem
lauream imperatoriæ prætulit
ſtirpi, æterna magis imperia in-
8. tuens, quàm caduca. Deceſſit
XI. principatus anno ſanctimo-
9. nia clarus. Itaque deinde cum
Cunegunda uxore vitæ ſocia in
cæleſtium numerum eſt relatus,
ut nominis ſui cultum propaga-
rent, qui generis ſtirpem pro-

Pandulphus Capuanus Princeps in Germaniam relegatus.

Principatus Capuanus Pādulpho Theanenſi Comiti conceſſus.

Henricus Auguſtus pacat Italiam.

Henricus Imp. Cunegundam uxorem virginem reliquit.

Henricus cum Cunegunda uxore in cæleſtium numerum relatus

pagare neglexerant: Conradus
inde Dux Franconiæ Henrico
ſubrogatus ipſius Henrici ſuffra-
gio. Henrico Principe, duæ 11.
egregiæ ſanctorum virorum fa-
miliæ ex Benedictino inſt iuto

Camaldulenſium, & Vallis umbroſæ inſtitutum.

profectæ, altera Camaldulen-
ſis à S. Romoaldo, altera Val-
lis umbroſæ à Joanne Valberto
inchoata. Eadem tempeſtate 21.
Turcæ, gens ab Scythis oriun-

Turcæ Hieroſolymam diripiunt.

da, Syriam depopulati Hiero-
ſolymitanum templum, Chri-
ſti ſepulchro nobile, ſpolia-
runt.

Baſilij Græci Imp. crudelitas.

Baſilius tum Orientis impe- 13.
rium tenebat, avaritia & cru-
delitate infamis. Qui verſis in 15.
Bulgaros armis victor XV. ho-

Cæcatis Bulgaris luſci Centuriones præpoſiti.

ſtium captivorum millibus effo-
derat oculos, uno ſingulis cen-
turiis luſco duce relicto. Huic 15.
LII. principatus anno Con-

Conſtantinus Græcus Imp.

ſtantinus filius ſucceſſit, qui de-
liciis, ac deſidiæ addictus,
imperio aliis commiſſo, volup-
tatibus ipſe ſervivit. Immenſos 16.
the

theſauros per fas, ac nefas à *Theſauri*
17. patre collectos diſſipavit. Bar- *malè parti, malè diſſipantur.*
barorum quippe mores non armis, ſed muneribus ſedandos ratus, hoſtes accendit ad præ-
18. dam. Servis, quibus ad verrendum cubiculum, conciliandùmque ſomnum utebatur, plauſtra pecuniis onuſta donabat.
19. In aſſeclas profuſus erat
20. ultra fidem. Calumniatoribus deditus, & in ſupplicia pronus, complures Principum orbavit
21. oculis. Demum III. imperij *Romanus*
anno moriens Romano Argy- *Agyropolus Imp. Græcus.*
ropolo per manus imperium
22. tradit: hoc tantùm utilis Im-
23. perator, quòd brevis fuit. Hu-
Crom. l. 4. Chro. Polon. ius fere æqualis Caſimirus regia *Caſimirus ex monacho Rex Poloniæ.*
ſtirpe natus, Joanne XX. annuente, ex monacho Cluniacenſi Rex Poloniæ factus, regiis virtutibus floruit.

Per idem tempus Sanctius
24. Major Rex Navarræ, Caſtel-
Rhoder. l. 5. læ Comitatum uxoris beneficio adeptus, Caſtellæ Regem fe- *Regni Caſtellæ initium.*

dici voluit. quod regni Caſtellæ initum fuit. Ferdinandus 25. 26.
Legionenſe regnum. autem Magnus Caſtellæ Rex Legionenſe regnum paterno adiunxit hereditarium uxoris, ſed moriens filiis tribus regna 27.
Ranimirus primus Rex Aragoniæ. Regni Aragoniæ origo. diviſit. Hujus filius, atque heres Ranimirns, ſeu Ramirus vir bello clarus Airagoniæ Rex dici voluit. Hæc regni Aragoniæ origo notatur, cujus uocabubulum ex Tarracone conſtat eſſe corruptum. 28. Rhoder. l. 6. 29.

CAPUT II.

CONRADUS.

A Chriſto nato anno MXXVII.

Conradus Imp. anno 1027. CONRADUS interim Auguſtus ab eodem Joanne XX. Pont. creatus, & religione inſignis exſtitit. Italicorum Principum conjurationem repentino oppreſſit adventu. Mediolanenſibus inde conjuratorum fau- 1. Friſin. l. 6. Sigon. l. 8. 2. 3. Sigeb. chro.

Digitized by Google

fautoribus infenſus Mediola-
num obſidet, urbi exitium mi-
4. nitans. Cæterùm S. Ambroſij
minax objecta ſpecies Augu-
5. ſtum ab incepto deterruit. Con-
radus porrò domitis Hungaris,
Petróque eorum Rege in re-
gnum reſtituto, Hungariam ſi-
6. bi vectigalem fecit. Subinde
Pandulpho Capuano Principe
ob defectionom debellato, ejus
principatum Vaimaro Salernita-
7. no Principi dedit. His rebus ge-
ſtis clarus deceſſit anno quàm
imperare occeperat XIII. Con-
8. rada Imp. Robertus & Ricardus
Normanorum Principes ingen-
tem popularium ſuorum ma-
num in Italiam traduxerunt ex
Francia; qui per Italicorum
Principum diſcordias, aliquot
Campaniæ oppidis potiti, in
Apulia conſedere.

S. Ambroſius Mediolanum tuetur.

Hungaria Imperatori vectigalis.

Capuanus principatus Vaimaro Salernitano Principi datus.

Normanorũ adventus in Italiam.

9. Romanus porrò Argyropo-
lus Græcus Auguſtus primò
benignitate in pauperes, &
10. captiuos inclytus fuit. Inde ac-

cepta ab Saracenis clade, ex benigno Principe acerbus factus eſt Queſtor. Cæterùm Zoæ 11.
conjugis infœcundæ pertæſus, ejus fraude periit anno imperij

Michael Calephatus Græcus Imp.

ſui VI. Michaeli Galephato 12.
Imperatoris interfectori, atque adultero ſceleris, ac flagitij merces imperium fuit. Is igitur, 13.
ut erat ingenio ſubdolo, cognatos omnes Auguſtæ fecit eu-

Zoë Auguſta relegata.

nuchos: Auguſtam ipſam paulatim imperio exſutam, tonſámque relegavit. Cæterùm 14.
Zoë, inuito Michaele, a Senatu, ac populo tumultuante revocata, recepit imperium.

Michael Calephatus ex Imperatore monachus.

At Michaël ſuæ vitæ metuens, 15.
depoſitis imperij inſignibus, Monaſterio ſe addixit, neceſſitate magis monachus, quàm

Michael Calephatus Imp. oculis orbatus.

voluntate, Ibi ut aliquando 16.
mentis oculos aperiret, Auguſta juſſu luminibus orbatur.

Berẽgarius Archidiaconus Turonenſis, Hæreſiar-

Eadem tempeſtate Berenga- 17.
rius Archidiaconus Turonenſis primus ſacroſanctæ Euchariſtæ op-

oppugnator, à Benedicto IX. *cha dãnatus.*
Pont. ignominia notatus, ſacri-
18. legum depoſuit errorem. Porrò Maniacus Apuliæ Prætor: (Catapanum Græci vocabant) contractis Græcorum copiis, acceptiſque ab Vaimaro Principe Normanorum auxiliis, magnam Siciliæ partem de Saraceno recepit. *Siciliam Græci de Saracenis recipiunt.*
19. captis Syracuſis, Luciæ Martyris corpus Conſtantinopolim miſſum victoriæ *S. Luciæ Martyris corpus Conſtantinopolim miſſum.*
20. indicium. Sed Maniaco Byzantium revocato, Stephani Græci Ducis inertia, avaritiáque, inſula non ſine Græcorum clade
21. rurſus amiſſa. Et Sicilienſem cla-
22. dem Italica excepit clades. Ardoinus genere Longobardus, Normanorum (quorum peregrina virtus inclyta jam erat in Italia) copiis fretus, Melphim, Venuſium, Aſculum, totámque ferme Apuliam adimit
23. Græcis. Apulia inter Normanos diviſa: quorum Principes Ranulfus Averſæ Comes, & *Apulia Græcis adēpta, & inter Normanos diviſa.*

Gulielmus, Drogóque fratres erant.

24. *Zoë Auguſta Græc.* Per idem tempus in Oriente Zoë Auguſta cum Theodora ſorore germana imperitavit. Zon. l. 3. Cedren.

25. *Conſtantinus Monomachus Græcus Imp.* Sed Zoë viri cupida Conſtantinum Monomachum virum bellicis operibus clarum in imperij ſocietatem adſcivit.

26. Inter hæc Henricus Conradi Auguſti filius Rex Germaniæ Boemico, Hungaricóque bello aliquando defunctus in Italiam tranſiit.

27. Exſules Longobardos olim à Conrado Imp. propter conjurationem ejectos reſtituit. Blon. l. 3.

28. Qui humilitatem quam præ ſe in exſilio tulerant, retinentes, Deo reliquam dicarunt vitam.

29. *Humiliatorum Ordo.* Hinc nonnulli tradunt Humiliatorum Ordinem natum, qui Mediolani maximè floruit.

30. At Henricus cum Agnete conjuge Romam profectus, coacto Epiſcoporum conuentu, ſchiſma ſuſtulit.

31. Itaque à Clemente II. Pont. Au-

Auguſtalibus decoratur inſignibus. Ab eodem Clemente, auctor eſt Blondus, ſuffragia Populo Rom. comitiis Pontificiis adempta, ptopterea quod jure ſuffragij abutebatur ad ſchiſmata.

32.

Comitiis Pontificijs jus ſuffragij Populo Rom ademptum.

CAPUT III.

HENRICUS *III.*

A Chriſto nato anno MXXXVII.

1. Lamb. Schaf. HENRICUS III. Imperator vita, famáque egregius fuit. 2. Capuanum principatum Pandulfo reddidit. 3. Friſin. l. 6. Sigeb. Dragoni, & Ranulfo Averſæ Comitibus partam bello ditionem ſua auctoritate ſanxit. 4. chro. Sigon. l. 8. Cardinalibus in novi Pontificis creatione diſſidentibus, ab altera factione rogatus Imperator, ut legeret ipſe Pontificem, ſibi nimium arrogavit. 5. Brunonem quippe Trullenſem Epiſcopum peſſimo exemplo

Henricus III. Imp. anno 1337.

Henrici Auguſti temeritas.

Digitized by Google

emplo Romam Pontificali de-
ſtinavit ornatu. Sed Ildebran- 6.
di Saonenſis monachi pruden-
tia correxit temeritatem Augu-
ſti. Is etenim Brunoni auctor 7.
fuit, ut Pontificalibus inſigni
bus depoſitis, Romam peteret
habitu peregrini. Itaque Ro- 8.
mam Ildebrando comite profe-
ctus, cùm ſuam Cardinalibus Plant. in Leoneix.
cauſam probaſſet, adnitente
eodem Ildebrando, Pontifex 9.
Leo IX. Rom. Pontifex. creatur. Leoni IX. nomen fa-
ctum. Qui ſalubris conſilij me- 10.
mor Ildebrandum in Collegium
Leonis Pont. pietas. Patrum cooptavit. Et ipſe pie- 11.
tate clarus exſtitit. Leproſum 12.
ante ædium fores nactus ſedulò
curatum in ſuo lectulo collaca-
rat: quem cùm deinde non re
periſſet, ſenſit ab ſe Chriſtum in
paupere exceptum hoſptio. Sed 13.
domi pius magis quàm militiæ
felix fuit. Beneventum cùm 14.
fruſtrà repetiſſet, Normanis
ipſemet arma intulit cum valida
Germanorum manu. Atque 15.
ho-

hoſtes quidem primò victi fuſi-
16. que ceſſerunt. Sed collectis inde copiis, Pontificia caſtra ex improviſo adorti ipſos vicere vi-
17. ctores. Germani ad internecionem cæſi, Pontifex ipſe captus
18. eſt. Cæterùm ab hoſte hoſpitaliter habitus, & cum ingenti honore (tantum Pontificia majeſtas valuit) gratis Romam reductus.

19. Zon. l. 3. Cedr. Nec minor per id tempus majeſtas abſentis Pontificis apud Græcos fuit, quàm præſentis
20. apud Normanos fuerat. Conſtantinus Monomachus Conſtantinopolitano Patriarchæ primas deferebat, legatos ſuper ea re à Pontifice miſſos reverenter magis quàm obedienter au-
21. diebat. Igitur poſteaquam Patriarcha & Auguſtus ad Concilium ex Pontificis auctoritate indictum venire recuſabant, legati Urbe egreſſi, ſandalia ſua (uti Apoſtolis Chriſtus preceperat) in eos cum cæleſtibus mi-

minis excutiunt. Ea res civita- 22.
tem univerſam, ipſùmque Cæ
ſarem, & Pa3riarcham tanta
religione perfudit, ut cuncti
poſtridie ſaccis induti, & ci-
nere conſperſi legatos adirent,
Pontificis faciem in eis veneran-
tes, & imperata facturi. Ita 23.
controverſia haud magno eſt
negotio ſublata, Patriarcha
diſcordiæ auctore damnato. E- 24.
xin Zoë Auguſta morbo abſum-
pta; & Monomachus ancipiti
exemplo, Alanam pellicem
Auguſtam fecit. Sed paulo pòſt 25.
morbo articulari miſerè con-
ſumptus exſtinguitur principa-
tus ſui anno XIII. Conſtantino 26.
Monomacho imperante, Tur- Zon. l. 3. Tur. l. 1.
cæ à Mahomete Perſidis ac Me-
diæ Rege, ſub quo meruerant,
deſcivere. & Seduci Sultani du- 27.
ctu, Saracenis debellatis, eo-
Turcæ anno M L. poſt Chriſti ortum. rum ſectam cum regno ſuſcepe-
runt anno ejus ſeculi circiter L. 28.
Hinc exitiale nomini Chriſtia-
no Turicum regnum exſtitit,

CCCC.

CCCC. fermè annis poſt Saraceni regni principia.

29\. Eadem tempeſtate Piſani à Muſacto Saracenorum Rege Sardiniæ poſſeſſione exſuti Genuenſibus Corſicæ ademere
30\. partem. Inde Sardiniam Sara-
31\. ceno expulſo, recepere. Hæc inter Piſanos & Genuenſes ſe-
32\. mina fuere bellorum. Piſani porrò in Siciliam claſſe delati Panormum, quod à Saracenis tenebatur, captum diripiunt, ac domum revecti Epiſcopales ædes, ac baſilicam egregiam ex Sicilienſibus manubiis exſtruunt.

Belli inter Piſanos, & Genuenſes initia.

Panormum à Piſanis direptum.

33\. Porrò in Oriente Theodora Auguſta tanta cum laude prudentiæ ac moderationis imperium tenuit, ut illa imperante nemo deſideraret Auguſtum.

Zon. l. 3. Cedr.

34\. Sed altero anno deceſſit, Michaële Stratonico adoptato.

Michael Stratonicus Græcus Imp.

35\. At Henricus Romanus Auguſtus, Victore II. Pontifice in Saxoniam accito, in ejus conſpe-

ſpectu, complexúque efflavit animam. Regnavit annos om- 26.
nino XVII. omnibus in rebus felix æquè ac pius. efflorescebat 27.
Petrus Damianus. eo tempore Petri Damiani egregia indoles. Qui deinde à Ste- 28.
phano IX. Oſtienſis Epiſcopus creatus, magno Chriſtianæ rei præſidio fuit, decoríque.

CAPUT IV.

HENRICUS IV.

A Chriſto nato anno MLV.

Henricus IX. Cæſar, anno circiter 1055. HENRICUS IV. filius Henrici III. adhuc puer, Cæſar 1. Friſin. l. 6. Sigeb. chro.
appellatus, ob ingenij violentiam; ad Auguſtalia decora 2. Sigon. l. 9.
nunquam pervenit. Pravis quippe domeſticorum conſiliis depravatus, *Henricus Cæſar ſimoniacus.* ſacerdotia, ac munera Eccleſiaſtica Canonicorum, Abbatum, Epiſcoporum, peſſimo exemplo venalia habuit.
Quæ ſemina ingentium certami- 3.

minum fuere inter Pontificem
4. Cæſarémque. Inter ejus princi-
patus initia Nicolaus II. Con- *Nicolaus II. Pont*
cilio Romæ habito caſtitatem *caſtitatem*
Sacerdotum jam prolapſam ſe- *Sacerdotũ adſtringit.*
5. veris adſtrinxit legibus. Cavit *Simoniam*
etiam, ne quiſquam profanus *damnat.*
homo nec gratis, nec pretio cui-
quam ſacerdotia, ſacróſve re-
6. ditus deferret. Eodem in Con-
cilio Berengarius vetus Eucha- *Berengarius ſuum*
riſtiæ oppugnator errorem *errorem*
ſuum ter tribus Conſiliis jugu- *abiicit.*
7. latum abjecit. Sunt qui eodem
ipſo Concilio creandi Rom.
Pont. Jus ad Cardinalium ſuf-
fragia revocatum tradant: ex
eo Cardinalium auctoriratem
maximis deinde incrementis *Robertus*
8. auctam. Inter hæc Robertus *Viſcardus.*
Viſcardus Dragonis frater, he-
réſque, Apuliam, Calabri-
9. ámque ſubegerat. Ricardus e-
jus frater Capuam ademerat
10. Landulpho Principi. Jámque
ambo junctis armis Pontificiæ *Excommunicationis*
ditioni imminebant, cum ana- *vis.*
the-

thematis quaſi fulminis vi con-
territi profitentur ſe in poteſta-
te Pontificis futuros. Itaque 11.
Nicolaus ad vim impar, conce-
dendum ratus, quod eripi non

Richardis Capua. Princeps. Robertus Dux Apuliæ à Nicolao II. Pont.

poterat, Ricardo Capuanum
principatum, Roberto duca-
tum Apuliæ, Calabriæque con-
firmat. Cæterùm & eorum fi- 12.
des ſacramento obligata Ponti-
fici Rom. & certa in ſingulos
annos penſio conſtituta. Hinc 13. Sigon. l. 9.
Apulia, Calabria, Campania
fiduciariæ poſſeſſionis (quam
feudum dicimus) eſſe cœpe-

Viſcardus ex hoſte patronus Eccleſiæ.

runt. Viſcardus porrò ex hoſte 14.
patronus Eccleſiæ, Pontifici-
am ditionem pacavit armis. Eo- 15.

Petri Damiani auctoritas.

Mediolanẽſes ad Pont. Rom auctoritatem redeunt.

dem tempore Petrus Damianus
Mediolanenſem Antiſtitem, ac
Sacerdotes, qui pellicib. im-
plicati à Pontifice Rom. defe-
cerant, ad ejus auctoritatem
reuocavit. At Henricus Cæſar 16.

Cadalus Pſeudopontifex.

Nicolao vita functo Cadaloum Sigeb. chr.
ſeu Cadalum ex Parmenſi Epi- Friſin. l. 7.
ſcopo Pontificem ab ſe creatum Sigon. l. 6.
Ro-

Romanis obtrudere molitus eſt
17. armis. Et jus vi victum foret,
niſi pro jure divinum Numen,
18. & humana pietas ſtetiſſet. Mithilda Tuſciæ Comes virili animo mulier pro Pontifice arma cepit: cum Giberto Longobardiæ Præfecto ad Urbem confligit: regias copias ſimul cum Pſeudopontifice fundit, fugátque. *Mithilda Pſeudo-Pontificem fugat.*

19. Inter hæc Byzantij Michaël
Zon. l. 3. Cedrē. cognomento Stratioticus homo in togatos benignus. in milites aſper, brevi ab exercitu exſutus imperio eſt, Iſaaco Comneno *Iſaacus Comnenus Græcus Imp.*
20. ſublecto. Et Stratioticus abjectis imperij inſignibus, haud ſanè inuitus ceſſit regia, cœnobiúmque adamavit, cælo, vitæque tranquillitate potiturus.
21. At Comnenus avaritia captus curas omnes intendit ad refer- *Comneni avaritia.*
22. ciendum ærarium. Itaque reſciſſis ſuperiorum Cæſarum actis,
23. ab eis don ata eripiebat. cœnobiis ſacríſque ædibus conſecrata

vin-

Digitized by Google

vindicabat ſibi. Cæterùm gra- 24.
vi implicitus morbo tandem re-
Comnenus ex Imperatore monachus. ſipuit. Ergo raſo capillo, pro 25.
purpura aſperam lacernam ſu-
Conſtantinus Duca Græcus Imp. mit. Conſtantinóque Duca in 26.
imperij faſtigium adſcito, ipſe
in cœnobium recipit ſe. Et pœ- 27.
Comneni Imp. pœnitentia felix. nitentia felix non ſolùm vera
exſttit. Ibi recuperata valetudi- 28.
ne, reliquam exegit vitam,
privatus melior, quàm Prin-
ceps.

Diſpar Henrici Rom. Cæſa- 29.
ris pœnitentia in pari aut etiam
majore ſcelere fuit. Is quòd Ab- 30.
batias, Epiſcopatus palàm nun- Sigon. l. 9.
dinaretur, opima cænobiorum,
ſacrarúmque ædium prædia aſ-
ſeclis ſuis condonaret, decumas
à Sacerdotibus exigeret; ab A-
lexandro II. Pont. Romam ad
cauſam dicendam citatus non
paruit. Igitur à Gregorio VII. 31.
(is Ildebrandus olim Monachus
fuit) piorum cœtu prohibitus
eſt. At ille ira furens, in con- 32.
ventu Vormacienſi Pontifica-
tum

33. tum Gregorio abrogauit. Et
Cincius Præfectus Urbis Hen-
rici, ut creditum eſt, impulſu
Pontificem inſidiis exceptum in *Cincii audacia.*
34. turrim incluſit. Sed vis in vio-
lenti hominis caput vertit, do-
35. mùmque. Turris à Populo
Rom. expugnata, ac ſolo æqua-
36. ta, Pontifex liberatus. Cincius *Cincii ignominia.*
defecto naſo, non ſine ignomi-
37. nia relegatus. Inde in Concilio
Lateranenſi Gregorius ſacris in-
terdixit Henrico turbarum au- *Henrico Cæſari popularium fides ſubtrahitur.*
ctori, ejus popularibus fidei ſo-
lemníſque ſacramenti religione
38 abſolutis. Ergo ille Germanis
proceribus ejus congreſſum *Henrici pœnitentia inſignis.*
auerſantibus, populíſque certa-
tim deficientibus, conſternatus
39. animi, utcumque reſipuit. Pro-
tinus ad Canuſium, ubi tum
Pontifex apud Mathildem di-
verſabatur, venit vulgari habi-
tu, nudis pedibus, ſupplex ve-
40. niam petiturus. Et ad portam
oppidi ſub dio, perfrigida tem-
peſtate, jejunus exſpectavit ad
veſpe-

veſperam. Quod cùm iterum, ac 41.
tertiò fruſtrà feciſſet, quarto tandem die Pontifex Mathilde, & Azone ejus viro deprecantibus, eum admiſit. Et jurejuran- 42.
do obſtrictum, ſe in Pontificis Rom. poteſtate futurum, atque in Auguſtano Concilio objecta crimina diluturum, abſolvit ſub ea conditione, ut niſi promiſſa
feciſſet, jus amitteret regni. Quæ 43.
omnia Henricus prolixè recepit Pontificis genibus advolutus.
Vix alia unquam pœnitentiæ 44.
ſpecies illuſtrior, ſi vera foret.
Sed-perfidia Cæſaris poſt ve- 45.
niam impetratam, ſatis oſtendit illa omnia vana fuiſſe, &
temporis cauſa ſimulata. Dum 46.
Cæſaris majeſtas nefariis flagitiis exoleſcit, Robertus Viſcardus Sigon. l. 9.
imperatoriis officiis fungebatur.

Roberti Viſcardi incrementa.

Tarento, ac Bario potitus Pa- 47.
normum, aliaque complura Siciliæ oppida barbaris ademit. ita
Saraceni, Græcíque, Sicilia, Ita- 48.
liáque expulſi omnes præter Sacer-

Græci. Saraceníque Italia, ac Sicilia pulſi.

49. cerdotes. Exin Viſcardus Sa-
lernitano Principe debellato,
Salerni etiam principatum ſuæ
50. ditionis fecit. Nec in Italia ſolùm
Normanorum opes, ſed in Fran-
cia quoque & Anglia creve-
51. runt. Gulielmus Normaniæ
Rex ab Eduardo Angliæ Rege,
propter affinitatem heres inſti-
tutus in Angliam cum ingenti
claſſe trajecit; & Araldo adul-
terino Rege debellato, Anglia
52. potitur. Ex eo Normani ſan-
guinis Reges Anglia habere
cœpit.

Græci, Saracenique Italia, ac Sicilia pulſi.

Normani Angliæ regno potiuntur.

53. Eadem porrò tempeſtate
P. Aemil. l. 3. Græcorum opes magis etiam in
Aſia à Turcis, quàm in Italia à
Normanis, debilitatæ, fractæ-
54. que. Conſtantinus Ducas Græ-
corum Imperator, cætera pius,
ſed pecuniæ tenax, damnato
• belli ſumptu, bellicoſas natio-
nes muneribus reprimere inſti-
55. tuit. Itaque neglecta apud Græ-
cos militari diſciplina barbaris
adeò extulit animos, Græci

Digitized by Google

Romanus Diogenes Græcus Imp. à Turcis captus.

imperij provincias impunè popularentur. Et Duca intra VIII. 56. annum exſtincto, Eudocia Auguſta Romano Diogeni nupſit, qui collatis in Aſia cum Turcarum Sultano ſignis, victus in poteſtatem Barbari hoſtis venit.
57. Et jacens Auguſtus proculcatus ab eo pedibus fertur: Tyrius Antiſtes auctor eſt, aſcenſuro in ſolium, deſcenſuróque barbaro Regi Auguſtum pro ſcabello fuiſſe. (Tyr. de bel. ſac. l. 1.)
58. tanta eſt fragilitas majeſtas humanæ.

Michael Ducas Imp. Græcus.

59. Romano Diogeni Michael Ducas ſublectus homo imbellis, & Muſis plus æquo deditus.

Turcæ magna parte Aſiæ potiuntur.

60. Itaque dum is oblitus imperij operam dat condendis carminibus, Alphaſal Turcarum Sultanus Græcas opes inuaſit armis.
61. & ab Helleſponto orſus Pontum, Bithyniam, Galatiam, Pamphiliam, Lyciam, Piſidium, Lycaoniam, Cappadociam, Aſiam, Syriam, ipſámque Hieroſolymam ſubigit, anno ejus ſeculi cir-

Hieroſolyma à Turcis capta an. MLX.

62. circiter LX. Igitur Ducas tan-
quam impar tanto imperio, in-
fenſis proceribus faſtigo deje-
ctus in cœnobium includitur,
Nicephoro Botoniata ſubroga-
63. to, At Ducas profugus Grego-
rium VII. Pontificem, Rober-
túmque Viſcardum in Botoni-
64. atam incitavit. Ergo Viſcardus
confeſtim cum ingenti claſſe
65. trajecit in Græciam. Et Grego-
rius ſupplici Auguſto opem
Pontificiis armis tulit, Nece-
phoro Botoniata è piorum cœtu
66. ſegregato. Qui haud ita multo
pôſt ab Alexio Comneno im-
perij faſtigio detractus in cœno-
bium compellitur, quò ipſe
Ducam paulo antè compulerat.
67. Nec melior cauſa, aut conditio
68. Romani Cæſaris fuit. Grego-
rius quippe Pontifex Henricum
Cæſ iterum divina omnia hu-
manaque jura miſcentem, ite-
rum anathemate ictum regni
jure ac titulo exuit, Viſcardo
69. patrono Eccleſiæ adoptato. Cæ-

Nicephorus Botoniata Græcus Imp.

Viſcardi bellum cum Imp. Græco.

Henricus Cæſar regni titulo, ac jure exutus.

Digitized by Google

terùm dum Viſcardus fuſo, fugatóque ad Dyrrachium Alexio Comneno, Græco Imp. Theſſaliam ſubigit, Henricus infeſto agmine Romam petit, ea mente ut Clementem Pſeudopontificem in Romana ſede per vim collocaret. Ac primò ab invicta 70.

Urbs Leonia ab Henrico capiunr. Clemens Pſeudopontifex. Apoſtolorum Petri, & Pauli ædes direpta. Roma capta. Henricus Viſcardi metu ex urbe fugit.

Mathildis manu repulſus incepto deſtitit. Inde urbe Leonina 71. improviſo adventu occupata, Clementem in Petri ſede conſtituit. Eodem belli impetu Apo- 72. ſtolorum Petri, & Pauli ædes ab Henrico direptæ, & urbs Roma per civium ſocordiam capta. Jamque Rex impius 73. ſumma vi oppugnabat arcem, quò ſe Gregorius receperat; cùm adventantis Viſcardi fama Cæſarem cum ſuo Pontifice conjecit in fugam. Belli vis in 74. Romanos qui pro Cæſare arma

Roma iterum à Viſcardo capta & ex parte incenſa.

cœperant, verſa Quibus præ- 75. lio fuſis, urbs à Viſcardo capta. ſed de ſontibus paterné magis, quàm hoſtiliter ſupplicium ſumptum

76. ptum, Pro corporibus tecta lue-
77. runt pœnas. A porta Flaminia
ad ædem D. Laurentij in Luci-
na ; rurſus ab Amphitheatro ad
Baſilicam Lateranenſem ſon-
tium tecta conflagrarunt, ignem
78. ſubiiciente Viſcardo. Qui Ro-
manos Gregorio infenſos cer-
nens eum ſecum deduxit Saler-
79. num. Itaque Clemens Pſeudo-
pontifex à Romanus in vacuam
ſedem receptus : ab eo Henri-
80. cus appellatus Auguſtus. Nec
81. impunè Romanis fuit. Irato
Dei numine dira lues urbem
invaſit, fameſque atrox adeò,
ut matres complures materna
pietate exuta liberis ſuis macta-
tis tolerare vitam ſuſtinerent.
82. Subinde Clemens urbe pulſus in
Marſos exulatum abiit, & Gre-
gorius Salerni ſupremum ex-
83. plevit diem. Pontificem Viſcar-
84. dus eſt ſecutus. Ducatus Apu-
liæ Calabriæque Rogerio ejus
85. filio per manus traditus. No-
vum deinde, obtrudendi, ri-

Gregorius VII. Pont. Salernum petit.

Romæ fames atrox, ac peſtilentia.

Rogerius Dux Apuliæ, & Calabriæ.

cuſandíque ſummi honoris cer-
Deſiderij Abbatis inſignis modeſtia in Pontificatu recuſando. tamen traditur. Deſiderius cœ- 86.
nobij Caſſinatis Adbas ter cun-
ctis ſuffragiis Pontifex creatus
inſignia Pontificatus non prius
accepit, quàm in conuentu Ca-
puano, Epiſcopis, Cardina-
libus, Rogerio Duce, Jorda-
ne Principe Capuana ſimul ad
Victor III. Pont. ejus pedes procidentibus, victa
ejus pertinacia eſt. Victor III. 87.
haud vano nomine appellatus.
Victoria de Saracenis Afris. Ingenti exercitu in Africam 88.
tranſmiſſo, ingentem peperit
de Saraceno victoriam. C. Bar- 89.
barorum millia cæſa, oppida ali- 90.
Urbanus II. Pont. quot capta. Urbanus inde II. 91.
Pont. Rogerio ducatum pa-
ternum Pontificali auctoritate
firmavit. Henricum, omnéſ- 92.
que ejus fautores ignominia no
tavit, vetere anathemate renova-
Henricus à Mathildis copiis victus. to. Henricus porrò Urbanum 93.
bello petens obvias habuit egre-
gias Mathildis legiones, qui-
bus prælio victus ceſſit. Mox 94.
à Conrado filio ex Pontificis
au-

auctoritate, Longobardiæ re- *Henricus regno ſpoliatus à filio.*
95. gno exutus exceſſit Italia. Quæ res non modò Italiæ otium, ſed etiam Hieroſolymæ libertatem
96. peperit. Etenim Urbanus II. *Bellum ſacrum.*
Annon. l. 5. Guliel. Tyr. l. 1. & 2. Pontifex Concilio in Gallia habito, Chriſtianos Principes ad Hieroſolimitanum bellum accendit.
97. Militiæ inſigne crux
Friſin. l. 7. purpurea dextro humero aſſuta, ex quo cruciatæ nomen factum *Cruciatæ.*
98. Sigeb. chr P. Aemil. l. 4. Principes expeditionis fuere ex Francia Gothofredus Dux Lotharingiæ cum duobus fratribus, Euſtachio, & Balduino: Hugo Magnus Philippi Franci Regis Frater: Robertus Normaniæ Dux, idémque frater Regis angli, aliíque complu-
99. res. Ex Italia Bœmundus Tarentinus Princeps Rogerij Ducis frater, cum Tancredo ſororis filio, & Anſelmus Medio-
100. lanenſis Epiſcopus. His igitur cum ingenti exercitu Byzantium profectis primum certamen cum Alexio Comneno

Græco Imp. fuit. Is quippe, ut 101.
erat ingenio ſubdolus, primó
palàm, deinde clam conatibus
obſtitit Latinorum. Sed Græ- 102.
cam vim, fraudémqne virtus
Latina vicit. Ergo tranſmiſſo 103.
Boſphoro, Nicæam, Antio-
chiam ſubigunt, egregia utrobi-
que de Alphaſale Turcarum
Solimanus. Sultano, qui primus Solyma-
nus eſt appellatus, parta victo-
ria. Ad ultimum non ſine mani- 104.
Hieroſoly-ma recepta anno 1100. feſta divini Numinis ope, Hie-
roſolyma belli caput, vi capta
eſt anno poſt Chriſtum natum
circiter M C. Exin Hieroſoly- 105.
Gothofre-dus primus Rex Hiero-ſolymæ. mæ regnum Gothofredo, cujus
potiſſimum virtute urbem rece-
ptam eſſe conſtabat, omnium
conſenſu delatum, quamquam
Gothofredi pietas. pius Rex nec inſigne, nec no-
men regium urſurpare voluit,
in ea urbe, ubi Dei filium pur-
pura indutum, & Regem per
ludibrium meminerat appella-
tum. Antiochia Bœmundo,
Edeſſa Balduino, Tiberias, & 106.
Gal-

Digitized by Google

Gallilæa Tancredo ceſſerunt.
107. Cæteri Duces patriam Syriacis regnis, ac Satrapiis præoptantes, cum ingenti gloria domum reverterunt, Venetis, Piſanis, Genuenſibus, quorum claſſes magno uſui in bello fuerant; debita laborum præmia
108. perſoluta. Haud ita multo poſt Hieroſolymam receptam, Toletum ab Alphonſo Caſtellæ, Navarræ, Galleciæque Rege de Saracenis receptum eſt: regiaque eo ſedes revocata. Henricus porrò ab Henrico filio, Germaniæque proceribus ex Rom. Pont. auctoritate regno ſpoliatus acie victus, captuſque,
110. ludibrio fuit. Eò namque mendicitatis ac miſeriæ ſuperbiſſimus ille Cæſar eſt redactus, ut ab Epiſcopo Spirenſi victum ſibi, ac locum clerici in choro
111. nequicquam peteret. Itaque ſera, ſegníque ſubeunte animum pœnitentia, mœrore abſumptus cum dedecore, & igno-

Toletum de Saracenis receptum.

Rhoder. 109. Tolet.

Henricus Cæſar ab Henrico filio regno ſpoliatur.

Henrici Cæſaris mendicitas, ac miſeria.

minia moritur, regni aut potiùs tyrannidis ſuæ anno L.

Henricus primus Comes Luſitaniæ anno 1100.

Per idem tempus Henricus genere ac virtute clarus ducta in matrimonium Thereſia Alphonſi ſexti Hiſp. filia, dotis nomine Luſitaniæ Comitatum habuit. Is igitur Saracenis magna ex parte ejectis aut domitis Luſitaniæ obtinuit principatum anno poſt Chriſtum natum circiter MC. quæ Luſitani regni deinde primordia fuere. 112. 113. 114.

Ordo Carthuſianus, Ordo Ciſtercienſis, Ordo Claravallenſis.

Eadem tempeſtate Carthuſianus Ordo, & decennio pòſt Ciſtercienſis inchoatus, cui deinde ſuppar Claravallenſis fuit. 115.

CAPUT V.

HENRICUS V.

A Chriſto nato anno MCV.

Henricus V. Cæſar. anno circiter. 1105.

HENRICUS V. patre, avóque violentior paterno- 1.
Sigeb. chro.

rum

Friſin. l 6. rum ſcelerum, quorum ultor *Henrici*
fuerat, æmulator extitit. Nam *violentia.*
2. Sigon. l. 10. Romam progreſſus Paſchali II.
Pontifice, Cardinalibúſque
comprehenſis, per vim imperij
titulos, & jus deferendi Epiſcopatus,
aliaque Eccleſiaſtica
munera quibuſcumque vellet,
3. extorſit. Pontifex ergo poſt
Henrici diſceſſum, in Concilio
Lateranenſi illa omnia, quippe
per vim expreſſa, irrita eſſe
declaravit.

4. Et Alexius Comnenus Græ- *Alexius*
cus Imp. per legatos imperij in- *Comnenus*
ſignia petiit, quamquam non *inſignia*
5. impetravit. Subinde Mathildis *imperij à*
femina omni ævo memoranda *Pont. petit.*
ditionem ſuam univerſam Apo- *Mathildis*
ſtolo Petro moriens legavit, *donatio.*
pulchrius rata Divos heredes
6. habere, quàm homines. Id. S. *Patrimo-*
Petri patrimonium hodie ap- *nium S.*
pellatur. *Petri.*

7. Exin Romæ turbatum eſt.
8. Gelaſius II. novus Pont. à Cincio
Frangipanio civeRom. opi-

bus præpollens male acceptus
Cajetam profugerat; cùm Henricus ad urbem profectus Mauritium Epiſcopum, à quo ipſe imperij titulos denuo acceperat, Pontificem obtrudendum curat. Cæterùm utrique raptum 9.
decus in dedecus vertit. Hen- 10.
ricus cum ſuo Pontifice in Conventu Capuano ignominia notatus. Et pſeudopontifex aver- 11.
ſo camelo impoſitus ludibrium urbis fuit, in qua ſummum faſtigium inuaſerat. At Henri- 12.
cus gliſcentibus in Italia bellis velut expergefactus, aliquando reſipuit. Itaque remiſſo Epi- 13.
ſcoporum, Abbatúmque inſtituendorum jure, anathematis ignominia exemptus, bona fide cum Calliſto II. Pont. redit in gratiam. Ita demum pax 14.
Eccleſiæ reddita. Cæterùm ſu- 15.
perbia cupidóque dominandi Io. Vil. l. 7.
turbavit Italiam. Piſani & Ge- 16.
nuenſes de Epiſcopo Corſicæ dando contendebant. à certa- 17.
mine

Mauritius Pſeudo pontifex.

Henricus reſipiſcens redit in gratiam cum Pont.

Bellum inter Piſanos, & Genuenſes.

mine dignationis ad bellum ve-
18. nitur. quod ingenti animorum
armorúmquc contentione mul-
tos per annos vario eventu ge-
ſtum eſt, non ſine magna utri-
19. uſque populi clade. At Roge-
gerius Siciliæ Comes, Guliel-
mo Apuliæ Duce Byzantium
nuptiarum cauſa profecto, con-
tra jus fáſque ejus ditionem in-
vaſit; ac ſine certamine Apu-
liam, Calabriámque, Siciliæ
adiecit, magna conſcientiæ,
famæque jactura.

Rogerius Apuliam, & Calabriam Siciliæ adiicit.

20. Per id tempus Romæ egre-
gium modeſtiæ certamen fuit.
21. Calliſto rebus humanis exem-
Sigon l. 10. pto, diviſis Cardinalium ſtu-
diis, duo Pontifices creati, Ho-
22. norius & Cæleſtinus. Sed uter-
que pacem Eccleſiæ ſuæ prætu-
23. lit dignitati. Cæleſtinus quip-
pe Patrum pleroſque accedere
ad Honorium cernens ultro ſe
24. abdicavit. Et Honorius cùm
non omnibns Patribus ſuam
creationem probari ſentiret, in

Modeſtiæ certamen in Pontificatu.

cœtu

multo pòſt exſtitiſſe tradiderunt.

CAPUT VI.

LOTHARIUS II.

A Chriſto nato anno MCXXIX.

1. Sigeb. chro. Friſin. l. 7. LOTHARIUS II. è Duce Saxoniæ Cæſar non virtute ſolùm, ſed etiam pietate inſignis exſtitit. nam ſimul regnum iniit, *Lotharius II. Cæſar, anno circiter 1129.*
2. Sigon. l. 11. Pontifici Rom. deditus acerrimum Eccleſiæ defenſorem futurum ſe profeſſus eſt.
3. Quocirca à Friderico, & Conrado, germanis fratribus, regni æmulis cùm premeretur, haud ægrè ab Honorio II, Pont. impetravit, ut tentato anathemate, utrumque à belli conſiliis abſterreret.

4. Nicet. Chro. l. 1. Eodem ferme tempore Alexio Comneno Joannes Comnenus filius ſucceſſit. *Io. Comnenus Græcus Im.*
5. Qui multiplici de Turcis, Scythis, *Ser*viis,

viis, Hungaris parta victoria,
Deiparæ imago pro Io. Imperatore triumphat.
Deiparæ cujus ope vicerat, ima-
ginem pro ſe triumphare voluit.
Et illa triumpho decorata mul- 6.
tiplicem ei reddidit materiem
triumphorum.

Rogerius feudatarius Pontificis.
Rogerius porrò ab Honorio 7.
II. Pontifice Dux Apuliæ, Ca-
labriæque appellatus, & bene-
ficarius Rom. Pontificis factus.
Piſani à Genuenſibus debellati.
At Piſani terra maríque à Ge- 8.
nueeſibus debellati conditiones
à victoribus accepere. quarum 9.
pærcipua illa fuit, ut ædes ſuas
ad primam uſque contignatio-
nem demolirentur. quò ciuium 10.
elationem premeret humilitas
tectorum. Magnus ſubinde mo- 11.
tus Romæ exortus rem Chriſti-
anam concuſſit. Poſt deceſſum
Honorij Innocentius II. à majo-
re, ac meliore Cardinalium par-
te ſublectus erat, illo loco di-
Petri Leonis ſchiſma.
gniſſimus. Huic ab aliis Petrus 13.
Petri Leonis filius obductus no-
bilitate, atque opibus pollens. 41.
Anacleto nomen factum. Fovit 15.
in

in primis Anacleti audaciam Rogerij Siciliæ Comitis infini-
16. ta dominandi cupido. Namque is Roberto Principe Capuano Piſas ad Innocentium profecto, ejus principatum occupaverat, ſimiliter ut paulo antè ducatum Apuliæ, Calabriæ-

Rogerius Rex Siciliæ.

17. que. Itaque Rex Siciliæ, Dux Apuliæ, Calabriæque, & Princeps Capuæ ab Anacleto Pſeudopont. appellatus, viciſſim illi Epiſcopos Abbatéſque ſuæ
18. ditionis aggregavit. At Ludovicus Franciæ, Henricus Angliæ, & Lotharius Germaniæ Reges à D. Bernardo Claravellenſi Abbate conciliati fave-

Bernardus Abbas Claravallenſis.

19. bant. Itaque Lotharius Cæſar Genuenſium, Piſanorumque claſſe inſtructus Romam petit; & urbe ſine certamine recepta, Innocentium in Lateranenſem
20. reſtituit ſedem. ipſe Auguſtali diademate, ac titulo ab Inno-
21. centio inſignitur. Exin Longobardia quæ Anacletum ſeque-

Lotharius ab Innocentio Pont. creatur Auguſtus. Lotharius pacat Italiam.

quebatur, à Lothario pacata.
Protinus vis belli in Rogerium 22.
verſa. Qui multis acceptis cla-
dibus, Campania, Apulia 23.
Rogerius malè partis exuitur.
Calabria exutus tandem in Sici-
liam compellitur. Capuanus 24.
principatus Roberto veteri Do-
mino reſtitutus. Ranulphus ex 25.
Germana nobilitate Dux Apu-
liæ datus. Ita Rogerius per ſce- 26.
lus parta cum dedecore amiſit.
Lotharius porrò pacata Italia 27.
Ius civile Rom. in Longobardia introducitur.
ſanxit, ut in Longobardia Ita-
lici populi omnes uno jure civili
Romano uterentur. Et eodem 28.
Ius civile in gymnaſiis explicatur.
auctore in Italiæ gymnaſiis, ma-
ximè verò Bononiæ jus civile
explicari cœptum. Subinde Ro- 29.
gerius abſente Auguſto, Cam-
pania per vim recepta, Capuam
cædibus & incendiis fœdat. Ba- 30.
rióque expugnato, cuncta A-
pulia potitur. & quidem in 31.
præſentia impunè. Nam Lo- 32.
tharius in Germaniam regre-
diens repentino, exitialíque
morbo ſub tugurio in ſylva de-
ceſſit.

33. ceſſit. Imperitavit annos XI. non
bellica virtute magis quàm
Chriſtiana pietate inclytus.

34. Haud lætior per id tempus
Joannis Comneni Alexio geniti
35. exitus fuit. In venatione præ- *Io. Comneni Im. exitus.*
Nicet. l. 1. Tyr. l. 15. tereuntem aprum ferire fe-
ſtinans, ſagitta veneno illita
vulneravit manum. Quo ex
36. vulnere interiit, cùm præcidi
ſibi manum à Medicis noluiſ-
ſet, negans *tantum imperium*
37. *una manu regi poſſe.* Moriens
præterito Iſaaco natu majore fi-
lio, quòd ferocem ingenio, at-
que impotentem iræ juvenem
minus aptum imperio judicaret;
Manueli minori natu legavit
imperium.

38. Atrocior ſubinde Fulconis *Fulco Rex Hieroſolyma.*
Hieroſolymitani Regis in vena-
39. tione caſus extitit. Is leporem
fortè obuium inſectans ſubita
equi ruina præcipitatus terræ
caput afflixit, cerebróque per
nares, aurèſque erumpente,
40. in reginæ oculis expiravit. Ea-
dem

dem tempeſtate Bernardi æqualis Rupertus Abbas, illuſtris fuit.

Rupertus Abbas.

CAPUT VII.

CONRADUS III.

A Chriſto nato anno MCXL.

Conradus III. Cæſar, anno circiter 1140.

1. Sigeb. chr. Friſin. l. 7. Sigon. l. 11.

CONRADUS III. interim Lotharij frater à Germanis proceribus Cæſar lectus dum ſumma vi Henricum Saxoniæ Ducem premit, & propinquos ſuos extollit, ingens in Germania concivit bellum. Quo
2.
ille bello diſtrictus Romam ad capeſſenda imperij inſignia venire non potuit. Et Innocen-
3.
tius II. Pont. Rogerio Siculo Regi, quòd Caſſinas monaſterium diripuiſſet infenſus ei ſacris interdixit. Deinde etiam bel-
4.
lum ipſemet intulit, ſed pari eventu, atque olim Leo Pont. Roberto Viſcardo. Dum Ro-
5.
ge-

Rogerius Siciliæ Rex excommunicatur.

Innocentius II. à Rogerio captus in bello, eum

gerium in Gallutio caſtro obſidet, à Gulielmo ejus filio cir-
6. cumſeſſus ipſe capitur. Deductus inde Neapolim, magnificéque à Rogerio cultus, tandem eum contracta ſolutum noxa Siciliæ Regem, Ducem Apuliæ, & Calabriæ, Capuæque
7. Principem appellat. Ita beneficiarius Pontificis ex hoſte fa-
8. ctus. Novum exin bellum excepit majorum cauſa turbarum.
9. Tiburtes aliíque Latini populi à Pontifice Rom. Jam pridem
10. defecerant. Poſtquam interdicto non movebantur, ventum eſt
11. ad arma. Tiburtes igitur acriter obſeſſi, eruptione facta Romanos adoriuntur incautos, eóſque fuſos fugatóſque exſuunt
12. caſtris. Cæterùm majore inde belli mole conterriti, facta deditione, veniam à Pontifice im-
13. petrant. Sed Romanorum ira ab hoſte in Pontificem vertit.
14. Certatim cives ab Innocentio deſciſcunt, & veterem libertatem

Siciliæ Regem appellat.

Rogerius Rex Siciliæ feudatarius Pont.

Bellum Tiburtinum.

Romanorum clades

Tiburtes domiti.

Romani ab Innocentio deficiunt

tem capeſſunt. Extemplo pri- 15.
ſci magiſtratus revocati: Sena-
tus reſtitutus. Sola ſacrorum 16.
procuratio Pontifici relicta.
Quæ res & Innocentio mortem 17.
ex mœrore peperit, & ceteros
deinceps Pontifices uſque ad
Clementem III. exercuit. In- 18.
ter hæc Romani inexpiabili o-
dio, bellum Tiburtibus mo-
Tiburis excidium.
vent. Nec ante urbis excidium, 19.
finis bellandi factus. Inde ſu- 20.
perbia inflati Conradum Cæſa-
rem per legatos ad accipienda ab
eis Auguſtalia inſignia invitant.
Ceterùm eorum vanitas à Cæ- 21.
ſare irriſa, legatioque repudia-
Romanorum ſuperbia ab Eugenio Pont. fracta.
ta. Et Eugenius III. Pont. Ti- 22.
burtibus, alúſque Latinis po-
pulis in Romanos concitatis va-
nos eorum ſpiritus fregit. Per 23.
idem tempus Henrico I. Anglo-
rum Rege ſine liberis mortuo,
Stephanus genere Francus Hen-
rici ſorore genitus ſubrogatur.
Angliæ regnum à Normanis tranſit ad Francos.
Ita Angliæ regnum à Norma- 24.
nis tranſiit ad Francos. Triſtis 25.
deinde

Digitized by Google

deinde fama Edoſſæ, cunctæque Meſopotaniæ à Turcis ſubactæ Eugenium III. Pontificem perpulit, ut ſacrum bel- *Sacrum bellum ſecundum Eugenij III.*
26. lum indiceret. Præcipua in eo
27. D. Bernardi opera enituit. Is Conradum Cæſarem, & Ludovicum VII. Galliæ Regem
28. ſui ardoris implevit. Moles erat belli tanta, quæ totum Orbem terrarum ſubigere poſſe vi-
29. deretur. Sed hominum ſive incuria, ſive diſcordia ad nihi-
30. lum recidit. Itaque Damaſco fruſtrà oppugnata, irrito in-
31. cepto diſceſſum eſt. Feliciùs in Occidente adverſùs Saracenos
32. geſta res. Alphonſus Dux Luſitaniæ Eboram urbem regiam Olyſiponem, aliaque Luſitaniæ oppida de Saracenis recepit. *Alphonſus Dux Luſitaniæ.*
33. Inde cæleſti viſo, oblatáque Chriſti crucifixi ſpecie erectus, & ab exercitu Rex ſalutatus cum Iſmaële, aliiſque Saracenis Regibus acie conflixit, divinά-
34. que ope hoſtem profligavit. Itaque

que victoriis ingens ab Alphonſo Rege Caſtellæ, cujus benificiarius erat, Rex Luſitaniæ appellatur. At ille Luſitaniæ re- 35. gnum Romanæ ſedi ſtipendiarium fecit. Rogerius porrò Rex 36. Siciliæ Manueli Comneno (Joanne genitus erat) Græco Imp. ob legatos contra jus gentium violatos, ingenti claſſe intulit bellum. Nuda erat ob Quæſto- 37. ris imperatorij parſimoniam, Græcis claſſibus ora maritima. Itaque ſine magno certamine 38. Corcyram, Thebas, Chalcidem capit. Ex Græcia nulla 39. præda nobilior deportata, quàm ſerici artificium; quod, ut pleræque artes, ex Græcia in Italiam accerſitum eſt, artificibus inde traductis, anno ejus ſeculi circiter L. Porrò Conradus 40. Cæſar Appulum bellum meditans jurejurando confirmavit, ſe primo quoque tempore in Italiam tranſiturum. Sed repen- 41. tino morbo exſtinctus documen-

Alphonſus primus Rex Luſitaniæ.

Regnum Luſitaniæ ſtipendiarum Eccleſiæ Rom.

Corcyra à Rogerio capta.

Serici artificium in Italiam advectum.

mento fuit, quàm humana
conſilia á divina providentia
42. pendeant. Deceſſit anno ſui
principatus XIV Rex omnino
pius; ſed fortis magis, quàm
43. fortunatus. Illud in Conrado
novum, quòd ſanus & incolumis regalia inſignia Friderico fratris filio reliquit, paruum filium ſuum ejus fidei commendans.

44. Eodem regnante litteræ,
quæ à barbaris conculcatæ jacuerant, oculos aliquando tol-
45. lere cœperunt. Itaque in Græcia Euſtratius interpres Homeri; in Hiſpania Averroes, Avicenna, & Rabbi Moſes; in Francia Hugo, & Ricardus à S. Victore; in Germania Otho Epiſcop. Friſingenſis; in Italia Gratianus, Petrus Lombardus, & alij extiterunt.

Conrado III. regnante literæ reviviſcunt.
Euſtratius.
Averroes.
Avicenna.
Rabbi Moſes.
Hugo.
Ricardus à S. Vict.
Otho Epiſc. Friſing.
Gratianus.
Petrus Lombardus.

Digitized by Google

CAPUT VIII.

FRIDERICUS.
ÆNOBARBUS.

A Chriſto nato anno MCLIV.

Fridericus, ſeu (ut alij) Federicus Cæſar, anno 1153.

Adrianus IV. Pont.

Cæſaris obſequium erga Pont. Rom.

FRIDERICUS ÆNOBARBUS 1.
(Barbaruſſa vulgo dicitur) Abbas
è Sueviæ Duce Cæſar. nobile Urſper. Rade-
ſanè, piúmque regni ſui rudi- vic. l. 1.
mentum poſuit. Traducto in 2.
Italiam exercitu, turbatam Me- Sigeb.
diolanenſium armis pacavit Ita- chr. Friſin.
liam. Inde Viterbium ad Adria- 3.
num IV. Pontificem adiens de geſt.
Pontificiæ majeſtatis ſpeciem Frid. Sigon
renovavit. Adventanti Ponti- 4.
fici obviam pedibus prodiit, & l. 12.
deſcendentis ex equo ſtapedam
tenuit manu. Porró ad urbem
cum Pontifice progreſſus eluſis 5.
Romanorum legatis Auguſtales
titulos deferentium, ab Adria-
no Pont. in æde Apoſtoli Petri
Romanus Imperator appellatur
abſente Populo Romano. Roma- 6.
niſ-

niſque deinde domitis in Ger-
7. maniam remigravit. At Guliel-
mus Siciliæ Rex Rogerio patre
importunior Epiſcoporum ſuo-
rum conſecrationem Pontifici
8. ereptam vindicabat ſibi. Nec
anathematis fulmine ictus reſi-
puit; ſed irritatus Pontificiam
9. ditionem inuaſit armis. Tan-
démque Pontifex bello feſſus
pace facta, Gulielmum ad pe-
des provolutum in gratiam re-
10. cipit. eidémque benificiarium
Romanæ ſedis ſe profitenti pa-
11. ternos titulos firmat. Inde Ur-
bevetum profectus ædes inibi
Pontificias condidit, deſide-
rium Pontificis Populo Rom.
12. facturus. Mediolanenſes inte-
rim finitimas urbes armis op-
13. preſſerant. Itaque à Frederico
Mediolanum circumſeſſum,
cives ferro, fame, peſtilentia
domiti in fidem Auguſti vene-
14. runt. Sunt qui tradunt primo-
res urbis ad victoris iram pla-
candam maximè humili habitu

Gulielmus Rex Siciliæ anathemate ictus Pontifici bellum movet.

Gulielmus ſupplex in gratiam à Pont. recipitur.

Gulielmus feudatarius Rom. Pont.

Mediolanum à Federico Imp. obſidetur.

T 2 ad

Digitized by Google

ad Federicum in caſtra proceſ-
ſiſſe. illum tam inſigni humili- 15.
tate motum, & cives urbi, &
Humiliatorum origo.
urbem civibus conſervaſſe,
hinc Humiliatorum Ordinem
natum. Atrox inde ex paruis 16.
initiis inter Auguſtum ac Pon-
Diſſenſio inter Pontificem, & Imperatorem.
tificem orta diſſenſio ingen-
tium malorum cauſa, & origo
fuit. Federicus ab Alexandro 17.
Alexander III. Pont.
III. Pont. petierat, ut Raven-
næ Antiſtitem ab ſe deſignatum
conſecraret. Id cùm non impe- 18.
Guelforum, & Gibellinorum factiones anno circiter 1160.
traſſet, totum ſe à Pontifice
avertit. Et Gibellinorum, & 19.
Guelforum nominibus ex vete-
ri Germaniæ diſcordia repeti-
tis, peſtiferas factiones tota
Italia excitavit. Qui Augu- 20.
ſti partes ſequerentur, Gi-
Federici arrogantia.
bellini, qui Pontificis, Guel-
phi appellati. Nec eo conten- 21.
tus Pontificatum Alexandro
III. abrogat, & reges Franciæ,
Angliæ, Hiſpaniæ ad Victo-
rem Pſeudopontif. venerandum
invitat. Sed apud pios Reges 22.
plus

plus religio, quàm gratia va-
23. luit. Itaque Ludovicus Fran-
ciæ, Henricúſque Angliæ Re-
ges apud Toriacum oppidum
Alexandro venienti præſtó fue-
24. re. Ac dextra læváque frenum
equitantis Pontificis peditesip-
ſi tenentes eum ad deſtinatum
25. hoſpitium perduxere. Qua ſpe-
cie Pontificiæ majeſtatis non a-
26. lia auguſtior viſa. Subinde A-
lexander Romanorum animis
per legatum delinitis, urbem,
Pontificiámque ditionem rece-
27. pit. Et Gulielmus Bonus novus
Siciliæ Rex, miſſis ad Alexan-
drum legatis, ſe Pontificis be-
neficiarium profeſſus omnibus
28. eum rebus impenſè juvit. Æ-
nobarbus interim Mediolano
euerſo, & ſacris trium Regum
Magorum reliquiis Coloniam
deportatis, Brixianis, Placen-
tinis, Bergomatibus, Bononi-
enſibus domitis, Germanos
29. præfectos dederat. Quorum
injuriis irritatæ civitates ex com-

Rom. Pontificis majeſtas.

Gulielmus Bonus Siciliæ Rex, feudatarius Pont.

Mediolanum everſum.

Digitized by Google

Lombardiæ civitates ab Imperatore deficiunt.

poſito ab Ænobarbo deficiunt,
& Præſidibus ejectis, veteri in-
ſtituto Conſules creant. Cæte- 30.

Tuſculanorum audacia.

rùm Tuſculani Germanis auxi-
liis ſubnixi Romanis arma inſe-
rentibus ingentem intulere cla-

Romanorum clades.

dem; & Latinis populis in præ-
dæ ſocietatem vocatis, popu-
labundi in urbis mœnia perve-
nere. Per eam occaſioem Æno- 31.
barbus Vaticana æde per vim
potitus Paſchalem Pſeudopont.
in Petri ſede ſtatuit. Nec læta 32.
victoria Germanis fuit. Fœda 33.
lues maximam exercitus par-
tem, ac primæ nobilitatis Du-
ces abſumpſit. Deum Vicarii 34.
ſui ultorem oculos aperuiſſe
ſentires. Exin cùm nihil adver- 35.
ſùs conſpirantes Longobardiæ
civitates proficeret, quòd aliæ
aliis venirent auxilio, deſpera-

Federicus deſperat Italici regni poſſeſſionem.

ta regni Italici poſſeſſione, re-
migrat domum. In ejus contu- 36.
meliam nova urbs à fœderatis

Alexandria urbs condita.

civitatibus condita, cui ab Ale-
xandro Pont. Alexandriæ no-
men

37. men factum. At Fredericus *Mediolanum magnificentius inſtauratum.*
Mediolani magnificentiùs in-
ſtaurati fama excitus cum inſtru-
ctiſſimo exercitu ad ejus exci-
38. dium redit. Extemplo fœderati
conjunctis armis animiſque oc-
39. currunt hoſti. Collatis ſignis,
Germani divina ope cæſi, Aqui-
la Imperatoris capta; Imp. Ip-
ſe ſuffoſſo equo pæne oppreſſus. *Federici Imp. clades.*
40. Hæc Cæſaris clades finem attu-
lit Longobardiæ cladibus, &
41. initium otij paciſque. Tandem
Abbas Urſp. chro. Federicus non cum hominibus,
ſed cum Deo bellare ſe ſentiens
2. pacem denique cum Alexandro
Gul. Neubrig. l. 3. fecit. Et Venetias ad eum pro- *Federicus Venetiis veniam ab Alexandro Pont. petit.*
fectus pedem Pontificis venera-
bundus oſculo contigit. Et aſ-
43. cenſuro in equum Pontifici ſta-
44. pedam tenuit. Augusti in co-
Platin in Alex. lendo Pontifice ſubmiſſio Ro-
manorum ſuperbiam fregit. Ita-
45. que Alexander Romam regreſ-
Io. Villa. l. 7. 8. ſus non urbi ſolùm, ſed univer-
ſæ Italiæ priſtinum reddidit
46. decus. Ante omnia tollendi in
Sigon. l. 13.

Lex de duobus tertiis partibus ſuffragiorum Comit. Pont.

poſterum ſchiſmatis cauſa ſanxit, ut Pontifex creatus ratus non eſſet, niſi minimum duas tertias ſuffragiorum tuliſſet partes.

Annus poſt Chr. natum 1180. Obitus Manuelis Græci Imp. B. Mariæ triumphus.

Annus erat ejus ſeculi LXXX. Quo Manuel Græcus Imper. deceſſit pietate, humanitate, munificentia egregius. 47. *Nicet. Chon. l. 2.*
Devictis Hungaris, Deiparam Virg. Joannis patris inſtituto, triumphantem ipſe ouans ſecutus eſt. 48.

Balduinus III. Rex Hieroſolymæ.

Balduinum III. Hieroſolymæ Regem, eundémque generum ſuum, qui citato ad curſum equo brachium fregerat, humaniſſimè fovit. 49.

Manuelis Imp. humanitas.

Quippe ipſe Auguſtus poſito genu afflictum Regis brachium ſua manu curavit, nec curationem deſeruit, quoad ille planè convaluit. 50.
adeò amor vicerat majeſtatem. 51.

Manuelis Imp. munificentia.

Inde Sultano Iconienſi ſuos theſauros oſtentans jubebat eum ſumere, quicquid liberet. 52.
Cùm is ſe eo contentum fore diceret, quod Auguſtus de- 53.

dediſſet; Manuel univerſos
54. theſauros ei dono dedit. Cæte-
rùm Chaldeorum ſcientiæ (ſi
ſcientia potius eſt, quàm cre-
dularum mentium ludibrium)
& Aſtrologorum prædictioni- *Aſtrologorum, ſeu Chaldæorum ars fallax.*
55. bus deditus fuit. Sed ubi XIV.
annis ante præſtitutum ab illis
vitæ finem, adeſſe ſupremum
diem ſenſit, Patriarchæ admo-
nitu chirographo ſuo Aſtrolo-
gorum damnavit artem, &
moribundus pullum monachi
habitum pœnitentiæ indicium
56. ſumpſit. Hæc inter Saladinus *Saladinus Turca Ægypto potitur.*
Gul. Tyr. l. 19. genere Turca, novus Sultanus
Ægypti, Calypha interfecto,
57. inuaſit imperium. Ita Ægyp-
tus in Turcarum venit poſteta-
58. tem. Et Saladinus ab rebus ſe-
cundis ferox, Syriam inuaſit. Ita-
59. que Balduino Hieroſolymitano *Balduinus, Rex Hieroſol. à Saladino captus. Hieroſolyma rurſus amiſſa anno prope 1190.*
Rege victo captóque bellum
circumferens pleraque oppida
ipſamque Hieroſolymam in de-
ditionem accepit, anno ferme
XC. quàm recptea de barbaris
fue-

fuerat. Nec minor à Græcis, 60.
quam à Turcis per id tempus e-
Alexius Comnenus Græcus Imp. dita ſtrages eſt Latinorum. Ale- 61.
xius Comnenus Manuelis Imp. Chron. l. 2.
filius, heréſque Ludovici Fran- Paul.
ciæ Regis filiam ſibi deſponde 62.
rat. At Græci Latinos ab Augu- Aemil. l 6.
Andronicus Græcus Tyrannus. ſto impenſiùs coli indignè feren- Sigon. l. 14.
tes, Andronicum exulem Alexij Sabel.
patruelem in ſpem imperij ac-
cerſunt: Qui tyrannide occupa- 63.
ta, Auguſtum interficit. Proti- 64.
nus in Latinos qui Byzantij ver-
Græcorum rabies in Latinos. ſabantur, Græcorum rabies ver-
tit. Legatus ipſe Pontificis, Sa- 65.
cerdotes, ac plerique Latinorum
cæſi, ut ne ægris quidem in
Noſocomio cubantibus tempe-
raretur. Cæteri Turcis in ſer- 66.
vitutem addicti. Super hæc om- 67.
nia mortuorum cadavera ſepul-
cris eruta, & per vias tracta
exſecrandum ſpectaculum præ-
buere. Nec impunè Androni- 68.
cus Tyrannus, & ipſe in cru- Chron. l 2.
delitatem effuſus, Græcorum
plurimos rerum novarum ſu-
ſpe-

Digitized by Google

ſpectos quà vinculis, quà mor-
69. te multavit. Ad ultimum per
populi ſeditionem regni faſti-
gio deturbatus, omnique con-
tumeliæ genere oneratus ludi-
brio fuit, quibus modò terrori
70. fuerat. Demum in foro inter
duas columnas capite in terram
verſo ſuſpenſus à furente popu-
71. lo gladiis confoditur. Ceterùm
inter tot contumelias, crucia-
túſque magnitudo animi enituit
invicta. Una in tot malis An-
dronici vox audita, *Domine mi-
ſerere.*

Andronici Tiranni exitus exitialis.

Magnitudo animi malis invicta.

72. At Romæ Clemens III. Pont.
P. Aemil. pace cum Romanis facta, ſa-
l. 6. cram expeditionem urgere in-
73. ſtitit. Nec fruſtrà. Ex Anglia,
74. Francia, Sicilia, Italia ingen-
tes copiæ, inſtructiſſimis Da-
norum, Friſonum, Ollando-
rum, Genuenſium, Piſano-
rum, Venetorum claſſibus tran-
75. ſmiſerunt. Et ipſe Federicus
Abbas Urſper. chr. Auguſtus jam ætate gravis cum
robore Germanici exercitus in

Sacrum bellum tertium Clementis III.

Syriam profectus Iconienſi Sultano acie ſuperato, Iconium capit. Sed ſive fluminis, in quod refrigerandi per æſtum corporis gratia deſcenderat, cæcis vorticibus hauſtus, ſive equi ruina oppreſſus examinatur anno imperij ſui XXXVI. egregia ſanè animi indole Imperator, qui virtute, gloriaque Germanos Auguſtos omnes facilè ſuperaſſet, ſi Othones potiùs in tuenda, quàm Henricos in oppugnanda Eccleſia eſſet æmulatus. Philippus deinde Franciæ, & Ricardus Angliæ Reges cum ſuis exercitibus ſecuti. Et Ricardus Cyprum ſubegit, captæque Ptolemaidis præcipuum decus tulit. Saladinus Ægypti Calipha, prælio victus, aliquot de Turcis oppida recepta. Cæterùm orta inter Reges, vetera odio retractantes, diſcordia domum utrumque revocavit. Ricardus vanum Hieroſolymitani regni titulum, Cypro inſula á Vi-

Federicus Aenobarbus ad bellum ſacrum profectus in flumine obruitur.

Gul. Neub. l. 4. 76. Gul. Tyr. l. 18. 77. 78. 79. 80. 81.

Vidone Rege emptum, pro
82. præda retulit. Hic exitus tertij
belli ſacri fuit, Deo non tam
Turcarum immanitati, quàm
Chriſtianorum Principum diſ-
cordiæ inſenſo.

83. Sunt qui per id tempus Teu-
tonicorum militum Ordinem à *Teutonicorum militum Ordo inſtitutus.*
Germanis inſtitutum tradant
bellicis operibus, atque opibus
84. inſignem. Eadem fermé tem-
peſtate duo ſacræ militiæ Ordi- *Ordo militum Calatravæ.*
nes in Hiſpania exſtitere, Cala-
Radevicus. travæ, & S. Jacobi, rebus ge- *Ordo militum S. Iacobi.*
85. ſtis adverſus Mauros inclyti. I-
l. 2. & 3. témque hiſtorici aliquot florue-
runt, Radevicus, qui Federi- *Radevicus*
ci Ænobarbi ſcripſit hiſtoriam,
& Conradus Abbas Urſpergen- *Conradus Abbas.*
ſis, qui Chronicon texuit.

86. Hæc inter Iſaacus Angelus *Iſaacus Angelus Imp. Græcus.*
Græcus Cæſar, qui Androni-
Chron. l. 2. co Tiranno ſucceſſerat, luxu
diffluere cœpit, & ad menſæ,
aulæque magnificentiam ſacra è *Imperatoris Græci ſacrilegium divinitus vindicatur.*
templis vaſa detraxit, omnia
Deo, & Cæſari licere dictans.

Ergo

Ergo ultore Deo magnas à Barbaris accepit clades: tantóque eis ludibrio erat, ut diuturnum illi imperium palàm optarent. 87.
Ad ultimum ab Alexio fratre, 88.
quem à Turcis redemptum conſortem imperij fecerat, regno, ac luminibus eſt orbatus, & in vinculis habitus, ut ſuperioris ætatis ſcelera captus oculis & videret meliùs, & lugeret.

Porrò Conſtantia virgo Deo 89.
ſacra, Gulielmi Siciliæ Regis conſobrina, atque heres, Clementis III. Pontificis permiſſu, Henrico Cæſari Ænobarbi filio nupſit. De quibus innuptis nup- 90.
Ioachimus Abbas. tiis Joachimus Abbas vaticinatus dicitur, eas funeſtam Ita-
Tancredus Rex Siciliæ. liæ facem parituras. Jam Tan- 91.
credus Rogerij Regis ex pellice nepos, favore Siculorum regnum Siciliæ obtinebat, cùm Henricus in Italiam ingentem traduxit exercitum, regnum dotale recepturus.

CA-

CAPUT IX.

HENRICUS VI.

A Christonato anno MCXC.

1. Anto. P. 3. tit. 9. HENRICUS VI. à Cæleſtino III. appellatus Auguſtus, Ænobarbo patre truculentior *Henricus VI. Auguſtus, anno circiter 1190.*
2. Sigeb. chr. fuit. Campaniæ oppidis pluribus receptis, Neapolim fruſtrà obſedit.
3. Atrox lues in caſtris orta obſidionem ſoluit.
4. Sigon: l. 15. Inde, Tancredo Siciliæ Rege vita functo, reparat exercitum, & Genuenſium, Piſanorúmque claſſibus fultus Cajetam, Neapolímque in fidem accipit.
5. Cætera inde prona fuere.
6. Meſſana, *Henricus Imp. Sicilia potitur.*
7. Catana, Syracuſæ vi captæ. Sibylia Regina cum novo Rege in *Sibylia regina.*
8. deditionem accepta. Denique Panormo expugnata, & Conſtantia uxore in matrimonium ducta, Rex Siciliæ ſalutatur.
9. Cæterúm repentè è Rege Tyran- *Henricus Imp. Rex Siciliæ.*

Henrici Regis ſævicia, rapina, violentia. rannus extitit. Direptis per calumnias, & ſupplicia civium bonis, ſacras ædes per ſacrilegium expilavit. Exin ditionem Pontificiam pæne omnem in ſuam redegit poteſtatem. Alexium quoque Comnenum Græcum Imp. ſtipendiarium fecit. Cæterúm X. imperij anno nondum expleto, mortalibúſque immortalibúſque inuiſus morbo ex venatione contracto ceſſit è vita, Tyrannus veriùs quàm Auguſtus. Melioreſama
10.
11.
12.
13.

14. *Saladini funus memorabile.* Saladinus Chriſtiani nominis terror, paulò antè deceſſerat.
15. Quippe in ejus funere, ut ipſe juſſerat, ſignifer interiorem ejus tunicam lancea ſublimem prætulit, clamitans, id unum Saladinum domitorem Orientis ſecum ex tantis opibus auferre: ſpectaculum Chriſtiano magis Rege, quàm Barbaro dignum. (Paul. Aemil. l. 6.)

16. *Innocentius III. Pont.* Porrò Innocentius III. Pont. Henrico mortuo, Æmiliam, Picenum, Umbriam recepit ar-

17. armis. Conſtantiam Auguſtam, & Federicum ejus filium Siciliæ Reges appellat, ducatu Apuliæ, & principatu Capuæ ad-
18. jectis. Itaque Conſtantia moriens Innocentium Federici pu-
19. pilli tutorem inſtituit. Qui ſumma cum tutelæ laude pupillum Regem impenſè fovit, quàm funeſtum Eccleſiæ anguem ſinu foveret, ignarus.

20. Quartum ſubinde Sacrum bellum ſuſceptum, quod in Græcum imperium vertit. Bal- *Sacrum bellum quartum Innocentij III.*
P. Aemil.
21. l. 6. duinus Flandriæ Comes, aliique Franciæ proceres Innocentij hortatu ſacræ militiæ nomina
22. dedere. Hi Vinetorum claſſe, & auxiliis aucti Alexium Iſaaci Angeli filium extorrem obvium
23. habuerunt. Cujus ingentibus promiſſis onerati Byzantium
24. petunt. Ibi ingens Græcorum exercitus à non magna Franco-
25. rum manu cæſus. Byzantium torpentibus Tyranni fuga, & deſperatione civibus captum. *Byzantium captum.*

Ale-

Alexius puer paternum in re- 26.
Trapezuntij imperij origo.
gnum reſtitutus. Alexius Com- 27.
nenus Tyrannus fuga elapſus Chon: l. 2. 3.
Trapezuntem ſe recepit ibique
Trapezuntij imperij fundamen-
Alexius Comnenus puer Græcus Imp.
ta jecit. Cæterùm dum Alexius 28.
puer promiſſum Francis, Ve-
netiſque aurum exigit: Myr-
tilus unus è Græcis proceribus,
Alexio per ſeditionem populi
obtruncato, tyrannidem inua-
dit. Igitur urbs regia à Francis 29.
denuo expugnatata. Græcum 30.
imperium procerum conſenſu
Balduinus ex comite Flandriæ Imp: Conſtantinopolitanus.
Balduino Flandriæ Comiti dela-
tum. Rediit Orientis imperium 31.
ad Latinos anno poſt Chriſtum
Orientis Imperium redit ad Latinos anno circiter 1200.
nat. circiter M C C. Baldui- 32.
nus igitur beneficij memor, om-
nes Ægæi, atque Jonij maris
Inſula maris Aegæi, & Jonij Venetis data.
inſulas ipſámque Cretam attri-
buit Venetis. Ex proceribus 33.
Francis Gothofredum Athena-
rum, & Achaiæ Principem,
Bonifacium ex Montisferrati
Marchione Theſſaliæ Regem
conſtituit, & Balduino Augu-
ſta-

ſtalia inſignia ab Innocentio miſſa; contráque ab Auguſto Græcia ad Romani Pontificis auctoritatem revocari cœpta.
34. Ceterúm Balduinus Adrianopolim obſidens commiſſo prælio, in Myrtili Tyranni poteſtatem venit, à quo cum cru-
35. ciatu necatus dicitur. Ei Henricus frater ſubrogatus Aſiatico
36. bello impenſè favit. Eodem
Rod. Tol. l. 8. ferme tempore Conſtantinopolis à Francis capta, & Bœticæ pars ab Hiſpanis Alfonſi Nobilis Caſtulonenſium Regis du-
37. ctu, recepta. Balduino autem Conſtantinopolitano Imperatori Henricus frater ſucceſſit. *Henricus Imp. conſtantinopolitanus.*

CAPUT X.

OTHO IV.

A Chriſto nato anno MCCIX.

1. Sigon. l. 15. OTHO IV. Auguſti diademate & titulo ab Innocentio III. *Otho IV. Imp. anno 1209.*

Digitized by Google

III. decoratus Imperatorum deterrimus fuit, breviſſimúſque. Is Pontifici à quo in eo faſtigio poſitus fuerat, infenſus Pontificiam ditionem invaſit. Inde regnum Siciliæ Pontificis fidei tutelæque commiſſum contra fas occupare inſtitit. Igitur ei vertente anno in Concilio Romæ habito imperium eſt abrogatum, atque ignominia anathematis addita. Et Germani proceres Pontificis auctoritatem ſecuti, Fridericum ſeu ut alij, Federicum Regem Siciliæ, Cæſarem creant Nec defuit ira divini Numinis. Otho multis vel in Italia vel in Germania attritus cladibus, in Saxoniæ latebram ſe recepit, ubi haud ita multo pòſt obiit ex mœrore. Inter hæc Joannes Ricardo fratre interfecto, regnóque Angliæ per parricidium occupato infamis, rem Anglicam infeliciter geſſit. ejus odio Normania tota in fidem Francorum venit,

Aemil. l. 6. — 2. — 3. — 4. — 5. — 6. — 7. — 8. — 9.

Othoni imperium, abrogatum.

Normania in fidem. Francorum venit.

quæ

quæ res deinceps multorum fuit
10. cauſa bellorum. At Joannes ex-
hauſto bellis ærario, opes Deo
ſacras inuaſit, Pontificio ana-
thematis fulmine contempto.

Ionnis Angliæ Regis ſacrilegia.

11. Tandem bellicis cladibus, ma-
liſque victus aperit oculos pa-
12. cem à Pontifice orat. Nec feſel-
13. lit. Pontificis legatum proſtra-
to humi corpore excepit; & re-
gium inſigne ad ejus poſuit pe-
14. des. Ad hæc privatus quinque
15. dies exegit. Sexto demum die
diadema beneficij loco recipit à
16. legato. Ergo beneficiarum ſe
Romani Pont. profeſſus An-
gliam, Hyberniámque Roma-
17. næ ſedi ſtipendiarias fecit. Su-
binde Innocentius deceſſit, non
minus factorum gloria, quàm
Pontificatus diuturnitate me-
18. morandus. Multæ religioſo-
rum hominum familiæ illo
Pontifice inſtitutæ, reſtitutæ-
19. ue. Almæ Trinitatis, ſeu re-
demptionis Captivorm, Cru-
ciferorum, Herimitarum S. Au-
gu-

Ejuſdem pænitentia memoranda.

Anglia, & Hybbernia Romano Pont. vectigales facta.

Ordo Redempt captivorum: Cruciferorum Heremit.

Digitized by Google

S. Aug. Carmelitarum. Dominicanorum. Franciſcanorum.

guſtini, Carmelitarúmque, ut vitæ Innocentia ſub Innocentio revixiſſe videatur. Innocentium 20.
ſecutus Honorius multarum rerum, quæ illo Pontifice ortæ erant, decus tulit. Inſtituta SS. 21.
Dominici, & Franciſci Pontificali auctoritate comprobavit. 22.

Petrus Antiſiod. Imp Conſtantinopolitanus.

Petrum Antiſiodorenſem tertium à Balduino, Orientis Imperatorem cum conjuge Romæ Auguſtalibus decoravit inſignibus, parem deinde Federico Cæſari honorem habuit.

Cæterúm Antiſiodorenſis 23.
Auguſtus Dyrrachij inter epulas Theodori fraude exſtinguitur. Cui Robertius filius ſuc- 24.
ceſſit Veneto nomini adeò deditus, ut Venetorum Ducem cariſſimum imperij collegam appellaret. Qui Romæ Auguſtus 25.
ab Honorio Pont. appellatus haud diu ſuperſtes fuit.

Robertus Imp. Conſtantinop.

HORA.

HORATII TURSELLINI,

EPITOMÆ HISTORIARUM à Mundo condito

LIBER IX.

Caput I.

FEDERICUS II.

A Chriſto nato anno MCCXI.

1. Anton. p. 3. t 19. Aemil. l. 6.

FEDERICUS II. interim Ænobarbi nepos improbitate cum avo, & Henrico patre *Federicus II. Imp. anno Chr.* 1211.

tre certavit. Imperii titulis ab 2.
Honorio III. honeſtatus, in
Pontificiam ditionem impetum
fecit. Itaque ei decus & nomen 3.
Auguſti idem qui dederat, abo-
levit, adiectaque ſolemnis igno- 4.
miniæ nota, interdixit piorum
congreſſu, ſacríſque. Interim 5.

Bellum ſacrum quintum Honorij III.

Andreas Hungariæ Rex & pa-
terno voto, & Honorii Pontifi-
cis hortatu cum Bavariæ, & Au-
ſtriæ Ducibus profectus in Sy-
riam, adverſùs Turcas bene pu-
gnavit. Cæterùm omnibus in 6.
ſpem recipiendæ Hieroſolymæ
erectis, in ipſo operum limine
finem belli quæſivit. Nam ut 7.
primùm Jordanis aqua corpus
abluit, veluti voti religione ab-
ſolutus, bellòque perfunctus,

Brennus Rex Hieroſoly.

exercitum deportavit. At Bren- 8.
nus Cypri, & Hieroſolymæ
Rex novis Francorum, Germa-
norum, Italorum, Anglorúm-

Damiata capta

que auxiliis fultus Damiatam
celeberrimum Agypti empori-
um cepit. Bellum inde ad Chay- 9.
rum

Digitized by Google

rum regiam urbem promotum.
10. Sed inundata Nili emiſſariis caſtra neceſſitatem impoſuere victoribus, ut Damiata relicta,
11. ipſe incolumes abirent. Brennus porrò Romam advectus, Honorio Pont. auctore, Jolen filiam ſuam Hieroſolymæ Reginam appellatam Federico Cæſari in matrimonium dat, ea mente ut ille, dotali ſacri regni titulo auctus, majore animo ſacrum
12. capeſſeret bellum. Hinc Siciliæ Reges Hieroſolymitani regni titulum habuere. At Federicus tandem Gregorij IX. Pont. impulſu, cum exercitu profectus in Syriam, urbem Hieroſolymam à Sultano non armis ſed auro recepit, anno ejus ſeculi circiter XXX. Itaque majore fama, quam gloria revectus è Syria, haud ægrè veniam à Pontifice, & imperij titulos
13. (margin: 13. at "gni titulum habuere")
14. (margin: 14. at "culi circiter")
15. impetravit. Cæterùm brevi ad ingenium rediit, & Pontifici infenſus Guelphorum, Gibellino-

Reges Siciliæ Hieroſolymitani regni titulum habent.

Gregorius IX. Pont.

Hieroſolyma redempta anno circiter 1230.

Federici Imp. veſania.

linorúmque factionibus longo
Beneventum direptum. Caſſinas cœnobium ſpoliatum.
intervallo revocatis, fœdum
in modum laceravit Italiam. Ad 16.
hæc Benevento, Caſſinatíque
cœnobio direpto, Ravennam
in ſuam redigit poteſtatem. Sa- 17.
racenis, quorum opera avi in-
Nuceria Saracenorum.
ſtituto, uſus erat in bellis, Nu-
ceriam attribuit, quæ deinde
Saracenorum eſt appellata. Car- 18.
dinalium complures, qui Gre-
gorio Pont. exſtincto, Romam
ad comitia tendebant, forte in
itinere interceptos in cuſtodiam
Federicus Pontificiam ditionem occupat.
tradit. Inde Eccleſiæ orbita- 19.
tem ſuam occaſionem ratus Fla-
miniam, Æmiliam occupat. 20.
Gymnaſium Patavinum.
Bononiáque expugnata, Gym-
naſium transfert Patavium. In 21.
ultimum venerat diſcrimen Ro-
Balduinus Imp. Conſtantinop.
mana res; niſi Balduinus Cæ-
ſar Orientis, opportunitate
mira veniſſet in Italiam. Hujus 22.
rogatu demiſſi à Federico Car-
Innocentius IV. Pont.
dinales. Innoc. IV. Pont. crea- 23.
tus. Qui comperto Federicum 24.
ſibi domi forísque inſidias ſtrue-
re,

Digitized by Google

25. re, in Franciam tendit. Ibi in Concilio Lugdunenſi, Federico jus imperij, ac titulum
26. abrogat. Cardinalibus deinde, ut eum Ordinem auguſtiorem faceret, rubri galeri inſigne dat, anno ejus ſeculi circi-
27. ter XLV. Inter hæc Federicus Parmam obſtinata obſidione cinxit, haud dubia ſpe victoriæ
28. Tenuit obſidio biennium. Tan-
29. dem eruptione à Parmenſibus facta, Cæſar funditur, caſtriſque omnis op[illegible]entiæ plenis ex-
30. uitur. At ille velut re bene geſta, inter ſpadonum, & pellicum greges vitam egit, bellicum dedecus domeſtico probro cumulans.

In concilio Lugdunenſi Federico imperium abrogatur. Galerus ruber inſigne Cardinalibus datur anno circiter 1245.

Federicus à Parmenſibus profligatur.

31. Eadem tempeſtate Tartari, gens Scythica, Hoccotæ Regis ductu, maximis agminibus inundarant Aſiam, Europam-
32. que. Jàmque Perſide ſubacta, victores, cum litteris ſuperſtitionem victæ gentis hauſerant; ac totam ferme Aſiam uſque ad

P. Aemil. l. 7. Sabel.

Federici nequitia.

Tartari magna Aſiæ, & Europæ parte potiuntur.

V 2 Ta-

Digitized by Google

Tanaim amnem, qui Aſiam,
Europamque medius interfluit,
victoriis emenſi, per Poloniam,
Hungariámque populabundi
ad Auſtriam uſque pervene-
rant. Igitur Innocentius tantæ 33.
peſti obviam eundum exiſti-
mans egregios viros è Franciſ-
cana, Dominicanàque familia
ad efferatas barbarorum mentes
Evangelio mitigandas deſtinat.
Tartarorum Rex Meto fit Chriſtianus. Nec ſpes fefellit. Mago, ſeu 34.
Meto nonus eorum Rex Chri- 35.
ſtianis initiatus eſt ſacris. Subin- 36.
de affertur Parthos patria ſede à P. Aemil.
Tartaris pulſos in Syriam pene- l. 7.
Hieroſolyma à Parthis diruta. traſſe; & Hieroſolyma capta,
dirutàque auguſtiſſimum Chri-
ſti ſepulcrum indignis modis
Ludovicus IX. Galliæ Rex. polluiſſe. Hæc fama Ludovi- 37.
cum IX. Franciæ Regem ſancti-
tate inclytum ad maturandum
Bellum ſacrum ſextum Innocentij IV. Damiata expugnatur. iter in Syriam accendit. Extem- 38.
plo igitur ingenti claſſe clauſtra
Ægypti aggreditur. Et Satrapa 39.
debellato, Damiata potitur.
Protinus ad Chayrum belli mo- 40.
les

Digitized by Google

41. les tranſiit. Jàmque acciſæ erant cladibus Ægypti Calyphæ vires, cùm caſtra Francorum ex locis paluſtribus lues inuaſit, quæ ipſum quoque corri- *Ludovicus*
42. puit Regem. Itaque malis victus, captúſque conditiones accepit, ut tradita Damiata, incolumem deportaret exerci- *captus a Turcis dimittitur, anno poſt Chr. natum MCCL.*
43. tum. Inter quæ Federicus Cæſar è longinquo luxu, velut alto excitus ſomno, impium Pontifici intulit bellum, & Pontificiæ opes ad ultimum periculi venerant, cùm Federicus, haud dubia ſuperûm ira, atroci morbo, ſeu potiùs Manfredi filij *Federici Cæſaris exitialis exitius.*
44. dolo exſtinguitur. Imperavit annos XXXIII. Imperatoris nomine, quo bis jure exſutus eſt, prorſus indignus.

45. Federico II. imperante Innocentius IV. Pontifex Decretalium auctor, Vincentius Gallus hiſtoricus copioſior, quàm *Decretales. Vincentius Gallus hiſtoricus. Alexander Alenſis. Albertus Magnus.*
46. elegantior. Alexander Alenſis egregius Theologus, Albertus

Magnus non ſua doctrina, quàm Thoma Aquinate diſcipulo clarior, Alphonſus Caſtellæ Rex celeberrimus Aſtrologus extiterunt.

Alphonſus Caſtellæ Rex, Aſtrologus.

Theodorus Laſcarus Imp. Trapezun.

47. Meliore fama Theodorus Laſcarus, qui Auguſti titulo aſſumpto, Græci imperij reliquias tutabatur in Aſia, quàm Federicus Cæſar, deceſſit. 48. Diuino quippe fretus Numine adverſùs ingentes Turcarum copias exigua manu pugnavit ingenti periculo, ſed proſpero eventu. 49. Sultano ipſo, à quo ex equo præcipitatus fuerat, obtruncato, ejus caput lancea præferens inſignem peperit de Turcis victoriam. 50. adeò illos Ducis caſus conterruit. 51. Nec partæ gloriæ Laſcarus diu ſuperſtes fuit. 52. Huic Joannes Ducas, Ducæ Theodorus Laſcari filius ſubrogatus. 53. Is moriens Joanni filio principatum, & Michaelem Palæologum tutorem reliquit. 54. qui per occaſionem

Nicet. Gregoras l. 1. & 2.

Laſcari Imp. egregia virtus, ac victoria.

Joannes Ducas Imp. Trapez.

Theodorus Laſcari filius Imp. Trapez.

Io. Theodori

nem tutelæ, principatum ſibi vendicavit. Eodem ferme tempore, Theodor. Angelus Theſſaliæ regnum, Rege abſente potitus eſt. At Manfredus Federici ex pellice filius, ne gratuitum foret parricidium, paternum regnuum per tutelæ ſpeciem, dum Conradus frater regni heres è Suevia veniret, occupavit. Conradus quippe falſis Manfredi criminibus irritatus, Campanis, Neapolitaniſque bellum intulit. Quo bello Neapolis & Capua mœnibus nudata eſt. Aquinum etiam incendio fœdatum. Exin Conraradus ipſe morbo, ſeu (quæ ſuſpicio tenuit) veneno fraude Manfredi dato abſumptus. Manfredus igitur regnum per ultimum ſcelus partum pari ſcelere augere inſtitit. Nucerinis Saracenorum copiis ſubnixus inuadit Pontificiam ditionem. Cæterùm à Pontificio legato Germanicis copiis repreſ-

filius Imp. Trapez. Michael Palæologus ex tutore Tyrannus.

55\.

Manfredus ex tutore Tyrannus.

56\.

Conradus Cæſar credulus.

57\.

Neapolis mœnibus nudata. Aquinum incenſum.

58\.

59\.

60\.

61\.

62\.

63\.

Eccelinus Patavij Tyrannus. ſus eſt. Eccelinus quopue (A- 64.
zolinum alij vocant) Patavij Sabet.
Tyrannus ob res impiè, nefa-
riéque geſtas, ab Alexandro
IV. Pont. anathemate notatus
Marinus Turrianus, Mediolanenſium Dux. pœnas luit crudelitatis ſuæ.
Namque à Marino Turiano 65.
Mediolanenſium Duce fuſus, &
Eccelini Tyranni exitus. gravi vulnere ſaucius fugit. Ita- 66.
que cladis ignominiæque impa-
tiens conſutum recidit vulnus,
dignàque Tyranno morte de-
ceſſit. Civitates tyrannidis jugo 67.
liberatæ libertate frui cœpere
ſub tutela Pontificis. Alexan- 68.
der igitur pacata Italia, ad
Hieroſolymam recipiendam cu-
ras intendit lætis ſubinde nun-
ciis excitatus. Meto Tartaro- 69.
rum Rex jam Chriſtianus Halo- P. Aemil.
ni fratri Hieroſolymitanam ex- l. 7.
peditionem deſtinarat. Is Ba- Sabel.
Babylon à Tartaris ſubacta. Baldacenſis Calypta Captus. Tartari, Perſide, & bylone (Baldacam appellant)
potitus, Calypham Mahome-
tanæ ſectæ Antiſtitem in ſuo
theſauro deſtitutum fame neca-
verat. Jámque univerſa Perſi-
de,

de ac Meſopotamia ſubacta, *Meſopotamia potiuntur.*
Hieroſolymam belli caput pete-
72. bat. Sed orta inter Venetos,
Genuenſéſque diſcordia ſpem
pæne exploratam ſacræ urbis re-
cipiendæ primò morata eſt, de-
73. inde diſcuſſit. Quippe Venetos *Bellum inter Venetos, & Genuenſes.*
P. Aemil. l. 7. Sabel. inter, & Genuenſes mercato-
res controverſiæ de templo,
quod in urbe Ptolemaide com-
mune habebant, exorta, in-
gens inter duos potentiſſimos
Italię populos bellum excitavit,
quod cum magno, & ipſorum,
& rei Chriſtianæ detrimento,
per plures ætates geſtum eſt, a-
deò ancipiti Marte, varióque
belli eventu, ut propiores vi-
74. ctis fuerint, qui vicerunt. By-
zantina res, ut quæ harum ci-
vitatum viribus nixa ſtabat,
primam hujus diſcordiæ cla- *Michaël Palæologus Conſtantinopoli potitur.*
75. dem accepit. Michael quippe
Palæologus Genuenſi claſſe ſub-
nixus Byzantium civibus pro-
76. dentibus cepit. Et Balduinus
Latinus Auguſtus à Veneta

Conſtantinopolitanum imperium redit ad Græcos an. circiter 1260.

claſſe nudus deſperatis rebus profugit. Ita Conſtantinopo- 77.
litanum imperium rediit ad Græcos, anno ferme LX. quam ad Latinos abierat. Subinde Pa- 78.
læologus Cæſar Venetorum armis fractus labare cæperat, cùm Genuenſes ſeu Venetorum odio, ſeu ſpe præmiorum laboranti tulerunt opem. Ab his re- 79.
pulſa Veneta vis. Imperium 80.
Palæologo firmatum. Genu- 81.
enſibus Chios inſula merces data. Inde bellum in Syriam tran- 82.
ſit. Venetus Ptolemaidem te- 83.
nebat, Genuenſis Tyrum. Proinde quicquid Chiſtiano- 84.
rum in Syria fuit, in ſacrum bellum deſtinata erant, in civile verſa, alieniſſimo quidem tempore. Halon quippe Me- 85.
tonis Tartari regis frater (ut ſuprà dictum eſt) acciſis Turcarum viribus, Syriam receperat, jàmque Hieroſolymam barbaris adimere, & Chriſtianis reddere moliebatur.

Chios inſula Genuenſibus à Palæ-logo Imp. data.

Cæte-

86. Cæterum dum res, Chriſtianis armis cunctantibus trahitur, Halon Metonis morte ad fraternum regnum revocatus abſceſſit.

87. Inter hæc Manfredus Siciliæ *Picenum à Saracenis occupatum.*
Io. Vil. l. 6. 7. Tyrannus Picenum Saracenis
88. copiis occuparat. Igitur Urbanus IV. Pontifex Francorum *Urbanus IV. Pont.* armis, qui ad Syriacum bellum nomen dederant, Sarace-
89. nos Piceno præcipites agit Mox Carolum Comitem Andegavenſem, eundémque D. Ludovici Regis fratrem ad ſpem
90. evocat Siculi regni. Dum Carolus exſpectatur, nova Reip. forma Romæ inchoata eſt, ab-
91. ſente Pontifice. Brancaleo civis Bononienſis, Senator Populi Rom. cum ſummo impe-
92. rio factus. Et regionatim magiſtratus creari cœpti cum po-
93. teſtate vitæ necíſque. Itaque *Carolus Comes Andegavenſis Romæ ſenatorium munus obit.* ut Andegavenſis Comes Romam venit, Clementis IV. Pont. rogatu, ſenatorium munus tan-

tiſper obiit, quoad Hieroſo-
lymæ, Siciliæque, quo nomi-
ne etiam Neapolitana ditio con-
Carolus Siciliæ Rex declaratur à Clemente IV. tinebatur, Rex eſt à Pontifice
declaratus. Onus ei cum im- 94.
perio impoſitum, ut XL. au-
Vectigal feudi nomine impoſitum. reorum millia Romanæ ſedi
quotannnis penſitaret. Caro- 95.
lus igitur regni titulo nitens in
Carolus Neapolitano, & Siculo regno potitur. Manfredum ducit. Ad Bene- 96.
ventum collatis ſignis cum ho-
ſte confligit. Tyranno victo, 97.
cæſóque, regno potitur. Inde 98.
Conradinus Rex Germaniæ. Conradinum Germaniæ Re-
gem (is Siciliæ regnum Conradi
patris jure ad ſe trahebat) no-
uum hoſtem in Etruria nactus,
in inſidias mira arte pellexit
Ibi Conradinus non ſolùm vi- 99.
ctus, ſed etiam cæſus ita de- 100.
mum pax Italiæ parta.

Agabas Tartarorum Rex Ægyptius Calypha à Tartaris victus. Subinde Agabas Tartaro- 101.
rum Rex (Halonis Regis is fi- P. Aemil.
lius, heréſque erat) Ægyptio- l. 7.
rum Calypha victo, Hieroſo- Sabel.
lymæ recuperandæ animum
adiecit. Ergo litteris ad Pon- 102.
tifi-

Digitized by Google

tificem, Chriſtianòſque Reges datis, omnium ad ſacrum bel- *Bellum ſacrum ſeptimum Clementis IV.*
103. lum erexit animos. Primus
Io. Vill. l. 7. Ludovicus Franciæ Rex in Africam ſoluit eo conſilio, ut Tuneto, quod fraterno Siciliæ regno infeſtum erat, expugnato, cum ſuis fraterníſque copiis in Syriam pergeret. Læta
104. belli initia. Carthago in fidem *Charthago capta.*
105. accepta. Tunetani Regis vires
106. acciſæ. Jámque urbs circum-
107. ſeſſa deditionem ſpectabat; cùm ſæva in Francorum caſtris orta lues pium quoque Regem *Ludovicus Rex Franciæ ad Tunetum peſtilentia moritur.*
108. abſumpſit. Enituit in eo anceps divinæ providentia vis.
109. Quippe hic exitus in ſpeciem funeſtus auxit magis, quàm imminuit ejus ſanctimoniæ famam.
110. Funeſtis regia morte caſtris Carolus Siciliæ Rex ſupervenit; qui barbarum Regem malis domitum, ſtipendiarium fecit, aditu in Africam Evan- *Tunetanus Rex vectigalis factus.*
111. gelii præconibus patefacto. Porrò Gregorius X. Pont. indicto Con-

Concilium Lugdunenſe ſub Gregorio X. anno circiter 1270. Concilio Lugdunenſi, pleroſque Chriſtianorum Principum concivit. Adfuerunt frequentes. Nec Palæologus Græcus Imp. defuit, Græcique Antiſtites, & Tartarorum proceres nonnulli. Ibi Græci, Palæologo auctore, de Spiritu ſancto Latinis aſſenſi, Romanum Pont. Communem humani generis parentem agnoverunt. Tartari ſacro baptiſmate expiati. Palæologo Græcum imperium adjudicatum. 112. 113. 114.

Græci ad concordiam cum Latinis, atque ad auctoritatem Romani Pont revocati. Tartari baptizantur. Palælogus Græcus Imp. S. Thomas Aquinas. S. Bonauentura.

115. Eadem tempeſtate Thomas Aquinas, & Bonaventura, duo duarum familiarum lumina enituere.

CAPUT II.

RODULPAUS.

A Chriſto nato anno MCCXX.

Rodulphus Cæſar, anno 1272.

1. RODULPHUS interim à Germanis proceribus poſt mul- *Alber. Argen.*

Io. Vil. l. 7. multorum annorum certamina, Cæſar creatus, nihil ferè memoria dignum geſſit, niſi quòd Boëmiæ Regem bello victum cepit, atque in ſeruilibus miniſteriis habitum in regnum reſtituit, filia in matrimonium *Boëmiæ Rex in ſeruilibus miniſteriis habitus.*
2. data. Nec defuit Cæſari occaſio rei bene gerendæ in Italia.
3. Carolus Siciliæ Rex, idémque Senator Populi Rom. Romæ omnia ad arbitrium ſuum admi- *Caroli Siciliæ Regis arrogantia.*
4. niſtrabat. Itaque Nicolaus III. Pont. Ex familia Urſina comprimendæ ejus arrogantiæ, Rodulphum Cæſ. evocat in Italiam: eíque Etruriæ adminiſtrationem Carolo ademptam *Nicolaus III. Pont.*
5. tradit. Cæterùm cunctante Rodulpho, Nicolaus moritur non
6. ſine ſuſpicione cæleſtis iræ. Is ſiquidem fratris filios honoribus atque opibus contra jus fáſque efferebat, ſpecioſo magis, quàm ſalubri ad poſteros exem-
7. plo. Itaque Romanorum procerum caſtella circa Urbem propin-

pinquis ſuis attribuens, repen-
tina morte deceſſit. Pontifi- 8.
cem cetera egregium nimius
ſuorum amor inviſum aliis fe-
cit. Et odium in propinquos 9.
ejus erupit. Poſt ejus deceſſum

Cardinales Urſini in cuſtodia traditi.

Cardinales Urſini in vinculis 10.
habiti. Urſus Viterbii prætura 11.
dejectus eſt. Secutus inde Mar- 12.

Martinus IV. Pont

tinus IV. Carolum Siciliæ Re-
gem in gratiam recepit, con-
ceſſitque Populo Rom. ut è ſuo
corpore binos crearent Senato-

Palelogus anathemate notatus à Martino IV.

res. Palæologum inde Græ- 13.
cum Auguſtum, qui contra
decreta Concilii Lugdunenſis
Græcos ab Rom. ſedis auctori- Io. Vil. l. 7.
tate diſcedere paſſus eſſet, ana-
themate perculit. Subinde Pe- 14.
trus Aragoniæ Rex, Joan-
ne Prochytæ olim Domino
inſtigante, Siciliæ regnum ve-
lut hereditarium Conſtantiæ
uxoris ſuæ (ea Manfredo ge-
nita erat) vi, aut fraude recu-
perare ſtatuit. Fraus prior in- 15.
teruenit. Ioanne a Prochyta 16.
im-

Digitized by Google

impulſore, Meſſanæ, Panormìque conjuratio facta adverſùs Francos.
17. Igitur ipſo die Chriſto reſurgenti ſacro, Siculi ſigno veſpertini officii dato, ex compoſito arma capiunt: Francóſque omnes, nullo ætatis, ſexúſve diſcrimine, occidione occidunt.
18. Hinc Siculæ Veſperæ in proverbium abiere, magis Francorum clade, quàm Siculorum crudelitate nobiles.

Sicula Veſpera Francorum clade nobiles.

19. Protinus Aragoniæ Rex cum ingenti claſſe Panormum profectus, ingenti totius inſulæ concurſu Rex Siciliæ ſalutatur.

Petrus Aragonia Rex Sicilia regno potitur.

20. Inde cùm Carolus maritimis, terreſtribúſque copiis ſuperior Inſulæ immineret, Rex Hiſpanus præſens periculum nova arte diſcuſſit, Carolo ad equeſtre paucorum certamen Burdegalis provocato, eluſóque.
21. Ad hæc Rogerius Lorius claſſis Hiſpanæ Prefectus Carolum Claudum Caroli Regis filium iuuenem improvidum haud pro-

Io. Vil. l. 7.

procul Neapoli ad certamen elicuit, eúmque navali prælio victum cepit, priuſquam pater, qui haud longè aberat, cum regia claſſe, adeſſet. At Martinus Pont. Petrum Aragoniæ Regem, quòd Siciliam contra jus faſque occupaſſet, regio titulo exutum hoſtem Eccleſiæ judicavit, ejúſque res occupandi fecit volentibus poteſtatem. 22.

Petrus Aragoniæ Rex à Martino Pont. regio titulo exutus, Eccleſiæ hoſtis judicatur.

Petri Aragonij inſolentia.

Quæ ille contemptim eludens, patrem duorum regnorum, maríſque Dominum ſe appellabat. 23.

Sed Pontificiæ notæ contemptor non diu felix, aut ſuperſtes fuit. 24.

Philippus Pulcher Rex Franciæ.

Philippus Pulcher Rex Franciæ infeſto exercitu in Hiſpaniam tranſgreſſus, Tarraconenſibus bellum intulit. 25. Paul. Aemilius l. 8.

Milites omnes velut ſacra militia, crucibus inſignes erant. 26. Io. Vil. l. 7.

Nec tantùm in ſpeciem pium, 27.

ſed etiam felix bellum fuit. 28. Perpinianum finitimaque oppida in fidem accepta.

Ora maritima quà vi, quà metu ſubacta. 29.

Pe-

30. Petrus Rex viribus impar ho-
ſtem captabat inſidiis: ſed frau-
de patefacta, periculum in au-
31. ctores vertit. Inſidiatores Hiſ-
pani inſidiis à Franco excepti,
32. cæſique. Rex ipſe vulneratus
irato Deo, haud ita multo pòſt *Petri Aragonii exitialis exitus.*
exſtinguitur, amiſſo etiam aui-
to regno, pro adventitio, quod
nefaria fraude quæſierat.

33. Exin Honorius IV. ex fami-
lia Sabella, vir ſapientia incly-
tus adverſùs Ferdinandum Sici- *Ferdinandus Rex Siciliæ.*
liæ Regem per legatum bene
34. pugnavit. Vidonem Feltrium
acie ſuperatum, Flaminia ex-
35. pulit. Rodulphus porrò Cæ-
ſar, ſcriba ſuo in Italiam miſſo,
civitatibus Etruriæ venalem
36. propoſuit libertatem. Itaque
Sigon. l. 16. & 17. Lucenſes, Florentinique em- *Lucenſes, & Florentini emunt à Rodulpho Cæſare libertatem.*
pta libertate, magiſtratus ſibi,
37. & vexilliferum creavere. At Pi
ſanorum, opes accepta ad La-
mellam inſulam ſuprema à Ge-
nuenſibus clade, conſiderunt.
38. Pace deinde inter Jacobum A-
ra-

Iacobus Rex Aragoniæ.

ragoniæ, & Philippum Pul-
chrum Franciæ Reges facta, Ca-
rolus Claudus è cuſtodia dimiſ-
ſus Romam venit. Ibi à Nicolao 39.

Carolus Claudus à Nicolao IV. Rex Siciliæ declaratus.

IV. Pont. diadema, & regni
Siculi titulum ſumpſit, mate-
riam belli adverſùs Hiſpanum.
Eadémque tempeſtate bellum 40.
inter Eduardum Angliæ, Phi-
lippúmque Franciæ Reges or-
tum, Chriſtianam rem in Syria
funditus perdidit. Calypha Æ- 41.

Ptolemais deleta.

gyptius ſimul Tartorum metu
ſolutus, ſimul Chriſtianorum
Principum fretus diſcordia,
Tripolim, ipſàmque Ptole-
maidem cepit, diruítque; te-
ctiſque ac mœnibus ſolo æqua-
tis, fundamenta quoque mu-
rorum ab imo molitur, ne quod
Chriſtianæ rei ac nominis veſti-
gium extaret in Syria. Annus 42.
ipſe XCI. ejus ſeculi erat, quo
eodem anno, ac pæne menſe,

B. Mariæ domus Lauretana.

natalis Deiparæ Virgdomus,
deficiente cultu ex Aſia in Eu-
ropam, cæleſtium miniſterio
tran-

43. tranſiit. Quæ primò in Dalmatia, inde quadriennio pòſt
44. in Piceno conſedit. Ædi miraculis, & opulentia inclytæ à Laureta ſylvæ ejus, quam inſedit, domina, Lauretanæ nomen inditum.

45. Per idem tempus Ordo ſervorum Deiparæ (Servitas appellant) inſtitutus extremis Rodulphi Cæſaris temporibus. *Ordo Servitarum.*
46 qui cùm XIX. imperaſſet annos,
47. ceſſit è vita inglorius. Per idem quoque tempus exſtitit B. Clara à Montefalco. *B. Clara à Montefalco*

CAPUT III.

ADULPHUS.

A Chriſto nato anno MCCXC.

1. ADULPHUS Cęſaris nomen potius, quàm Cæſar, Rodulpho ſublectus eſt, eodem ferme tempore, quo Nicolao IV. Cęleſtin V. ex Anachoreta Pont. Max. Qui cùm

Alb. Argent. S. Anton. p. 3. Io. Villa. l. 8.

Adolphus Cæſar, anno circiter 1290.

Celeſtinus V ex heremita Pon-

tifex ſe abdicat Pontificatu *Platin. in Cæleſtino.*

cùm tanto oneri ferendo eſſe non videretur, facile adductus eſt ut ſummum ſacerdotium deponeret, ad quod tuendum deeſſet animus. Subrogatus ei 2.
Bonifacius VIII. qui ſancti viri virtutem ærumnis exercitam illuſtrauit. A Cæleſtino Cæle- 3.
Cæleſtinorum origo.
ſtinorum diſciplina orta, quam nulla res magis, quàm eius mors evidentibus nobilitata miraculis auxit. Memorabile de- 4.
Jacobi Siciliæ Regis magnitudo animi.
inde Jacobi Siciliæ Regis factum traditur. Hic Alphonſi 5.
fratris Aragonenſe regnum adeptus Siciliam Carolo Regi, & filios obſides reddidit. Cæ- 6.
Federicus Siciliæ Rex.
terùm Federicus Jacobi frater certior factus, Siculos extrema pati potius, qu m Francorum imperium, paratos; eò cum claſſe contendit: ſummíſque incolarum ſtudiis acceptus Rex ſalutatur. Sed in Sicilia 7.
populorum voluntas vim juris obtinuit; in Flandria vis pro jure fuit. Philippus Pulcher 8.
Philippus Pulcher Flandriam occupat.
Rex

Rex Francus Flandriam partim vi, partim metu per Carolum Valeſium fratrem ſubegit, Flandriæ Comite cum liberis in fidem acceptis. Et Albertus Rodulphi Cæſaris filius Adulphum Cæſarem prælio victum pariter vita exuit, regnóque, cùm is regnaſſet ferme ſexennium.
9

CAPUT IV.

ALBERTUS.

A Chriſto nato anno MCCC.

1. *Io Villa l. 8 S Ant. p 3.* ALBERTUS inde Cæſar fuit, cujus principatus initio, ingens ac diuturnus terræ motus concuſſit Italiam. *Albertus Cæſar, Circiter anno 1300.*

2. *Albert. Argent.* Quo terrore, & ſimul imminentibus Orbi cladibus motus Bonifacius Pont. Avertendæ divinæ iræ ſecularem annum (Jubilæum vocamus) inſtituit, Apoſtolorum Petri & Pauli ædes ritè adeuntibus delicto- *Annus Iubilæi à Bonifacio VIII. inſtitutus anno 1300.*

liſtorum omnium veniam indulgens. Incidit ea celebritas in 3.
ipſum annum MCCC. à Virginis partu Novi Pontificalis 4.
beneficii fama in omnes Orbis Chriſtiani partes perlata incredibilem totius Occidentis excivit ſedibus ſuis molem. S. An- 5.
toninus auctor eſt nullum ferè abiiſſe diem, quiu urbs Romana CC. peregrinorum millia hoſpitio exciperet. Venit inter 6.
Carolus Valeſii comes. ceteros illuſtres viros Carolus Valeſii Comes, Franci Regis frater germanus. Et per idem 7.
tempus Hieroſolymæ recupeperandæ ſpes affulſit. Caſſanus 8.
Caſſanus Tartarorum Rex. Scytha Perſis ſubactis, Arme- *Io. Villa. l. 8.*
niibue Regis filia in matrimonium ducta, ejus impulſu Chriſtiana ſacra ſuſceperat. Victó- 9.
que Ægyptio Calypha, Da- *Platin. in Bonifacio*
maſcum, Syriámque ſuæ ditionis fecerat. Jámque Hiero- 10.
Bellum ſacrum ultimum Bonifacii VIII. ſolymam ipſam petebat; cúm *P. Aemil. l. 6.*
ſubita defectio Perſarum eum *S. Ant. P. 3.*
domum revocavit. Ergo Ora- 11.
tores

toresad Bonifacium Pont. & ad Francum Regem deſtinat, de ſacra urbe communibus viribus
12. recuperanda. Cæterùm miſſus à Pontifice ad Pulchrum Franciæ Regem Apameenſis Antiſtes nimio ardore animi cuncta *Apameenſis Epiſcopi ardor nimius negotium turbat.*
13. turbavit. Nam Francum ad ſacram expeditionem impellens, dum precibus miſcet minas, adeò Regis accendit iram, ut is atroci edicto vetaret, quenquam è ſuo regno Romam ire,
14. aut pecuniam mittere. Hinc iræ exarſere inter Pontificem, Regémque, & per eam occaſionem cum novis factionum nominibus vetera odia revocata. *Diſcordia inter Bonifacium VIII. & Philippum Regem Franc.*

Io. Villa l. 8. & 9.

15. Novæ quippe factiones Alborum, Nigrorúmque Piſtorij exortæ ſunt ac tota pæne Italia *Alborum, & Nigrorum factiones.*
16. propagatæ. Pro Gibellinis Albi, pro Guelphis Nigri appellati.

17. Nova quoque per id tempus Fraterculorum ſecta exſtitit, res in ſpeciem pia, revera flagitio- *Fraterculorum ſecta.*

 ſa,

Digitized by Google

ſa, & viduarum, matronarum, virginum, quas ad noctorna ſacra pelliciebant, nefaria corruptela. Itaque & à Bonifacio, 18.
& ab aliis Romanis Pont. omni ope repreſſa eſt. Inter hæc Carolus Valeſij Comes Calabriam à Federico Siciliæ Rege occupatam recepit armis: Federicúmque ad leges accipiendas compulit, ut inſula contentus continentem Carolo Claudo cederet. 19. Paul. Aemil. l. 8.

Carolus Valeſij Comes Calabriam recipit.

Carolus Claudus Rex Neapolit.

Porrò Claudus pace parta, Saracenos Nucerinos divitiis præpollentes magna ex parte ad Chriſti pellexit fidem. 20.

Saraceni Nucerini baptizantur.

At Bonifacius Pulchro Franciæ Regi iratus, quòd velut ſede Apoſtolica vacante, ad Concilium appellaſſet; eum anathemate percuſſum regni jure ſpoliavit. 21.

Philippus Pulcher Rex Franciæ à Bonifacio regni jure privatus.

Quæ res in Pontificis caput vertit. 22. Sara Columna unus è Romanis proceribus deformatus, atque ejectus à Pontifice apud Pulchrum erat. 23. Hic igitur Regis inſtinctu Anagniam, ubi 24.
tum

Plantin. in Bonifac. P. Aemil. l. 8. S. Ant. p. 3.

Bonifacius à Sara Columna in carcerem truditur.

tum erat Pontifex, ſervili ha-
bitu venit, & noctu à ſuæ facti-
onis hominibus receptus per ul-
timum nefas Bonifacium Pont.
comprehendit, Romámque per-
ducit in vinculis; ubi ille pau-
cis menſibus mœrore deceſſit.
25. exitus utique Pontificali faſti-
gio indignus; etſi dignus ali-
cui videri fortaſſe poſſit eo Pon-
tifici, qui Regibus terrori quàm
26. venerationi eſſe mallet. Certè
Auſonenſis Epiſcopus vir ſan-
ctitate inclytus vaticinatus di-
27. citur. Enimuero peſtiferum id
gaudium Franco Regi futu-
28. rum. Quippe imminere ipſi,
ſobolíque ejus ingentes clades,
ac dedecora ab irato Deo, cujus
Vicarium tam attroci injuria de-
29. formaſſet. Prædictionem com-
30. probavit eventus. Tres dein-
ceps ejus filij regnum adepti,
qui magnis afflicti cladibus ſine
ſtirpe periere.

Auſonenſis Epiſcopi vaticinatio de Rege Franciæ.

31. Eadem tempeſtate illuſtres
doctrina viri Florentiæ præci-

Accurſius. Dantes Aldigerius. Io. Villanus.

Nicephorus Calliſtus. Scotus.

puè floruerunt. Accurſius ju- 32.
ris civilis conſultiſſimus, Dan-
tes Aldigerius Poëta Etruſcis
carminibus clarus, & Joannes
Villanus hiſtoricus nobilis. Ho- 33.
rum æqualis Nicephorus Cal-
liſtus hiſtoricus, & Joannes
Scotus fuit acumine ingenij, &
doctrinæ ſubtilitate nulli ſecun-
dus.

Benedicti XI. animadverſio in violatores Bonifacij.

Franci Regis pœnitentia.

Clemens V. ſedem Pontificiam Lugdunum tranſtulit, anno 1305.

Benedictus porrò XI. Ponti- 34.
ficiam majeſtatem gravi exem-
plo ſanciendam ratus, Franciæ
Regem, Saram, cæteróſque
nefarij ſceleris participes igno-
minia notatos ſacrorum fecit ex-
ſortes. Cæterùm Rex veniam 35.
orans in piorum cœtum recep-
tus, eóque deprecatore, etiam
aliis venia data. Subinde Cle- 36.
mens V. abſens Pontifex creatus
Cardinalibus Lugdunum exci-
tis, Pontificiam ſedem in Fran-
ciam tranſtulit anno ejus ſeculi
V. Deo id cordi non fuiſſe, mul- 37.
tis prodigiis declaratum ferunt.
Super cetera Laterana Baſilica 38.

ſe-

ſedes Rom. Pont. (incertum
39. quo caſu) deflagravit. At Cle-
mens Sardiniam à Saracenis oc-
cupatam Fedecrico Aragonenſi
Regi conceſſit vindicandam ar-
40. mis. Eadem tempeſtate Albertus
Cæſar à Joanne fratris filio,
cujus oppidum occuparat, in-
teremptus eſt anno principatus
ſui X. ſubleſtus Cæſar Henri-
41. cus Comes Lucemburgenſis. Et
Clemens Pont. ultro ei detulit
auguſtalia inſignia tradenda
Romæ, qui honos ante id tem-
42. pus eſt habitus nemini. Joan-
nes quoque Alberti percuſſor
cùm à Pontifice veniam pœ-
nàmque petiiſſet, ad Henricum
Cæſarem eſt rejectus. cujus juſ-
ſu monachorum ſepto clauſus
43. vitam reliquam egit. Et monaſti-
ca vita dignum tanto parricidio
44. ſupplicium judicatum. At
Carolus Rex moriens regnum
Roberto filio natu minori lega-
45. vit. Nam Martellus natu ma-
jor in Hungaria regnum mater-

Sardiniæ Federico Aragon. Regi conceſſit.

Henrico Cæſari Auguſtalia inſignia à Pontifice miſſa.

Monaſtica vita pro graviſſimo ſupplicio judicata.

no jure debitum quærens vitam amiſerat. Carolus autem Martelli filius regnum Hungaricum jure aviæ adeptus obtinebat. 46.

Carolus Rex Hungariæ.

CAPUT V.

HENRICUS VIII.

A Chriſto nato anno MCCCX.

Henricus VII. Cæſar, anno circiter 1310.

HENRICUS VII. Cæſar Romam petens turbauit Italiam, Mattheum, ſeu Maffeum Vicecomitem Gibellinarum partium Principem ab exilio revocatum, Vicarium ſuum Mediolani reliquit, Vidone Turriano Guelpho regimine urbis amoto. Inde ex omnibus pæne Longobardiæ oppidis Guelphos ejecit, Gibellinis reſtitutis. Itaque Clemens Pontifex veritus ne Cæſar Romam occuparet abſente Pontifice; Roberti Neapolitani Regis fidei urbem commendat. Henricus igitur à

1. Albert. Argen. S. Ant. p. 3. Io. Villa. l. 8. P. Aemil. l. 8. 4. 3. 5.

Mattheus Vicecomes ab exilio revocatus. Vido Turrianus.

Robertus Rex Neapolis.

à Legato Pontificis appellatus
Auguſtus, Roberto regi a-
5. brogat regnum. Jámque Fede-
ricus Rex Siciliæ, Henrico fœde-
ratus, Roberto bellum intulerat,
totiúſque Neapolitani regni fi-
des nutabat; cùm Henricus ip- *Henrici*
ſe belli auctor Roberto, & Flo- *Imperato-*
rentinis exitium minitans, ad *ris exitus.*
Bonum conventum Etruriæ op-
pidum non ſine veneni ſuſpicio-
ne deceſſit, anno quam Cæſar
6. lectus erat, VI. Cum belli con-
7. citore bellum extinctum. Su-
binde in pleriſque Logobardiæ
civitatibus, qui præpollebant
opibus, principatum occupa- *Scaligeri.*
8. runt. Scaligeri Verona, Paſſe- *Paſſerini.*
rini Mantua, Carrarii Pata- *Carrarij.*
9. vio potiti. Per id tempus Dul- *Dulcinus,*
Io. Vil. l. 8. cinus cum Margareta conjuge *& Marga-*
promiſcuos ferarum ritu concu- *rita flagi-*
bitus in Longobardiam induce- *tioſæ ſectæ*
10. bat. Jámque fœda peſtis, libi- *auctores*
dinis dulcedine, ſerpebat la- *ſupplicio*
tiùs: & licentiæ Ducem ingen- *afficiuntur.*
11. tia agmina ſequebantur. Igitur

X 7 ſce-

Digitized by Google

ſcelerata manus à Legato Pon-
tificis armis oppreſſa. In Duces
Templarij à Rege Francorum extincti.
atrocia edita exempla. Haud pa- 12.
ri laude Pulcher FrancorumRex Platina in Clem.
Templarios, eorum opulentiæ 13.
inhians extinxit. Multi aucto- P. Aemil. l. 8.
res ſunt falſis Pulchri criminibus
Templarios in Francia circum- Io. Vil. l. 8.
ventos conflagraſſe, Regem in 14.
illorum opes pæne regias inua-
ſiſſe. Cæterùm Templario- 15.
rum Ordo abolitus: prædia S. Ant. p. 3.
Hoſpitalarij milites S. Ioannis opibus aucti.
Hoſpitalariis S. Joannnis à Cle-
mente Pontifice attributa. Qui 16.
opibus aucti in inſula Rhodo,
quam de Turcis ceperant, ſe-
Rhodum capiunt, inde Rhodij equites appellati.
dem poſuere. Inde Rhodij e- 17.
quites appellati, qui nunc ſunt
Melitenſes. Sub idem tempus 18.
Novus Chriſti militum ordo adverſus Saracenos.
in Luſitania adverſùs Saracenos
novus Chriſti militum Ordo Platina in Clem. Io. Vill. l. 8.
natus, & Templariorum opi-
bus locupletatus.

Veneti Ferraria potiuntur, ſed interdicto à Pontifice mulctati.
Veneti porrò, Ferraria de- 19.
dentibus civibus in fidem accep- P. Aemil. l. 8. Sabel.
ta, non interdicto ſolùm, ſed
etiam graviſſimis in negotiato-

res

res edictis à Pontifice malè mul-
tantur, & à legato Pont. victi
20. Ferraria expelluntur. Tandem
malis feſſi pacem, veniamque à
Clemente nequicquam petitam,
Franciſci Danduli memorabili
21. patientia impetrarunt. Is quip-
pe collo catena inſerta tamdiu
ad menſam Pontificis jacuit,
donec mitigata ejus ira ignomi-
nioſam patriæ aboleret notam.
22. Ex eo Canis Dandulo cogno-
23. men inditum. Et hæc humi-
litas illi ad ſummum in Ve-
neta civitate faſtigium viam fe-
cit.

Franciſci Danduli pænitentia, ac ſubmiſſio.

Franc: Dandulus cognomento Canis.

24. Per idem tempus Ludovicus
Hutinus Pulchri Regis Franci fi-
lius patri ſucceſſit, qui regnum
Navarræ maternam heredita-
tem creverat, Francicique re-
25. gni opes auxerat. Cæterùm di-
viſa Germanorum procerum in
Cæſare creando ſtudia diviſe-
26. runt imperij vires. Duo erant
Cæſares paribus ſuffragiis lecti,
Ludovicus Bavariæ, & Fede-

P. Aemil. l. 8.

Regnum Navarræ tranſit ad Francos.

ricus Auſtriæ Duces. Quij ingentes concivere turbas. 27.

CAPUT. VI.

LUDOVICUS BAVARUS.

A Chriſto nato anno MCCCXV.

Ludovicus Bavarus Cæſar, anno circiter 1315.

LUDOVICUS Cæſar cognomento Bavarus, inita cum Mattheo Vicecomite ſocietate, Genuam bello premebat, ut Gibellini exules reſtituerentur. Obſeſſi Joannis XXI. Pont. qui ſedem Avenione locauerat, implorare fidem opémque. Igitur Joannes poſtquam denunciatio nihil proficiebat, Bavarum, & Vicecomitem ſolemni ignominia notatos perſequi cœpit armis. Interim Fraterculi (hi errore ducti, opes, purpuram, dominatum à ſacerdotibus

1. Alber. Argen. Io Vil. l. 9. S. Ant. p. 3.
2.
3.
4. Io. Vil. l. 10.

Ioannes XXI, ſedem Avenione locat.

Fraterculorum hereſis damnata.

bus aliena eſſe docebant) Occha Franciſcano Theologo ſubnixi, *Occha Franciſcanus.*
5. Bavarum Cæſarem ſui furoris impleruut, Pontificem, à quo ipſorum hæreſis damnata erat,
6. ultro hæreſis arguentes. Ille igitur victo, captóque Federico imper. æmulo, Romam venit. *Ludovicus Pſeudo-Auguſtus Nicolaum Pſeudo pontificem legit.*
7. Ibi cùm in cœtu Populi Rom. Joanni XXI. Pontificatum nequicquam abrogaſſet, Petrum Corbarium Franciſcanum Pontificem legit, Nicolaus V. eſt
8. appellatus. Ab eo Bauarus Auguſtalibus inſignibus ornatur.
9. Cæterùm captus honos utrique
10. probro fuit. Pſeudopontifex Piſis à Bonifacio Piſano Comite comprehenſus in catenis Auenionem ad Pontificem mittitur & Pſeudo-Auguſto imperium à Pontifice abrogatum.

11. Per eadem tempora Mattheus
Io. Vil. l. 11. Vicecomes Mediolanenſem, Paſſerinus Bonacoſſus Mantuanum dominatum occuparunt. *Mattheus Vicecomes Mediolani Dominus.*
12. Maſtinus, & Albertus Scaligeri *Paſſerinus Mantua Dominus*

Maſtinus & Albertus Scaligeri Veronæ Tyranni.
Caſtrucius Lucæ Dominus.

ri fratres ex Eccelini Tyranni la-
trocinio Veronenſem tyranni-
dem obtinuerunt. Caſtrucius 13.
capitali ſupplicio exemptus à ci-
vibus, exacto Ugacione Ty-
ranno, Lucenſem tenuit prin-

In Pontificia ditione novi Domini exorti.

cipatum. In Pontificia quoque 14.
ditione novi repente Domini Io. Vil. l. 12. &
exorti. Galeottus Malateſta 15.
Arimini, Franciſcus Ordela- 13.
phus Forolivij, Manfredus Fa-
ventiæ, Polentanus Ravennæ.

Ferraria ab Eſtenſibus occupata.
Bononia deficit à Pontifice.

Ferraria ab Eſtenſibus occupata, 16.
Bononia, pulſo Pontificis Le-
gato, in libertatem aſſerta.
Tanti Gallicana manſio Ponti- 17.
fici ſtetit. Itaque tam triſti nun- 18.

Io XXI. Pontif. ad XXV. milliones auri in theſauris reliquit.

cio mœſtus Joannes Pont. mori- Io. Vil. l. 9.
tur, maxima auri ſumma in
theſauris relicta. Sunt qui tra- 19.
dant ad XX. talentorum millia
fuiſſe, hoc eſt, ad ducenties
quinquagies centena millia au-
reorum noſtratium.

Florentini dedunt ſe Carolo Duci Calabriæ.

Per idem tempus Florentini à 20.
Caſtrucio, inteſtiniſque diſcor- Io. Vil. l. 9. & 10.
diis fatigati ſeſe Carolo Duci
Ca-

Digitized by Google

Calabriæ, Roberti Neapoli-
21. tani Regis filio dediderunt. Ludovicus Gonzaga Paſſerino Bonacoſſo Mantuæ Domino interfecto, dominatum occupavit.
22. Canis Scaliger Veronæ Dominus, Patavio de Carrariis in ditionem accepto, Tarviſióque expugnato, moriens Maſtinum filium heredem re-
23. liquit. At Galeatius Mattheo Vicecomite natus paterno principatu dejectus ſub Caſtrucio mœrens obiit, Azone filio ad ſpem Mediolanenſis principa-
24. tus relicto. Porrò Caſtrucius Lucæ Dux à Bavaro appellatus, Idémque Piſarum & Piſtorii Dominus cùm de Piſtorio triumphans Lucam iniſſet, à Legato Pontificis anathemate
25. ictus interiit. Et ejus filii paternis opibus à Bavaro, cujus cauſa Pontificem offenderat,
26. ſpoliati. Iſabella Angliæ Regina Franci Regis fratris ſui pecunia, & Alandi Ollandiæ Comi-

Caſtrucij interitus.

Iſabella Angliæ Regina Eduardum II. virum

ſuum in vinculis habuit. mitis generi copiis uſa, Eduardum II. Angliæ Regem virum ſuum adulterum cepit, &, quia reſipiſcere noluit, regno ſpoliatum in vinculis habuit, Edoardo filio in regnum adſcito.

Andronicus Imp. Græcus. Nec minor in Græcia per 27.
id tempus, quàm in Italia re- Chal. l. 1.
rum eſt facta converſio. An- 28.
dronicus, Palæologi filius damnata ſuorum popularium fide, Tarraconenſes adverſùs Turcas conduxerat. Qui cùm ſti- 29.
pendiis fraudarentur, Athenarum Duce debellato, Thebas, Athenáſque ſuæ ditionis fecere. Et Andronicus Augu- 30.
ſti nepos in imperii conſortium ab avo adſcitus, conſortis impatiens auum debellatum in ordinem cogit anno principatus L. At ille amiſſis mœrore lu- 31.
minibus, mentis oculos aperuit. Itaque cùm tonſus in mo- 32.
naſterium includeretur, illam miſit plenam moderationis vocem, *Conuertere anima mea in re-*

33. *requiem tuam.* At per occaſio-
nem diſcordiarum inter avum
& nepotem Auguſtos, Turca-
34. rum opes crevere. Othomanus
Artoguli Regis filius Pruſam
Myſiæ caput, magnámque
Aſiæ partem ſubegit anno ejus
35. ſeculi circiter XL. Manſit dein-
ceps omnibus Turcarum Regi-
bus cognomen Othomani.

Othomanus primus Rex Turcarum an. circiter 1340.
Othomani cognomen.

36. Inter hæc Scaligerorum o-
pes in Italia creverant ſupra
quàm finitimis tutum eſſet.
37. Maſtinus Canis Veronæ, Pa-
tavii, Taruiſiíque Domini fi-
lius atque heres, paternæ di-
tioni Vicetiam, Brixiam, Ber-
gomum, Parmam, Lucámque
38. adiecerat. Felix, ſi ſtatuiſſet
39. rebus ſecundis modum. Jám-
que Boëmicis auxiliis ſubnixus,
Venetiis imminebat, cùm com-
mune periculum finitimos ad
40. ſocietatem belli compulit. Er-
go Veneti, Petri Rubri Par-
menſis egregii Ducis opera,
Patavium, & Tarviſium, Lu-
chi-

Scaligerorum opes aucta.
Maſtinus Scaliger
Veneti ex Scaligeris creſcunt.
Petrus Ru-

ber Parmenſis. chinus Vicecomes (hic Azoni
fratris filio in principatu ſuc-
Luchinus Vicecomes. ceſſerat) Brixiam, Bergomúm-
que Scaligero adimunt. Victo 41.
ita pax data, ut quod quiſque
cepiſſet, retineret; ipſe Vero-
na, Vicetia, Parma, Luca, con-
Benedictus XI. Pont. tentus eſſet. Pacata Italia, Be- 42.
nedictus XI. Pont. Legatum
ad componendas res urbanas
deſtinat Romam. Ibíque Fran- 43.
ciſcum Petrarcham Poëtam
Franciſcus Petracha Benedicti XI. juſſu Romæ laurea donatur. nobiliſſimum in Capitolium
triumphali pompa invectum
laureâ donari iubet. Inde Lu- 44.
chino Vicecomiti Gulielmo
Gonzagæ, Maſtino Scaligero,
Pontifex principatus Longobardorum Dominorum confirmat. Obicioni Eſtenſi principatus
ratos facit. At Bavarus Cæſar 45.
gratiam Pontifici relaturus, do-
minatum à privatis in Ponti-
ficiæ ditionis oppidis partum
pro imperatoria poteſtate ratum
eſſe juſſit. Et malus auctor in- 46.
juſtis dominis pro bono aucto-
Pontificiorum oppidorum Domini exorti. re fuit. Viterbii Vicanus, Cæ- 47.
ſenæ Sinobaldus, Urbini Fel-
trius,

trius, Pilauri Malateſta, Camerini Varanus, alii alibi Prin-
48. cipes extiterunt. Ortum inde *Bellum inter Florentinos, & Piſanos.*
Io. Vil. l. 12. bellum inter Florentinos Piſanóſque pæne in caput eorum qui arma intulerant., vertit. *Valterus Dux Athenarum.*
49. Valterus Dux Athenarum à Roberto Neapolitano Rege Florentinis auxilio miſſus pæne
50. exitio fuit. Nam ad ſedandas civiles diſcordias conſervator Reip. conſtitutus, domina-
51. tum occupare cæpit. Urbem utique tyrannide oppreſſurus erat, niſi Angelus Acciaiolus *Angelus Acciajolus Epiſcopus Florentinus.* Florentinus Antiſtes concitatis ad tuendam libertatem civibus,
52. Tyrannum expuliſſet. Ceterùm multitudo rerum novarum cupida, nobilitatem regi- *Florentiæ nobilitas è plebe exacta.* mine civitatis amotam exegit
53. urbe. Major ſubinde regnum
Io. Vil. l. 12. Neapolitanum diſcordia agi-
54. tavit. Robertus Rex Claudi filius ſine virili ſtirpe moriens Joannam ex filio neptem he-
55. redem reliquerat. Ea Andreæ Ca-

Digitized by Google

Caroli Hungariæ Regis minori filio deſponſa erat: ſed novo ſponſo per inſidias interfecto, nupſerat Ludovico patrueli ſuo Tarantini Principis filio. Igitur Ludovicus 56. Hungariæ Rex infeſto exercitu in Italiam venit indignam filii necem ulturus. Regnum 57. Neapolitanum à Regina, novóque Rege deſtitutum ſine certamine ſubigit. Ceterùm 58. deinde Clemente VI. Pontifice deprecante, regnum Ioannæ Reginæ ab Hungaro redditum.

Ioanna Regina Neap. ſponſum necat.

Neapolitanum regnum ab Hungaro Rege occupatum.

Orchanus Rex Turcarum regnum propagat.

At Orchanus Othomano 59. genitus per Andronici Cæſa- Chalc. l. 1. ris ſocordiam Nicæam, ipſámque Nicomediam Bithyniæ caput vi cepit. Nec ita multo 60. pòſt Andronicus cùm neglectis medicorum præceptis, uberiore victu, noxiíſque cibis uteretur urgente morbo, temeritatem morte luit, anno quàm imperare occeperat XX.

Mo-

61. Moriens Joanni (Caloioannem alii appellant) paruo filio regnum legavit addito Catacuzeno tutore. *Catacuzenus tutor Calojoannis, Turcarum regis.*

62. Eadem tempeſtate Petrarcha, Liranus, Durandus, Gregorius Arminenſis extiteruut. *Petrarcha. Liranus. Durandus. Gregorius Arimin.*

CAPUT VII.

CAROLUS IV.

A Chriſto nato anno MCCCL.

1. CAROLUS IV. Boëmi Regis filius Cæſar creatus haud iudignum ſe parto titulo præbuit. *Carolus IV. Cæſar anno circiter 1350.*
Alber. Argen. Io. Villa. l. 12. Inter principatus ejus initia,
2. Nicolaus Rentius (Colarentium appellabant) ſcriba Pop. Rom. multitudine ad *Colarentius Romæ dominatum occupat.*
S. Ant. p. 3.
3. ſpem libertatis erecta, Tribunitium nomen, ac poteſtatem imperatoriam inuaſit. Inde omnes ferme Italiæ populos li-
4. bertatis dulcedine delinitos perpulit, ut pacem ab eo amiciti-

am-

àmque peterent. Ceterùm res 5.
majore animo quàm conſilio
mota, ut brevi creverat, facile
corruit. VII. menſe, quàm 6.
tribunatum occeperat, unam
civitatis Rom. factionem am-
plexus, offendit alteram. Igi- 7.
tur cùm ruinæ proximus in lu-
brico ſtaret, ad Carolum Cæ-
ſarem in Germaniam tendit,
ſocietatem ejus, & amicitiam
petens. At ille turbulentos ci- 8.
ves minimè fovendos ratus,
Colarentius vinctus ad Pont. mittitur Avenionem.
Tribunum vinctum ad Cle-
mentem Pont. mittit Avenio-
nem. Ibi importunus ille vin- 9.
dex libertatis invinculis habi- Volat. l. 2.
tus: rebus urbanis compoſi-
tis, Populo Rom. bini Sena-
tores redditi.

Bini Senatores Romani.

Eodem ferme tempore Ro- 10.
ma liberata eſt, & Conſtanti-
tinopolis tyrannide oppreſſa.
Catacuzenus Conſtantinopoli tyrannidem occupat.
Catacuzenus Joannis pueri tu- 11.
tor ſub ſpecie tutelæ inuaſit im-
perium; & per annos XVI. pro
Imperatore ſe geſſit, peioribus
etiam

etiam artibus, quàm quæſierat,
12. firmans tyrannidem. Amicitiam quippe affinitatémque cum Orchane Turcarum Rege junxit, filia illi in matrimonium collocata ingenti cum Græciæ
13. malo. Nam Barbaris amicitia cum Græcis inuadendæ Græciæ deinde occaſio fuit.

Amicitia cum Turcis pernicioſa

14. Porrò Clemens VI. Pont. rogatu Populi Rom. ſecularem Jubilæi celebritatem ad quinquageſimum annum revocavit,
15. egítque anno ejus ſeculi L. Ceterúm eam celebritatem deformavit lues, qua non alia fœdior ac funeſtior memoratur.
16. E Scythia in Græciam tranſgreſſa, inde Illyricum emenſa
17. Italiam peruaſit. Trienniόque præcipuas funeribus exhauſit urbes, vix centeſimo quoque
18. ſuperſtite. Diceres Italiam etiam ſanctiſſimo illo tempore civilibus bellis deditam pœnas luere
19. temeritatis ſuæ. Ita lue ſeque-
20. ſtra, ceſſatum ab armis eſt. Inter

Jubileum à Clemente VI. ad L. annum revocatur.

Peſtilentia longè maxima.

Digitized by Google

Avenio à Pont. empta. ter quæ Clemens Auenionem ab Joanna Regina Neapolitana emptam Pontificiæ ditionis fecit. Bononiam à Joanne Vice- 21.
Bononia amiſſa. comite Luchini fratre ademptam amiſit. At Carolus Cæſar 22.
ad Urbem profectus, à duobus Cardinalibus Innocentii VI.
Innocentius VI. Pont. Pont. nomine imperii inſignibus ornatus, intacta ceſſit Italia. Et Cardinalis Carilla Pon- 23.
Cardinalis Carilla legatus Pontificiæ ditionis oppida recipit tificis Legatus quà vi, quà metu recepit, quicquid novi Dynaſtæ in Piceno, Umbria, Æmilia occuparant. Dynaſta- 24.
Dynaſtarum varia conditio. rum conditio varia pro cujuſque meritis fuit. Malateſtæ, Fo- 25.
lentano Varano, quòd obſequentiores Pontifici fuiſſent, fiduciarius principatus relictus: Ordelaphi, ceteríque bello domiti, ejectíque: arces opportunis locis excitatæ. Vix 26.
dum Pontificia ditio liberata à Tyrannis erat, cùm Roma iugum accepit. Franciſcus Ba- 27.
Franciſcus Baroncellus Romæ occupat dominatum. roncellus iiſdem artibus, quibus Ni-

Nicolaus Rentius Tribunatu
potitus, à Pontifice per Ren- *Per Rentium extinguitur*
28. tium ipſum extinguitur. Sed
Rentius fidei datæ immemor,
Tyranno ſublato, ipſe tyran-
29. nidem occupavit. Itaque brevi
ab infenſa olim factione captus
30. necatur. Dignus utique qui *Rentij exitus.*
31. Tyrannus moreretur. Secun-
dùm Rentianam cædem unicus
Populi Rom. Senator creari *Senator unus Populi Rom. iſque peregrinus.*
cœptus; & ad vitandos ambi-
entium motus, peregrinum
urbi Senatorem Innocentius
dedit.

32. Eadem tempeſtate, & Ro-
ma novæ, & Conſtantinopolis
veteris tyrannidis jugo exemp-
33. ta. Calo Joannes, Catacuzeno
Chalc. l. 1. Tyranno Gatalusii Genuenſis
ope, operáque exacto, Con-
ſtantinopolitanum recepit im-
34. perium. Ejus Lesbum, & Mi- *Lesbus, & Mitylene Gatalusio Genuenſi datæ.*
35. tylenem Ligur accepit. Cete-
rùm Calo Ioannes cùm Bulga-
ricis armis premeretur, inita
cum Turcarum Rege ſocietate, *Græcus Imp.*
ſe

Turcarum ſtipendiarius.

ſe ejus ſtipendiarium fecit. Quæ 36.
res Græci imperii labes fuit. A- 37.

Amurathis Regis Turcarum perfidia.

murathes Orchane genitus,
Græco Cæſari opem adverſús
Bulgaros Turcica fide tulit.
Bellum dedita opera trahens, 38.
per ſpeciem ſupplementi ex
Aſia tranſportandi, Callipo-
lim, aliaque oppida circa fau-
ces Helleſponti occupat. Bona 39.

Thraciæ pars amiſſa.

Amurathes ex Pruſa ſedem regni Adrianopolim transfert anno 1350.

inde Thraciæ parte potitus,
Adrianopolim imperii ſedem
transfert, anno ejus ſeculi L.

Judæorum veneficium in Germania.

Majore Germania periculo 40.
defuncta eſt, damno minore.
Iudæi conſilia inter ſe agita- 41
rant de puteis veneno inficien-
dis, ut Chriſtianum nomen
extinguerent. Quæſtione ha- 42.
bita conuicti, omnéſque ad
unum combuſti. Eadem tem- 43.
peſtate conſternatio Romæ
exorta ſalutis initium fuit. Po- 44.
pulus Rom. peregrini Senato-
ris pertæſus ſeptem viros con-
ſtituendæ Reip. cauſa creaverat.
Itaque Urbanus V. Pont. ad 45.
res

res urbanas componendas Ro- *Urbanus V. Urbem reviſit.*
mam aliquando venit Cathari-
næ Senenſis ſanctiſſimæ Virginis *S. Catharina Senenſis.*
46. hortatu. Septemuris abrogatis,
Senatores peregrinos ſemeſtres
47. reſtituit. Urbis regimen penes
Bandereſios (hodie Capita re- *Bandereſij Romæ capita regionum.*
gionum vocantur) eſſe voluit.
48. Eodem tempore Carolus Au-
guſtus cum uxore & liberis Ro-
mam venit, itémque Brigitta *Brigitta Suetiæ Princeps egregiæ ſanctitatis femina.*
Suetiæ Princeps eximiæ ſancti-
49. tatis mulier. Ceterùm Urbanus
urbanis rebus compoſitis remi-
gravit in Franciam, relatæ in
Italiam Romanæ ſedis titulum
50. ac decus alteri relinquens. Inau-
ditum inde Florentinorum fa-
51. cinus proditur. Hi Legato Pon-
tificis infenſi vexilla complura, *Florentinorum facinus.*
ubi aureis litteris inſcriptum
erat, LIBERTAS, per cohor- *Pontificiæ ditionis oppida ad libertatem à Florentinis excitata.*
tium duces circum Pontificis
oppida miſere, populos ad de-
fectionem à Pontifice inuitan-
52. tes. Immane dictu, quàm fa-
cile omnes libertatis dulcedo

Oppidorum defectio à Pont.

pellexerit. Univerſæ pæne Tu- 53.
ſciæ, Piceni, Flaminiæ, Æ-
miliæque civitates atque oppi-
da à Pontifice defecere magno
Rom. urbis bono. Gregorius 54.

Sedes Pontificia Romam à Gregorio XI. relata anno 1377.

XI. Pont. ratus ea mala ex Pon-
tificis abſentia orta, ejuſdem
præſentia diſcuti poſſe, Catha-
rinæ Senenſis impulſu tandem
remigrat Romam anno ejus ſe-
culi LXXVII. Rediit Romana 55.
ſedes in Italiam LXX. ipſo an-
no, quàm Clemente IV. Pont.
abierat in Franciam. Pontificis 56.
reditus urbi, & Pontiſiciæ ditio-
ni ſaluti fuit.

Caſimirus Magnus Poloniæ Rex.

Poloni Reges ex Boëmia

Per eadem tempore Caſimi- 57.
rus Magnus Poloniæ Rex ſine
liberis decedens regnum Ludo-
vico Boëmiæ Regi legavit. Ex 58.
quo tempore Poloni peregrinis
Regibus parere cœperunt. At 59.
Carolus Auguſtus XXXII. im-
perij anno moriens Ladiſlaum
filium ſucceſſorem habuit. vir
Muſarum fautor (quippe Pra- 60.
genſis Academiæ auctor) & pa-
ce

61. ce magis quàm bello clarus. Cujus æqualis Carolus V. Franciæ Rex cognomento Sapiens, fuit, qui bonis artibus unicé deditus, conſilio magis quàm armis quæcumque pater amiſerat, ab Anglis recepit. *Carolus V. Rex Franciæ Sapiens.*

62. Eadem ætas & doctis viris,
63. & ſanctis floruit. Baldus juris conſultiſſimus idémque Bartoli auditor, & Gregorij XI. magiſter, Joannes Boccacius, rurſus Joannes Columbinus Jeſuatorum conditor, Chatarinæ Senenſis, & civis, & æqualis extiterunt. *Bartolus. Baldus. Io. Boccacius. Io. Columbinus auctor Jeſuatorum.*

CAPUT VIII.

VINCISLAUS.

A Chriſto nato anno MCCCLXXX.

1. VINCISLAUS Cæſar ob inertiam inane Cæſaris nomen geſſit. Ejus principatus *Vinciſlaus Cæſar, anno circiter 1380.*
S: Ant. p. 3.
2.

initium, ingens Chriſtiani Orbis diſcordia, inſigne fecit. Nam per id tempus Fundis Joanna Regina Neapolitana favente, Clemens VII. Pſeudopont. adverſus Urbanum VI. à Francis Cardinalibus creatus, rem Chriſtianam diſtraxit. Francia, & Hiſpania Clementem, ceteri Urbanum Pontificem agnoſcebant. Per id tempus Iagello Lituaniæ Princeps Chriſtianis ſacris initiatus Lituaniam ad Chriſti fidem adduxit. Vladiſlao nomen inditum. Qui deinde Poloniæ Rex creatus Lituaniam, Samogitiam, Ruſſiam regno Polonico adjunxit, & regnum ad poſteros in centeſimum ferme annum propagavit. Ejus opus Academia Cracovienſis fuit.

Platin. 3. in Urba. VI. *Schiſma graviſſimum.* 4. *Lituania Chriſto ſe adjungit* 5. *Vladiſlaus Rex Poloniæ.* 6. 7. *Lituania Poloniæ adjuncta.* 8. *Cracovienſis Academia.*

Eadem tempeſtate Veneti, bello Genuenſi multis illatis, acceptiſque cladibus, in ultimum venere diſcrimen. quod tandem in Ligurem vertit Petrus 9. *Sabel.*

trus Auria Liguſticæ claſſis
Dux, acciſis ad Polam per in-
ſidias navali prælio Venetorum
viribus, Iſtriam perpopulatus
Venetias ipſas rerum caput in-
10. vaſit. Jámque Clodia, Meta- *Venetorum*
mauco, ceteriſqbe circa urbem *periculum*
locis ui captis, imminebat urbi,
cùm Venetus malis victus ora-
tores de pace per æqua, & ini-
qua componenda, ad hoſtem
11. miſit. Ligur victoria ferox *Victoriæ*
hanc unam ſpem pacis oſtende *inſolentia.*
bat, ſi ſe ſuaqu: permitterent
12. victoris arbitrio. Creverunt Ve-
neto, ut fit, ex deſperatione,
animi, & ultima experiri,
13. quàm indigna pati malvit. Per-
opportunè Germanus machi-
nator tormenti bellici genus *Bombardæ*
(Bombardæ ab ſonitu, & ar- *inuentum.*
dore nomen factum) excogita-
ret, anceps humanis rebus in-
14. ventum. Hoc igitur novo præ-
ſidio fretus Venetus cum nova
15. claſſe occurrit hoſti. Et Ligu-
res improviſo malo perculſi,

Digitized by Google

Genuenſes à Venetis victi.

nec minore terrore, quàm ſtrage victi ad Clodiam obſidentur. Tandem fame domiti ean- 16.
dem conditionem à victoribus Venetis acceperunt, quam victis oſtenderant, haud leve temperandæ victoriæ documentvm. Cladem pax eſt con- 17.
ſecuta. Haud ita multo pòſt, 18.
cùm utrique bellis, malíſque fatigati eſſent, pax inter eos ſtabilis conſtituta anno ejus ſeculi circiter LXXX. Hanc pa- 19.
cem nova belli vis excepit. Ca- 20.
rolus Ludovici Hungariæ Regis fratre genitus ab Urbano Pont. Ad Neapolitani regni ſpem evocatus, Campania ſi- S. Ant. p. 3.
ne certamine potitur. Neapo- 21.
lim fauſtis acclamationibus re- P. Aemil. l. 10.
ceptus, Reginam in arce nova obſeſſam capit. Subinde Lu- 22.
dovicus Andegavenſis regia Francorum ſtirpe natus Clementis Pſeudopont. Impulſu, cum XXX. equitum millibus Alpes tranſiit, Joannæ Reginæ adver-

Pax inter Venetos, & Genuenſes anno circiter 1380. Carolus Hungarus Neapolitano regno potitur.

adverſùs Hungarum opem latu-
23. rus. Serum id auxilium fuit.
24. Vix regni fines ingreſſus eam
exanimatam cognoſcit, pul-
25. vino faucibus intruſo. Et Hun-
garus Francum certaminis avi-
26. dum cunctando fregit. Dum
bellum in Apulia trahitur, An-
degavenſis (incertum morbo
27. an veneno) deceſſit. Exercitus

Andegavenſis interitus.

28. amiſſo Duce dilapſus. Subinde
Ludovicus Hungariæ Rex cùm
majorem natu filiam Sigiſmun-
do Cæſaris filio deſpondiſſet,

Ludovici Hungariæ Regis obitus.

29. extinguitur. Carolus ergo, re-
gno Neapolitano ingens, ac-
cercitu procerum in Hungariam
30. profectus Rex ſalutatur. Ita
Neapolitano Hungaricum re-
gnum adiecit, felicior alteru-
31. tro regno futurus. Hungariæ
32. Regina genero favebat. Hujus

Carolus Rex Neapolit. Hungariæ regnum obtinet.

33. fraude Carolus necatur. Sigiſ-
mundus Hungarico regno poti-

Sigiſmundus Rex Hungariæ.

34. tur. Pari ſcelere Joannes Galea-
cius Vicecomes Bernabone pa-
truo in cuſtodiam tradito, Me-

Io. Galeacius Vicecomes Mediolani Princeps.

diolanenſem principatum occupavit. Inde Antonio Scaligero, & Franciſco Carrario inter ſe bellum gerentibus, Veronam, & Vicetiam Scaligeris, 35. S. Ant. p. 3. Sabel.
Pataviam Carrariis ademit. quod 36.
tamen non tenuit. Franciſcus filius, Venetis adjuvantibus paternum principatum brevi recepit. 37.

Dum Italia domeſticis bellis quatitur, Byzantij ingens inter Principes orta diſcordia Turcis Græciæ ſubigendæ locum dedit. 38. Greg. l. 2. Chal. con. l. 2.
Andronicus Calojoannis Auguſti filius ob affectatum imperium oculis captus à patre ad Pajazetem Turcarum Regem (Amurathe is genitus erat) confugit. 39.
Pajazetes Rex Turcarum.
Itaque Conſtantinopoli Turcicis armis potitus, precarium à Turcis accepit imperium. 40.
Andronicus Græcus Imp. feudatarius Turcarum.
Calojoannem patrem cum Emmanuele fratre in vinculis habuit. 41.
Qui deinde cuſtodia elapſi ad Pajazetem & ipſi confugiunt. 42.
Certamen fuit de 43.

Digitized by Google

de imperio inter patrem filiúmque apud Barbarum Regem.
44. Qui velut auctionaretur imperium, Emmanueli plus licitan-
45. ti demum addicit. Calojoanni, & Andronico Auguſtis inter
46. Janizaros locus datus. Quin etiam ipſe Emanuel novus Auguſtus in eundem numerum ve-
47. nit. Adeò obſoleverat jam Græ-
48. ci imperij majeſtas. Pajazetes porrò his ipſis adiuvantibus, aliquot oppida Phocidis, Peloponneſi, ac Theſſaliæ cepit.
49. Nicopolim inde aliáſque haud ignobiles Bulgariæ urbes rece-
50. pit. Exin Ungariæ fines urere,
51. ac vaſtare inſtitit. Itaque Joannes Audacis Burgundiæ Ducis filius cum valido exercitu auxilium Sigiſmundo Hungariæ Regi tulit adverſùs Turcas. Ce-
52. terúm ad Nicopolim ingens clades accepta temeritate Bur-
53. gundi. Is ut victoriæ decus ſuum faceret, priuſquam Sigiſmundus copias ſuas caſtris educeret,

Pajazetes vendit Græcorum imperium.

Calojoannes, Andronicus, & Emmanuel ex Imperatoribus Janizari.

Græci Imperij majeſtas obſoleta.

Joannes Audacis Burgundiæ Ducis filius.

P. Æmil: l. 10.

Joannis Burgundi temeritas.

Burgundorum clades, cum hoſte conflixit. Et audaciâ 54.
infelix fuit. Exercitus cæſus à 55.
Turcis, Dux ipſe captus, CC. aureorum millibus ſe redemit.
Sigiſmundus amiſſo exercitu, 56.
Sigiſmundi Hungari regis fuga. cum paucis procerum effuſa fuga periculum evaſit.

Bonifacius IX. Pontificiam majeſtatem reſtituit. Inter hæc Bonifacius IX. 57.
Pont. conſilio ætatem ſuperans (XXX. quippe annos natus erat) tandem Pontificiam reſtituit
majeſtatem. Namque S. An- 58.
Arx S. Angeli communita geli arce communita, Populo Rom. frænos iniecit, primúſque Pontificum Romanos magiſtratus ad arbitrium ſuum creauit.
Ladiſlaus Rex Neapolit. Ladiſlaum Caroli Regis 59.
filium in Neapolitanum regnum reſtituit, debellatis Tyrannis.
Et Franci proceres cùm vidiſ- 60.
Benedictus Luna Pſeudopont. a Francia expulſus in Hiſpaniam tranſit. ſent Benedictum Lunam Pſeudopontificem de continuando magis, quàm de tollendo diſſidio laborare, eum non edictis ſolùm, ſed etiam armis Francia
exegerunt. Itaque ille in Hi- 61.
ſpaniam ad natale ſolum conceſ-

Digitized by Google

62. ceſſit. Ibi à Ferdinando Caſtu-
lonenſi Rege cultus, cui Ara-
gonenſe regnum caducum ad-
63. judicarat. Ex numero Judicum *S. Vincentius Ferrerius.*
Vincentius Ferrerius Evangelij
prædicator miraculis inclytus
fuit, qui nondum Lunam Pſeu-
64. dopontificem eſſe ſenſerat. Vin-
ceſlaus porrò Cæſar ingenti pe-
cunia accepta, Galeacium Vi- *Galeacius Vicecomes Dux Mediolani.*
cecomitem, Mediolanenſium
Ducem appellavit anno ejus ſe-
65. culi circiter XC. Per id tempus
præerat Mediolanenſibus copiis
Albericus Agidarius Cunij Co- *Albericus Agidarius militarem diſciplinam in Italiam revocavit.*
mes ab Hiſpania oriundus, vir
66. bellicis artibus clarus. Is quippe
militarem diſciplinam longo
intervallo revocarat in Italiam,
ut peregrino milite non egeret.
67. Hinc Brachius, & Sfortia egre- *Brachius, & Sfortia.*
gij bello Duces, hinc Brachia-
næ, & Sfortianæ cohortes eti-
68. am barbaris formidandæ. Hic
igitur Albericus Florentinis Pi-
ſas obſidentibus arma intulit
69. Galeacij miſſu. Jamque omnia

Digitized by Google

Paulus Urſinus.

ſuburbana populatus Florentiæ
imminebat, cùm Paulus Urſi-
nns unus è præcipuis ejus Duci-
bus ad Florentinos tranſiit. Et 70.
ipſe Albericus á Galeacio ad do-
meſticum bellum eſt revocatus.

Jacobus Comes Armeniacus.

Jacobus quippe Comes Arme- 71.
niacus Florentinorum auro pel-
lectus, Vicecomiti bellum in-

Joannes Vermis.

tulerat. Sed Joannes Vermis 72.
Mediolanenſium cohortium
Dux nobilis adverſùs vim ante
pugnavit. Alexandriæ incluſit 73.
ſe, dum Francorum impetus
reſideret. Illi veluti jam debel- 74.
latum eſſet, avidè diſcurrunt
ad prædam. At vermis incautos 75.
ac palantes adortus cædit impu-
ne. Comes ſaucius in poteſta- 76.
tem hoſtium venit. Hæc victo- 77.

Galeacij opes mirè auctæ. Peruſia, Luca, Bononia, Piſæ à Vicecomite ſubactæ.

ria mirè Galeacij opes auxit.
Peruſia, Luca, Piſæ, Bono- 78.
nia, aliaque pppida in ejus ve-
nere ditionem, ut jam XXX.
ferme nobiliſſimæ Italiæ civita-
tes Galleacio Duci parerent.

Antoniottus Adurnus

Per idem tempus Antoniot- 79.

tus

Digitized by Google

tus Adurnus Dux Genuenſium Remp. feſſam diſcordiis exhauſtam ſumptibus Carolo VI. Franciæ Regi dedit anno (vt Auguſtinus Juſtinianus Ep. Nebienſis tradit) MCCCXCVI.

Genuenſium reſpublica Carolo VI. dedita anno 1396.

Aug. Juſtinianus

80. Aderat jam ſecularis Jubilæi celebritas, quæ Romæ à Bonifacio IX. agitata eſt anno poſt Chriſtum natum MCCCC.

Epiſc. Nebi.

Seculare Jubilæum anno poſt Chr. natum 1400.

81. Non alia ætas inuſitatis, & atrocibus Principum caſibus fœcundior extitit.

82. Carolus II. Navarræ Rex cúm ad excitandam libibinem, aqua, quæ ardens vocatur, corpus ſuum perfudiſſet ambuſtus eſt.

Carolus II. Rex Navarræ amburitur.

83. Haud ita multo pòſt à Germaniæ proceribus Vinciſlao ob ejus inertiam, imperium abrogatum.

Vinciſlao imperium abrogatur.

84. Carolus VI. Franciæ Rex ob inſaniam regni gubernaculis amotus.

Carolus VI. Rex Franciæ ob inſaniam regno amotus.

85. Pajazetes Rex Turcarum à Tamerlane Tartarorum Rege victus captûſque, & in cavea ferrea ad ludibrium reſervatus.

Pajazetes Rex Turcarum à Tamerlane in cavea habitus.

86. Fama eſt eum, cœnante Tamer-

merlane, emiſſum catena aurea collo inſerta, inter canes cibum ſub menſa cepiſſe. Ad hæc Regi 87. equum conſcenſuro ſubſtratum tergum præbuiſſe. adeò barbarè barbarus Rex à Rege barbaro 88. tractabatur. Hac victoria Tamerlanes domuit quicquid terrarum eſt à Tanai flumine ad Nilum. Ceterùm brevi tam horribilis 89. tempeſtas detonuit. Regnum 90. moriens duobus, tribùſve filiis reliquit, quorum diſcordia paternas opes in immenſum auctas diſſipavit. Nec major Pajazetis 91. filiorum concordia extitit. Qua- 92. tuor deinceps fratres inter ſe infenſi infeſtique regnum tenuere. Quorum poſtremus Mahometes ſtabile, ac diuturnum obtinuit regnum, & quæ pater in Aſia amiſerat, recepit. 93.

Tamerlanes Rex Tartarorum.

Diſcordia filiorum Tamerlanis.

Diſcordia filiorum Pajazetis.

Mahometes Rex Turcarum.

Eadem tempeſtate Paulus Venetus extitit, & Chryſoloras Græcas 94. litteras in Italiam revexit. Nec ita 95. multo pòſt Latina lingua cùm ſylveſceret, excoli cœpta.

Paulus Venetus.

Chryſoloras Gracas literas in Italiam revocavit.

HORA-

HORATII TURSELLINI,

EPITOMÆ HISTORIARUM

à Mundo condito

LIBER X.

CAPUT I.

ROBERTUS.

A Chriſto nato anno MCCCC.

I. ROBERTUS interim ex Bavariæ Duce Cæſar ingentibus Florentinorum promiſſis oneratus Galeacio Mediolanenſium Duci bellum intulit *Robertus Cæſar anno circiter 1400.*

Digitized by Google

tulit. Sed collatis ad Benacum 2.
(Gardæ lacum appellant) ſignis,
victoria pens Vicecomitem ſte- 3.
Galeacii Vicecomitis, interitus. tit. Cæterùm haud ita multo
pòſt victor improviſa morte
extinctus eſt. Ejus liberi par- 4.
Vicecomitum opes diſſipatæ. tim oppreſſi, partim ejecti.
Imperium diſſipari cœptum, 5.
aliis alias urbes ad ſe trahentibus.
Scaligeri deleti à Carrariis. Per idem tempus Vicecomitum 6.
Cararii à Venetis extincti. oppreſſæ opes, & Scaligero-
rum, Carrariorúmque extin-
ctæ. Franciſcus Carrarius Gu- 7.
lielmo Scaligero per fraudem
extincto, Veronáque occupa-
ta, Scaligeros delevit. Magno 8.
illi fraus ſtetit. Breui ipſe à 9.
Venetis ductu Franciſci Gon-
zagæ victus, Veronáque, Vi-
cetia, Patavio exutus cum li-
beris ac nepotibus necatur.
Carrariorum, & Scaligerorum 10.
ruinis Venetæ opes crevere.
Florentini Piſis potiuntur. Et Florentini Piſis ad deditio- 11.
nem compulſis, potentiores
eſſe cœperunt. Sigiſmundus 12.
quoque Hungariæ Rex, fratre
mor-

Digitized by Google

mortuo Boemico auctus eſt re-
13. gno. Novum deinde, & anceps
14. exemplum traditur. Subinde Gregorio XII. Pontifici, & Benedicto Lunæ, quòd ſchiſmatis tollendi cauſa ad colloquium, uti promiſerant, venire detrectarent, in Concilio Piſano Pontificatus eſt abrogatus.
15. Alexander V. ſublectus liberalitate inſignis.
16. Pauperibus, boniſque viris largiendo nihil pæne ſibi reliqui fecit.
17. Cujus illa vox *ſe divitem Epiſcopum fuiſſe, pauperem Cardinalem, mendicum Pontificem*.
18. Is Ladiſlaum Regem Pontificiæ ditionis inuaſorem ſacra ignominia notatum Neapolitano regno exſuit, Ludovico Andegavenſi Comite in ſpem regni evocato.

Gregorio XII. & Benedicto Lunæ Pontificatus abrogatur.

Alexandri V. Pont. egregia liberalitas.

Ladiſlaus Rex Neapolitani regni jure ab Alexandro V. ſpoliatur.

Ludovicus Andegavenſis Comes Neapolitanus Rex deſignatur.

19. Eadem tempeſtate Canonicorum Regularium, & Benedictorum diſciplina Patavii in-
20. ſtaurata. Novúſque Sacerdotum Regularium Ordo (Apoſtolici dicebantur) B. Laurentii Juſtinia-

Canonicorum regularium. & Benedictinorum diſciplina

inſtaurata. Apoſtolicorum ſacerdotum Ordo à B. Laurentio Juſtin. inſtitutus B. Franciſca Rom.

niani opera Venetiis ortus. Robertus Cæſar X imperii anno ceſſit è vita, cùm B. Franciſca Romana aſſiduo Angeli cuſtodis conſpectu inſignis Romæ vigeret. 21.

CAPUT. II.

SIGISMUNDUS.

A Chriſto nato anno MCCCCX.

Sigiſmundus Cæſar, anno circiter 1410.

1. SIGISMUNDUS ex Rege Hungariæ Cæſar pius in paucis, & rei Chriſtianæ ſalutaris eſt habitus.
2. Hoc auctore Joannes XXII. Pontifex concordiæ cauſa Conſtantienſe Concilium indixit.
3. Quo in Concilio Joannes multis, & gravibus criminibus Auguſto præſente convictus, & Pontificatu dejectus; decretum Concilii comprobavit.
4. Exinde Gregorius Sigiſmundi ſuaſu, Pontificatus inſignia depoſuit.
5. Quam ob

Concilio Conſtantienſi Joannes XXII. Pontificatu ſpoliatus.

Gregorius XII. Pontificatus inſignia deponit.

Digitized by Google

ob cauſam Piceni Legatus conſtituitur è Pontifice Cardina- *Gregorius XII. è Pontifice Cardinalis.*
6. lis. Tandem Regibus Angliæ, Franciæ, Hiſpaniæ, Auguſti ipſius legatione, ad auctoritatem Concilii revocatis, Benedicto Lunæ Pontificatus no-
7. men abolitum. Ita pace aliquando Eccleſiæ reddita, Martinus V. Columna omnium couſenſu Pontifex creatur an- *Schiſma ſublatum. Martinus V. Pont. anno 1417*
8. no ejus ſeculi XVII. Qui Germaniæ, Franciæque populis ſedem deferentibus, in Italiam protinus tranſiit, dictitans *rectorem navis in puppi,*
9. *non in prora eſſe oportere.* Ad eum Balthaſar Coſſa (Joannes XII. olim fuerat) Florentiam profectus in numerum Patrum cooptatur, ut eadem ætas duos videret ex Pontificibus Cardinales. *Martini Pont. dictum egregium. Balthaſar Coſſa è Pontifice Cardinalis.*

10. Inter hæc Ladiſlao Rege in Florentiæ obſidione nuper exſtincto, Joanna Regis ſoror, atque heres probroſam agebat

bat vitam. Nec eo contenta 11.
cum Brachio Montonio novo Pontificis hoſte arma junxerat.

Ioannæ Reginæ Neapolit. Regnum à Martino V. abrogatur.

Ergo Pontifex regnum Ioannæ 12.
abrogat, bellúmque infert Sfortiæ ductu. Illa neceſſitate ſub- 13.
acta Alphonſum Aragoniæ Regem adoptat, ejus opem im-

Alphonſus Rex Arag. à Ioanna Regina adoptatus Neæpolit. regno potitur.

plorans. Cæterùm Alphonſus 14.
hoſtium victor mulieris inconſtantiam veritus maritimi regni arcibus in poteſtatem redactis, Reginam in ordinem cogit, ipſe

Alphonſus à Joanna exheredatus.

regno potitur. Igitur Joanne 15.
Alphonſo exheredato Ludovicum Andegavenſem ad optione filium adſciſcit, qui per eos dies fuerat à Pontifice Rex

Philippus Maria Vicecomes paternam ditionem recipit.

utriuſque Siciliæ appellatus. Et 16.
Philippus Maria Vicecomes paterna ditione recepta ingens, in Pontificis gratiam Andegavenſem auxiliis, & claſſe juvit. Ita- 17.

Ludovicus Andegavenſis Rex Neapolit.

que debellatis Hiſpanis, regnum in novi Regis Franci fidem

Franciſcus Sfortia perit in flumine.

venit. Subinde Franciſcus Sfor- 18.
tia Brachium acie victum perſe-

ſequens in Aterni fluminis (Piſcariam vocant) tranſitu, fluctuante ab æſtu maris amne, abreptus hauritur fluctibus.

19. Eodem anno Brachius Sfortiæ æmulus à Franciſco Sfortia filio ad Aquilam victus, cæſúſque eſt, dux fortis magis, *Brachinus à Franci co Sfortiæ filio interficitur.*
20. quàm fidelis. Porrò Philippus Vicecomes Brixia, Cremona, Parma potitus, Genuam quoque, ejecto Thoma Frigoſio Duce, in deditionem acceperat, cùm Franciſcus Carminiola Dux egregius ab eo tranſiit ad Vene-
Juſtinianus Epiſc. Neb. l. 5.
21. tos. Et Veneti Florentinis in ſocietatem aſſumptis, Carminiola Duce ingentes Viceco-
22. miti intulere clades. Demum pace facta, Brixia, & Bergomum Veneto ceſſere.

23. Eadem tempeſtate inſania Caroli Regis Franci regnum conceſſit Anglis. Joannes Bvr-
P. Aemil. l. 10.
24. gundiæ Dux adverſùs Comitis Armeniaci dominatum à Regina imploratus, Pariſiis cap-

captis, Regem ipſum in ſuam redegerat poteſtatem. Iámque 25.
regnum omne ad Burgundionem inclinabat, cùm is per ſpeciem colloquii fide data, acceptáque à Delphino Regis filio interficitur. Igitur Philippus 26.
Ducis filius heréſque rei indignitate motus urbem regiam, Regem, Regináṁque cum Catharina filia, Henrico Angliæ Regi tradit. Protinus Catha- 27.
rina patre annuente, qui nec regni, nec mentis potens erat, Anglo Regi nubit, his legibus ut ad Regis Franci generum, liberóſve ex Catharina genitos Regnum Franciæ, Rege mortuo, perueniret. Ita Caroli in- 28.
Franciæ regnum ab Anglis occupatum anno circiter 1420.
ſani morte Franciæ reguum ab Anglis occupatum anno ejus ſeculi ferme XX. regni tamen jus ac titulus penes Carolum Delphinum manſit.

Amurathes Rex Turcarum.
Per eadem tempora Amu- 29.
rathes Rex Turcarum Theſſalonicam Venetis Ademit.

Æto-

30. Ætoliam per Dynaſtarum diſ-
31. cordiam ſubegit. Inde etiam
Vallachiam (Dacia olim fuit)
Serviam, Boſſinam ſtipendia-
32. rias fecit. Interim divina pro-
videntia Francicam rem mi-
ra prorſus ratione reſtituit.
33. Joanna erat virgo Lotharin-
ga viriles animos gerens: hæc
divinitus inſtincta, impetratis
à Carolo Rege copiis Aureliani
obſidionem ſoluit. Victricia
34. inde arma circumferens circum-
jecta oppoda, & Rhemos ca-
35. pit. Cæterúm in Pariſiorum
oppugnatione cùm vulnus ac-
cepiſſet à Burgundione circum-
venta, & ab Anglo Rege cre-
mata eſt, majore inferentis,
quàm ſubeuntis ſupplicium pro-
36. bro. Quippe illa & vixerat ſe-
cunda integritatis, & innocen-
tiæ fama, & moriens facile, ac
proclive Regi bellum, ac vi-
37. ctoriam tradidit. Itaque Rex
pace cum Burgundiæ Duci fa-
cta, per eum amiſſas urbes, op-
pi-

Vallachia, Servia, Boſſina Turcarum Regi ſtipendiaria.

Aen. Sylui. l. 6. P. Acmil. l. 10.

Ioanna, virgo Lotharinga ab Anglo Rege cremata eſt.

pidaque de Anglis recepit, reſtitutus in regnum ejuſdem ope, cujus opera fuerat dejectus. 38. Sigiſmundus porrò Auguſtus Ab Eugenio IV. ritè appellatus Franciſco Gonzagæ Mantuæ Domino Marchionis titulum dedit. 39. Cæterùm Sigiſmundo in Germaniam regreſſo, Philippus Vicecomes nefarium Pontifici bellum peſſimis artibus fecit. 40. Confictæ ſunt ab eo litteræ quibus ipſe Concilii Baſileenſis Dux, & Pontificiæ ditionis Præfectus conſtitueretur, Eugenio in ordinem coacto. 41. His litteris Picenum Franciſco Sfortia Duce ſubegit. 42. Per Columnenſes Populum Rom. in Eugenium concitavit. 43. Qui tempori cedendum ratus Florentiam ſe recepit. 44. Ibi Pontifice auctore Medicei ab exilio revocati. 45. Coſmus vexillifer creatus. 46. Inde Joannes Vitelleſcus Patriarcha Alexandrinus Romam à Pontifice deſtinatus Columnen-

Sigiſmundus ab Eugenio IV. Pont. ritè appellatur Auguſtus. Franciſcus Gonzaga Mantuæ Marchio. Vicecomes confictis litteris Eugenius Pont. oppugnat. Sfortia Picenum occupat. Eugenius IV. Florentiam proficiſcitur. Medicei ab exilio revocantur. Coſmus vexillifer. Io. Vitelleſcus legatus Pontificiam ditionem recipit.

Digitized by Google

nenſes, Sabellóſque Gibellinæ factionis principes armis domat.

47. Protinus in Campaniam progeſſus Pontificia oppida recipit.

48. Inter hæc Ludovico Rege, Regináque eodem anno ſine liberis vita functis, ingens in regno Neapolitano exſtitit belli moles.

Blon. l. 19.

Neapolitanorum de Rege diſcordia.

49. Neapolitanorum plerique Rainerio Renato Andegavenſi Regis fratri regnum deferebant, id teſtamento Reginam juſſiſſe præferentes.

Aemil. l. 10. Sabel. l. 2.

50. Præcipui procerum favebant Alphonſo.

51. Hic igitur inſtructa claſſe Cajetam terra, maríque acriter oppugnabat, cùm Genuenſis claſſis à Vicecomite miſſa ſubſidio venit obſeſſis.

52. Ibi Ligur viribus inferior arte vicit.

53. Regiam navim ſubito concurſu ictam pæne demerſit, & ſimul magno vivæ calcis numero ante oculos hoſtium in more conjecto, Hiſpanorum animos ingenti terrore perſtrinxit.

Hiſpana claſſis a Genuenſi victa vivæ calcis beneficio.

54. Itaque poſitis armis in calcis caligine ſtatim eſt

Z de-

Reges Aragoniæ, & Navarræ à Genuenſibus capti.

deditio facta. Capti duo Re- 55.
ges Aragonenſis, & Navarrus,
proceresque complures, ac magna Genuenſium famâ ad Vicecomitem adducti. Cæterùm ab 56.
eo non ut hoſtes ſed ut hoſpites

Vicecomitis humanitas in captivos Reges.

accepti, tandem cum muneribus dimittuntur ultro. Rarum 57.
in hoſte, & omni ævo memorabile humanitatis exemplum.

Genuenſes vindicant ſe in libertatem anno 1436.

Cæterùm Genuenſes ea re in- 58.
fenſi, Franciſco Spinola Duce, Epitc. Neb. l. 5.
excuſſo Vicecomitis jugo, aſſe-
runt ſe in libertatem. Inter hæc 59.
Vicecomitis opera corruptum,

Concilium Baſileenſe à Vicecomite corruptum.

Baſileenſe Concilium laſcivire
in Pontificem cœperat. Pleri- 60.
que Patrum Piſani, & Conſtantienſis Concilij memores, rei Chriſtinæ ſummam arbitriúmque à Pontifice ad Concilium transferebant. Ergo Eu- 61.
genius, ne quod monſtrum

Julianus Cæſarinus Card. Concilium Florentiam tranſlatum.

conventus ille pareret, Juliano Cæſarino Legato inde revocato, Concilium Bononiam, inde Florentiam transfert. Eo- 62.
dém-

démque fortè tempore Sigiſmundus Auguſtus deceſſit anno principatus ſui XXVI.

Maſſæus Aegius Laurentius Juſtini Dionyſ. Carthuſianus. Antoninus Florentinus.

63. Per idem tempus Maſſæus Ægius Poëta, Laurentius Juſtinianus, Dionyſius Carthuſianus, Antoninus Florentinus doctrina pariter, ac ſanctimonia clari exſtierunt.

CAPUT III.

ALBERTUS II.

A Chriſto nato anno MCCCCXL.

Albertus II. Cæſar, anno circiter 1440.

1. ALBERTUS II. inde Dux Auſtriæ, Sigiſmundi gener, heréſque regnorum, Cæ-
2. ſar creatus. Eodémque anno Joannes Palæologus Græcus Imperator cum Patriarcha Conſtantinopolitano, magnóque Orientis Antiſtitum numero Ferrariam ad Eugenium venit.

Joannes Palæologus Imp. Græcus ad Pontificem venit. Concilio Baſileenſi, Eugenio Pontificatus

3. Et Baſilienſis conventus mon-

 ſtrum,

abrogatus, & Amadeo datus. ſtrum, quod parturiebat, maturavit. Eugenio Pontificatus 4.
abrogatus, & Amadeo Sabaudiæ Duci (is cum paucis familiaribus ſeceſſerat) delatus. Feli- 5.
Felix Pſeudopont. *Baſilea baſiliſcum peperit* ci nomen inditum omine infelici. Quippe Baſilea baſiliſcum 6.
peperiſſe vulgo ferebatur. Su- 7.
Concilio Florentino Græci ad concordiam cum Latinis revocati, anno circiter 1440. binde Florentino Concilio, Græci, Palæologo præſente, convicti tandem ad Latinæ Eccleſiæ religionem, Romaníque Pontificis auctoritatem ſumma omnium gentium lætitia, & gratulatione rediere, anno ejus ſeculi circiter XL. Mox Arme- 8.
nij, Indique Concilij auctoritatem ſecuti in lætitiæ cumulum acceſſere. Permiſſum Græ- 9.
Ritus Græcis permiſſi. cis, ut ſuo ritu in baptiſmo uterentur, fermentatum panem conſecrarent, uxores ante ſacerdotium ductas haberent. Per 10.
Imprimendorum librorum ratio inventa. idem tempus ratio imprimendorum librorum apud Germanos inuenta, magno ingeniorum compendio, bonóque.

Porrò

11. Porrò ne læta ómnia eſſent,
Pecenninus Vicecomitis Dux
Ravennam, Aenoniam, cete-
ràmque Æmiliam Pontifici
12. ademit. Inde Venetorum diti-
13. onem invaſit. Cæterùm Sfortia
Philippi promiſſis eluſus ad Ve-
14. netos defecit. Et verona, Vice-
tiáque obſidionis periculo libe-
ratis, rem Venetam inclinan-
15. tem erexit. Tantum in illo Du-
ce in utramque partem momen-
16. ti fuit. Inter hæc Albertus Cæ-
ſar vix expleto biennio regni,
17. vitæquè finem fecit. Renatus
ingenti Genuenſium claſſe ſub-
nixus regnum Neapolitanum
18. ſine certamine occupavit. Sed
poſt diſceſſum Liguſticæ claſ-
ſis, Alphonſus Aragoniæ Rex
Neapolim obſidet, & intromiſ-
ſis per aquæductum militibus
(ut olim Beliſarius) urbem capit.
19. Renatus amiſſo regno, profugit
20. in patriam. Ita demum Neapoli-
tanum regnum Tarraconenſi-
bus ceſſit anno ejus ſeculi XLII.

Pecenninus Vicecomitis Dux.

Franciſci Sfortiæ virtus.

Renatus Neapolitano regno potitur.

Neapolis per aquæductum capta.

Alphonſus Arag. Rex Neap.

CAPUT IV.

FEDERICUS III.

A Chriſto nato anno MCCCCXLII.

Federicus III. Cæſar anno 1442.

FEDERICUS III. Cæſar inte- 1.
rim creatus. Cujus princi-
patum inſignis Polonorum cla-
des nobilitavit. Vladiſlaus Hun- 2.
gariæ, Poloniæque Rex ad Var-
nam Myſiæ urbem collatis ſi-
gnis cum Amurathe conflixit.
Ac primo impetu Joannes Hun- 3.
niates Præfectus Hungariæ
Turcarum equitatum in fugam
verterat. Sed Rex caſtra hoſtium 4.
temerè aggreſſus cecidit cum
ingenti ſuorum clade. Julia- 5.
nus quoque Cæſarinus Ponti-
ficis Legatus, incertum quo ca-
ſu, periit. Regis caput à cer- 6.
vicibus abſciſſum, ac tota fer-
me Græcia circumlatum. Cæ- 7.
terùm triſtis hujus nuncij mœ-

Vladiſlaus Hungariæ, Poloniæque Rex.

Joannis Hunniatis Præfecti Hungariæ virtus.

Polonorum clades. Juliani Cæſarini Cardinalis interitus.

Poloni Regis miſeranda mors.

ro-

rorem Alexandri Ducis Epitotarum (Scanderbechus à Turcis appellatur) virtus abſterſit. *Scanderbechi Epirotarum Ducis egregia virtus.*
8. Is cùm ab Amurathe defeciſſet, paterna ditione recepta, adverſus Turcas ſecunda prælia
9. multa fecerat. Inde Crojam præcipuam Epiri (quæ nunc Albania eſt) urbem Amurathe oppugnante defendit, parva manu mirabilia opera edens: & quandiu vixit Turcarum terror, Epiri propugnator fuit. *Scanderbechus Turcarum terror.*
10. Inter hæc Eugenius Pont. cœtum Baſileenſem cùm decretis non poſſet, diſiecit armis, Delphino Caroli Franciæ Re- *Baſileenſis cœtus diſiectus armis.*
11. gis filio Baſileam immiſſo. Et per id tempus Bononia in Pontificis fidem venit. Æmilia per *Bononia, & Aemilia recepta.*
12. Legatum recepta. Sfortia Vicecomitis ex hoſte gener, ex Piceno Pontificiam ditionem incurſans, Picennini ductu, Alphonſique Regis auxiliis, Pice- *Sfortia Piceno expulſus.*
13. no tandem exactus. Hac Eugenius victoria lætus deceſſit,

 Pon-

gitized by Google

Pontifex doctorum hominum;
doctrinæque fautor in paucis.
Leonardum Aretinum, Caro- 14.
lum Poggium, Georgium Tra-
pezuntium, Flavium Blondum
hiſtoriâ nobilem, ſecretorum
participes habuit. Gymnaſia 15.
omnia enixè fovit, Romanum
inprimis, quod omnium diſci-
plinarum magiſtris inſtruxit.

Leonardus Aretinus Carolus Poggius. Georgius Trapezuntius. Flavius Blondus. Romanum gymnaſium ab Eugenio IV. inſtructum.

Nicolaus V. ſublectus, qui 16.
doctrinæ, ac virtntis gradibus
ad Poniificatus faſtigium aſcen-
dit, eodem anno Epiſcopus,
Cardinalis, Pontifex creatus.
Et Felix Pſeudopontifex con- 17.
ſenſu omnium, & Cæſaris au-
ctoritate victus Pontificalem de-
poſuit ornatum. Igitur ei Car- 18.
dinali creato Germaniæ legatio
delata. Per id tempus Veneti
Philippo Vicecomite extincto,
Laudam, & Placentiam occu-
parant. Et Sfortia Mediolanen- 19.
ſibus infenſus defecit ad Vene-
tos. Quorum auxiliis fultus 20.
Papiam ceteraque oppida Me-
dio-

Nicolaus V. eodem anno Epiſcopus, Cardinalis, Pontifex creatus.

Felix Pſeudopont abdicato Pontificatu Cardinalis creatur.

Veneti Laudam, & Placentiam occupant.

Franciſcus Sfortia Venetorum ope Papiam

21. diolanenſium vi capit. Cæterùm, deſerentibus Venetis, Coſmi Medicei pecunia adjutus, Mediolano potitur, & Mediolanenſium Dux ſalutatur. *expugnat Mediolano potitur. Franciſcus Sſortia Dux Mediolani.*
22. Secutus eſt annus MCCCCL. Jubilæi celebritate, & Federici Cæſaris cum Leonora conjuge adventu in urbem, & inau- *Federicus Cæſar cum conjuge Romæ Auguſtus appellatur anno 1450.*
23. guratione inſignis. Cæterùm nulla ferme in Auguſto impera-
24. toria virtus exſtitit. Dona petebat, accipiebátque libentius,
25. quàm dabat. Unum illud ejus ejus memorabile, quòd Borſium Eſtenſem Mutinæ Ducem *Borſius Eſtenſis Mutinæ Dux.*
26. appellavit. Cæterùm Nicolai V. Pontificatum Conſtantinopolitana clades inſignem fecit.
27. Græci religionem in Concilio Florentino nuper jurejurando firmatam, haud ſine levitate
28. damnarant. Ergo Mahometes Rex Turcarum, Deo Græcis irato, Conſtantinopolim vi capit, & Conſtantino Palæologo Imperatore (ut à Conſtantino *Mahometes Rex Conſtantinopolim capit. Conſtantinus Palæo-*

Digitized by Google

logus Græcorum Imp, ultimus.

Græcum Imperium extinctum.

ortum cum Conſtantino defice-
ret imperium) interfecto, in-
gentes nobilitatis, ac vulgi edi-
dit ſtrages anno ejus ſeculi LII.

Mahometes Imperator appellatur.

Calliſtus III. Pont. Bellum Turcicum.

Mahometes ſede Græci imperij 29.
potitus, Imperatorem ſe dici
juſſit. Calliſtus inde III. Pon- 30.
tifex Turcis bellum illaturus
nihil nec divinæ, nec humanæ
opis prætermiſit. Perpetuis ſup- 31.

Uſſumcaſſanus Perſarum Rex in Turcas à Pont. incitatus.

plicationibus indictis. Uſſum-
caſſanum Perſarum Regem mu-
neribus in Turcam incitavit.
Copias in Hungariam, claſſem 32.
in Græciam deſtinavit, & appa-
ruit cæleſte auxilium in multi-
plici victoria. Belgradum no- 33.
bile Hungariæ oppidum Maho-
metes CC. armatorum millibus

Joannes Capiſtranus Franciſcanus.

oppugnabat. Igitur Hunniates, 34.
Joanne Capiſtrano Chriſti cru-
cifixi effigiem in hoſtem infe-
rente, ingentem Turcis intu-

Inſignis de Mahomete Turcarum Imp. victoria.

lit cladem. Exercitus omnis 35.
parva manu fuſus, ad XX. mil-
lia hoſtium cæſa, Mahometes
ipſe vulneratus. Claſſis hoſtilis 36.
ma-

maxima ex parte capta, aut de-
37. merſa. Bombardæ ad CLX.
38. ademptæ. Caſtra omnis opu-
39. lentiæ plena direpta. Porrò Lu-
dovici Aquilejenſis Patriarchæ
ductu claſſis Turcica ad Rho-
dum victa, ac magna ex parte
40. capta. Aſiæ ora depopulata.
41. Smyrna, Lemnus, Imbrus, a-
liæque Ægi maris inſulæ recep-
42. tæ. Uſſumcaſſanus quoque &
de Mahometis filio, & de ipſo
Mahomete egregias victorias
retulit, quibus amplius CCCC.
Turcarum millia delevit, divi-
na magis ope victor (ut ipſe in
epiſtola ad Pontificem data pro-
43. feſſus eſt) quàm humana. Cæ-
terùm Mahometes Græcorum
Dynaſtarum diſcordia invitatus
Corinthum, magnámque A-
chaię & Peloponneſi partem ſu-
44. begit. Athenas, Atticámque
univerſam in deditionem acce-
45. pit. Spartam, Thoma & De-
metrio Palæologis fratribus de-
certantibus, occupavit, Tho-

Ludovici Aquilejenſis Patriarchæ victoria navalis.

Uſſumcaſſani de Turcis victoria.

Græcorum Dynaſtarium diſcordia. Corinthus, Achaia, & Peloponneſi pars, Athenæ à Turcis ſubactæ. Sparta occupata.

ma expulſo, & Demetrio, qui Turcarum opem implorarat, abducto. Ita Peloponneſus pæ- 46.
Methone urbs Venetorum fœderatorum. ne omnis, præter Methonen urbem, quæ Venetorum fœderatorum erat, in Turcarum ditionem redacta.

Pius II. Pont. Pius II. interim Pontifex creatus eſt. 47. Is Pontificatum à pio 48. bello orſus, Chriſtianos Principes impellere ſtatuit in Turcam, Mahometes quippe Pelo- 49. ponneſo pæne omni ſubacta, jam Epiro imminebat. Scan- 50. derbechus Epiri Princeps periculo motus, juncta cum Ferdinando Rege Neapolitano amicitia, Neapolim primùm ad Regem, inde Romam ad Pontificem venerat. Ab utroque 51. benignè acceptus, & cum muneribus, ac ſpe auxiliornm domum remiſſus. Sed mox do- 52. meſtica bella fuere impedimento, quo minus opem ferret, uti decreverat, Scanderbecho Pius. Itaque Sigiſmundum Malate- 53. ſtam

ſtam Arimini Dynaſtam armis domat, & Ferdinandum Neapolitanum Regem, ad re[illegible]hum paternum à Joanne Renati filio
54. tuendum auxiliis juvat. Pacata Italia, in Mantuano Concilio Sacrum bellum indicit.

Sacrum bellum octavum Pij II.

55. Inter hæc Mahometes Trapezunte, univerſáque Chalcide potitus, Davidem Trapezuntium Imperatorem cum omni nobilitate Byzantium velut in triumpho duxerat, ut unus Turcarum Rex per Latinorum Principum diſcordiam, duo imperia Græcorum ever-
56. teret. Matthias Hungariæ Rex erat, Hunniate genitus, Tur-
57. cicis victoriis nitens. Hic vel inprimis ſacri belli ſocius aſſump-
58. tus. Non alia res magis animos hominum movit, quàm fama Pontificia, ad ſacrum bellum
59. ituri. Cæterùm dum Pius Anconæ per autumnum ſociorum copias exſpectat, ſive tædio animi, ſive cæli intemperie deceſſit. Pau-

Trapezuntium imperium exorſum.

Matthias Hungariæ Rex.

Paulus II. Pont. Matthias Hung. Rex ſacro bello præpoſitus.

Paulus II. Pontifex ſecutus, 60.
ſacro bello Matthiam Hungariæ Regem præpoſuit, qui Venetorum claſſe auxiliiſque ſubnixus magnas Turcis intulit clades. Veneti Peloponneſiis ad 61.
defenſionem ſolicitatis, Spartam, Arcadiam, aliáſque regiones in fidem accepere. Sed 62.
poſt claſſis diſceſſum, omnia à Turcis recepta ſunt. Inſuper 63.
Lesbos inſula Cataluſio Liguri, qui fratre interfecto principatum obtinebat, adempta. Pau- 64.
lus inde Pontifex Cardinalibus purpuram inſigne dedit. Bor- 65.
ſium Eſtenſem Ferrariæ Ducem creavit. Georgio Poggebrachio 66.
Boëmiæ Rege hæreſis damnato, Boëmicum regnum Matthiæ Hungaro Regi condonavit. Itaque Moravia, Sileſia, 67.
cæteræque regiones, & urbes catholicæ Hungarum ſecutæ. Per idem tempus Franciſcus à 68.
Pavia Ordinem Minimorum Ludovicus XI. Rex Franciæ Or-

Cardinalibus purpura à Paulo II. inſigne datur. Borſius Eſtenſis Dux Ferrariæ. Boëmiæ regnum Hungariæ Regi donatum Moravia, Sileſia Hungariæ regno adjecta. Ordo Minimorum S. Franciſci à Pavia. Ordo Equi-

Digitized by Google

Ordinem Equitum S. Michaë- *tum S. Michaëlis.*
lis inſtituit.
69. Xyſtus inde IV. Pontifex ſub- *Xyſtus IV. Pont. anno 1472.*
rogatus antiquam ædis Late-
ranenſis poſſeſſionem Canoni-
cis ſecularibus, quæ inde uſque
à Bonifacio VIII. pulſi fuerant,
70. reddidit. Regularibus cœno-
bium, & templum pacis ex-
71. ſtruxit. Ita controverſia inter *Federicus*
72. eos aliquando ſublata. Federi- *Feltrius Dux Urbini.*
cum Feltrium Urbinatium Du-
cem appellavit, ſibíque affini-
tate junxit, ejus filia Joanni
Roboreo fratris filio collocata.
73. Franciſcus Maria inde genitus, *Franciſcus Maria Dux*
qui ab avo adoptatus ad ducatū *Urbini*
Urbinatium deinde pervenit.
74. Inter hæc Mahometes Rex
Turcarum Boſinam, Rege de-
bellato, & per ſummam perfi-
75. diam necato, ſubegit. Boſinæ
Regina Romam ad Xyſtum
76. confugit. Qui ſocietate cum *Bellum*
Venetis, & Ferdinando Nea- *Turcicum Xyſti IV.*
politano Rege inita, Oliverij *Oliverius*
Carafæ Cardinalis ductu, bel- *Carafa Card.*
lum

lum intulit Turcis. Carafa igi- 77.
tur Smyrna capta, minus dam-
ni hoſtibus, quàm terroris attu-
lit. Et domeſticum bellum Pon- 78.
tificis curas avertit. Nicolaus 79.
Vitellius Tiferni regulus, Lau-
rentii Medicei (Magni Coſmi
hic nepos fuit) pecunia adiutus
tumultuabatur, finitimos po-
pulos ad defectionem trahens.
Itaque Pontifex Vitellio per Ju- 80.
lianum Legatum domito, in
Mediceum arma vertit. Quem 81.
inſidiis fruſtrà appetitum, aper-
to perſecutus eſt bello, Ferdi-
nando Neapolitano Rege in
belli ſocietatem adſcito. Iám- 82.
que res Florentina inclinabat,
cùm Laurentii ſingularis animi
magnitudo, prudentiaque præ-
ſens periculum diſcuſſit. Nea- 83.
polim profectus Regem, ex ho-
ſte ſocium fecit. Mahometes in- 84.
terim rerum ſucceſſu ferox Eu-
bœam inſulam (Negropontum
vocant) & Scodram urbem mu-
nitiſſimam (vulgo Scutarim ap-
pel-

Nicolaus Vitellius Tiferni regulus.

Ferdinandus Rex Neapolit.

Laurentij Medicei magnitudo animi.

Eubœa inſula, & Scodra urbs à Turcis capta.

Digitized by Google

pellant) ademit Venetis, Rhodòque fruſtrà oppugnata in Italiam arma vertit: & Hydrunte improviſo impetu capta, Ita- *Hydrus occupata.*
85. liam terrore compleuit. Igitur omnium curæ à domeſticis bellis in communem hoſtem ver-
86. ſæ. Verùm ubi ſubita Mahometis mors Italiæ Principes metu ſoluit, Hydrus ab Alphonſo *Hydrus recepta.*
87. Calabriæ Duce recepta eſt. Per id tempus Veneti, Cypri Rege cum ſtirpe exſtincto, Cyprum inſulam, Regina tradente, occuparant. *Veneti Cypro inſula potiuntur.*
88. Inter hæc Xyſtus Jubilæi celebritatem ad XXV. annum revocatum egit, anno ejus ſeculi *Jubilæum ad XXV. annum à Xyſto revocatum.*
89. LXXV. Quam Ferdinandi Regis Neapolitani adventus in-
90. ſignem fecit. Et eodem Pontifice duo Reges, alter Daniæ, Suetiæ, Norvegiæ, Gothorum; alter Vallachiæ, & Boſinæ; duo item Duces Saxoniæ, & Calabriæ voti cauſâ ad Apoſtolorum
91. limina venere. Per idem tempus

Ju-

Simon puer omnes Chriſti cruciatus expertus eſt. Galeatij Mariæ Mediolan. Ducis obitus. Genuenſes auctore Auria, ſe in libertatem vindicant.

Iudæi Tridentini in Simone
puero Chriſtiano omnes Chriſti
cruciatus renovarunt. Galeatius 92.
Maria Dux Mediolani à Joanne
Andrea Lampragnano, ob iram
adempti ſibi fundi, eſt interfe-
ctus. Quæ res Genuenſes impu- 93.
lit, ut Auria auctore, excuſſo
Vicecomitum jugo, ſe in liber-
tatem vindicarent.

Jo. Tritemius. Rodulphus Agricola. Ambroſius Calepin. Angelus Politianus. Hieronymus Ponta. Hieronymus Vida. Sanazarius.

Xyſto IV. Pontifice Joannes 94.
Tritemius, Rodulphus Agri-
cola, Ambroſius Calepinus,
Angelus Politianus, Hierony-
mus Pontanus, Hieronymus Vi-
da, Sanazarius illuſtres fuerunt.

Innocentius VIII. Pont. anno 1484. Zizimus Mahometus filius Romam ad Pont. mittitur.

Sublectus Xyſto Innocentius 95.
VIII. Pontifex amicus pacis &
otii, ſed Aquilanis, qui à Re-
ge Neapolitano defecerant, in
fidem acceptis, ingenti ſe im-
plicuit bello. Cæterùm Zizimi 96.
Sultani captivitas ejus Pontifi-
catum nobilitavit. Is Mahome- 97.
te natus erat, & à Bajazete fra-
tre prælio victus ad Rhodiorum
Equitum Magiſtrum confuge-
rat

98. rat. Itaque Romam ad Innocentium bellum jam Turcicum
99. meditantem eſt miſſus. Ibi honeſta cuſtodia habitus. At Bajazetes ut Pontificem ſibi conciliaret, ſacroſanctam Chriſti lan-
100. ceam ei donomiſit. Et eodem tempore ſanctæ Crucis titulus à Petro Mendozia Cardinali repertus, quo ipſo die Ferdinandus, & Elizabetha Hiſpaniarum Reges, Granata urbe per vim potiti, Maurorum in Hiſpania regnum exciderunt anno circiter DCCL. quàm Saraceni Hiſ-
101. paniam invaſerant. Saraceni, Judæique aut Chriſtum colere,
102. aut exulare juſſi. Subinde, ſacræ Inquiſitionis officium eſt inſti-
103. tutum. Ob eas res Ferdinando Regi ab Innocentio Catholici
104. cognomen datum. Porrò Rex Catholicus Chriſtophori Columbi Genuenſis opera novum Orbem auri fodinis prædivitem, antiquitati penitus ignotum aperire cœpit anno ejus ſeculi

Chriſti lancea Pontifici miſſa.
S. Crucis titulus repertus.
Ferdinandus, & Elizabetha Hiſpaniarum Reges.
Granata Urbs de Mauris recepta anno 1485.
Saraceni, Judæique Hiſpania expulſi.
Sacræ Inquiſitionis officium.
Ferdinandus Hiſp. Rex Catholicus ab Innocentio appellatus.
Chriſtophorus Columbus novum Orbem aperit anno 1460.

culi

Pontifex doctorum hominum; doctrinæque fautor in paucis. Leonardum Aretinum, Carolum Poggium, Georgium Trapezuntium, Flavium Blondum hiſtoriâ nobilem, ſecretorum participes habuit. Gymnaſia omnia enixè fovit, Romanum inprimis, quod omnium diſciplinarum magiſtris inſtruxit. 14. 15.

Leonardus Aretinus Carolus Poggius. Georgius Trapezuntius. Flavius Blondus. Romanum gymnaſium ab Eugenio IV. inſtructum.

Nicolaus V. ſublectus, qui doctrinæ, ac virtntis gradibus ad Poniificatus faſtigium aſcendit, eodem anno Epiſcopus, Cardinalis, Pontifex creatus. Et Felix Pſeudopontifex conſenſu omnium, & Cæſaris auctoritate victus Pontificalem depoſuit ornatum. Igitur ei Cardinali creato Germaniæ legatio delata. Per id tempus Veneti Philippo Vicecomite extincto, Laudam, & Placentiam occuparant. Et Sfortia Mediolanenſibus infenſus defecit ad Venetos. Quorum auxiliis fultus Papiam ceteraque oppida Medio- 16. 17. 18. 19. 20.

Nicolaus V. eodem anno Epiſcopus, Cardinalis, Pontifex creatus.

Felix Pſeudopont abdicato Pontificatu Cardinalis creatur.

Veneti Laudam, & Placentiam occupant.

Franciſcus Sfortia Venetorum ope Papiam

21. diolanenſium vi capit. Cæte-
rùm, deſerentibus Venetis,
Coſmi Medicei pecunia adju-
tus, Mediolano potitur, & Me-
diolanenſium Dux ſalutatur.

expugnat. Mediolano potitur. Franciſcus Sfortia Dux Mediolani.

22. Secutus eſt annus MCCCCL.
Jubilæi celebritate, & Federi-
ci Cæſaris cum Leonora conju-
ge adventu in urbem, & inau-
23. guratione inſignis. Cæterùm
nulla ferme in Auguſto impera-
24. toria virtus exſtitit. Dona pete-
bat, accipiebátque libentius,
25. quàm dabat. Unum illud ejus
ejus memorabile, quòd Bor-
ſium Eſtenſem Mutinæ Ducem
26. appellavit. Cæterùm Nicolai
V. Pontificatum Conſtantino-
politana clades inſignem fecit.

Federicus Cæſar cum conjuge Romæ Auguſtus appellatur anno 1450.

Borſius Eſtenſis Mutinæ Dux.

27. Græci religionem in Concilio
Florentino nuper jurejurando
firmatam, haud ſine levitate
28. damnarant. Ergo Mahometes
Rex Turcarum, Deo Græcis
irato, Conſtantinopolim vi ca-
pit, & Conſtantino Palæologo
Imperatore (ut à Conſtantino

Mahometes Rex Conſtantinopolim capit.

Conſtantinus Palæ-

logus Græcorum Imp, ultimus. ortum cum Conſtantino deficeret imperium) interfecto, ingentes nobilitatis, ac vulgi edidit ſtrages anno ejus ſeculi LII.

Græcum Imperium extinctum.

Mahometes Imperator appellatur.

Mahometes ſede Græci imperij potitus, Imperatorem ſe dici juſſit. 29.

Calliſtus III. Pont. Bellum Turcicum.

Calliſtus inde III. Pontifex Turcis bellum illaturus nihil nec divinæ, nec humanæ opis prætermiſit. 30.

Uſſumcaſſanus Perſarum Rex in Turcas à Pont. incitatus.

Perpetuis ſupplicationibus indictis. Uſſumcaſſanum Perſarum Regem muneribus in Turcam incitavit. 31.

Copias in Hungariam, claſſem in Græciam deſtinavit, & apparuit cæleſte auxilium in multiplici victoria. 32.

Belgradum nobile Hungariæ oppidum Mahometes CC. armatorum millibus oppugnabat. 33.

Joannes Capiſtranus Franciſcanus.

Igitur Hunniates, Joanne Capiſtrano Chriſti crucifixi effigiem in hoſtem inferente, ingentem Turcis intulit cladem. 34.

Inſignis de Mahomete Turcarum Imp. victoria.

Exercitus omnis parva manu fuſus, ad XX. millia hoſtium cæſa, Mahometes ipſe vulneratus. 35.

Claſſis hoſtilis ma- 36.

maxima ex parte capta, aut de-
37. merſa. Bombardæ ad CLX.
38. ademptæ. Caſtra omnis opu-
39. lentiæ plena direpta. Porrò Lu- *Ludovici*
dovici Aquilejenſis Patriarchæ *Aquilejenſis Patriar-*
ductu claſſis Turcica ad Rho- *chæ victoria*
dum victa, ac magna ex parte *navalis.*
40. capta. Aſiæ ora depopulata.
41. Smyrna, Lemnus, Imbrus, a-
liæque Ægi maris inſulæ recep-
42. tæ. Uſſumcaſſanus quoque & *Uſſumcaſ-*
de Mahometis filio, & de ipſo *ſani de*
Mahomete egregias victorias *Turcis vi-*
retulit, quibus amplius CCCC. *ctoria.*
Turcarum millia delevit, divi-
na magis ope victor (ut ipſe in
epiſtola ad Pontificem data pro-
43. feſſus eſt) quàm humana. Cæ- *Græcorum*
terùm Mahometes Græcorum *Dynaſta-*
Dynaſtarum diſcordia invitatus *rium diſcor-*
Corinthum, magnámque A- *dia. Corin-*
chaię & Peloponneſi partem ſu- *thus, Achaia, & Pelo-*
44. begit. Athenas, Atticámque *ponneſi pars, Athenæ à*
univerſam in deditionem acce- *Turcis ſubactæ. Spar-*
45. pit. Spartam, Thoma & De- *ta occupa-*
metrio Palæologis fratribus de- *ta.*
certantibus, occupavit, Tho-

ma expulſo, & Demetrio, qui Turcarum opem implorarat, abducto. Ita Peloponneſus pæ- 46.
Methone urbs Venetorum fœderatorum. ne omnis, præter Methonen urbem, quæ Venetorum fœderatorum erat, in Turcarum ditionem redacta.

Pius II. Pont. Pius II. interim Pontifex cre- 47.
atus eſt. Is Pontificatum à pio 48.
bello orſus, Chriſtianos Principes impellere ſtatuit in Turcam, Mahometes quippe Pelo- 49.
ponneſo pæne omni ſubacta, jam Epiro imminebat. Scan- 50.
derbechus Epiri Princeps periculo motus, juncta cum Ferdinando Rege Neapolitano amicitia, Neapolim primùm ad Regem, inde Romam ad Pontificem venerat. Ab utroque 51.
benignè acceptus, & cum muneribus, ac ſpe auxiliornm domum remiſſus. Sed mox do- 52.
meſtica bella fuere impedimento, quo minus opem ferret, uti decreverat, Scanderbecho Pius. Itaque Sigiſmundum Malate- 53.
ſtam

ſtam Arimini Dynaſtam armis domat, & Ferdinandum Neapolitanum Regem, ad regnum paternum à Joanne Renati filio
54. tuendum auxiliis juvat. Pacata Italia, in Mantuano Concilio Sacrum bellum indicit. *Sacrum bellum octavum Pij II.*

55. Inter hæc Mahometes Trapezunte, univerſáque Chalcide potitus, Davidem Trapezuntium Imperatorem cum omni nobilitate Byzantium velut in triumpho duxerat, ut unus Turcarum Rex per Latinorum Principum diſcordiam, duo imperia Græcorum ever- *Trapezuntium imperium exorſum.*
56. teret. Matthias Hungariæ Rex erat, Hunniate genitus, Tur- *Matthias Hungariæ Rex.*
57. cicis victoriis nitens. Hic vel inprimis ſacri belli ſocius aſſump-
58. tus. Non alia res magis animos hominum movit, quàm fama Pontificia, ad ſacrum bellum
59. ituri. Cæterùm dum Pius Anconæ per autumnum ſociorum copias exſpectat, ſive tædio animi, ſive cæli intemperie deceſſit.

Pau-

Paulus II. Pont. Matthias Hung. Rex ſacro bello præpoſitus.

Paulus II. Pontifex ſecutus, 60.
ſacro bello Matthiam Hungariæ
Regem præpoſuit, qui Vene-
torum claſſe auxiliiſque ſubni-
xus magnas Turcis intulit cla-
des. Veneti Peloponneſiis ad 61.
defenſionem ſolicitatis, Spar-
tam, Arcadiam, aliáſque re-
giones in fidem accepere. Sed 62.
poſt claſſis diſceſſum, omnia
à Turcis recepta ſunt. Inſuper 63.
Lesbos inſula Cataluſio Liguri,
qui fratre interfecto principa-
tum obtinebat, adempta. Pau- 64.
lus inde Pontifex Cardinalibus
purpuram inſigne dedit. Bor- 65.
ſium Eſtenſem Ferrariæ Ducem
creavit. Georgio Poggebrachio 66.
Boëmiæ Rege hæreſis damna-
to, Boëmicum regnum Mat-
thiæ Hungaro Regi condona-
vit. Itaquc Moravia, Sileſia, 67.
cæteræque regiones, & urbes
catholicæ Hungarum ſecutæ.
Per idem tempus Franciſcus à 68.
Pavia Ordinem Minimorum
Ludovicus XI. Rex Franciæ
Or-

Cardinalibus purpura à Paulo II. inſigne datur. Borſius Eſtenſis Dux Ferrariæ. Boëmiæ regnum Hungariæ Regi donatum Moravia, Sileſia Hungariæ regno adjecta. Ordo Minimorum S. Franciſci à Pavia. Ordo Equi-

Ordinem Equitum S. Michaë- *tum S. Michaëlis.*
lis inſtituit. *Xyſtus IV.*
69. Xyſtus inde IV. Pontifex ſub- *Pont. anno 1472.*
rogatus antiquam ædis Late-
ranenſis poſſeſſionem Canoni-
cis ſecularibus, quæ inde uſque
à Bonifacio VIII. pulſi fuerant,
70. reddidit. Regularibus cœno-
bium, & templum pacis ex-
71. ſtruxit. Ita controverſia inter *Federicus*
72. eos aliquando ſublata. Federi- *Feltrius*
cum Feltrium Urbinatium Du- *Dux Urbini.*
cem appellavit, ſibíque affini-
tate junxit, ejus filia Joanni
Roboreo fratris filio collocata.
73. Franciſcus Maria inde genitus, *Franciſcus Maria Dux Urbini*
qui ab avo adoptatus ad ducatū
Urbinatium deinde pervenit.
74. Inter hæc Mahometes Rex
Turcarum Boſinam, Rege de-
bellato, & per ſummam perfi-
75. diam necato, ſubegit. Boſinæ
Regina Romam ad Xyſtum
76. confugit. Qui ſocietate cum *Bellum*
Venetis, & Ferdinando Nea- *Turcicum Xyſti IV.*
politano Rege inita, Oliverij *Oliverius*
Carafæ Cardinalis ductu, bel- *Carafa Card.*
lum

lum intulit Turcis. Carafa igi- 77
tur Smyrna capta, minus dam-
ni hoſtibus, quàm terroris attu-
Nicolaus Vitellius Tiſerni regulus.
lit. Et domeſticum bellum Pon- 78.
tificis curas avertit. Nicolaus 79.
Vitellius Tiferni regulus, Lau-
rentii Medicei (Magni Coſmi
hic nepos fuit) pecunia adiutus
tumultuabatur, finitimos po-
pulos ad defectionem trahens.
Itaque Pontifex Vitellio per Ju- 80.
lianum Legatum domito, in
Mediceum arma vertit. Quem 81.
inſidiis fruſtrà appetitum, aper-
Ferdinandus Rex Neapolit.
to perſecutus eſt bello, Ferdi-
nando Neapolitano Rege in
belli ſocietatem adſcito. Iám- 82.
que res Florentina inclinabat,
Laurentij Medicei magnitudo animi.
cùm Laurentii ſingularis animi
magnitudo, prudentiaque præ-
ſens periculum diſcuſſit. Nea- 83.
polim profectus Regem, ex ho-
ſte ſocium fecit. Mahometes in- 84.
Eubœa inſula, & Scodra urbs à Turcis capta.
terim rerum ſucceſſu ferox Eu-
bœam inſulam (Negropontum
vocant) & Scodram urbem mu-
nitiſſimam (vulgo Scutarim ap-
pel-

pellant) ademit Venetis, Rhodòque fruſtrà oppugnata in Italiam arma vertit: & Hydrunte improviſo impetu capta, Ita- *Hydrus occupata.*
85. liam terrore compleuit. Igitur omnium curæ à domeſticis bellis in communem hoſtem ver-
86. ſæ. Verùm ubi ſubita Mahometis mors Italiæ Principes metu ſoluit, Hydrus ab Alphonſo *Hydrus recepta.*
87. Calabriæ Duce recepta eſt. Per id tempus Veneti, Cypri Rege cum ſtirpe exſtincto, Cyprum inſulam, Regina tradente, occuparant. *Veneti Cypro inſula potiuntur.*

88. Inter hæc Xyſtus Jubilæi celebritatem ad XXV. annum revocatum egit, anno ejus ſeculi *Jubilæum ad XXV. annum à Xyſto revocatum.*
89. LXXV. Quam Ferdinandi Regis Neapolitani adventus in-
90. ſignem fecit. Et eodem Pontifice duo Reges, alter Daniæ, Suetiæ, Norvegiæ, Gothorum; alter Vallachiæ, & Boſinæ; duo item Duces Saxoniæ, & Calabriæ voti cauſâ ad Apoſtolorum
91. limina venere. Per idem tempus Ju-

Simon puer omnes Chriſti cruciatus expertus eſt. Iudæi Tridentini in Simone puero Chriſtiano omnes Chriſti cruciatus renovarunt. Galeatius 92.
Galeatij Mariæ Mediolan. Ducis obitus Maria Dux Mediolani à Joanne Andrea Lampragnano, ob iram adempti ſibi fundi, eſt interfectus. Quæ res Genuenſes impu- 93.
Genuenſes auctore Auria, ſe in libertatem vindicant. lit, ut Auria auctore, excuſſo Vicecomitum jugo; ſe in libertatem vindicarent.

Jo. Tritemius. Rodulphus Agricola. Ambroſius Calepin. Angelus Politianus. Hieronymus Ponta. Hieronymus Vida. Sanazarius. Xyſto IV. Pontifice Joannes 94.
Tritemius, Rodulphus Agricola, Ambroſius Calepinus, Angelus Politianus, Hieronymus Pontanus, Hieronymus Vida, Sanazarius illuſtres fuerunt.

Innocentius VIII. Pont. anno 1484. Sublectus Xyſto Innocentius 95.
VIII. Pontifex amicus pacis & otii, ſed Aquilanis, qui à Rege Neapolitano defecerant, in fidem acceptis, ingenti ſe implicuit bello. Cæterùm Zizimi 96.
Zizimus Mahometus filius Romam ad Pont. mittitur. Sultani captivitas ejus Pontificatum nobilitavit. Is Mahome- 97.
te natus erat, & à Bajazete fratre prælio victus ad Rhodiorum Equitum Magiſtrum confugerat

Digitized by Google

98. rat. Itaque Romam ad Inno-
centium bellum jam Turcicum
99. meditantem eſt miſſus. Ibi ho-
neſta cuſtodia habitus. At Ba-
jazetes ut Pontificem ſibi conci-
liaret, ſacroſanctam Chriſti lan-
100. ceam ei donomiſit. Et eodem
tempore ſanctæ Crucis titulus à
Petro Mendozia Cardinali re-
pertus, quo ipſo die Ferdinan-
dus, & Elizabetha Hiſpaniarum
Reges, Granata urbe per vim
potiti, Maurorum in Hiſpania
regnum exciderunt anno circi-
ter DCCL. quàm Saraceni Hiſ-
101. paniam invaſerant. Saraceni,
Judæique aut Chriſtum colere,
102. aut exulare juſſi. Subinde, ſacræ
Inquiſitionis officium eſt inſti-
103. tutum. Ob eas res Ferdinando
Regi ab Innocentio Catholici
104. cognomen datum. Porrò Rex
Catholicus Chriſtophori Co-
lumbi Genuenſis opera novum
Orbem auri fodinis prædivi-
tem, antiquitati penitus igno-
tum aperire cœpit anno ejus ſe-
culi

Chriſti lancea Pontifici miſſa.
S. Crucis titulus repertus.
Ferdinandus, & Elizabetha Hiſpaniarum Reges.
Granata Urbs de Mauris recepta anno 1485.
Saraceni, Judæique Hiſpania expulſi.
Sacræ Inquiſitionis officium.
Ferdinandus Hiſp. Rex Catholicus ab Innocentio appellatus.
Chriſtophorus Columbus novum Orbem aperit anno 1460.

culi circiter XC. Subactæ pri- 105.
mùm obviæ inſulæ, inde terra
Mexicum ab Hiſpanis ſubactum. continens, cui Mexico eſt no-
Americus Veſpucius. men. Exin Americus Veſpu- 106.
cius Florentinus, Emmanuelis
Braſilia à Luſitanis occupata. Luſitani Regis miſſu, Braſiliam,
alteram novi Orbis partem, lu-
ſtravit anno circiter MD. quæ
deinde à Luſitanis paulatim oc-
Americæ nomen. cupata eſt. Ab hoc Americæ 107.
nomen factum. Memorabiles 108.
utique viri, ſed memorabilio-
res, ſi eos ad luſtrandas igno-
tas oras, gentéſque religio im-
puliſſet. Subinde & Innocen- 109.
Laurentii Medicei mors. tius Pont. Et Laurentius Me-
diceus Italicæ pacis perpetuus
cuſtos ceſſit è vita, Petro filio
relicto nec virtute, nec conſilio
pari.

Innocentio VIII. rebus hu- 110.
manis exempto ſublectus eſt
Alexander VI. Pont. anno 1492. Alexander VI. non ſine ambitus
infamia. Satis conſtat omnes, 111.
qui ſpe præmiorum illi ſuffra-
gati fuerant, exitiales exitus
habuiſſe: Et ejus Pontificatus
gra-

Digitized by Google

graviſſimo Italiæ bello inſignis fuit.
112. Eodem ferme tempore Innocentio Alexander, Ferdinando Regi Alphonſus filius, & Federico Auguſto Maximilianus item filius ſucceſſit, cùm ejus parens obiiſſiet anno poſt initum imperium XXXVIII.

113. Sub idem quoque tempus Iacuppus Uſſumcaſſano genitus impudicæ uxoris fraude oppreſſus eſt.
114. Ejus liberis de imperio decertantibus, Iſmahel Sophus ſororis filius avitum Perſarum regnum recepit. *Iſmahel Sophus Perſarum Rex.*

CAPUT V.

MAXIMILIANUS.

A Chriſto nato anno MD.

1. MAXIMILIANUS Cæſar Federico patre non virtute clarior, ſed Italiæ funeſtior fuit. *Maximilianus Cæſar, anno ferè 1500.*
2. Inter principatus initia, Ludovico Sfortia (Mauro ex colore cognomen erat) qui per tutelæ oc- *Ludovicus Sfortia Maurus ex tutore Dux Mediolanenſis.*

occaſinem, tyrannidem occuparat, Mediolanenſium Duce contra jus, fáſque appellato, graviſſimì belli materiem dedit.

Alphonſus II. Rex Neapolitanus.

Alphonſus II. Rex Neapolitanus Joannis Galeatii pupilli ſocer generum in paternum principatum reſtituere moliebatur 3.

Carolus VIII. Rex Franciæ.

armis. Maurus ergo ut bellum 4. averteret, Carolum VIII. Franciæ Regem ad Neapolitani regni velut hereditariam poſſeſſionem vocat. Et Carolus ingen- 5. tibus copiis, inuſitatóque bombardarum apparatu in Italiam tranſgreſſus in Etruriam divertit.

Petri Caponis virtus. Florentia liberata.

Ac Petri Caponis virtutem 6. reveritus Florentinos æquis conditionibus in fidem recipit, ſalua libertate, quam Petro Mediceo Laurentii filio pulſo recuperarant.

Piſæ liberatæ.

Eodem tempore Pi- 7. ſani connivente magis, quàm concedente Carolo, ſe in libertatem vindicarunt. Rex Ro- 8. mam profectus ab Alexandro VI. Pontifice amicè accipitur, Zi-

Zizimóque abducto Neapolim
petit.
9. Inter hæc Alphonſus Rex
non magis hoſtis apparatu,
quàm ſuorum procerum odio
exterritus ceſſit, Ferdinando *Ferdinandus Rex Neapolitanus.*
10. Rege declarato. Qui Francis
impar, ne tentato quidem bel-
lo, in Ænariam inſulam (Iſchi-
11. am vocant) ſe recepit. Ergo Ca- *Carolus VIII. Rex Franciæ, Neapolitano regno potitur.*
rolus victor prius, quàm ho-
ſtem videret, tam opulento reg-
no ſine ullo certamine potitur.
12. Sed extemplo in Franciam re-
migrans documento fuit, quan-
to difficilius ſit tueri res, quàm
13. parare. Tam felix victoria om-
nes ferme Chriſtianos Principes *Conſpiratio Italorum in Francos.*
ſibi metuentes in Francum ar-
14. mavit. Haud procul Parma du-
15. bio Marte dimicatum eſt. Rex
Francus amiſſo exercitus robo- *Francorum clades.*
16. re, ac flore diſceſſit. Itaque Fer- *Ferdinandus II. Neapolitanum recuperat.*
dinandus Rex, quà favore pro-
cerum, quà auxiliis Catholici
Regis Conſalui eximii Ducis
opera regnum Neapolitantum
fa-

facilius pæne, quàm amiſerat,
recepit. Cæterùm, recepto re- 17.
gno, haud diu ſuperſtes fuit.

Federicus Rex Neapolitanus. Ludovicus XII. Rex Franciæ.

Sine liberis moriens Federico 18.
patruo regnum legavit. Eo- 19.
démque tempore, Ludovicus
XII. Aurelianenſium Dux Ca-
rolo VIII. ſubrogatus. Hic Ca- 20.
tholico Rege in ſocietatem belli

Ludovicus Maurus Dux Mediolanenſis captus. Mediolanum captum à Francis. Neapolis recepta. Certamen inter Francos, & Hiſpanos de regno Neapolit. Conſalvus Dux cognomento Magnus. Neapolitanum regnum redit ad Hiſpanos anno circiter 1500.

aſſumpto, Ludovicum cogno-
mento Maurum Mediolani Du-
cem debellatum capit. Medio- 21.
lano potitus regnum Neapoli-
tanum, Federico Rege traden-
te, recipit. Cæterùm in regni 22.
diviſione ex fœdere, ortum
inter victores certamen, Hiſpa-
nos, Gallóſque commiſit. Con- 23.
ſalvus igitur Dux, Francis cæ-
ſis, regnum Ferdinando Regi
Catholici vindicat, ex eo Ma-
gnus Dux appellatur. Ita Nea- 24.
politanum regnum rediit ad
Hiſpanos, anno circiter MD. qui
annus Jubilæi celebritate inſi-
gnis fuit.

Magnus ſubinde motus Ita- 25.
liam

26. liam agitavit. Cæſar Borgia
Dux Valentinus Francicis auxi-
liis fultus, Æmiliam omnem
(præter Bononiam, quæ à Joan-
ne Bentivolo Tyranno teneba-
tur (Flaminiámque in ſuam di-
tionem redegit, diſſimulante
Alexandro VI. Pontifice, &
27. filii opibus favente. Mox Vi-
donem Ubaldum Urbini Du-
28. cem principatu exuit. Cameri-
no, Varanis extinctis, potitur.
29. Neque his contentus, Colum-
nenſium, Urſinorum, Cæta-
norúmque oppida, quà vi, quà
30. fraude occupat. Cæterùm Ale-
xandri Pontificis mors ejus ty-
rannidi finem impoſuit.

Cæſar Borgia Dux Valentinus Pontificiam ditionem occupat.

Io Bentivolus Bonon. Tyrannus.

31. Alexandro VI. Pius III.
breviſſimus Pontifex, Pio Ju-
32. lius II. ſublectus. Qui Borgiam
omni ditione ac dignitate ſpo-
32. liatum dimiſit. Ut qui aut ni-
hil aut Cæſar eſſe concupierat,
quoniam Cæſar eſſe non pote-
34. rat, nihil eſſet. Inde Pontifex
Joanne Bentivolo exacto, Bo-

Pius III. breviſſimus Pont.

Julius II. Pontifex militaris anno 1504.

Cæſar Borgia ſpoliatus.

Bellum Venetum.

noniam recepit. Exin Maximiliano Cæſare, & Franciæ, Hiſpaniæque Regibus in ſocietatem aſſumptis, Venetos continentis poſſeſſione exutos in Venetiarum anguſtias compulit. 35.

Veneti in Anguſtias compulſi.

Res captæ inter victores diviſæ, Cæſari Verona, Vicetia, Patavium cum Carnis, Regi Gallo Bergomum, Brixia, Cremona, & Crema; Hiſpano Tranum, Monopolis, Bariolum (Barlettam vocant) Apuliæ oppida ceſſere. 36.

Ravenna, & Aemilia à Pont. recepta.

Pontifici Ravenna, Ariminum, & Æmilia omnes reddita. 37.

Piſa à Florentinis ſubacta.

Per idem tempus Piſani cladibus fracti, arcta obſidione domiti, tandem Florentiorum jugum recepere. 38.

Bellum Ferrarienſe

Julius porrò minuendas in Italia Francorum opes ratus, Alfonſum Ferrariæ Ducem ab eorum amicitia avellere cùm non poſſet, bello petit. 39.

Mutina capta Mirandula expugnata

Mutinam Franciſci Conzagæ ductu capit. 40. Mirandulam ſuis auſpiciis expugnat, haud ſatis dignum tantis laboribus 41.

42. ribus præmium. Cæterùm ad *Clades ad Ravennam.*
Ravennam Gaſti Fois ductu in-
gentem accepit à Francis, & à
43. Ferrarienſi Duce cladem. Nec
incruenta hoſtibus fuit victo-
ria. Ad XX. hominum millia,
æquata ferme utrinque ſtrage,
44. cecidiſſe traduntur. Et ex Fran-
cis Dux ipſe Gaſto cum nobili-
45. tate cæſus. Ex Pontificiis Joan- *Jo. Medices*
nes Medices Card. Legatus cap- *Pontificis*
46. tus. Qui paulo pòſt fuga elap- *legatus captus.*
ſus, Hiſpanarum copiarum ope,
Florentiæ principatum Medi- *Medicei*
47. ceis reſtituit. Et Longobardi *Florentiæ*
Helvetiis ſubnixi copiis, cæſis *principatum recipiunt.*
Francorum præſidiis, in priſti-
48. num ſtatum redierunt. Ita Me- *Franci mediolane*
diolanenſis poſſeſſio Francis *pulſi.*
adempta, & Maximiliano Lu- *Maximi-*
dovici Mauri filio ex auctorita- *lianus Dux*
te Cæſaris, & Pontificis reddita. *mediolani* *Genua liberata.*
49. Per idem tempus Genua, quæ
Francis parebat, à Fregoſiis aſ-
50. ſerta eſt in libertatem. Bononia
pulſis denuo Bentivolis, Ra-
51. vennaque à Julio receptæ. Par-

Parma, & Placentia Pontifici tradita.

ma, & Placentia ex fædere Pon-
tifici traditæ. Inter hæc Veneti 52.
omnia ferme, quæ ſuperiore
bello amiſerant, armis rece-
perunt. Julius II. Pont. Piſa- 53.
num conventum, Rege Fran-
co auctore inſtitutum Latera-

Concilium Lateranenſe.

nenſi Concilio indicto, actó-
que diſſolvit. Pajazetes Nau- 54.
pacto, & Methone potitus, cum
Venetis pacem fecit. Ad ulti- 56.
mum filiorum rebellantium bel-

Pajazetes Selimi fraude necatur.

lis implicitus Selimi filii fraude
interiit.

Mantuanus poeta.

Per idem tempus Baptiſta 57.
Mantuanus, Poëta, ut illis tem-
poribus nobilis, floruit.

Leo X. Pontifex anno 1513.

Leo inde X. Laurentii Me- 58.
dicei filius Pontifex pacis, otií-
que amator, & cuſtos fuit.

Franciſcus I Rex Franciæ mediolanum recipit.

Cùm Franciſcus I. Rex Fran- 59.
ciæ, Mediolano recepto, Par-
mam, Placentiámque Pontifici
ademiſſet; Leo cum Franco de
pace tranſegit. Pragmaticam 60.
ſanctionem de ſacerdotiis à

Concordata Franciæ.

Franco Rege mandandis (Con-
cor-

cordatam vocant) condidit.

61. Subinde Ferdinandus Rex Catholicus, Navarra in poteſtatem redacta, deceſſit, Carolo nepote ex filia (hæc Philippo Auſtriaco Flandriæ Comiti nupſerat) herede regnorum relicto. *Navarra ab Hiſpano Rege ſubacta.*

62. Porrò Martinus Lutherus adverſùs Rom. Pontificem debacchari in Saxonia, unde ipſe erat, cœpit, Saxoniæ Duce favente; & Ignatius Lojola, qui deinde Societatis Jeſu auctor fuit, ſanctimonæ fama florere cœpit, Deo novam piorum hominum cohortem, adverſùs impios fidei deſertores parante. *Martinus Lutherus debacchatur in Rom. Pontificem* *Ignatius Lojola auctor Societatis Jeſu.*

63. Inter hæc Selimus Pajazete patre, fratribúſque extinctis, Turcarum inuaſit imperium. *Selimus Turcarum Imp.*

64. Jactata eſt ſermonibus barbara illius vox, *Nihil jucundius eſſe in vita, quàm ſublato proximorum metu regnare.*

65. Inde duobus Sultanis debellatis Syriæ, & Ægypti ampliſſima regna ſuæ di- *Syria, & Ægyptus à Turcis ſub-*

Digitized by Google

acta. ditionis fecit. Iſmaeli quoque 66.
Taurus urbs regia Perſis adempta. Sopho Perſarum Regi Taurinium urbem regiam ademit.
Solimanus Turc. Imp. Jámque Italiæ imminebat, cum 67.
cancro abſumptus, Solimano filio legat imperium.

Porrò Hiſpania cùm ab Au- 68.
ſtriaco Rege, & Belgis Prætoribus regeretur, magnis motibus agitata eſt. Adeò Hiſpani pere- 69.
grina imperia non ferunt. Haud 70.
ita multo pòſt Maximilianus Cæſar XXVI. principatus anno ceſſit è vita.

CAPIT. VI.

CAROLUS.

A Chriſto nato anno MDXX.

Carolus V. Imp. anno circiter 1520. CAROLUS V. Maximiliani 1.
Cæſaris ex Philippo filio nepos, Cæſar bellica virtute
Leo X Pont. Italia expulit Francos. clarus in paucis fuit. Hujus ope 2.
Leo Pont. Proſperi Columnæ ductu rurſus Italia expulit Francos.

Digitized by Google

3. cos. Mediolanenſis principatus Franciſco Sfortiæ Mauri filio, Parma, Placentiáque Pontifici
4. ex fœdere reſtituta. Leo Pontifex ſive ex tam læti nuncii gaudio, ſive ex veneno in morbum incidit, quo breui eſt abſump-
5. tus. Pontifex, niſi fama luxus obſtaret, memorabilis, pietate, juſtitia, liberalitate inſignis, litterarum, litteratorúmque fautor eximius paterno inſtitu-
6. to. Gymnaſium Rom. nobilibus Doctoribus undique accitis
7. celebrius fecit. Ex doctorum numero Ianus Parrhaſus, Auguſtinus Niphus, & Baſilius Chalcondilas Demetrii filius,
8. fuere. Petrum Bembum, & Jacobum Sadoletum ab Epiſto-
9. lis habuit. Franciſcum à Paula in Sanctorum album retulit.
10. Eodem anno, quo Leo deceſſit Emmanuel Rex Luſitaniæ, Armutia celeberrimo Arabiæ emporio, Indiæque & ultima Orientis ora ſubacta nobilis.

Leo X. literarum fautor.

Gymnaſium Rom. à Leone celebrius factum

Ianus Parrhaſus.

Au. Niph.

Baſilius Chalcondilas.

Petrus Bembus.

Iacob. Sadoletus

Franciſcus à Paula in Sanctorum numerum relatus.

India ab Emmanuele Luſitaniæ Rege ſubacta.

Digitized by Google

Adrianus VI. Pont. anno 1522.

Adrianus VI. Pont. lectus 11.
eſt abſens, cùm præeſſet Hi-
ſpaniæ. Ejus Pontificatum Rho- 12.
dienſis clades funeſtum fecit:

Rhodus à Turcis capta,

Rhodus quippe dum Chriſtia- 13.
norum Principum cunctantur
auxilia, à Solimano in deditio-
nem accepta eſt anno ejus ſe-
culi XXII. Inde Rodiis Equi- 14.

Melita Rhodiis Equitibus attributa.

tibus Melita inſula aſſignata.

Belgradum amiſſum.

Per idem tempus Belgradum 15.
quoque Hungariæ propugna- Epiſc.
culum amiſſum. Genua à Cæ- Neb. l. 6.

Genua in Hiſpanorum fidem pervenit, pulſo Franci Regis præſidio.

ſaris copiis direpta, pulſo Fran- 16.
ci Regis præſidio, in cujus tu-
tela annos octo fuerat, in Hiſ-
panorum fidem pervenit. Ha- 17.
bitus eſt utique Adrianus in ne-
gotiis lentior tardiórque. Ita- 18.

Hieronymi Balbi dictum.

que celebrata eſt illa Hieronymi
Balbi Hungari Legati libera
in Cardinalium Senatu vox,
*Fabius Max. cunctando rem Ro-
manam reſtivit. Tu P. Beatiſſi-
me rem Romanam, Chriſtianám-
que perditurus viderus.* Egregius 19.
cetera Pontifex Adrianus fuit.

Eum

20. Eum Alexandrinus Patriarcha per litteras Chriſti Vicarium agnovit, 21. Obiit cum ingenti opinione ſanctitatis, quæ ex eo orta eſt maximè, quòd neminem ex cognatis honoribus, atque opibus extulit, nolle ſe ædificare Sion in ſanguinibus 22. dictitans. Celebratur etiam ſapiens illa ejus vox, *Pontificiam ſedem ſpinoſam eſſe, iter undique* 23. *obſitum ſentibus*. Proinde in ejus ſepulcro inſcriptum, *Adrianus VI. hìc ſitus eſt, qui nihil ſibi infelicius in vita, quam quòd imperaret, duxit.*

Adrianus Pont. cognatos non auxit opibus.

Sapiens Adriani vox.

24. Eadem tempeſtate Lutherana peſtis è Saxonia emergens, proxima Daniæ regna 25. corripuit. Chriſtranus, ſeu Chriſternus Rex Daniæ, Suetiæ, Norvegiæ primus Regum, Lutherum ſecutus ab Orthodoxa 26. religione deſcivit. Et documentum ceteris Regibus fuit. 27. Haud ita multo pòſt tribus regnis ob crudelitatem exutus à ſuis,

Daniæ regna Lutherana peſte infecta.

Chriſternus Rex Daniæ.

ſuis, & à ſucceſſore vinctus in clathrata cavea ad mortem uſque habitus dicitur. Subinde 28. Lutherana ſecta, diſſidentibus à Magiſtro diſcipulis, in Zuinglianos, & Caroloſtadianos, Calvinianóſque diviſa eſt.

Lutherana ſecta diviſio.

Clemens VII. Pont. anno 1525.

Clemens VII. Leonis X. 29. patruelis Pontificatum auſpicatus eſt à celebritate Jubilæi, qui in XXV. ejus ſeculi annum incidit. Qui idem annus 30. Francorum clade inſignis fuit. Franciſcus Rex Franciæ dum 31. Papiam obſidet, amiſſo exercitu, in Cæſarianorum poteſtatem venit. Inde abductus in 32. Hiſpaniam vicies centenis aureorum millibus ſe redemit. Exin Mediolanum à Cæſare re- 33. ceptum eſt Franciſco Sfortia in in Ordinem coacto. Rhegium 34. Lepidi Pontifici ademptum. Itaque Clemens à Cæſare alie- 35. natus ad Francos acceſſit. Eam 36. ob cauſam cùm à Columnenſibus oppugnaretur, eos hoſtes

Franciſcus I. Rex Franciæ capitur ab Hiſpanis.

Ec-

Eccleſiæ judicatos, dignitate,
37. atque opibus nudat. Pacem
demum cum Cæſare hac con-
ditione fecit, ut Lanoja Prorex
Neapolitanum Carolum Bor-
bonium Cæſariani exercitus
38. Ducem ab Urbe averteret. At
ille contempto Lanojæ Prore-
gis interdicto, Romam advo-
39. lat. Ergo urbs ſine magno certa- *Urbis direptio anno 1527.*
mine capta, direptaque anno
40. ejus ſeculi XXVII. Borbo-
nius ipſe Dux inter primum
certamen cecidit, ne captæ ur-
41. bis gaudio frueretur. Arx de-
inde, quò ſe Pontifex recepe-
42. rat, acriter obſeſſa. Ceterùm
adventante Lautreco Franci *Lautrecus Dux Regis Franciæ*
Regis Duce, Cæſarianæ copiæ
ceſſerunt, peſtilentia in urbe
relicta.

43. Deterior Hungariam per id
44. tempus clades afflixit. Ludo- *Ludovicus Hungariæ Rex à Solimano cum exercitu cæſus.*
vicus Hungariæ, & Boemiæ
Rex ingenti prælio à Solimano
Turcarum Imp. victus, cæſúſ-
45. que eſt. Subinde Buda urbs re- *Buda tum magna*

Hungariæ parte à Turcis occupata. gia cum magna Hungariæ parte quà dolo, quà vi à Turcis ſubacta. Ejus morte Boemiæ & 46.
Hungariæ regnum ad Ferdinandum Caroli Cæſaris germanum,
Boemiæ, & Hungariæ regna ad Ferdinandum Caroli Cæſaris germanum perveniunt. cui Ludovici Regis ſoror erat nupta, pervenit. Per eadem 47.
tempora & Genua, auctore
Andreas Auria. Andrea Auria, Francorum jugo excuſſo, Cæſarem Patronum adoptavit, & Florentia
Genua Carolum Cæſarem patronum adoptat. Mediceis ejectis, recuperavit libertatem. Ceterùm Lautre- 48.
co cum exercitu in Neapolitana obſidione extincto, pax inter
Florentia recuperat libertatem Carolum, & Franciſcum facta.
Pax etiam inter Cæſarem, & 49.
Pontificem ita convenit, ut
Margarita Cæſaris filia. Alexandro Medico Laurentii junioris filio Cæſar Margaritam filiam nuptiis jungeret, eique Florentiæ principatum armis recuperaret. Itaque Cæſar Bo- 50.
noniæ Auguſtus à Pontifice ap-
Alexander Medices Dux Florentiæ. pellatus, Florentinis domitis Alexandrum Ducem impoſuit.
Solimanus Clementis rogatu Mediola- 51.
nen-

nenſem ducatum Franciſco Sfortiæ reddidit.

52. Subinde Solimano ad Viennam cum florentiſſimo exercitu
53. Auguſtus occurrit. Itaque Barbarus nihil aliud quàm perfuſis vano timore Germanis ab-
54. iit. Ceterùm Henricus VIII. Angliæ Rex in Annæ Boleniæ pellicis amorem effuſus, cùm impetrare nequiſſet à Clemente, ut repudiata Catharina conjuge, Boleniam duceret, à Pontifice defecit; & Lutheri ſectam, quam ſcripto confutarat magna ex parte vita complexus, vexare catholicos cœpit rapinis,
55. & cruciatibus. Clemens porrò Romanus Pontifex ob Rhegium Lepidi Ferrarienſi Duci à Cæſare adjudicatum, ſe ab ejus amicitia denuo avertit, & fœdere cum Rege Francorum inito Catharinam Florentini Ducis ſororem germanam Henrico Franciſci Regis filio collocavit.

Henricus VIII. Angliæ Rex ſchiſmaticus.

Henricus Catholicos inſectatur.

Catharina Medices Henrico Franciſci Regis filio nubit.

Per

Ferdinandus Corteſius Mexico ſubacto, populos Chriſtianis initiat ſacris.

Pcr eadem tempora Ferdinandus Corteſius primus poſt Columbum ad Peruana, & Cuſcana regna auri fodinis celebrata pervenit. 56.
Mexicanóque Rege ſubacto populos Chriſtianis initiavit ſacris. 57.

Mexicani & Aethiopici legati ad Clementem VII. Pont.

A Mexicano, itémque ab Æthiopiæ Rege Legati ad Clementem Pont. venêre, Chriſti Vicarium eum agnoſcentes. 58.

Ariadenus Aenobarbus Rex Algerij.

At Ariadenus Ænobarbus ex Archipirata Rex Algerii per ſpeciem reſtituendi Roſeti Regis, expulſo ejus fratre Muleaſſe, regnum Tunetanum in Solimani ditionem redegit. 59.

Paulus III. Pont. anno 1534.

Henricus Angliæ caput dici vult.

Anglia ſchiſmate implicata

Paulus III. deinde Pont. Factus, quo tempore Henricus Angliæ Rex publico edicto ſe Anglicanæ Eccleſiæ caput & eſſe, & dici voluit, & cum Rege Anglia à Pontifice defecit. 60.
Ceterùm hoc damnum Deus Barbarorum acceſſione in Orbe novo ſarſit. 61.

Tres Patriarchatus in novo orbe instituti.

Itaque Paulus tres Patriarchales ſedes inibi inſtituit, 62.

Digitized by Google

ſtituit, quibus ſeptenos fermè
63. contribuit Epiſcopatus: adeò
Res Chriſtiana illis locis creve-
64. rat. At Henricus, Thoma Card.
Thomas Card. Eboracenſis perit ab Henrico.
Eboracenſi, qui tot malorum
auctor extiterat, interfecto,
furere in inſontes cœpit, mox
imbutus Catholicorum ſangui-
ne cœnobiorum, ſacrarúmque
65. ædium invaſit opes. Sed ſacri-
legum Regem ſacra præda pau-
66. perem fecit. Pontifex ergo il-
Henricus à Paulo III. regni jure ſpoliatur.
lum anathemate percuſſum re-
67. gni titulo, ac jure ſpoliavit. Ita-
que brevi Rex impius ſentire
iram divini Numinis cœpit.
68. Bolenam delicias ſuas adulterii
compertam damnatámque a-
dulter ipſe capite damnavit.
69. Triſtem hanc Anglicanæ hære-
ſis memoriam lætus Tunetanæ
70. victoriæ nuncius abſterſit. Ca-
Carolus Auguſtus Tunetum capit.
rolus Auguſtus fugato Æno-
barbo, Tunetum receperat: &
precarium regnum Muleaſſi
71. reddiderat. Victor inde Romam
profectus triumphali pæne ex-
cipitur

Digitized by Google

Alexander Florentiæ Dux interficitur. cipitur pompa. Subinde Alexan- 72.
der Florentiæ Dux à Laurentio Mediceo cognato ſuo per inſidias interfectus, Florentinis ſpeciem quandam libertatis reliquit. Subrogatus ei Coſmus 73.
Coſmus Medices vexillifer creatus occupat principatum. Medices Joannis clariſſimi bello Ducis filius cum titulo vexilliferi. Ceterùm is paulatim pro- 74.
vectus principatum urbis, quem majores ejus obtinuerant, recepit.

Per idem tempus Franciſci 75.
Sfortiæ mors novis bellis agitavit Italiam. Franciſcus Franciæ 76.
Taurinum, & alia Sabaudiæ oppida à Francis expugnata. Rex Taurino, aliiſque Subalp.næ regionis urbibus vi expugpugnatis, exercitum in Italiam traduxit, Mediolanum recepturus. At Pontifex apud Niceam 77.
Provinciæ urbem cum Carolo, & Franciſco collocutus, id bellum avertit. Protinus belli ſo- 78.
Bellum Turcicum Pauli III. cietate cum Cæſare, & Venetis inita auctor fuit, ut C C. triremium claſſe contracta, Græciæ ora bello peteretur. Igitur itum

eſt

80. eſt in Turcas. Obvius fuit ad
Actium promontorium Æno-
81. barbus cum claſſe Turcica. Vi-
ctus haud dubiè foret, ſi noſtri
82. auſi eſſent vincere. Sed Andreas
Auria Hiſpanæ claſſis Præfecto
certamen detrectante, non ſine
dedecore diſceſſum eſt.

Andreas Auria pugnam cum Turcis detrectat explorata victoria.

83. Per eadem tempora Margari-
ta Cæſaris filia, olim Alexan-
dri Florentini Ducis uxor, Octa-
vio Farneſio Pontificis nepoti
84. matrimonio juncta. Octavius,
virili Varanorum ſtirpe extin-
cta, Camerini Dux creatus.
85. Poſtea tamen Parma & Placen-
tia Petro Aloyſio Farneſio da-
tæ, Camerinum Eccleſiæ red-
86. ditum. Exin Peruſini à Pontifi-
87. ce rebellantes domiti. Aſcanius
Columna ob contumaciam, fa-
88. ſtigio dejectus eſt. SOCIETAS
JESU condita, Pontificiáque
auctoritate firmata anno ejus ſe-
89. culi XL. Paucis antè annis alius
Regularium Clericorum Ordo
ab Epiſcopo Theatino (qui de-
inde

Margarita Auſtriaca Octavio Farneſio nubit.

Octavius Farneſius Dux Camerini.

Parma, & Placentia Petro Aloyſio Farneſio datæ.

Peruſini à Pont. domiti.

Societas Jeſu à Paulo III. comprobata anno 1540.

Theatinorum Ordo inſtitutus.

inde Paulus IV. Pont. fuit) in-
ſtitutus, ab eóque Theatini ap-
pellati. Similitudo habitus ſe- 92.
cit, ut Societatis Jeſu homines
vulgo Theatinorum nomine ap-
pellarentur. Subinde Cæſar re-
bus Flandriæ cōpoſitis, Algeria- 93.
nam expeditionem alieniſſimo
tempore ſuſcepit, fruſtrà recla-
mante Pontifice. Itaque claſſis
ventorum vi, fluctibúſque diſ- 94.
jecta. Auguſtus, irrito incep-
to, domum mutilatum exerci-
tum deportavit inglorius. Cla-
dem Algerianam major Francici
belli moles excepit. Rex Fran-
cus Turcis in belli ſocietatem 95.
aſſumptis, arma inferebat Hi-
ſpaniæ. Et Cæſar Henrico An-
gliæ Rege belli ſocio Aquita-
niam invaſit. Verum enimuero
cruenta illa, & Hiſpanorum 96.
clade inſignis ad Cæraſulam pu-
gna, pacem toties à Pontifice 97.
fruſtra expetitam inter Hiſpa-
num Francúmque peperit. Et 98.
pacem Franciſci Regis mors ſe-
quuta. In-

Naufragium Cæſaris ad Algerium

Rex Francia Turcas in belli ſocietatem adſciſcit.

Cæraſulana clades Hiſpanorum.

Digitized by Google

99. Inter hæc Germania pænè omnis ſimul à Cæſare, & ab orthodoxa religione defecerat. *Germania à Catholica fide, & ab Imp. deficit.*
100. Defectionis Principes Philippus Landgravius Haſſiæ, & Federicus Saxonum Regulus erant:
101. Carolus etſi viribus impar, con-
102. ſilio ſuperior extitit. Germanorum, velut parta victoria triumphantium, feroces impetus cun- *Landgravius & Saxonia Dux à Cæſare victi, captique.*
103. ctando fregit. Inde nec opinantes aggreſſus pari virtute, ac fe-
104. licitate delevit. Hoſtium uter-
105. que Dux captus. Saxo ſuffragii
106. jure ſpoliatus. Germania omnis pacata.
107. Ingens ſubinde motus in Ita-
108. lia exortus eſt. Petrus Aloyſius Parmæ Dux, à ſicatiis interfectus, & Placentia inter tumul- *Petrus Aloyſius Parmæ Dux à ſicariis necatur.*
109. tum à Cæſarianis occupata. Qui nuncius Paulo Pontifici ex mœrore mortem attulit. Per idem
110. tempus Franciſcus Xauerius è Societate Jeſu à Paulo legatus in Indiam, non modò Indiæ, ultimíque Orientis oras, & Molucas, *Franciſcus Xaverius ultimi Orientis populos imbuit Evangelio.*

lucas, Mauricáſque inſulas Chriſtianis excoluit inſtitutis, ſed etiam Japoniam regionem ſatis amplam in ultimo orbis terræ angulo ſitam Evangelio imbuit primus.

Pau. Aemilius. Pau. Jovius. Franciſcus Viciardinus. Amb. Novedius.

Per eadem tempora Paulus Æmilius, Paulus Jovius, Franciſcus Viciardinus hiſtorici, Ambroſius Novedius Poëta floruerunt. 111.

Julius III. Pont. anno 1550. Patriarcha Armenius.

Julius inde III. Pont. Jubilæi celebritatem à Paulo indictam egit anno ejus ſeculi L. Armeniæ majoris Patriarcham, qui ad Paulum venerat, de religionis capitibus bene ſentientem, muneribus cultum remiſit. Exin novus Aſſyriæ Patriarcha per Legatum à Pontifice petiit, ut Patriarchatus ſibi delati auctor fieret. Re ſatis explorata voti compos factus. Legato creditum, affirmanti Neſtorianorum Eccleſias hæreſi vacare, quod à Patriarcha quodam, qui trecentis abhinc annis à Pontifi- 112. 113.

Patriarcha Aſſyrius. 114. 115. 116.

ce

ce Rom. creatus eò redierat, converſi, ad Catholicam fidem
117. dicerentur. Porrò Julius Ponti- *Julii Pont. diploma de non alienandis Pontificiæ ditionis oppidis.*
fex diplomate cavit, ne Pontificiæ ditionis oppida alienari fas ſit, utque Cardinales omnes comitiis Pótificiis in eam rem jurent.

118. Inter hæc bellum inter Hiſpanos, Gallóſque renovatum.
119. Belli cauſa fuit Gallicum præſidium ab Octavio Farneſio Par-
120. mam introductum. Rurſúſque Hiſpanum præſidium Gallorum ope à Senenſibus ejectum.
121. Itaque & ad Parman, & ad Se-
122. nas bellatum eſt. Ad ultimum Henricus Rex Petri Strozii Florentini exulis ductu Etruriam
123. bello premebat. Igitur Coſmus Medices junctis cum Cæſare viribus Jo. Jacobum Medicem Meliani Marchionem Francis
124. opponit. Hoc duce Strozius
125. prælio victus. Senæ tandem in deditionem redactæ, Coſmóque concesſæ. *Senæ captæ, Coſmóque conceſſæ, anno 1555.*
126. que concesſæ. Ita Senenſes liber-

bertate amiſſa, jugum accepere anno ejus ſeculi LV. Biennio 127.
Eduardus VI. Rex Angliæ. Maria Regina Angliæ. Reginaldus Polus Cardin. Angliam erroribus expurgat.
antè Eduardo VI. Angliæ Rege mortuo, regnum ad Mariam Henrici ex juſta uxore filiam pervenerat. Itaque Reginaldus 128.
Polus Card. Pontificis Legatus, Regina adnitente, Angliam hæreſibus expiatam ad avitam religionem revocare cœpit, anno poſt ejus exilium ferme XX. Et 129.
Maria Regina Philippo Cæſaris filio, utriuſque Siciliæ Regi nuptiis juncta, ſpem in poſterum affirmabat, ſi aut diuturna vita Reginæ, aut Eliſabethæ Henrici ex Bolena filiæ brevis fuiſſet.

Marcellus II. trium hebdomadarum Pontificatum geſſit, anno 1555
Marcellus inde II. veteri ſan- 130.
ctitate Pontifex à Deo oſtenſus magis eſt Romæ quàm datus. Vix trium hebdomadarum Pon- 131.
tificatum geſſit, quo tempore tot támque illuſtria Pontificiarum virtutum documenta dedit, ut in plurimos annos deſiderium reliquerit ſui.

Pau-

Paulus IV. Pont. anno eod.

132. Paulus IV. inde ſucceſſit Or-
dinis Theatinorum conditor,
idémque Orthodoxæ religionis
133. vindex acerrimus. Multa, & præ-
clara ejus inſtitut etjamnum vi-
134. gent, ex quo numero illud eſt,
ut Judæi certis ſeptis incluſi
habitent croceis pileis inſignes.

Judæi croceis pileis inſignes

135. Ceterùm Paulus Pontifex à Cæ-
ſare abalienatus in Cæſarianos ſi-
136. bi ſuſpectos impetum fecit. Ita-
que M. Antonio Columna for-
tunis everſo, Joannem Montorii
Comitem fratris filium Paliani
137. Ducem appellat. Mox accitis è
Francia auxiliis de Neapolitano
138. bello agitare cœpit. Igitur Dux
Albanus multis Campaniæ op-
pidis, ac Latio potitus, urbem
139. obſidet. Inter hæc Pontifex Pe-
tri Stroziæ ductu amiſſa magna
ex parte recepit, & Guiſius Dux
validio exercitu Neapolitanum
140. regnum fruſtra tentavit. Cete-
rùm nuncius de clade Franco-
rum ad S. Quintinum, ubi Fran-
cæ nobilitatis flos ceciderat, pàx-
que

M. Antonius Columna ditione ſpoliatus a Jo. Caraſa ex Comite Montorij, Bux Paliani.

Bellum Neapolitanum.

Clades Francorum ad S. Quintinum.

Digitized by Google

que inter Cæſarem, & Henricum Regem facta eſt, Neapolitano, Romanóque bello finem
impoſuit. Pax convenit anno 141.
ſeculi LVII. qui annus Tiberina inundatione inſignis fuit.

Carolus V. Imp. imperium Ferdinando Cæſari tradit, ipſe in monaſterium ſe recipit.

Per eadem tempora Carolus 142.
V. rerum humanarum pertæſus imperium Ferdinando Cæſari fratri, Hiſpaniæ regnum Philippo filio per manus tradit, cùm
imperaſſet annos XXXVIII. ip- 143.
ſe in monaſterium S. Juſti receſſit, piæ tranquillæque vitæ avidus, egregio ad poſteros exem-
plo. Imperator omnino virtu- 144.
te, ac felicitate ſecundus nemini.

CAPUT V.

FERDINANDUS.

A Christo nato anno MDLVIII.

Ferdinandus Cæſar, anno circiter 1558.

FERDINANDUS interea Cæſar jam pridem à Ger- 1.
manis proceribus lectus pro Au-

guſto

2. guſto ſe gerere cœpit. At Paulus Pont. fratrum filiis, in quos indulgentior fuerat, ob effuſam eorum licentiam infenſus, in cœtu Cardinalium eos publicis muneribus exuit, exegítque, nunquam in gratiam redituros. *Paulus IV. fratrum filios eiicit.*

3. Inter hæc Chriſtiana religio in India, & Oriente magnis auctibus creverat.
4. Itaque Paulus Luſitani Regis rogatu, aliquot inibi ſedes Epiſcopales inſtituit. *Epiſcopatus in India, & Oriente inſtituti.*

5. Ceterùm per idem tempus Angliæ regnum Mariæ Reginæ morte ad Eliſabetham Boleniæ filiam devolutum eſt, & Angli ad errores priſtinos revoluti. *Eliſabetha Regina Angliæ. Anglia ad ſchiſma redit.*

6. Eodem anno Henricus Franciæ Rex pacem cum Philippo Rege, affinitatémque junxit,
7. filia enupta. Cæterùm nuptialibus ludis, in ludicro certamine lethale vulnus accepit, quod non magis Regi, quàm regno
8. exitio fuit. Calvinus nequior Luthero magiſtro diſcipulus novam, & ſanguinariam con- *Calvini ſecta.*

 didit

Digitized by Google

didit ſectam, quæ per urbes Franciæ ſerpens, contempta tenera Regum ætate, florentiſſimum regnum bellis civilibus attrivit.

Pius IV. Pont. anno 1560.

Pius IV. Pontifex Paulo ſuc- 9.
ceſſit. Is Ferdinando Cæſari 10.
Auguſtales titulos dedit. In Pau- 11.
li IV. cognatos graviter animadvertit.

Card. Carafa ſtrangulatus. Dux Paliani capite multatus.

Carolo Carafæ Cardi- 13
nali fracto gutture ſpiritus interclusus.
Dux Paliani, Alifa- 14.
nus Comes, aliíque capite multati. Memorabile documentum, nimiam licentiam impunitam
non eſſe. Ceterùm Pii Pontifi- 15.
catum Gerbenſis clades funeſtavit.

Gerbenſis clades Hiſpanorum

Claſſis inſtructiſſima Phi- 16.
lippi Regis Tripolim Africæ urbem Siculis infeſtam bello petebat, quæ ad Gerbem inſulam dum ſedet, per Ducum ſocordiam à Turcica claſſe opprimitur, haud minore damno quàm dedecore nominis Chriſtiani.

Concilium Tridentinum.

Porrò Pius Tridentinum Con- 17.
cilium à Paulo III. inchoatum, inte-

integratum à Julio, ab ſe renouatum abſolvit, ingenti rei
18. Chriſtianæ bono. Eodem in Concilio Aſſyriæ Patriarcha Orthodoxam profeſſus religionem, ad Pontificis auctoritatem rediit.

19. Per idem tempus in Francia ab infelici Regis Henrici caſu, Chriſtiana res ruere cæpit.
20. Nam cùm Franciſci II. ac deinde Caroli IX. Regum pueritia contemptui eſſet, Calviniani in-
21. gentes exciuere motus. Etenim Principe Condenſi, & Admiralio Franciæ Ducibus, multas urbes Regi ademptas ſua peſte oppleverant, atrociſſima ſupplicia Catholicis inferentes, ſacraque omnia populantes.
22. Itaque Cardinalis Eſtenſis Legatus à Pontifice in Franciam deſtinatus, malum ſerpens pauliſper repreſſit. Inde ad mores *Cardinalis Eſtenſis legatus in Francia.*
23. ex Concilii Tridentini præceptis formandos Pii cura converſa Militia Equitum S. Lazari reſti- *Ordo equitum S Lazari reſtitutus.* *Ordo equitum S.*

Stephani inchoatus. ſtituta. Novus Equitum Ordo 24.
S. Stephano ſacer, Coſmo Florentino Duce auctore, inchoatus. *Pii Equites honorarii inſtituti.* Pii Equites honorarii inſtituti, Ferdinando Imp. 25.
qui annos regnavit circiter VII.

CAPUT VIII.

MAXIMILIANUS.

A Chriſto nato anno MDLXV.

Maximilianus II. Cæſar, anno 1565. MAXIMILIANUS II. ſubinde, Ferdinando patre 1.
jam rerum humanarum feſſo, Cæſar creatus eſt. Et Pontifex 2.
ejus deinde imperium ratum habuit. Porrò in Francia Calvi- 2.
niani à Catholicis Caroli Guiſii ductu cæſi: ſed haud ita multo pòſt Guiſius à ſicario interfectus, Theodori Bezæ Genevenſis hæreſiarchæ, ut creditum eſt, inſtinctu. Guiſii mor- 4.
tem illaudata pax ſecuta, qua cui-

Carolus Guiſius à ſicario interfectus. Theodorus Beza Genevenſis hæreſiarcha.

cuique, qua libitum eſſet, religione, viuendi poteſtas permiſſa.
5. Exin Melita inſula ingentibus copiis à Turcis obſeſſa in ultimum diſcrimen venerat, cum Garzia Toletano auxilium ferente, Turcæ fugati, obſidio poſt decimum menſem ſoluta,
6. anni ejus ſeculi LXV. quo eodem anno Pius IV. deceſſit. *Melita à Turcis oppugnata.*

7. Pius exinde V. ſubrogatus, pius utique Pont. & religionis inprimis acerrimus vindex. *Pius V. Pont. anno 1566.*

8. Cùm Auguſtanis comitiis de de religione agendum foret, Maximiliano Auguſto denuntiavit, ſi id paſſus eſſet, ſe illi
9. imperium abrogaturum. Eliſabethæ Anglorum Reginæ, Catholicis infeſtæ anathematis notam inuſſit, regníque jus ademit. *Eliſabetha regina Angliæ regni titulo ſpoliata.*
10. Ad hæc perfecit ut Carolus IX. Rex Franciæ decretum Aurelianenſe de libertate religionis aboleret; ſocietatem Franci-Regis cum Turcarum Rege damnavit, eam Franciæ labem di-

Digitized by Google

dictitans. Christianis Principibus adverſùs Solimanum Hungariæ imminentem accenſis, 11.
Cæſarem pecunia juvit. Sed cunctanter barbaris obviam itum. 12.
Itaque Julia urbs Hungariæ nobilis ab hoſte capta eſt. 13.
Seghetum expugnatum. Seghetum & natura & manu munitiſſimum expugnatum ſolerter 14.
Solimani mors. per triduum Solimani morte cælata.
Chios à Turcis occupata. Eodem tempore Chios inſula Turcarum fraude occupata: 15.
Francia ab Hugonotis populata, Rex ipſe & appetitus inſidiis, & aperto bello oppugnatus.
Itaque Rex Francus Pii P. auxiliis, & pecuniis ſubnixus ad Xantonicum collatis ſignis cum hoſte confligit, & pii belli felix eventus fuit. 16.
Victoria de Hugonotis. Hugonoti cæſi, Princeps Condenſis cum proceribus aliquot interfectus. 17.
Inde Gaſpar Colineus Admiralius Franciæ exercitu reparato impium bellum integravit, irato Deo. 18.
Henricus Regis frater Pontificiis copiis, 19.
ac

ac precibus ſultus, nobiliſſimam
retulit de nefario hoſte victo-
20. riam. Fama eſt inter pugnam
cæleſtium equitum turmas con-
ſpectas pro Rege pugnantes,
haud dubium Pii precibus à
Deo impetratum auxilium.

Cæleſtium equitum turmæ pro Franco Rege pugnantes viſæ.

21. Dum Francia pacatur, Flan-
dria concitari ab hæreticis eſt
22. cœpta. Dux Albanus ſupplicio
de Comite Agamonte, ceteríſ-
que conjuratis ſumpto, incur-
23. rerat odia multorum. Igitur
Princeps Aurantius Saxonicis
auxiliis, Anglicaniſque pecu-
niis inflatus, Flandriam infe-
ſtam non magis armis, quàm
24. Calviniana peſte habuit. Zelan-
diáque, & Ollandia furto oc-
cupatis, proxima quæque loca
25. tentabat. At Pius V. pecuniam
Regi Catholico ad pium bellum
ſubminiſtrans, eum admonuit,
ut non niſi ſalva religione pa-
cem cum perduellibus faceret.
26. Interea Maximilianus Cæſar
confeſſionem Auguſtanam à

Bellum Flandriæ; Ducis Albani.

Princeps Aurantius rebellat.

 Lu-

Digitized by Google

Lutheri diſcipulis conflatam; proceribus, & Auſtriæ nobili-
Pii auctoritas apud Cæſarem, & Reges. tati conceſſerat. Sed Pii Pon- 27.
tificis denunciatione perterritus nefarium diploma revocavit. Ferunt Cæſarem dixiſſe vi- 28.
ſum ſibi, loquente Legato Pontificis, Pium flagellum intentantem. Sigiſmundus quoque 29.
Poloniæ Rex decretum de Calvinianis, & Auguſtanæ ſectatoribus tolerandis, Pio auctore
Coſmus Magnus Etruriæ Dux appellatur. reſcidit. Porrò Pius Coſmum 30.
Mediceum Etruriæ Ducem ob ſingulare ſtudium religionis titulo aucto Magnum Ducem appellavit; ſceptróque, ac
Humiliatorum Ordo extinctus. diademate inſignem fecit. Hu- 31.
miliatorum Ordinem ob lapſos diſciplinæ mores, & Antiſtitum inſolentiam extinxit.

Cyprus à Turcis oppugnatur. Exin Cyprus inſula à Selimo 32.
Turcarum Rege oppugnari
Bellum Turcicum Pii V. cœpta. Belli itaque ſocietate 33.
inter Pontificem, Hiſpanum Regem & Venetos inita, ingens claſſis auxilio obſeſſis

mit-

34. mittitur. Ceterúm certamine dignationis inter Duces orto, dum ad Cretam ſedetur, Cyprus expugnatur à Turcis anno ejus ſeculi LXX. ut Turca ſemper noſtris diſcordiis cre- *Cyprus à Turcis capta anno 1570.*
35. ſceret. Inſecuto anno feliciùs Joannis Auſtriaci (is Caroli V. pellice ortus erat) ductu geſta
36. res eſt. Pugnatum eſt navali prælio ad Naupactum Corinthiaci ſinus oppidum, Pio certam à Deo pollicente victoriam, & manifeſtum inita pu- *Navalis victoria de Turcis.*
37. gna, cœleſte auxilium fuit. Ventus, qui adverſus noſtris erat, in hoſtem verſus, hoſtilis claſſis victa captaque eſt memora-
38. bili ad poſteros victoria. Captæ triremes ferme CC. Ad XXX. Turcarum millia exſtin-
39. cta, ſex millia capta. Chriſtianorum captivorum XV. millia
40. ſervitio exempta. Hoc ultimum Pii V. mortalium operum fuit.
41. Eodem anno Sigiſmundus Rex Poloniæ diem obiit, ultimus è *Sigiſmundi Poloniæ Regis mors.*

 ſa-

Digitized by Google

familia Jagellonia, quæ regnaverat jam annos amplius CC.

Jo. Turnebus. Pet. Victorius. Pet. Perpinianus. Pau. Manutius. Mar. Conradus. M. Ant. Muretus. Carolus Sigon. Annibal Carus. Jo. Bargeus

Non facile alia ætas plures homines litteraros effudit, Ioan. Turnebum, P. Victorium, Petrum Perpinianum, Paulum Manutium, Marium Conradum, M. Antonium Muretum, Carolum Sigonium, Annibalem Carum, Joannem Bargeum. 42.

Gregorius XIII. Pont. anno 1572.

Gregorius XIII. deinde Pontifex ſummis Patrum ſtudiis lectus. 43. Cujus Pontificatus initia lætiora lætus de Pariſienſi Hugonotorum cæde nuncius fecit. 44. Per occaſionem nuptiarum Regis Navarri, Calviniani proceres juſſu Franci Regis oppreſſi, 45.

Pariſina hæreticorum cædes.

initio cædis facto à Gaſpare Colineo Admiralio, qui vulneribus confoſſus, de feneſtra deturbatur in viam.

Hugonotorum cædes.

Secuta inde Hugonotorum cujuſque generis ſtrages. 46.

Mongomerius Henrici Regis interfector.

Ad LX. millia Pariſiis cæſa traduntur. 47. Mangomerius tamen Henrici Regis in- 48.

interfector ex media cæde ela-
pſus Rupellam arcem mariti-
49. mam occupavit. Subinde ur-
gente Pontifice, Turcicum bel-
lum communibus viribus reno-
50. vatum. Ceterùm Ochralinus
Dux Turcicæ claſſis in Metho-
51. nis portum ſe recepit. Ibi Fa-
bianis artibus cunctando no-
ſtrorum conatus eluſit, victri-
cis claſſis impetum retardare
52. contentus. Itaque Veneti belli
tædio pacem cum Turca fecere.
53. Eodem ferme tempore Henri-
cus Franci Regis frater, Polo-
niæ Rex lectus, ſed paulo pòſt
Caroli fratris morte, ad Fran-
54. ciæ regnum revocatus. Tune-
tum inde ab Joanne Auſtriaco
haud magno certamine ſub-
actum Mahometem Muleaſſe
55. genitum Regem recepit. Sed
nondum vertente anno Tune-
tum à Sina Prætore Turcarum
56. receptum. Inſuper Guleta arx
rebus omnibus munitiſſima, cap-
57. ta deletaque. Interim Poloni di-

Turcicum bellum renovatur.

Veneti pacem cum Turca faciunt.

Henricus Rex Poloniæ ad fraternum regnum Franciæ revocatus.

Tunetum à Jo. Auſtriaco captum, ſed brevi amiſſum.

Guleta arx à Turcis capta.

viſis ſuffragiis duos Poloniæ Reges creant, Maximilianum Cæſarem, & Stephanum Bathorium Tranſilvaniæ Ducem. Ceterùm, cunctante Cæſare, Tranſilvanus regnum armis occupat ipſo anno hujus ſec. LXXV. qui Jubilæi celebritate inſignis, Gregorii liberalitate inſignior fuit. Subinde Maximilianus Cæſar anno principatus ſui X deceſſit ambigua fama.

Stephanus Bathorius Rex Poloniæ.

58.

Annus MDLXXV. Jubilæi celebritate

59.

CAPIT. IX.

RODULPHUS.

A Chriſto nato anno MDLXXV.

Rodulphus II. Cæſar. anno 1575.

Flandricum bellum Jo. Auſtriaci.

1.

RODULPHUS inde Cæſar, Maximiliani filius, imperare cœpit, quo ferme tempore cuncti penè Flandriæ populi Hiſpanorum militum licentia irritati de Hiſpanis pellendis conſpirare cœperunt. Deſtinatus igitur eo ab Rege Joannes Auſtriacus cum ſumma

2.

po-

Digitized by Google

3. poteſtate. Is ut per æqua & ini-
qua Flandros ad Regis impe-
rium, avitámque religionem
revocaret, omnia Hiſpanorum,
peregrinorúmque militum præ-
4. ſidia dimiſit. At illi ſoluti me-
tu peregrini militis, Joannem
Auſtrium ipſum inſidiis cap-
tant, ea mente, ut catholici
Regis omnino excutiant jugum.
5. Adeò præceps eſt licentia dem-
6. pto metu. Ad hæc Matthia Ar-
chiduce Auſtriæ evocato, ejus
nomine ad ſuam libidinem abu-
7. tuntur. Itaque Joannes Au-
ſtrius copiis, quas dimiſerat,
revocatis, quà Alexandri Far-
neſii ductu, quà ſuis auſpiciis
ingentes Flandris intulit clades. *Bona Flan-*
8. Lovanium, bonaque Flandriæ *dria pars*
9. pars recepta. Sed Alanſonii Du- *recepta.*
cis (Franci Regis is frater erat)
in Flandriam adventus, & in-
tempeſtiva Joannis Auſtrii mors
10. victoriæ curſum inhibuere. Eo-
dem anno Sebaſtianus Rex Lu-
ſitaniæ ingentes copias traduxit
in

in Africam, Seriphum Marrochi Regem, ab Emonucho patruo Feſii Rege exſutũ regno, in priſtinum regnum reſtituturus.

Sebaſtiani Luſitani Regis interitus anno 1575.

Vix aliud bellum funeſtius Ducibus fuit. 11. Tres Reges pariter uno ferme prælio ceciderunt. 12.

Bellum Flandricum Alexandri Farneſii.

Ceterùm Alexander Farneſius Flandriæ præpoſitus brevi lucem rebus attulit. 13. Trajectum, urbem nobiliſſimam expugnatione ac vi in Regis ditionem redegit. 14. Mox ſecundo victoriæ curſu magnam Flandriæ partem emenſus, Antverpiam memorabili obſidione, ac malis domitam recepit. 15. Hæc inter Henrico Luſitaniæ Rege, demortui Sebaſtiani patruo, humanis rebus exempto, Philippus Hiſpaniæ Rex Antonio Pſeudo-rege debellato, Luſitaniam occupavit anno hujus ſeculi LXXX. 16.

Luſitania ad Hiſpanos redit anno 1580.

Ita Luſitania Hiſpaniæ regno adjecta, D. circiter anno, quàm inde abrupta fuerat. 17. Luſitaniam Africæ, Indiæ, ac Braſiliæ 18.

ſiliæ præfecturæ velut appendi-
19. ces ſecutæ. Inde etiam Tertia-
riæ inſulæ, cæſis Gallicis auxi-
liis (hæ quippe ſolæ Antonio pa-
20. rebant) receptæ. Inter hujus
belli initia lues ex cæli intempe-
rie in Luſitania primùm orta, *Lues infeſta*
totam deinceps peragravit Eu- *capiti.*
21. ropam. Caput præcipuè urge-
bat, inde arietis nomen morbo
22. factum. Inter hæc Stephanus *Stephanus*
Poloniæ Rex Poloſcam, nobi- *Poloniæ*
liſſimam Lituaniæ urbem, com- *Rex.*
pluraque alia oppida de Moſco
recepit partim ſuis auſpiciis, par-
tim Joannis Zamoſcii, magni
23. Cancellarii ductu; quocirca Jo- *Jo. Baſilius*
annes Baſilius Moſcoviæ Dux *Moſcoviæ*
cùm eodem tempore etiam pre- *Dux.*
meretur à Tartaris, Legatum
ad Gregorium Pontificem deſti-
nat, omnia pollicens, ſi per
eum pacem à Rege Polono im- *Antonius*
24. petraret. Miſſus eò à Pontifice *Poſſevinus*
Antonius Poſſevinus è Societat, *è Societate*
Jeſu, qui denique pace conci- *Jeſu in Mo-*
liata, Moſco auctor eſſe cæpit *ſcoviam à*
Gregorio 1
Pont. miſ-
ſus.

ut

ut depoſitis Græcorum errori-
bus rediret ad Rom. Pontificis
auctoritatem. At ille, qui ob- 25.
ſervantiæ ſimulatione ad pa-
cem uſus erat, pace parta ob-
ſervantiam Pontificis abjecit.
Ceterùm haud impunè tulit. Ex 26.
ſuperiorum cladium mœrore 27.
homo iræ impotens furere, ac
ſævire in ſuos cœpit, quoad
ingraveſcente morbo interiit.

Per eadem tempora Grego- 28.
rius Pontifex Henricum Regem
Navarræ Catholicis infeſtum,
anathemate notatum regni juri
privavit. Anni Juliani rationem 29.
felicius, quam ille Pompiliani
correxit, novo Kalendario edi-
to, quo Paſcha ex decreto Ni-
cæni Concilii ageretur. Subinde 30.
ex Japonia (quæ regio eſt in ul-
timo Oriente) tres Regii juve-
nes à Chriſtianis Regibus, Dy-
naſtiſque miſſi ad Romanum
Pontificem venerandum Ro-
mam aliquando pervenerunt,
anno hujus ſeculi LXXXV.

Henricus Navarræ Rex.

Annus Gregorianus.

Novum Kalendarium.

Legati Iaponii ad Gregorium Pont.

Mors

31. Mors deinde ſubſecuta Pontifi-
cis tam opportuna, ut ſive ad
illorum adventum divinitus re-
ſervatum Gregorium, ſive ni-
mia lætitia ex illorum aduentu
32. exſtinctum crederes. Pontifex
fuit ſi quiſquam alius egregius,
& paterna in omnes nationes
33. charitate nobilis. Argumento
ſunt collegia tot gentium iuven-
tuti bonis artibus ac moribus in-
ſtruendæ inſtituta.

34. Sublectus exinde Xyſtus V. *Xyſtus V. Pont. anno 1585.*
is urbem mirificè ornavit, Va-
ticano Apoſtoli Petri templo
tholum impoſuit, opus hoc
mirabilius, quòd artem ſupe-
35. rare credebatur. Ad ſexagies
centena aureorum millia in the-
36. ſauris reliquit. Inter hæc con-
ſpiratio Francorum procerum
olim Gregorio XIII. Pont. pro
religione facta, quam ipſi ſa-
crum fœdus vocabant, ingen-
tes turbas concivit in Francia. *Dux Guiſius per inſidias occiſus.*
37. Res eò demum erupit, ut Hen-
ricus Rex Francus Guiſium

Du-

Ducem conſpirationis principem per inſidias interficeret. Protinus Cardinalis Guiſius ejus frater, juſſu Regis necatur. 38.
Cardinalis Borbonius, Archiepiſcopus Lugdunenſis, Dux Nemorenſis, aliique ejus factionis proceres in cuſtodiam dantur. 39.
Quo nuncio conſternati Pariſienſes ab Rege deficiunt. 40.
Horum auctoritatem omnis pæne Francia ſecuta. 41.
Humenæ Dux Prorex conſtitutus. 42.
Catharinam Regis matrem Guiſianæ cædis nuncio perculſam exclamaſſe ferunt, Henricum eadem opera & Guiſiis vitam, & ſibi regnum ademiſſe. 43.
Vates fuit. 44.
Rex ſpreta Xyſti Pontificis denunciatione, Romam ad cauſam dicendam de Cardinalis Guiſii cæde eum vocantis, ſocietatem iniit cum Rege Navarræ, cujus viribus auctus Pariſios circumſedere parabat, cum à cœnobita Dominicano percuſſus regno, vitáque exuitur 45.

Cardinalis Guiſius Regis Franci juſſu necatus.

Card. Borbonius in cuſtodiam traditus.

Henricus Rex Franciæ ſocietatem init cum Rege Navarra.

Henricus à cœnobita Dominicano occiditur, anno 1589.

tur anno hujus ſeculi LXXXIX.
46. Moriens Regi Navarræ Franciæ
47. regnum per manus tradit. Ab eo *Lutetia obſidio.*
deinde Lutetia acriter obſeſſa.
48. Ventum erat ad ultimum inopiæ, periculíque, cùm Farneſius Dux Parmenſis opportuno adventu obſidionem ſoluit, anno XC. qui idem annus Xyſti
49. V. Pontificis exceſſu inſignis fuit. *Lutetia à Duce Parmenſi obſidione exempta, anno 1590.*

Urbanus VII. Pont.

50. Secutus Urbanus VII. non magis brevitate Pontificatus, quàm cunctorum deſiderio memorandus, XI. die, nondum delibato Pontificatu, ereptus maximas mortalium ſpes ingenti omnium luctu fefellit.

Gregorius XIV. Pont. Fames. ac lues.

51. Subrogatus Urbano Gregorius XIV. vir bonus ac pius, ſed
52. ferme valetúdinarius. Itaque non ſufficientibus viribus ad Pontificia munera obeunda, per Cardinalem Sfondratum fratris filium Pontificatum prope an-
53. nuum geſſit. Quem duo maxima mala fames, ac lues maximè in-

inſignem fecere. Satis conſtat in 54.
Italia tertiam mortalium partem
quà fame, quà lue interiſſe.
Eadem tempeſtate Navarrus 55.
Anglicis ſubnixus auxiliis Gra-
tionopolim, aliaque Franciæ
oppida haud ignobilia in dedi-
tionem redegit. Itaque Comes 56.
Sfondratus Cardinalis frater,
miſſu Pontificis, opem fœderatis
proceribus adverſus Navarrum
tulit, valida Heluetiorum, & Ita-
lorum manu. Sed intempeſtiva 57.
Pontificis mors eum nulla re
memorabili geſta Romam revo-
cavit.

Innocentius IX. Pont.

Innocentius IX. deinde crea- 58.
tus Pontifex trimeſtris, ſed egre-
gium Pontificatus ſui ſpecimem
dedit, benignitate ac facilitate
omnibus charus, quo etiam ejus
mors bonis acerbior viſa.

Clemens VIII. Pont.

Sublectus inde Clemens VIII. 59.
antiqua pietate inſignis. Per 60.
idem tempus nova belli tempe-
ſtas à Turcis in Croatiam incu-
buit. Vitiſcum oppidum, regio- 61.
nis

Digitized by

nis caput, aliaque oppida igno-
62. biliora vi expugnata. Jámque
Siſacum ſumma vi oppugnaba-
tur, cùm Prætor Croatiæ cum
appendicibus Hungarorum in
63. barbaros impetum dedit. Qui
in fugam averſi in tranſitu pon-
tis dum ferrum fugiunt, amne
64. perierunt. Haud humana res
65. viſa. LX. Turcarum millia fu- *Turcarum clades.*
ſa, fugataque à non magna Hun-
66. garorum manu. Hac victoria
Hungari erecti paſſim arma ce-
perunt, & Maximiliani Archi-
ducis ductu Novigradum, com-
pluraque alia oppida recupera-
67. runt. Fuit ille annus tot Tur-
carum cladibus inſignis, ut ſpes
foret omnem Hungariam brevi
68. receptum iri. Ceterùm inſecu-
tus annus ſpem in ſolicitudinem
69. vertit. Sina Amurathis Turca-
rum Regis Prætor cum ingenti
Turcarum ac Tartarorum exer-
citu Hungariam ingreſſus, Stri-
goniam obſidione ſolvit, & Ja-
varinum Auſtriæ propugnacu-
lum

Digitized by Google

lum obſedit. Quod non magis 70.
armis, quàm auro oppugnatum
proditione cepit, ingenti non
ſolùm Germaniæ, ſed etiam Ita-
liæ terrore illato. Et per idem 71.
Alexandri Farneſii Parmenſis Ducis interitus: tempus Alexandro Farneſio
Parmenſi Duce extincto, Friſia
in Flandria à Mauritio Aurantii
Principis filio ſubacta. aliæ quo- 72.
que urbes Catholico Regi a-
Comitia in Francia de novo Rege creando. demptæ. Et in Francia, Comitia 73.
de novo Rege creando haud fe-
liciter habita. Dum Rex Catho- 74.
licus ad filiam, quam daturus
erat in matrimonium novo Re-
gi, regnum Franciæ contra le-
gem Salicam trahit, re infecta
diſceſſum eſt, procerum pleriſ-
que alienatis. Et Navarrus ſe 75.
Navarrus Rex Franciæ ſalutatur. Catholicum profeſſus, adeò
permovit Francicam nobilita-
tem, ut Rex Franciæ ſalutare-
tur. Ex eo Lugdunum, aliæque 76.
præcipuæ regni civitates in novi
Regis fidem venere. Et Henri- 77.
cus Pariſiis proditione captis, à
Pariſienſibus Rex conſalutatus
ad

ad maximum urbis templum iit
78. Catholici edens Regis indicia. Itaque Pontifice per Legatum ſuum exorato, abolita anathematis nota, in integrum reſtituitur, & Rex Franciæ à Pontifice appellatur. *Navarrus Rex Franciæ à Pont. appellatur.*

79. Hæc inter Carolus Mansfeldius Rodulphi Cæſaris auſpiciis in Hungaria bellum intulit Turcis, & obſeſſa Strigonia maximas barbarorum copias ingenti clade proſtravit. *Bellum Turcicum Caroli Mansfeldii.*
80. Ceterùm hoſtium victor morbo exſtinctus victoriæ fructum aliis reliquit.
81. Strigonia, & Vicegradum à Joanne Franciſco Aldobrandino Pontificiarum legionum Duce pari virtute, ac felicitate de Turcis recepta. *Strigonia, & Vicegradum à Io. Franciſco Aldebrandino recepta.*
82. Et hujus victoriæ gloria magna ex parte ad Sigiſmundum Tranſilvaniæ Principem redundavit. *Sigiſmundi Tranſilvaniæ Principis de Turcis victoriæ.*
83. Cujus virtute Turcæ ab Hungaria ſunt averſi, obtritique.
84. Itaque Vallachiam, & Moldaviam maximè frugiferas provincias Turcis ademit, & victoriis nitens Sinam ipſum nobiliſſimum Turcarum Ducem maximis inſtructum copiis, ſolo nomine territum in fugam avertit cum ingenti dedecore, ac ſtrage.
85. Ad hæc Lippam, & Litorgium opida ſatis munita de Turca recepit.

Digitized by Google

Agria à Mahomete Turcarum Imp. capta.

pit. Subinde Agria ſedes Epiſco- 86.
palis natura, manúque munitiſſi-
ma à Mahomete Turcarum Impe-
ratore non tam vi, quàm prodi-
tione capta eſt.

Quadragenarum Horarum ſupplicationis fructus.

Iauarinum compluraque Hungariæ oppida in ditionem Cæſaris redacta.

Inter Hiſpaniæ & Franciæ Reges conſtituta pax.

Per idem ferè tempus perpetuæ 87.
Quadragenarum Horarum ſuppli-
cationis, quam Romæ in ſingulis
deinceps templis Clemens VIII.
ab initio inſtituerat, fructus ap-
paruit. Jauarinum à Comite 88.
Schuvarzenbergio egregio Rodul-
phi Cæſaris duce, parva manu re-
ceptum eſt, tanta omnium admi-
ratione, ut diu prædicata magis,
quàm credita res eſſet. Eodémque 89.
victoriæ curſu complura Hunga-
riæ oppida in ditionem Cæſaris re-
dacta, &c, quod caput eſt, pax 90.
inter Hiſpaniæ, & Franciæ Re-
ges facta, auctore Pontifice.

Hæc verò Auctorem ſcribentem mors oppreſſit.

INDEX

Digitized by Google

INDEX
RERUM MEMORABILIUM LOCUPLETISSIMUS,

IN QUO

E ternis numeris primus librum notat; ſecundus caput libri; tertius verſiculum capitis.

A

AARON ſummus Sacerdos, 1 8 11 in elicienda aqua è ſilice extinguitur. 1 8 19
Abathaminus Calypha Cayrum condidit. 6 16 37
Abdimelehus Calypha Halys. 6 12 25
Abel. 1 1 6 ejus Sacrificia Deus probavit. ibid. ỳ. 8.
Abias. 1 19 1
Abimelechus. 1 11 7
Abiron. 1 8 16
Aborigines. 1 8 33
Abramus. 1 4 1
Abſalon. 1 16 8
Academ Bononienſ. à Theodoſio. 5 10 20
Papienſis à Carolo M. inſtituta, 7 1 19
Bononienſis reſtituta ab eodem. ibid.
Cracovienſis. 9 8 8
Accius, Tragicus Poëta. 3 14 7
Accurſius. 9 4 32
Achabus Samariæ Rex. 1 21 4
Achaia in deditionem accepta. 3 14 10
ſubacta. 4 7 8
Achas Rex Jud. impius. 1 28 1
Acriſius Argivorum Rex. 1 10 10
Adamus. 1 1 1
Adelgiſi Beneventani Prin-

Digitized by Google

cipis dolus in Imp. 7 4 31 Italiâ exigitur. ibid. ℣. 34
Adilulphus Rex Angliam Pont. Rom. vectigalem fecit. 7 3 30
Ado Epiſc. Vennenſ. 7 3 37 & 7 10 16
Adramyttenus Imp. 6 15 5
Adraſtus Argivorum Rex. 1 11 29
Adrianus Pont. 6 12 25
Adrianus IV. Pont. 8 8 3.
Adrianus VI. Pont. 10 6 11. cognatos non auzit opibus. 10 6 21 ejus ſapiens vox. ibid. ℣. 21
Adrianus Turnebus. 10 8 42
Adulphus Cæſ. 9 3 1
Ædes SS. Petri & Pauli Apoſt. à Saracenis direptæ. 7 3 18. Petri Apoſt. à Leone IV. mœnibus] cincta. 7 3 29
Ædiles curules duo. 3 1 6
Ægeus: 1 11 15
Ægyptius Calypha à Tartaris victus. 9 1 101
Ægyptus provincia facta. 3 32 3. à Turc. ſubacta. 10 5 65
Ælius Adr. Imp. 4 12 1 ejus comitas. ibid. ℣. 3. facilitas. ibid. ℣. 7. ſtudium pacis. ibid. ℣ 8 monumentum. ibid. ℣. 18
Ælius Lamprid. 4 35 24
Ælius Pertinax Imp. 4 16 1
Æmilia recepta. 10 4 11 10 5 37
Æmilianus brevis Imp. 4 27 2
Æneas Troi. Princeps in Italiam venit. 1 12 7
Æneas Sylvius. 1 14 1
Æs. Corinthium. 3 14 11
Æſopus. 2 6 16
Aëtius patricius. 5 10 4 ejus cædes. 5 11 10
Ætoli domiti. 3 13 5
Africa à Vandalis occupata. 5 10 5 & Arrii errore infecta. 5 10 7 recepta. 6 4 4 occupata à Saracenis. 6 13 10
Africani cognomen. 3 10 10
Africanus hiſt. 4 21 24
Agabas Tartarorum Rex. 9 1 101
Agapetus Pont. 6 4 36
Agathocles Syracuſarum Ty-

Tyran. 3 4 15
Ageſilaus Rex Lacedæm. 2 14 25
Agialeus Sicyoniorum Rex. 1 3 47
Agilulphus Longobardorum Rex. 6 5 12 Lombardiam Catholicis adjungit. 6 7 10
Agnes Martyr. 4 35 7
Agria à Mahomete Turcarum Imp. capta. 10 9 86
Agrippa Rex Latin. 1 23 13
Agrippa Auguſti gener. 3 32 12
Aiſtulphus Rex Longob. Exarchatu potitur. 6 17 13. à Pipino victus Exarchatum & Pentapolim Pontifici tradit. 6 17 21
Alani evocati. 5 8 7
Alaricus Goth. Rex irritatus. 5 8 8. moritur ad Conſentiam. 5 9 9
Alba Sylvius Rex Latinorum. 1 17 2
Alba condita ab Aſcanio. 1 13 8 everſa. 2 3 8
Albani ſubacti. ibid. ℣. 6
Albericus Agidarius militarem diſciplinam in Italiam revocat. 9 8 66
Albertus Magnus. 9 1 46
Albertus Cæſ. 4 4 1
Albertus II. Cæſ. 10 3 1
Alboinus Rex Longob. Gallia Ciſalp. potitur. 6 5 8 in convivio ab uxore occiditur. ibid. ℣. 16
Alborum & Nigrorum factiones. 9 4 15
Alcæus. 2 6 18
Alcmeon filius Polynicis. 1 11 30
Alcuinus Car. Magni doctor. 7 1 32
Alex. Alenſis. 9 1 46
Alex. Aphrodiſ. 4 14 16
Alex. Magnus natus. 3 2-6. ejus res geſtæ. 3 3 11, &c.
Alex. Medices Dux Flor. 10 6 50. interficitur. 10 6 72
Alex. Severus Imp. 4 21-1. juſtitiæ ſtudioſiſſ. ibid. ℣. 11 12. ejus dictum. ibid. ℣. 15
Alex. VI. Pont. egregia liberalitas. 10 4 110
Alex. V. Pont. egregie liberalitas. 10 1 15
Alex. Farneſii Parmenſis Ducis interitus. 10 9 71
Alexandria urbs Italiæ con-

condita an. Chr. 1154 à fœderatis civitatibus. 8 8 38
Alexandria urbs Ægypti condita ab Alexandro M. 3 3 19
Alexius Comnenus inſignia imperii à Pont. petit. 8 5 4 Græc. Imp. 8 8 61. 8 9 28
S. Alphonſus B. Iſidori diſcipulus. 6 12 27
Alph. Catholicus Galleciæ regno initium fecit. 6 16 34 35
Alph. Caſtus Rex Galleciæ. 7 1 21
Alph. Henricus Dux Luſitaniæ. 8 7 32. Primus Luſitaniæ Rex. 8 7 34
Alph. Caſtellæ Rex Aſtrol. 9 1 46
Alph. Rex Aragoniæ à Joanna Regina Neap. regno potitur. 10 2 14. exheredatur ab eadem. ỳ. 15
Alph. II. Rex Neap. 10 5 3
Amalaſiuntha Regina Goth. 6 3 14
Amaſias Rex Judææ. 1 35 1
Amatorium munus peſtiferum. 7 15 34
Amazones. 1 11 19
Ambroſius Mediol. Epiſc. 5 6 9
S. Ambr. Mediolanum tuetur. 8 2 4
Ambr. Calepinus. 10 4 94
Ambroſ. Novedius. 10 6 111
Americæ nomen. 10 4 107
AmericusVeſputius.ibid. ỳ. 106
Amicitia cum Turcis perniencioſa. 9 7 13
Amiculum cæleſte. 6 12 27
Ammon Rex Jud. 2 3 17
Ammonius Philoſ. 4 18 16
Amor patriæ. 7 3 6
Amorrheus Saracenorum Rex. 6 16 31
Amphiaraus Vates. 1 11 30
Amphictyonum conſilium. 1 10 10
Amphion. 1 10 11
Amphitheatrum à Veſpaſiano inchoatum. 4 7 11. à Tito perfectum. 4 8 2
Amu-

Digitized by Google

Amulius. 1 26 89
Amurathes Turc. Rex ſedem regni Adrianopolim transfert. 9 7 39. ejus perfidia. ✝. 37. Theſſalonicum Venetis adimit. 10 2 21
Anacreon. 2 6 18
Anaſtaſius Dicorus Imp. 6 2 1. fulmine ictus. ibid. ✝. 7. vitâ ob improbitatem diminuitur. ibid. ✝. 9 ejus crudelitas ibid. ✝. 5 6
Anaſtaſ. II. qui & Arthemius, Imp. 6 15 1 monachus efficitur. ibid. ✝. 4
Anaxagoras. 2 11 13
Ancus Martius Rex Rom. 2 4 1
Andegavenſis interitus. 9 8 26
Andr. Auria. 10 6 47 pugnam cum Turcis detrectat explorata victoria. 10 6 82
Andronicus Græc. Tyr. 8 8 62 & 63. Turcarum feudatarius. 9 8 40 ejus exitialis exitus 8 8 70. vide etiam. 9 6 27
Angelus Dux. 1 8 5
Angelus in ſumma Adriani mole viſus. 6 7 6
Angelus Acciaiolus Epiſc. Flor. 9 6 51
Angelus Politianus. 10 4 94
Anglia. 5 10 13. ad Chriſti fidem adducta. 6 7 8. à Carolo Magno ſubacta. 6 19 6 Pont. Rom. vectigalis facta. 7 3 30. 8 10 16 à Normanis tranſit ad Francos. 8 7 24 ſchiſmate implicata. 10 6 60 ad chiſma redit. 10 7 5
Anicetus Pont. martyrium ſubit. 4 14 21
Annibal. 3 5 24. à Scipione victus. 3 10 7 veneno interit 3 12 5
Annibal Carus. 10 8 42
Anno Dux cæditur. 3 10 4
Annonius hiſt. 7 2 50
Annus Numæ. 2 2 6 Julianus, vulgo biſſextum. 3 28 4
Annus ab Urbe cond. M. 4 24 2. poſt Chr. natum M. 7 15 24 MCLXXX. 8 8 47
Annus Jubilæi à Bonifacio VIII. inſtitutus. 9 4 2

Digitized by Google

Annus 1575. Jubilæi celebritate inſignis. 10 8 58
Annus Gregor. 10 9 28 & 29
Anſeres defendunt Capitolium Rom. 2 14 13
Anterns Pont. pro religione cæſus. 4 22 10
Anthemius. 5 12 7
Antimus Nicomediæ Epiſcopus Martyr. 4 35 7
Antiochus Magnus domitus Aſia cedit. 3 12 2
Antioch. Epiphanes 3 13 15. acerbè moritur. ibid. ℣. 27
Antiſthenes. 2 14 36
Antoninus adoptivus Adriani filius. 4 11 18 cur Pius dictus. ibid.
Anton. Caracalla Severi Impr. fil. 4 19 1. Getæ frater. ibid. ℣. 3. ejus ira. ibid. ℣. 5.
Anton. Florentinus. 10 2 63
Antoniottus Adurnus. 9 8 79
S. Antonius Magnus Abbas. 5 1 31
Ant. Poſſevin in Moſcoviam à Greg. Pont. miſſus. 10 9 24
Apameenſis Epiſc. ardor nimius negotium turbat. 9 4 12
Aphthonius. 4 14 17
Apollo. 1 6 6
Apollonius Tianæus Magus. 4 7 17
Appianus Alex. 4 14 17
Appius Claudius propter cujns ſibidinem decemviratus Romæ abrogatus eſt. 2 12 4
Apuli. 3 4 12
Apulia à Saracenis occupata. 7 4 10. ab Othone Magno ſubacta. 7 13 23. à Gre. Impp. recepta. 7 14 12. iiſdem adempta, & inter Normanos diviſa. 8 2 22 & 23
Aqua Claudia. 4 4 4
Aqua luſtralis ab Alex. Pont. 4 12 2
Aquilius Imp. 4 15 14
Aquinum incenſum. 9 1 59
Arabia provincia facta. 4 11 9
Aragoniæ regni origo. 8. 1 28 & 29
Aragoniæ & Navarræ Reges à Genuenſibus capti. 10 2 55

Digitized by Google

INDEX.

Arator poëta. 6 3 18
Aratus. 3 5 20
Arbaces primus Dux Medorum. 1 26 15
Arbogaſtes Tyran. 5 7 7
Arca Noæ. 1 2 6
Arca & tabernaculum. 1 8 9
Arca ſacra à Philiſtæis capta. 1 13 17
Arcadius & Honorius Theodoſii Imp. filii, creati Cæſ. 5 7 9. imperii heredes. 5 7 12 Imperatores. 5 8 1
Arceſilas mediæ Academiæ auctor. 3 5 20
Archimedes. 3 7 4
Architas Tarentinus. 2 14 36
Archontes Athenarnm. 1 16 16
Arcus Septimii. 4 18 4
Areopagitæ. 1 9 19
Areopagus. ibid.
Argonauræ. 1 11 11
Argos. 1 7 8
Argus. ibid.
Ariademus Ænobarbus Rex Algerii. 10 6 59
Ariminum Pontifici redditum. 10 5 37
Arioldus Rex Daniæ baptizatus. 7 2 13
Arion. 2 6 10
Ariſtarchus Grammaticus. 3 14 7
Ariſtides. 2 9 7
Ariſtippus. 2 14 36
Ariſtobulus Rex Jud. 3 18 7. in triumpho ductus. 3 22 9
Ariſtophanes. 2 13 21
Ariſtoteles. 3 3 10
Aritpertus II. Longobard. Rex Alpes Cottias donat Jo. VI. Pont. 6 13 12. ejus vigilantia ac prudentia. ibid. ỳ. 20. mors. ibid. ỳ. 19.
Armenia recepta. 3 32 5 & 4 11 8. provincia facta. 4 11 9
Arnobius. 5 1 30
Arnulphus Imp. 7 9 1 ejus vecordia. ibid.
Ariana hæreſis propagata. 5 2 11
Arſaces primus Parthorum Rex. 3 5 23
Arſenius Arcadii & Honorii Cæſ. Magiſter. 5 7 9
Artaxerxes Longimanus 2 12 6
Artax. Mnemon Rex Perſarum. 2 14 29
Artax. Ochus. 3 2 9
Artemiſia Carum Regina. ibid.

Artes inventæ. 1 1 13
Arx S. Angeli communita' 9 8 58
Aſa. 1 20 1
Aſcanius. 1 13 8
Aſconius Pædianus. 4 7 15
Aſdrubal Hiſpaniâ expellitur. 3 8 9
à Cl. Nerone cæſus. 3 10 1
Aſiatici cognomen. 3 12 7
Aſſentatorum corruptela. 4 15 2. fraudes. 4 23 2
Aſſyriæ regnum. 1 3 9 imperium. ibid. ℣. 16 ejus propagatio. ibid. ℣. 13. Regum nequitia ibid. ℣. 25
Aſſyria provincia facta. 4. 11 9
Aſtrologorum ars fallax. 8 8 54
Aſtures cladis immunes. 6 16 13
Aſtyages Rex Medorum ultimus. 2 6 19
Aſylum. 2 1 4
Aſyla reis aperta in templis à Bonifacio V. 6 9 20
Areſtenſium Marchionum origo. 7 13 10
Athalaricus Theodorici Regis filius. 6 3 14
Athanaſii Alex. Epiſc. exilium. 5 2 9
Athenæ frequentatæ. 1 11 15. liberatæ. 2 7 17 incenſæ à Perſis. 2 10 11. à Themiſtocle reficiuntur. 2 10 23
Athenarnm muri à Lacedæmoniis diruti. 2 14 22. Spartiatarum manubiis retecti. 2 14 34
Athenienſium opes fractæ. 2 13 19
Athenæus. 4 14 17
Athimus Saracenorum Rex. 6 16 31
Atlas. 1 7 12
Atreus. 1 11 24 25
Attila Rex Hunnorum. 5 10 3. ejus exitus. 5 11 8
Attilii Reguli fides. 3 5 12
Avaritia Spartiatas fregit. 3 1 11
Avenio à Pont. empta. 9 7 20
Aventinus Rex. 1 24 14
Aventinus mons. 2 4 4
Averrois. 8 7 45
Augurum collegium auctum. 1 2 8

Digitized by Google

S. Auguſtinus. 5 6 11
moritur. 5 10 9
Auguſtulus. 5 12 10
Auguſtus menſis. 3 32 2
Auguſtus quis. 7 15 5
Aug. Niphus. 10 6 7
Avicenna. 8 7 45
Avitus. 5 12 7
Aurantius Princeps rebellatus. 10 8 23
Aurelianus Imp. 4 30 1
Aureolus Tyran. 4 28 22. interit. 4 29 5
Auſonenſis Episc. vaticinatio de Rege Franciæ. 9 4 26
Auſonius Gratiani Cæſaris & Paulini Episc Nolani magiſter.l. 5 5 21
Azarias Rex leproſus. 1 26 7

B

Babylon, 1 3 7. magnificè extructa. 1 3 20. à Cyro capta. 2 6 21. Imperio Rom. adjuncta. 4 11 8. à Tartaris ſubacta. 9 1 70
Bacchus. 1 10 12
Balaas ariolus. 1 8 22 obtruncatus. ibid. ỷ. 24
Balbus Iconomachus erudiri pueros litteris vetat. 7 2 22. phreneſi, & dolore viſcerum petit. 7 2 28
Baldacenſis Calypta captus. 9 1 70
Balduinus tertius Rex Hieroſ. 8 8 49. à Saladino capitur. ỷ. 59. ex Comite Flandriæ Imp. Conſtantinopol. 8 9 31 & 9 1 21
Baldus. 9 7 63
Balthaſar Coſſa è Pont. Cardinalis 10 2 9
Bamba Goth. Rex fit monachus. 6 12 29
Bandereſii Romæ capita regionum. 9 7 47
S. Barth. Apoſt. corpus Romam aſportatum. 7 15 36
Bartolus. 9 7 63
Baſileenſis cœtus disjectis armis. 10 4 10
Baſilius & Conſtantinus Impp. Grat. 7 14 10
Baſ. Chalcondilas. 10 6 7
Baſ. Macedo Græc. Imp. 7 4 18
Bal. Magnus. 5 5 12
Baſilii Græc. Imp. juſtitia. 7 6 5 & 6. liberalitas in caritate annonæ. 7 6 7 avaritia. 7 15 40

Digitized by Google

crudelitas. 8 1 13 & 14
Batholdi Friſonum Ducis ſtultitiam. 6 16 16
Beda. 6 3 23
Belgradum amiſſum. 10 6 15
Beliſarii Ducis in bello virtus. 6 4 2. fides. 6 4 10. moderatio. ibid. infelix exitus. 6 4 20
Bellerophon. 1 10 16
Bellum Albanum. 2 3 2
Bepoloponneſiacum. 2 13 6. Syracuſanum. 2 13 12. Samniticum. 3 3 2. Tarentinum. 3 4 6. Punicum I. 3 5 15. II. 3 6 2. Macedonicum. 3 11 1 Siriacium. 3 11 2. Antiochi. ibid. Corinthiacum. 3 14 8. Servile Cuni & Athenionis in Sicilia. 3 15 7 Spartaci. 3 21 2. Cimbricum. 3 16 7. Jugurthinum. 3 16 2 Sociale, Italicum ſeu Marſicum. 3 18 1 & 2 Sertorianum. 3 20 2 Mithridaticum. 1 3 19 1. II. 3 20 3. III. 3 22 1. Piraticum I. 3 21 4. & II. ibid. ỳ 5. Germanicum Arioviſti. ỳ. 101. Helveticum. ibid. Gallicum. Alex. 3 26 12 Civile Marianum. 3 19 15. Africanum 3 26 17 Hiſpan. Pompeiorum. 3 27 1 M. Ant. Tyranni. 3 28 10. M. Bruti & C. Caſſii. 3 30 4. Pompeji. 3 30 16. M. Lepidi. 3 31 2. inter Francos. 7 2 9. & 7 2 40 Piſanos inter & Genuenſes. 8 5 15. Tiburtinum. 8 7 9. Venetos inter & Genuenſ. 9 1 73. Florentinos & Piſanos. 9 6 48 Turcicum. 10 4 30 Xyſti IV. 10 4 75 & 76. Pauli III. 10 6 78 Pii V. 10 8 33. renovatur. 10 6 49. Caroli Mansfeldii. 10 9 79 Venetum. 10 5 34 Ferrarienſe. 10 5 39 Neapol. 10 6 137 & 38. Flandriæ, Ducis Albani. 10 8 21. Jo. Auſtriaci. 10 9 1. Alex. Farneſii. 10 9 13
Bellum ſacrum I. Urbani II. 8 4 96. II. Eugenii. III. 8 7 27

III.

III. Clem. III. 8 8 61 IV. Innoc. III. 8 9 20 & 21 V. Honorii III. 9 1 5 VI. Innoc. IV. ỳ. 33 & 38 VII. Clem. IV. ỳ 102 VIII. Bonif. VIII. 9 4 11 ult. Pii II. 10 4 54
Belli civilis initia. 3 25 1
Bellim inter Piſanos & Genuenſes initia. 8 3 31
Belus. 1 3 9
S. Bened. Abbas. 6 4 22
Bened. XI. Pont. 9 6 42 principatus Longob. dominorum confirmat. 9 6 45
Bened. Luna Pſeudopont. à Francia expulſus in Hiſpaniam tranſit 9 8 61 & 62
Benedicti XI. animad verſio in violatores Bonifacii. 9 4 34
Bened. Lunæ Pontificatus abrogatur. 10 1 14
Benedictinorum diſciplina inſtaurata. 10 1 19
Beneventum ab Othone dirutum. 7 14 19 direptum. 9 1 16
Berengarius Rex Italiæ. 7 7 14 ter amiſſum Italiæ regnum obtinet 7 11 6 Imperator. 7 12 1 Rarum humanæ viciſſitudinis exemplar. 7 12 3
Berengar. II. Rex Italiæ. 7 12 36 ejus perfidia. 7 12 43
Berengarius Archid. Turon. hæreſiarcha damnatus. 8 2 17 ſuum errorem abiicit. 8 4 6
Bernardus Abbas Claravall. 8 6 18
Bibliotheca Alexandrina. 3 5 20 incendio perit. 3 26 14
Biſſextum. 3 28 4
Bocchorius. 1 26 23
Boëmiæ Rex in ſervilibus miniſteriis habitus. 9 2 1
Boëmiæ regnum Hung. Regi donatum. 10 4 66
Boëmiæ & Hung. regna ad Ferd. Caroli Cæſ. Germanum perveniunt. 10 6 46
Boëtius 6 3 4 morte multatus. ỳ. 8.
Boleſlaus Crobius Poloniæ Rex 7 15 21
Bombardæ inventum. 9 8 13
S. Bonaventura 9 1 115
Bonifacius Afriæ Tyran. 5 10 2

Digitized by Google

Bonif. V. in templi aſyla reis aperit. 6 9 20
Bonif. VIII. in carcerem detruſus. 9 4 24
Bonif. IX. Pontific. Majeſtatem reſtituit. 9 8 57
Bononia deficit à Pontificat. 9 7 16. amittitur. 9 7 21. ſubigitur. 9 8 78. recipitur. 10 4 11
Borbonius Card. in cuſtodiam traditus. 10 9 39
Borſius Eſtenſis Mutinæ Dux. 10 4 25. Du Ferrariæ. 10 4 65
Boſſina Turcarum Regis ſtipendiaria. 10 2 31
Brachius. 9 8 67. interficitur à Fr. Sforti fil. 10 2 19
Braſidas Rex Lacedæm. 2 13 8
Braſilia à Luſitanis occupata. 10 4 106
Brennus Rex Hieroſ. 9 1 8
S. Brigitta vidua. 6 1 16
Brigitta Sueciæ Princeps egregiæ ſanctitatis femina. 9 7 48
Britannia domita. 3 24 15. ſubacta. 5 10 11 & 4 4 6
Britannia in Gallia. 5 10 13
Britannici, filii Claudi Cæſ. mors. 4 4 11
Brutii. 3 4 12
Buda cum magna Hungariæ parte à Turcis occupata. 10 6 45
Bulgaria à Braſilio Græc. Imp. ſubacta. 7 15 39
Bulgari Chriſtiani facti. 7 4 39
Bulgaris cæcatis luſci centuriones præpoſiti. 8 1 14
Bulgarorum Rex cum omni regno baptizatur. 7 3 13
Burgundia. 5 9 21
Burgundiones evocati. 5 8 7. Chriſtiani fiunt 5 9 20. eorundem clades, 9 8 56
Buſiris. 1 9 20
Byzatium captum. 8 9 25

C

CAdalus Pſeudopont. 8 4 16

Ca.

Cadmus. 1 10 8
Cæcilius. 3 10 11
Cæleſtinus Pont. 4 10 15
Cæleſtinus V. ex Eremita Pontifex ſe abdicat Pontificatu. 9 3 1
Cæleſtinorum origo. ibid.
Cælius mons Urbi additus. 2 3 12
Cæſar Romam cum exercitu contendit. 3 25 2. Pompeium ac Pompeianos Italiâ expellit. ibid. Maſſiliam in deditionem recipit.ibid. Dictator abſens efficitur. ibid. cladem accipit ad Dyrrachium. ibid. Dictator perpetuus. 3 28 1. vulneribus confectus obiit. 3 28 8
Cæſar Octavianus primus Imp. 3 32 1. cur Augustus appellatus. ✝. 2. à liberis infelix. 3 32 1. ejus nêpotes. ibid. ſilia. ✝. 15. privigni. ibid. uxor. ibid. mors. ✝. 16
Cæſar. 7 15 4
Cæſar Borgia Dux Valentinus Pont. ditionem occupat. 10 5 26 ſpoliatus. 10 5 26
Cæſarius Nazianzeni frater. 5 6 11
Caimus. 1 1 6
Caius Caligula. 4 3 1 cur Caligula dictus. ✝. 1. vecors. Caligulæ vox. ✝. 11. ejuſdem mors. ✝. 15
C. Caſſius. 3 30 4 diem obiit ✝. 9
C. Gracchus ab Opimio oppreſſus. 3 15 5
C. Marius. 3 16 4
Cajus Pont. Martyr. 4 35 6
C. Duilii triumphus navalis. 3 5 6
Calabrïa à Saracenis occupata. 7 4 10. ab Othone Magno ſubacta. 7 13 23. à Grec. Impp. recepta. 7 14 12
Calcei ex crudis coreis. 7 2 35
Caliiſtus & Urbanus Pont. pro Chriſto cæſi. 4 21 22
Calliſtus III. Pont. 10 4 40
Caloioannes, Andronicus & Emmanuel ex Impp. Janizari. 9 8 45
Calvini ſecta. 10 7 8

Caly-

Calyphæ duo 6 16 39
Camaldulenſium inſtitutum. 8 1 11
Cambyſes Rex Perſ. 2 6 33
Camillus Dictator abſens creatus 2 14 15 alter Romulus, ac Pater patriç appellatur. ibid. ejus juſtitia & ſupplicium in pedagogum proditorē. 2 14 3 exilium. 2 14 1
Campaniæ populationes à Sedoano Saracenorum duce. 7 4 7
Campus Martius urbi incluſus. 4 30 5
Candaules Rex Lydorum. 2 2 20
Canonicorum Regularium diſciplina inſtaurata. 10 1 19
Cantabria, Dalmatia, Pannonia, Illyricum, Phœtia, Vindelici Rom. imperio adjuncti. 3 32 4
Cantabri cladis immunes. 6 16 13
Capitolium munitum. 3 1 3
Caprea inſ 4 2 22
Capua deliciis frangit Annibalem. 3 6 16 recipitur, Præfectura facta. 3 9 4 & 5 Ludovico Imp. magna deletur ex parte. 7 4 13 de Saracenis recepta 7 15 25
Capuæ defectio. 3 6 15
Capuanus principatus 7 3 31 Pandulpho Theanenſi Comiti conceſſus. 8 1 4 Vaimaro Salernitano Principi datus. 8 2 6
Capys. 1 20 7
Carafa Card. ſtrangulatus. 10 7 13
Cardinales Urſini in cuſtodiam traditi 9 2 10
Cardinalibus purpura à Paulo II. inſigne datur. 10 4 64
Carilla Card. legatus Pontificiæ ditionis oppida recipit. 9 7 23
Carinus Imp. 4 34 1 inchoatum in Occidente imperium perſequitur. 4 34 9
Carnes. 1 2 8
Carolus Calvus Imp. 7 5 1 Judæi medici fraude extinguitur. 7 5 19 ejus Calamitas ex imprudentia 7 5 6 & 7 inſolentia in veſtitu. 7 5 18
Car. Craſſus Imp. 7 7 1 tutelæ

Digitized by Google

tutelæ commiſſus 7 7 9

Carolus Comes Andegavenſis Romæ Senatoris munus obit. 9 1 93

Carolus Siciliæ Rex declaratur à Clem. IV. 9 1 93 Neapolitano & Siculo regno potitur. ℣. 97. ejus arrogantia. 9 2 3

Car. Claudus à Nicolao IV. Rex Siciliæ declaratus. 9 2 38 & 39 Rex Neapol. 9 4 19.

Car. Valeſii Comes. 9 4 6 Calabriam recipit. 9 4 19

Carolus Rex Hungariæ. 9 4 46 Neapolitano regno potitur. 9 8 20. Hungariæ regnum obtinet 9 8 29 & 30

Car. II. Rex Navarræ amburitur. 9 8 82

Car. V. Rex Franc. Sapiens. 9 7 61

Car. VI. Rex Franc. ob inſaniam regno amotus. 9 8 84

Car, VIII. Rex Franc. 10 5 4 Neapolitano regno potitur 10 5 12 Turcas in belli ſocietatem adſciſcit. 10 6 95

Carolus IV. Cæſ. 9 7 1

Car. V. Imp. 13 6 1 Tunetum capit. 10 6 70 naufragatur ad Algerium. 10 6 93 Imperium Ferdinando Cæſ. tradit, ipſe in monaſterium ſe recipit. 10 6 142 & 143

Car. Guiſius à ſicario interfectus. 10 8 3

Car. Magnus Romæ ſummo honore excipitur. 6 17 34 pedes Pont. oſculatur. ℣. 34 à Leone III. Pont. Imperator creatur. 6 19 14 Vaſconum inſidiis exceptus. 7 1 25 ſacrarum litterarum ſtudio deditus. 7 1 26 ejus donatio. 6 17 95 teſtamentum. 7 1 28

Car. Martellus Franciæ Princeps dictus. 6 16 23. diem obiit. 6 16 42

Carolomanus Car. Martelli filius fit monachus 6 17 9 & 10

Carolns Pogglus 10 4 14

Carolus Sigonius 10 8 42

Care

Car. Simplex Franc. Rex. 7 11 20
Carpocrates Gnoſticorum auctor 4 12 22
Carrarii 9 5 8 à Venetis extincti. 10 1 6
Carthago 1 26 19 poſt captam Trojam condita. ℣. 22. vectigalis facta à Luctatio Coſ. 3 5 14
Carthago nova capta 3 8 5. 9 1 104 ſubacta. 3 10 9 deleta. 3 14 4
Carthaginienſes Sardiniam ſubigunt, tranſeunt in Siciliam. 3 1 12 debellantur. 3 5 13
Carus Imp. 4 34 1 fulmine ictus. 4 34 4
Caſimirus ex monacho Rex Poloniæ. 8 1 23
Caſimirus Magnus Poloniæ Rex 9 7 57
Caſſander Macedon Rex. 3 3 29
Caſſanus Tartar. Rex. 9 4 8
Caſſianus. 5 6 11
Caſſinas cœnobium ſpoliatum. 9 1 16
Caſſiodorus. 6 3 18
Caſſius. 4 18 15
Caſtellæ regni initium 8 1 24
Caſtor. 1 11 11
Caſtrucius Lucæ dominus. 9 6 13 anathemate ictus interit. 9 6 24
Catacuzenus tutor Calojoannis Turc. Regis. 9 6 61 Conſtantinopoli tyrannidem occupat. 9 7 11
S. Catharina Senenſis. 9 7 45
S. Catharina virgo Alex. martyr à Maximino. 4 36 7
Catharina Medices Henrico Franciſci Regis fil. nubit. 10 6 55
Catholicornm perſecutio à Valente Imp. 5 5 10 & 11 Honorici Vandalorum Regis in Africa. 6 1 10 Copronymi. 6 17 39 ℣s. 42. Leonis Porphyrogeniti. 6 18 3 Balbi Iconomachi. 7 2 19

Cato

Cato Uticenſis cur dictus. 3 26 19 ejus exitus. 3 26 18
Catullus. 3 23 10
Caudinæ furiæ. 3 3 9
Cecrops. 1 8 27
Cenſores. 2 13 3
Cenſorinus. 4 21 24
Centauri. 1 11 17
Cephalenia ſubacta. 3 13 6
Ceremoniæ. 1 8 10
Certamen inter Franc. & Hiſp. de regno. Neap. 10 5 22
Chamus. 1 2 10
Charilaus Rex Lacedæm. 1 25 12
Charondas. 2 11 14
Chilpericus ex Rege Franc. monachus. 6 17 12
Chios inſ. Genuenſibus à Palæologo Imp. data. 9 1 81 à Turcis occupata. 10 8 15
Chores. 1 8 16
Chriſternus Rex Daniæ. 10 6 25
Chriſtus promiſſus. 1 4 19 in larario Alex. Imp. 4 21 8
Chriſti crucifixi effigies à Iudæis acta in Crucem. 6 17 40 lancea ad Pontaniſſa. 9 4 99
Chriſtianorum perſecutio prima Neroniana. 4 5 12 altera Dominicana. 4 9 17 ſub *Alexand.* Imp, 4 21 20 Maximino. 4 22 3 Decio. 4 25 1 Valeriano. 4 28 1 *Aureliano.* 4 30 7 Diocletiano 4 35 4 quinquaginta millia concremata. 4 35 9 ſub Maximiniano Galerio. 4 36 2 Lucinio. 5 1 10 in Perſide. 5 9 25 & L. 6 8 5
Chriſtophorus Columbus novum Orbem aperit. 10 4 104
Chryſippus 3 5 20
Chryſoloras Græcas litteras tn Italiam revocavit. 9 8 94
Cimon Miltiadis fil. 2 11 8
Cincij audacia 8 4 33 ignominia. y. 36
Circumciſio. 1 4 10
Circus Max. 2 5 2
B. Clara à Montefalco. 9 2 47

Clau-

Claudianus. 5 9 20
Claudius Nero Imp. 4 4 1 ejus ac Brittannici filii mors] 4 4 10 & 11
Claudius II. Imp. 4 29 1
Cleanthes. 3 5 20
Clemens Rom. Pont. 4 11 22
Clem. Alexandrinus. 4 18 16
Clem. Pſeudopont. 8 4 71
Clem. V. ſedem. Pont. Lugd. tranſtulit. 9 4 36
Clem. VII. Pont. 10 6 29
Clem. VIII. Pont. 10 9 59
Clementia paterna in liberos. 7 2 35
Cletus & Anacletus Pont. extincti. 4 9 19
Clodius Balbinus Aug. 4 22 5 diem obiit. ỳ. 8
Clodoveus Rex Franciæ. 6 1 11
Clœlia virgo Rom. 2 8 9
Codrus. 1 16 12
Cohors imperatoria purgata. 4 21 10
Colarentius Romæ dominatum occupat. 9 7 2 vinctus ad Pont. mittitur Avenionem. 9 7 8
Coloſſus Rhodius. 4 7 9
Coloſſ. Solis. 4 15 9
Coloſſ. everſus. 6 12 13
S. Columbanus. 6 9 19
Columella. 4 2 26
Columna Trajani. 4 11 20 Antoniana. 4 14 14
Comitia in Francia de novo Rege creando. 10 9 73
Commodus Imp. 4 15 5.
Concilium Nicenum. 5 1 17 Lugd. ſub Greg. X. 9 1 111 Baſileenſe à Vicecomite corruptum. 10 2 59. Flor. tranſlatum. 10 2 61 Lateran. 10 5 53 Trident. 10 7 17
Concilio Baſileenſi, Eugenio Pontificatus abrogatus, & Amadeo datus. 10 3 3 & 4
Concordata Franciæ. 10 5 60
Conon Dux Athen. 2 14 25
Conradus Cæſ. 7 11 17 Imp. 8 2 2

Digitized by Google

Conra. III. Cæſ. 8 7 1
Conr. Abbas 8 8 85
Conr. Cæſ. credulus. 9 1 57
Conradinus Rex Germ. 9 1 98
Conſalvus Dux cognom. Magnus. 10 5 23
Conſtantis Imp. mors. 5 2 5
Conſtans II. Imp. 6 11 1 honorificè Romæ exceptus. 6 11 3 & 4
Conſtantinus Imp. 5 2 1 necatus. 5 2 3 & 4
Conſtantinus III. Imp. 6 10 1
Conſtantin. IV. Pogonatus. 6 12 1
Conſtantin. V. Copronymus Imper. 6 17 1 cur Copronymus dictus. 6 17 1 vitâ deceſſit. 6 17. 41 & 42
Conſtantin. Porphyrogenitus. 6 19 1 oculis orbatus. ý. 19
Conſtantin. Porphyrogenitus Imper. Græc. 7 10 12 a filio necatur. 7 12 30
Conſtantinus Græc. Imp. 8 1 15
Conſtantinus Monomachus Grec. Imp. 8 2 25
Conſtantin. Ducas Græc. Imp. 8 4 26
Conſtant. Palæologus Græc. Imp. ultimus. 10 4 28
Conſtantinus Imp. 5 2 7. Arrianus. 5 2 8
Conſtantius Chlorus Cæſ. 4 35 10
Conſtantinus pontifex R. omni honore colitur â Juſtiniano 2do. 1 6 13 15
Conſtantinopolis nova Roma. 5 1 23
Conſtantinopolitanũ imperium redit ad Græcos. 9 1 7
Conſules creari cœpti. 2 7 11
Conſul primus è plebe. 3 1 5
Contentio ab armis ad jus revocata. 7 4 37
Corcalus Rex â quo Minos in balneo necatus eſt 1 11 16
Corcyra à Rogerio capta. 8 7 38
Corinthus deleta. 3 14 10 colonia. 3 28 3
Corinthus, Achaiæ & Peloponneſi pars, Athenæ item & Africa à Turnis ſubactæ

Digitized by Google

ſubactæ. 10 4 43
Cornelius Coſſus. 2 13 5
Coſdroas Rex Perſarum. 6 8 2
Coſmus vexillifer. 10 2 45
Coſmus Medices vexillifer creatus occupat principatum. 10 6 73
Coſm. Magnus Etruriæ Dux appellatus. 10 8 30
Crantor. 10 3 30
Crates Thebanus. ℣. 30
Cratius. 2 13 21
Creſcentius Rom. Conſul. 7 15 12 cum ſociis ſuſpendio extinctus. ℣. 18
Creta ſubacta. 3 21 9 à Saracenis occupata. 7 2 23
Criſpi Cæſ. mors. 5 1 27
Crœſus Rex Lyd. 2 6 23
Crux ſacra in Perſidem ablata. 6 8 2 maximo honore reſtituta. 6 9 2
Crucis religio. 6 6 3
S. Crucis titulus repertus. 10 4 100
Cruciata. 8 4 97
Cteſias Gnidius hiſt. 2 14 33
Curia Hoſtilia. 2 3 13
Curiæ Rom. XXX. 2 1 17
Curius. 3 4 7
Cyaxares Med. Rex. 2 5 24
Cyclopes. 1 10 27
Cynegirus. 2 8 22
Cyprianus Pont. 4 28 1
Cyprus à Turcis oppugnata. 10 8 32 capta. ℣. 34
Cyrillus Alex. 4 30 8
Cyr. Hieroſ. Epiſ. 5 6 11
C. Rex Perſarum Servio Regi Rom. ſuppar. 2 6 19 primus Rex Perſar. ℣. 21 diem obiit. ℣. 31 & 32

D.

Dacia Rom. imperio adjuncta. 4 11 8 à Carolo-Magno ſubacta. 6 19 6
Dædalas. 1 11 15
Dagobertus Rex Franciæ.

ciæ. 6 9 15
Dalila Samſonis Amica 1 13 4 prodit. eum, ut in hoſtium perveniat manus. ibid.
Dalmatia Rom. imperio adjuncta. 3 32 4
Damaſus Pont. 5 6 11
Damiata capta. 9 1 8 expugnatur. 9 1 39
Damna imperii Rom. 4 2 23
Danaus. 1 9 13
Daniacum Haraldo Rege baptiſmo expiatur. 7 13 14
Daniæ regna Lutheri doctrina infecta 10 6 24
Daniel captivus. 2 5 14
Dantes Aldigerius. 9 4 32
Dardania. 1 10 19
Dardanus. ibid ✠. 19
Darius Perſarum Rex. 2 7 27
Darius Nothus Rex Perſ. 2 13 13
Dathan. 1 8 16
David. 1 16 1
Debora. 1 10 2 & 1 10 32
Decemviri Romæ inſtituti. 2 12 10
abrogati ibid ✠. 4
Decius fil. patrem imitatus. 3 4 4
Decius Imp. 4 25 1
Decretum de Paſchate à Victore Pont. 4 18 16 de communione per ferias Paſchatis à Zephyrino Pont. 4 19 7 de bonis eccleſ. in pios uſus conferendis. 4 21 23
Decretales. 9 1 45
Decumæ. 1 4 9
Deiparæ imago pro Io. Imp: triumphat. 8 6 5
Delitiæ. 1 3 24
Demetrius Phalereus. 3 5 20
Demetrius Seleuci fil. 3 13 28
Demigratio in Ægyptum. 1 7 5
Democritus. 2 11 13
Deorum & Idolorum Origo. 1 3 11
Demoſthenes 3 2 7
Deſiderius Rex Longob. à Carolo Magno victus, regnóque exutus. 6 17 27
Deſiderii Abb. inſignis modeſtia in Pontificatu recu-

Digitized by Google

recuſando. 8 4 86
Deucalion. 1 8 29
Diagoras. 2 3 22
Dictator primus 2 8 22
Dido 1 26 17 ſibiipſi manus intulit. ỷ. 20 & 21
Diluvium Noachicum l. 1 2 5 Ogygium Deucalionis. 1 8 29
Dio Caſſius. 1 6 7
Dio Syracuſanus expellit Dionyſ. Tyrannum. 3 1 13
Diocletianus Imp. 4 35 1 imper.um deponit. 4 35 17 hortorum culturæ addictus. 4 35 20 veneno ſeipſum necavit. 4 35 22
Diod. Siculus hiſt. 3 29 6
Diog, Cynicus. 3 3 10
Dionyſ. Areopagita. 4 4 19
Dio. Carthuſianus. 10 2 63
Dio. Halicarnaſſæus. 4 4 19
Dio Tyrannus. 2 14 23
Diſcordia inter Bonifacium VIII. & Phil. Regem Franc. 9 4 14
Diſſenſio inter Pont. & Imp. 8 8 16
Dominicus dies Paſchati conſtitutus ab Hyginio Pont. 4 13 11
Domitianus Imp. 4 9 1 ſpectaculorum ſtudioſus. ỷ. 5 ejus laudabilis vox. ỷ. 10.
Donatio veterum Impp. confirmata. 7 13 8
Donatus Gram. 5 1 30
Donus Rom. Pont. 6 12 2
Draconis leges Athenienſibus datæ. l. 2 5 17 â Solone abrogatæ l. 2 5 27
Druſus Cæſ. 3 32 16 veneno obiit. 4 2 18
Ducatus tres ab Albonio inſtituti. 6 5 11
Duces XXX. Longobardorum. 6 5 18
Dulcius & Marg. conjux flagitioſæ ſectæ auctores ſupplicio afficiuntur. 9 5 9
Durandus. 9 6 62
Dydimus. 5 6 11
Dynaſtarum varia conditio. 9 7 24

E.

EBrietas. 1 2 10 & 14 13

Digitized by Google

I N D E X.

Eccelinus Patavii Tyrannus. 9 1 64 reſciſſo vulnere moritur. 9 1 65 & 66
Ecclesia Antiochena fundatur. 4 2 30
Eduardus VI. Rex Angliæ. 10 6 127
Effugium hoſtibus aperiendum. 7 11 11
Egeſippus. 4 14 [illegible]
Eleazari fortitudo. 3 13 21
Electores imperii. 7 15 4 & 5
Elias in cælum raptus. 1 21 19
Eliſabetha Reg. Angliæ. 10 7 5 regni titulo ſpoliata. 10 8 9
Eliſeus. 1 21 19 mortem obiit. 1 25 8
Empedocles. 2 12 8
Ennius poeta. 3 10 11
Enochus. 1 2 1
Epaminondas Thebanorum Dux 2 14 26 pugnando cecidit. 3 1 8 & 9
Epheſus condita ab Amazonibus. 1 11 3
Ephori. 1 28 3
Ephremus. 5 6 11
Epictetus. 4 14 16
Epicurus. 3 3 30
Epiri regio ſubacta. 3 14 12
Epiſcopatus in India & Oriente inſtituti. 10 7 3 & 4
Equites Pii inſtit. 10 7 25
Equitum cæleſtium turmæ pro Franco Rege pugnantes viſæ. 10 8 20
Eriphyla. 1 11 30
Eſaias Proph. 2 1 33
Eſdras 2 12 7
Eſtenſis Card. Legatus in Francia. 10 7 22
Eſther. 2 14 30
Etheocles. 1 11 27
Eua. 1 1 2
Euboea inſ. à Turcis capta 10 4 84
Eucherii exitus. 5 9 4
Eudocia uxor Arcadii. 5 8 9
Eudocia uxor Valentiniani, ac filia Theodoſii captiva. 5 11 19
Eudus. 1 10 2
Eugenius, & Arbogaſtes Tyran. 5 7 8
Eugenius IV. Pont. Florentiam proficiſcitur. 10 2 42 & 43
Euodius. 5 10 22
Euod. Ticinenſis Epiſc. 6 2 6

Eupolis

Eupolis. 2 13 21
Euripides. 2 13 21
Europa. 1 9 17
Euſebius Cæſ. 5 1 31
Euſtratius. 8 7 45
Eutropius. 5 5 21
Eutychius Patriarcha Conſt. 6 6 11
Ex communicationis vis. 8 4 10
Exploratores. 1 8 12
Exquilinus mons. 2 6 5
Ezechias Rex Jud. 2 1 31

F.

Fabiorum clades. 2 10 3, 4, 5
Fabius Quinct. 4 7 15
Fabritius. 3 4 7
Fames, lues. 10 9 53
Faunus. 1 10 31
Fauſtinus pro religione cæſus. 4 12 20
Feciales. 2 4 2
Federici Imp. clades. 8 8 39 & 40
Federicus II. Imp. 9 1 1 ejus veſania. 9 1 15 Pontificiam ditionem occupat. 9 1 19 abrogatur ipſius imperio in Concilio Lugd. 9 1 25 profligatur à Parmenſib 9 1 29 ejus nequitia. 9 1 30 exitialis exitus. 9 1 43
Federicus Siciliæ Rex. 9 3 6
Fed. Cæſ. cum conjuge Romæ Auguſtus appellatur. 10 4 22
Fed. III, Cæſ. 10 4 1
Fed. Feltrius Dux Urbini 10 4 72
Fed. Rex Neap. 10 5 18
Fed. Saxonum Dux à Carolo V. Cæſ. victus, captùſque. 10 6 99 & 100 & 2, 3, 4, 5
Felicitas Rom. pro Chriſto enecta. 4 4 22
Felicitatis humanæ rarum exemplum 7 13 28
Felix Pſeudo Pont. Baſilea baſiliſcum peperit. 10 3 5 & 6 abdicato Pontificatu Cardinalis creatur. 10 4 17 & 18
Ferdinandus Rex Siciliæ 9 2 33
Ferd. Rex Neap. 10 4 76
Ferd. & Eliſabetha Hiſpan. Reges. 10 4 100 ille Catholicus ab Innoc. appellatus. 10 4 103
Ferd. Corteſius Mexico ſubacto. populos Chriſtianis initiat ſacris. 10 6 56 & 57

Ferd.

Digitized by Google

Ferd. Alphonſi fil. Rex. Neapol. 10 5 9
Fer. II. Neapolim recuperat. 10 5 16
Ferd. Cæſ. 10 7 1
Feriæ Latinæ. 2 7 5
Ferraria ab Eſtenſibus occupata. 9 6 16
Feſulæ everſæ. 7 15 43
Fidenæ captæ. 2 1 21
Firmus Tyran. 5 5 6
Flaminia via. 3 5 19
Flandria baptizata. 6 11 9
Flandriæ bona pars recepta. 10 9 8
Fl. Blondus. 10 4 14
Fl. Conſtantius Chlorus Imp. 4 36 1. Chriſtianorum fautor. 4 36 11. obiit. 4 36 13
Fl. Conſtantinus Magnus Imp. 5 1 1. à Sylveſtro Pont. baptizatur. 5 1 7. ejus triumphus. ibid. ỳ. 5. modeſtia. 5 1 20. dictum. ibid. ỳ. 21. credulitas. 5 1 24
Fl. Veſpaſianus Imp. 4 7 1. ejus facilitas in audiendo. 4 7 12 morientis elogium. 4 7 13
Fl. Vopiſcus. 4 35 24
Florentia condita. 1 1 16. liberata. 10 5 6 & 10 6 47. ejus nobilitas è plebe exacta. 9 6 52
Florentini emunt à Rodulpho Cæſ. libertatem. 9 2 36. Carolo Duci Calabriæ ſe dedunt, 9 6 20. Piſis potiuntur. 10 1 11. eorum opes auctæ. 7 15 41 facinus eorundem. 9 7 50 & 51
Florianus brevis Imp. 4 32 1 & 2
Florus. 4 11 14
Fœdus inter Car. *Magnum* & Nicephorum. 7 1 4
Formoſus pontifex l. 7
Formoſus Portuenſis. Episc. ignominia notatus. 7 5 15. acta reſciſſa. 7 9 13 in integrum reſtituitur. 7 10 4
Fortunat. poëta. 6 4 43
Forum Trajanum. 4 11 19
Franci baptizantur una cum Clodoveo Rege. 6 1 14 Venetis bellum inferunt. 7 1 11 *Mediol.* pulſi. 10 5 48

Francorum clades in vadis Venetiarum. 7 1 14. Parmam prope ad S. Quintinum. 10 6 140
Franeicum imperium deficit, cnm annos XC• perduraſſet. 7 7 11. ad Italicos Principes devoluitur. ibid. ✝. 12
Franciæ regnum ab Anglis occupatum. 10 2 28
B. Franciſca Rom. 10 1 21
Franciſcus I. Rex Francorum Mediolanum recipit. 10 5 59. capitur ab Hiſpanis. 10 6 31 & 32
Fr. Baroncellus Romæ occupat dominatum. 9 7 27. per Rentium extinguitur. 9 7 27
Fr. Gonzaga Mantuæ Marchio. 10 2 38
Fr. Maria Dux Urbini. 10 4 73
Fr. à Paula in Baatorum numerum relatus. 10 6 9
Fr. Petrarcha Benedicti XI. juſſu Romæ laurea donatur. 9 6 43
Fr. Sfortia Picenum occupat. 10 2 41. ejus virtus. 10 3 14. Piceno expulſus. 10 4 12 Venetorum ope Papiam expugnat. Mediolano potitur. Dux Mediolanenſis ſalutatur. 10 4 19, 20, & 21
Fr. Viciardinus. 10 6 111
Fr. Xaverius è Soc. Jeſu ultimi Orientis populos imbuit Euangelio. 10 6 110
Fr. Danduli, cognom Canis, pœnitentia ac ſubmiſſio. 9 5 20, 1, 2, 3
Fraterculorum ſecta. 9 4 17. damnata. 6 6 4
Fraxinetum occupatum à Saracenis. 7 8 8
Fridericus Cæſ. 8 8 1 ejus obſequium erga Pont. ibid. ✝. 4. arrogantia. 8 8 21. regni Italici poſſeſſinem deſperat. 8 8 35. Venetiis veniam ab Alex. Pont. petit. 8 8 42 & 43. ad bellum ſacrum profectus in flumine obruitur. 8 8 65
Frumentum. 1 9 16
Fucinns lacus. 4 4 4

Fulco Rex Hieroſ. 8 6 38
S. Fulgentius. 6 3 13
Furius Camillus 2 14 2

G

Galeatii Mariæ Mediol. Ducis obitus. 10 4 92
Galenus medie. 4 13 12
Galer. Maximianus Cæſ. 4 35 10. Imp. 4 36 1 diem obiit. 4 36 3
Galerus ruber inſigne Cardinalib. datur. 9 1 26
Gallia ſubacta. 3 24 15
Galliæ Ciſalpinæ pars magna vaſtata ab Attila. 5 11 5
Gallienus Imp. 4 28 1
Gallus Imp. 4 26 1
Gatilianum oppidũ conceſſum Saracenis. 7 5 24
Gedeon. 1 11 1
Gelimer Vandalorum Rex captus. 6 4 4
Gelon Rex Syracuſarum. 2 10 15
S. Genovefa virgo. 6 1 16
Genſericus Rex Arrianus. 5 10 17
Genua liberata. 10 5 49 in Hiſp. fidem pervenit, pulſo Franci Regis præſidio. 10 6 16. Carolum Cæſ. patronum adoptat. 10 6 47.
Genuę fons ſanguine manat. 7 12 17
Genuenſes à Venetis victi. 9 8 15. vindicant ſe in libertatem. 10 2 58 & 10 4 93 eorum clades. 7 12 18 opes auctæ. 7 15 41 Carolo VI. dediti. 9 8 79
Georg. Trapezuntius. 10 4 14
Germania domita. 3 24 15. baptizatur. 6 16 15. ſubigitur à Carolo Magno. 6 19 6. fit ſtipendiaria. 7 9 11 à Catholica fide, & Imp. deficit. 10 6 99
Germaniæ motus compoſiti. 4 2 11
Germanicus Cæſ. 3 32 17. veneficiis extinctus. 4 2 13
S. Germanus. 6 3 18
Getæ Imp. mors. 4 19 3
Gigantes. 1 2 4
Gildo ex tutore Tyrannus. 5 8 3

INDEX.

Glycerius. 5 12 7
Gordianus Imp. 4 23 1
Gorgias ſophiſta. 2 13 21
Gorgonis caput. 1 10 15
Gothofredus I. Rex Hieroſol. 8 4 105. ejus pietas. 8 4 105
Gothorum clades. 4 29 3. & ſeq. eorum regnum in Italia deletum. 6 4 31
Gothici regni finis in Hiſpania. 6 16 11
Gracchorum ſeditio. 3 15 2
Græcia Magna. 1 10 26
Græciæ Sapientes VII. 2 5 26
Græciæ libertas data. 3 11 5
Græci Italia ac Sicilia pulſi. 8 4 48. Schiſmatici ad concordiam cum Latinis, atque ad auctoritatem Rom. Pont. revocati. 9 1 113 & 10 3 7
Græcorum adagium ab Aderino uſurpatum. 4 12 17. eorum rabies in Latinos. 8 8 64
Græcorum Imp. Turcarum ſtipendiarius. 9 7 35
Græc. Dynaſtarum diſcordia. 10 4 43
Græc. imperii majeſtas abſoleta. 9 8 47
Græc. imperium extractum. 10 4 29
Granata urbs de Mauris recepta. 10 4 100
Gratianus Valentiniani fil. 5 5 2. Imp. 5 6 1
Gratianus. 8 7 45
Gregorius Magnus Pont. 6 7 4. ejus liberalitas. ibid. v. 7. mors. 6 7 18
Greg. Epiſc. Turonenſis. 6 7 19
Greg. II. Pont. 6 16 4
Gregorii III. Pont. factum memorabile. 6 16 20, & 21
Greg. VII. Pont. Salernum petit. 8 4 78
Gregorio XII. Pontificatus abrogatur. 10 1 14 Pontificatus inſignia deponit 10 2 4 é Pontifice Cardinalis. 10 2 5
Greg XIII. Pont. 10 8 43

Greg.

Greg. XIV. Pont. 10 9 51
Greg. Ariminenſis. 9 6 62
S. Gr. Diaconus Card. 6 6 10
Gr. Nazianzenus 5 3 6
Gr. Niſſenus. 5 6 11
Gr. Taumathurgus 4 30 8
Guelforum & Gibellinorum factiones. 8 8 19
Guſſius Dux per inſidias occiſus. 10 9 37
Guiſius Card. Regis Franci juſſu necatus. 10 9 38
Guleta arx à Turcis capta. 10 8 56
Gulielmus Rex Siciliæ anathemate ictus Pontifici bellum movet. 8 8 7 & 8. ſupplex in gratiam à Pont. recipitur. ibid. ℣. 9. fundatarius Rom. Pont. ibid. ℣. 10
Gulielmus Bonus Siciliæ Rex, feudatarius Pont. 8 8 27
Gylippus Lacedæm. Dux. 2 13 16
Gymnaſium Pariſ. 7 1 18. Patavinum. 9 1 20. Rom. ab Eugenio IV. inſtructum. 10 4 15. à Leone X. celebrius factum. 10 6 6

H

Halys Rex Saracenorum. 6 11 12
Haomarus Saracen Rex 6 9 10
Harmodius tyrannicida. 2 7 19
Haymo. 7 1 32
Heber, à quo Hebræa lingua dicta, ex Semipoſteris ortus. 1 3 5
Hebræa lingua. 1 3 6
Hebræorum Reges. 1 15 1. regna duo. 1 18 7
Hecatæus. 3 3 26
Helena à Paride rapta. 1 12 5. Trojanæ ruinæ cauſa. ibid. ℣. 6
Helias. 1 21 5
Heliogabalus Imp. 4 20 1
Helis Sacerdos. 1 13 17
Henricus Cæſ. 7 11 18
Henr. II. in Germ. creatur Cæſar. 7 15 45 à Benedicto VIII. Pont. Romæ conſecratur Auguſtus. 7 15 45. pacat Ita-

Italiam. 8 1 5. Cunegundam uxorem virginem reliquit. 8 1 7 cum Cunegunda uxore in cæleſtium numerum relatus. ✝. 9
Henr. III. Imp. 8 3 1 ejus temeritas. ibid. ✝. 5
Henr. IV. Cæſ. 8 4 1. ſimoniacus. ibid. ✝. 2. ob ſimoniam excommunicatus. 8 4 30. popularium fides illi ſubtrahitur. 8 4 37. regni titulo ac jure exutus. 8 4 68. Viſcardi metu ex urbe fugit. 8 4 73 à Mathildis copiis victus. 8 4 93. regno ſpoliatus à filio. ibid. ✝. 94 & ✝. 109. in miſeriam redactus. 8 4 10
Henr. primus Comes Luſitaniæ. 8 4 112
Henr. V. Cæſ. 8 5 1. ejus violentia. ibid. reſipiſcens redit in gratiam cum Pont. 8 5 12
Henr. VI. Auguſt. 8 9 1 Sicilia potitur. 8 9 6 Rex Siciliæ. ibid. ejus ſævitia, rapinæ, violentia. ✝. 10 & 11 & 12 Imp. Conſtantinopolit. 8 9 31
Henrico Cæſ. Auguſtalia inſignia à Pont. miſſa. 9 4 40 & 41
Henr. VII. Cæſ. 9 5 1 veneni ſuſpicione moritur. 9 5 5
Henr. VIII. Angliæ Rex ſchiſmaticus. 10 6 54 catholicos inſectatur. ibid. Angliæ caput dici uult. 10 6 60. regni jure ſpoliatus. 10 6 66
Henr. Rex Pol. ad fraternum regnum Franciæ revocatus. 10 8 53
Henr. Navarræ Rex. 10 9 28. Fraec. Rex ſalutatur. 10 9 75. Rex à Pont. appellatus. ibid. ✝. 78
Henr. Rex Franc. ſocietatem init cum Rege Navarræ 10 9 45. à Cœnobita Dominic. occiditur. ibid.
Heraclitus. 2 11 13
Heraclius Imp. 6 9 1
Hercules. 1 11 11
Herodes primus Judææ Rex. 3 30 16. Alienigena nuncupatus. ibid.
Herod. Agrippa. 4 2 16 vermium tabe confectus. 4 4 16

Herod.

Digitized by Google

Herod. Aſcalonita. 4 2 16
Herod. Antipa. ibid. diem obiit. 3 4 7
Herodianus hiſt. 4 25 3
Heroes. 1 11 10
Herodotus Themiſtoclis æqualis. 2 10 14
Heſiodus. 1 27 6
Hieron Syracuſarum Rex. 2 11 3 & 3 5 18
Hieronymus Rex Syracus. 3 7 2
Hieronymus. 5 6 11
Hier. Pontanus. 10 4 94
Hier. Vida. ibid.
Hieronymi Balbi dictum. 10 6 18
Hieroſolyma incenſa 2 5 20. refecta, 2 12 6 cum templo everſa. 3 13 18. refecta 3 13 25. à Pompeio capta, ac muris nudata. 3 22 6. muri refecti. 3 22 10. à Tito capta, ac deleta. 4 7 4. refecta ab Ælio Adriano Imp. 4 12 13. direpta 6 8 2 recepta. 6 9 2. à Saracenis capta. 6 9 10 capta à Turcis. 8 4 61 recepta. 8 4 104. rurſus amiſſa. 8 8 59. redempta. 9 1 13. à Parthis diruta. 9 1 36
S. Hilarius Pictavorum Antiſtes. 5 2 16
Hippias. 2 7 22
Hippocrates. 2 12 8
Hiſpania in provinciam redacta. 3 8 9 & 10 deficit ab auctoritate Rom. Pont. 6 16 8
Hiſpana claſſis Gennenſi victa viuæ calcis beneficio. 10 2 53
Hiſpanorum clades Cæraſulana Gerbenſis. 10 7 15
Holofernes Nyriorum dux obtruncatus à Juditha. 2 2 18
Homerus ſenior Salomone. 1 17 12
Homicidium. 1 1 9
Horaius. 3 32 9
Hor. Cocles 2 8 3
Horatii Rom. tres 2 3 4
Honorius Pont. I. 8 10 20
Honorius Theodoſii Imp. fil. Cæſar creatus. 5 7 9. Imp. 5 9 1. diem obiit. 5 9 22
Honorici mors. 6 1 10
Horarum Quadragenarum ſupplicationis fructus. 10 9 87
Hoſpitalarii. 8 5 27. opibus aucti. 9 5 15 & 16

16. Rhodum capiunt, inde Rhodii Equites appellati. 9 5 16. & 17
Hugo Arelatenſis Rex Italiæ. 7 12 6. Marociæ beneficio Roma potitur. 7 12 12. Conſul Romæ creatus urbem regit. 7 12 14 ejus potentia. 7 12 7 impotentia animi. 7 12 13
Hugo Vict. 8 7 45
Hugo Capetus Franciæ regno potitur. 7 15 3
Hugonotorum cædes. 10 8 46
de Hugonotis victoria. 10 8 17
Hungaria 7 9 11. Imperatori vectigalis. 8 2 5
Hungari Chriſtiani facti. 7 4 39. Italiam populantur. 7 11 8 Venetias penetrant armis. 7 11 13. pæne deleti. 7 11 19. iterum Italiam populantur. 7 12 5. populantur tertio. 7 12 32. eorum clades. 7 11 28 & 7 12 19. exercitus maximus. 7 12 45. clades longè maxima. ibid. ỿ. 46
Humiliatorum origo. 8 8 15
Hyberni Chriſto ſe aggregant. 5 10 14
Hybernia Rom. Pont. vectigalis facta. 8 10 16
Hydrus occupata. 10 4 84. recepta. ibid. ỿ. 86
Hyginius Pont. pro religione cæſus. 4 13 11

I

JAcobus Patriarcha. 1 6 1
Jacobi Apoſt. interitus. 4 4 13
Jac. Apoſt. pugnat pro Hiſpanis. 7 2 47
Jac. Rex Aragoniæ. 9 2 38
Jac. Siciliæ Regis magnitudo animi. 9 3 4 & 5
Jac. Sadoletus. 10 6 8
Jac. Comes Armeniacus. 9 8 71
Jahel. 1 10 3
Jam-

Jamblicus. 5 5 21
Janiculum. 2 4 5
Janus. 1 10 7 & ſ. 20. ejus templum. 2 2 5
Janus iterum clauſus. 3 5 16
Janus Parrhaſius. 10 6 7
Japhetus. 1 2 11
Japoniæ Legati ad Greg. Pont. 10 9 30
Jaſon. 1 11 11
Javarinum, compluraque Hungariæ oppida in ditionem Cæſ. redacta. 10 9 88
Iconomachi nomen unde. l. 6 16 1 & 2 V. Leo Iſaurus.
Idolorum origo l. 1 3 11
Jechonias Rex Jud captivus cum nobilitate. 2 5 14
Jejunium Quadrageſimæ à Teleſphoro Pont. 4 13 10
Jejunia quatuor anni temporum. 4 21 23
Jephtes. 1 21 1
Jeremias Proph. 2 4 19
Jeroboas Rex primus Iſraelitarum. 1 18 5
Jeſus Chr. ex Maria Virg. genitus. 4 1 1
Jezabel. 1 21 5
Ignatius Antiochenus Epiſc. 4 11 24
Ignatius Lojola auctor Soc. Jeſu. 10 5 62
Ildericus Rex Vandalorum Catholicos fovet. 6 3 16
Illyrici. 3 5 17
Illyricum Rom. imperio adjunctum. 3 32 4
Ilus. 1 11 14
Imaginum ſacrarum cauſa ſublevatur. 7 3 9
Imola urbs condita. 6 5 17
Imp. Byzantii obſeſſus. 16 12 18. ſtipendiarius Bulgarorum. 6 12 22. Rom. Pont. pedes oſculatur. 6 13 15
Impp. duo pater & filius. 7 13 12
Imperium Rom. extinctum. 5 12 12 ad Francos pervenit. 6 19 15. cum regno Italiæ ad Italicos principes devolutum l. 7. ad Germanos devolutum. 7 12 51

Digitized by Google

Imperii Rom. perturbatio. 4 28 10
Inachus Iſaaci æqualis. 1 5 4
India ab Emmanuele Luſitaniæ Rege ſubacta. 10 6 10
Indis pax data. 3 32 6
Innoc. II. à Rogerio captus in bello, eum Siciliæ Regem appellat. 7 7 3, 4, 5
Innoc. III. Pont. 8 9 16
Innoc. IV. Pont 9 1 23
Innoc. VI. Pont. 9 7 22
Innoc. VIII. Pont. 10 4 95
Innoc. IX Pont. 10 9 58
Inquiſitionis ſacræ officium. 10 4 102
Inſubres. 3 5 17
Inſulæ maris Ægæi & Jonii Venetis datæ. 8 9 32
Invidia. 1 1 7
Joachimus Abbas. 8 8 90
Joanna Regina Neapol. ſponſum necat. 9 6 55. ejus regnum à Martino V. abrogatum. 10 2 12
Joanna virgo Lotharinga ab Anglo Rege cremata. 10 2 35
Joannis Baptiſtæ ac Stephani interitus. 4 2 27 & 28
Jo. Evangeliſta relegatus. 4 9 18
Jo. Pontifex. 6 3 3. morte multatus. 6 3 9
Jo. VIII. Pont falsò femina fuiſſe dicitur. 7 5 2
Jo Patriarcha Alex. Eleëmoſynarius. 6 7 19
Jo X. Pont. necatus. 7 12 9
Jo Angliæ Regis ſacrilegia. 8 10 10 ejuſdem patientia memoranda. 8 10 11 & 12 & 13
Jo. XXI. ſedem Avenione locat 9 6 2. ad XXV. milliones auri in theſauris reliquit. 9 6 18 & 19
Jo XXII Pontificatu ſpoliatur in Concilio Conſtant. 10 2 3
Jo. Audacis Burgundiæ fil. 9 8 51. ejus temeritas. ibid ✠. 52
Jo Bargeus. 10 8 42
Jo. Baſilius Moſcoviæ Dux. 10 9 23
Jo. Bentivolus Bonon. Tyran 10 5 26
Jo. Boccatius. 9 7 63
Jo. Capiſtranus Franciſcanus,

Digitized by Google

nus. 10 4 34
Jo. Carafa ex Comite Montorii, Dux Paliani. 10 6 36
Jo. Chryſoſtomi Patr. Conſtant. exilium. 5 8 9
Jo. Columbinus auctor Jeſuotorum. 9 7 63
Jo. Comnenus Græc. Imp. 8 6 4 ſagitta veneno illita interit. 8 6 34 & 35
Jo. Ducas Imp. Trapez. 9 1 52
Jo. Galeacius Vice-comes Mediolani Princeps. 9 8 34 appellatus a Vincesl. Cæſ. 9 8 64. ejus opes mirè auctæ. 9 8 77. diſſipatæ 10 1 4 morte improviſa obit. ibid. ℣. 3
Jo. Hunniaris Præfecti Hungariæ virtus 10 4 3
Jo. Medices Pont. Legatus captus. 10 5 45
Jo. Palæologus Imp. Græc. ad Pont. venit. 10 3 2
Jo. Vermis. 9 8 72
Jo. Villanus. 9 4 32
Jo. Vitelleſcus Legatus Pont. ditionem recipit. 10 2 46
Jo. Theodori fil. Imp. Trapez. 9 1 52
Jo Tritemius. 10 4 94
Jo. Turnebus. 10 8 42
Joas Rex Jud. 1 24 1 Rex Samariæ. 1 25 7
Joathas. 1 27 1. Rex Judææ captivus. 2 5 13
Jobus. 1 7 9
Jonathas Dux Jud. 3 13 32. purpurâ uſus ibid. ℣. 33
Joras. 1 22 1
Joſaphat. 1 21 1
Joſephus. 1 7 1
Joſ. Judæus. 4 7 15
Joſias Rex Jud. 2 4 12
Joſues. 1 9 1
Jovianus Imp. 5 4 1. mortem obit. ibid. ℣. 4 & 5
Jovita pro religione cæſa. 4 12 20
Irene Auguſta. 6 19 1 in Leſeum relegata. 7 1 3
Irenæus. 4 15 12
Iſaacus. 1 5 1
Iſaacus Comnenus Græcorum Imp. 8 4 19 ejus avaritia. 8 4 21 ex Imp. monachus. ibid. ℣. 25. ejus pœnitentia felix. ibid. ℣. 27
Iſabella Angliæ Regina

INDEX.

Eduardum II. virum ſuum in vinculis habuit. 9 6 26
Iſdegerdes Perſ. Rex, Theodoſii junioris tutor. 5 8 11
S. Iſidorus junior. 6 9 19
Iſmahel Sophus Perſ. Rex. 10 4 114
Iſocrates. 2 14 36 & 3 1 14
Iſraël. 1 6 4
Iſthmii ludi. 1 11 22
Iſtri in ditionem Pont. Rom. redacti. 3 13 7
Itali, & Italia. 1 8 33
Italicis populis urbs data. 3 18 4
Italia in Juſtiniani ditionem redacta per Beliſarium. 6 4 8. imperio Orientis adjuncta. 6 4 31. inſtituta. 6 17 37. populata ab Hungaris. 7 11 8
Italiam divina tutatur providentia. 7 14 17 & 18
Italorum conſpiratio in Francos. 10 5 13
Jubilæum à Clem. VI. ad L. annum revocatur. 9 7 14
Jubilæum ſeculare. 9 8 80
Jubilæum ad XXV. annum à Xyſto revocatum. 10 4 88
Judas Machabæus ſuppar Africano majori 3 13 23
Judæa Tribus. 1 9 7
Judæa ſtipendiaria facta. 3 22 8
Judæi liberati. 2 6 22 ad Baptiſmum compulſi. 6 9 14. Hiſpaniâ expulſi. 10 4 101. croceis pileis inſignus. 10 6 134
Judæorum veneficium in Germania. 9 7 40 & 41
Judices Hebræorum. 1 10 1
Juditha. 2 2 17
Jugurtha Rex in triumpho ductus. 3 16 6
Julia Auguſti filia. 3 32 15
Julianus annus. 3 8 4
Julianus Apoſtata Imp. 5 3 1
Julianus Cæſarinus Card. 10 2 61. periit. 10 4 5
Julianus Didius Imp. 4 17

Digitized by Google

17 1. occubuit. 5 3 9
Julius menſis. 3 28 6
Jul. Cæſar Octavianus cur dictus. 3 30 1
Jul. Capitolinus. 4 35 24
Jul. Nepos. 5 12 7
Jul. Pollux. 4 14 17
Jul. II. Pont. militaris. 10 5 31
Jul. III. Pont. 10 6 111 ejuſdem diploma de non alienandis Pont. ditionis oppidis. 10 6 117
Julus 1 13 10
Juppiter Abrahami ſuppar. 1 4 12
Jupp. Capitolinus. 2 5 10
Jup. Ferretrius. 2 1 11 optima ſpolia tulit. 2 1 11. de Antemnatibus triumphavit. ibid. ℣. 12
Jup Latialis. 2 7 5
Jup. Stator. 2 1 13
Juriſconſultorum fœtus. 4 18 14
Jus Civile in pauca volumina redactum. 6 4 32
Ius Civ. Rom. in Longobardia introducitur. 8 6 27. in gymnaſiis explicatur. ibid. ℣. 28
Iuſtinus Philoſ. 4 13 7 ejus Apologiæ duæ. ibid. & 4 14 20. ex Philoſopho Chriſtianus ac martyr. ibid.
Iuſtinus Compilator. 4 13 12
Iuſtinus Imp. è ſubulco. 6 3 1
Iuſtinus II. Imp. 6 5 1
Iuſtinianus Imp. 6 4 1 in Eutychiam lapſus hæreſim. 6 4 36. mente captus moritur. 6 4 41
Iuſtinianus II Rhinotmetus Imp. 6 13 1 naſo mutilatus. 6 13 6
Iuſtitiæ amor. 5 5 4
Iuvenalis. 4 9 14
Iuvencus poëta. 5 1 31

K

KAlendarium novum. 10 9 29

L

LAcus Regillus. 2 8 14

La-

INDEX.

Lactantius Firmianus. 5 1 30
Ladiſlaus Rex Neap. 9 8 59. regni jure ad Alex. V. ſpoliatur 10 1 18
Lambertus Imp. 7 10 1
Lamochus & Nicias Duces Athenienſium. 2 13 15
Laomedon. 1 11 14
Latii cultus. 1 10 23
Latinæ litteræ. 1 10 29
Latinus. 1 12 8
Lat Sylvius. 1 15 18
Latium depopulátum. 7 5 21
Laur. Juſtin. 10 2 63
Laur. Medicei magnitudo animi. 10 4 82. cedit è vita. 10 4 109
Laurentius martyr l. 4 28 1
Lauretana domus. 9 2 42
Lautrecus Dux Regis Franc. 10 6 42
S. Leander Hiſpal. Epiſc 6 7 9
Lex de provocatione ad Pap. 2 7 13 de duabus tertiis partibus ſuffragiorum Comit. Pont. 8 8 46
Leges Hebræorum. 1 8 9
Lycurgi. 1 25 13
Draconis. 2 5 17
XII tabularum. 2 12 2 Syllanæ, ſeu Corneliæ. 3 19 15. Abrariæ à Cæl perlatæ. 3 24 2. Juliæ 3 28 1
Juſtiniani Imp. 6 4 33. fulminatrix. 4 14 9
Legionenſes Reges. 6 16 36
Legionenſe regnum. 8 1 26
Leo Magnus Pont. 5 11 7
Leo I Imp. 5 12 1 ejus popularis jurejurando à Pont. abſolu'i. 6 16 4
Leo Iſaur. Iconomachus Imp. 6 16 1. imperum illi abrogatum à Greg. III. Pont. 6 16 26
Leo IV. Porphyrogenitus Imp. 6 18 1. febri perit. 6 18 5
Leo III. Pont. ad Carolum confugit. 6 19 8
Leo Armenius Imp Græc. 7 1 50. vitam amittit cum imperio. 7 2 14
Leo IX, Pont. 8 3 9. ejus pietas. ibid. 5. 11

Leo

Digitized by Google

Leo X. Pont. 10 5 58 Italiam expulit Francos. 10 6 21. litterarum fautor ibid. ✱ 5
Leonardus Aretinus. 10 4 13
Leonidas Rex Spartiatarum. 2 10 9
Leonina urbs ab Henrico capitur. 8 4 71
Leontius Imp. deſecto naſo deformatus. 6 13 8
Leovigildus Rex. 6 5 10
Lesbus inſ. Gataluſio Genuenſi data. 9 7 34
Leuctrica pugna 3 1 9
Libanus ſophiſt. 5 5 21
Liberii Rom. Pont. exilium. 5 2 10
Libertus in civitatibus Italiæ uſurpari cœpta. 7 14 3
Librorum imprimendorum ratio inventa. 10 3 10
Licinius Cæſ. 4 36 4 Orientis Imp. 5 1 5 ob inſcitiam litteris infeſtus. ibid. vitam cum imperio perdidit. 5 1 12
Ligures à Rom. ſubacti. 3 5 17
Linguæ intemperantia exitialis. 7 14 8
Linguarum varietas. 1 3 3
Linus. 1 10 11
Liranus. 9 6 62
Litteræ in Italia. 1 10 31 Conrado III. regnante reviviſcunt 8 7 44
Lituania Chriſto ſe adjungit. 9 8 5. Poloniæ adiſicta. ibid. ✱. 7
Livia Auguſti uxor. 3 32 16. diem obiit. 4 3 17
Livius Poëta. 3 13 3
Longobardi à Narſete revocari in Italiam. 6 5 6
Longobardia, ſeu Lonbardia unde dicta. 6 5 9 ejus regnum extinctum. 6 17 29. ab Imp deficit. 4 6 5
Longinus patricius, primus Exarchus Italiæ. 6 5 2
Lotharingia à Lothario appellata. 7 3 1
Lotharius Rex Italiæ, Modoëtiæ coronatur. 7 2 25
Lotharius Imp. 7 3 1 ex Imp. monachus. 7 3 32. ejus hereditas inter

ter liberos diviſa. ibid. ỳ 33
Lotharius II Cæſ. 8 6 1. ab Innoc. Pont. creatur Auguſtus. ỳ. 20 pacat Italiam. ibid. ỳ. 21
Lucani. 3 4 12
Lucanus poëta. 4 5 9
Lucenſes libertatem emunt à Rodulpho Cæſ. 9 2 36. ſubiguntur. 9 8 78
Luchinus Vicecomes. 9 6 40
S. Luciæ martyris corpus Conſtantinopolim miſſum. 8 2 19
Lucilius poëta. 3 15 5
Lucius Britanniæ Rex baptizatus. 4 14 25
L. Apulejus Magus. 4 13 12
L. Brutus. 2 7 8. Reges exigit ibid. ejus ſeveritas in filios. 2 7 14
L. Catilinæ conjuratio. 3 23 2
L. Lucullus. 3 21 8
L. Mummius. 3 14 10
L. Sylla. 3 16 5
L. Verus Imp 4 14
Lucianus Atheus. 4 11 23
Lucretia. 2 7 7
Lucretius. 3 23 10
Ludi Circenſes. 2 5 3
Ludovicus Pius Imp. 7 2 0. ejus donatio, & explicatio. 7 2 7. in priſtinum gradum reſtituitur. 7 2 34
Lud. Rex Italiæ. 7 3 2
Lud. II. Imp. 7 4 1 Nicolaum Pont. ſummo honore excipit. ibid. ỳ. 1
Lud Balbus Imp. 7 6 1
Lud. Provinciæ Rex. 7 10 15. Rex Italiæ. 7 10 16
Lud. III. Imp. 7 11 1. capto oculi effoſſi. ibid. ỳ. 3
Lud. IX. Galliæ Rex. 9 1 37. captus à Turcis dimittitur. ỳ. 42 ad Tunetum peſtilentia moritur. Verſ. 107
Lud. Bavarus Cæſ. 9 6 1
Lud. Pſeudo-Auguſtus Nicolaum Pſeudo-pontificem legit ỳ 7
Lud. Hungariæ Regis obitus. 9 8 28

Lu-

Ludovic. Andegavenſis Comes Neap. Rex deſignatur. 10 1 18
Ludov. Aquileienſis Patriarchæ victoria navalis. 10 4 39
Ludov. Sfortia Maurus ex tutore Dux Mediol. 10 5 2. captus. Verſ. 20
Ludov. XII. Rex Franc. ibid. ✝. 19
Ludov. Hung. Rex à Solimano cum exercitu cæſus. 10 6 44
Lues infeſta capiti. 10 9 20
Luithprandus Rex Longobard. Martelli metu urbis obſidionem ſoluit. 6 16 30
Luithprandus Diaconus Ticinenſis. 7 13 33
Luſitani in ditionem Pop. Rom. redacti. 3 13 7
Luſitania recepta. 3 14 13. ſtipendiaria E R. 8 7 35. ad Hiſp. redit 10 9 16
Luſtrum inſtitutum. 2 6 2
Lutetiæ obſidio. 10 9 47. à Duce Parmenſi obſidione exempta. ib. ✝. 48
Lutheranæ ſectæ diviſio. 10 6 28
Lycia ſubacta. 4 7 8
Lycurgus Eliſæi ferè æqualis. 1 25 10
Lyſander Rex Laced. 2 14 22

M

Macedonia ſubacta. 3 13 10
Macedonius hereſiarcha. 5 2 15. Eremita. 5 7 6
Machabæorum virtus. 3 13 21
Macrobius. 4 14 17
Maffæus Ægius poëta. 10 2 63
Magiæ inventor. 1 3 15
Magnitudo animi aliis invicta. 8 8 71
Magiſtratus gratis mandati. 4 21 15
Mahometes autor Saracenorum. 6 9 4. Rex Turcarum. 9 8 93 Conſtantinopolim capit. 10 4 28. Imp. appella-

pellatur. ✝. 29. magnanimcum Turcis paſſus eſt cladem. 10 4 34, 35
Majoranus. 5 12 7
Mammæa Severi mater. 4 21 1. cum filio cæſa ✝. 19
Manaſſes Rex Jud. 2 2 10
Manfredus ex tutore Tyrannus. 9 1 56
Mangomerius Henrici Regis interfector. 10 8 48
Manna. 1 8 8
Mantuanus poëta. 10 5 57
Manuelis Græc. Imp. obitus. 8 8 47. humanitas. ibid. ✝. 49. munificentia. ibid. ✝. 52
Marathonia pugna. 2 8 18
Marcellinus Pont. martyr. 4 35 6
Marcellus, Lucius & Cajus Augg. nepotes. 3 32 14
Marcellus Pont. Martyr. 4 36 14
Marcellus II. trium hebdomadarum Pont. geſſit. 10 6 130
Marcius Coriolanus. 2 9 5
M. Ant. Orator. 3 19 10
M. Ant. Cleopatram in matrimonium ducit. 3 31 5. utriusque mors. ✝. 10 & 11
M. Ant. Columna ditione ſpoliatus. 10 6 136
M. Ant. Muretus. 10 8 42
M. Ant. Pius. 4 13 1. ejus juſtitia. ibid. ✝. 5. laudanda vox. ibid. ✝. 6
M. Ant. Tyrannus. 3 28 10
M. Attilius Regulus. 3 5 7
M. Aur. Antoninus Verus Imp. 4 14 1. à Pio adoptatus ibid. ✝. 2
M. Aur. Ant. Heliogabalus Imp. 4 20 1. Antonini Caracallæ filius credebatur. ✝. 2. ejus nequitia ibid. ✝. 4 & 5 Sardanapali cognom. ibid. ✝. 7
M. Bruti mors. 3 30 13
M. Curtius in hiatum terræ deſilit. 3 1 7
M. Craſſus dives. 3 24 3 templum Hieroſ. diripit. ✝. 10. ab hoſte occiſus. ibid. ✝. 13
M. Lepidus in ordinem coactus. 3 31 4

M. Li-

Digitized by Google

M. Livii Druſi ſeditio. 3 17 4 & 5
M. Manl. Capitolinus. 2 14 13. è Capitolio deturbatur. 3 1 4
M. Marcelli Nolani victoria. 3 6 17. Syracuſas capit. 3 7 4. explorans occiditur. 3 9 7. ejus corpus humatum ab Annibale. ỷ 8
M. T. Cicero natus. 3 16 6. Pater patriæ appellatus. 3 23 6. in exilium ejicitur. ibid. ỷ. 8 reducitur. ỷ. 9. Imp. è Cilicia. 3 25 11. obtruncatus cum Rep. pariter concidit. 3 29 2
M. Val. Corvinus 3 2 4
M. Varro. 3 23 10
Marci Euang. corpus Venetias tranſlatum à Juſtiniano Venet. Duce. 7 3 14
Mardochæus. 2 14 32
Mardonius Dux Perſarum. 2 10 21
Margarita Cæl. filia 10 6 49
Marg. Auſtriaca Octavio Farneſio nubit. ỷ. 83
Maria Regina Angliæ. ỷ. 127
B. Mariæ triumphus. 8 8 48
Marius Conradus. 10 8 42
Marin. Turrianus Mediol. Dux. 9 1 65
Mars. 1 6 6
Martialis. 4 9 13
Martianus Imp. 5 11 1 ejus dictum. ibid. ỷ. 3 interitus. ỷ. 22
S. Martinus Turon. Epiſc. 5 5 21
Martini Pont. relegatio. 6 11 2
Mart. IV. Pont. 9 2 12
Mart. V. Pont. 10 2 7 ejus egregium dictum. ibid. ỷ. 8
Mart. Luther debacchatur in Pont. Rom. 10 5 62
Martyres ſub Diocletiano. 4 35 7
Martyres ſeptem Epheſi dormientes. 5 10 19
Maſiniſſa Rex. 3 8 11
Maſſillus Rex *Maurorum* à Carolo victus. 7 1 22
Maſtinus & Albertus Scaſigeri Veronæ Tyranni 9 6 12 & ỷ. 37
Materna inſtitutio. 4 21 2 & 6 3 17

Ma-

Digitized by Google

Mathathias. 3 13 22
Mathilda Pſeudo-pont. fugat. 8 4 18
Mathildis donatio. 8 5 5
Mathuſales. 1 2 2
Mattheus, ſeu Maffeus Vicecomes ab exilio revocatus. 9 5 1. Mediolani dominus. 9 6 11
Matthias Hungariæ Rex. 10 4 56. ſacro bello præpoſitus. ibid. ỳ. 60
Mauritius Tiberii gener. 6 6 12. Imp. ibid. 6 7 1. optat pœnas luere in hac vita. ỳ. 12 ejus fortitudo in ſuo, ac ſuorum exitio. ỳ. 13
Mauſoleum. 3 2 9
Maxentius Maximiani Herculei fil. 4 35 22 Romæ Tyrannus. 4 36 9. Tiberi periit. 5 1 4
Maximianus Imp. 4 35 10
Maximianus Herculeus imperii collega. 4 35 10. Maſſiliæ occiſus. ỳ. 19
Maximilianus Cæſ. 10 5 1
Maximil. Dux Mediol. 10 5 48
Maximil. II. Cæſ. 10 8 1
Maximinus Imp. 4 22 1. nobilitatis hoſtis. ibid. ỳ. 2. ejus caput circumlatum. ỳ. 7
Maximin. Cæſ 4 36 4. morbo periit. ibid. ỳ. 6
Maximinus in Oriente tyrannidem exercet ỳ. 9
Maximus Pupienus Aug. 4 22 5. occiditur. ibid. ỳ. 8
Maximus Tyrannus. 5 6 7
Max. Taurinenſis Epiſc. 5 10 22
Max. Tyran. Romam capit. 5 11 15. interfectus. ỳ 18
Medea. 1 11 12
Medicei ab auxilio revocantur. 10 2 44 Florentiæ principatum recipiunt. 10 5 46
Mediolanenſes ad Pont, auctoritatem redeunt. 8 4 15
Mediolanum à Federico Imp. obſidetur. 8 8 13. everſum. ỳ. 28

ma-

magnificentiùs inſtauratum. Verſ. 37. captum à Francis. 10 5 21
Megaſthenes. 3 3 26
Melita Rhodiis Equitibus attributa. 10 6 14 à Turcis oppugnata. 10 8 5
Memphis mœnibus nudata. 3 2 9
Menander. 3 3 30
Mendacium exitiale. 7 4 3
Menenius Agrippa. 2 9 3
Menſis Quinctilis, ſive Julius. 3 28 6
Mercurius. 1 8 28
Merovcus Rex Franc. 5 10 2
Meſopotamia provincia facta. 4 11 9
Metellus Creticus. 3 21 9
Methone urbs Venetorum fœderatorum. 10 10 46
Metii ſupplicium. 2 3 7
Mexicum ab Hiſp. ſubactum. 9 4 105
Mexicani & Æthiopici Legati ad Clem. VII. Pont. 10 6 58
Michael Archang. in monte Gargano. 6 1 5
Mich. Calephatus Græc. Imp. 8 2 12 ex Imp. monachus. Verſ 15. oculis orbatus. ibid. ꝟ. 16
Mich. Curopalata Imp. Græc. 7 1 44
Mich. Balbus Imp. Græc. 7 2 18
Mich. Ducas Imp. Græc. 8 4 59
Mich. Palæologus ex tutore Tyran. 9 1 53 & 54. Conſtantinopoli potitur. ꝟ 75
Mich. Porphyrogenitus Græc. Imp. 7 3 7. ejus nequitia 7 4 15
Mich. Stratonicus Græc. Imp. 8 3 34
Milo Crotoniat. 2 11 9
Miltiades. 2 8 18
Minerva. 1 6 6
Minos. 1 9 17 & 1 10 9
Minotaurus. 1 11 15
Mirandula expugnata. 10 5 41
Mithridatis mors. 3 22 4
Mitilene Gataluſio Genuenſi data. 9 7 34

Mo-

Modeſtiæ certamen in Pontificatu. 8 5 22
Monaſtica vita pro graviſſimo ſupplicio judicata. 9 4 42
Mongomerius. V. Mangomerius.
Montisferrati Marchionum origo. 7 13 9
Mora optimis conſiliis inimica. 7 15 30
Moravia Hungariæ regno adjecta. 10 4 67
Moſcovia baptizatur. 7 13 31
Moſes. 1 8 1. interit. ℣. 26
Mutina capta 10 5 40
Mutius Scævola 2 8 5
Myniæ. 1 11 11

N

Nænius 1 10 11
Narſes Perſ Rex ductus in triumpho. 4 35 15. Eunuchus. 6 5 3. rabie periit. ℣. 7
Navarræ regni origo. 7 2 41
Navarræ regnum tranſit ad Francos. 9 5 24
Navarra ab Hiſp. Rege ſubacta. 10 5 61
Naves Antiatum. 3 3 6
Naumachia. 4 9 6
Neapolis per aquæductum capta. 6 4 6 & 10 3 18 capta à Totila. 6 4 22. mœnibus nudata. 9 1 58 occupata ab Hungaris. 9 6 57. recepta. 10 5 16. ad Hiſp. redit. ℣. 24
Neapolitanorum de Rege diſcordia. 10 2 49
Neemias. 2 12 6
Nembrothus. 1 3 1
Neptunus. 1 4 14
Nero Claudi privignus imperii heres. 4 4 9 Imd. 4 5 1. Urbis partem incendit. ℣. 10 ejus luxus. ℣ 4. aviditas. ibid. ℣ 6. Crudelitas. ibid, ℣ 8. mors. 4 5 15
Nerva Coccejus Imp. 4 10 1. ejus laudabilis vox. ibid ℣. 4
Nicephorus Patritius Imp. Græc. 7 1 3
Niceph. Logotheta Imp. Græc 7 1 35. ejus avaritia. ibid ipſius caput ſtiptti infixum ſpectaculo fuit. ℣. 42
Niceph. Phocas Imp. Græc. 7 13 18. ſaxis appe-

appetitur. ỳ. 24
Niceph Bothoniata Græc. Imp. 8 4 62
Niceph. Calliſtus. 9 4 33
Nicias. 2 13 15
S. Nicolaus. 5 1 31
Nicolaus II. Pont. caſtitatem Sacerdotum adſtringit. 8 4 4. ſimoniam damnat. ibid ỳ. 5
Nicol. III. Pont. 9 2 4
Nicol. V. eodem anno Epiſc. Card. Pont creatus. 10 4 16
Nicol. Vetellius Titerni Regulus. 10 4 79
Ninive. 1 3 16. ſolo æquata. 2 5 24
Ninus. 1 3 10
Ninus minor. ỳ. 23
Niobe. 1 10 18
Noes. 1 2 6
Normania. 7 7 4
Normani cum Rege baptizati ibid ỳ. 2. Angliæ regno potiuntur. 8 4 51
Normanorum adventus in Italiam. 8 2 8
Normania in fidem Francorum venit. 8 10 8
Nuceria Saracenorum. 9 1 17
Numa Pompilius. 2 2 1
Numantia everſa. 3 14 14
Numerianus Imp. 4 34 5. in Oriente init imperium. ibid. ỳ. 6
Numus B. Petri in Anglia. 7 3 30
Nuptiarum à Sacerdote conſecrandarum inſtitutum 4 14 21
Nyſa urbs. 1 10 12

O

OCcha Franciſcanus. 9 6 4
Occidentis imperium diſcerptum à barbaris. 5 11 12
Ochozias. 1 23 1
Octavius Conſul. 3 28 15
Octav. Farneſius Dux Camerini. 10 6 84
Odenatus. 4 28 18
Odoacer Rex Herulorum potitur Italia 5 12 11 ad Ravennam oppreſſus. 6 1 2
OEcumenius. 7 1 32
OEdipus. 1 11 25
OEnotrus. 1 8 32
Ogygiũ diluvium. 1 6 7
Oliverius Caraſa Card. 10 4 76

Oly-

Olybrius. 5 12 7
Olympiades inſtitutæ. 1 27 2
Olympici ludi. 1 11 22
Oppida Pont. ditionis ad libertátem à Florentinis excitata. 9 7 51
Oppidorum Pont. domini exorti. 9 6 47. eorundem defectio à Pon. 9 7 53
Oraculum Delphicum 1 10 10
Orbis terrarum à Triumviris diviſus. 3 29 4
Orcades ſubactæ. 4 4 7
Orchanus Rex Turc. regnum propagat. 9 6 59
Orcus. 1 9 15
Ordo militiæ S. Jacobi. 7 2 49
Cluniacenſis. 7 11 16
Humiliatorum. 8 2 29
Carthuſianus. 8 4 115
Ciſtercienſis ibid.
Claravallenſis. ibid.
Templariorum & Hoſpitaliorum. 8 5 27
Teutonicorum ibid. ℣. 28 & 8 8 83
Calatravæ. ibid. ℣ 84
S. Jacobi. ibid.
Redemptionis Captivorum. 8 10 19
Cruciferorum.
Hermitarum S. Aug.
Carmelitarum. ibid.
Dominicanorum.
Franciſcanorum. ℣. 21
Servitarum. 9 2 45
Novus adverſus Saracenos. 9 5 18
Minimorum S. Franciſci à Paulio. 10 4 68
Equitum S. Michaelis. ibid.
Equitum S. Lazari reſtitutus. 10 7 23
S. Stephani incoatus. ibid. ℣. 24
Humiliatorum extinctus. 10 8 31
Oreſtes. 5 12 10
Organa in templis adhiberi cœpta. 6 11 11
Orientis imperium redit ad Latinos. 8 9 31
Origenes. 4 21 19
Oroſius. 5 6 11
Orpheus. 1 11 11
Oſtia urbs condita. 2 4 8
Oſtrogothi. 5 9 17
Otho Sylvius Imp. 4 6 4
Otho Rex Germ. 7 12 37. ejus clementia inſignis. ℣. 42. Mediolani, Rex Italiæ appellatus. ℣. 50
Otho I. Imp. cogno. Magnus.

Digitized by Google

gnus. 7 13 1. ejus ſeveritas in adverſarios Rom. Pont. ỳ. 3
Otho II. Imp. 7 14 1 ejus convivium. ỳ. 13 ſanguinarius appellatus. ibid ỳ. 14. à Græcis captus. ibid. ỳ. 16
Otho III. Imp. 7 15 1 cum Maria conjuge Romæ imperii inſignibus ornatur. ibid. ỳ. 2 ejus juſtitia. ỳ. 6. nudis adit pedibus Archangeli Mich. templum. ỳ. 28
Otho IV. Imp. 8 10 1 rogatum illi imperium. ỳ. 4
Otho Epiſc. Friſingenſis. 8 7 45
Othomanus primus Rex Turc. 9 6 34
Othoniel primus Hebræorum judex I. 1 10 1
Ovidii exilium. 3 32 11
Ozias. 1 26 1

P

PAcuvius. 3 14 7
Pajazetes Rex Turc. 9 8 39. vendit Græc. imperium. ibid. ỳ. 44 à Tamerlane Tartar. Rege in cavea ferrea reſervatus. 9 8 85
Palæologus. Gr. Imp. 9 1 114. anathemate notatur à Martino IV. 9 2 13
Paliani Dux capite multatus. 10 7 14
Palladius Epiſc. 5 10 15
Pandulphus Capuanns Princeps in Germ. relegatus. 8 1 3
Panætius Philoſ. 3 14 6
Pannonia Rom. imp. adjuncta. 3 32 4
Pantheon ab Agrippa conditum. ỳ. 12. conſecratum à Bonif. IV. Pont. 6 8 12
Papinianus. 4 18 15
Papyrius Curſor. 3 3 10
Pares XII. Franciæ. 7 1 17
Pariſina hæreticorum cædes. 10 8 45
Parma Pont. tradita. 10 5 51. data Petro Aloyſio Farneſio. 10 6 85
Parmenides. 2 12 8
Parrhaſius. ibid.
Paſcha inſtituitur à Moſe I. 1 8 3
Paſſerini. 9 5 8. Mantuam occuparunt. 9 6 11

Paterna clementia in liberos. 7 2 35, 36
Patres Rom. 2 1 7. minorum gentium. 2 5 1
Patriarchæ. 1 6 3
Patr. Armenius. 10 6 113. Aſſyrius. ẏ. 114
Patriarchales ſedes. 6 8 11
Patriarchatus tres in novo Orbe inſtituti. 10 6 62
S. Patritius. 5 10 15
Patritii Rom. 2 1 7
Paulinus. 5 9 26
Paul. Nolani Epiſc. charitas. 5 11 21
Paulus Chriſtianus efficitur. 4 2 29
Paulus IC. 4 18 15
S. Paul. Eremita. 5 1 31
Paul. Diaconus. 7 1 32
P. Urſinus. 9 8 69
P. Venetus. ẏ. 94
Paulus II. Pont. 10 4 64
Paul. III. Pont. 10 6 60
P. Æmilius. ẏ. 111
P. Jovius. ibid.
Paul. IV. Pont. 10 6 132. fratrum filios ejicit. 10 7 2
P. Manutius. 10 8 42
Pauſaniæ proditio. 2 10 24
Pauſanias. 4 12 19
Pax cum Gothis. 5 9 15 inter Venetos & Genuenſes. 9 8 18. inter Hiſp. & Franc. Reges conſtituta. 10 9 90
Pelaſgi. 1 10 25
Pelagius II. Pont. 6 6 10
Pelagius regius juvenis Aſturiæ regnum inſtituit. 6 16 33
Peloponneſus. 1 10 17
Pelops. ibid.
Periander. 2 6 10
Pericles. 2 13 6
Perſæ. 1 10 16. à Saracenis ſubacti. 6 9 11
Perſarum imperinm. 2 6 20. clades ad Plateam. 2 10 22. regnum ad Macedonas tranſit. 3 3 16. Regina baptizata. 6 11 10
Perſes in triumpho ductus. 3 13 8
Perſis imperio Rom. adjuncta. 4 11 8
de Perſis triumphus. 4 35 14
Perſeus. 1 10 14
Perſius poëta. 4 4 19
Peruſia ſubacta. 9 8 78
Peruſini à Pont. domiti.

ti. 10 6 86
Peſtilentia Rom. 6 7 3 Litaniis depulſa. ibid. ỳ. 6. atrox in Italia. 6 12 7. longè maxima. 9 7 15
Petrarcha 9 6 62
Petr. Apoſt. Romam venit. 4 4 15. Rom. conſtituit ſedem. ibid.
Petr. & Paul. Apoſt. pro Romanis pugnant 7 11 26
Petr. Damianus. 8 3 27 ejus auctoritas. 8 4 15
Petri Leonis ſchiſma. 8 6 13
Petr. Lombarbus. 8 7 45
Petr. Antiſiod. Conſt. 8 10 22
Petr. Aragoniæ Rex Siciliæ regno potitur. 9 2 19. à Martino Pont. regio tit. exutus, Eccl. hoſtis judicatur. ỳ. 22 ejus inſolentia. ibidem exitialis exitus. ỳ. 32
Petr. Ruber Parm. 9 6 40
Petr. Bembus. 10 6 8
Petr. Aloyſius Parmæ Dux à ſicariis necatur. 6 0 8
Petr. Perpinianus. 10 8 42
Petr. Victorius. ibid.
Petri & Paul. Apoſt. interitus. 4 5 13
S. Petri patrimonium. 8 5 6
Petri Caponis virtus. 10 5 6
Phaëtontis incendium. 1 8 31
Phalanx Macedonica. 3 2 7
Phalaris Tyrannus. 2 6 14
Pharnaces Rex ſimul viſus & victus. 3 25 16
Phaſe, ſeu Paſcha. 1 8 3
Phidias. 2 12 8
Philippus Rex Maced. 3 2 7. debellatus. 3 11 2
Philippi pater & fil. Impp. 4 24 1
Philip. exul. ſalutatur Imp. 6 13 16
Philippicus Bardanes Imp. 6 14 1. ipſi oculi effoſſi. ibid ỳ. 2
Philip. Rex Franc. 9 2 25
Philip. Pulcher Rex Franc. Flandriam occupat. 9 3 8. à Bonifacio regni ju-
re

re privatus. 9 4 21 veniam orans in piorum cœtum recipitur. ỹ. 35
Philip. Maria Vicecomes paternam ditionem recipit. 10 2 16. confictis litteris Eugenium Pont. oppugnat. ỹ. 40 ejus humanitas in captivos Reges. ỹ. 56
Philip. Landgravius Haſſiæ à Car. V. Cæſ. victus, captuſque. 10 6 100
Philo Judæus. 4 4 19
Philoſtratus. 4 14 17
Phineas. 1 8 23, 24
Phocas Imp. 6 8 1. obtruncatus. ỹ. 9
Phœnicia adempta. 3 22 2
Phoroneus. 1 5 4
Pajazetes Selimi fraude necatur. 10 5 56
Picenum à Saracenis occupatum. 9 1 87
Picenninus Vicecomitis Dux. 10 3 11
Picus. 1 10 30
Pilati mors. 4 3 8
Pindarus. 2 6 18
Pipinus Dux Auſtraſiæ. 6 13 22. Rex Franc. à Zacharia Rom. Pont. appellatus. 6 17 11 Aquitaniam ſubigit. ỹ. 22. ejus donatio, ibid. ỹ. 21. Ludovicum patrem abdicare imperio cogit. 7 2 33
Piſa ſubacta. 9 8 78. liberata 10 5 7. ſubacta à Florentinis. ỹ. 38
Piſani à Genuenſibus debellati. 8 6 8. eorum opes auctæ. 7 15 41
Piſiſtratus. 2 6 12
Pius Pont. martyrium ſubit. 4 14 21
Pius II. Pont. 10 4 47
Pius III. breviſſ. Pont. 10 5 31
Pius IV. Pont. 10 7 9
Pius V. Pont. 10 8 7 ejus auctoritas apud Cæſ. ỹ. 27
Placentia Pont. tradita. 10 5 51. Petr. Aloyſio Farneſio data. 10 6 85
Placidia Honorii Imp. ſoror, uxor Athaulphi. 5 9 10
Placilla Theodoſii Imp. uxor. 5 7 6
Plato. 2 14 36
Plautus. 3 10 11
Plebis Rom. ſeceſſio in ſacrum montem. 2 9 2

Pli-

Digitized by Google

Plinius junior. 4 11 14
ſenior. 4 7 15. incendio montis Veſuvii, ejuſque cinere obrutus. 4 8 10
Plutarchus. 4 12 2
Pluto. 1 4 14
Pollio Trebellius. 4 35 24
Pollux. 1 11 11
Polonia cum Mieſlao Duce baptizatnr. 7 13 13
Poloni Reges ex Boemia 9 7 58. eorum clades. 10 4 4
Poloni Regis Vladiſlai miſeranda mors. 10 4 6
Polybius hiſt. 3 14 6
Polycarpus pro Chriſto enectus. 4 14 23
Polycletus. 2 12 8
Polycrates. 2 6 13
Polynices. 1 11 27 & ſeqq.
Pomœrium Rom. prolatum. 3 28 2 & 3 32 7
Pompejus Magnus cur appellatus. 3 19 14
Pompejus Conſ. ſine collega factus. 3 24 14 Conſul cum dictatoria poteſtate. ibid. necatus. 3 25 10
Pomp. Trogus. 4 12 19
Pomponius Mela. 4 3 26
Pontianus Pont. pro religione cæſus. 4 22 9
Pont. Rom. à nullo judicatur. 6 19 10
Pont. Rom. confirmandi jus imperatori delatum. 6 4 31. ab Imp. remiſſum. 6 12 12
Pont. Rom. majeſtas. 8 8 23 & ſeqq. in Pont. ditione novi domini exorti. 9 6 14
Pontus in provinciam redacta 3 22 3
Populorum defectio ab Imp. 6 16 5
Porphyrius Plotini diſcipulus. 4 25 3
Porſena Hetruſcorum Rex. 2 8 1
Poſidonius. 5 9 26
Poſthumius. 4 28 17
Præconis ſententia. 4 21 13
Prætor Urbanus. 3 1 6
Praxiteles. 2 13 21
Priamus. 1 12 5
Priſcianus Grammaticus, 6 4 43
Probus Imp. 4 33 1
Proclus. 5 10 22
Proclus Mathemat. 6 2 3

Digitized by Google

Procopius Tyran. 5 5 6
Procopius hiſt. 6 4 43
Prodicus Adamitarum parens. 4 12 22
Prometheus. 1 7 11
Propertius. 3 32 12
Proſcriptio Syllana. 3 19 12. Senatorum à Triumviris. 3 29 1
Proſerpina. 1 9 14
Proſper Aquit. 5 10 22
Prudentius. 5 9 26
Pruſſia baptizatur. 7 13 31
Pſeudophilippus Rex captus. 3 13 9
Ptolemais deleta. 9 2 41
Ptolemæus Lagi fil. Hieroſolymam capit. 3 4 14
Ptolemæus Philadel. 3 5 20
Ptolemæus Aſtrol. 4 13 12
P. Decius ſe devovet pro exercitu. 3 3 5
P. Rupilius Coſ. 3 15 9
P. Servilius Iſauricus. 3 21 4
Pulcheria Theodoſii junioris ſoror. 5 9 2
Pygmalio. 1 27 17
Pyrrhus Rex Epirotarum. 3 4 7
Pyræcum. 2 10 23
Pythagoras primus ſe Philoſ. dixit, 2 6 16

Q.

Q. Cincinnatus. 2 11 1
Q. Curtius. 3 32 12
Q. Fabius Max. Cunctator. 3 6 7
Quirinalis mons. 2 6 5

R

RAbanus. 7 1 32
Rabbanus hiſt. 7 2 50
Rabbi Moſes. 8 7 45
Rachis Rex Longobard. Benedictinem habitum ſumit. 6 17 8
Radevicus. 8 8 85
Ranimirus primus Rex Aragoniæ. 8 1 28
Ravenna à Pont. recepta. 10 5 37
ad Ravennam clades. 5. 42
Ravennatum Eccleſia ad Rom. Pont. auctoritatem redit, 6 12 3
Rebecca uxor Iſaaci l. 1 5 1
Reginaldus Polus Card. Angliam erroribus. expurgat,

purgat. 10 6 128
Regino Abbas. 7 10 16 & 7 14 21
Regis exemplum. 7 2 46
Regnorum diviſio à Ludovico Pio facta. ý. 5, 6
Remigius Rhomenſ. Episc. 6 1 12
Remus. 1 28 4. morte multatus. 2 1 3
Renatus Neap. regno potitur. 10 3 17
Rentïus necatus 9 7 30
Rhadagaſius Goth. Rex fame enectus. 5 8 6
Rhadamanthus. 1 9 17 & 1 10 9
Rhea Sylvia. 1 26 10
Rhetæ, Lycurgi leges. 1 25 13
Rhodus. 4 7 8. à Saracenis capta. 6 12 13 capta à Turcîs. 10 6 13
Rhœtia Rom. Imp. adjuncta. 3 32 4
Ricardus Capuæ Princeps. 8 4 11
Ric. à S. Victore. 8 7 45
Ric. Viſigothorum Rex. 6 7 9
Ritus Græcis permiſſi. 10 8 9
Robertus Viſcardus. 8 4 8. ex hoſte patronus Eccleſiæ. ý. 14 ejus incrementa. ý. 46 bellum cum Imp. Græc. ý. 64
Rob. Dux Apuliæ à Nic. II. Pont. ý. 11
Robertus Cæſar ex Bavariæ duca l. 10 1 1
Rob. Imp. Conſtantinop. 8 10 24
Rob. Rex Neap. 9 5 3
Rob. Cæſ. 10 1 1
Roboas. 1 18 1
Rodulphus Rex Italiæ. 7 12 2
Rodulph. Cæſ. 9 2 1
Rodulph. Agricola. 10 4 94
Rodulph. II. Cæſ. 10 9 1
Rogerius Dux Apuliæ & Calabriæ. 8 4 84. Apuliam & Calabriam Siciliæ adjîcit. 8 5 19 feudatarius Pont. 8 6 7. & 8 7 7. Rex Siciliæ. 8 7 15, 17. malè partis exuitur. ý. 23. excommunicatur. 8 7 3
Roma in Palatio monte condita. 1 28 6. quo tempore cond. 2 1 1 à Gal-

à Gallis incenſa. 2 14 10. à Camillo reſecta. 3 1 2. partem à Nerone reincenſa. 4 5 10 tyrannide Maxentii liberata. 5 1 3. ab Alarico Goth. Rege capta. 5 9 6. ab Athaulpho cetera corraſa. 5 9 10 capta à Maximo Tyran. 5 11 15. à Genſerico Vandalorum Rege. ỳ. 18. & à Ritimero Gotho. 5 12 9 ſubacta à Theodorico Goth Rege. 6 1 4 Beliſario ſe dedit. 6 4 7. quartum à Goth. capitur. ỳ 28. ab Authari Longobardorum Rege obſeſſa. 6 6 9 per occaſionem leporis capta. 7 8 10. iterum capta. 8 4 75 capta à Viſcardo, & ex parte incenſa. ibid.

Romæ ornamenta ab Conſtante ablata. 6 11 5. veteris Reip. forma renovata. 7 12 15. fames atrox, ac peſtilentia. 8 4 81. urbis direptio. 10 6 39

Romanus puer Imp. Græc. 7 13 15

Rom. Argyropolus Imp. Græc. 8 1 21

Rom. Regis inſignia ab Hetruſcis. 2 5 5

Romani ab Innoc. deficiunt. 8 7 14

Romanorum clades ad Ticinum. 3 6 4, 5. ad Thraſimenum. ibid. ỳ. 6. ad Cannas. ibid ỳ. 10. de Saracenis victoria navalis. 7 3 26 clades. 8 7 11 & 8 8 30. ſuperbia ab Eugenio Pont. fracta. 8 7 22

Rom. Diogenes Græc. Imp. à Turcis captus. 8 4 56

Romulus Sylvius. 1 24 12

Romulus & Remus. 1 28 4

Romul. primus Rex Rom. 2 1 2

Roncavallenſis Francorum clades. 7 1 24, 25

Roſtra. 3 3 7

Rubrum mare diviſum. 1 8 6

Rupertus Abbas. 8 6 40

Ruſſi ad Chriſtum traducti. 7 6 10

Sa-

S

SAbina pro religione cæſa. 4 12 20
Sacerdotum Apoſt. ordo à B. Laur. Juſtin. inſtitutus. 10 1 20
Sacra Jovis Ericii. 2 3 16
Sacrificia. 1 1 8
Saguntus deleta. 3 6 2
Salernitanus principatus. 7 3 31
Saladinus Turca Ægypto potitur. 8 8 56. ejus memorabile funus. 8 9 15
Salaminia victoria. 2 10 12
Salluſtius. 3 23 10
Salomon. 1 17 1
Samaria condita. 1 20 8
Samariæ & Iſraëlitici regni excidium. 2 1 27
Samnium deletum 3 4 11
Samſon, 1 13 1
Samuel. 1 14 1
Samus. 4 7 8
Sanazarius. 10 8 94
Sanctius Garſiæ I. 7 2 44
Sappho. 2 6 17
Saracena ſecta diviſa. 6 11 16
Saraceni regni origo. 6 9 6
Saraceni, Roderico Rege victo, Hiſpania potiuntur. 6 16 10. Apuliam vexant, Anconam diripiunt, Barium occupant. 7 3 4. onuſti præda ſubmerguntur. 7 3 23. Apuliam & Calabriam occupant. 7 4 10. Syracuſas capiunt. ℣. 29 Campaniâ. expulſi. ℣. 30. Tarentum recipiunt. 7 6 13. Fraximetum occupant. 7 8 6. Calabriâ, Apuliâ, Benevento potiuntur. 7 11 21. domiti Garilianum ſe recipiunt. ibid. ℣. 22. Gariliano expulſi, cæſique. ibid. ℣. 24. Fraxineto ejecti. 7 12 22 pulſi ex Italia & Sicilia. 8 4 48. baptizantur. 9 4 20. pulſi ex Hiſpaniâ. 10 4 101. eorum 370. millia uno prælio cæſa. 6 16 25
Sardanapalus Aſſyriorum Rex ultimus. 1 26 11
Sardes. 2 6 23
Sardinia à Saracenis ſubacta.

acta. 6 16 14. Federico Aragoniæ Regi conceſſa. 9 4 39
Saturnus. 1 10 20
Saturnini ſeditio. 3 17 2
Saul. 1 15 1
Saxones à Carolo Magno ad Chriſti ſidem compelluntur. 6 18 5
Scaligeri. 9 5 8. deleti à Carrariis. 10 1 6
Scanderbechi Epirotarum Ducis egregia virtus 10 4 7. Turcarum terror. ibid. ℣. 9
Schiſma graviſſimum 9 8 3. ſublatum. 10 2 7
Scipiones ab Aſdrubale in Hiſpania cæſi. 3 8 2
Scipio Africanus. ibid. ℣, 4. ejus temperantia. ℣. 7. bellum in Africam transfert. 3 10 4. ejus exilium. 3 13 3
Scipio Æmilianus, qui & Africanus minor. 3 14 3 & 5
Sclavi baptizati. 7 4 38 eorum clades 7 12 47
Scodra urbs à Turcis capta. 10 4 84
Scotia. 5 10 13
Scotus (Joh.) ingenii acumine nulli ſecundus l. 9 4 33
Scoti & Hyberni Chriſto ſe aggregant. ℣. 14
Scythis & Indis pax data. 3 32 6
Sebeſt. Luſitani Regis interitus. 10 9 12
Seculum aureum 1 10 22
Sedecias Rex Jud. poſtremus. 2 5 19
Sedes Pont. Romam à Greg. XI. relata. 9 7 54
Sedoanus in Francorum poteſtatem redigitur. 7 4 23. ejus perfidia. ibid. ℣. 25, 26
Sedulius 5 9 26
Seghetum expugnatum 10 8 14
Sejanus Tiberii crudelitatem acuit. 4 2 20
Selucus Philometor. 3 13 12
Seleucia imperio Rom. adjuncta. 4 11 8
Selimus Turc. Imp. 10 5 63
Semiramis. 1 3 18
Semus. 1 2 14
Senæ captæ, Coſmoque conceſſæ. 10 6 125, 126
Senator unus Pop. Rom. iſque

Digitized by Google

iſque peregrinus. 9 7 31
Senatores Rom. centum. 2 1 6
Senatores bini Rom. 9 7 9
Seneca Philoſ. 4 5 9
Septimius Severus Imp. 4 18 1. ejus ſententia. ☧. 8. arcus. ibid. ☧. 4. vox humanæ felicitatis contemptrix. ☧. 10. vulgare de Sepptimio dictum. ibid ☧ 13
Septuaginta Interpp. 3 5 21
Sergius Galba Imp 4 6 1
Sergius Rom. Pont. 6 13 3
Serici artificium allatum in Græciam. 6 4 43. in Italiam advectum. 8 7 39
Serpens æneus. 1 8 21
Sertorius Dux nulli ſecundus. 3 20 4. à ſuis occiſus. ibid. ☧. 5
Servia Turc. Regi ſtipendiaria. 10 2 31
Servilius Ala. 2 13 4
Sérvitus Babyl. Jud. 2 5 21
Servius Tullius. 2 6 1
Serhus. 1 1 14
Severus. 5 12 7
Sever. Sulpitius. 5 6 11
Severitatis exemplum in aſſeclam. 4 21 13
Sibylia Regina. 8 9 7
Sibylia Cumana. 2 5 9
Sicani. 1 10 27
Sichæus. 1 27 17
Sicilia prima provincia Pop. Rom. facta. 3 7 8. recuperata. 6 4 6 depopulata. 6 12 14 à Saracenis occupata. 7 2 23. à Græcis recepta de Saracenis. 8 2 18
Siciliæ Reges Hieruſolymitani regni titulum habent. 9 1 12
Siculi. 1 10 28
Siculæ Veſperæ Francorum cæde nobiles. 9 2 17
Sigebertus Rex Franſir. monachus. 6 12 4
Siſebutus Rex Hiſp. 6 9 15
Siguricus Rex Goth. 5 9 12
Sigiſmundus Rex Hung. 9 8 33. fugâ ſibi conſulit. ☧. 56
Sigiſm. Cæſ, 10 2 1. ab Eugenio IV. ritè appellatur Auguſtus ☧. 38

Sigiſm. Poloniæ Regis obitus. 10 8 41
Sigiſm. Tranſilvaniæ Principis Turc. victoria. 10 9 82
Sileſia Hungariæ regno adjecta. 10 4 67
Silius Italicus. 4 7 16
Simeon *Metaphraſtes*. 7 10 16
Simon Dux Jud. 3 13 34
Simon puer omnes Chriſti cruciatus expertus eſt. 10 4 91
Simonides. 2 6 18
Societas Jeſu à *Paulo* III. comprobata. 10 6 88
Socratas. 2 13 21 & 5 10 22
Solinus. 4 11 14
Solis defectio mœrorem ac mortem Lud. Auguſto parit. 7 2 38
Soles tres exorti. 3 30 15. duo in cælo viſi. 7 13 12
Solimanus Turc. Imp. 8 4 103 & 10 5 67 à Vienna repulſus. 10 6 52, 53. mortem obiit. 10 8 14
Sophia Aug. 6 5 3
Sophocles. 2 13 21
Soter Pont. mortem ſubit. 4 14 21. ipſius inſtitutum de conſecrandis per Sacerdotem nuptiis. ibid
Sozomenus. 5 10 22
Sparta. 1 7 8. in ſervitute relicta. 3 11 5 occupata. 10 4 45
Spartus. 1 7 8
Speucippus. 3 3 10
Sphinx. 1 11 25
Spiridion Antiſtes Triminuntis. 5 1 22
Sp. Caſſius. 2 13 4
Sp. Melius. 2 10 2
Stationes. 6 7 7
Statius. 4 9 14
Stauratius Imp. Græc. 7 1 44
S. Stephanus ſaxis obrutus. 4 2 28
Steph. II. Rom. Pont. à *Pipino* Rege Franc. honorificentiſſimè excipitur. 6 12 22
Steph. IV. Pont. à Ludovico Aug. perhonorificè exceptus. 7 2 3
Steph. I Rex Hung. cum tota gente baptizatur. 7 13 30
Steph. Barthorius Rex Pol. 10 8 57 & 10 9 22
Steſichorus. 2 6 18

Sti-

Digitized by Google

Stilico per tutelam tyrannidem affectat 5 8 5
cum Eucherio fil. interfectus. 5 9 4
Strabo. 3 32 10
Strigonia à Jo. Franc. Aldobrandino recepta. 10 9 81
Suetonius. 4 12 2
Suevia domita. 3 24 15
Suevi èvocati. 5 8 7
Suffragii jus. Pop. Rom. ademptum comitiis pont. 8 2 32
Suidas. 7 1 32
Sylla Dictator. 3 19 15 ſponte ſe abdicat dictaturâ. ✠. 16. miſerè interit. ibid. ✠. 17
Sylva Mæſia. 2 4 7
Sylverius pont. 6 4 19
Sylveſter II. pont. falsò Magus eſt habitus. 7 15 22
Sylvius. 1 13 9
Sylv. Athys. 1 18 25
Sylvii Reges. 1 13 9
Symmachus. 6 3 4. morte multatus. ✠. 8
Symphoroſa pro relig. cæſa. 4 12 20
Syphax Numidiæ Rex capitur. 3 10 4
Syracuſæ captæ 6 12 14
Syria adempta. 3 22 2
à Turc. ſubacta. 10 5 65

T

Tacitus. 4 11 14
Tacitus Imp. 4 31 1. ejus modeſtia. ibid. ✠. 4
Tamerlanes Rex Tartarorum. 9 8 88. ejus filiorum diſcordia. ibid. ✠. 90
Tancredus Rex Sic. 8 8 91
Tarentum receptum. 3 9 5 & 7 6 13
Tarquinius Priſcus Rex Rom. 2 5 1. Superbus. 2 7 1
Tartari magna Aſiæ & Europæ parte potiuntur. 9 1 32. potiuntur Perſide & Meſopotamia. ✠. 17. baptizantur. ✠. 114. eorum Rex Meto Chriſtianus. 9 1 34
Taurinum & alia Sabaudiæ oppida à Francis expugnata. 10 6 76
Tauris urbs regia Perſis adempta. 10 5 66
Templum Salomonis conditum. 1 17 2
Templ. Pacis. 4 7 10
de-

d by Google

deflagravit. 4 15 11
Templ. S. Mariæ ad Nives. 5 2 14 S. Sophiæ. 6 4 41. Aquiſgranæ. 6 19 7
Templarii. 8 5 27 à Rege Franc. extincti. 9 5 12
Terentius. 3 14 6
Terræ motus Antiochiæ. 4 11 24
Tertullianus. 4 18 16
Teucer. 1 10 19
Theatinorum Ordo inſtitutus. 10 6 89
Thebæ. 1 10 8
Thebæorum legio cędem paſſa. 4 35 8
Thedaldus Dux Ferrariæ. 7 13 11
Themiſtius Philoſ. 5 5 21
Themiſtocles. 2 8 21 ejus exilium. 2 10 24 pietas in patriam. ỷ. 26 & ſeqq.
Theodoræ Aug. pietas. 7 3 8. virtus ac ſapientia. ỷ. 11
Theodoretus. 5 10 22
Theodoricus Clodovei, ſeu Ludovici gener. 6 1 17. diem obiit. 6 3 13
Theodorus Beza Genev. hæreſiarcha. 10 8 2
Theod. Laſcarus Imp. Trapez. 9 1 47. ejus egregia virtus ac victoria. ibid. ỷ. 49
Theod. Laſcari fil. Imp. Trapez. ibid. ỷ. 52
Theod. Martyr in acie pro Græc. pugnat. 7 14 7
Theodoſius Orientis Aug. 5 6 6 & 5 7 1. Ambroſio paret ỷ. 3
Theodoſ. Arcadii fil. heres imperii. 5 8 10 puer annorum octo. ibid. ỷ. 11
Theodoſ. II. jun. Imp. 5 9 1 & 5 10 1. diem obiit. ỷ. 20
Theophilus Iconomachus Græc Imp. 7 2 29
Theophraſtus. 3 3 30
Theophylactus. 7 1 32
Theopompus Rex Lacedæm. 1 28 3
Theopompus. 1 28 3
Thermæ Antonianæ. 4 19 6
Thermophylæ. 2 10 9
Theſauri malè parti malè diſſipantur. 8 1 16
Theſeus. 1 11 15
Theſſalia ſubacta. 3 14 12

Theſ.

Theſſalonicenſium cædes à Theodoſio Imp. 5 7 3
S. Thom. Aquinas 9 1 115
Thom. Card. Eboracenſis perit ab Henrico Angliæ Rege. 10 6 64
Thracia ſubacta. 4 7 8
Thraſybulus. 2 6 13. Athenas liberat. 2 14 24
Thucydides. 2 13 7
Thyeſtes. 1 11 24
Tiberinus. 1 21 23
Tiberis flu. unde dictus ibid. ejus inundatio. 6 7 3
Tiberius Nero Imp. 4 2 1. ejus elogium. ibid. ỷ. 5. mors ỷ. 24
Tiber. II. Imp. 6 6 1 ejus benignitas. ibid. ỷ. 2
Tib. III. Abſimerus. Imp. 6 13 9
Tiber. Gracchus cæſus à Scipione Naſica. 3 15 3
Tibullus. 3 32 12
Tiburis excidium. 8 7 19
Tiburtes domiti. ỷ. 11, 12
Ticinum Longobard. regia. 6 5 13
Tigranes. 3 22 2
Timantes. 2 12 8
Titanes. 1 4 14
Titus Veſpaſ. filius. 4 7 2 humani generis delitiæ. 4 8 7
T. Livius. 3 32 10
T. Manlius Torquatus. 3 2 2. ejus ſeveritas in filium. 3 3 4
Titus Imp. 4 8 1. ejus facilitas ac liberalitas. ibid. ỷ. 3, 4. commendanda vox. ỷ. 5
Tobias. 2 1 29. ejus benignitas. ỷ. 36. patientia. ibid. ỷ. 39
Toletum Viſigothorum regia. 6 5 10. de Saracenis receptum. 8 4 108
Tomyris Scytharum Regina. 2 6 28
Totila Goth. Rex. 6 4 21. à Narſete victus cæſuſque. ỷ. 30. ejus humanitas ac juſtitia. ỷ. 23, 24
Trapezuntii imperii origo. 8 9 27
Trapez. imperium everſum. 10 4 55
Tribus Judæa. 1 9 7. Benjaminiana. 1 13 12

Tri-

Digitized by Google

Tribuni militum. 2 13 1. plebis. 2 9 3
Triptolemus. 1 9 16
Triſmegiſtus. 1 10 6
Triumphi Cæſaris. 3 27 1
Triumphi Conſtantini monumenta. 5 1 5
Triumviratus Octavii, Lepidi, & Antonii. 3 29 1
Troas 1 10 19
Troja everſa. 1 12 6
Trophæa Miltiadis. 1 0 2
Tros. 1 10 19
Tullus Hoſtilius Rex Rom. 2 3 1
Tunetum captum. 3 5 8. captum à Jo. Auſtriaco, ſed brevi amiſſum. 10 8 54, 55
Tunetanus Rex vectigalis factus. 9 1 110
Turcæ Hieroſolymam diripiunt. 8 1 21. anno Chriſti ML. exorti. 8 3 27 magna parte Aſiæ potiuntur. 8 4 61
de Turcis victoria navalis. 10 8 36. eorundem clades. 10 9 65
Turnus. 1 12 10
Turpinus Rhemenſis Epiſc. 7 1 26
Turris Babel. 1 3 1. Creſcentii. 7 15 15
Tuſculanorum audacia. 8 8 30
Tyreſias vates. 1 11 27

V

VAlens Orientis Imp. 5 5 10. Arrianus. ibid. vivus comburitur. ṽ. 19
Valentinianus Imp. 5 5 1
Valent. II. Imp. 5 7 1 in Occidentis imperium reſtitutus. ibid. ſtrangulatus. ṽ. 7
Valent. III. fil. Placidiæ. 5 9 21. Imp. 5 10 1 & 5 11 1. cæſus. 5 11 11
Valerius Max. 4 2 26
Valerianus Imp. 4 28 1 pro ſcabello eſt. ṽ. 4
Vallachia Turc. Regi ſtipendiaria. 10 2 31
Vallia Rex Goth. 5 9 13
Vallis umbroſæ inſtitutum. 8 1 11
Vallum in Britannia. 4 18 9
Valtherus Dux Athenarum. 9 6 49
Vandali evocati. 5 8 5

Vecti-

Vectigal feudi nomine impoſitum. 9 1 94
Vegetius. 5 5 21
Veji capti. 2 14 2
Vellejus Paterculus. 4 15 12
Venatio periculoſa. 7 7 6
Veneræ urbis origo. 5 11 6
Venetiarum urbs libera. 7 1 6
Veneti ex Scaligeris creſcunt. 9 6 40. Ferrariâ potiuntur, ſed interdicto à Pont. multati. 9 5 19. Laudam & Placentiam occupant. 10 4 18. Cyprâ inſ. potiuntur. ỿ. 87. compulſi in anguſtias. 10 5 35. pacem cum Turca faciunt. 10 8 52. eorum diſcordia. 7 1 8. periculum. ibid. ỿ. 12
Ventidius Baſſus. 3 31 12
Veturia. 2 9 5
Venus 1 6 6
Veritas Principibus ignota. 4 23 4
Veſuvii montis incendium. 4 8 10
Via Appia. 3 4 1
Vicegradum à Jo. Fr. Aldobrandino receptum. 10 9 81
Vichindus. 7 14 21
Vicizæ Hiſp. Regis libido inſignis, & contumacia. 6 16 10
Victor Pont. 4 18 16
Victor III. Pont. 8 4 87
Victorem ſecuritas vincit. 7 1 37
Victoria de Saracenis Afris. 8 4 88
Victoriæ inſolentio. 7 11 10 & 9 8 11
Victorinus Rhetor. 5 1 30
Vido Rex Italiæ. 7 7 15. Imperator. 7 8 1
Vido Turrianus. 9 5 1
Vigilius Pont. 6 4 39
Viminalis mons. 2 6 5
Vincentius Gallus hiſt. 9 1 45
S. Vincent. Ferrerius. 9 8 63
Vinciſlaus Cæſ. 9 8 1
Vinciſlao imperium abrogatum. ỿ. 83
Vindelici Rom. Imp. adjuncti.

Digitized by

junƈti. 3 32 4
Vinum. 1 2 9
Virgilius. 3 32 9
Virgo Deipara in cælum migrat. 4 4 20
Viriatus latro. 3 14 13
Viſigothi. 5 9 16
Vitalianus Pont. 6 11 4
Vitæ longitudo. 1 2 3
Vitellius Imp. 4 6 6
Vitiges Rex Goth. 6 4 8. captus. ibid. ÿ. 11
Vladiſlaus Rex Polon. 9 8 6, 7. Hungariæ Poloniæque Rex. 10 4 2
Ulpianus. 4 18 15
Ulpius Trajanus Imp. 4 11 1. ejus diƈtum. ÿ. 12
Voluſianus Imp. 4 26 1
Urbanus Pont. pro Chriſto cæſus. 4 21 22
Urban. II. Pont. 8 4 91
Urban. IV. Pont 9 1 88
Urban. V. urbem reviſit. 9 7 45
Urban. VII. Pont. 10 9 50
Urbs condita. 1 1 12
Urbs Leonina. 7 3 28
Septicollis. 2 6 6
Uſſumcaſſanus Perſ. Rex in Turcas à Pont. incitatus. 10 4 31. viƈtorias retulit egregias. ÿ. 42
Vulcanus. 1 6 6

X

XAntippus Laced Dux. 3 5 9
Xenocrates. 3 3 10
Xenophon. 2 14 36
Xerxes. 2 10 7
Xyſtus II. Pont. 4 28 1
Xyſt. IV. Pout. 10 4 69
Xyſt. V. Pont. 10 9 34

Z

ZAcharias Proph. 1 26 2
Zach. Rom. Pont. 3 29
Zacynthus inſ. 3 13 6
Zeleucus. 2 11 14
Zeno ſtoicorum parens. 3 3 30
Zeno Orientis Imp. 6 1 1. ſepultus eſt vivus. ÿ. 7
Zenobia duƈta in triumpho. 6 30 4
Zephytinus Pont. 4 19 7
Zeuxis. 2 12 8

Zimi-

Zimiſcas Imp. Græc. 7 13 27
Zizimus Mahometis fil. Romam ad Pont. mittitur. 10 4 96
Zoë Aug. relegata. 8 2 13. cum Theodora ſorore imperitavit in Oriente. ẏ. 24
Zopyrus Babyloniam Regi ſuo prodit. 2 7 30
Zoroaſter magiæ inventor. 1 3 15

FINIS.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google